

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

s přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendář“ připláci se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Kněžské jubileum sv. Otce Lva XIII.

Napsal Alois Dostál.

Každá společnost musí míti představeného, který by všechny údy řídil a spravoval, spolek na venek důstojně zastupoval, o všechno péči měl a takořka hlavou společnosti byl. Bez takového starosty by se spolek rozpadl a za své vzal.

Církev — shromáždění, spolek všech pravověřících křesťanův — také potřebuje takového představeného čili starosty, by vzkvétala a se rozšiřovala. Spasitel sám slíbil býti nejvyšší neviditelnou hlavou Církvě sv. až do skonání světa. A Spasitel skutečně jest a zůstane ředitelem Církvě nejbezpečnějším.

Než Církev sv., jako viditelná společnost, potřebuje i viditelné nejvyšší hlavy na zemi. To uznával i božský Vykupitel a jednoho z apoštolů hlavou, či starostou Církvě sv. ustanovil. Mezi dvanácti apoštoly Petr první místo zaujal, všech zázrakův a kázání účastným se stal, všudy apoštoly zastupoval, sněmy řídil, slovem, Petr ukazoval se záhy hlavou malé Církvě Spasitelovy.

Než Kristus i výslovně Petra ustanovil předním mezi apoštoly, jemu klíče království nebeského odevzdal, moc hříchy odpouštěti a zadržovati udělil a věřící spravovati poručil.

Spasitel nazývá Petra skálou, na níž vzdělá Církev svou, tak že brány pekelné nepřemohou ji.

Svatý Petr, biskup římský, stal se celé Církvě představeným, všech věřících duchovním otcem čili papežem, zástupcem samého Spasitele na zemi.

Po Petrovi nastoupil Linus, Kletus a jiní v nepřetržité řadě, až po zvěčném Piu IX. roku 1878 papežem se stal Lev XIII., který právě v těchto dnech slavil svoje kněžské jubileum, byv 23. prosince 1837 na kněžství posvěcen.

V tom shledáváme i my příčinu, bychom na hranici starého a nového roku děkovali Bohu za zdar Církvě, již moudře vede a spravuje Lev XIII., stařec téměř osmdesátiletý. Proto chceme dnes uvažovati, jaký úřad Spasitel papežům udělil a jak jej Lev XIII. skutečně zastává.

Pojednání.

Trojí úřad božský Vykupitel na tomto světě zastával: učitelský, kněžský a královský. Byl nejvyšším pravd věčných učitelem, sám sebe obětoval a věřící spravoval božskou vůlí svojí. A tento trojí úřad také Církví sv. udělil, aby učila všechny národy, oběť novozákonní přinášela, sv. svátosti udělovala a věřící ku spasení zákony a kázni přiváděla.

Trojí ten úřad v nejvyšší míře zastává hlava Církve, římský papež. Jej ustanovil Spasitel především učitelem národů. Sv. Petr hlásal víru Kristovu, až pro ni život položil. Papežové vždy šířili pravdy Kristovy a tím také jenom způsobem víra svatá na veškerém známém světě se rozšířila, že nyní miliony vyznavačů čítá.

A Lev XIII. jest hodným nástupcem svých předchůdců. Jeho slova rozlétají se do veškerého světa, jeho listy duchaplné po všech krajinách působí, jeho učení se šíří a zmahá jak mezi vzdělanci, tak i nevěřícími pohany.

Abych poukázal na patrný příklad, jak nynější papež poučuje křesťany, připomínám jenom jeho list, v němž varuje věřící před spolky anarchistů, jichž úkolem podvrácení společnosti lidské, před spolky svobodných zednářů, kteří k vyvrácení víry Kristovy pracují. Napomíná mocnáře i poddané jejich, aby se nedali splést a dítky především v zásadách křesťanských vychovávali.

Papež Lev XIII. nejenom hlásá slovo boží, ale také vědu a vzdělánost podporuje a šíří, ovšem vědu na základě pravého náboženství a to hlavně filosofii sv. Tomáše Aquinského. Svět vyčítal papežům, že nepřejí pokrok a vzdělanosti a Lev XIII. píše: „Věda, jak ji pěstoval veliký učenec Tomáš Aq., tož jediné pomůževám.“ Papež vychovává missionáře, kteří se cvičí v rozličných jazycích i nejmenších pohanských národů, by i těm se dostalo světlo pravé víry. Kde na kterém nejslavnějším učelišti vyučuje se tolika řečím, aby v jednu a tuž hodinu mohlo býti mluveno téměř ve 100 jazycích, jako v Římě? Tím se nešíří vzdělanost?

Lev XIII. podporuje pokrok a zavádí v sídle svém Vatikáně vynálezy, jež v celém Římě nejsou ještě k nalezení. Papež podporuje ze svého skrovného haléře katolický tisk.

Papež, nynější oslavenec, po mnohých pracích chápe se pera a volné chvíle věnuje ku spisování veršů latinských, jichž svazek objemný vyšel roku minulého. Máme tedy papeže kazatele, učence a básníka.

O papežích bylo mnoho psáno lží, hlavně ze strany protestantské. Nechceme všech papežů chváliti, ale také dobře víme, kolik podvodných lží kolovalo o papežském stolci. Tyto lže vyskytují se i v našich listech a knihách a v mnohém domě na osadě naší koluje podobná kniha, vždyť premie, která ku spisu byla přidávána, na stěnách v domácnostech našich. Svět chtěl potupiti papeže, hana vždy nalezá následovníky a tak snad o nikom tolik potupných nevedeno řečí, jak o papežích.

A co činí sv. Otec Lev XIII.? Otevřel vatikánský archiv, kde uloženy veškeré listiny a zve učence kterýchkoliv národů, by přišli a zkoumali, by se přesvědčili, co pravda a co lež. Nebojí se dějin spravedlivých, neleká se tak jako protestanté ve Švýcarech v Bernu, kde právě tuto dobu archiv uzavřen, poněvadž z něho na jevo přicházely věci ne mnoho lichotivé.

I český sněm povolil 3000 zl., aby dva učenci do Říma se vypravili a tam, co by se našeho národa týkalo, vyhledali a vyzkoumali.

Tak učí, tak vzdělává národy papež Lev XIII., nejen pohany v Číně, ale i nevěrce kolem sebe, tak otevírá pramen, odkud vzdělanost se čerpá, tak zamezuje veškerou lež, která o papežském stolci se rozšířila.

Spasitel sám byl nejvyšším knězem, sebe sama na kříži nebeskému Otci obětovav, svátosti založiv a věřícím rozdávaje.

A tento kněžský úřad odevzdal také zástupci svému sv. Petru a v nepřetržité řadě všem papežům. „A tobě dám klíče království nebeského a cožkoliv svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi; a cožkoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ Nebe si člověk otevírá obětí a svátostmi, jež Církev sv. a papež především uděluje.

Sv. Otec obětuje za všechny křesťany, modlí se za všechny lidi a jejich potřeby. V ohledu spásy duše není rozdílu stavu národností, jmění, cti. Zástupce neviditelné nejvyšší hlavy stará se o duchovní potřeby všech křesťanů, za všechny vznáší k Bohu modlitby a obět nekrevavou Nového zákona.

Aby slova Vykupitelova o jediném ovčinci a jednom pastýři se vyplnila, by i pohanům slova víry sv. zazněla, proto sv. Otec rozesílá podnes četné missionáře do dalekých krajin, zřizuje obce náboženské, biskupství četná, chrámy stavě a počet sluhů Hospodinových rozmnožuje.

Lev XIII. ještě jako biskup v Perugii postavil 36 kostelův a mnoho dobročinných ústavů. Za krátký čas papežování zařídil šest biskupských stolců ve Škotsku, jiné v Číně, Kanadě, Japonsku, Indii, Bosně a v jiných bližších a vzdálenějších zemích. Také četné dary, jež ho docházejí k jubileu, většinou rozdává chudým kostelům.

Papež co den rozmnožuje řadu biskupův a kněží, kteří by lidstvo ku spáse vedli. Prohlašuje nové světce a blahoslavence, bychom větší v nebesích řadu měli orodovníkův.

Ačkoliv sv. Otec nezná rozdílu národnosti a ku všem křesťanům stejnou měrou lne, přece při Lvu XIII. znamenati musíme zvláštní lásku k národům slovanským. A tuto lásku ukázal nám tím, že nařídil, aby v celé Církvi ctění a vzývání byli věrozvěstové slovanští Cyrill a Methoděj. Touží totiž sv. Otec, aby všicki Slované přilnuli k trůnu jeho.

Ve svém listě (ze dne 30. září r. 1880) Lev XIII. vychvaluje velečiny sv. apoštolů slovanských, jimiž se proslavili na Moravě, v Čechách, Chorvátsku, Srbsku, Uhersku, Bulharsku atd. Aby úcta a oslava těchto velikých světců po celém světě katolickém se šířila a rozmáhala, poroučí, aby den 5. července po širém oboru Církve zvláštním způsobem byl slaven.

A posledně aby i Černohorci přilnuli k římské stolici, liturgii slovanskou jim dovolil.

Papež zastává místo nejvyššího učitele a kněze. Však jeho činnosti obor ještě dále rozšířen. Papež jest svých věřících pastýřem. Sv. Petru poroučí Spasitel: „Pasiž beránky mé, pasiž ovce mé.“ Papež má věřící také spravovati a řídit. V této své činnosti by úplně nezávislým byl, proto měl své území a již od počátku samostatným a nikomu nepoddaným byl považován.

Do časů Spasitelových víra byla spojena se státem nerozlučně a král byl i nejvyšším v církvi, jak podnes shledáváme v některých zemích. Však Spasitel vymanění Církve z poddanství králů hlásal a prvých 20 papežů vykrvácelo ve třech stoletích za desatera pronásledování proto také, že hlásali větší poslušnost Bohu než lidem.

Teprve Konstantin uznal nadvládu papežovu, vida, že hvězda slávy jeho v Římě bledne vedle papeže a proto se z Říma do Byzance odstěhoval (Konstantinopolis).

A jaké bezpečnosti požívá nyní papež, když o své území byl rukou loupežnou připraven, důkazem, že chátka římská vychladlé tělo papeže Pia IX. kamenovala a nynější papež životem svým jist není a před Vatikánem volně mohou anarchisté podvratné prováděti nástrahy.

Však ož ztratil sv. Otec na hmotných poměrech, tím převyšuje duchem a schopnostmi duševními. Panovník světský potřebuje ku

vládě své mnoho vojska, četníků, přísných zákonů, žalářův a papež beze všech těchto prostředků spravuje největší mocnářství na světě.

Dnešního dne nejen křesťané blahopřejí sv. Otci, ale i M o h a m e d á n i a p a n o v n í c i p o h a n š t í, jako sultán turecký, šach perský, císař čínský, Mikado japonský a všichni uznávají svrchovanost moci papežovy.

Po celém světě, od ostrovů japonských přes Asii, Afriku, Australii, přes Evropu, Ameriku, ano i přes ostrovy tichomořské rozléhá se slovo papeže Lva XIII. Poslední dobu i železný kancléř B i s m a r c k, který Evropou vládne, skloniti musil šiji před vetchým starcem Lvem XIII. Říše německá vlivem papežovým katolíkům učinila veliké ústupky a toužebný mír docílen a svoboda katolickému vyznání v Německu zaručena. A když spor vzešel mezi Španělskem a Německem o K a r o l i n s k é ostrovy, papež byl povolán za prostředníka, jak se jindy velmi zhusta dalo, že místo krvavé války římští papežové sporné otázky mírně ku spokojenosti obou stran rozřešili.

Tímto však toliko ve hlavních rysech nastíněna činnost sv. Otce jako pastýře svých věrných poddaných.

Na tisíce a miliony dochází dnes do Říma p o z d r a v ů, darů vzácných i prostých, blahopřání od jednotlivců i celých národů. A zapře-li se některý „také“ katolík a veřejně jménem anebo spíše bez dovolení voličů svých s blahopřáním sv. Otci nesouhlasí, takového katolika zahanbují pohané a jinověrci, kteří uznávajíce v papeži nejvyšší hlavu katolického světa, v pozdravech svých se předstihují.

Letos ve slavnost jubilejní sv. Otce vidíme teprve v á h u a m o c p a p e ž s k é h o s t o l c e u knížat, králův i prostých lidí. Slavil některý mocnář takové jubileum? Dostalo se komu této slávy nevidané, těch darů bezčetných? Nikoliv! Tak jenom může býti oslavován papež, nejvyšší viditelná hlava všech křesťanův.

A sv. Otec? Mužem n e j s k r o v n ě j š í m, starcem slabým bez moci, bez vojska. Sv. Otec v ě z n ě m vatikánským, kterého vydrží křesťané milodary — haléřem petrským. Sv. Otec jako výtečný státník jednou rukou podpisuje předúležité listiny a druhou sahá po růženci; oslavenec, velebený mocnáři světskými, odporoučí se do ochrany Marie Panny; sv. Otec je vzorem p o k o r y a l á s k y k b l i ž n í m u.

Otčeme a milujme i my papeže Lva XIII.; uznávajíce ho nejvyšší duchovní vrchností, přejeme mu dnes dlouhého ještě věku ke zdaru Církvě a prospěchu věřících, modleme se vroucně, by Hospodin služebníka svého sílil a zachoval, Církev pak na dále spravoval nyní až do skonání světa. Amen.

Z e t m y k u s v ě t l u .

Ze zápisů studenta (P. K.)

V Praze o štědrém večeru 1883.

Drahý Jene!

Ty jsi z Prahy odjel na prázdniny do náručí svých drahých a já se zde nudím. Není v roce dne nudnějšího nad štědrý večer! Jaká v tom ironie — štědrý večer! Co mi uštedří? Vždy novou a novou nudu.

Bloudil jsem dnes ráno z kavárny do kavárny a odpoledne z hospody do hospody, všude na mne zela strašná nuda. V novinách nic, než o štědrém večeru. Nad čarou vánoční úvahy, pod čarou štědrovečerní povídky o mrznoucích dětech, chudých, opuštěných vdovách, nemocných tatincích aneb maminkách, o nebičku, anděličkách atd. — všecko již zastaralé, plesnivé, stokrátě ohřívané. Noviny nebývají fádnější jako o vánocích. Jindy pobavím se z dlouhé chvíle čtením inserátů, zasměju se těm pitomostem, jež se člověčenstvu za

drahý peníz nabtzejí, ale dnes nic než štědrovečerní dárky: brusle, župany, Singrovy šicí stroje, klobouky, čepce, dětské slintáčky, ponožky, francouzské praeservativy — taky štědrovečerní dárek! — Brandtovy pilulky — — hodil jsem novinami a utíkal z kavárny do hostince.

Sklepník se na mne podíval náramně pitomně, jakoby se tázal: co tu dnes chceš? Z kuchyně slyším řinčet hmoždíře a cítím jakousi smíšeninu z mouky, kvasnic, rozinek, tvarohu — pryč, pryč, domů — do bytu. Na ulicích samý spěch. Každý vleče nějaký štědrovečerní dárek. V rukou nese škatule, z kapes mu čouhají kornouty a řehtají ořechy; poštovní poslíčkové klesají pod tíží štědrovečerních dárků. — —

Dnes sedím jaksi uštván ve svém bytu. Věru ten život nestojí ani za špetku a opravdu nevím, jak dlouho ještě to břímě života ponesu.

Co mi vlastně chybí? Nic a všechno. Nouzi nemám, po rodičích dědil jsem tolik, že mohu pohodlně dokončiti své studie, udělati skvělou partii a usaditi se někde jako praktický lékař; ale čím více o těch našich aeskulapových vědách přemítám, tím méně v nich záliby nalezám. Brandt svými pilulkami, Kasch s cibulí na vousy vydělá si miliony a my, — lékaři po studiích skoro dvacetiletých — běháme po pacientech a v našich šlépějích chodí — funebráci.

S lékaři je to na mnoze jako s kupci. Koupím-li u jednoho látku ku př. na kábát a ukážu ji druhému, otázke se mne tento: a mnoho-li jste za loket dal?

-- Čtyři zlaté. —

— Čtyři zlaté! čtyři zlaté! — Na to vytasí se se svou látkou a řekne: tohle je zboží co? Tam ten kupec vás ošidil, to je — — — po druhé si kupte na kabát u mne. Dobře, po druhé koupím u něho a pochlubím se s látkou kupci třetímu, kterýž na mne útrpně se usměje a myslí si: ty hlupáku, ničemu nerozumíš, ale přijď do mého krámu a já tě — natáhnou ještě víc!

Mně se lékařská praxe protiví.

A co ze mne bude? — — —

Teta mi psala, abych k ní přijel na svátky. Je sestrou mé nebožky matky. Hodná, velmi nábožná to paní. Kdykoliv jsem ji navštívil, vypala mne vždy buchtami a spasitelnými napomínkami a já se jí za to do očí vysmál. Na to ona mi vynadala neznabohů. Jsem neznaboh? Nejsem. Ctil bych Boha, kdybych ho znal, kdybych v něho mohl věřiti.

Z okna svého ve druhém patře vidím na proti do sklepního bytu chudého příštípkáře. Má chudás snad více dětí, nežli bot k šití. A vidím denně, — když náhodou jsem doma, — matku s dětmi před spaním klekati a se modliti.

Na stole vidívám kouřiti se neloupané a nemaštěné zemáky a matka s dětmi přece modlí se před jídlem a po jídle! Děkují Bohu přece i za — zemáky nemastné; děkují mu za byt pod zemí, za byt vlhký, nezdravý.

Tato rodina ševcova je mi hádankou. Proč se ten švec ještě modlí a zač se modlí? Já být na místě jeho, já bych se s tím bohem rval, jenž by mi na stůl dával denně pouze nemastné zemáky a jenž by pro mne neměl bytu lepšího, nežli zde v podzemní díře. Zdaž ten dravec nemá doupěte lepšího?

Právě dnes vidím dole zářiti vánoční stromek, ne sice zářiti, nýbrž kmitati. Dostala snad na trhu smrkový pahýlek, koupila za posledních pár krejcarů svíček a oříšků, — — slyším je zpívati: Narodil se Kristus Pán, veselme se. — —

Kterak jsou šťastni při vsí bídě — a kterak já bídný při všem blahobytu!

Rozpomínám se na svá dětská leta. U nás všeho bývalo hojnosť, já býval mazlíkem maminky.

— Z toho kluka pranic nevyvedeš, protože se s ním mazlíš. — říkávala teta.

Proto jsem jí nenáviděl. Otec, — praktický lékař — o mé vychování se nestaral. Vydělával peníze a my jsme je utráceli. Však i přes to zachovalo se značné jmění.

Osířel jsem právě v tom roce, kdy začal jsem studovati vědy lékařské. Snad že minul jsem se s povoláním?

Medicina naučila mne člověkem pohrdati. Co je člověk? Kusem hnijícího masa, jež úzkostlivě při životě udržujeme. Co je život? Je to hrací stroj. Péro se natáhne, strojek spustí svou písničku, smutnou, veselou, podle toho, jak na válci je vysázeno. Péro dojde, je po muzice, čemuž říká se smrt. Proč bych to péro nezastavil, když mne ta muzika nudí? — Věř mi, příteli, že mám sto chutí, to péro zastavit.

Je mi teprv šest a dvacet roků a již jsem všecky ideály pohřbil a nezbyvá mi nic, nežli — revolver.

Čím je královna věd — filosofie? Ve stánech arabských šejků před 4000 lety začala vznešeně rozumovati o Bohu, ve sloupořadích athenských, o všech věcech lidských a dospěla po Kantovi a Heglovi k Schopenhaurovi a Hartmannovi, k filosofii pessimismu, k filosofii o nevědomém, dospěla k sebevraždě. Co zbývá člověku po všem mudrování? — Nirvana, věčné nic, chaos.

A dcera filosofie — právníctví? Od Demosthena a Cicerona a od pandektů dospělo k nejhrubšímu násilí, jež páše se na celých národech bez jakéhokoliv odvolání. Vidívám dva proslulé advokáty sedati večer u jednoho stolu a slyším je smáti se lidské hlouposti, jež jim naplňuje kapsy. Před soudcem se tepou, paragrafy všelijak kroutí a před šenkýřem, — ba je to holé kramářství, kdo víc uhádá, kdo víc ukřičí, vyhraje, — je to koňáření.

A sv. theologie? Kdysi — as před dvaceti lety spínal jsem ručky ku zbožné modlitbě, vidíval jsem nebe plné anděličkuv, vidíval jsem je kolem sebe poletovati. Tehdy žil jsem více v nebi, nežli na zemi.

Ztratil jsem víru, v mém srdci je čirá tma.

Zakmitlo se kdysi v něm, zablýsklo se, když oči mé spatřily anděla v lidské postavě. Byla to pravá Anděla, před jejíž zrakem srdce mé se chvělo. Krásná byla, jako anděl a když jsem popatřil hloub do jejího srdce, o němž jsem domníval se, že propastí je blažeností, shledal jsem úžasnou mělčinu, prázdnotu. Dal jsem výhost i lásce. Co láska je, to viděti lze v naší pytevní síni. Přinesou tam děvče, vytažené z vody. Bída vyhnala je z náručí mateřských do velkoměstského Babylonu. Srdce jeho nezkažené ssaje radost, ssaje rozkoš plnými doušky a konec — ve Vltavě, konec v pytevní síni. Nejednou již rozřízl jsem srdce děvčete a tázal se: nuže, ukaž mi to sídlo blaživé lásky, toho tajuplného žáru, jenž lidem mozky mate a jenž z lidí dělá dravce a pitomce! A místo odpovědi držel jsem v rukou kus masa, několik svalů a více nic.

Hledal jsem nožkem v mozkových blanách duši, tu bohoobraznou, bohorovnou, nesmrtelnou duši — ten dech boží a nikde nic. Tázal jsem se po sídle svědomí, kde v kterém svalu vězí. Po čem asi pozná se v pytevní síni svědomí lichváře a svědomí dlužníka, po čem svědomí továrníka a svědomí dělníka? Po čem svědomí sobce a svědomí lidumila, svědomí Kaina a svědomí Abela?

Co je krása, umění, věda? Holé nic.

Chodíval jsem do divadla. Býval jsem unešen výkony herců, zpěváků a tanečnic. Kdo chce v účtě mítí bohyni Thalii, Terpsychoru atd. — nesmí dívati se na ně zblízka. Kdo jednou pozná vnitřní jejich mašinerii, zhnusí se mu všecky musy. Na venkově paňácové skáčou o hladě a ve městech kněžky mus musejí těžiti ze svých vnaad, aby neumřely hlady. Ó krásno, ó umění, v jaké neskonale bídě jste! Musíte kejkle dělati před bohatým vyžilcem,

musíte frejmarčiti. Věda, tato koruna lidské píle, lidského vědění, co je? Vědatoři jako malé děti hrají si kartami. Staví si z nich papírové domečky. Takovým domečkem je každá hypotéza. Přejde chlapec padesáti, šedesátiletý, přihrne se se svými folianty a začne stavět hypotézy, papírové domečky. Za chvíli přijde chlapec druhý, o něco mladší, foukne mu do domečku a celá imponentní hypotéza sřítí se.

Tento druhý začnesetavět svůj domeček, svou hypotézu — opět jen z papíru a svět žasne nad důmyslem vědatora; však tu již nepozorovaně přikradá se třetí chlapec, foukne a domeček opět se řítí.

Darvín sfoukl vědatorům všechny domečky kumštovných hypotéz a vystavěl si nový krásný domeček, nad nímž svět žasne. A přijde opět jiný chlapec — vědator, jenž domeček Darvínův sfoukne — a tak to půjde do nekonečna. Samé hádání a trápení ducha.

Někdy se mi zdá, jakoby člověk nejblaženějším byl tehdy, kdyby nikdy nepoznal ani litery. Zdá se mi, jakoby již ve slabikáři bylo tolik dýk, anebo jehel, kolik písmen. Sotva že záček první písmenu pozná, již drží v rukou jehlu, již provrtává sobě a jiným mozek, srdce.

Co bych za to nyní dal, kdybych byl nikdy ani litery nepoznal. Knihy člověku rozrývají hruď i srdce, kolik slov člověk přečte, tolik nasazuje si do mozku červů, kteří jej prožírají jako živou mrtvolu. — Pryč s kuihami, pryč s vědou a uměním, všecko na světě je švindl a bláznovství — pryč z tohoto světa!

Leč díky vědě lékařské. Naučila mne alespoň tolik, kam se mám střeliti, abych jednou ranou sklesl do věčného nic — do Nirvany. Řekl bych ti příteli naposled: s bohem! já však v boha nevěřím, žij blaze a zapomeň na svého —

Až tyto řádky obdržíš budu již bezpochyby nalezati se jako mrtvola v pytevně a přijdou vědatoři a budou se v mých svalech a žilkách hrabati — těm já se nyní směju — — dost toho. Jedenáctá bije, zvony se ozývají, zvou na půlnoční — —

Člověčenstvo bude prozpěvovati: Narodil se Kristus Pán — a já budu umíratí. Déle žítí nemohu, život se mi huší.

Koupil jsem si štědrého večera — revolver, ten jest můj Ježíšek, — — nuže k čemu dalších rozpaků? — —

Zdá se mi, že někdo klepá na dveře, kdoby ještě teď ke mně šel? Snad veselý kumpán. — Opět klepání. — Budu z ticha. Mně huší se i to hýření, to věčné prolévání hrdla tekutinou, jež nazývá se pivem — to věčné dráždění špičky jazyka všeho druhu žráčstvím — — ne, neozvu se — — klepání opět — — zdá se mi, že slyším plačtivý dětský hlas, snad chudé dítě na mně něco chce? — proč bych nedal almužnu poslední? — otevru tedy.

Dne 25. prosince.

Probudil jsem se pozdě ráno s pocity přepodivnými. Bylo to zvláštní intermezzo a tážu se: byla to náhoda, nebo co? Mám věriti v řízení boží, mám věriti, že nad námi bdí oko vševidoucí a že osudy naše řídí ruka všemohoucí? Nevím, co si mám o tom mysliti. Stál jsem včera na skoku do věčnosti a dnes, jakobych stál na prahu nového života.

Kdo klepal pozdě v noci na mé dvéře? Dítě, chudé dítě — ševce dole v podzemí.

— Pane doktore, — plakal šestiletý chlapec přede mnou, — maminka, tatínek vás pěkně prosí, abyste k nám přišel, Mařenka chce nám umístiti.

— Milé dítě, — vždyť já nejsem ještě doktor, já nesmím a neumím léčití. —

— I umíte, maminka řekla, že umíte a že jste tolik hodný — tedy jen už pojdte. Dítě umělo rádně nutit. Šel jsem tedy.

Uvedlo mne do sklepního, čistě upraveného bytu. Na lůžku sténalo děvče asi dvanáctileté, ve své horečce učiněný andílek. (Pokračování.)

Písmo svaté a nejnovější výzkumy v Palestině, Egyptě a Assyrii.

Dle F. Vigourouxa líčí P. K.

I. Josef Egyptský.

Egyptský Josef jest nejzajímavější postavou takorča v celých dějinách starého věku. V osobě své spojuje všechno, co člověka může činiti zajímavým. Byl miláčkem svého otce, na to otrokem, vězněm a konečně prvním ministrem velikého krále. Otec v něm miloval svoji Ráchel láska ta vzbudila závist bratří a závist učinila z něho otroka.

Jeho moudrost, opatrnost a šťastná povaha získaly mu přízeň Putifara; však i tato přízeň přivádí na něho novou katastrofu. Žena Putifarova snaží se ho svést; avšak ctnost vede ho do vězení. Z nehlubšího ponížení vyšine jej prozřetelnost Božská na první místo u krále. Na vrcholi svého štěstí shledá se se svým otcem, odpustí svým bratřím a jest vysvoboditelem celého Egypta. Žádá řeč nemůže honositi se výjevem dojemnějším, jako písmo svaté, když líčí poznání se Josefa s bratřimi a sotva kdo četl jej bez slz v očích.

Ve všech osudech, šťastných i nešťastných, nezapřel Josef svoji povahu tichou, klidnou, přemýšlivou, úsměvnou i melancholickou. Nad své bratry vyniká stejně vznešeností myšlének a velikostí duše, jako nejvyššími hodnotami. Stav se obětí závesti a ukrutnosti svých zvrhlých bratří a později msty bídné ženy, obdržel nejvyšších důstojností, po jakých srdce lidské kdy může toužiti. Otec Jakub, jenž neuměl přílišnou lásku k miláčku svému opakovati, jest po dlouhá leta tváře jeho zbaven a oplakává jeho domnělou smrt v roztrženém šatě. Jeho zločinní bratří jsou odsouzeni, býti bezděčnými svědky krvácející rány, kterouž otci zasadili a kterouž jim zhojiti nelze. Musejí pykati zločin svůj strašným tajemstvím před otcem. Ve chvíli, když před Josefem se koří, jest jejich trest teprv polovičně vytrpěn, upomínka hrozného zločinu zůstala jim na vždy a činila je nedůvěřivými. Jejich nízké povahy velkodušnost Josefovu nechápaly, že by jim kdy zločin mohl odpustiti. I když otec Jakub zemřel, ještě trápí je bázeň před mstou Josefovou.

V celém ději o Josefovi není sebe menší podrobnosti, která byla by v odporu s dějinami egyptskými. Všecko nese ráz staroegyptský a nejnovější badatelé musejí bezděčně s Evaldem vyznati, že původní spisovatel podal exaktní obraz egyptských mravů.

Do dneška ukazují Arabové cestujícím sejkky Josefovy ve starém Kairu na březích Nilu; staré to stavby v ssutinách. Do dneška nese jeden kanál Nilu jméno Josefa. Pestrá roucha do dneška v módě jsou u východních národů, jaká byla před 4000 lety. Hroby Benni Hassane ukazují barvu šatů, z modrých, červených a bílých pruh. Do dneška nosí děti Turků v Syrii sukně pestrých barev, zlatem a hedvábím vyšíváné. Cesta z Damašku do Egypta vede rovinou Ezdrelonskou a prohlubuje se na konci v průsmyk severního pohorí Efraimského. Zde nalezá se starý Dothain, „dvojité cisterna.“ Robinson podle knihy Judith údolí to našel. Dothain bylo velmi způsobilým místem ku pastvě stád. Až do nedávna rostly tam citrony, pomeranče a granátová jablka. Jsou tam dvě studně, z nichž jedna nese jméno: „Jámy Josefovy.“ Když bratří Josefa svlékli, spustili ho do vyschlé cisterny, aby tam hladý zemřel. Mnohé studně v Palestině v letě vysychají a proto i slovo „bor“ značí: cisternu i vězení u národů východních. Však i přes to zbývá na dně něco bláta a mnoho vlhkosti, což podle svědectví proroka Jeremiáše delší pobyt v takých jamách činí nezdravým, ano i trapným. Údolím Dothain berou se do dneška karavany ismaelských kupců. „Viděli jsme zde,“ píše anglický cestovatel Clarce, „karavanu táhnouti údolím zrovna jako za dnův Rubena a Judy. Její velbloudi obtíženi byli vonným kořením, balsámem a myrrhou a byli by i od nás koupili nějakého Josefa, aby jej do Egypta odvedli a do otroctví prodali. Výzkumy o egyptských stavbách potvrzují nápadným způsobem všechno, co

nám písmo svaté o madianských karavanách vypravuje. Musili bychom jít do Appy, praví Ebers, abychom tam našli stopy pokolení dávno zašlého; museli bychom vidět syny Ismaelské s osmahlou pleť, která od východu bohatě obtěžkané velbloudy do Egypta vedou, abychom v živé postavě něco ze života prastarého národa pozorovatí mohli.

Nikde nepodobá se jindy tolik nyní, jako zde na cestách karavan ku břehu Nilu. Na starých obrazech a na hieroglyfech se dovídáme, že starý Egyptan nerad cestoval. Cokoliv z ciziny potřeboval, objednával si u těch plavců po pouštích, totiž u toulavých kupců, z nichž i jeden před sto lety k Niebuhrovi pravil: „Na záhubě celého světa záleží nám málo, jen když zůstane Egypt.“ Na Faraonských pomnicích poznáváme, jak veliké množství pryskyřice, vonných masť a koření starý Egypt ku svým mumii spotřeboval. Zemní smůla, kadidlo a vonné koření od nejstarších časů potřebovaly se nejen k bohoslužbě, ale i v životě domácím. Aby se Egyptané ubránili nakažlivým nemocem, musili stále vdouch čistiti pálením vonného dříví z Palestiny a Arabie. Tisíce nápisů dokazuje, že Egyptané vonné věci z ciziny si objednávali. Veliký papýrus Haris zmiňuje se o darech, jež Ramses bohům do chrámů poslal a sice: 62 amphor kadidla bílého a 300.893 mírek kadidla prostého, kromě množství sladkého a červeného balsámu a jiných kadidel. Nemalé též množství gummy dováželo se do Egypta z Arabie a Palestiny. Při každém chrámě egyptském byla zvláštní laboratoř a při každém byl zvláštní droguista, jenž připravoval znamenitou voňavku, zvanou kup hni. Ve hlavách egyptských mumii nalézají se dosud vonné specie ze Syrie. Titíž madianští kupci vedli příležitostně obchod i s otroky. V Egyptě bylo otroků mnoho, nejhledanější ale byli otroci z Chanaan. Soury praví, že semitičtí otroci v Egyptě bývali nejdražší. Na trhy v Mempisu a Thebenu přiváděli se vybraní otroci ze Syrie.

Nyní následujme Josefa do domu Putifarova. Putifar podle písma jest eunuchem*) Faraona. Tento druh lidí domáhal se od jakživa vysokých úřadů. I Putifar byl jakýmsi vyšším dvorním úředníkem. Faraonové mívali dvořeninů velmi mnoho. Josef tedy dostal se do domu Putifarova a byl brzy od něho za správce nejen domu, ale i za intendanta otroků a všech statků jeho povýšen. Správce takového měl později i Josef. Správce ty nalézáme na hrobních malbách s tabulkou a tužkou v ruce. Hodnostáři egyptští, jakým i Putifar byl, mívali rozsáhlé statky.

Sabu na svém brobě vypravuje, že měl 405 volů I. třídy, 1232 II. třídy, a 405 III. třídy, 2300 krav, 1300 antilop, 1100 gazel atd. Hus, kachen a holubů, všeho do tisíců. Domy hodnostářů bývaly velmi rozsáhlé, nádherné a vším přepychem opatřené. Bohatí Egyptané měli též své zahrady a letohrady a zde stal se Josef správcem čili vrchním ředitelem Putifarovým.

A nyní povědeme čtenáře do budoaru egyptské vzešenější dámy. Salony staroegyptských velmožů jsou podle nejnovějších výzkumů známy. Žena starého Egypta svobodná byla jako žena dnešní Evropy. Chodila městem a po polích bez závoje. Chodila s mužem ku slavnostem a do koncertů. Na staroegyptských malbách stojí vždy žena vedle muže a mívá název „paní domu“ a jako taková mívala i jistou přednost. Děti z ní narozené nosily jméno matky a nikoliv otce. V druhé dynastii přiřknuto jim právo posloupnosti na trůně. Nejen synové, ale i dcery Faraonů požívaly pocty synů a dcer slunce a po smrti pocty božské.

Ovšem že dle Souryho byla Egyptanka ve společnosti a v rodině velmi vážena a měla mnohých svobod, což ale často bylo jí ku zkáze. Rozkošné malby v komnatách ženských svědčí o jejich vkusu, nádhře a elleganci až raffinované. Žena Anepova, selka, kolik hodin ztrávila denně ku strojení. Dámy v Thebenu a Memfisu obsluhovány byly otroky, kteříž přinášeli jemné vyšívání šaty skvělých barev. Na toaletních stolcích dám vidíme nádoby

*) Tolik co vysoký úředník vůbec.

s vonnými mastmi a skříně s klenoty na šj a na ruce a kovová zrcadla. Rozložená na pohovce ze dřeva ebenového a kostí slonovou vykládané, nechává se paní domu otrokyněmi oblécti; jedna jí kroutí vlasy do jemných kučerů, přimíchávajíc do nich též vlasy falešné; jiné otrokyně zabývají se okrášlováním rukou, kotníků a prsou kroužky, klenoty a amulety. Na prsty strkají prsteny, do uší vybírají náušnice. Jež by hodily se k tomu dnu; brvy u očí potírají se lžičkou s vonnou mastí, potírá se i celé obočí a nehty; mezi tím ji ovívají jiné otrokyně vějíři a z harfy a loutny ozývá se sladká hudba. Taký byl život a zaměstnání vznešené egyptské dámy. Z toho vzešla veliká zkáza mravů, na něž vydány byly přísné zákony. Při obřadech pohřebních musila duše ženy před 42 soudci přísahati, zdaž neporušila manželskou věrnost; avšak ne všechny Egyptanky mohly tu přísahu složiti. Na starých pomnicích a obrazech dosvědčuje se, že ženy vyšších stavů oddány bývaly všeho druhu neřestem. Vidíváme na nich dámy v opilství se potácející a z obžerství nemocné. Nelze ani popsati výjevy na zdích Medinet - A bu. Na jednom z nejstarších papyrů žena nazývá se nádobou vši špatnosti, pytlemlže a lsti. Magický papyrus Harris počítá ženu ke zvěři, která živí se masem a krví, mezi tygry a lvy. A nyní představme si podle obrazu svrchu udaného ženu Putifarovu. Josef, na jehož tváři sličnost matky Ráchely se zračila, pro kterou i otec Jakub jej skoro náruživě miloval, vzbudil ve chlupé Egyptance hříšnou žádost. On chce utéci, ona jej násilím zdržuje, on zanechav jí v rukou „begeg“, svrchní šat, uprchl. Vztekem a hněvem všecka bez sebe a z házně, aby nebyla vyzrazena, svolá všechny lidi i muže a Josef octl se v žaláři. V nejstarším egyptském románu vypravuje se o dvou bratřích, z nichž mladší měl státi se též obětí zhrzené ženy. Když Putifar žalobu ženy na Josefa slyšel, zdaž o její pravosti nějakou pochybnost měl? Zdá se, že měl, protože Josefa trestal dosti mírně pro zločin dost veliký. Cizoložný otrok býval předhozen krokodilům, aneb dostal při nejmenším tisíc ran holí. Josef tehdy asi 17letý byl prostě uvržen do vězení.

(Pokračování.)

Mučedníci a vyznavači tovarišstva Ježíšova v Anglii v době od r. 1580 až do r. 1681.

Dle A. Koblera, S. J., líčí P. K.

(Pokračování.)

P. Tomáš Garnet.

Obkrytí prachového spiknutí mělo v zápětí zostření zákona na pronásledování katolíků. Nepostačilot, aby potrestání byli pouze vinníci, musili i nevinní za zločin spiklenců pykati. Parlament vydal trestní zákon o sedmdesáti člancích, podle nichž krutými tresty a pokutami stíhán byl katolík, nechtěl-li do protestantského kostela choditi, nechtěl-li s protestanty večeri Páně přijímati, nedal-li dítě své od protestantského kazatele pokřtiti, aneb na protestantském hřbitově pochovati, přijal-li do služby katolíka atd. Každý musel králi Jakubovi složiti přísahu, že poslušným ho býti chce, nejen co panovníka, ale i co hlavy anglické církve.

Rozumí se samo sebou, že papež tuto přísahu pro katolíky schváliti nemohl. Našlo se sice dosti katolíků, ano i kněží, kteří tu přísahu složili, avšak mnoho též zůstalo statečných a plnili raději anglické žaláře, aneb vystěhovali se na vždy z Anglie, aby jen víře otcův mohli zůstat věrní. V nezávislém největším upadli Jesuiti, kteří katolíkům zapovídali přísahu takovou skládati. Novým mučedníkem stal se pater Tomáš Garnet. Jako hlavní obžalobu proti němu soudcové pronesli, že přísahu onu neschvaloval. Narodil se v Londýně roku 1574. Otec jeho Richard musil pro víru nejednou okovy

nositi. První vyučování synu poskytl otec sám a utvrzoval jej u víře nejvíc vlastním příkladem.

Další studia konal ve Francii. Ve Španělsku byl na kněžství vysvěcen a do Anglie poslán, kdež roku 1604. do řádu Jesuitského byl přijat. Právě měl odjeti do Belgie, když prachové spiknutí bylo vyzrazeno. P. Garnet byl zatknut a ze spoluviny na spiknutí obžalován. Strýc jeho P. Jindřich Garnet, toho času převor jesuitské missie v Anglii, byl dříve již v Toveru uvězněn. Příčinou zatknutí tohoto byl list z vězení vnuku Tomáši. List byl zachycen a Tomášovi vyhrožováno mučidly, nepoví-li na strýce svého všecko, co ví. Když hrozby se neosvědčily, byl podržen ve vlhkém žaláři, kdež v nejtěžší zimě musil na holé zmrzlé zemi ležeti, z čehož dostal rheumatické bolesti. List onen, psaný pemeřančovou šťávou, vylákal na strýci Jidřichu žalárník slibem, že list dodá P. Tomášovi. Avšak z psaní toho nebylo lze něčeho dokázati, načež Tomáš Garnet do vězení v Toweru byl převezen. Když po devíti měsících nemohlo se mu pranic dokázati, byl r. 1606 se 46 jinými kněžími z Anglie vyhostěn a do Nizozemí zavezen. Rok na to byl opět do Anglie na missii vyslán. Zde na cestě do Cornwallu byl od jednoho odpadlého kněze královským biřicím vyzrazen, zatknut a do Londýna zavezen. Anglický biskup Tomáš Ravis třikráte ho vyslychal a dovolenost přísahy mu dokazoval, avšak marně. Když s ním biskup něčehož svěsti nemohl, byl odevzdán soudci, jenž vinil ho ze zločinů těchto: 1. že jest Jesuita, 2. že svádí lid od věrnosti králi, a 3. že zdráhá se onu přísahu složiti. Porotcové, jako vždy, uznali ho vinným. Načež byl odsouzen k smrti. S radostí vyslechl ortel a když mu přátelé chtěli dopomoci k útěku, odmítl je s podotknutím, že pro Krista chce umřítí. Poslední dva dny před popravou byl na nohou a rukou svázan, aby prý si sám život nevzal. Těšil se na popravu jako na svatební den. Dne 23. června byl z vězení vyveden. Když káru, na níž měl býti položen, spatřil, požehnal ji, jako nástroj umučení. Nesmírné množství lidstva bylo kolem šibenice shromážděno, mezi nimi více jak 300 rytířů na koních i ve vozích, kteří chtěli viděti muže, který nechtěl onu přísahu složiti. Před popravou půl hodiny domlouval mu hrabě Tomáš Cecil, aby tu přísahu přece složil a to tím spíše, že více kněží již ji složilo.

„Nikoliv,“ odvětil, „nesložím jí, i kdybych měl pět tisíc životů.“ Tu ještě přiblížil se k němu kalvinský kazatel s napomínáním, aby ji složil, aneb alespoň aby stal se kalvinem. Místo odpovědi p. Garnet poznamenal se svatým křížem a políbil šibenici. Kazatel mu domlouval, aby takových hloupostí nedělal, načež Garnet, zaklepav mu na ramena, odvětil: „O tom nebudem se zde hádat, rozejdeme se jako přátelé.“ Pak požehnal a políbil i provaz, jež mu kat na krk hodil a poprosiv lid o dovolení k promluvě, pravil: „Božím smilováním jsem knězem katolické církve a nehodným členem tovaryšstva Ježíšova. Dnešní den považuju za nejšťastnější a nejradoštnější svého života, a volám Boha za svědka, že tak pravím upřímně.“ Po těchto slovech začal jej kat svlékati, při čemž mu P. Garnet s veselou tváří pomáhal.

„Devět let,“ pravil dále, „působil jsem jako kněz v Anglii, a nikdy jsem proti králi neb království ničeho nepodnikl, spíše varoval jsem katolíky před každým násilím a napomínal, aby bezpráví trpělivě snášeli.“ Na to ještě opakoval, že onu přísahu žádný katolík s dobrým svědomím složiti nesmí. Na to položiv ruce křížem na prsa, pozvedl oči k nebesům a děkoval Bohu za tento poslední šťastný den a doložil: „Nechť Bůh odvrátí spravedlivý svůj hněv od tohoto království a nechť nepožaduje krev mou z rukou krále. Odpadlý kněz mne zradil, odpusť mu Bůh. Biřic Gros mne zatkl, odpusť mu Bůh, biskup londýnský uvrhl mne do žaláře, odpusť mu Bůh, odpusť Bůh všem, kdo se na mě provinili.“ Modlil se hlasitě Otče náš, Zdravas, Věřím a Přijď svatý Duše! V tom byla kára pod jeho nohama odtazena a mučedník visel. Kat chtěl jej ještě živého se šibenice sníti a břich mu rozpárati podle tehdejšího zvyku barbarského, avšak lid k tomu nepřipustil, ano tři neb čtyry soucitné osoby táhly mučedníka silně za nohy, aby smrt jeho přispíšily. Mezi

tím, co kat tělo jeho čtvrtil, přiběhl muž jakýsi s rozčuchanými vlasy, v zeleném obleku a počínal si jako divoch. Byl to Vilém Atkinson, jenž v tomto přestrojení nechtěl se dáti jako katolík a ctitel mučedníkův poznati.

Vypravoval katu, kterak prý příbuzní odpraveného jsou ve hrozné chudobě a proto prý šaty po odpraveném potřebují. I podařilo se mu od kata šaty a kousky údivů po mučedníku za nevelký peníz jako drahocenné ostatky koupiti. Sám král Jakub popravý P. Garneta litoval, který prý lidu příklad smrti hrdinské podal, O útrapách katolických kněží ve vězení napsal O. Morris, že musejí úpěti po celou zimu mezi sprostými zločinci bez ohně, bez peřin a bez matrac a na sobě nésti přes 100 liber okovů. Kdo nechtěl složit přísahu, musel měsíčně platit pokutu 200 zl. Král Jakub I. zemřel 27. března 1625. Král tento hrál si na bohoslovce, hrabal se v theologických spisech a při tom rdousil katolíky. Sully, ministr krále Francouzského, nazval Jakuba nejučenejším bláznem v Evropě. Byl zbabělý, vrtkavý, úskočný, dvojjazyčný a nesmírně marnotratný, jehož dluhy parlament nechtěl platit. Pod takovým králem nebylo hanbou pro katolickou církev umíratí.

F E U I L L E T O N .

My tři králové . . !

Napsal M. W.

Znáte z jesliček vznešené postavy tajemných tří králů z Východu, prováděných karavanou dromedárů, nesoucích bohaté dary: zlato, kadidlo a myrrhu? — I kdybyste o nich ničeho nevěděli, starobylý obyčej, ve svatvečer církevní slavnosti oněch tří mudrců, z dob dávných zachovávaný, přivodí vám vždy na paměť podivuhodnou pouť pohanských knížat ku chudičké kolébce božského dítky.

„My tři králové — my jdeme k vám!“ — a dvěře se tiše otvírají, tři dětské postavy vplíží se do pokoje a chvějí se zimou jak osykový list, když si s ním vítr pohrává. Prapodivní králové! — A což zazpívají-li vám za dveřmi! „my tři králové!“ a vstoupí jen dva, anebo dokonce ženská s mužským, jako mají ve zvyku mne podivná tato královská individua co rok navštěvovati. — Než úsměv vám záhy zmizí ze rtů při spatření neobyčejných těch hostí, sní rozlétne se ze štětky tisíce krůpějí svěcené vody a celá mračna mnohdy ne příliš libovonného kouře, vystupujícího z květináče, zavěšeného na drátku, zahalí vás svým bělošedým pláštěm. A sotva dusivý kouř se rozptýlil, vidíte již, jak polozmrzlá ruka jednoho z králů píše na dveřích příbytku vašeho svěcenou křídou: C † M † B † 1888 — zatím co druzí králové nedočkavě pohlíží ku více či méně štědré vaší ruce. A když byly obě strany vykonaly svou povinnost, jak přišli, tak zase zmizí tři králové, aby opět jiné oblažili svou návštěvou a zapěli také jim: „My tři králové — my jdeme k vám, — štěstí a zdraví přejeme vám!“ — A s těmito králi ustupuje i z mysli vaší tklivá vánoční nálada, duch vpravuje se na dlouhý, dlouhý čas opět do všednosti, — putujete od jesliček, k nimž jste o štědrém večeru s tak zimniční touhou a tak rádi byli spěchali! — — —

* * *

V útulné komnatě, kde přepych a nádhera svědčily o značném bohatství, spočívala na měkké pohovce mladá dáma. Slícný obličej, nad sním bělejší, tak krásně odlišoval se od černého šatu, v nějž zahaleno bylo štíhlé její tělo. Zdála se však spíše býti velkolepou, moderní sochou; velké oko její, modré jako májové nebe, nějak mdle pohlíželo před sebe, dech sotva znatelný, život jako by vymizel z půvabného toho těla. Bůh ví, kde toulají se její myšlénky; můžeš-li však souditi ze slzí, bohatě po líci se jí řinoucích,

soudil bys, že bol nesmírný svírá srdce bohaté dámy, že i ten přepych a ty stkvosty nemohou nahraditi zašlý ráj, ztracené štěstí. Jest tomu sotva čtyři neděle, co pohřbila drahého manžela a před týdnem zahrabali jí nejdražší stkvost, nejvzácnější odkaz milované bytosti: jediné dítko. Samo nebe ví, jak mohl se do domu k nim vplížiti zlý nepřítel — smrt a odloučiti tak záhy od sebe tři bytosti, jež byly jediným tělem, jedinou duší. Byly to letos smutné vánoce, — manžel mrtev a dítko umíralo — a ještě truchlejší nový rok, jenž přinášel opuštěné paní bezměrné hoře a pustý, neutěšený život. V komnatě bylo ticho jako na hřbitově, — toliko v krbu to chvílemi zaprášelo a tisíce rozlétauvších se jisker vyslalo temnou síní zákmit oslňujícího paprsku. Venku padal hustě sníh, provázený běsnou hudbou rozpoutané Meluzíny, jež co chvíli vehnala celé spousty sněhových vloček proti oknům, avšak ani sténáním svým, ani řinčením oken nebyla s to, vyrvati mladou vdovu myšlénkám.

Tu ozvalo se z venčí slabé zaklepání na dvěře a kdo by byl pozorněji poslouchal, byl by slyšel různé, nesměle hovořící hlasy. — „Nechtělí nám otevřítí!“ — „A proč by nechtěli? Vždyť chodíme sem již kolik let a vždy nás štědrě obdarovali! Lojzo, zaklepej víc, snad neslyšeli!“

Zaklepáno znovu, — silněji. „Vždyť jsem řekl, že neotevrou! — Zazpívejme jim za dveřmi, snad nás spíše uslyší!“ — A již rozléhaly se tichým večerem tři dětské hlásky: „My tři králové, — my jdeme k vám!“ —

Na protější straně otevřely se rázem dvěře. „Táhnete odsud! Ještě večer budete povykovati, — tuláci!“ A aby dodala slovům svým většího důrazu, vystoupila v téže chvíli do chodby starší již ženština, patrně jeden ze služebných duchů.

„My přec k vám nejdeme, ale k těmto milostpánům a malému hošíčkovi, který nám každý rok vždy tak mnoho udělil!“ odvětil první z králů, nesoucí v ruce hrnek s vodou, zavěšený na kousku špagátu.

„To jdete přec taky k nám! Ostatně nač mnoho řečí: hošíček již umřel a pán taky, — už sem víc nemůžete!“ —

„Umřel?“ vyhrklo to ze rtů všech tří králů. „Tak tedy pojďme!“ —

V téže chvíli otevřely se dvěře u komnaty, kdež byli hoši právě dozpívali a v nich zjevila se mladá paní, zahalená ve smutek. Zpěv tří králů probudil ji ze sna. Vzpomněla si na minulé léta, kdy ještě malý Slávek vítal krále — hošíky s papírovými korunami na hlavách, naslouchal jejich zpěvu a pak, běže k tatínkovi, prosil jej o penízky, aby jimi mohl podělití královské hosty. A kde jakou hračku nalezl, vše snesl a podal třem králům. A letos —? Ubohý Slávek! Snad mu tam lépe! — Mladá paní, stírajíc si uslzenou tvář, zvala tři krále, aby jen šli dále. Rychle sundali tito své čepice z hlavy a nasadivše si koruny ze zlatého a stříbrného papíru, za zpěvu obvyklé písně vstoupili do komnaty. — Nespatřili zde živé duše. Dozpívali, — jeden vykropil slzu, druhý ji zakouřil a ten nejmenší přál šťastný nový rok! — Šťastný nový rok — a mladá vdova div nevypukla v bolestný pláč. „To jste vy, kteří sem každoročně chodíte?“ pravila po chvíli. Když byli tři králové přísvedčili, doložila: „Letos vás již neobdaruje více malý hošík, který vám jindy snesl, kde co měl. Za to však já vám dám sama všechny jeho hračky. Snad bude mříti tam v nebi z toho radost. — Pojďte se mnou!“ —

Mladá dáma vedla hochy do sousedního, jasně ozářeného pokoje, přistoupila ku jedné ze skříní, otevřela ji a vybírala odtud celé spousty hraček. Hoši byli jak v Jiříkově viděti: Tolik krásných věcí, tak mnoho hezkých knih s různými malovanými obrázky dosud nikde neviděli. „Jste bratří?“ — tázala se jich mladá paní.

„Já a Karlík jsme, — ale tadyhle Lojza ne, — ten je sirotek!“ odvětil jeden z králů, ten největší z nich.

„Sirotek?“ zvolala útrpně paní? „A kdo pak ti umřel?“

„Tatínek i maminka!“ odpověděl hoch.

„Tak již nemáš nikoho! A kde jsi teď, milé dítě!“ dí paní, pojmcou hocha v náručí.

„U strýčka!“ odpověděl hoch a zadíval se zářivým svým temným okem na neznámou paní.

„A co dělá tvůj strýček?“ —

„Je posluba, ale špatně se mu vede. Máme často hlad. Když strýček přijde domů bez peněz, hubuje, tluče nás i tetičku a posílá nás žebrat!“ A klučinovi tekly po tváři slzy jako hráchy.

Mladá paní se zadívala soucitně na hošíka a pravila mu: „A nechtěl bys zůstat u mne?“ —

„Já bych chtěl, — tady je krásně!“ doložil Lojzík.

„My taky!“ pravil jeden z obou ostatních.

„Vy máte tatínka i maminku, ale vzdor tomu nezapomenu na vás též. Lojzíčka si však nechám u sebe, poněvač nemá již na světě nikoho. Vezměte si zde hračky a tady je něco na přilepšenou a tatínkovi řekněte, aby sem zítra přišel. Můžete ho ke mně přivést!“ —

Hoši sice vzali různé dárky i peníze, ale nehýbali se z místa.

„Nechce se vám snad odsud?“ tázala se jich s úsměvem mladá paní.

„Anebo se bojíte o Lojzíčka? — Nu řekni sám, hošíčku chceš jít k strýčkovi, anebo zůstati u mne?!“

Hošík podíval se na mladou dámu, rozhlédl se po pokoji, pak zaletěl zrakem ku svým soudruhům a z nich opět na kupu hraček — Bůh ví, co naň mocněji působilo, že řekl: „Já bych tu rád zůstal!“

„Tak tedy zůstaneš! — A vy, hoši, zítra sem přijďte s tatínkem!“ —

Oba králové přikývli a štědrě obdarování vyšli z pokoje, pohlížejíce závistivě na Lojzíčka. Tři králové přišli, — dva odešli. Jednoho ztratili cestou, ale dobře jej ztratili. Dárků měli dost, biti jistě doma nebudou, protože málo nesou, — nastoupili tedy cestu k domovu.

A třetí král, Lojzík, žvatlal zatím mladé dámě, jež si ho posadila na klín, jak ho strýček bil, kdykoliv přišel napilý domů a zde že je to jako v nebi, paní že je jako anděl, — u ní že by chtěl již stále zůstatí

Téže noci zdálo se mladé dámě o zesnulém Stávkovi, jak se kloní ku své matičce a líbá ji za to, že se ujala osiřelého hošíka, — chudého „krále“.

D o p i s y .

Od Litomyšle.

Přišel ďábel a nasel koukole.

Knihkupci stýskají si na špatný odbyt knih; ale jsou toho sami vinni, poněvač knihy, jež mají na skladě, nejsou pro lid. — Pí. Bergrová v Litomyšli rozumí jinak kšeftu a proto jistě nenaříká na špatný odbyt; vždyť lid, zvláště venkovský, má celé balíky knižiček a modlitbiček u ní vydaných, obsahu nej-různějšího a zároveň — nejbídnějšího.

Byl jsem tak šťastným, že dostaly se mi zase dva „spisy“ u ní vydané do rukou. — Jeden má název:

Sedm svatých Nebe-Zámkův,

které jeden nábožný poustevník od svého anděla strážce obdržel. —

Pod tímto nápisem namalováno je sedm zámků; nikdo by ovšem zámek v tom nepoznal, kdyby dříve nečetl, co ta mazanina znamená.

Tážeš se, laskavý čtenáři, jaké to jsou zámky? Zdali snad ku vertheimkám, nebo hospodyním ku špižírám, nebo snad zámky k domům?

Ano, bylo by záhodno, aby taková dílna, v níž tištěno darebáctví druhu podobného, byla zamčena ne na 7, ale aspoň na 100 zámků; pak by také bylo mezi lidem lépe, poněvač byla by tam víra, místo pověr druhu nejhnusnějšího, jež pí. Bergrová s podivuhodnou drzostí mezi lidem šíří. —

„Kam nemůže čert. . . .“ —

Poslyšte, co pí Bergrová praví o těch 7 svatých zámcích: „Nábožní a bohabojní křesťané! prosím vás ve jménu pána Ježíše, aby jste ten užitek a tu sílu,

těchto sedm nebeských zámkův, které jeden bohobojný poustevník od svého anděla obdržel, ve vážnosti měli.“ — (Snad pí Bergrovou má mít každý ve vážnosti, že těch 7 svatých zámkův zachovala potomstvu.) —

„Když pak ten poustevník umřítí měl, vyjevil on papeži Klementovi XII. ten užitek a tu moc těchto sedmi zámkův, toliko pravil: — (Žasni světe, jak pí Bergrová zná církevní dějepis; byla snad při smrti toho poustevníka? —)

„Který člověk těchto sedm svatých nebeských zámkův při sobě nositi bude, od toho samého všechny zlé duchy a ďábla nástroje odstoupiti musejí, jakž ve dne tak i v noci.“ — (Pak se divme, že ku pí Bergrové nemohou a ona již po mnohá léta pověrou otravuje lid —)

„A v kterém domě těchto sedm nebeských zámků s pobožností se modlejí, žádná bouře neb hromový blesk škoditi nemůže a také to stavení od ohně, neštěstí chráněno bude.“ — (Nač vyhazovati peníze za hromosvody, nač kupovati stríkačky a zřizovati spolky hasičské? — Kupte si od pí Bergrové 7 svatých zámkův a můžete býti beze strachu. —)

„Když pak nějaká žena bolesti k porodu trpí, tedy vezměte těchto sedm svatých nebeských zámkův, a položte jich na prsa neb na hlavu té trpící ženě, a zajistě odlevení bolestí obdrží a bez bolesti svého porodu dosáhne, i se zdravým a živým plodem se potěší.“ — (sic!) „To samé i v Praze s jednou ženou, která již pět mrtvých dítek porodila, vyskoumané bylo. Když již ale k šestému se přiblížilo, a čas k porodu přišel, tehdy ji bába těch sedm svatých a nebeských zámkův na hlavu položila, a tak v okamžení živého plodu se zraďovala.“ — (Vy tam v Praze o tom ničeho nevíte? — Snad pí Bergrová našla to v archivu města Prahy, nebo ji ta bába telegrafovala? —)

„Ten užitek a moc těchto sedm svatých nebeských zámkův byl potvrzený nad jedním mužem, který osm let s ďábelskými posedlosti obklíčen byl.

Vzalť jest jeden kněz — (k smichu —) z tovaryšstva Ježíšového — těch sedm svatých nebeských zámkův, a položil jich tomu samému na hlavu jeho; — (jako křenovou placku —) uslyšte, který div se vyjevil, v tom okamžení všickni zlé duchové a ďábelské posedlosti od něho zmizeli.“ — (Vešly bez pochyby do jisté báby. —) „V kterém domě se těch sedm svatých nebeských zámkův vynacházejí, do toho se žádný mor neb nějaká nakažlivá nemoc všípiti se nemůže.“ — (Měla pí Bergrová poslati své zázračné zámky r. 1885. na Moravu, kde strašili neštovicemi, anebo ať je pošle nyní do Říma, kde zase zednáři strašili cholerou. —)

Dále pak ještě slibuje pí Bergrová, že kdo se těch jejich 7 zámkův po pět pátků pomodlí, vysvobodí vždy jednu duši z očištěnce; ovšem propouští ji z očištěnce jen pí Bergrová. —

Nyní následuje oněch 7 svatých zámkův; je to slátanina bez ladu a skladu, holé to žvanění, tak že škoda místa, by to bylo také otištěno; škoda pro ty nesmysly papíru a černidla. — Ale pí Bergrová smýšlí o tom zcela jinak; ona praví:

„Tato mocná a pro nás všecken lid spasitelná modlitba ku kříži Kristovému, byla roku 1505 na svatém hrobu pána Ježíše v Jeruzalemě nalezená.“ — (Donesli ji pak do musea pí Bergrové do Litomyšle. —)

„Když pak císař Karel V. do pole táhl, obdržev ji od papeže za dar a ode-slav ji do St. Michael, v zemi francouzské, kdežto ta samá na jedné kapliče se zlatými literami překrásně ke čtení zhotovená jest.“ — (pí Bergrová jela se tam snad podívati? —)

Ten, kdo tuto modlitbu každodenně se modlí neb i tu samou slyší, čili při sobě nosí, též také kdo každodenně pět Otčenášů toliko Zdravas Maria ke cti hořkého umučení a smrti našeho milého pána Ježíše Krista se modlí, nikdy náhlou smrtí se světa nesejde — (pí Bergrová aspoň toho nedopustí) v žádném ohni aneb ve vodě nezahyne — (ovšem že v žádném ohni ani v žádné vodě zahynouti nemůže —) — do žádné propasti neupadne — (jak ku žádné nepřijde, také do ní nepadne) — a jedem otráven býti nemůže.

Špatří-li kdo, že by nemocí sv. Jana neb sv. Kornelia — (světe žasni nad lékařskými vědomostmi pí Bergrové; škoda že u nás na universitě není míst pro

profesorky —) nějaký člověk na cestě upadl, tehdy položice tuto modlitbu takovému na stranu pravou — (proč ne na levou?) — a on v okamžení povstane, a svého předešlého zdraví se zraduje.“ — (Tu to máme! nač rozšiřovati místnosti medicínské fakulty české university? pí Bergrová uzdraví vše svými 7 zámky. Ubozí lékaři, jakého mají konkurenta v pí Bergrové! —) „Kdo tuto modlitbu od domu k domu donese, bude požehán, ten pak ale, který tu samou pohaní, zatracen bude.“ — (pí Bergrová má jistě již nebe pojištěno. — Já ubohý budu zatracen — aspoň od pí Bergrové jistě, poněvadž kazím kšeft.) „Kdo se tuto modlitbu každodenně modlí, neb tu samou se modlit slyší, ten na tři dni před svou smrtí od Boha vědomost obdrží, následovně: Tentof jest den tvého skonání.“ — Jinými slovy: dělej darebáctví druhu nejhorsího; lup, pal, vraždi, jen kup si od pí Bergrové v Litomyšli 7 svatých jejích zámkův a ona ti poví, až budeš měti umřítí; pak máš času na pokání dosti.

Nevím, je-li pí Bergrová katoličkou či nekatoličkou; je-li touto, tedy se nedivím, nebo nepřátelé myslí, že tím vítězí, když kydají hanu na Církev katolickou. — Je-li však katoličkou, tedy bych rád věděl, v čem záleží její katolictví; -- snad v křestním listě. —

„Běda světu pro pohoršení!“ —

S m ě s.

Záhadná událost. Obchodník s koni Stern, z Ostercappeln, zemřel náhle cestou do Münsteru mrtvicí. K tomuto případu pojí se zvláštní událost, již očitý svědek nyní ve „Vossische Zeitung“ popisuje. Při vstupování do železničního vozu pohádal se Stern s průvodčím vlaku a domníval se býti od něho na cti uražen, což však zřízenec onen se vši rozhodností popřel. „Dobrá,“ — pravil na to Stern, není-li to pravda, že jste mne pohaněl, ať ještě dnes večer zemru!“ — „Platí,“ odvětil jeho protivník, „pak ale musíte dnes večer jistě zemřítí.“ Obě osoby netušily asi, že slova tato tak rychlého dojdou vyplnění.“ —

N á v ě š t í.

Dovolujeme si uctivě žádati o zapravení četných nedoplatků, neboť jsme shledali, že velická část pp. odběratelů dosud své předplatné nemá zapraveno.

Zároveň prosíme, by páni odběratelé v brzku své předplatné na příští rok obnovili, neb se bude 3. číslo příštího ročníku „Obrany víry“ zasílat jen těm pánům, kteří skutečně své předplatné zapravili, neb za abonenty se přihlásili.

Vydavatelstvo.

Obsah „Obrany víry“:

Kněžské jubileum sv. Otce Lva XIII. (Napsal Alois Dostál.) — Ze tmy ku světlu. (Ze zápisků studenta.) P. K. — Písmo svaté a nejnovější výzkumy v Palestině, Egyptě a Assyrii. (Dle F. Vigourouxa líčí P. K.) — Mučedníci a vyznavači tovaříšstva Ježíšova v Anglii v době od r. 1580 až do r. 1681. (Dle A. Koblera, S. J., líčí P. K.) — FEUILLETON: My tři králové. (Napsal M. W.) — Dopisy: Od Litomyšle. — Směs.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 1—8.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

s přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Snášelivost anglikánské církve před 300 lety.

V řadě článků loni započaté, v níž dle zpráv Jesuity Koblera líčili jsme útrapy a muka katolíků anglických a kruté pronásledování, jakému se strany vládní v šanc byli vydáni, seznali naši milí čtenáři, s jakým hrdinským sebezapřením hlásali katoličtí kněží, nájmě Jesuiti, slovo Boží a s jakou odvážlivou přítulností lnuli k nim upřímní katolíci, nehledíce na to, že meč Damoklův vznáší se jim nad hlavou. Než — mohlo by se nám namítnouti, že spisovatel, jenž byl katolickým knězem, snad schválně vylíčil vše černěji, než tomu skutečně bylo, jen aby na protestantech anglických lpělo odium nesnášlivosti náboženské, že historii přibarvil si dle svého, jak to jistí spisovatelé rádi činí, a podal nám tak úchvatný sice, ale nesprávný obraz utrpení anglických katolíků. Kdo tak smýšlí, pro ty máme jiný, pádný důkaz o pravdivosti zpráv P. Koblerových a to dopis známého anglikánského, tedy nekatolického, Williama Cobetta, zaslaný dne 6. dubna 1829 chéfu anglické justice, lordu Tenderdenovi. List ten, nad míru zajímavý a vskutku charakteristický zní doslovně:

Mylorde! Vaše Jasnost tvrdila, „že anglikánská církev předčí všechny ostatní církve snášelivostí.“ Jsou to slova, jež by se z úst vašich nikdy nebyla nedostala, kdybyste jen jednou byl četl dějiny církve anglikánské. Nechci se pouze tím spokojiti, povšechně jen tvrditi, že tato církev byla nejnesnášlivější ze všech, dosud existujících; že ukázala se celému světu ozbrojena dýkami, sekýrami a jinými nástroji popravními; že první její kroky potřísněny byly krví nesčetných obětí, zatím co bedra její nacylovala se pod tíží kořisti, odháté padlým obětem; že nenalezla nikdy sobě rovné v raffinované ukrutnosti a v neobyčejných lupičských choutkách. O všem tom nechci se zmíniti jen letmo, pouhými slovy, nýbrž chci uvéstí několik dějepisných událostí na důkaz, že slova vaše byla nepravdivá. Tvrdím poznovu, že tato církev jest nejnesnášlivější ze všech; zde důkazy:

Státní církev anglikánská datuje se teprve od r. 1547. od dob Eduarda VI. Až dotud bylo státní náboženství pod tyranským králem Jindřichem VIII. jen jakýmsi mlhovým obrazem náboženství starého; teprve od dob jeho syna stalo se mocí zákona úplně protestantským.

Clánky víry a všeobecná modlitební kniha byly usneseními parlamentu složeny a na jisto postaveny. Katolické oltáře byly ve všech chrámech strženy; peněžitými pokutami a exekucemi byli katoličtí duchovní donucováni, hlásati nové učení, to jest odřící se dosavadní víry, a v kato-

lické víře narození a odchovaní věřící byli tresty stíháni, netoliko tehdy jen, byli-li přítomni mši svaté, nýbrž také kdykoliv se zdráhali, vyslechnouti nové kazatele. Takovými ukrutnostmi pobouřen povstal lid a téměř v celé říši vznikl odboj. Bylo si stěžováno na potlačování dosavadního náboženství a na odnětí podpory, již chudí od staré církve dostávali. Bylo požadováno opětné sloužení mši sv., navrácení klášterů a kněžský coelibát. A jak bylo na žádost tuto odpověděno? — Němečtí zoldnéři pobili jednu část nespokojenců; jiná část byla vlečena na popraviště, ostatní pak byli pozavírání, metlami mrskáni a donuceni, aspoň dle zevnějšku přikloniti se k nové církvi; a (dobře si zapamatujte tuto milosrdnou snášelivost) největší počet mnichů a kněží, již byli z jich klášterů a far zahrnání, byl donuceni hledati chléb a přístřeší u svých souvěrců. Avšak nově zřízené církvi, již nebylo po chuti, že existují lidé, kteří od prvotní víry své odpadnouti nechtějí, nestačilo darování jí zabaveného klášterního a farního jmění, jež dosud katolické církvi náleželo, nýbrž musel nad to ještě býti vydán zákon, jenž trestal všechny žebráky tím způsobem, že totiž každému, jenž obviněn byl ze žebrání, byl obličej žhavým železem poznamenan a taktó označený na dvě leta ke službě otrocké byl odsouzen a pánovi jeho dovoleno, že směl tomuto ubožáku dáti kol krku železný kruh.

Vaše Jasnost musela tento parlamentem přijatý zákon čísti; týž vydán byl v prvním roce vlády protestantské a s ním zároveň kniha všeobecných modliteb. Byla to věru zvláštní snášelivost a nejlepší důkaz, jak prála tato nová církev svobodě občanské i náboženské. Odňavši pak katolickým kněžím všech příjmů a vyvrhnuvši je beze vší pomoci do světa, nutí je tato snášelivá církev ještě buď hlady zemřítí, neb v otroctví sloužiti.

To byl duch protestantismu při jeho počátku. Co pak se hranic týče, jež Cramner (spisovatel všeobecné modlitební knihy) byl zapálil, není třeba, o tom se rozepisovati, neboť máme před očima ukrutnost této vlády, kteráž, ač jen krátkému těšila se trvání, přece tak mnoho neštěstí způsobila zemi anglické, že obyvatelstvo její bylo silně zmenšeno a řady lidu téměř zdecimovány. Tyto skutky zaznamenány jsou v protokolech parlamentu anglického. Nově založená církev byla však teprv úplně po svém působu zřízena za panování královny Alžběty, jejíž vláda trvala po 45 let, totiž od r. 1558 až 1603; ačkoliv tato církev svému nesnášlivému rázu zůstala věrnou až na naše dny, musí přec připuštěno býti, že počínání její v době dlouholetého panování „panenské“ královny všecko předčilo, co až dosud a od těch dob církvi anglikánské za vinu bylo kladeno.

Alžběta zřídila „nejvyšší vyšetřovací dvůr“, jak jej byla sama pojmenovala, který záležel hlavně z biskupů snášelivé této církve a jehož úkolem bylo, všechny a každého potrestati, kdo by se nechtěl připojiti k víře nové nejvyšší hlavy církevní. Tento dvůr měl zkoumati náhledy a mínění podaných a všechny druhy trestů, vyjímaje onen smrti, ukládati. On mohl vězněním a mučením k vyznání donucovati; on mohl na člověku prostřednictvím přísahy vynutiti, aby vyznal své nejtajnější myšlenky a tak mnohdy buď sama sebe obžaloval, aneb své přátele, sourozence, rodiče, manželky, děti, — a to vše pod trestem smrti. Netvorové, z nichž tento dvůr pozůstával, dopouštěli se takových ukrutností, že by i sám Nero nad tím byl žasl — a to jedině a pouze proto, aby všechny katolické kněze vypátrali a staré náboženství zničili; v tomto úmyslu také zmocnili se všech církevních statků, uvrhli kněze do vězení a zavedli tělesná muka všeho druhu. Věrní věřící byli nataženi na skřípec, aby z nich takovýmto způsobem vynuceno bylo vyznání, by pak za to později na smrt byli odsouzeni.

Nedostává se mi místa ku vypočtení surových a krutých činů, jež během této dlouhé doby byly spáchány; některé z nich chci však přece udáti:

1. Těžký zločin: Udělení svátosti svěcení kněžstva uvnitř země.
2. Těžký zločin: Vstoupení katolického kněze na půdu anglickou.

3. Těžký zločin: Poskytnutí přístřeší katolickému knězi, z ciziny přišedšímu.

4. Těžký zločin: Zpovídati se katolickému knězi.

5. Těžký zločin: Sloužil-li kněz mši svatou.

6. Těžký zločin: Byl-li věřící přítomen mši svaté.

7. Těžký zločin: Kdo by neuznal, že královna Alžběta jest hlavou církve Kristovy.

8. Zločin pokutovaný velkým peněžitým trestem: Neobjevení se v protestantském chrámě. Tento trest obnášel měsíčně 20 liber šterlinků, čili 240 zlatých v našich penězích.

Tisíce katolíků vzpěchovali se, přistoupiti ku státní církvi a největší díl jejich jmění přešel jednoduše na hlavu státu. Katolíci pak, kteří zdráhali se přistoupiti k této snášelivé církvi a kteří pokutu svou zaplatiti nemohli, byli v tlapách do vězení vlečeni a to v tak ohromném množství, že úřady různých hrabství zaslaly vládě žádosti, aby sprostěni byli stravování vězňů. A co se na to stalo? Nešťastné oběti byly veřejně metlami mrskány a na to uši jim žhavým železem probodeny; pak byly propuštěny. Poněvadž však ani tato tak velká snášelivost neměla příznivého výsledku, byl zdělán zákon, kterým všichni protivící se, jichž jmění bylo menší než 20 liber, k doživotnímu vězení, v případě navrácení se k trestu smrti odsouzeni byli.

Nejčastěji používaný způsob popravni byl tento: Oběť byla nejprv na několik okamžiků pověšena, až byla omámena; na to byla snáta, tělo rozříznuto, vnitřnosti vyňaty, po vytržení srdce byla hlava snáta a tělo rozčtvrceno, jednotlivé částky pak byly na městských branách a veřejných místech zavěšeny. Mnoho set Angličanů a Irčanů bylo tímto způsobem odstraněno, poněvadž nechtěli se zřící víry, po otcích zděděné. — Od r. 1577—1603, tedy během 26 posledních let vlády královny Alžběty, bylo v Anglii 187 osob odpraveno, jediné a pouze, že nechtěli přistoupiti ku státní církvi. Téměř všichni z těchto odsouzenců podrobeni byli před svou smrtí mukám všeho druhu; člověk není s to, učiniti si pojem o utrpení, jakému vydáni byli. Především vrzení byli ubozí do smrdutých vězení, kde jim hnusná sousta předkládána k jídlu. — Kněz Eduard Cenings, usvědčen byv, že četl mši sv. v Holbornu, byl k smrti odsouzen. Byla však mu nabídnuta milost, zřekne-li se své víry. Poněvadž však zpěchoval se učiniti tak, byl vlečen na popraviště, kde ještě mezi věšením hlasitě projevil, že chce raději tisíckrát podstoupiti smrt, než-li uznati královnu za vrchní hlavu církve. Vrchní prokurátor Copliffe kázal odříznouti provaz, tak že — jak současný jeden dějepisec tvrdí — „kněz sotva omámený zůstal státi s očima k nebi obrácenýma, až jej konečně kat vhodil na ležení a hlavu mu usekl. On žil ještě po rozčtvrcení a bylo slyšeti hlas jeho, volající: „Oh, jaká to bolest!“ — a pak „svatý Řehoři, oroduj za mne!“ — Na tato slova zaklel kat a vzkřikl: „Já mám jeho srdce již ve svých rukou a Řehoř jest ještě na jeho rtech!“ —

Církevní „snášelivost“ nešetřila také ani ženského pohlaví. Paní Wardová, která jistému knězi, jenž byl mši sv. četl, pomohla k útěku, byla nejprv metlami mrskána, pak mučena a konečně na popraviště odvečena. Na otázku soudců, zda-li to, z čeho je viněna, vskutku spáchala, odvětila: ano — a doložila zároveň, že se cítí nejvyšší šťastnou, ano se jí podařilo, vyrvati nevinnou oběť ze spárů dravcůvých. Na to bylo na ni útočeno se všech stran, aby udala nynější bydliště onoho kněze; avšak nadarmo. Pak byla jí nabídnuta milost, zřekne-li se přísežně své víry. Ona však odvětila, že raději chce obětovati tisíc životů, než by přilnula ku kacířské církvi. Vytrvalá a u víře skálopevná paní byla pak nejkrutším mukám podrobena a posléze snáta. Pozůstatky její byly vydány lůze na pospas. Poprava dála se v Tyburnu dne 30. srpna r. 1588.

Osm roků před tím vyvedena byla na smrt paní Clithero-ová. Byla to dáma ze vznešené rodiny, jejíž celý zločin záležel v tom, že kněze u sebe skrývala a všemožně podporovala. Ona zřekla se práva obhajovacího jediné

proto, aby nevydala se v nebezpečí, že by mohla říci nepravdu, aneb některé osoby že by snad v podezření uvedla. Proto také bylo ukrutným způsobem s ní naloženo. Když jí byly totiž ruce a nohy pevně svázány, byla položena na znak na zem, pokryta ohromnými a těžkými dveřmi a na ty dána ještě všeliká závaží. Při tom však bylo dbáno toho, aby závaží ona položena byla právě na ta místa u dveří, která opatřena byla ostrými hřeby, jež následkem tlaku ryly se pozvolna do těla a tak přinášely s sebou zdlouhavou, nejvyšší bolestnou smrt. Aby děsná muka tato naplnila cele úkol svůj, byly paní napřed šaty z těla strhány. Ubohá mučednice prosila vroucně, aby jí potupy této nečinili a ponechali jí oděv; podobně žádaly za totéž čtyry jiné paní, které jí provázely; to vše bylo však marným. Manžel odsouzené spasil se útekem; dívky její však byly v čas chyceny, do vězení odvečeny a zde nelidsky stlčeny proto, že byly prohlásily, že chtějí setrvati při víře své matky; nejstarší z nich, dvanáctiletý hoch, zůstal v žaláři, ostatní pak propuštěny.

Mám ještě dále pokračovati, mylorde? Kdo by chtěl vypočísti všechny ty ubohé, kteří v Anglii a Irsku zdráhali se přijati ono nové, takovou „snášelivostí“ se vyznamenávající náboženství a chtěl by toliko několika slovy vylíčiti, čeho všeho se na obětech těchto dopuštěno, naplnil by tím více než dvacet ohromných svazků. Však přece ne! Sto svazků, každý o 500 stranách, by k tomu ani nepostačilo. Avšak jak mnoho obětí — vedle poprav se všemi jich ukrutnostmi — upadlo v náruč smrti ve vězeních, ve vyhnanství, v bídě nejvyšší následkem ozebračení? Dr. Bridgewater udává ve svém spisu, nadepsaném: „Zápas církve katolické“ jména téměř 1200 osob, které tímto způsobem předčasně smrti podlehy a to před rokem 1588, to jest: ještě před úplným rozpoutáním se anglikánské zuřivosti. V seznamu tom nalézá se: 21 biskupů, 120 řeholníků, 13 děkanů, 14 arcidiákonů, 60 kanovníků, 530 kněží, 49 doktorů bohosloví, 18 doktorů práv, 15 rektorů učebných ústavů, 8 hrabat, 10 baronů, 26 rytířů, 326 soukromníků a 60 paní. Největší část těchto osob zemřela ve vězení, když byl dříve trest smrti nad nimi prohlášen.

William Cobett.

Zajímavá vskutku ilustrace k tehdejšímu poměru. Opakujeme, že dopis ten pochází rovněž od protestanta, není zde tedy patrně ani slova přehnaného. To jest ta vychvalovaná snášelivost reformovaných! Jak že nazývají snášelivost náboženskou latiníci? Toleranci, avšak s ohledem na protestanty slouiti by měla spíše tolleranci, — nikoliv od slova tolerare, snášeti, trpěti, ale tollere, odstraniti, zničiti. A takovou tolleranci jeví až podnes církev protestantská vůbec, anglikánská pak zvláště. — —ch—

Svatá Kasilda.

Španělská legenda, vypravovaná zámeckým kaplanem Antoniem de Trueba.

I.

Maur Almenon byl králem Toledským a udržoval se sousedy svými, blavně s Ferdinandem Velikým, králem Kastilským, nejpřímnější přátelství. Tento maurský král měl dceru krásy nevýslovné a srdce nejvyšší citlivého, jejíž jméno bylo Kasilda.

Jakás otrokyně, z Kastilie pocházející, vyprávěla kdysi své mladé velitelce, že Nazarejští největší lásku chovají ku svému Bohu, svému králi, rodičům, bratřím, manželům; a když zemrou jim rodiče, přec nestávají se sirotky, neboť zemře-li matka, zůstává jim jiná ochránitelka, *M a r i a* zvaná, která jest nesmrtelnou. A otrokyně, toto vyprávějíc, štěstím zrovna zářila.

Léta minula a Kasilda rostla, prospívala jak duševně, tak tělesně. Tu zemřela jí matka a Kasilda vzpomněla si hned na vypravování otrokyně a zavedla Nazarejským jich štěstí, osiř-li.

Podél zdi zahradní, která objímala palác maurského krále, umístěna byla temná vězení, v nichž úpěli mnozí zajatí křesťané, řetězy spoutání a hladem týráni.

Jednoho dne kráčela Kasilda kolem těchto žalářů a slyšela žalostné vzdechy a nářky ubohých zajatců. Maurská princezna počala nyní hořce plakati a poněvadž nijak upokojiti se nemohla, vrátila se z procházky do svého paláce.

II.

U brány, stkvostně vyzdobené, potkala Kasilda svého otce, i vrhši se před ním na kolena, zvolala: „Otče, můj králi a pane, zde dole v žalářích podél zahrady úpí a běduje celé množství zajatců. Ó milý otče, sejmi z nich okovy, otevři brány jich vězení a dovol jim, aby vrátili se směli do země Nazarejských, kde jejich otcové, bratři i manželové pro ně pláčí.“

Maur požehnal Kasildě, blahořečil dceři své z hloubi srdce, neboť byl dobrým člověkem a dceru svou miloval a střežil jako zřítelnicí oka svého. Měl jen tuto jedinou dceru. Ubohý Maur zbožňoval téměř Kasildu, nejen proto, že byla jeho dcerou, ale též proto, poněvadž byla tak velice podobnou jeho něžné manželce, jejíž ztráty více než rok již bolestně želel.

Avšak dříve než-li se stal Maur otcem, byl již Musulmanem a králem, i domníval se, že v této své dvojnásobné vlastnosti jest povinen, potrestati odvahu a smělost své dcery. Míti soucit se zajatými křesťany v jich zbědovaném stavu a utrpení a žádati za jich osvobození, bylo zločinem, na jaký velký prorok byl ustanovil trest smrti; proto zatajil rychle král své zalíbení nad něžnou myslí dívčinou, i vzal na se vážné, přísné vzezření. A v největším rozechvění pronesl tento rozsudek „Pryč mi z očí, odpadlice od víry prorokovy! Budiž ti jazyk za to vyříznut: a ty do ohně vržena! To jest trest pro ony, již se za Nazarejské přimlouvají!“ — I chtěl rychle odejti, aby zavolal kata a jeho pomocníky na svou dceru. Avšak Kasilda padla poznovu před ním na kolena a prosila o smilování a šetření, zapřísahajíc otce, aby se přece obměkčil a aspoň k vůli zesnulé matce, jejíž památka mu tak drahou, nebral jí života.

A jak tak úpěnlivě prosila, spozoroval ubohý Maur, jak mu srdce měkne, oko vlhne, ruka se chvěje, i přivinul dceru svou k prsoum rozbourěným, odpustil jí a pravil: „Střež se, jedenkráte jen za křesťany se přimlouvati, aneb jich litovati, neboť pak neměl bych s tebou žádného soucitu více; prorok nám hlásá: „Budiž zahuben věřící, který nevěřících nechce zahubiti!“ —

III.

Bylo jitro. Obloha byla jako chrpa, ptáci pěli ranní: Ave Maria, slunce zlatilo paprsky svými vzdálené hory, květiny otvíraly své kalíšky a vysýlaly opojnou vůni svou tam — ku otevřenému oknu, o něž podepřena stálá mladá, krásná dívka, zírajíc mdlým okem do nekonečna. V zarmoucené tváři její poznáváme i za šera jitrního — Kasildu. Snad chtěla v utrpení svém z tiché probouzející se přírody čerpati útěchy pro rozbolněné srdce své, snad v osvěžujícím vzduchu ranním chtěla dojiti upokojení a poklidu při spatření okouzljících, pestrobarevných záhonů květinových. Sestoupila tedy do zahrady. Vypravuje se, že tu přišel jí vstříc anděl soucitu v podobě překrásného motýla, jenž rázem srdce i oko její na sebe připoutal. Motýlek poletoval semo tamo, z květiny na květinu a Kasilda honila se za ním, nemohouc jeho nikdy dostihnouti. A v tomto vzájemném předstihování se dostali se oba ku zdím žalářovým, motýlek vlétl malým zamříženým okénkem do jedné z kobek a zůstavil dívčinu, jej pronásledující, jako okouzlenou nepohnutě tu státi.

A opět zaslechla Kasilda žalostné tiché vzdechy a vzpomněla si, že to zde trápí se hladem zmoření a okovy spoutaní Nazarejští, jež v Kastilii příbuzní a přátelé jejich oplakávají. Láska a soucit posílily její duši a osvitily její ducha.

Kasilda vrátila se do paláce, vzala jídla a peníze a s tím opět kráčela ku vězení, následujíc motýlka, který byl též z vězení až ku hradu královskému ji doprovázel. Penězi chtěla uplatiti stráž, jídlem nasytiti hladové. Obě skryla pak pečlivě v bohatých záhybech svého šatu. Tu zahýbajíc se z růžové aleje na vedlejší stezku, k vězením vedoucí, setkala se se svým otcem, který také, aby zahnal trudnomyslnost, záhy do zahrady se odebral.

„Co pak zde děláš tak časně, má dušinko?“ tázal se Maur své dcery.

„Přišla sem, abych se pokochala pohledem na krásné květinčky, abych poslechla veselý ptačí zpěv, abych uzřela první paprsky sluneční, stápějící se v zrcadle potoků a jezer, abych vdýchala do sebe opojnou vůni kvítků.“

„A co to máš v záhybech svého šatu?“

Kasilda zbledla, záhy však vzpomenuvši si na nesmrtelnou matku Nazarejských, vroucně ji vzývala a odpověděla pak svému otci: „Můj pane a králi, skrývám růže v záhybech svého šatu, jež jsem byla v aleji natrhala.“

Otec, pochybuje o upřímnosti a pravdivosti dceřiných slov, strhl svrchní roucho z beder panny a hle! dešť nejkrásnějších růží snesl se z něho k zemi.

IV.

Bledá byla Kasilda, — bledá jako ty lilie v zahradě maurského krále, její otce. — Dějiny vypravují, že v žilách Kasildiných neproudila ani žádná krev, neboť tu nepatrnou část její, jež denně v srdci jejím se vytvořila, musela také každodenně vychrliti, tak že princeznu drahocenný stkvost ze sněhobílých perlí, jež měla na labutí šíjí zavěšený, stále byl krví potřísněn. Nad měsíc bledší byla Kasildina tvář a otce to trápiło, kdykoliv pohlédl na umírající takměř svou dceru. Umění lékařů Toledských nedovedlo vrátiti princezně zdraví a opět vykouzliti růže na sněhobílém její líčku. Král povolal nejproslulejší lékaře ze Sevilly a Kordovy, avšak i jich umění ukázalo se býti bezmocným.

„Celé království, i všechny poklady své dám onomu, jenž dceru mou zachrání!“ zvolal ubohý král, když spatřil dceru svou potáceti se jako stín. Avšak nikdo nebyl s to, vydobiti si království i pokladů.

„Dcera mi umírá!“ psal Toledský král panovníku Kastilskému. „Víš-li v říši své o někom, jenž by ji mohl zachrániti, pošli jej ke mně, dám mu své království, všechny poklady, ano i svou dceru.“

V.

Královstvím Kastilským projížděli ozbrojení hlasatelé maurského krále, oznamující hlasitě, že, kdo by uzdravil dceru Toledského mocnáře, dostane v odměnu celé království, všechny poklady, ano i ruku princeznu.

Tu přišel jakýsi lékař z Judey, představil se králi kastilskému a nabídl se, že vrátí zdraví dceři maurského krále. Tak veliká byla moudrosť, jež ze slov mladého muže vyznívala a tak veliká důvěra, jakou celé jeho zajímavé vzezření jevílo, že král Kastilský neváhal, vyhotoviti mu odporučující list na krále Maurského, ano on mu přímo psal, že posílá dceři jeho Kasildě spasitele.

Sotva že lékař z Judey byl se dotkl čela spanilé dívky, již chrlení krve ustálo a nejkrásnější růže vykvetly jí rázem na tvářích.

„Vezmi mé království!“ zvolal pln radosti král Almeron, spatřiv tento zázrak.

„Království mé není z tohoto světa!“ doložil tajemně tajemný lékař z Judey.

„Vezmi můj nejdraší poklad!“ pokračoval král, ukazuje na svou dceru a chtěje všechny, i ty nejsmělejší tužby zachranitelovy splniti.

Hlavou pokynuv, dal neznámý na jevo, že k tomu svoluje a tento dar že přijímá a ukazuje rukou směrem ku Kastilii, pravil:

„Tam dole nalézá se čistý, spásonosný pramen živé vody, jenž dokoná uzdravení musulmanské panny.“

Následujícího dne překročila princezna Kasilda v průvodu lékaře z Judey půdu Nazarejských.

VI.

Kasilda a neznámý lékař putovali stále dál a dále v zemi Nazarejských, pak stanuli tiše na břehu azurového jezera. Nebe a země slavily toho dne velikonoční svátky.

Tu nabral lékař něco vody do dlaně a vyliv ji na hlavu princeznu, pravil: „Já tě křtím ve jménu Boha Otce, i Syna, i Duchu Svatého. Amen.“

Po těchto slovech pocítila Kasilda v srdci svém nevýslovné blaho a štěstí a v duši své poznala záhy onen zvláštní pocit vnitřního uspokojení, jenž prý je — dle slov bývalé její otrokyně — patrnou znamkou osob vyvolených.

Tu pozvedl lékař zraků svých k nebi a neskonale líbezné hlasy zapěly odtud: „Hossanah!“ a uvedly přešťastnou již princeznu u vytržení ještě větší. Lékař z Judey ustoupil od ní stranou a počal zvolna vznášeti se k nebesům.

„Kdo jsi, ó pane, kdo jsi!“ volala za ním rozradostněná, ale přec nad náhlým odchodem svého ochránce zarmoucená princezna.

„Jsem tvým ženichem, Kasildo!“ pravil Ježíš. „Jsem onen, který dceři Jairové vrátil život i zdraví, jež trpěla podobnou nemocí jako ty. Jsem onen, jenž řekl: „Kdo opustí svůj dům, otce i matku, bratry a sestry, ženu a děti pro jméno mé, vše bude mu stonásobně nahrazeno a dosáhne života věčného.“

VII.

Na břehu modrého jezera, jež dnes jezerem sv. Vincence zovou, v zemi Briviesca jest chudíčká poustevna, v níž žila dcera maurského krále jako poustevnice, podobně jako Máří Magdalena, jež také Krista byla viděla; bytost tuto, která tmavou sluji onu dlouhá léta až do smrti své obývala, jmenovalo již za života její veškeré obyvatelstvo okolní svat. Kasildou.

—w.

Odhalení ruského státního návladního.

Pavel Bilwanski, státní návladní ruský, uveřejnil před nedávnem v časopisu „Siwerni wiestnik“ delší stať, která vrhá podivné světlo na poměry ruské. Jmenovaný časopis sice dopis onen otiskl, byl však proto od vlády ihned suspendován. List tento zní následovně:

„Z nařízení ministerského předsevzav čtyři měsíce trvajcí vyšetřování soudů v gubernii Orenburské, užasl jsem nemálo, vida sta a sta prosebníků ke mně se utíkati a od Božího rána až do pozdního večera byly moje dvéře stále otevřeny a návštěvami se to jen jen hemžilo. A co jsem musel vše viděti! Spatřil jsem soudce, zákon nohama šlapající, uzřel jsem nejsurovější libovůli policie, kruté násilí naproti slabším; kolkolem mne odevšad zavznívalo úžasné naříkání a žaloby. Osvobodil jsem nevinné, kteří ještě po několik let, po přestálém již trestu v žaláři byli zdržováni a kruté mučeni. Slyšel jsem nářky selek, které na rozkaz a u přítomnosti policejního kommissaře byly mučeny a rozžhavenými kleštěmi štípány, jen proto, že se opovážily, zastati se svých nešťastných manželů . . . Nenalézám slov, jimiž bych vyličiti mohl dojem, jaký na mne učinila první návštěva žaláře v Ilezku u Orenburku. Za dozorce vězňů byl tamže ustanoven bývalý policejní kommissar, pro podplacení však ze služby propuštěný, který dle náhledu všech, kdož jej znali, každého zločinu, z něhož mu nějaký užitek kynul, byl schopen. Činnost tohoto inspektora objevila se brzy ve světle nejohavnějším: surový způsob nakládání se zajatci přijímal na se již ráz bestiální. Již nebyli bití,

— nařkali si přede mnou svědkové, ale přímo zabíjeni; bylo do nich mlá-
ceno tak dlouho, až pozbyli vědomí, — na to byli polití studenou vodou
a s tlučením počato znovu; co přišlo katanům do ruky: hole, pušky, visací
zámky, řetězy, tím bušili do ubohých vězňů. Bylo to zrovna, jako když do-
bytek poráží. Sta lidí nalezlo v těchto kobkách svůj předčasný hrob, po-
zvolna tam zmírali, aneb opouštěli je jako tvorové ku práci neschopní, aby
— byvše mnohdy beze vší příčiny o svobodu oloupeni, — záhy po navrácení
volného života zemřeli. Bylo to hrozné, poznati lidi v těchto sotva živých,
vyschlých, špinavých, hmyzem prolezlých tvorech. V hadry obaleni váleli se
po bídně upravených ložích; čeho jsi se dotkl, hrozilo sesutím, vlhkost, zprá-
chnivělost, těžký vzduch vyháněl tě okamžitě ven, abys se nezalknul. V ne-
mocnici bylo sotva pět, nejvýš šest lůžek zřízeno, velká část nemocných
ležela na holé zemi, ba mnohdy po celý den ve společnosti nebožtíků, jež
smrt z trápení byla osvobodila. Pisatel líčí dále pronásledování, jakých sám
ve svém úředním postavení zakusiti musel, kdykoliv se chtěl pokusiti o od-
stranění hrůzných zlovyků. Konečně byl z úřadu propuštěn „na svou vlastní
žádost,“ ačkoliv — dle jeho doznání — o nic podobného nebyl žádal. Vládnu li
dosud v Rusku takovéto nejvyš žalostné a téměř neuvěřitelné poměry a sice
vinou úředníků a vůbec osob vliv majících, — pak bude to cara Alex-
andra III. asi mnoho namáhání státi, než-li se mu podaří, připraviti pod-
daným svým lepší osud. — Svého času přinesl vídeňský časopis „Tribüne“
velice zajímavý dopis z Petrohradu, v němž líčí se nejvyš poutavě stav věcí
na bílé Rusi. V jižních provinciích ruských směřují agitace nihilistické k tomu
cíli, aby z náboženského stanoviska rolníky „zpracovaly“. Ve statisících výtis-
cích traktátů líčí se rolníkům, co se rozumí pod křesťanskou svobodou evan-
gelia, co mínil Kristus pod vespolným rozdělením majetku atd. Při pročítání
těchto spisů maně připadá nám na mysl doba selských válek, kdy po-
dobná hesla začala působiti jako elektricky na zástupy nevědomého lidu.
„Pravý výklad slov svatých apoštolů“ již započal rozpalovati mozky a v celé
radě měst a obcí jmenované gubernie jsou na denním pořádku přepadnutí
úředníků a šlechticů se strany polozoufalých sedláků. — Podobné zjevy daly
se a dějí se u všech národů, k nimž pravá víra Kristova nezaněsla osvětu
a vzdělanost a končily mnohdy nešťastně pro celý národ. Doufejmež však
v Boha a v prozíravost dobrého cara, že vyproští ubohý selský lid z osidel
a moci ruských nezdělaných panů.

—i.—

Oběť Molochova a oběť mše svaté.

Podává Vincenc Bosáček, kaplan Sv. Pole u Dobříše.

Tyto dny (po Novém roce) dostal se mi do rukou obraz znamenitého
malíře a zkoumatele východních krajin Henri Motta, představující oběť Mo-
lochovu, jak asi vypadala za dávnověkých časů před Kristem, ano před Da-
nielem prorokem.

Malíř uvádí tu diváka do obrovského města Babylonu s jeho vysutými
zabradami (zděnné vrchy posázené tarasovitě stromy), mezi nimiž na výšiné
chrám Baalův, či lépe, obrovská tlama modly Molochovy ze skály vytesaná na
ztrnulého poutníka zeje.

Mysleme si ohromného sfinga (hlavu lidskou se lvím tělem), jehož tlamu
tvorí ohromná vrata, do nichž se po schodech vystupuje. Ulicemi, jež naplnili
statisíce vojska a diváků, vedeni jsou, či lépe za řetězy tažení od dvouspře-
žení slonův nešťastní zajatci z vojska nepřátel sem dovlečení, docela nazí —
vybraná oběť to pro Molochoa.

Marně se vzpírají, jdouce za sebou v nekonečné řadě, provazy a řetězy
v kruzích na krku upoutání, osudu svému ujíti. Řetěz jen bolest soudruhu

spůsobuje, nad to ruce na zad a nohy rovněž spoutány — hůře nebývá býk od řezníků k porážce veden — jako zde pod vůdcovstvím satrapův, bičiců s důtkami, jimiž do svalnatých těl neustále buší, k pochodu zajatce na smrt pobádají.

Z druhé strany vidíme kněze v bílém hávu rozprostřené na zemi ležeti, jako v prachu nicoty před velebností Molochovou, jež není nic jiného než obrovská pec s lidskou škraboškou; uvnitř žírající oheň stráví oběť, byť i na sta a tisíce životů lidských to stálo.

Až obrovským řetězem zatáhnou slonové, s obou stran vyzdvihnou zvedací most — dolejší to čelist otevřené tlamy Molochovy — nastane do nebe pronikající jek nešťastných obětí, které zahynou nejstrašnější smrtí, jak na rozžhavených vratech spatřiti možno.

Toto strašné divadlo provází hudba Baalových kněžek a jiných hudebníků na ty nejrozmanitější nástroje strunové i kovové.

Ač se počet obětí zdá býti přehnaným, nicméně dovedl štetec malířův hrůzu oběti Molochovy diváku tak vštípiti, že dojem potrvá dlouhou dobu i po odstranění obrazu tak neobyčejného.

Obraz ten přinesl vídeňský obrázkový časopis: Neue illustrirte Zeitung N. 3. S. 56, I. B. 1888 a jest velmi krásným vysvědčením pro pravdomluvnost dějin biblických, *) i důkazem, že, kde jest náboženství, třeba špatně pojetého božství, tam potřeba oběti, oběti čím velkolepější, tím lepší.

Těmi as myšlénkami a obrazotvorností trochu pobouřenou kráček jsem druhého dne ku mši svaté. Ó jak velebnou, tichou, ano líbeznou zdála se mi dnes ta oběť Nového zákona, kterou Ježíš Kristus ustanovil.

Nikdy jsem si těch kontrastů (protiv) obětí pohanských a všech obětí vůbec od lidí ustanovených nepovšimnul, jako dnes při mši svaté. Co může na světě velkolepějšího Bohu svrchovanému dáno býti v oběť nad tuto nekrvavou oběť, nad tuto živou památku jedině Bohu milé oběti Jeho jediného Syna — Bohočlověka — tam na Golgotě?

Mše sv. jest obětí nejvelebnější, neboť svatá hrůza pojímá člověka, pomyslí-li jen na nesmírnou velebnost této Svátosti na oltáři a přec tak mírnou, že ani nejbázlivější dítě od sebe neodvrátí.

Ona jest obětí nejdokonalejší, sta, tisíce, miliony životů lidských vyvažující; to právě v našem případě nejlépe znázorněno.

Místo bolestného řevu a zoufalého jeku při oběti Molochově, slyšíme tichý šepot, aneb dušený hlas kněze. Kněz Baalův leží tam v prachu, sotva dýše, zde kněz u vědomí své nehodnosti u nejnižšího stupně oltářního neztrácí důvěru v Boha, kterýž obveseluje mladost srdce jeho.

Mše svatá jest obětí nejdražší a přec nevyžaduje než toho nejmenšího nákladu.

Co může přeceniti tělo Páně a krev Kristovu?

A přec co k tomu potřebí? Něco vína, částka chleba, dvě svíce z vosku. —

Mši sv. obcuje nebe i očištec; církev vítězná, bojující a trpící; a hle u oltáře — jeden kněz a jeden ministrant.

Musel bych míti péro sv. Tomáše Aquinského, abych popsal ty nedostížitelně blahé účinky a ovoce této oběti.

Zázrak lidumilství osmnáctého století, sv. Vincenc z Pauly, promlouvá ku svým kněžím lazaristům: „co jest kdy od nás dobrého vykonáno, zdali to děkovati nemáme tomu žáru nebeského ohně, v nás po sv. přijímání božským Srdcem rozniceného.“

Ano to jest ten viditelný oheň s nebe spadlý neviditelné lásky Boží, kterým kněz katolický jako druhý Eliáš nejen sám, ale i k té obětní hostině přistupující, aneb jen po ní dychtící, stržení bývají k nevypravitelnému kochání se v Bohu.

*) Viz: proroka Daniele a historii o třech mládencích v ohnivě peci; taktéž knězi Baalovi a Eliáš na hoře Karmel za Achaba krále.

Mějte si vy obřezaní židé a neobřezaní pohané našeho věku své Baaly, své Molochy, své bursy, svá divadla, své opery a své balety, shromážděte si pokladů císařských a královských, vy s námi přece nebudete okoušeti sladkých krmí této nejsvětější oběti!

„Mámeť oltář, z něhož nemají moci jísti, kdož stánku slouží“. (Hebr. 13, 10.)

Písmo svaté a nejnovější výzkumy v Palestině, Egyptě a Assyrii.

De F. Vigouroux a líčí P. K.

Josef v žaláři.

Láska Jakubova k synu, z Rachely rozenému, prostota tohoto chlapce, s jakouž bratřím sny své vypravuje, uvrhly jej do otroctví. Jeho cudnost jej uvrhne do žaláře. Až sem ho prozřetelnost boží přivedla, aby ho k nejvyšší důstojnosti povýšila a tím sen mládí jeho naplnila.

Sny hrály v Egyptě velikou roli. Sny dvou úředníků Faraonových staly se stupni k jeho povýšení. Pověra bývala v údolí Nilském až na vrchol. nesmyslů vypěstována, knězi celý svůj život ztráviti čtením ve hvězdách. Zachovaly se egyptské kalendáře, z nichž předpovídal se osud každého, kdo na který den v roce se narodil. Již Tacitus napsal o kněžích egyptských, že jim mínění lidu vykládání snů připisuje. Kdo se vyznal ve vykládání snů, udělal v Egyptě štěstí. Výzkumy ze starých památek Egyptských potvrzují, jakou důležitost Egyptané připisovali vykládání snů.

Opanování světa Sesostrem bylo od boha Ptah oznámeno ve snu. Faraon Nuat Muathum viděl ve snu dva hady, jednoho z pravé, druhého z levé strany. Probudiv se, volá na vykládače: „Vyložte mi to hned“ a tito praví: „Opanoval jsi jih, podrobil's si i sever, koruny obou krajů zastkví se na tvých skráních.“ Svitky papírové vypravují, že v Egyptě užívalo se všemožných receptů, aby v noci něco se zdálo. Tak zní jeden: „Napiš tajemné výpovědi na malé lístky a strč to černé kočce do huby“. Jiní zní: „Smoč kousek kmentu v krvi křepelky a vymaluj pak hlavu lbisovu“. Pro sny užívalo se pepře, heřmánku, magnésie a pod. Byly zvláštní předpisy, jak se kdo chovati má, aby mu ve snu bůh Thoth odpověděl. Orientský princ z Bachtanu, jenž ve dvanáctém věku před n. Kr. Egyptskou princeznu pojal, prosí svého testě, aby mu poslal vykládače, jak by onemocnělou sestru krále uzdravil. A když tento ji uzdraviti nemohl, prosí testě svého Ramsesa XII., aby mu poslal nějakého boha k uzdravení manželky. I poslal král boha Chousa s krahujčí hlavou, ověncenou měsícem, na posvátné loď v průvodu desíti egyptských kněží. Bůh Chous stráví na cestě rok a pět měsíců. Konečně se mu podaří princeznu uzdraviti a princ Bachtanský umíní si, boha takového do Egypta více nevrátiti.

Avšak jedné noci se mu zdá, že bůh s krahujčí hlavou mu utělť a chytří vykládači praví, že se bohu (vlastně jim) stýská po vlasti a tak se bůh s krahujčí hlavou dostal zase šťastně domů. Kterak pravdivě líčí tedy Mojžíš v páté knize své pověřivé Egyptany, když nařizuje, aby prorok vykládající sny byl zavražděn. Co Mojžíš o Egyptanech píše, nalézáme stvrzeno na památkách v Thebenu a Nasatě.

Josef za pomoci boží vyloží sny dvou královských úředníků a později i sny krále. Co v bibli dále stojí o připravování vína z rožňů a o egyptském pečivu nalézá se podivuhodně stvrzeno na malbách staroegyptských. Na kameně Rosettském nalézá se dekret králův, jímž za příčinou jeho narozenin uděluje se milost některým vězňům. Téhož dne bývalo o konečném osudě vězňův rozhodováno. Někteří dostali milost, někteří byli oběšeni.

U židů věšení nebylo ve zvyku, za to ale na egyptských malbách vidíme zajaté bez hlavy, s provazem okolo šije, nalézáme též oběšené zločince.

Zločin pekařův musil býti veliký, jelikož u Egyptanů bývalo největším trestem, dáti tělo za pokrm dravcům a přijíti takto o naději na z mrtvých vstání, jelikož podle mínění Egyptanů tělo spálené, nebo sežrané, nemohlo z mrtvých vstáti.

Josef vykládá Faraonovy sny.

Všecko zde, každé slovo, ba každá písmena nese ráz staroegyptský.

Nic nebylo přirozenějšího pro Egyptana vůbec, jako mysliti a sníti o Nilu, tomto životeli celé země, a o mladých kravách, jež u velikém počtu zde se pěstovaly. Hlavní bohyně země Isis měla podobu krávy. Kráva, píse Plutarch, byla u Egyptanů obrazem Boha i země.

Zachovala se krásná staroegyptská hymna na Nil, z níž vyjímáme:

„Budiž pozdraven o Nile,
jenž jsi se zjevil zemi,
jenž přicházíš v pokoji,
abys Egyptu dal život,
skrytý Bože!
Zvlažovateli sadů, jež stvořilo slunce,
aby všecka zvíř měla život.
Ty napájiš zemi,
ty cesto nebes k nám sestupující,
ty Bože, příteli chleba,
stvořiteli obilí, ploditeli ječmene.
Klesáš-li ty, hynou lidé
Ty pokrýváš Egypt zvěří,
stoupáš-li ty, jásá Egypt.
Ty naplňuješ naše sýpky,
ty živiš Egypt.
Ty piješ slze ze všech očí
a plýtváš přebytkem svých statkův.“

Jaký div, že Nil požíval v Egyptě úcty božské. Počet 7 byl u Egyptanů posvátný. Sedm tedy krav a sedm klasů nese úplně ráz egyptský. Protestant Hengstenberg napsal, že Mojžíš dobře znal symboliku egyptskou. Kterak přirozeně líčí Mojžíš dojmy snů Faraona, který procítnuv po odpočínutí strachem se zhrzil a povolav vykládače, vypravoval sen, aniž byl, kdo by jej vyložil; tu teprv vzpomněl si číšníka na Josefa. Ačkoliv král dychtiv byl viděti Josefa, musil přece zdržeti se, až by Josef byl oholen.

Již Herodot dosvědčuje, že Egyptští kněží před králem musili státi oholeni. Dlouhý vous značil u Egyptanů nízký rod, anebo blázna. — Museum v Louvru chová egyptskou břitvu, jež od břitvy anglické málo se liší. Může se říci, že břitva má tutéž formu od tisíce let.

Josef musil podle předpisu oblečen býti do oděvu z plátna, což bylo předpisem pro kněze vůbec. Musíme připomenouti, že Apapi, tak jmenoval se Josefův Faraon, pocházel z dynastie Hyksův, cizincův, pastýřův.

Z toho vysvětluje se i úžasná odměna Josefova. Pastýřský král musil býti povděčen, že našel muže z ciziny, jež mohl postaviti v čelo domu svého naproti domorodým kněžím egyptským, kteříž jej asi nenáviděli. Podobná vyznamenání nalézáme ostatně i na papyrech egyptských. Udělení zlatých řetězů bývalo ve zvyku. V Turině chová se papyrus, v němž vypravuje se o muži, Josefu velice podobném. — Byv dříve otrokem, stane se miláčkem Faraona, jenž povýšil jej za dozorce svých obilnic. V židovské bibli stojí: „Všecken lid líbatí bude tvoje ústa“ t. j. rozkazů tvých poslouchati, avšak ve starých hieroglyfech nalézá se důstojnost: „N a d-Ú s t a“. Jistý vysoký úředník má titul: „Veliký N a d-Ú s t a“ t. j. velitel vsí země. Tož patrným důkazem, že Mojžíš o Josefovi jako N a d-Ú s t o v i mluvil. Líbání úst dle židovského znamená s úctou poslouchati. Dalším znamením moci Josefovy byl prsten. V staroegyptských hrobích nalézá se mnoho prstenů, jež od pravěku značí důstojnost. Egyptské museum v Louvru chová obraz zavěšování zlatého řetězu na šij. Řetězy ty pozůstávaly z více šňůr a zapínaly se sponkami v podobě krahujčích hlav. — I zasnoubení Josefovo s dcerou kněze slunce úplně v souhlasu jest se zvykem Faraonským.

Ludvík Veillot,

slavný katolický publicista.

Dne 7. dubna l. r. bude tomu pět let, co neúprosným ostnem smrti byl vyrván Francii jeden z nejproslulejších spisovatelů a všemu katolickému světu neunavný a chrabrý bojovník. S náruživou láskou zasvětil celé žití své církvi katolické a při každé příležitosti osvědčoval ji skutky. Již v letech čtyřicátých pronikl nadáním svým tou měrou, že náležel ku nejznámějším té doby mužům v Paříži; on však nedovedl oblíbenosti své vykořistiti ve svůj vlastní prospěch, ani nechtěl zaprodati pero své nepřátelům církve, nýbrž postaviv se ve vřavě válečné na stranu přemožených, čekal raději na dobu lepší, budoucnost šťastnější, která nepřinese vítězného vavřínu skráním jeho, nýbrž katolické církvi, k níž s hrdoostí se hlásil a pro níž jen bojoval. Také bouřlivý rok 48., jenž tak mnohý talent smetl z dráhy šťastně započaté na jinou, mnohdy zloprověstnou, nedovedl učiniti jej kolísavým v zásadách jeho. Když osudného 2. prosince zmocnil se Napoleon III. lží trůnu a prohlásil, že „dobří lidé mohou od tohoto okamžiku svobodně počítí dýchati, kdežto zlí necht se třesou,“ — zároveň pak katolickému obyvatelstvu přemnoho slibů učinil: tu i Ludvík Veillot oddal se sice různým snům a nejkrásnějším nadějím, zůstal však při tom velice opatrným a aby zachoval svému peru na všechny strany neodvislost, odmítl důstojenství, úřady, hodnosti, jimiž jej Napoleon vyznamenati i obsypati zamýšlel. Avšak když Orsinské pumy připamatovaly císaře, že přináležejí k tajným spolkům, jichž závaznými pravidly řídit se zapomněl, z kterých příčiny ihned politiku svou změnil a když pak r. 1859 s válkou proti Rakousku začal vlastně též boj proti papeži: tu povstal Veillot a v nesčetných člancích a brožurách kaceřoval beze vší shovívavosti i ohledů infamní politiku císařovu a posvětil si na tu svobodomyšlnost, do níž tak rád halil se parlament i vláda. Vzdor všem hrozbám uveřejnil pařížský časopis „L'Univers,“ Veillotovi náležející, encykliku papeže Pia IX., v níž svatý Otec lupičům a pronásledovatelům církve katolické příslušné přiřkl tresty. — Než — Veillotovi skutečně zlomeno pero, list jeho potlačen, avšak toliko na čas, aby později tím slavněji z násilím vykopaného hrobu povstal a s větší ještě horlivostí pro svatou věc bojoval. — Krok za krokem stopoval pak jednání církevního sněmu v r. 1869, rozhodnutím jeho raze cestu v srdcích všech katolíků; rány, které brzy na to válka prusko-francouzská vlasti jeho zasadila, dovedl vysvětliti jako zasloužený trest pro císaře a jako spásonosnou pro budoucnost metlu národu francouzskému. Až do posledního dechu bojoval neunavně proti „svobodomyšlným“ poslancům a přimlouval se horlivě za vládní formu, kteráž jedině každý národ dovede zachrániti, — onu totiž, která součinně s církví působí a neupírá jí její práv.

Nejkrásnější myšlenky své čerpal Veillot z katolického „credo“ a díla, jakož i celý život jeho podávají nejlepší důkaz, jak pevně a vroucně se znal modlití: „věřím ve svatou církev obecnou.“ — Nábrobní svůj nápis sám si složil, který vlastně jest posledním jeho veřejným vyznáním víry:

Do rakve vložte pero na polštář, —
na srdce kříž, jenž mou vždy pýchou byl,
pak bibli zakryjte mou zbledlou tvář —
a tak mne složte v pozemský můj cíl!

A nad hrobem až dozní „Otče náš!“ —
tu do hlav postavte mi prostý kříž
a napište: „svou odměnu již máš, —
tě víra dovedla v nadhvězdnu říší!“

Po celé své žití, o můj Kriste,
jsem neváhal vyznávat jméno tvé, —
proto odměny chci dojit jisté
za věrné služby, zbožné snahy své! — —

Pro částečné aspoň seznání pera Veuillotova stůž zde malý úryvek ze spisu jeho „Le parfum de Rome,“ — porovnání totiž císaře Karla Velikého s Napoleonem I.

Karel Veliký jest v Římě v nejlepší pomínce. Jeho poměr k papeži Hadrianovi tvoří rozkošnou epizodu v dějinách. Tento panovník jest rekem a dobyvatelem, při tom však i pokorným císařem. Napoleon I. lichotil si, že jest moderním Karlem Velikým, byl však spíše pruským Bedřichem. Karel Veliký odkázal stolci sv. Petra krásné dědictví, avšak přišed ku branám věčného města, prosil úpěnlivě, smí-li do Říma vkročiti. Až dosud zazděn jest v lodi velechrámu sv. Petra onen kámen, na němž veliký císař klečel, prvé než překročil prah Lateranu. Tak hluboce se ponížiti ani nikdy císaři Napoleonu I. nenapadlo, jeho listy, svědčící mírnému, k smíru vždy nakloněnému Piu VII., byly plny hrozeb a nespůsobů a dosáhly vrchole nezdvořilosti, když bratr jeho Jerôme pojal za manželku jakousi mladou Američanku. Napoleon totiž žádal za rozvod, papež však nechtěl svoliti. trvaje na pravosti a nezrušitelnosti tohoto svazku manželského. Napoleon však rozřal mečem svým i tento gordický uzel a pletl ihned nový.

Karel Veliký chtěl sice jako mladík 28letý manželku svou Himiltrudu od sebe zapuditi a Irmengardu pojmuti za choť, avšak, byv papežem upomenut na své povinnosti, bez zdráhání uposlechl. Tato poslušnost zákona božského jest tím vzácnější, čím spíše panujícímu knížeti stojí po ruce dosti prostředků k vymožení si dispense. Avšak císař Karel jednal při tom i nejvyšší moudře, neboť poslušnost zákona osvobozuje od poslušnosti násilí, a poněvadž císař poslušen byl papeže, nemusel býti poslušen Sasáků. Ješto pak Napoleon vyzmál se klatbě papežské, byl z Evropy, kterou kdysi úplně ovládal, jako zajatec odvezen, rovněž vyobcován.

Karel Veliký povolal k sobě na svůj dvůr dobrosrdečného vévodu Viléma z Aquitanie, vnuka Karla Martela. Týž osvědčil se nesčetněkrát jako chrabrý hrdina na poli válečném, jmenovitě v bojích proti Saracénům. On byl bohat, ctěn, milován a Bohem požehnan. Proto také zahrnul jej Karel Vel. všemožnými poctami. Avšak jednoho dne pravil vévoda chvějícím se hlasem k císaři: „Otče můj, poslyš věrného svého vojína:

Ty víš, jak neskonale tebe miluji a jak věrně jsem ti dosud sloužil. Tys mým životem, mým sluncem. Jak často byl jsem v bitvách po tvém boku, jak často zvolila mne Prozřetelnost za ochrance tvého života! Dnes uplynula již doba bojů, i prosím tebe, abych směl nyní na dále sloužiti věčnému králi. Svol, abych směl opustiti svět a vstoupiti do kláštera, jež jsem si na samotě zbudoval.“

Císař zbledl a pro úžas nebyl s to, ani jediné hlásky ze sebe vypraviti. Konečně pravil, vzlykaje: „Můj nejdražší synu, jak velice poranil's srdce mé! Kdybys byl jinému světskému císaři neb králi dal přednost přede mnou, věř, že bych byl celý svět do války proti tobě vyzval. Takto však musím tebe nechati jíti v pokoj!“ Vévoda Vilém vyprosil si ještě na památku část kříže Kristova, již císař Karel měl ve velké úctě a již by byl jistě žádnému jinému ze smrtelníků nedal. Vilém vstoupil na to do kláštera a církve katolické ctí jej dnes za svatého.

Bylo by věru zbytečno podotknouti, kolika vojínům dovolil císař Napoleon I. vstoupiti do kláštera. —

Jest to malý úryvek ze spisů Ludvíka Veuillota, s nímž — bohdá — budu mít ještě často příležitost seznámiti milé čtenáře „Obrany víry.“ Dejž Bůh, aby církvi katolické zrodilo se po štrém okřsku světa dosti tak pilných, svědomitých, vytrvalých pracovníků, jakým byl Ludvík Veuillot; sloužilo by jí to nejen ku cti, ale i ku zdaru a rozkvětu! —

M. W.

Z e t m y k u s v ě t l u .

Ze zápisů studenta (P. K.)

(Pokračování.)

Nelze mi vylíčiti dojem, jaký na mne učinil tento sklepní byt. Ačkoliv se zdí cítit bylo zápach vlhkosti, viděl jsem všude čistotu a úpravu. Oči mé maně utkvěly na matce, ženě to asi 40leté, statné sice postavy, ale těžkou prací přihnuté. Snad byla kdysi krásná, je to dosud znáti z pravidelných tahův její tváře, avšak život plný strádání a starostí musil záhy setřítí poslední zbytek krásy. Kolem matky choulily se ještě čtyři malé děti. Vánoční stromek stál v koutku — zhaslý. Vedle něho na třínožce seděl otec — příštípkář a plakal. Ohledám nemocné děvče a poznám slabou horečku.

— Kýho šlaka — zvolám — zapatřiv se při slabém petrolejovém světle blíže do tváře děvčete, — toť naše hezká řetvičkárka! — —

— Ano, ano, — vpadla mi rozpačitě matka do řeči — neráda ji do hospod posílám, ale věřte mi, pane doktore (!), že to dítě nás všechny živí. Tatík zde nemá práci a já na svých zádech denně sotva 30 krejcarů vydrů! Kam s 30 krejcarý na tolik krků! Mařenka vydělá si, za každý večer, ve dvou, ve třech hodinách až 50 krejcarů. Páni jí přejou. — —

— A co, až bude starší? — Tážu se.

— Pak bude musit zde Věna chodit, avšak nás Pán Bůh neopustí. Zatím připravím Mařenku někam do obchodu a pomůžte nám se živit. Milý pane, to u nás jinak nejde. Sotva že dítě začne batolit se na nohou, musí zasluhovat, — kdež bychom mohli zaplatit sto zlatých činže?

— Za tu bídnou díru sto zlatých? —

— A to je ještě milosť. Domácí dostával již 120 zl.

— A co kdybyste vy matko jednou se rozstonala? —

— Věru nebylo by divu. Denně tolik puten vody, uhlí a dříví přenosit do druhého a třetího patra, denně mandlovat prádlo, denně skoro práti a drhnouti podlahu — — avšak já se denně k Pánu Bohu modlím, aby mne zachoval při zdraví, já vím, že nás Pán Bůh neopustí.

— Pán Bůh neopustí — neopustí — — opakuju si maně — — kterak šťastná jste v pomyšlení, že vás Pán Bůh neopustí! —

Bylo mi v té chvíli do pláče. Tahle prostá, udřená matka, jež neví, co zítra své četné rodině na mísu dá, mně zahanbuje. Já mám všeho dost a život mne nudí.

Ohledav chorobu dítěte, seznal jsem, že je to neznačný reflex nastuzení. Organismus dětský velmi vnímavý jest, na němž jako na zrcadle všecko se hned ukazuje. Nicméně zahaliv tvář aeskulapsky augurovskou vážností, pravím: nepřidají-li se k tomu do rána příznaky jiné, bude brzy dobře (jinými slovy: nebude-li pršet, nezmoknem), — načež zvedám se k odchodu.

— Dejž to Pán Bůh — a zaplať vám to Pán Bůh! — pravila matka ruce mi líbajíc.

— Jen jednu ještě otázku, — pravím.

— Ráčeji poroučet? —

— Není mi sice do toho nic, ale přece — — nu tak, řeknu to přímo — nebojíte se o svoji Mařenku, teď v její 12 letech — posílat ji se řetvičkou? —

— Nebojím, — odpověděla rozhodně. Víím, co si o mně myslíte. Posílám ji pouze z největší bídy a nežli ji pošlu, vždy ji poznamenám sv. křížem a říkám: hloupých řečí neposlouchej a chovej se vždycky slušně, aby pání viděli, že nejsi ze špatného chování. Za Mařenku já ručím, ta má hlaviuku chytrou. To dítě má rozum — — — proto mi nahnalo tolik strachu, když přišlo rozpálené domů. Nemyslete si, pane, že my chudí lidé nemáme svoji pýchu. Pozoroval jste kdy na Mařence něco neslušného? —

— Nikoliv matka, právě opak toho. Kdykoliv některý kollega dovolil si nějaký hloupý vtíp, začervenala se, zamračila se a se sklopeným zrakem odešla. Právě proto myslím — —

— Je to mé dítě; — podotkla s materskou hrдостí.

Poznal jsem matku, chudou matku. Kterak vysoko stojí nad mnohými matkami, jež chodí v kmentu a hedvábi, jež denně obsluhuje, jimž líbá ruce a říká: milostpaní!

Na Silvestra.

Sedím opět sám. V hospodách hlučno. Mně hnuší se staro- a novoroční pitky. Zajdu si nejráději do hospody, když je prázdná. Nevím, co mne táhne k rodině chudého příštípkáře. Mařenka je zase jako ryba. Od vánoc pobyl jsem tam dvakráte. Když jsem přišel ponejprv, seděla na postýlce. Mne shlédnout, skočit a ruku moji co mohla stisknout, bylo v jednom okamžiku. Na to jakoby se zastyděla, usedla opět na lůžko. — Dítě! — Jaká to vděčnost za nic! Nic jsem jim nedal, ničím neposloužil a nevědí, kterak mi děkovati. Nedivím se, že i Bohu svému za málo jsou vděčni. Bohu! Co je Bůh? Jim je vším, a čím mně?

Může-liž býti pověrou, snášeti všecky útrapy života pouhou myšlénkou, že tomu Bůh tak chce, že to dopouští? Kdo je nešťastnější, zdaž tato chudá matka, jež těší se svým Bohem, v něhož my nevěříme, anebo my vzdělanci, jejichž útroby rozežirají dravci pochybností, skepticismu a náboženského nihilismu? Ó sladký klame, jenž učíš snášeti útrapy života doufáním v Boha! A je to klam? Kdo klame se, zdaž ta chudina, aneb nov učení? Kdož mi na to odpoví? Kdo mne z tohoto labyrintu vyvede? Milionové kladou se denně na lože s modlitbou v ústech a s křížem na čele a jsou při vši chudobě šťastnější, nežli my při všem blahobytu a s nevěrou v srdci. Proč jsem já rozerván, a proč ta chudina šťastná?

S m ě s.

Konec vraha arcibiskupa pařížského d'Affre-a. Jeden z francouzských časopisů přináší následující zprávu o smutném konci truhláře Laforcea, jenž dne 22. června 1848 zavraždil arcibiskupa Pařížského. Laforce skryl se totiž na půdě jistého domu v předměstí sv. Antonína, odkud střílel na vojsko. Dne 22. června navštívil arcibiskup d'Affre generala Cavaignaca a ačkoliv tento jej zrazoval, odebral se vrchní pastýř přece do jmenovaného předměstí, jež bylo od povstalců obsazeno, odhodlán jsa přičiníti se vlivem svým ze všech sil, aby již jednou učiněn byl konec strašnému, bratrovražednému pouličnímu boji. Když byl se na náměstí bastilly uprostřed zuřivé vřavy mezi sebou bojujících stran zjevil, ustala náhle palba a ctihodný prelát kráčel klidně a neohroženě ku barikádám. Před ním kráčel jakýsi mladý muž, nesa v rukou svých zelenou ratoleš. Tak prošel arcibiskup řadami vojáků a stanul uprostřed barikád, pozvedl do výše svůj biskupský kříž a chystal se právě k povstaleckým davům promluvíti, když z nenadání z domu, v němž Laforce byl ukryt, vyšla rána a srazila arcibiskupa k zemi. Těžce raněný byl okamžitě do nemocnice Quince-Vingte přenesen, kde jako mučedník za smír a lásku bratrskou šlechetnou svou duši vydechl. Vrah odebral se brzy na to do Ameriky se svým 18letým synem a hledal v odlehlé a pusté Kalifornii skrýti sebe a svědomí své před kárající metlou Boží. Než — nepodařilo se mu to! Před světem dovedl se sice ukryti, ne však před vševidoucím zrakem Božím; vždyť „pomsta náleží Hospodinu,“ pravil Pán a nedopustí tudíž, aby zločinec bezstarostně a spokojeně mohl žíti. — V roce 1856 přišel jakýsi muž odstrašujícího zevnějšku do předměstí sv. Antonína; v člověku tom poznán byl syn truhláře Laforcea. Týž vyprávěl, že otec jeho našel bohaté ložisko zlaté rudy a s nabytými poklady že chtěl odebrati se do San Francisca, byl však cestou lupiči přepaden, o vše oloupen a konečně zavražděn; syn uprchl

a musel zanechat mrtvolu otcovu v pusté krajině za lup dravé zvěři. „Byl to spravedlivý trest Boží za vraždu, již se otec můj na arcibiskupovi byl dopustil,“ — doložil mladý muž. O dva měsíce později byl mladý Laforce zavezen do ústavu choromyslných jako nevléčitelný šílenec, kdež později zemřel. —

* * *

Židé svými vlastními soudci. Jest všeobecně známo a přiznáno, že se židé způsobem vynikajícím účastní ve všech bankovních a akciových podnikcích a nemálo zajímají se o každou věc, při níž jde to o peníze. V bursovní hře mají zvláštní zručnost, tak že není divu, je-li jim tato štědrým zdrojem bohatství. Jest dokázáno, že v Praze více než tři čtvrtiny všech bursiánů náleží k plemeni semitskému. Za takých okolností rozumí se samo sebou, že při známé bratrské svornosti židů mezi sebou ve věci, v níž se jedná o zisk, výjdou židé z každé téměř finanční katastrofy bez pohromy, poněvadž to jednak na vzájem si sdělují, jednak jako výteční finančníci mnohý úraz sami tuší; kdo však pravidelně utrpí ztrátu hmotnou, jež často i k zoufalství dohání, — bývají křesťané. Nejlépe by ovšem bylo, celou bursovní instituci zničit a tak prameny židovských příjmů omeziti; — ale — nejde to a židu také ani z dálky nenapadne, aby něčeho podobného se bál. Snad mnohý řekne, že úsudek křesťanský vůči židům musí býti aspoň poněkud přehnaný; nuž tedy poslyšme, co praví Dr. Bamberger, žid, o svých soukmenovcích a jak je odsuzuje: „Člověk nenarodil se proto, aby byl akcionářem. Kdyby jej byla příroda k tomu určila, byla by mu jistě také dala oči, aby mohl viděti za roh. Akcionář jest člověk, jenž chodí na procházku, kdežto jiní zaň se lopotí. — Kdysi stolovalo se mnou dítě jednoho lékaře, jež velice hltavě jedlo. I řekl jsem mu: „Ale, hochu, vždyť si takhle zkazíš žaludek!“ — „Nic neškodí,“ odvětil rychle hošík, „tatínek mi dá medicinu!“ — Podobně myslel asi akcionář, který se na to spoléhal, že státní návladní stihati bude zpronevěřilého bankovního ředitele, předpokládaje, že státní návladní jest právě tak šikovný, jako papínek doktor. Mystická víra v zázračnou sílu akciových společností plodí právě taková zla, jako mystická víra v zázračnou sílu státu.“ — Ovšem — kdo takto sama sebe odsuzuje, nepotřebuje více býti souzenou zákonem božským a přec připomínka toho jest pro naši materialní dobu nejvyšš potřebnou. V pravém Israelitovi, v němž není falše a klamu, (kolik však jest takových? Snad by prsty jedné ruky stačily!) vrcholí všechna moudrost v poznání a plnění zákona Božího, — moderní Israelita však sezná než zlato a drahé kamení jako nejuzácnější majetek.

N á v ě š t í .

Prosíme pp. odběratele o laskavé zapravení **čertných nedoplatků** a o zaslání předplatného na běžící ročník, bychom mohli stanoviti určitý náklad „Obrany víry“, neb jen těm, kdož předplatné složili, aneb se přihlásí, že „O. V.“ odebíratí míni, se příští číslo zašle. Vydavatelstvo.

Obsah „Obrany víry“:

Snášelivost anglikánské církve před 300 lety. (—ch.) — Svátá Kasilda. (—w.) — Odhalení ruského státního návladního. (—i.) — Oběť Molochova a oběť mše svaté. (Podává Vincenc Bosáček.) — Písmo svaté a nejnovější výzkumy v Palestině, Egyptě a Assyrii. (Dle F. Vigourouxa líčí P. K.) — Ludvík Veuillot, slavný katolický publicista. (M. W.) — Ze tmy ku světlu. (P. K.) — Směs.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 9—12.

Předplatné budíž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: **VÁCLAV KOTRBA**, odpovědný redaktor: **PETR KOPAL**.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

s přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádvkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připláci se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasýláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Písmo svaté a nejnovější výzkumy v Palestině, Egyptě a Assyrii.

Dle F. Vigouroux a líčí P. K.

Bratři u Josefa.

Abraham v čas neúrody odstěhoval se do Egypta. Bratři Josefovi musejí taktéž útočiště své vzíti do Egypta, aby hladem nezemřeli. Josef, jenž nade všecko dozor měl, stál na místě povýšeném; oko jeho z daleka postřehlo pastýřský kroj své vlasti. Vidí postavy z mladých let mu známé blížiti se k jeho nohous. Počítá je v duchu a podezření děsné vzmáhá se v něm, oko jeho nešpatří mezi nimi toho, jenž mu ze všech byl nejdražším, jenžto zrozen byl z těže drahé matky jako on, z Ráchely. Což kdyby byli zvrhli bratři s Benjamineem naložili stejně jako s ním? Jeho veliký duch ihned uchopil se prostředku rázného a příhodného, aby dozvěděl se pravdy. Kočovní pastýřové sklání se před Josefem až k zemi, unešení jsouce přepychem a slávou prvního ministra Egyptského.

„Vyzvědači jste, abyste shlédli mdlejší místa země, přišli jste!“ — Tak zahřmí na ně Josef ústy tlumočníka. A opětně: „Toť jest, co jsem mluvil. Vyzvědači jste! Skrze zdraví Faraonovo nevyjdete odtud, dokud nepřijde bratr váš nejmladší.“ V ústech prvního ministra jest tato řeč k cizincům naskrz přiměřená. Kdykoliv v okolí Egypta povstal hlad, musil Egypt zabezpečovati se naproti vpádům loupežných rot. Nebezpečí bylo i tehdy skutečné a Faraonové dali proto vystavěti velikou zeď od moře Středoziemního až k Červenému. Dnešní „Spionriecherei“ mezi Německem a Francouzskem bývala v bohatém Egyptě obklopeném kolkolem národy kočovnými naskrz odůvodněná. Proto jednal Josef v rozumu Egypťanův zcela opatrně, když potřetí pravil: „Skrze zdraví Faraonovo vyzvědači jste a budete uvězněni, dokud se nezkusí to, co jste pravili.“ Dal je do žaláře na tři dni. Dne pak pak třetího, když jsou vyvedeni ze žaláře, řekl: „Jste-li pokojni, nechť bratr váš jeden svázan jest v žaláři. Vy pak odejdete a doneste obilí a bratra svého nejmladšího ke mně přiveďte.“ Nil:oliv beze strachu a bolesti svolil Jakub, aby miláček Benjamin šel sebou. Nařídil též synům svým vzíti dary egyptskému ministru: balšám, trogant, pryšec, med připravovaný ze syrobu rožnového, jenž do dneška jest velmi vzácný.

Když synové Jakubovi podruhé do Egypta přišli, připravil jim Josef stkvělého přijetí. Pastýřové z Chanaan octlí se v paláci prvního ministra. Vrchnímu správci domu přikázal Josef: „Uveď ty muže do domu a zabij hovada a přistroj hody, neboť budou se mnou jísti o poledni.“

Učinil tak. A tam ulekše se, řekli mezi sebou: „Pro peníze, které jsme prve odnesli v pytlích svých, sem uvedeni jsme.“ Jejich zlé svědomí mučilo je ustavičně. Báječný skoro lesk domu prvního ministra egyptského strach jejich zvyšoval.

Nuže porozhlédněme se po domě Josefově. Domy bohatých Egyptanů podle nejnovějších výzkumů bývaly o několika patrech. Přízemí a první patro, kdež se spávalo, opatřeny byly a do dneška jsou malými zamřížovanými okénky. Po stranách domu nalézaly se sýpky, na konec pak nepokryté terassy. Stěny bytu uvnitřku byly prostě, ale vkusně malovány. Nábytek byval sdělán z drahého cizozemského dřeva a zlatem vykládan; lože, bohatě vystlaná, mívala podobu lva, koně, býka, anebo sphyngy na čtyř nohou. Vyvýšená hlava zvířete sloužila za podušku. Vedle lože byly pohovky s poduškami druhu různého a skvostné skříně otvíraly se na dvě dveře a všudež rozloženy byly drahocenně vykládaná pouzdra, škatule a kufříky. Lenochy skvostně polštářovaných seslí byly uměle vyřezávány a různými báječnými hlavami okrášleny. Vedle seslí bývaly stoličky pod nohy. Nohy u seslí mívaly podobu labutích krků. Sesle jiného druhu zhotoveny bývaly ze dřeva cedrového, vyloženého kostí slonovou. Kromě toho byly skvostné stoly pro svícny, stoly pro hru a nad nimi zrcadla z lesklého kovu a tisícero menších hraček a tretek co nejměleji zhotovených. Zem pokryta byla koberci uměle tkanými, jakož i kože ze lvů a tygrů krášlily podlahu. Skvostné nádoby z drahocenného kovu anebo křišťálu, perletí a drahokamy vykládané, doplňovalo nábytek bohatého Egyptana. Museum v Louvru podává nám úplný obraz takového bytu. Prostory domu líbě zapáchaly ovocem všeho druhu, chlebem, koláči, pečenými kuřaty a zvěřinou. Neméně skvostné a nákladné bývaly zahrady Egyptanů, jež podél obou břehů Nilu se rozkládaly. Byla v nich stromořadí, kryté stinné chodby, krásná vinná loubí, souměrně rozsázené stromky a květiny živých barev a paláce ty oživeny byly množstvím úředníků a otroků. Tu byl správce domu, v rukou drže hůl, jakožto odznak své důstojnosti, vedle klíčnice, pekaři, kuchtíci, zahradníci pastýři; přihánějící voly, telata a kozy, myslivci, přinášející zajíce a ježky, rybáři s rybami, hlídači, strážníci a pod. Jinde zase ženy zabývají se prádlem, dřevaři štípou dříví, pekaři potí se u pecí, ženy sprádají len, soukají nitě, aneb natahují přízi na stávky. Tak to vypadávalo v paláci Egyptského velmože.

Pán připravuje se na cestu. Honem přinášejí otroci nosidla aneb sáně, často též cestuje se na lodi; panstvo s dětmi a chůvami sedá do lodi, kormidelník řídí loď; za loďkou panskou jede více menších loďek. Velmoži měli též své letohrádky. Když přijel pán, vítal ho správce, vrchní zahradník s pomocníky. Vinař, přinášel rozně a pastýři, v jejichž čele stál skotolčitel, přinášeli ovce. Jeden měl svěřeny krávy, druhý kozy, třetí osly, čtvrtý husy, kachny a pod. Pán domu nosí dlouhou hůlku všelijak vykládanou a pomalovanou. Komnaty Egyptských žen líčili jsme již dříve.

Nuže do takové parády uvedeni byli pastýřové z Chanaan. Hned u dveří byly jim podle zvyku východního umyty nohy. V tom vešel Josef a bratři poklonivše se až k zemi, přinášeli mu dary země. Způsob, jakým tyto dary egyptským velmožům se přinášely, jest na starých egyptských obrazech dosud zachovalý. Britické museum má vyobrazení z hrobů egyptských Faraonů XVIII. dynastie, na němž podávání darů a klanění se znázorňuje naskrz v souhlasu s biblí. Když Josef dary od svých bratří přijal a po zdraví Jakuba se dotázal, vystrojil jim hody. Dnes známe všechny podrobnosti o hostinách egyptských velmožů. Obyčejně míval každý host svůj stolek. Zvaní hosté, mužové a ženy sedí tam nádherně oblečení. Každý z nich dýše do sebe libovůni lotyšé. Otrokyň podává fíky s vínem, skříně naplněny jsou masitými

krměmi, jež kvítím jsou garnirovány. Tanečnice vedou si svoji skočnou při zvucích hudby, ovšem primitivní. Jedna otrokyně píská na flétnu a tři jiné tleskají k tomu rukama. Krmě egyptské připravovaly se z masa hovězího, koziho, aneb jebněčího. Příkrmem byly datle, fiky, granátová jablka a rozně, na konec přišla kaše z medu a mléka. Víno nalávalo se do skvostných číší. Josef podle bible jedl zvláště. Již Herodot podotkl, že Egyptan by nevzal do ruky nože, nebo mísky, již Řek při jídle použil. Josef musil zajisté i vůči svým bratrům nejen mravům egyptským, ale i požadavkům své důstojnosti vyhověti. Mojžíš praví, že hosté v Egyptě při jídle seděli, ačkoliv je známo, že patriarchové jídali leže, stejně jako dnešní Beduini. Starý egyptský obraz, jež Rosellini v hrobích Faraonů našel, předvádí nám hosty sedící na stolicích.

Nadešla poslední zkouška bratří Josefových. Dnes známe všechna domácí náčiní starých Egyptanů. Číše, z nichž velmoži pivali, bývaly přeskvostné. V hrobích Faraonů nalézají se číše ze zlata, alabastru, porculánu, i ze skla a mívaly podobu lva s otevřenou tlamou, lva, držícího v drápech zvíře s rozbitou hlavou, a podobu jiných zvířat. Na dně číše ve skvostném díle, bylo vidět rybičky těkající v rybníčku. Jedna číše taková nese nápis, že darována byla králem gramatistovi Fhotovi. Lze domyslit se, že i číše Josefova darem byla královským a proto i drahocenným. A tato číše nalezena byla v pytli Benjamina. Mohli bychom uváděti ještě doklady, kterak za starých časů ze dna číší se prorokovalo, avšak to by nás vedlo příliš daleko. Ve hrozném skormoucení vrátili se bratři do domu Josefova. Co dále následovalo, je tolik půvabné a nese ráz naprosté původnosti, že nelze připustiti, že by něco takového mohlo býti vybásněno. Řeč Judova jest řečí pastýře, prostá, upřímná, vroucí a při tom tolik výmluvná, z každého slova cítit jest, že jde ze srdce a do srdce: „Což odpovíme pánu mému? Bůh našel nepravost služebníků svých. Hle všichni jsme služebníci pána svého, i my, i ten, u koho jest koflík nalezen.“ A když Josef chce za otroka podržeti si Benjamina, tu Juda přistupuje blíže, strach o bratra, láska k otci staříckému a těžce zkoušenému, dodává mu smělosti, a tu praví:

„Prosím, pane můj, ať mluví služebník tvůj slova v uši tvé, a nehněvej se na služebníka svého, nebo ty jsi po Faraonovi.“ A nyní vypravuje Juda s toutéž prostotou a přímostí celý sběh věcí a končí: „Uzří-li otec, že pacholete s námi není, umře a uvedou služebníci tvoji šediny jeho s bolestí do hrobu. Neboť nemohu se navrátiti k otci bez pacholete, abych bídy, která zachvátí otce mého, svědkem nebyl.“ Tak mluvil bratr k bratru slovy lásky k otci. Zdaž kdy který dramatik dovedl výjev úchvatnější na scénu, uvéstí největší svoji fantasií, jako zde syn pouště slovy prostými, ale horoucími, tluče na srdce egyptského velmože? Nemusilot býti, to Josefovo srdce dojemné a šlechtné, aby pohnuto bylo až do nehlubších základů.

I pozdvihl hlasu s pláčem, kterýž slyšeli egyptští i všecken dům Faraonův a řekl bratřím svým: „Já jsem Josef, ještě-li otec můj živ jest?“ Zaslouchnuvše bratři z úst místokrále zvuky mateřské, přílišným strachem jsouce přestrašení, nemohli odpověděti. Bratr Josef dobrotivě řekl: „Přistupte ke mně.“ A když přistoupili blízko, řekl: „Já jsem Josef, bratr váš, kterého jste prodali do Egypta. Nelekejte se.“ Kterak milosrdně omlouvá jejich zločiny slovy: „Bůh mne poslal do Egypta, abyste zachováni byli na zemi. Pospěšte a vstupte k otci mému a rcete mu: Toto vzkazuje syn tvůj, Josef: Bůh učinil mne pánem vsí země. Vstup ke mně, neprodlévej.“ A když bratři ještě ve straších a pochybnostech tonou, praví Josef: „Hle oči vaše, oči Benjamina (t. mně podobného) vidí, že ústa má mluví k vám ne skrze tlumače, nýbrž jazykem mateřským,“ a na doklad toho objal bratra Benjamina a plakal. I políbil Josef všech bratří a plakal nad každým. Potom teprv vzali sobě smělosti mluvit k němu.

Proč potřeboval pan mlynář celou sobotu k zpovědi.

(Výroky sv. Petra.)

„Ach, sv. Petře, musím ti žalovat na našeho pana faráře.“

„Co ti udělal, že's tak rozčilen odešel z toho Vašeho tam slzavého údolí, v němž na potoce klepá tvůj mlýn.“ —

„Ach, jak bych si neměl naň postěžovati, když mi takovou hanbu před celou osadou udělal, mně mlynáři tak zachovalému.“

„Nu a jakou?“

„Poslyš, sv. klíčniku, jen poslyš a pak rci, jest-li můj pan farář je hoden toho názvu: Otec duchovní?“

„To jsou samé orace, jen již mluv a to zkrátka, víš, že nejsi jediný, kdož ze smrtelníkův na můj výrok čekáš.“

„Tedy před Silvestrem onoho roku, kdy tak ty hvězdičky s nebe padaly, ohlásil náš pan farář, že pro ten případ, než by nastal konec světa, chce celou osadu vyzpovídati.“

„Toť zajisté jen velmi chvalitebno. Kéž by to bylo častěji!“

„Ale, kdybys věděl, sv. Otče, jakým způsobem to ohlásil.“

„Rád bych věděl.“

„V pondělí, ohlašoval, půjdou školní dítky obého pohlaví; — v úterý mládenci; — ve středu panny; — ve čtvrtek muži; — v pátek ženy a v sobotu“ —

„A v sobotu?“

„A v sobotu, ohlašoval, půjde náš mlynář.“ — —

„Není to ostuda, sv. Petře, není to urážka?“

„Nevěděl bych proč?“

„Co pak ještě nechápeš, sv. Otče, že to byla narážka na mou osobu, jako bych byl tím největším hříšníkem, jako bych ku sv. zpovědi nejdelší čas, celou sobotu potřeboval?“ — — —

„Já ve své lavičce pod chorem, kterou již můj děd byl pro mlynáře zakoupil, já hořel hanbou; viděl jsem, jak zraky všech obráceny byly jen na mne; div že mne tehdy neranila mrtvice. Ó já ubohý!“

„Nikoliv ty, ale tvůj farář jest ubohý, pak-li musil slyšeti jako já tvé naň žaloby, které tě do nebeského království nejméně odporučují.“

„Měl's — jako dokonalý křesťan katolický, za kterého se máš, toto domnělé ponížení své osoby za částku svého pokání přijíti a věz, že Bůh nejspravedlivější, pak-lis toho nezasloužil, k zásluze veliké by ti to počítal; takhle ale, že jsi na svého duchovního Otce zanevřel, k zpovědi ani k němu, ani k jinému zpovědníku nešel, zavřel jsi si bránu nebes jen sám.“

„Ostatně ví každý rozumný člověk, že nemusí ten, kdo se déle zpovídá než jiný, proto větším hříšníkem býti; právě naopak musí zpovědník u takového delší čas se zdržeti, kdo se na místě božím jen ospravedlniti a vinu na jiného uvaliti chce, jakož se u tebe tomu tak býti vidí.“

„O mlynářích se všeobecně za to má, že sobě sami platí, čili: že mnoho, někdy velmi mnoho na poprašek spotřebují. Či tomu není tak?“ —

„Tak jest snad na jiných mlýnech; co se mne ale týká, té vady, toho hříchu jsem prost, já ani hrst z cizího meliva neodcizil.“

„Možno dost, že, co se týče tebe, tvé vlastní osoby neb ruky, nic jsi nevzal, ale mohlo se tak jinou osobou díti, o čemž jsi snad věděl aneb věděti mohl.“

„Ano přiznávám se, že za mými zády žena má, neb čeládka má mohla tak činiti.“

„A ty jsi to trpěl?“

„Nevídáno! tu maličkost — která se z lidského meliva hodila tak té drůbeži.“

„Maličkost? — Nuže, zkoumejme tu maličkost. — Pravíš drůbeži. — Kolik pak jsi mívával slepic?“

„Plný dvůr.“

„A což husí?“

„Asi kopu.“

„Snad také vepře?“

„Tři, čtyři.“

„A krav?“

„Deset.“

„A volů.“

„Dva páry.“

„Mnoho-li jest u mlýna výsevu?“

„Dvacet korců.“

„Mnoho-li luk?“

„Pět jiter.“

„Dle toho, můj drahý, ač tomu co bývalý rybář nerozumím, přece souditi nelze, že jsi mohl tak mnoho drůbeže a tolik dobytka ze svého hospodářství uživiti, patrně, že jsi příliš počítal na dovednost manželky a čeládky své, která ovšem za tvými zády musila z cizího bráti a to mohlo ročně tolik činiti, kolik se na tvém vlastním nedostávalo.“

„Není liž pravda?“

„Přiznávám, že tomu tak.“

„Vidíš, že to není maličkost, jak ty pravíš. A tu maličkost vyšetřiti, jak, co komu jsi povinen nahraditi — to domníváš se, že prací jest pěti minut?“

„Teprv jsem tě přivedl k tomu, abys vyznal a doznal, že jsi vinen cizího hříchu, ač nepřímým způsobem, čili jak dšš, že se za tvými zády pro tebe kradlo — a hle! již půldne s tebou hovořím.“

„Můžeš-li se nyní ještě horšiti na svého faráře, který, aby zapletenou vinu a povinnost tvou k náhradě vyšetřil, celou sobotu na to si ustanovil?“

„Přiznávám, že by byl se mnou mnohem milostivěji jednal.“

„Ano, to věřím; to již dávno jiní pánové řekli, že soud při zpovědi a pokání na světě daleko jest mírnější, než zde na věčnosti a přece jste se ty a tobě podobní lidé proto zpovědi vyhýbali, že snad kněz několik otázek k doplnění zpovědi nevyhnutelných na vás by musil učiniti.“

„Zde z každého marného slova musí se počet vydati.“

Poslední dnové Napoleona I.

Jak známo, dal papež Pius VII. velikého dobyvatele do klatby, začož se týž pomstil tím, že kázal sv. Otce zajmouti a do Savonny dopraviti, kdež jej po tři leta věznil. Trest Boží nedal však na se dlouho čekati. Vítězný panovnsk, před nímž se trásla celá Evropa, musel na sv. Heleně pykati za svá provinění a tu teprve poznal svou vlastní nicotu a spravedlnost Boží, která žádný zlý skutek nenechá bez trestu.

V posledních svých okamžicích nezaměstknával se Napoleon ničím jiným, leč náboženstvím a pater Vignali nesměl se ani na okamžik vzdáliti od jeho lože. „Jsem v katolické víře zrozen,“ říkával, „chci se tedy všem požadavkům její podrobiti a přijmouti veškerou útěchu a dary, jakých ona vyznavačům svým skytá!“ Jeho tělesní lékař dal na jevo, že s výrokem tím nesouhlasí; Napoleon však odvětil důrazně: „Nemůžete věřiti v Boha? Vždyť vše hlásá jeho jsoucnost a ti největší velduchové věřili v něho!“ Jindy opět týž lékař dal se do hlasitého smíchu, pozoruje přípravy, jež byl Napoleon

k jakémusi církevnímu obřadu vykonati nařídil; tu císař se vzpřímil na loži a vyplísniv lékaře, ráznými slovy od sebe jej zapudil, tak že služebnictvo v němém úžasu patřilo na výjev ten, ano nebylo dosud pána svého tak rozhněvaného vidělo.

Dne 29. dubna — vypravuje hrabě Montholon — byla již 39. noc, již jsem u lože císařova byl probděl. Nikomu, ani generálu Bertrandovi, nedovolil, aby mne vystřídali, když tu pojednou v noci z 29. dubna na 30. sám nahlédl, že služba má jest velice namáhavou, i navrhl mi, abych se s abbém Vignalem vystřídal. Z tonu, jakým mluvil, poznal jsem, že se císaři jedná o něco jiného, než aby mi na tuto noc dopřál odpočinku. Tázal jsem se jej tedy: „Mám dáti povolati Vignaliho?“ — „Ano,“ odpověděl, „přeji si kněze! Postarejte se o to, abych s ním zůstal o samotě a nikdo aby nás nevyrušil. Jinak nezmiňujte se o tom nikomu!“ — I poslechl jsem a přivedl jsem mu abbéa Vignaliho, když jsem jej byl dříve uvědomil, že císař přeje si náboženské útěchy.

Vignali zůstal s císařem o samotě; on, druhdy tak hrdý muž, zpovídal se tak pokorně, přijal pak nejsvětější svatost oltářní a poslední pomazání a strávil celý zbytek noci na modlitbách. Když následujícího jitra se Montholon u něho byl objevil, pravil k němu radostným hlasem: „Generále, jsem šťasten, ješto jsem všem povinností svým dostál a přeji i vám na sklonku života totéž štěstí. A potřeboval jsem toho, neboť jsem Vlach, Korsičan. Zvuk zvonů mne rozrušuje, pohled na kněze činí mi rozkoš. Chtěl jsem z toho dělati tajemství, — avšak nejde to, já musím, já chci vzdáti Bohu počtu. Neočekávám, že se ještě uzdravím, ale poručím sebe v ochranu Boží. Nechte zříditi ve vedlejší komnatě oltář, kde by mohla býti velebná svatost vystavena a čtyřicetihodinná pobožnost konána.“

Když hrabě Montholon chtěl pokoj opustiti, volal jej Napoleon ještě zpět: „Nikoliv vy, — vím, že máte dosti nepřátel. Lidé by mohli naposled říci, že tyto přípravy učinil jste o své ujmě, aniž by byl císař o tom něčeho věděl; já sám to nařídím.“ Na to odešel general do svého pokoje a jak byl oděn, vrhl sebou na lože a záhy usnul. Tu probudil jej ze sna neobyčejný šramot. Byl to general Bertrand, jenž vstoupiv, volal ku hraběti: „Co to má znamenat, — vedle císařovy komnaty kaple, která zůstane již stále zařízenou a abbé Vignali bude míti nyní kde konati obřady!“ — „Zeptejte se císaře sám!“ odvětil klidně Montholon. — „Ale vždyť, jak jsem slyšel, vy sám jste vše nařídil!“ — Montholon neodpověděl.

Bertrand odebral se tedy k císaři a nerozpakoval se říci mu v oči, že jeho nynější chování, které jistě záhy po celé Evropě se rozhlásí, není nijakž chytré a sluší spíše nějakému mnichu, nikoliv však starému vojínu. Napoleon se vztýčil na loži a vzkřikl ze vší síly: „Generále, zde jsem já pánem! Vy nemáte žádného práva mně rozkazovati, nýbrž jen poslouchati. Co zde máte co dělat? Já také nemíchám se do vašich záležitostí!“ — — —

Smrt rychle se blížila a císař mnohdy byl delší dobu bez vědomí. Avšak když vrátilo se mu opět vědomí, tu dosti často si vzpomenu na vše, co v životě svém byl pro náboženství učinil. „Měl jsem plán, spojití všechna křesťanská vyznání; já a cár Alexander jsme se o tom v Tilsitu již dohodli, ale neštěstí příliš záhy mne zachvátilo; — vzdor tomu jsem však přece aspoň náboženství zorganizoval, dobrodiní to, jež dlouho ještě ponese blahodárných výsledků; neboť čím byli by lidé bez náboženství?“ — A k tomu ještě doložil: „Smrt není nic strašlivého; od tří neděl leží zde vedle mne na poduškách a teď právě se hotoví, aby si mne na vždy připoutala. Přál bych si ještě viděti svou choť a děcko; děj se však vůle Boží!“

Dne 3. května přijal po druhé nejsvětější svatost oltářní a rozloučiv se se svými generály, pravil: „Jsem zcela usmířen s lidským pokolením.“ A sepnuv ruce, zašeptal: „Bože můj!“ Brzy na to počal mluvit v horečce a dne 5. května r. 1821. o 6 hodině večerní skonal.

Návrat Napoleonův k víře připisuje se všeobecně jeho náboženskému vychování z mládí. Dobré zásady, v mladé srdce vstřípené, přelomí mnohdy i okovy, jimiž nás hřích a náruživosti v mužném věku spjaly! Toho nejlepším příkladem jest nám aspoň světoborný Napoleon I. — M. W.

Z e t m y k u s v ě t l u .

Ze zápisů studenta (P. K.)

(Pokračování.)

K tomu jsem již dospěl: Lze-li na světě najíti pravdy, najde se jedině v křesťanství a důsledně dále, je-li na světě jakého Boha, může Bůh býti toliko v křesťanství. A čím dospěl jsem k tomuto úsudku? Nikoliv z knih, nýbrž z bytu chudiny, z modlitby, z trpění chudiny. Včera byl jsem ve všeob. nemocnici.

Zvláštní náhodou přibyli na kliniku profesora dva mužové u věku již pokročilejším, jeden z lidu, druhý z cechu učenců, všeobecně známý profesor a spisovatel, jenž v dílech svých Boha na prasto upírá a před žáky, ano i v hospodě o křesťanství vtipkuje. Oba náhodou trpěli na rakovinu. Onomu rostl na nose ohyzný vřed, tomuto na zádech. Oba musili se podrobiti bolestné operaci. Chování obou bylo prarozdílné a proto i nápadné. Muž z lidu přinesl si sebou růženec a jakési staré ohmatané modlitby. Učenec vzal si pro ukřácení dlouhé chvíle: Briefe eines lachendes Philosophen.

Když náš profesor obou sdělil, kterého dne provedena bude operace: tu muž s růžencem skoro lhotejně prohodil: děj se vůle boží, půjdu ale dříve ku sv. zpovědi. Učenec však najednou zbled a dotazoval se podrobně, jak bude se rezat, kde a hluboko-li povede se řez a zdaž zdar operace jistý jest. A když se mu odvětilo, že jako muž vzdělaný sám nejlíp dovede uvážiti, že u věcech podobných apodiktické jistoty není, tu chvěl se jako sketa. Tu mžikem vymřel frivolní, rouhavý vtip, rty zpitvořily se v příšerný úšklebek a pohodiv „listy smějícího se filosofa“, vyletěl z lože, chytil se za hlavu a počínal si jako zoufalec.

— Upokojte se, pane — těšil jej náš profesor — popatřte zde na toho chudása, jehož stav o mnoho horší jest vašeho, kterak moudře počíná si on.

— Ten růženečkář? — odušil filosof pohrdavě.

Muž z lidu usmál se a odvětil klidně: — až vám, pane, bude nejhůř, zapůjčím vám ho a uvidíte, jak se vám ulehčí. —

Ten filosofický smíšek, kterak se změnil. Počínal si jako ubohý hříšník před popravou. Tu noc před operací nezamhouřil prý ani oka, děsné vidiny ho pronásledovaly, čemuž ostatní nemocní velice se divili.

— To jsme si neuměli ani pomysliť, — pravili — že by takový učený pán z operace mohl míti tolik strachu! —

Poznal jsem dobře jeho nitro a viděl tu v něm hnilobu. Vycítil jsem, že všechno jeho vtipkářství před žáky a po hospodách ničemným je pozlátkem, pouhý nátěr hniloby.

A konečně při operaci muž z lidu vykonav si den před tím sv. zpověď a přistoupiv ráno ku sv. přijímání, klidně ulehl na operační stůl, poznamenal se sv. křížem, ovinul si růženec okolo ruky — a trpěl jako mučenník bez patrnějšího vzdechu. Na proti tomuto náš šprýmovný filosof potácel se, jako by šel na popravu a plakal a řval jako plačtivá žena, ačkoliv jsme se ho nožem ještě ani nedotekli.

Na operačním stole v okamžiku, kdy operateur vytahuje své nástroje, když svléká se sebe kabát a vyhrnuje rukávy a když jeho asistenti jako pochopové odhalují nemocnému krk, prsa: tu ukazuje se nejlíp, co v kom vězí, zdaž umí trpěti a co mu muka zmírňuje.

Tolik jsem již poznal, že prostý růženec, znamení sv. kříže, člověku dává zmužilosti více, nežli všechna filosofie.

Vystihl jsem, ano poznal sám na sobě, že ta jistá chladnost a lhostejnost bez Boha bývá jen líčená a že na dně jejich srdce číhá zmije rozervanosti a zoufalství a že tu dostačí dosti malý kříž, dosti malý kamínek neštěstí, aby Goliáše vědy porazil. Sám dobře cítím ve vnitru svém červa, jenž mi v srdci hlodá, i když nalezám se v nejlepší zábavě. Duch můj, u prostřed radovánek, bezdečně zadívá se před sebe, do budoucnosti a nevidí než tmou, pochybnosti, samé záhady a konec — zoufání.

Není-li Boha, pak všechnen náš život hrozný nerozum jest. Dnes pocituju pravdu slov velikého Humboldtá: I kdybych osmdesáte let bádala a zpytoval, musím si přece říci, že ničehož jsem nedosáhl, ničeho nevyzpytoval. Kéž bychom alespoň věděli, k čemu zde na světě jsme? Avšak myslitelé všechno zůstává záhadným, tak že zdá se mi, jako by bylo největším štěstím, naroditi se — hlupcem! —

Nedávno jsem spatřil před chrámem sv. Vojtěcha před křížem klečeti ženu mého příštípkáře. Znáám její strasti, vím dobře, že pod tíží práce a starosti o rodinu dív si nezoufá.

Zde před křížem vysvětluju si záhady života. Pomodlila se, poplakala si, načež vstala a shlednouc mne, pozdravila mne s úsměvem a šla klidně po své práci. Kterak jí závidím její nebeský klid.

Nuže proč bych klidu toho nemohl dosíci sám? Stojí kříž před kostelem sv. Vojtěcha pouze pro chudinu? Což našinec nesmí od kříže zde útěchu žádati? Nesmí! Našinec se stydí. Té stydlavosti učenců! Je liž na světě stydlavosti pitomější?

Chodím světem jako Hamlet. Žít či nežít! Buď snášet věčně tu trýzeň v srdci, tu prázdnotu, pochybovačnost, tu věčnou tmou bez paprsku naděje, že kdy slunce tmy ty zaplaší, aneb učiniti všemu rázem konec. Nemohu déle vléci život svůj jako galejní otrok za sebou kouli. Chci jednati důsledně. Buďto vyplavím se z potopy záhad, anebo utonu na věky. V té potopě vidím zdálí jako maják vyčnívati kříž. Cestu k němu ukázala mi žena příštípkáře, ukázali mi ti chudasové v nemocnici, kteří dali se řezati bez křiku a umírali ve slastném celování kříže. Ale kterak ke kříži z močálů pochybnosti doplavati? Cítím, že k tomu nemám dosti síly. Jakási tajemná moc mne zdržuje. Zdá se mi, jako bych uvržen byl do jezera lernejského, v němž báječná hydra rámě mi svírá a já necítím v sobě sílu Herkula, abych z objetí jejího vyprostil se.

1. února. •

Co tu náhod v životě lidském! Náhodou sešel jsem se s otcem Ambrožem, starým to známým z mého rodného města. Býval u nás častým hostem, když ještě otec žil. Je synem sv. Františka a synem pravým, bez nárokův, bez potřeb, bez ctíždosti. Vždycky jsem se divil, kterak může člověk zdravý, člověk vzdělaný, vydržeti 50—60 let v klášteře! Sestárly sice rty jeho, ale nesestár na nich ten spokojený, nelíčený úsměv, jímž každého potěšil.

— Vždy tentýž šťastný člověk! — těmi slovy jsem ho pozdravil.

— Nu a co vy, Jaroslave, necítíte se šťastným? — tázal se on prсто-srdečně a oko jeho utkvělo na mne pátravě.

— Šťastným, koho nazýváte, velebný pane, šťastným? —

— Spokojeným. —

— Mám se dobře, mám co jíst. — —

— Vidím chmůry na vašem čele, nevím ale, odkud přišly. Buďto jste zamilován, aneb — — —

Nedověkl.

— Aneb? — nutkám.

— Bojím se to říci, abych vás neurazil; avšak zrak váš dosud čistý jest, dětský a přece vidím, že jste rozerván. —

— Jako skoro všickni v mém věku. —

— S tím rozdílem, že vy si to beřete příliš k srdci. Musilo se vám něco velmi nemilého přihoditi.

— Nikoliv velebný pane. —

— Prece. —

— Zodpovězte mi otázku: může-liž člověk vzdělaný věřit, čemu vy věříte? —

— Jaká to otázka? Ano může, a přitom i šťastným býti. Leč líbo-li, povyděme si z hluku velkoměstského ven do boží přírody a tam se mi jako otcovskému příteli vyzpovídáte. —

— Jsem k službám. —

Zašli jsme si do městského parku a odtud až k Olšanům. Sdělil jsem s ním všecko svoji rozervaností, vyšlou z nevěry.

Mnich, vyslechnuv mne bez vytrhování, pravil, když jsem dokončil:

— Příteli, políbil bych vás radostí, neboť vidím, že nacházíte se na pravé cestě. Shledávám ve vás tu hloubavou, důslednou a při tom poctivou povahu vašeho otce. I on každou věc pronásledoval až k nejkrajnějším úsudkům a shledal-li, že poslední důsledek jest nemravný, zavrhl všechny přešlé praemissy jako klamně. —

Ocitli jsme se na hřbitově uprostřed před velikým křížem.

— Příteli, dovoďte, abych se zde pomodlil otčenáš za mrtvé. —

Mnich poklekl a já ze slušnosti poklekl vedle něho.

Obrázky z Lourdesu.

Lourdes!

Kdyby se byl někdo před 30 lety tázal, kdeže leží Lourdes, snad nikdo v celých Čechách nebyl by s to dáti odpověď. Lourdes bylo malým městečkem v polozapomenutém koutě Pyrenejských obrů, neznámo jsou i v samotné Francii. Avšak dnes, — jak se vše změnilo! Od věkopamátného dne 11. února 1858 stal se Lourdes místem světoznámým, nejproslulejším poutním místem 19. století.

A co bylo příčinou této nenadálé změny?

Většina čtenářů bude událost tu znáti. V Lourdesu zjevila se Matka Boží. Ne snad jen jednou, nýbrž osmnáckrát sestoupila z výšin nebeských na tento dílec zapomenutého světa, po osmnáckrát dotkla se noha požehnané skalnaté půdy sluje Massabielské během kratičké toliko doby: ode dne 11. února až do 16. června 1858.

Od doby té stala se ona jeskyně dějištěm milostí a zázraků, jakého na celém širém světě již není. Snad celý katolický svět sem putoval. Počet každoročních návštěvůatelů páčí se na více než 500.000 osob. Již více než 12 millionů lidí se zde modlilo a v pokoře klanělo, plakalo a rty svými dotýkalo se posvěcené skalnaté půdy a ti všickni našli zde milost i slitování. Voda divotvorného pramene, jenž dne 25. března 1858 náhle vytryskl, uzdravila již tisíce nemocných a uchovala si svou léčivou moc až na naše dny. V Lourdesu udály se i ději se stále zázraky, — zázraky na konci osvíceného XIX. století, které v něco podobného více nevěří!

V posvátném tomto místě došli uzdravení svého nemocní, u nichž lidské umění ukázalo se býti marným. Během uplynulého leta obnášel počet zcela uzdravených kolem padesáti, nemluvě o těch, jichž zdravotní stav značně se zlepšil. Zázraky ty dály se veřejně, tak že tisícové očitých svědků mohli se zcela dobře přesvědčiti o pravdě toho. Avšak jak mnoho jest i těch neviditelných divů, jichž denně nespočetné množství způsobuje Matka Boží. O kdyby v tom milostném její zrámu Páně ty zpovědnice mohly mluvit, pak by slyšel celý svět mluvit o zázracích, které ještě větší jsou oněch, jež udály se u sluje a pramenů posvátných.

Důkazem těchto mravních divů, těchto uzdravení chorých duší, duchovních zmrtvých vstání jest počet svatých přijímání, které také minulého roku přestoupilo číslo 400.000. Panna Maria zbudovala si zde milostný trůn, z něhož udílí milosti na všechny strany. Jak veliká a četná musí tato dobrodiní býti, povážíme-li ten podivuhodně velký počet díky vzdávajících votivních desk, zlatých srdcí, ozdobných voskovic. To vše zajisté jest pouhým výrazem vroucích děků se strany těch, jimž zde bylo spomoženo. Lidské srdce nebývá obyčejně ku vděčnosti náchylným. Proto musela těmto vekolepým, rozmanitým výlevům vděčnosti, jež zde se oku lidskému jeví, předcházeti nesmírná dobrodiní. — Matka Boží jest sice vždy a všude plná milosti a slitování, ona jest vždy a na každém místě naší matkou, — avšak vzdor tomu vyvolila sobě jistá místa, kde se jeví býti milostnější, ochotnější, ku přispění více hotovou. A jedním z těchto míst jest Lourdes. Jak mnoho jest chorých, jimž žádný lékař pomoci nemůže, jak mnoho zarmoucených srdcí, která potřebují útěchy a posily, jak mnoho rodin, v nouzi a bídě postavených! A proto vy všickni, jimž nešťastný osud zmitá, s důvěrou utecte se sem, na místo stojící pod zvláštní ochranou Bohorodičky a jistě budete v prosbách svých vyslyšeni!

Účelem těchto rádků jest, upozorniti čtenáře, že není ještě vše ztraceno, i když nás naděje na dobro opustila, že i zoufající člověk nalezne útočiště a poklidu před obrazem Matky Boží Lourdské. Mají tedy tyto rádky býti částečnou aspoň útěchou těm, kdož útěchy potřebují, vzpružení myslí těch, kdož přestali již doufati. Vždyť Matka Boží jest tak milá a dobrá; jsem přesvědčen, že od ní lze všeho docíliti, neboť jest ona milostným okem Božím, jež po celém světě se rozhlíží, každé neštěstí a každé utrpení vidí, ona jest vždy otevřenou rukou milosrdenství Božího, štědrou ku všem, kdož u ní útočiště hledají. Proto utec se jen k ní, milý čtenáři, jsi-li v bídě a utrpení. Lidé snad ti nemohou více prospěti, ona však vždy; lidé obyčejně ani nechtějí přispěti, — u ní však se něčeho podobného obávati nemusíš, ona jest vždy ochotnou, slouží-li to ku cti Boží a k naší spáse, neboť to má především na zřeteli: aby dívky její došly věčného blahoslavenství. „Slibuji ti, že učiním tě šťastnou,“ — pravila' ku Bernadettě, mladé to dívce, již nejprv se zjevila, — „ne však na tomto, nýbrž na onom světě!“ Slib ten budiž i pro nás povzbuzením, abychom vždy a všude utíkali se o pomoc a přispění ku blahoslavené rodiče Boží! —

Milosrdná sestra a slepý vojín.

Španělský list „Reforma penitentiaria“ líčí pod titulem: „věda, literatura a umění“ následující událost: Jistá milosrdná sestra a vojín, následkem poranění osleplý, šli silnicí směrem k Paříži. Nepřátelé byli jej cestou opustili a jeho v zajetí upadlí soudruzi nemohli mu nikterakž ku pomoci přispěti. Aby nezhylnul hladem, musel si ubožák, ve francouzskou uniformu oděný, vyžebrai skývu chleba a vyprositi nocleh někde na otepi slámy, aby si odpočinul; ba mnohdy mu ani toho nebylo dopráno, — nejsouť všude a všichni lidé citelnými, ani ku svým vlastním. Kdyby nebylo se mu dostalo přispění milosrdné sestry, byl by nešťastník někde na křižovatkách zbloudil a bídne se světa sešel. Proživ dosavadní leta vojenské služby v Africe a zvyknuv neúprosné kázní, nabyv neobyčejné drsnosti povahy a nevládnosti v obcování, tak že ani zjevem svým, ač tak zuboženým, nedovedl vzbuditi soucitu dobročinných lidí. Než to neodstrašilo milosrdnou sestru, jež za opatrovnici se mu nabíkla, za ruku jej pojala a slíbila, že dovede jej bez úrazu do budovy invalidů, kdež se slepému jistě dostane stálého útulku. A tak kráčeli oba pěšky za svým cílem, on zasmušilý a mlčelivý, ona pak zářící dobrotou a milosrdenstvím; sestra žebřala ve prospěch vojínův, ona předkládala mu, co nejlepšího vyprosila, — zkrátka stala se služkou ubohého slepce. Ani povětrí nedovedlo jich odstrašiti od dalšího pochodu, ani déšť, ani sníh ne-

byl jim překážkou: žili s málem, trpěli přemnoho a vojín velmi často si trpce naříkal. A tu milosrdná sestra jej vždy těšila, domlouvala a kárala jeho zženštilost. Pak začala — z počátku jen pozvolna — mluvit s ním o Bohu a o jiném lepším životě a tento muž, jenž neviděl, aspoň poslouchal. Jednoho krásného jitra pravil k ní slepec, že slyší skřivánka, an pěje; i zastavil se, aby lépe jej uslyšel a ani jediný ton mu neunikl a zdálo se, že tato ptačí píseň seslala paprsk světla v duševní temno starého vojína. Tu pobídla jej sestra, aby poklekl. Jak tklivý to byl pohled, jaký se oku pozorovatelovu naskytl: uprostřed silnice klečí muž ve vojenském oděvu, s obličejem osmahlým a otužilým, bez oblažujícího světla víry, ba téměř bez myšlének; obličej jeho byl vzhůru k nebi upřen, ačkoliv ničeho z té modravé oblohy neviděl, ruce spjatý, čapka na zemi vedle tornistru a před ním stojí milosrdná sestra, modlí se hlasitě a vojín slovo za slovem po ní se stejnou vroucností opakuje: „Otče náš, jenž jsi na nebesch . . .“

A milosrdné sestře zakalily se oči a slzy zvlažily bledý její obličej. Plakala radostí, že ztracenou duši získala nebi. Za noci pak, kdy dávalo se jim přístřeší na vesnické faře u vlídné hospodyně, ač cestou zemlena, neodála se spánku, nýbrž modlila se až do svítání za ubohého vojína. — Následujícího jitra nastoupili další pochod. Aby na okamžik si odpočinuli, posadili se na měkký pažit nízkého příkopu. Tu pravila sestra k vojínovi: „Domnívám se, že váš zrak poraněním vlastně neutrpěl, nýbrž proto, že lékaři nemohli na pochodech zhojiti úplně těžkou ránu na vaší hlavě, jež dosud není zacelela. Neodvažuji se, těšiti srdce vaše klamnou domněnkou, která může býti pouhým snem; avšak mám již hotový plán, dle něhož budu jednat. Místo do invalidovny dovedu vás k nejlepším lékařům očním a chirurgům pařížským a na kolenu budu jich prositi, aby vás z lasky k Bohu a naší vlasti, pro niž jste krvácel, v léčení vzali. A daruje-li vám milý Bůh opět zrak, slibte mi, že budete vždy jako dobrý křesťan žít!“ — Vysloužilce padl na kolena, nemoha ani slova promluvit, jen hlasitě štkání svědčilo o mocném jeho vnitřním vzrušení. Zajisté že v této chvíli spočinulo soucitné oko Boží se zalíbením na tomto skupení. — — Když blížili se již naši poutníci ku hlavnímu městu a přišli k domku, o samotě stojícímu a vzdálenému všeho víru světského, našli zde chudou ženu, avšak tak soucitnou, že pohostila ubohé ze svých skrovných zásob a teprve po úplném občerstvení dovolila jim další pouť, když jí byla musela milosrdná sestra dříve přislíbiti, že v případě, nenaleznou-li v Paříži nikde útulku po čas léčení, vrátí se k ní na samotu. A to se skutečně stalo. Po tříměsíčním léčení vyplnila se slova milosrdné sestry, — vojín znovu obdržel ztracený zrak. Sestra pak, vrácena svému dřívějšímu povolání, věnovala se na dále školnímu vyučování malých vesnických dívek. —

Do chrámu „Panny Marie Vítězné“ chodíval denně k večeru starší muž v obnošené vojenské uniformě, jenž před hlavním oltářem vždy dlouho vroucně se modlil. Byl to náš vojín, jenž takovýmto způsobem odměňoval se za obětavost neznámé milosrdné sestry. — —k.

Š v é d s k ý k á m e n .

V chrámu Páně v Kirchhofenu (velkovévodství Badenské) nalézá se na oltáři kámen s následujícím nápisem: „Roku 1633 dne 19. června vyhořel tento chrám Páně se zámek i farou; celá země byla v rukou Švédů; téměř 500 rolníků bylo beze všeho slitování povražďeno. Bůh dejž jim radostného z mrtvých vstání. Amen. — Ku cti a slávě Boží a jeho milé matičky, Marie Panny, zasadil jsem já, Jan Šerlin a manželka moje Anna, tento pamětní kámen na poděkování za podivuhodné zachránění v bédných dobách válečných.“ —

Ve farním archivu Kirchhofenském uložena jest listina, v níž vylíčen jest průběh události, které děkuje pamětní kámen svůj původ.

V době, kdy Švédové pod vedením generála Horna obléhali město Breisach, shromáždil starý kastellan zámku Kirchhofenského všechny muže z celé farnosti a připomenuv jim nebezpečí, hrozící celé zemi, vyzval je, aby se ozbrojili a pomohli zahnat nepřítel z vlastenecké půdy. — Pod vedením mladistvého lesníka, Jana Šerlina, sestoupili se ochotně soudruzi jeho v řady, aby, spojivše se s vojskem vévody Féria, táhli před Breisach, vysvobodit jej z moci Švédské. Před odchodem doručila dcera kastellanova Anna neohroženému Šerlinovi růži Jerišskou, již kdysi byla od jakéhosi poutníka darem dostala a která prý tomu, jenž ji u sebe choval, tajemnou ochranu poskytovala.

Zástup tedy vytáhl do boje, bil se chrabře, konečně však byl přece donucen, před nepřitelem ustoupiti a hledati utulku v Kirchhofenském zámku. Když rozhlásila se po vsi hrůzná zvěst, že nepřítel sem postupuje, uchýlil se zástup sedláků do ohražené této budovy, aby místo toto co nejdražše životy Švédských žoldnéřů zaprodali. Šerlin zaujal se svou tlupou místo na úpatí vrchu právě před kostelem, kde na rychlo zřízené barikády z kmenů a kamení zatarasily cestu. Když nepřítel se blížil, zavzněly poplašené zvony a mnohý Švéd, usilující proniknouti umělou hradbou, zaplatil odvážlivostí svou životem. Než — přesila krvelačných nepřátel byla příliš velkou, neohrožení obhájcové nemohli na dlouho vzdorovati opětým, prudkým útokům, i couvli v pořádku do zámku ku ostatním svým soudruhům.

Hrad sám byl kolkolem obdán příkopem naplněným vodou, toliko padací most, nyní rovněž vytažený, spojoval jej aspoň na jedné straně s vísou, v níž zatím hordy Švédské zle hospodařily.

Kdo jen trochu zná dějiny, aneb aspoň slyšel, jak bezúzně počínala si švédská čeládka všude, kam vkročila, učiní si aspoň přibližný pojem o tom, jak si vedli nepřátelé v Kirchhofenu. Ves vydrancovali, pak zapálili a neušetřili ani chrámu Páně. Kde pak by také protestant choval úctu ke katolickému kostelu! V tomto posvátném místě bylo několik dívek ze vsi, mezi nimi i kastellanova Anna, jež pohřženy na modlitbách prosily Boha za zdar zbráním křesťanským, když tlupa divých ozbrojenců vrazila do vnitř. Nikde východu nevidouc, prosila Anna matku Boží za pomoc; tu zdálo se dívce, jako by milostný obraz Bohorodičky jí kynul a ukazoval jí prstem stranou, — ku dvířkám vězním, jež byla otevřena a vedla na náves. Dívka šla za tímto pokynem, i ostatní družky a dostaly se šťastně ven, odtud pak přes trosky zničených stavení do blízkého lesa, kdež se i část obyvatelstva byla skryla. — Zatím nastala noc; z dohořívající vísy zbyl jedině neporušený hrad. Nepříteli se podařilo prokopati příkop a vodu z něho odvésti. Časně z rána podniknut útok. Nejuživěji bojováno u brány, kdež nalézal se též padací most; sám švédský plukovník Šaffaluzki vedl zde útok. Hořící smolné věnce, které přes hradby byly do zámku metány, působily nebezpečí obleženým, že pod hořícími troskami hradu budou pohřbeni. Chrabrý vůdce Šerlin padl a pozůstali snažili se kapitulaci volný odchod si opatřiti. Tento byl jim přísliben; avšak při vycházení z hradu byl jeden z bezbranných pod druhém schytán a pobit.

Po odchodu nepřátel odvážily se v lesích uschované ženy a děti opět na Boží světlo, aby mrtvoly svých drahých, kteří v boji za svou vlast i rodinu padli, vyhledaly a pohřbily. — Podobně učinila též Anna, která želela ztráty svého otce a ženicha. Avšak hle, když dívčina, v slzách se rozplývající, hladila tvář svého mrtvého ženicha, procitl náhle těžce raněný z mdloby, aby pod ochranou pečlivé nevěsty své životu novému opět byl navrácen.

Na projevený návrh zachráněných snoubenců byly později kosti zabíjených bojovníků společně pohřbeny, lebky však, na nichž zůstala patrnou zející smrtelná rána, uloženy byly ve zvláštní, k tomu cíli zbudované kapli, ku věčné pomínce.

S jakou zbožností a úctou vzhlížel lid ku těmto tělesným pozůstatkům padlých, vysvitá nejlépe z toho, že kaple, v níž lebky uloženy byly, teprve v r. 1812 po dlouhém odporu se strany obce byla stržena a zbylé ostatky do posvěcené půdy hřbitovní uloženy.

Podobné scény daly se i v naší milé vlasti, kterou ve válce třicetileté po třikráte noha švédaká zprznila. I zde osvědčil protestantismus svou totožnosť s tyranstvím. —

—Š. —K.

Křesťanský konec nevěrece Littréa.

Jest tomu více než šest roků, co oznámila žurnalistika neobyčejnou zvěst, že známý francouzský spisovatel a nevěrec Littré dal se krátce před svou smrtí pokřtiti a zemřel jako pravověřící katolík. Zrušení nevěřícího světa nad tímto křesťanským zakončením života Littréova neznalo mezí; ono bylo tím větší, čím více to přesvědčení razilo si cestu, že ten druhdy jimi zbožňovaný nevěrec skutečně jim byl „vyrván“ a že Littré z vlastního svého pudu dal se pokřtiti a „že se tudíž církev nedopustila na něm žádné loupeže, ani podvodu,“ jak Galopin odvážil se nad hrobem jeho v pohřební řeči se vysloviti.

A netrvalo dlouho a mnohé časopisy republikánské, které dosud vynášely znamenitého učence do nebe, od toho okamžiku nemohly mu ani přijíti na jméno a místo dosavadního vavřínu kamením házely po jeho mohyle. Muž, který na smrtelném loži přijme svatý křest, u jehož mrtvoly se kněží, mniši a panny řeholní modlí, nemůže na žádný pád býti „velikým duchem.“ Tak na příklad skončil list „Marsellaise“ nekrolog jeho těmito slovy: „Littré nebyl ani genius, ani talent, ani hluboký myslitel, ani stilista!“ — To bychom tedy rádi věděli, proč tohoto obyčejného člověka, beze všeho významu, vyznamenala akademie francouzská tím, že jej zvolila za jednoho z nesmrtelných“ a proč Galopin tak usiloval o rozšiřování spisů Littréových? — Co těchto posledních se týče, nemohlo ovšem šíření spisů již vytištěných zabráněno býti; naproti tomu učinil Littré vhodných opatření, pokud zbylých, dosud netištěných rukopisů se týkalo a splnomocnil abbé Huvadina, aby vůli jeho a přání provedl. Patrně zapověděl sám další vydávání spisů, proti víře katolické brojíčích. S touto domněnkou souhlasí též následující zpráva časopisu: „Kölnische Zeitung: „Díla Littréova budou brzy náležeti ku vzácnostem, ježto rodina jeho nesvolí více k dalšímu jich tisknutí a všechny exempláře, jež dosud nalézají se v knihkupectvích, sama skoupiti hodlá. Poznámky a náčrtky, jež Littré po sobě zanechal, byly prý již spáleny.“ A k tomu doložila „Köln. Zeitung“ posměšně: „Manželka a dcery chtějí patrně tím usmířiti „hříšný život“ svého manžela a otce!“ Ovšem časopis tento zapomněl, možno že zúmyslně, že se tu asi jedná o splnění „poslední vůle“ umírajícího, která má vždy a každému býti svatou. Že křest Littréův dotkl se též velice nepřijemně německých, tak zvaných „svobodomyslných“ listů, jest přirozeno. Tak na příklad naříkali si ctihodní muži „Deutsches Montagsblattu.“ „Že stařec více než 80letý podlehl nepříteli, jehož tyranské moci každý smrtelník marně se vzpírá, jest skutek, s nímž se již musíme smířiti. Avšak neúprosný ničitel všeho života neměl dosti na svém jediném vítězství. Připomenuv jej poslem svým, několika měsíční nemocí, na odvěká svoje práva, upravil druhému nepříteli cestu k jeho oběti, nepříteli, kterému se chorý ve dnech zdravých po celý svůj život ubrániti dovedl. A tato ironie osudu jest nejtragičtějším momentem při úmrtí Littréově. On, nekřtěnec, jehož církev nevěrcem nazvala, on byl jedním z její sluhů ještě ve dvanácté hodině „zachráněn.“ Buďte klidným, monsieur Dupanloupe, — Littré jest již pokřtěn! — Aspoň budete míti uspořeno, nyní, kdy bývalý bezbožec vstupuje do říše stínů, s bombastem proti němu vystoupiti, jako jste to svého času byl učinil, když Littré opovážil se doplniti čtyřicítku nesmrtelných.“ — —

Kdyby byl Littré i na smrtelné posteli Bůh ví jakého zločinu se dopustil, nic by to neznamenal; že však se dal v 19. století, v němž vychází „Deutsches Montagblatt,“ na smrtelném loži pokřtiti: to jest věru příliš opovázlivé! Hle nový důkaz, jak nevěrci bojí se víry katolické, snažíce se tupením a posměchem zlehčiti ji v srdcích těch, kdož hlásí se dočasně jen k jich praporu. Neboť nepřijdou-li ještě za živa, aneb aspoň na sklonku života k tomu poznání, že žili v bludech a klamu, posmrtný život jistě jich o tom přesvědčí. — Littréův život však jest velice poučným: po celý svůj věk brojil, psal a mluvil proti víře, aby, jsa na smrtelném loži, odvolal vše, co bylo dosud jeho evangeliem! Takých Littréů i dnes mnoho, přemnoho, — dejž Bůh, aby aspoň jich konec byl právě tak šťastným. —š. —k.

Ze života císaře Maxmiliána I.

Do doby panování tohoto mocnáře spadá počátek protestantismu. Ani se strany samotné církve nebyla hned poznána dalekosáhlá škoda, jakou tato náboženská reformace v zápětí bude mítí. On prorokoval zcela správně, že na místě spasitelných pravd nastoupí soukromé náhledy a bláznovství. Plíživá zimnice, předzvěst to smrti po dvou měsících nastalé, nedovolovala mu více, aby vystoupil proti kacířství, stále pyšněji hlavu svou pozvedajícmu, avšak právě krásná smrt císařova byla mocným demontem proti novotářům a zůstane jim také vždy trnem v oku. Císař Maximilian připravoval se dlouho na smrt. Když v roce 1514 prohlížel hrad, právě dostavěný, pravil: „Ničehož neudělají mi vhod; chci si dáti vystavěti lepší dům, jenž se mi bude líbiti.“ Na to dal si zhotoviti rakev z dubového dříví, železem silně pobitou, již všude na cestách s sebou vozil. Večer dal si ji vždy přenéstí do své ložnice, aniž by byl někomu jediným jen slovem se zmínil, k čemu jest tato určena; proto také všickni sluhové se domnívali, že v ní ukryty jsou nejspíš vzácné a drahocenné poklady, jež panovník nikomu svěřiti nechce, zatím však bylo to jeho poslední lůžko. Dříve nežli odebral se k odpočinku, postavil se před rakev a pravil sám k sobě: „Maxmiliáne, považ, že musíš zemřítí, k čemu se tedy vynášeti? Nač bys měl dále moc svou rozšiřovati? Ten, jehož tak mnoho království nemůže obsáhnouti, nalezne útulku v tomto nepatrném místečku a dostačí mu to.“ Jsa již nemocen, chtěl odebrati se do Vídeňského Nového Města, aby zde zemřel. Avšak stav jeho zhoršil se cestou tak velice, že již ve Welsu musel ulehnutí na lůžko. Když pak byl upozorněn na nebezpečí, v němž se nalézá, pravil klidně: „Na smrt jsem již dlouho myslel; kdybych byl měl s tím čekati až do této chvíle, bylo by příliš pozdě.“ Nedal se také více nazývati císařským Veličenstvím, nýbrž prostě „Maxmilianem“ a žádaje si Kartusiána P. Řehoře, vyjádřil se těmito slovy: „Tento muž musí mi ukázati cestu do nebe.“ Když se byl vyzpovídal a s dětinnou zbožností byl přijal tělo Páně a ohledně římsko-německé říše a svých dědičných zemí potřebná nařízení učinil, oddal se jedině a pouze spasitelnému rozjímání. On založil deset nemocnic, ustanovil několik výročních dnů, kdy štědrě měla býti almužna rozdávána a zádušní mše slouženy, určil bohaté odkazy k vystavění chrámů a zřízení nových oltářů. Jinověrci budou ovšem mysleti: „Kdyby byl velký tento panovník dožil se rozvoje protestantismu, nebyl by na takové věci jistě myslil.“ On však dožil se přece toho okamžiku, že mohl nazvati vznik soukromých náhledů o učení církve hloupostmi. — Ze svých dědičných zemí zamíloval si císař Maxmilian zvláště Tyroly a také velmi často zde se zdržoval.

František Pavel Libermann.

Rychle pokračující šetření ve příčině prohlášení blahoslaveným tohoto vzorného sluby Páně objeví celému světu krásný obraz blahoplné činnosti, jakou jevil život tohoto ubohého, chudičkého židovského hochy, tohoto se smrtí zápasícího studenta Metského, horlivého křesťana, pokorného seminaristy pařížského, ctihodného novicmista Remešského, poustevníka a poutníka římského a nadšeného reformatora náboženských společností, které věnovaly se jedině a pouze misijnářské službě mezi černochoy. Kongregace, jejíž byl představeným, má teď ústavy a vychovatelný své ve Francii, Irsku, Portugalsku, severní Americe, v osadách a v Africe. Původně ze tří misijnářů, jsou jich dnes sta, kteří s neunavnou horlivostí působí na vinici Páně v každém okršku země. Všude, kdekoliv tento skromný muž se vyskytl, byly ctnosti jeho předmětem obdivu a úžasu. Jeho životopisec, kardinál Pitra, který s největší péčí sbíral ohromný ten materiál, jaký dopisy, výpovědi a svědectví z celého téměř světa mu skytaly, došel posléze k tomuto úsudku a přesvědčení: „Pavel Libermann byl světcem!“ Tento náhled pak korunován byl skvělou řadou podivuhodných událostí, které dosud jsou předmětem zevrubného vyšetřování. Co nás při těchto oddaných synech Božích nejvíce zajímá, jest ono umění, jakým způsobem takými se stali. Toto však jest předmětem vyučování ve všech školách a chrámech, třeba tedy nastoupiti toliko cestu křížovou. Libermann narazil všude na nedůvěru, posměch a pohrdání. V Římě obýval nízkou, podkrovní světničku, kde ani zpřímá státi nemohl, poduškou jeho pak byl — kámen. Cím více pak odpíral svému tělu, tím více skytal potravu své duši. Denně přijímal po dlouhé a pečlivé přípravě tělo Páně. Pak započal své pouti od jednoho chrámu ke druhému. Láska jeho k chudým, jimž byl upřímným těшитelem, otevírala mu také srdce boháčů, kteří rovněž útěchy potřebovali. Ve své komůrce, jež v panujících vedrech letních proměnila se v rozžavenou pec, učinil první pokus zřízení reholí, jichž bylo třeba ku obrácení černochoy na víru Kristovu. V Lorettě, kamž byl po namahavé, 60 mil dlouhé cestě, chudě oděn, trápen hladem a žízní, za posměchu lidí byl došel, předložil Božskému rozhodnutí dvě nejdůležitější životní své otázky: posvěcení na kněze a obrácení na víru černochoy. A kolikrátkoliv přinášel Bohu oběť mše svaté, věnoval vždy sebe sama Bohu za oběť, aby zcela službě ubohých černochoy v Africe věnovati se mohl. Když se jej tázal jeden z žáků, jakým způsobem lze nejlépe slaviti oběť mše svaté, odpověděl mu: „Obětováním sama sebe!“ — Kdo viděl jej u oltáře klečeti, měl živý důkaz o pravé přítomnosti Ježíše Krista v nejsvětější svátosti. Podobně i jeho život v semináři byl tím nejkrásnějším vzorem pro jeho první chovance, kteří právě z jeho dobrovolné chudoby, již snášel, poznali ono vyšší jeho poslání.

Vždy tanuly mu na myslí miliony duší, jež jeho podnětem a příčiněním měly býti získány církvi katolické. A skutečně jsou teď jeho misijnáři činnými jak na západním, tak i na východním a jižním pobřeží Afriky. S překvapujícím ostrovtipem a prorockým duchem předvídal, že velká ještě působnost církve Kristovy náleží budoucnosti a že rozsáhlá jsou pole, kde po časech teprve vzejde símě, vypěstěné pečlivou rukou katolických misijnářů. A k těm nespočetným starostem, jakých mu veliké dílo jeho působilo, přidružila se, aby kalich utrpení vyprázdněn byl do dna, bolestná, po 10 let trávající nemoc, již s myslí hrdinnou snášel. V den očišťování Panny Marie r. 1852 zesnul klidně v Pánu, právě v té chvíli, kdy spolubratři jeho pěli v choru verš 3 „magnificat:“ „On povyšuje ty, již se ponížují.“ A památka jeho oslavena bude v nebi každým tím okamžikem, kdykoliv do bran nebeských vstoupí některá duše ubohého černochoy, křtem svatým od všech hříchů očistěná a zásluhou Františka Pavla Libermannova věčue spásaná.

S m ě s.

Moc svatého pokání. Před několika lety bylo národohospodářské bance v Cagliari na ostrově Sardinii ukradeno 100.000 franků. Všechno pátrání po pachateli bylo marným. Nedávno přinesl časopis „Faufulla“ tuto zprávu: „Časopisy Sardinské uveřejnily v krátkých přestávkách následovní oznámení: Kanovník X. v B. zaslal národohospodářské bance 19.999 franků, kterýžto obnos byl mu ve zpovědnici od jednoho z kajících hříšníků pod zárukou zpovědního tajemství doručen. Dále: Farář z S. odevzdal dnes bance 37 480 franků, jež mu ve zpovědnici dány byly. Konečně: Kněz z T. dal říditeli banky 25.000 franků, které ku navrácení mu dodány byly.“ — Není-li pouhé registrování této zprávy výmluvným svědectvím o mocném působení svatě zpovědi na srdce i cit kajících hříšníkův?! — —

Řeholní loďstvo. Zatím co ve Francii lze každoročně s těžší najmouti loď, která by poutníky dopravila do svaté země, mají schismatictí mniši ve Solovestku v Bílém moři celé loďstvo ku převážení poutníků. Klášter může vzdor nepříznivé svojí poloze ve vzdálených severních končinách každoročně přijmouti na 30.000 poutníků, ačkoliv ostrov jest přístupen pouze od května do září. Celý podnik udržován jest dobrovolnými příspěvky z veškeré rozsáhlé Rusi hojně docházejícími. Pět až šest lodí jezdí neustále v čase příhodném mezi Archangelskem a svatým ostrovem. Veškeré mužstvo na párnících těchto, od kapitána, až do posledního lodníka, sestává z mnichů. Na vysokých stožárech stkvějí se pozlacené, pravoslavné kříže. Kdy as domohou se katolíci podobného zařízení pro své poutě?

Stará hrobka. V listopadu roku 1885 učiněno bylo v Římě při stavbě jednoho domu za Porta salaria nejvšé zajímavé odhalení. Při vykopávání základu nalezena byla totiž stará hrobka s jakousi nástěnnou malbou, na níž znázorněn byl Spasitel a pod ním svatá Felicitas se svými sedmi syny. Synové světice byli částečně i svými jmény opatřeni a tak nebyly žádné pochybnosti o významu těchto osob. Z různých stran, na příklad od Aubéa a Renana, bylo kdysi pochybováno o historické pravdě mučednických aktů, jednajících o této hrdinné matce a její sedmi synech; bylo tvrzeno, že jest to pouhá smyšlenka, napodobující událost sedmi bratří makkabejských, poněvadž prý církev křesťanská také chtěla se honositi podobnou rekyňí. Nyní pak odкрытие této hrobky a nástěnné malby její podaly nový důkaz o historické pravosti děje, v mučednických aktech vypravovaného, jak to již de Rossi před rokem ve zvláštním pojednání dokázal; tím stala se hrobka tato nemálo důležitou pro křesťanskou archeologii, pročez pomýšleno na její uchování. Dlouhý čas nebyla hrobka pro svoji sešlost a pro nové stavby, v sousedství jejím prováděné, přístupnou; práce však konečně pokročily tak dalece, že dne 21. února lonského roku opět poprvé služby Boží zde slaveny býti mohly.

Obsah „Obrany víry“:

Písmo svaté a nejnovější výzkumy v Palestině, Egyptě a Assyrii. (Dle F. Vigourouxa líčí P. K.) — Proč potřeboval pan mlynář celou sobotu k zpovědi. (Výroky sv. Petra.) — Poslední dnové života Napoleona I. (M. W.) — Ze tmy ku světlu. (Ze zápisů studenta. P. K.) — Obrázky z Lourdesu. — Milosrdná sestra a slepý voják. (—k.) — Švédský kámen. (—Š. —K.) — Křesťanský konec nevěrce Littréa. (—š. —k.) — Ze života císaře Maxmiliana I. (—l. —ch.) — František Pavel Libermann. (—ch.—) — Směs.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 13—16.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

s přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ příplácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Spojenci neznabohů.

Vlny liberalismu, který vzal sobě za účel zničit víru v Boha, církev pokořiti, rozbouřily se za těchto dob a v divokém bouření letí od krajiny ku krajině, od vísky k vísce, od paláců k chatrčím, zatopují špinavou svou pěnou a udušují všechen jemnější cit, doráží v divokém jeku na skálu Petrovu až ku stupňům kříže a snaží se ho sraziti z té skály, na kterou postavil ho sám Syn Boží, Ježíš Kristus, když pravil: „Petře, ty jsi skála a na té skále vzdělám církev svou.“ Na tu skálu doráží lžiliberalismus se vzteklostí nezměrnou, chce skálu tu zdrtiti, aby volně pak loviti mohl v tom množství omámeném, které vlnami svými obloudil.

Vlny divoké té bouře nevěry dorážejí již i v ty odlehle hory naše, zalévají i ty chatrče bídy, kde však pevná víra vystavěla stánek pokoje a míru, jakýž nenajdeme ani v těch skvostných palácích velmožů, ani v síních učenných nevěrců. Vlny ty neočišťují, ale blátem zanáší a špiní vše, špiní i to, co každému svato musí býti. Vlny ty nehasí žízeň, ale palčivou bolest působí v srdci, hrudi a vyhání z ní i to, co dříve naplňovalo ji pokojem.

Lžisvobodomyslnost rozpoutala se v celé zuřivosti, chtějc pohliti v drsný a špinavý jícen svůj všecko. A kde opřeli se jí, kde bránili se lživé té svobodě, tam ječí a soptí nejostřejší bouře potupy, nejdivočejší vlny hanby, bezectnosti.

Ano lžiliberalismus, jaký nyní celým světem hýbe a se roztahuje, není nic jiného, než takováto špina, která ničí a kazí i to svaté, co ve společnosti a v každém člověku jest.

A tážeme-li se: odkud to, že učení toto podvrtné, zásady ty hanebné tak se šíří, musíme sami sobě odpověditi, že neštítí se žádného prostředku, kterým by dosáhli účele svého. Lež, pohana, posměch, potupa, sprostáctví, toť jsou ty prostředky, kterými nyní bojují ti falešní proroci, aby zjednali svému jménu platnosti. A kde ani to nestačí, tam užívají úplatnosti, násilí toho nejhoršího. Tito přívrženci stále hlásají, že kde víra začíná, tam přestává věda a proto pryč s vírou, tať prý jediné překážkou k dosažení úplného vědění, tať překážkou umění a věd, tať prý překážkou k dosažení úplné svobody, volnosti a bratrství. Ti lžiproroci a noví oblažitelé člověčenstva chvástají se, že jediné oni mohou naléztí pravdu bez Boha, bez víry, která může oblažití svět. Však zapomínají, co již před 2000 lety řekl filosof velký, pohanský Seneca (cap. 102.): „Pravda má jen jednu moc, jen jednu podobu, lbáři nemají nikde stálosti; stále se viklají a mezi sebou nesjednocení jsou.“

A věru že pravdu měl. Každý z těchto mudrců novodobých, nevěreckých, své výmysly a důmysly za pravdu jedinou vystavuje, vnucuje; a všichni vespolek hašteří se o pravdu, kdežto přec jen jedna jediná může býti a tať jest Bůh. Neb Ježíš Kr. řekl: Já jsem pravda a život.

Proto pravdu i slova: „Jak slabým a nespolehlivým vůdcem rozum lidský, jakmile smyslný svět opustí a v kraje nevystižné se pustí, toho důkazem jesti zkušenost tři tisíců let. (Ueber den Geist u. die Folgen der Reformation S. 362.)

Však ne, nemůžeme těm pánům upřít alespoň v jednom sjednocení, totiž ve lži a klamání lidstva. Ti sami hlásají „rovňost a svobodu“ a zapomínají, co již Seneca řekl: „Boha poslouchati jest svobodou“.

Hlásají svobodu a zatím ji vlastněma nohama šlapou a drtí. Hlásají svobodu myšlení a proto Boha strhli z oltáře, ale za to postavili na oltář novodobé otroctví, žádající plnou věru pro sebe, své výmysly.

Než ano, v jednom společni jsou — ve lži. Tu znají dobře obláci, ozlatiti, vyšňořiti, aby kdo není tak bystrozrakým, nepoznal jí, ale přijal za pravdu ten prach a troud, co pod tím oděvem se skrývá. Ano lež — toť zbraň těch novodobých pohanů, tupitelů, toť nejvydatnější.

Lež jest dcerou ďábla, neb již Písmo sv. nazývá ďábla otcem lži. Lež svedla první rodiče v ráji, lži svádí tito náhončí ďábla i nyní svět. — Abraham a Sancta Clara praví již: Kdyby každé lži měl člověk pískati, musel by míti stále ústa našpoulená, neboť není země, není stavu, kde by pravda nebyla poličkována. Nyní jest lež mluvená, psaná, malovaná, tisknutá, rytá, vyřezaná, zpívaná. Jest německá, francouzská, anglická, španělská, velká, malá, prostřední, galantní, surová, zamazaná, roztrhaná, sprostá, nová, stará, týdenní, denní, hodinná. Lež městská, vesnická, zámecká, domkářská, u stolu, na ulici, v hostinci, pokoutní, mužská i ženská. Již tenkrátě nařkal si Abraham a Sancta Klara na lež. Což kdyby takhle dnes se mezi námi objevil? Does uviděl by lež úplně nahou, anž ne zastřenou, uviděl by lež v obchodě, v soudní síni, v kriminále, u boháčů, i u chudých.

Neboť čím jest celý ten prapor lží Abrahamových proti nynějším plukům lží v této době zadovek, kanonů a jiných instrumentů, které proti pravdě vytáhly do boje.

Moudrý jakýs člověk vypočetl, že jediný časopis, který v 10.000 exemplářích vychází a každý exemplář, čte-li jen deset lidí — to přece není mnoho — teď čte každé děcko noviny — a kdyby takový časopis denně jen jednu lež spáchal, že by za rok jich byla sumička 360.000.000 — což jest, že takový plátek by za den obelhal 100.000 lidí, za rok 36 mil.

Ale což to jest. Jsou časopisy, zvláště židovské, které nemají 10.000, ale 50.000 předplatitelů a nelhou jednou za den, ale o závod, který více, třeba desetkrát i vícekrát za den.

Lež tu opisují jeden časopis za druhým, lež se množí každým otiskem novin. Chce-li jí kdo vyvrátiti, sotva sebe lepším důkazem toho dovede, neboť mnohé časopisy ani opravu neuvěřejní a tak lež zůstane vždy lží.

Ano lež nyní světem vládne. — Celý ten společenský život na podvrzatých základech liberalismu stavěný jest pouhou lží. Lži a podvodem dobývá se nyní bohatství, na lži a podvodu zakládá tak mnohý svou učenost, lež musí pomáhati i vědě.

Toť jedním prostředkem nynější svobodomyšlné éry.

Nejhroznějším ale prostředkem lži a svobodomyšlnosti, těchto dvou sester, — jest tisk.

Tisk jest velmocí. — Umění knihtiskařské jest zajisté velikým dobrem ve věci dobré, k šíření dobra. Neboť tím šíří se věda, umění, vzdělanost, která prve obmezena byla jen na třídu bohatých, která prostředky měla, by draze opisované knihy si zakoupiti mohla. Však od té doby, co Guttenbergem vynalezen tisk, vzdělání literární stalo se přístupným každému i chudému, neboť lacinou knihu mohl sobě každý zakoupiti. Tiskem rozšířily se knihy

dobré, knihy náboženské až do těch chatrčí. Však jako všeho, tak i lež a její patroni použili i tohoto dobra ku zlému — zmocnili se tisku ku rozšiřování svých podvratných zásad, učinili toto veliké dobro děvečkou podvodu a klamu nejhoršího.

Lžiliberálové dobře znají velmoc tuto a proto snaží se ji úplně dostati do svých rukou.

Zašť jejich tihne proti církvi a víře, které jedině jim ještě odporují. Kapitál, bohatství již v rukou jejich a zlatem svým omamují vše kolem sebe, jen církev nemohou přemoci, omámiti a proto chopili se prostředku nejhoršího — tisku a tím bojují neomalené, beze studu i pokrytecky proti církvi. A dílo jejich strašně daří se jim. Učení těch lživých proroků zažírá se jako rakovina do všech stavů lidstva. Divokou záští podněcování proti církvi, pronásledují ji, vyhlašujíce víru za pověru a bláznovství a pronásledují ji ohnivou metlou až do nejodlehlejších koutů. Otravují srdce venkovana — otravují srdce každého a zbavují toho nejsvětějšího — víry. Boří trůny, oltáře, trhají svazky rodinné, boří štěstí manželské. Tiskem prohlašují poslušnost za otroctví, nevázanost za svobodu. Tiskem šíří novodobé modlářství penězům, rozkoším tělesným. Popírají Boha, zjevení a věřícího prohlašují za kacíře.

Proto pravil ndp. biskup Paderbornský ve svém pastýřském listu: „Sv. Otec stěžuje sobě na množství se špatný tisk. A nejsou skutečně $\frac{4}{5}$ denního tisku novinářského v žoldu revoluce, spustlosti a nevěry? Či nebijí ve tvář pravdě a mravnosti většina denních časopisů, které ne sta, ale statisíce čtenářů čítají? nehází blátem po nejsvětějším, nejtichodnějším? Či neprohlašují tyto časopisy křesťanstvo za překonanou věc a nevysmívají se mu ďábelskou lstí? Jed připravují čtenářům svým neprozíravým“.

A dále praví v listu pastýřském (1870.): „Jednou z nejhroznějších zbraní svůdce duší, otec lži, jest tisk“. Dále praví: „Jest ku podivu, že i katolíci, jinak dosti horliví, jsou tak málo vybíraví ve čtení každodenním a že raději sáhají po sladkém jedu, raději po pikantním pokrmu, než po zdravém a sílicím domácím pokrmu pravdy.“

Domnívají se, že jisti jsou; avšak ať se rozpomenou, že každodenní špatná společnost přec na konec se zkaží.

Připustím-li i, že by na mravech a víře se nezkazili, přec táži se: mohou přispívati ku škodě duší tisíců bratří; mohou tu nejhorší lež, jaká jen možná, lež proti náboženství, víře a tupení matky své církve ještě podporovati, platiti?“

Njd. biskup münsterský Dr. Jan Bernard Brinkman v pastýřském listě r. 1872 praví: „Hlavní zbraní, kterou nyní novodobé pohanstvo bojuje proti křesťanstvu, jest zvrhlý tisk. Svět jest zaplaven tímto jedem. Nesčetné knihy, brožúrky, časopisy, denní listy, rozšiřují protikřesťanské zásady a žádný prostředek není jim špatným, aby církev a její instituce podezřívaly a u věřících snižovaly“.

Nejd. kníže-biskup Vratislavský dr. Förster v pastýřském listě 1872 praví: „Hlavním činitelem veřejné činnosti jest tisk, především však časopisy, které od celého světa jsou čteny, jak v palácích, tak i v chatrčích. Již jednou poukazoval jsem Vám, jakou moc veřejný tisk má na náboženství, mravnost a stát a jak blahodárně by působil, kdyby vždy zastupoval pravdu, ctnost a spravedlnost a kdyby počet špatných časopisů byl menší. Však hrozný jest vliv těchto špatných časopisů a pravdivým jest výrok výtečného pozorovatele: „Bude-li ještě tento převážný počet špatných časopisů tak podvratně působiti třicet let, jak dosud, povede ku zkáze lidské společnosti. Není pak úcty k pravému Bohu, úcty ke knížatům, žádného pořádku ve státě, žádného svazku rodinného, žádného zákona ochranného, žádné kázně. Na místo chrámů posvátných budou chrámy posvěcené rozumu, místo oltářů posvátných oltáře nevázanosti, místo kněží, nekrvavé oběti, — katové a soudy krvavé. V tomto čase jest svatá církev nevázanému tisku ku posměchu. za-

řízení její potupena, práva její pohrdána, služebníci její ku výsměchu. Zástup nepřátelských listů namáhá se odtrhnouti stát od církve, školu bezkonfesionelní, civilní sňatek, vyzdvižení katolických řádů vymoci“.

Tak psali o nynějším tisku špatném nejvýtečnejší biskupové němečtí již před 15 lety.

A nyní ohlédněme se kolem, zda snad něco se zlepšilo. Nikoliv! nýbrž ještě zhoršilo se tak, že snad ani již hůře býti nemůže.

Tisk jest nyní, až na nepatrnou část, v rukou liberálů, kteří s ním točí, jak chtějí, podle chuti a potřeby své. Úžasné množství spisů, jež nyní hází se takřka v masách mezi obecnost, dává nám toho strašný důkaz. Všecka odvětví umění a vědy vrhla se proti církvi, víře. Ale nejen umění a vědy, nýbrž i literatura zábavná, belletristická, románová.

Přihlédněme blíže.

Filosofie. Co tu spisův soustav filosofických a každý chce pravdu míti. Jen nikde v nich o Bohu, aneb jen tak stranou ho postavili, aby tím lépe a šikovněji mohli vrhatí své jedovaté šípy po Něm. Boha rozebírají jako nějaké těleso, sekciují ho, hledají, co na Bohu nejvýše spravedlivém a svatém nikdy naléztí nemohou. Vždyť již Voltaire se přiznal: „Aby kdo Boha pochopil, musel by sám Bohem býti“.

Ale páni filosofové chtějí přec Boha se dopátrati. Derou se k té výši, kterou ani svatí ve své blaženosti a v ustavičném nazírání na Boha nemohou vystihnouti. Proto praví Rousseau: Přesvědčen o své nedostatečnosti, nikdy nebudu rozumkovati o bytosti Boha. Jsem k tomu nucen poměry bytosti jeho. Takové pokusy jsou vždy marné. Jen s chvěním odváží se rozumný člověk k takovým pokusům, jsa přesvědčen, že nemá síly, aby je odůvodnil. (Rous. traité de l'éducat.)

Než nejnovější mudrci zdají se míti síly dosti proti samému Bohu, proto by bytosť Jeho rozebrali rádi tak, aby si ji podle vůle své mohli zase složití, co by jim nepohodlným bylo, to by raději vymýtili, jiné zase, co by na Bohu rádi měli, to by přidali a tak utvořili si bůžka, jako staří pohané utvořili si bůžka dle systémů svých, aby je poslouchal, aby slyšel rozkazy jejich, jako poslouchá loutka na nitkách svého principála.

Každý ten filosof si tvoří boha jiného, jiné náboženství a tak to vypadá nyní u těch mudrců jak v římském pantheonu, bohů bez počtu, jakého si kdo přeje.

Na tabuli Pallas Athéne napsáno: Bohové dávají se poznati srdcím, skrývají se ale před těmi, kdo je hlavou chce pochopiti.

Však filosofové naši domnívají se, že mají rozumu dosti a hlavy dosti veliké, aby Boha poznali a proto odvažují se na něho, chtějí ho strhnouti z trůnu a místo Něho postaviti na trůn svůj rozum. Jiní opět nové systémy kují, vyhlašujíce je pravdou neomylnou. Kolik teď tu systémů filosofických a čemu učí?

Pantheismus praví, že příroda jest bohem a ne trojjediný Bůh a že Bůh o svět docela se nestará.

Naturalismus, že není zjevení božského, ba že toto vůbec nemožno a nepotřebno, poněvadž prý rozum sám všecko pozná a rozumí, co člověk věděti musí.

Rationalismus absolutní, že víra křesťanská odporuje rozumu, ba vývinu rozumu zamezuje a že proroci a J. Kristus vůbec ani nežil.

Rationalismus mírný praví zase, že rozum lidský jest nejvyšším soudcem víry a mravouky a že jediné on může posuzovati a rozsuzovati, co pravým jest a co nepravým; že rozum žádné autoritě se nemusí podrobiti. Církev prý se má řídití tímto rozumem a co se rozumu nelíbí, nezamlouvá, že má zavrhnouti, a proto tedy, že filosofie nepotřebuje a neuznává zjevení božského, ani výkladů církve.

Indifferentismus zase prohlašuje, že člověk má následovati jen svého rozumu, ten že ho učiní blaženým; pak praví, že člověk v každém nábožen-

ství může býti spasen, ať už to je pravá církev, neb ne a že protestantismus jest jen jiná podoba pravé katolické církve.

Takové as jsou zásady té nové filosofie. Kam by as vedly, může každý prostý člověk říci. Měl-li by býti rozum normou či pravidlem spravedlnosti a všechno pozitivní náboženství zavrženo, pak veľa by bylo po společnosti lidské. Neboť rozum, sám sobě ponechán, nemůže nikdy dosáti pravdy plné, jakož vidíme na těch filosofech samých, kteří mezi sebou nikdy se neshodli. A pak, měl-li by každý člověk jen dle svého rozumu jednati, jak as by to vypadalo ve společnosti lidské, to vidíme nejlépe nyní, kdy bezbožectví zavládlo ve všech vrstvách lidstva, jaký nepořádek, jaká nesrovnalost jest všude.

Rozum nemůže nikdy učiniti člověka šťastným, není-li rozum ten veden, řízen vůlí vyšší, božskou.

Krása učení křesťanského.

Také příspěvek ku škole konfessionelní. Napsal M. W.

Pravým světlem, zářícím každému člověku, na svět přicházejícímu, jest Syn Boží. On jest to, který udílí všem, kdož jeho vyznávají, milost, státi se dítkami Božími. Žádná čest tohoto světa není s to, onu poctu zastíniti, aneb jen se jí vyrovnati.

Když byl svatý Dominik marně na Albigenkých zkoušel svoji výmluvnost, domluvil se konečně přece s jedním bludařem v ten smysl, aby z obou stran vržen byl do hořících plamenů katechismus a oheň nechť rozhodne, který z obou zkoušku tu vydrží. Stalo se a hle! — kacířský katechismus šel ve chvíli, kdežto katolický, ač třikrát na hranici vhozen, vyšel beze všeho porušení. A jako tato mrtvá kniha, tak i nesčíslný počet mučedníků, svatou Teklou počínajíc až po ubohé černochoy Africké, přestáli stkvěle těžkou zkoušku ohněm na svém těle a vydali takto nejkrásnější svědectví pravdě.

Svoji smrtí kříže přemohl Kristus vítězně podzemní mocnosti, konečně však zvítězil kříž slavně také nad mocnostmi světskými. Vždyť sám mocný císař Konstantin četl kolem kříže slova: „V tomto znamení zvítězíš!“ A od těch dob stkví se kříž na korunách královských, na válečných praporech, na kostelích.

Svatý Řehoř vypravuje, že jakýsi žid, byv kdysi v noci uzavřen v pohanském chrámě a obklíčen nesmírným zástupem čertů, si byl vzpomněl, že křesťané zapuzují ďábly znamením kříže, i učinil také kříž. Ihned pak museli zlí duchové od něho utéci, povykujíce: „Jest to sice prázdná nádoba, avšak přece znamená!“ — Jakýsi kacíř Ženevský vysmíval se kdysi jistému katolíku, který v době prudké vichřice znamenal se svatým křížem, zda-li to odhání mouchy. V téže chvíli byl posměváček bleskem zabit.

Moc víry to byla, kterou sv. Řehoř divotvorný hory přenášel a která na rozkaz jednoho učitele církevního působila, že jakýs Arián, byv do prostřed plamenů postaven, zcela neporušeným zůstal, tak že ani šatstvu žádné pohromy se nestalo.

Stítem naší víry jest apoštolské vyznání, kteréž bylo svatému Petru vůdčí hvězdou, aby z manichejského bludařství vyvážnouti a srdnatě mučednickou smrt snésti mohl.

Jakýsi pohanský král Anglický nechtěl uznati všemoc Boží. Ve své zpupnosti dal si dopřaviti trůn až k moři a volal odtud do nedozírné jeho prostoty: „Tys částí mé moci, poručím ti tedy, abys mne poslouchalo.“ A v té chvíli vzedmuly se vlny a srazily jej z trůnu; tato událost působila, král se pokořil mocnosti vyšší a vstavil kříž na svou korunu.

Svatého Ignáce z Loyoly rdousil kdysi ďábel ze zlosti, že týž jméno Ježíš tak často vyslovoval. Musel však povoliti, poněvač sv. Ignác vyslovil

jméno to aspoň v srdci svém, zůstal však po několik dní němým a měl po delší dobu hlas drsný.

Jakýsi proslulý bohoslovec z řádu sv. Dominika hloubal stále, jakým způsobem mohla Maria Panna před, při a po porodu zůstat neposkvřněnou pannou. Tuto úzkost ubohého učence poznal, osvětlen jsa duchem svatým, jistý kněz z řádu františkánského, jenž, vraziv hůl svoji do země, pravil: „Bratře kazateli, Maria jest pannou před porodem!“ A ihned vypučela ze země lilie. I vrazil po druhé hůl do země a řekl: „Maria jest pannou při porodu.“ I rozkvetla v té chvíli druhá lilie. I vbodl po třetí hůl svoji do země a dí: „Maria jest pannou po porodu.“ A třetí lilie dosvědčila pravdu jeho slov.

O rozjímání utrpení Kristova praví Albertus Magnus, že má více ceny, než kdyby někdo po celý rok se postil o chlebě a vodě.

Jistý křesťanský mladík, byv zajat, jevil vzdor svému utrpení neobyčejnou veselostí!

Pln údivu nad tím tázal se jej tyran, co by toho bylo příčinou. Mladík odpověděl: „Nosím rány Kristovy ve svém srdci!“ „To chci vidět,“ — zvolal zuřivec a poručil mladíkovi srdce z těla vytrhnouti. A skutečně našel v něm rány Kristovy, dal se pokřtiti a stal se nábožným křesťanem. Toho též dočítáme se i o svaté Kláře z Monte Falco.

Za časů císaře Theodosia povstalo bludařství, které popíralo z mrtvých vstání, když tu objevilo se sedm bratří, kteří před 372 lety za panování císaře Decia od jich ukrutného otce pro viru svou do žaláře byli uvrženi a smrti hladem všanc vydáni. Jeden z nich přišel do města, viděl všecko přeměněno, nikoho neznal, řeči obyvatelů nerozuměl, nikdo neznal peněz, jimiž on platiti chtěl, až konečně k úžasu všeho obyvatelstva celá věc se vysvětlila a bratří, přijavše tělo Páně, odebrali se opět ku spánku, s nimi pak též pohřben i blud.

Živá víra, v den Nanebevstoupení Páně osvědčená, byla kdysi v Kochinchině příčinou zázračného uzdravení nemocného jehož následek byl, že císař se svými poddanými obrátil se na viru Kristovu.

Kázání sv. Vincence Ferrarského o posledním soudu zatřáslo jedním mladíkem tak mocně, že mu všechny vlasy zešedivěly.

Jakýsi studující jinoch došel svými bezúzdnostmi až na pokraj hrobu. Tu viděl kdysi ve snu Boha Otce, který mu oznamoval, že neobráti-li se, dojde věčného zatracení. A následující noc přinesla mu ještě méně útěchy: vidělť rozhněvaného Syna, jenž mu marně ukazoval své krvácející rány a prolitou krev, konečně v třetí noci zvítězila milost Ducha sv. nad zatvrzelým srdcem, mladík se polepšil a blaženou smrtí sešel se světa.

Co to prospěje, pohrdá-li někdo svatou církví? Rozkolnický císař Bedřich II. psal papeži Innocenci IV., že brzy učiní konec římské církvi. A papež mu odpověděl, že císař brzy zemře. V skutku pak zahynul ode všech opuštěn ve Fiorentinu dne 13. prosince 1250.

Nejkrásnějším vyjádřením obcování svatých jest modlitba. Za živé a mrtvé u Boha prositi, znamená, následovati Krista na kříži. Jistý biskup viděl v nadšení jakéhosi hochu, vytahujícího na zlaté udici nějakou ženu z hlubokého jezera. Když pak přišel do chrámu, viděl téhož hochu, modlícího se na hrobě své matky. Z toho poznal biskup, že hoch modlitbami svými vysvobodil matku z muk očištění.

Svatý Dominik a rovněž i svatý František neměli kdysi co dáti svým řeholním spolubratřím k jídlu, vzdor tomu však jim poručili, aby se do refektáře dostavili. Když se tam bratří byli usadili, přišli andělé, opásaní šatem, a přinesli bílých chlebů.

Často dopouští Bůh, abychom časné zlo snášeli proto, poněvač nám mnohdy ku cvičení v trpělivosti potřebným býti se jeví. Dočítáme se v aktech sv. Nerea a Achillea, že se kdysi otázal jeden ze žáků sv. Petra, když týž k jídlu s nimi zasedati měl, proč neuzdraví dceru svoji Petronillu, když již

tolika nemocným vrátil zdraví. Petr tedy poručil jí, aby vstala a hosty ob-sloužila, pak ale zase aby se položila, neboť trpělivosti jest ku spáse nej-výš zapotřebí.

Milosti Boží jest člověku tolik třeba, že bez ní nelze ničehož záslužného pro budoucí život způsobiti. Jako andělé v milosti Boží stvoření, jsou tvory dokonalými, tak i nás toliko milost Boží vede k dokonalosti. Zvláště pak Maria jest matkou božské milosti, poněvač jest matkou původce milosti samé, jest tedy úcta matky Boží zvláštním prostředkem ku dosažení milosti této. Svátá Gertruda nemohla na svém smrtelném lůžku nic jiného se modliti, než slova: „Zdráva's Maria, milosti plná, Pán s Tebou!“ Tu zjevila se jí Panna Maria, oděná divukrásným, zlatem vyšívaným rouchem, i pravila: „Tento plášť — toť jsou modlitby, jimiž mne Gertruda ozdobil a ony zlaté růže jsou její Ave Maria!“ —

Když jedenkrát muž jakýsi ze služebnictva sv. Kateřiny švédské do- stal se pod vůz a strašně byl zohaven, vzývala světice pozdravením anděl- ským Matku Boží a nešťastník mohl ihned úplně zdrav povstati.

Moc božské lásky seznala svátá Terezie, které se dostalo té milosti, že jí anděl zranil srdce ohnivým šípem. Svátý mučedník Iguacius zvolal: „Kříž, dravá zvěř, oheň, všecka muka, která ďábelská zlomyslnost může si vymysleti, ať mne zastihnou, jen když mohu získati křesťanství!“ Dle sv. Jana Zlato- ústého nalezeno bylo v srdci jeho zlatými písmenami vepsáno jméno Ježíš, jež byl ve smrtelném zápasu svém neustále byl vzýval.

Svátý Pavlín z Noly sám se dal zajmouti, aby takto vysvobodil syna jakési vdovy; tato láska k bližním vzbudila v pánu jeho takový úžas a po- div, že jemu k vůli propustil všechny zajaté na svobodu.

Svátý Ignác z Loyoly vydržel tak dlouho státi ve studené vodě, až po- hnul jednoho nečistého mladíka k pokání a nápravě.

Zvláštní příklad lásky a pokory dal svátý Eduard, král Anglický. Jistý Irčan, na obě nohy chromý a ošklivými vředy zcela posetý, pravil k pobočníku královu, že již byl sedmkrát v Římě a nenalezl zdraví, že mu však sv. Petr v Římě řekl, pak-li jej král vezme na svá ramena a odnese do chrámu, že bude uzdraven. Král Eduard podrobil se této pokorné službě s velkou ochot- ností a nemocný se uzdravil.

O kletbě, která stihne těch, již rodičů jsou neposlušni, uvádí svátý Bernardin tento příklad: Ve Španělsku skončil jakýs 18letý mladík na šibenici, kterou si zasloužil svými zločiny a ohavnostmi, vzešlými z nepo- slušnosti k rodičům. Avšak dokud ještě mrtvola jeho visela na čekanu, počal jí růsti sněhobílý vous a každý spěchal, aby uzrel tento div. Po mnohých modlitbách bylo biskupu zjeveno, že by byl tento mladík dosáhl 90 let věku svého, kdyby nebyl býval tak neposlušným svých rodičů.

V aktech, o blahorečení sv. Františka Borgiáše jednajících, jest zazna- menán příklad zvláštní zatvrzelosti nekajícího hříšníka. Když byl světec dal si všechnu práci k jeho napravení a jemu i kříž se Spasitelem před oči vložil, sňal Kristus ruku z kříže a vmetl umirajícímu svou krev ve tvář s prohlášením, že všechny tyto jednotlivé krůpěje promění se v tolikéž ja- zyků při posledním soudu, aby jej obžalovaly a odsoudily.

Krásou křesťanského učení byli nejprv získáni světci, kteří pak zase jiné získali.

Svátý Leonard z Porto Maurizio byl tak výmluvným kazatelem, že se církev modlí: „O Bože, který jsi dal tomuto světci toho daru, aby i nejza- tvrzelejší srdce obrátiti mohl...“ Tajemství této moci vysvětlil on sám těmito slovy: „Aby někdo tak velkého cíle došel, musí věnovati se zcela nejhornivějším modlitbám, ano každou myšlenku svou musí upoutati na vroucí touhu po spáse duší. Před kázáním musí na kolena klesnouti a doznati svou nedostatečnost, neboť dílo obrácení hříšníků jest dílem všemoci Boží. Pak může povstati pln důvěry a vložiti všechna slova svá v nejsvětější srdce Ježíšovo, aby ona, drahocennou krví jeho skropena, stala se takto nástrojem

Ducha Svatého a obměkčila i nejzavtzelejší duši.“ Svatý Leonard narodil se 20. prosince 1676 v Porto Maurizio, nedaleko Janova. V římské koleji rovnal se co do mravní čistoty sv. Aloisiu. Jednoho dne viděl, jda se svým přítelem, mrtvolu oběsence, visící na šibenici, — což bylo proň nejvážnějším kázáním. On studoval medicinu, srdce jeho však bilo pro něco vyššího, pro zemský ráj — klášterní život. Kdysi viděl dva mnichy v chudobném oděvu, i následoval těchto pokorných učňů sv. Františka a prosil v jich klášteře za přijetí do řádu. Strýc jeho upadl nad tím v zuřivost, otec jeho však přinesl obět tuto jako kdysi Abraham. Leonard nabídl služby své misionářům, pro Čínu určeným, nabídka jeho však nebyla přijata. To jej velice zabolelo a on často si zavzdychl: „Ach — nebyl jsem hoden, obětovati krev svoji za Krista!“ — Stal se tedy knězem a lektorem filosofie, avšak namáhání a posty způsobily mu chrlení krve, čímž trpěl po pět roků. Všechno léčení nespomohlo, ale za to prosby jeho k Marii Panně, které byl přislíbil, že, nabude-li opět zdraví, chce celé žití své zasvětit službě misionářské, došly svého vyplnění a přinesly mu úplného zdraví. Ihned prohlásil, že má jen jediného nepřítele, totiž smrtelný hřích, proti němuž že chce bojovati až do posledního dechu. I zvolal: „Dopřeje-li mi Bůh té milosti, abych zachránil aspoň jednu jedinou duši a zabránil jednomu jedinému smrtelnému hřichu, chci tisíckráté krev i život svůj dáti v obět.“ První missii konal v Antallu, kamž ubíral se denně pěšky a vzdor chladnu bos. V Caramagne mívali ve zvyku hoši a děvčata, že po skončené bohoslužbě na náměstí před chrámem tancovali a ačkoliv Leonard proti tomuto nešváru velice se rozhorlil, pokračováno v tom dále, jako dříve. Tu vstoupil světec, provázen dvěma akolyty, držícími hořící svíce v rukou, s krucifixem mezi lid a nárůdek tento mu přísahal, že nikdy více nebude holdovati tomuto nemravu. Upomínka naň zůstala mezi lidem na mnoho místech tak drahou, že každoročně bosou nohou a v oděvu kajicníků putoval k obrazu Bohorodičky, kdež jim druhdy kázával. Ve Florenci byl vévoda Como III. jeho nejhorlivějším přívržencem a cítelem. On prosil tohoto sluhu Božského, aby konal missie po celém jeho území a slíbil jemu a společníkům jeho celé zaopatření. Tento používal dovolení toho po celých dvacet roků, avšak pokud podpory se týkalo, odmítl to co nejrozhodněji, odvolávaje se na jiného, mocnějšího pána, který se o něho již dávno stará. Como chtěl znáti jméno dotýčného dobrodince a tu zvěděl, — že to Bůh. Ještě 20 roků kázal po celé Itálii se svými soudruhy. Jejich život byl ustavičný půst, oni nejedli nikdy ani masa, másla neb vajec, ani mléčných pokrmů, — zachovávali ustavičně a přísné mlčení, spali jen na tvrdé podlaze a navštěvovali nemocné. Leonard říkával: „Umrtvený život více působí než zázrak!“ Kromě věčných pravd nejraději kázal o jméně Ježíš a o úctě Marie Panny. V Porto Ferrago, hlavním to městě Elby, povstal kdysi požár. Jméno Ježíš, kteréž Leonard nad jedním z domů dal zavěsiti, zadrželo plameny. Vděčnost svou k Panně Marii projevoval slovy: „Připadám sám sobě jako poutní chrám s jeho nesčetnými votivními tabulkami. Za tento božský úřad, jež zastávám, za tento kněžský oděv, jež nosím, děkuji Marii Panně. Není žádné dobré myšlenky ve mně, která by od ní nepocházela. Čtete, čtete jen na mně, — pravil kdysi v jednom svém kázání, — to vše jest na mém těle a v mé duši napsáno.“ Při jednom děkovacím processu byl obraz Matky Boží obklopen tisíci světly. Nesmírné množství lidí mělo účastenství na průvodu. Kavalerií a vznešené dámy modlili se i s obecným lidem křížovou cestu. Také Řím dlouho uchoval v paměti plamenného kazatele Leonarda, zvláště pak bratrstva jim zřízená. On to byl, jenž v Colosseu zařídil křížovou cestu.

Při jubileu roku 1750 byl mezi posluchači jeho kromě mnoha kardinálů též sám papež Benedikt XIV. V této době právě vítězoslávy zkoušel jej představený jeho následovním způsobem. Dal si jej povolati do refektáře. „Otče Leonarde, vy jistě domníváte se býti velkým mužem? Jak pyšnou jest asi tato hlava. Bratře Diego, vstoupněte na tuto hrudou hlavu a rcete mu: „Bratře Leonarde, skloň hlavu svou!“ S největším klidem vyslechl jej

P. Leonard a děkoval převorovi za tuto zkoušku. O svatých rozmluvách pravil, že nutí srdce Kristovo, aby vstoupilo do naší společnosti. Poslušnost vychválil těmito slovy: „Dávám rozhodnou přednost jedinému činu, poslušnost jevícímu, před obrácením celého světa.“ Papež Benedikt XIV. psal mu: „Doufáme, že Vás uvidíme v Římě.“ Tu pravil Leonard: „Bratře, praví-li papež: doufáme, znamená to, jako by řekl: „poroučíme!“ — Mši svatou nazval největším pokladem světa, z té příčiny sloužil ji i nemocen na cestě. Sotva že do Říma přibyl, dal se zaopatřiti a zemřel dne 21. listopadu r. 1751. A papež stanuv u mrtvoly jeho, pravil slze: „Ztratili jsme mnoho, získali jsme však za to přimluvěho v nebi!“

Poslední požehnání papeže Pia IX. Urbi et Orbi.

Historická vzpomínka od M. W.

Jubilejní slavnost papeže Lva XIII., kdy vznešený kmet po 18 téměř letech udílel opětně apoštolské požehnání všemu křesťanskému světu, maně vyvolala ve mně upomínku na poslední požehnání, jež zvěčnělý předchůdce jeho se stolce Petrova udělil. Bylo to o velikonočních svátcích roku 1870. Od té doby — zásluhou revoluční Italie — papež více při církevních slavnostech kromě zdi Vatikánských se neobjevil. — —

Pašijový týden a velikonoční svátky, v Římě prožité, patří k nejkrásnějším a nejtrvalejším upomínkám po celý delší věk. Nic také nemůže mysl lidskou více vzrušiti, nic nedovede způsobiti tak mohutný dojem, jako velikonoce, slavené v basilice svatého Petra. A ony z roku 1870. zůstanou nezapomenutelnými všem, kdož byli jich svědky.

Již od 7. hodiny ranní rozproudil se čilý život ve věčném městě; jedna ekvipáž stíhala druhou, jedna stkvělejší druhé, vše to v pestré směsi přes andělský most směřovalo k náměstí Petrskému; otcové na církevním sněmu shromáždění, kardinálové římské církve, vévodové, knížata a hrabata římská, diplomatičtí zástupcové cizích mocností, římský senát v úplném počtu a ve stkvostném, starobylém odění, cizí hodnostáři a vynikající osobnosti spěli k jednomu místu. Nepřehledné zástupy Římanů a cizinců naplňovaly celé náměstí a brzy byl i vnitřek chrámu, jako když natluče: hlava na hlavě, že by opravdu ani jablko nebylo propadlo. U brány chrámové stál pozlacený trůn, obklopený malebným skupením švýcarské gardy. Po dlouhém čekání, avšak v určitou dobu objevila se stkvělá noblgarda, tělesní to stráž papežova, sestávající z předních šlechticů vlašských, u hlavního vchodu; zároveň z prostranní kaple vyšli biskupové, arcibiskupové, generální opati a kardinálové v drahocenných ornátech a mitrách. Svatý Otec vstoupil; sedě na bohatě pozlaceném stolci, vysoko nad hlavami všech přítomných Římanů nesen byl zvolna špalírem, ježž papežské vojsko tvořilo, následován senátory, zahalenými v dlouhé pláště ze zlatého brokátu, důstojníky v nádherné parádní uniformě, sborem diplomatickým atd. Vítězný průvod ubíral se vedle konfesse ku hlavnímu oltáři, kde papežský trůn byl umístěn. Pontifikální mši sloužil papež u konfessního oltáře. Ohromnou kopulí vnikaly sem zlaté paprsky sluneční a ozářily oltář i vznešenou osobu papežovu oslňujícím leskem. Překrásný, nejvyšší dojemný zpěv rozhlaholil se svatyní a zvýšil nemálo mohutný dojem velkolepé této slavnosti. Nastal okamžik proměnění chleba v tělo a vína v krev Kristovu; nebeskou blažeností zarářil přívětivý obličej staříčkého Otce křesťanstva, když zvedal hostii a kalich k uctění; v téže chvíli zavzněly z nedozírné výše kopule chrámové dojemné zvuky posaunů a lesních rohů a splývaly v překrásné melodii zvolna dolů v srdce věřících, kteří u vroucí pokore klesli na kolena před divy mše svaté; jako z rajských sfér vlnila se tklivá melodie prostorami chrámovými zvolna a tiše, tak tichounce, že nikdo

ani neodvážil se dýchat, až umkla. Tu probudilo tě z opojného sua hřmění z děl, jež z andělského hradu nad mořem domů věčného města daleko do širé Kampaguy zaléhalo.

Po svatém přijímání hnuly se davy lidu na náměstí sv. Petra; nové nepřehledné zástupy byly zatím naplnily každý kouteček i daleko v postranních ulicích, všechny balkony, sloupoví, střechy, vše to oživeno bylo tisíci hlavami. Vojní nejrozmanitějších zbraní snažili se zde jakž takž udržeti pořádek. Zvony chrámu svato-Petrského oznámily hodinu polední a ihned na to rozzvučely se ze všech věží chrámových harmonické zvuky všech zvonů a děla poznovu zahřímala. Úchvatný to okamžik. — V loggii, táhnoucí se prostředkem imposantní facady velechrámu, objevili se jednotliví biskupové a kardinálové, rozestavěné vojsko vstoupilo ve zbraň, zvony umklají, statisíce lidí rázem umklají . . . Pius IX. objevil se v loggii, na zlatém trůnu, s trojí korunou na hlavě . . . Hlavy všech se obnažily . . . Ani nedýchajíc naslouchá lidstvo slovům papežovým, pevným hlasem pronášeným: „Sit nomen Domini benedictum!“ — „Budíž jméno Páně pochváleno!“ — a sboru, jenž mu odpovídal . . . A znenadání, jako by puzen nevyšlovnou láskou k lidstvu, zvedá se staříčkový papež ze svého trůnu, majestátní postava jeho se vzpřímila, viditelná všem daleko široko, rozpíná rukou svých, jako by v náruč svou pojmouti chtěl celý svět, zvedá je k nebi a zpívá zvolna, avšak silným, dobře slyšitelným hlasem: In nomine Patris — et Filii — et Spiritus sancti, — žehnaje státišícům klečících . . . To nebyl pouze kmet, nebyl to kněz, nýbrž sám Bůh v osobě svého náměstka, skrze něž žehnal celému světu; děla po třetí zahřímala, ale daleko mocněji, než děla z Andělského hradu, zaburácela bouře mezi lidem, na náměstí shromážděným. Jako elektrickou jiskrou dotknuti povstali všicki a v nekonečném jásotu ozývalo se z davů: „Evviva Pio nono, il papa e rè!“ „Ať žije Pius devátý, papež a král!“, tak že salvy z děl dávno zanikly v bouřlivém volání. A kdykoliv na chvíli ustál nadšený projev lidu, již opět poznovu se zvedl, šátky zamávaly v povětří a ty davy lidu jako rozbourené moře hlučely a volaly slávu dále. A nahore v loggii usedl svatý Otec opět na svůj zlatý trůn a s usmívající se tváří pohlížel na svůj věrný lid, holdující v jeho osobě samému Bohu. A když opět průvod se hnul a papež zvolna nesen byl z loggie, pozvedl znovu pravici, jako by na rozloučenou požechnati ještě chtěl všem zde zastoupeným národům v tušení, žeť to dnes naposledy žehná celému světu: zavzněl opětně jásot a volání nekonečné: „Živ buď Pius IX!“, které neustálo ani tehdy, kdy již velebná postava svatého otce dávno byla zmizela očím rozradostněného lidu. Žádný panovník nemůže se honositi, že by s takým nadšením byl vítán všemi národy, jako papež; byl to hold, jaký ani nepřisluší nikomu jinému, než otci křesťanstva a při Piu IX platil též jeho osobě, jeho stále vroucí lásce, dobrotivosti a andělské mírnosti.

To bylo poslední požechnání papeže Pia IX.; neboť brzy na to počal i proň týden pašijový, který skončil po osmiletém utrpení blaženou smrtí jeho.

Již po 18 let nebylo náměstí i basilika Petrská shromáždštěm všech národů celého světa, po 18 téměř let nerozlehlo se papežské požechnání z loggie do celého světa, až opět v den novoroční letošního roku. Dejž Bůh, aby v brzku nastaly opět doby, kdy svatý Otec, ne jako trpěný, ale jako svobodný, volný muž ve věčném městě opět shromáždí všechny národy křesťanské u svého trůnu, by v brzku opět zavzněl opravdový, nadšený jásot rozjařeného lidu: „Evviva il nostro papa e rè!“ — „Nechť žije náš papež a král!“

Podivuhodný sen.

Ondřej Corsini, syn Mikuláše a manželky jeho Peregriny, narodil se ve Florenci r. 1302. Ačkoliv již v otcovském domě viděl a slyšel jen dobré, přec předčasně rozloučil se se školou kříže Kristova a oddal se, následuje

příkladu spustlých soudruhů, mnohým prostopášnostem. Tak místo radostí působil zbožným svým rodičům jen žalost a bolest. V příbytku jejich zavládlo nyní hrobové ticho, přerývané toliko lkaním a bédováním nešťastné, těžce stížené matky.

S mírností, v pravdě křesťanskou, snažila se matka přivést svého syna na cestu spásy; avšak každé slovo, každá prosba jako když ji vítr odvane a ani stopy po ní nezanechá, jako by to mladé srdce jeho bylo z kamene.

Peregrina, hořem nevýslovným zdrcena, odložila po nezdařených svých pokusech všechnu nádheru, jaká vznešenému stavu její příslušela a zahalila se ve smutek. Celé hodiny vyklečela před obrazem bolestné rodičky Boží v chrámě Karmelitek a prosila ji se slzami v očích o přímluvu u Boha za obrácení ubohého, nešťastného syna svého Ondřeje. Místo, kde ve vroucí modlitbu pohřížena žalem sklíčená matka vždy klečela, bylo snadno znatelné po nescetných krůpějích, jimiž ona zrosila chladné kameny.

Jednoho dne potkal Ondřej matku svou, v černý šat oděnou, právě když vycházela z chrámu Karmelitského. Spatřil plácem zardělý její zrak, všiml si bledých lící a zjevného žalu, zračícího se v celé její bytosti. Mlčky se k ní připojil. Pohled její dotkl se jej nevýslovně a mlčení její po celou cestu až k domovu tížilo jej jako centy.

Když byli vstoupili oba do komnaty, přerušil syn trapné ticho a pravil: „Milá matinko, — ty truchlíš! Což snad zemřel někdo z naší rodiny, že tě spaťruji ve smutečném rouchu? Proč pak jsi mi o úmrtí tom nedala vědět, neboť i já bych byl, jak se sluší, oděl se ve smutek.“

„Bohužel, milý synu, zemřel kdosi z naší rodiny, nezachvátila však smrt jeho tělesní schránku, nýbrž jeho duši! A tou mrtvolou — jsi ty! Neboť svým hříšným životem, jaký od nějaké doby vedeš, mrtev jsi pro Boha a život věčný. A jen pro tuto tvoji hroznou smrt truchlím a pláču dnem i nocí; avšak modlím se též neustále, aby Bůh milostí svou osvětil duši tvou, bys poznal ještě dříve, než skloním hlavu svou ku věčnému spánku, že's bloudil na cestách nepravých, abys povstal k novému, lepšímu životu a já i sestaraný otec tvůj klidně mohli rozloučiti se s pozemským světem! — Ach, tys jistě tím vlkem, jež jsem nedávno ve snu viděla!“ —

Těmito slovy cítil se Ondřej mocně dotknutým. Hrozný nepokoj zmocnil se nenadále duše jeho, i chopil se ruky matčiny a prosil ji, aby mu vyprávěla svůj sen.

A Peregrina pravila k němu hlasem vážným, avšak přece láskyplným: „Den před tvým narozením, milý Ondřeji, měla jsem zvláštní, strašlivý, vzdor tomu však šťastně končící sen. Bylo mi, jako bych byla porodila — vlka. Plna hrůzy a polo ve mdlobách klesla jsem k zemi a prosila Boba za slitování v tomto strašlivém postavení; a hle, — Bůh vyslyšel moji prosbu, neboť ohyzdný vlk proměnil se záhy v krásného, mírného beránka — a já procítila. Ó můj drahý synu, první díl mého snu, ten tak strašlivý, se již vyplnil! Svým nezřízeným životem stal jsi se od nějaké doby tím ošklivým vlkem! Kdy, ó kdy vyplní se také druhá část mého snu, ona tak útěchy plná, že staneš se beránkem? Kdy udeří tato zlatá, tato blahoslavená hodina? Ach, snad nikdy! Ó já nešťastná matka! Kéž bych tě byla nikdy neprodila!“

Ondřej, jehož při těchto dojemných slov milost Boží viditelně byla se dotkla, klesl plačky k nohám své matky, prosil ji skroušeně i pokorně za odpuštění a zvolal z útrobu srdce svého hlasem povýšeným, jako by slavnostním: „Odpusť mi, milá, dobrá matinko! Chci od dnešního dne býti tím beránkem a zůstatí jím, až do konce svého života! K tomu dopomáhej mi přímluva bolestné rodičky Boží a milosrdenství její požehnaného syna, mého ukřižovaného Spasitele!“

Následujícího dne šel Ondřej s matkou do chrámu Karmelitského, vyzpovídal se zde skroušeně staříčkému knězi a přijal s matkou tělo Kristovo. A před oltář Matky Boží pokleknuv, modlil se dlouho a vroucně, oplakávaje svůj dosavadní lehkomyšlný život. Teď zaslíbil se zcela Bohu a místo aby se byl vrátil v svět, vstoupil do kláštera.

A v tiché cele klášterní s myslí hrdinnou bojoval proti všemu pokušení zlého ducha; on umrtoval tělo své, podobně jako svatý apoštol Pavel, a jeho žádosti bolestným bičováním, posty, zachováváním mlčení, modlitbami a rozjímáním pod křížem svého Vykupitele, jmenovitě pak vzbuzováním těch ctností, které tvořily pravý opak jeho dřívějšího života.

Po složení slavných slibů byl vysvěcen na kněze, studoval tři leta v Paříži a vrátil se pak do svého kláštera ve Florenci, kdež jej záhy spolu-bratři jeho pro výtečné vědecké vzdělání a neobyčejnou zbožnost převorem zvolili. Pro vznešené své vlastnosti a řídkou výmluvnost, s jakou dovedl promlouvat i k srdcím nejzatvrzejších hříšníků, zván byl všeobecně „apoštolom země.“ Proto také po uprázdnění biskupského stolce ve Fiesole ku jednomyslnému přání lidu jmenován jest biskupem.

Jako vrchní pastýř zdvojnásobil Ondřej svoji bdělost a modlitby své i cvičení svá v božských ctnostech konal tím svědomitěji, čím více byl si vědom veliké zodpovědnosti, s úřadem tím spojené. Žil co nejskromněji, aby tím spíše starati se mohl o ty, již pomoci jeho potřebovali. Aby pak svému Spasiteli pokud možno ve všem se připodobnil, umínil si, každého čtvrtku umývatí chudým nohy. Kdysi zpěchoval se jakýs chudas podati biskupovi nohou svých k umytí, poněvač byly plny vědů; biskup však mu jich přece umyl a hle! za krátký čas byl nemocný úplně zhojen; neboť Bůh propůjčil velkému tomuto kajcínku dar zázraků a život jeho podoben byl zdravému stromu, který poskytoval v nejhojnější míře sladkých plodů — spásy.

V noci štědrovečerní r. 1373 zmocnila se jej mezi službami Božími neobyčejná slabost, která přeměnila se v trapnou zimnici. I vida blízcí se konec života, připravil se důstojně na okamžik, kdy rozžehná se se světem a zesnul klidně dne 6. ledna 1373, když byl na smrtelném loži častěji s bolestnou touhou volal: „Ó dobrá matko Boží, kéž bych se byl stal beránkem! — Ach, můj nejsladší Ježíši, kéž bych se byl stal beránkem tvé svaté církve!“ —

Biskup Ondřej Corsini zemřel u věku 70 let. Papež Urban VIII. prohlásil jej roku 1629 za svatého, od kterýchž dob svatý Ondřej, biskup, jest v katolické církvi na oltářích uctíván. — W.

Mučednická smrt křesťanských černochoů v Africe.

Před rokem rozléta se po celém katolickém světě zarmucující zvěst o povraždění velikého počtu křesťanských černochoů v střední Africe. Teprve za delší čas došla podrobnější zpráva od P. Lourdela, onoho neunavného missionáře, který s takým zdarem a úsilím pracuje již po celé desetiletí na získání křesťanských černochoů víře Kristově. List, zuějící jeho představenému, uvádíme pro důležitost jeho v doslovném překladu:

Vysoce důstojný, mnoho milovaný oče převore!

Od nynějška netřeba nám záviděti osudu jiných missií, neboť také Ugando má již své mučedníky. Panuje zde všeobecné pronásledování křesťanů. Dvacet našich křesťanských černochoů — a to právě těch nejlepších a nejvíce vlivu požívajících — bylo právě dilem spáleno, dilem na kousky rozsekáno jedině a pouze proto, že byli horlivými stoupenci učení Kristova. Jiní byli stlučeni do krve a opět jiní zavřeni a spoutáni a musí nyní každodenně podrobiti se těm nejrafinovanějším mukám, v jichž vymýšlení jsou ohavní jich katani pravými mistry.

Na ostatní křesťany a katechumeny podniká se pravý hon, jako na dravou zvěř, tak že tito nevědí, kam by se ukryli. Každé noci přijímá jich několik z nich svátost sv. bířmování, neboť až dosud nestavělo se nám missionářům žádných překážek ve stycích s domorodci. Jednou jsme se již domnívali, že nadešel čas, kdy i nám bude dopřáno, abychom směli rozmno-

žiti vznešený zástup mučedníků, avšak přece nepovažoval nás Pán, — jak já se domnívám, za dosti důstojné ku dosažení palmy vítězné. Satan však ještě neobdržel moci nad námi; on směl se toliko těch dotknouti, jimž jsme my víru Kristovu v srdce vstúpili. Než — buď tomu jakkoliv, monsignor Livinchac (apoštolský vikář z Nyanzy) odcestuje odtud s P. Qirardem do Bukumbi. My tři zůstaneme zde, abychom křesťanským černochem dodávali zmuzilosti a posilňovali jich v těchto strašných bojích.

Vynasnažím se, abych sebral podrobných zpráv o našich mučednících. Až dosud dozvěděl jsem se jen některých podrobností; neboť očití svědci těchto krvavých událostí nemohli nám až dosud žádných podrobných zpráv ústně sdělit.

Hlavní příčinou celého pronásledování jest to, že král pozoruje, jak všeobecně zatlačuje naše křesťanské učení pohanskou pověrou. Již dávno n vražil proto na křesťanství, až teprve následovní případ poskytl mu příležitosti, v otevřeném boji proti nám vystoupiti:

Mladé páže, jménem Denys Sebugua, byl králem přistižen v tom okamžiku, když právě soudruhy své katechismu vyučoval. Král vytrhl svůj meč a skolil jím na místě mladého křesťana; na to dav si zavolati svého ministra, poručil mu, aby dal povraždit všechny křesťany. Všechny dveře královského paláce byly ihned uzavřeny a následujícího dne byla všechna pázata předvedena před krále. Král Muanga pravil k nim: „Všichni ti, kteří se modlí tak, jako běloši, nechť vstoupí na tuto stranu!“ V téže chvíli stoupl vrchní dozorce těchto, Luanga jménem, na vykázané místo; podobně skupila se kol něho i ostatní křesťanská pázata, utvořivše kol něho věnec. Král rozkázal, aby všichni dohromady byli svázáni a po několika dnech největší počet jich na hoře Mamungo upálen; ostatní pak byli rozsekáni na kousky.“ List podepsán: Simeon Lourdel, Alžírský misionář.

Kromě tohoto dopisu došel ještě jiný, znějící kongregaci de propaganda fide v Římě, jež zaslal jmenovaný již apoštolský vikář Livinchac, jenž nejen všechna výše podotčená udání potvrzuje, ale podává i některé nové podrobnosti:

„... Dle zpráv mne došlých obnáší počet zavražděných více než sto, vzdor tomu však mohli jsme až dosud zjistiti jména toliko 22 mučedníků. Podivuhodná statečnost, jakou tito uprostřed strašných muk na jevo dali, způsobila v pohanech — tak jako v prvních dobách křesťanství — domněnku, že my máme jakýsi tajemný okouzlující nápoj, jenž i nejkruťší muka činí sladkými a smrt příjemnou.

Jaký bude první následek tohoto pronásledování? Po lidsku mluveno, bude nejspíš církev v Ugandě hned v zárodku zahubena, neboť král Muanga byl prohlásil, že musí všechny křesťany ve své říši zabubiti. To mu asi nebude za těžko. — Já však doufám, že zde, jako i na jiných místech bude krev mučedníků zárodkem nových křesťanů a já děkuji Bohu z celé duše, že právě naše křesťany uznal mezi černochem za hodna, aby se stali prvními oběťmi za jeho víru.“

Tolik poučil nás o vzácných mučednících Afrických „Moniteur de Rome.“

—k.

FEUILLETON.

Uspokojená čest.

Kurýrní vlak chystal se právě opustiti Pražské nádraží, když rychle vstoupil jakýsi slušně oděný cestující do vagonu II. třídy a spatřiv tu již mladého kněze, zaměstnaného upravováním svých zavazadel, spokojeně se usmál, jako kdyby byl nalezl, koho hledal.

Kněz opětoval pozdrav cizincův srdečným pokynem. Po několika vteřinách opustil již vlak stanici. Zatím co cizinec rovnal své věci, pozoroval jej

kněz bedlivě. Spatřil muže silné, mohutné postavy, jehož tvář jevila stopy nezměrné bolesti; předčasná sešlost zbrzdila vysoké jeho čelo a posněžila vlas. Zatím co kněz vystopovati chtěl ze zevnějšíku cizincova, kým by asi mohl býti, přerušil neznámý ticho, ve vagonu se rozhostivší.

„Šměl bych prositi, Vaši Důstojnost, o velkou službu? — Vy jste knězem, proto očekávám, že srdce vaše neuzavře se prosbám nešťastného člověka.“

„Mluvte jen, pane, — já milerád učiním vše, co v mé moci!“

Neznámý, přisednuv blíže, začal: „Jest tomu dvacet roku, co jsem skončil svá lékařská studia na universitě vídeňské a prvním mým lékařským činem bylo, že ujal jsem se léčení svého přítele, jenž trpěl hrozným neduhem; avšak vzor mému úsilí a přičinění vzmáhala se choroba den ke dni. V zoufalství svém povolala matka mého přítele jiného lékaře ku svému synu, který přišed ihned seznal, že se stal zde nešťastný omyl v rozpoznání i v léčení nemoci, že ošetřování nemocného bylo zcela opácným, než jak mělo býti a v okamžité rozčillenosti své zvolal u přítomnosti svědků, že ten lékař, jenž nemocného byl takovýmto způsobem léčil, musí býti rozhodně nešikovným. Tento podrážděný jeho výrok byl kolportován mezi známými, až se donesl k mým uším. Jak se samo sebou rozumí, byla tím moje ješitnost krutě uražena a já přísahal, že, nebude-li výrok ten co nejdříve odvolán, zjednáám si zadostučinění zbraní. Tehdy ještě byl jsem zcela zaujat klamnými těmi předsudky o souboji a uražené cti, jako až dosud mnoho podobných blouznivců. Vyhledal jsem tedy dotýčného lékaře, řekl jsem, že uvedl dobrou pověst moji výrokem svým v posměch a vyzval jsem jej, buď aby veřejně urážku mi učiněnou odvolal, aneb udal mi své svědky.“

Mladý lékař byl nad míru laskavým; oproti mně zachoval se co nejpozorněji a nejdvořileji: on mne ujistil, že slovy těmi nijak mne nemánil uraziti; poněvač však bylo pravdou to, co řekl, jest mu zhola nemožno, odvolati svůj výrok. Rozhořčen jsem jej opustil a o několik hodin později poslal jsem mu své sekundanty. Mladý lékař, v domnění, že souboji vyhnouti se již nemůže, určil blízký lesík a ustanovil jitra následujícího dne ku vyrovnání čestného našeho závazku. V předvečer osudného dne zdržel jsem se doma, ja stále v mysli své zaměstknán upomínkou na zítřejší den. Tu bylo slabě na dveře mého pokoje zaklepáno a v zápětí již vstupovala jakási dáma, mající obličej hustě zastřený a spatřivši mne, vrhla se přede mnou na kolena. „Pane doktore,“ pravila rozechvěným hlasem, „jsem chotí onoho lékaře, jehož jste na zítřek vyzval k souboji; přicházím prosit vás, abyste měl slitování se mnou a s mými dětmi.“ Pohled na plačící dámu velice mne dojal. Byl jsem na váhách; její zoufalství obměkčovalo mé srdce, avšak záhy zvítězila pýcha a ješitnost; nešťastné mé sebevědomí učinilo ze mne ukrutníka. „Madame“ — odvětil jsem podrážděně — „buďte váš manžel odvolá ona urážlivá slova, mne se týkající, anebo jest souboj nevyhnutelný.“ — „Ó pane, buďte milosrdný, prosím vás!“ vykřikla choť lékařova a ve mdlobách klesla k zemi. V téže chvíli vstoupili oha moji svědkové do komnaty; uslyševše krátce, co se bylo stalo, zvedli mladou paní a připravivše ji ku vědomí, doprovodili ji do příbytku její. Druhého dne v určenou hodinu odebral jsem se na umluvené místo. Můj soupeř byl již přítomen. Byly nám podány dva revolvery, u přítomnosti naší nabitý, načež sekundanti odměřili vzdálenost 15 kročeňů. Ani brvou nepohnuv mířil jsem chladně na lékaře. Zavzněl povel: jedna — dvě — tři, stiskl jsem, vyšla rána; pouze já střelil. Lékař se křečovitě zachvěl a klesl k zemi. V téže chvíli rozlehl se za námi strašný, srdcervoucí výkřik a v okamžení vyřítla se z lesní houštiny mladička choť lékařova a vrhla se v náruč svého muže. Umíral, — kule projela mu srdcem. Ještě zašeptaly jeho rty: „Ubohá žena, — ubohé dítky!“ a skončil. Stáli jsme zaražení u smutného tohoto divadla, nikdo z nás neodvážil se ani promluvíti. Konečně zvedla paní hlavu a upřela skleněné své oči, v nichž nebylo ani jiskřičky života, na mne; zachvěl jsem se mimoděk. „Pane,“ pravila hlasem dutým, jako by z hrobu vycházel, „vy jste mi zavraždil manžela, jehož budu

bez prodlení do hrobu následovat. Vy učinil jste jednou ranou ze tří mladických dítek sirotky; Bůh milosrdný nechť vám odpustí!“ Po těch slovech padla do mdlob. Na dvou nosítkách nešeny oběti mého souboje; na jedněch mrtvola mladého muže, na druhých bezvládné tělo slíčné jeho manželky.

By jsem zdrcen; jako šílený bloudil jsem celý den městem a okolím; neodvážil jsem se ani domů a když druhého dne jsem byl doslechl, že ubohá paní, nabývši více vědomí, následovala svého manžela do hrobu, byl jsem tak duševně rozrušen, že mojí přátelé se v skutku začali obávat o můj rozum. Zatím co bídníci měli mne povzbuditi, abych klid duševní hledal v pokání, radili mi, abych v rozmarilostech a rozkoších zapoměl na vše, co se stalo. „On tě urazil,“ tak mi stále hučeli do hlavy, „a že jsi jej usmrtil, — toť zcela přirozené; zapomeň na vše a pomni na svou budoucnost.“ Po osmi dnech vydal jsem se na jich radu do Ameriky, abych tam zkusil své štěstí, aniž bych byl na to vzpomněl, že zůstávají zde tři dítky, vinou mojí osiřelé: hošíka pětiletého a dvěčátka desítiměsíční. Dvacet let jsem bez oddechu pracoval a stal jsem se boháčem, velkým boháčem; avšak upomínka na krev nevinně prolitou pronásledovala mne vsády. Konečně vyhledal jsem katolického kněze a svěřil se mu se vším, co mne tíží. Tento řekl mi, abych vyhledal ony sirotky, abych tak částečně aspoň zmírnil zlo, jež jsem byl způsobil. Jedete-li též do Vídně, prosím vás, důstojný pane, buďte mi v pátrání mém nápomocen.“

Mladý kněz naslouchal tomuto vypravování cizincovu s velkou pozorností a vícekrát měl již na rtech slova, jimiž chtěl přerušiti jeho řeč; byl bledým a jevil neobyčejné rozčilení; zadívav se na vypravovatele, chtěl právě cosi odpověděti, když týž doložil: „Není-liž pravda, důstojný pane, já nezasluhuji žádného odpuštění za své provinění?“ Mladý kněz pravil mu mírným hlasem: „Upokojte se jen, jsem přesvědčen, že se vám dostane odpuštění. Jedu též do Vídně a vynasnažím se všemožně vám přispěti!“

Když vlak stanul na nádraží vídeňském, obrátil se kněz ku svému průvodci a pravil mu: „Doufám, pane, že mi prokážete čest a budete mým hostem!“ Cizinec pohlédl vděčně na kněze a pravil: „Jste příliš dobrotivým, důstojnosti; nevím opravdu, čím bych vám uznalost svoji odvděčiti mohl.“ Podpíraje se o rámě mladého kněze vkročil opět po dvaceti letech do města, jež v něm vyvolalo tisíce upomínek. Zahnuvše se do poboční třídy, přišli k domu, jenž byl neznámému našemu asi dobře známým, neboť zastaviv se, uchopil křečovitě ruku knězovu a pravil hlasem sotva slyšitelným: „Zde bydlel!“ A ku podivu mladý kněz vešel též do tohoto domu a musel podpíratí ze všech sil svého průvodčího, aby neklesl. Když přišel do svého obydlí, vyšli mu vstříc dva jinoši, již pozdravivše s nelíčenou radostí svého bratra a uslyševše, že si vede hosta, uvedli jej ihned do zvláštního pokoje, aby si odpočinul.

Za tím dostavil se k němu sloužící. „Řekněte mi laskavě,“ pravil k němu cizinec, „u koho pak mám čest býti hostem? — „U důstojného pana Patera H...“ odvětil sloužící, pozoruje, jak neznámý při zaslechnutí jména sebou zachvěl a zbledl. Host tázal se dále: „Má pan H... svého otce ještě na živu?“ „Nikoliv,“ odvětil sluha, „týž přišel o život v jakémsi souboji, dokud důstojný pán byl ještě dítětem!“ V témže okamžiku vstoupil mladý kněz se svými dvěma bratry, aby se pozeptal hosta svého, jak se mu zde líbí. Cizinec, zakryv si tvář rukama, vrhl se před nimi na kolena. „Co to má znamenat, pane?“ táže se kněz. „Já jsem vrahem vašeho otce, — odpusťte mi.“ — „Vstaňte, pane, my jsme vám již dávno odpustili; již po prvních slovech, která jste ke mně cestou z Prahy promluvil, jsem vás poznal; proto cítím se šťastným, že vás mohu pohostiti; zapomeňte na minulost a děkujte Bohu za tu milost, že přivedl vás ku poznání.“

Cizinec vstal a stisknuv co nejsrdečněji ruce všech tří jinochů, zůstal nějaký čas jich hostem. Když byl takto neočekávaně záležitost svoji urovnal, vstoupil do kláštera nedaleko Vídně, kdež zůstal po celou dobu svého života, modlitbami a dobročinnými skutky upravuje si cestu do věčné blaženosti.

S m ě s.

Malý apoštol. Z čínské missie se sděluje následovní zvěst: Sedmiletý jakýs hoch znal již všechny čtyry díly katechismu a ačkoliv již tím vzbudil úžas, proslul ještě více tím, že se stal z něho apoštol. Kdykoliv na poli neb na cestě někoho potkal, ihned mu vyprávěl, že se přiznává ku víře nebes Pána a tázal se pohanů, k jakému náboženství se oni znají. A podivno, že touto otázkou již mnoho pohanů ku pravé víře přivedl. Rodina, k níž přináležel, byla již křesťanskou, avšak měla pohanského sluhu, jenž o křesťanství ani slyšeti nechtěl. Po 18 měsících modlil se malý hošík ještě po společné večerní modlitbě zvláště v komoře, kde i onen pohanský sluha spával, na hlas několik modliteb. Pomálu stával se sluha povolnějším, přiučoval se víře Kristově a když již znal dokonale katechismus, vedl jej malý hoch k missionáři, aby jej přijal do lůna církve. Podivuhodné to dítě, — snad anděl z nebes seslaný.

* * *

Mladý ničema. Dvanáctiletý hoch Gr ü n h a g e n z Primu připravil často svým soudruhům školním, jmenovitě pak mladším dětem, surovostmi svými mnoho nepřijemností, při čemž dostal se ve styk i s policejní stráží, ba i se soudem. Zvláště to byl strážník Hammer, který ničemu tohoto nepustil se zřetele, začež měl v plné míře zakusiti jeho zuřivosti. Nemoha vymstíti se na otci, vyhlédl si za oběť jeho čtyřletého synka, věda, že i tak velice citelně dotkne se otcovského srdce. Počíhal si na hochu strážníkovy a vylákal jej na odlehlé místo, kdež jej nejprv strašně zbil, pak uvázal mu šátek kol krku a rdousil hochy, až byl bez sebe. Vhodiv oběť svou do blízké houštiny, utekl. Jen šťastné náhodě děkovati lze, že malý hoch byl zachráněn. Šla totiž cestou jakási paní a slyšíc chroptění, pátrala po příčině, až nalezla polomrtvé dítě, s očima vypoulenýma, zsinálým obličejem, pěnou u úst. Osvobodivši je od hrozící smrti zadušením, donesla je do města ustrašeným rodičům. Vinník byl ihned vypátrán a pro svůj ďábelský čin odsouzen k čtyřletému žaláři.

Obsah „Obrany víry“:

Spojenci neznabohů. — Krása učení křesťanského. (Také příspěvek ku škole konfesionální. Napsal M. W.) — Poslední požehnání papeže Pia IX. Urbi et Orbi. (Historická vzpomínka od M. W.) — Podivuhodný sen. (—W.) — Mučednická smrt křesťanských černochů v Africe. (—k.) — FEUILLETON: Uspokojená čest. (—Š.) — Směs.

N á v ě š t í.

Toto 4. číslo „OBRANY VÍRY“ zasílá se pouze oněm pp. odběratelům, kteří své předplatné složili aneb se přihlásili, že tak později učiní.

Vydavatelstvo.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 17—20.

Předplatné budíž zasíláno přímo do administrace: Ostrovni ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCSLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ příplácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Chrám Božího hrobu v Jerusalemě.

Každé poněkud rozvážlivé křesťanské dítě, píše stavební rada Schick v Jerusalemě, — mimochodem řečeno: protestant — čte-li, anebo slyší-li ve škole, v kostele neb doma svatou dějepravu, zvláště pak události, týkající se života, utrpení a smrti Kristovy, učiní si zajisté o místech, zde se vyskytujících, tak na příklad o hoře olivové, zahradě Getsemanské, především však o Golgatě, jakousi představu; přijde-li však náhodou v pozdějším svém věku skutečně do Jerusalema, tu uzří místa ona ve zcela jiném světle, než jak si byl dosud představoval. Tak si myslíme bezděčně, čtouce, že Kristus byl ukřižován na Golgatě za městem, že tato Golgata byl nějaký pahorek. Avšak zbožný poutník, přišedší do Jerusalema, spatří, že Golgata a svatý hrob, který přec dle slov písma nalézal se v zahradě Josefa z Arimathey, nalézá se dnes uprostřed města. On vidí dále na místech těch veliké budovy a po žádném pahorku není ani stopy; ačkoliv pak k vlastnímu místu, kde Kristus byl ukřižován, v ohromném chrámě Božího hrobu se nalézajícímu, dostati se lze toliko po vysokých a srázných schodech, jest přece poutník toho náhledu, že tato vyvýšenina jest umělou. Rada Schick praví dále, že on sám byl až dosud toho náhledu, že otázka ohledně pravosti posvátných míst zůstane nerozřešenou; pokud jeho vlastní osoby se týče, že považuje místa ona za nepravá. Všichni ti, pokračuje, kteří chtějí dokázati nepravost míst těch, nalézají opory v místních poměrech, v nejvyš nepříznivé poloze chrámu Božího hrobu; druzí však, kteří o pravosti míst těchto jsou přesvědčeni, čerpají důkazy své hlavně z dějepravy a ze starých zpráv, jež se uchovaly. Oni praví, že tyto budovy jistě nebyly na libovolném, jakémkoliv místě zřízeny, ježto tehdejší zbudovatelé znali právě tak dobře evangelium, jako my dnes. Proč by byl císař Konstantin zvolil si pro chrám Božího hrobu místo tak nepříznivé, když přec všecka možná místa v Jerusalemě i v okolí byla mu k dispozici a k použití? a byl-li jsem někdy cestujícími tázán, co soudím o chrámu Božího hrobu, řekl jsem obyčejně: pravost jeho jest možná, avšak pravděpodobná není: pokud mne se týče, neuznávám jí.

Tohoto náhledu byl jsem stále od r. 1843, co jsem Jerusalemem poprvé spatřil, až teprve před rokem (stavební rada Schick uveřejnil tuto stat „v nejnovějších zprávách z východu,“ roku 1885) byl jsem k svému nemalému úžasu o jiném přesvědčen. Jak se to stalo, chci v krátce vylíčiti.

Ruská vláda byla zakoupila již před 24 roky na východní straně dnešního chrámu Božího hrobu místo starými cihlami a kamením zasypané, jež

pak r. 1862 z větší části dala vykiiditi a upravití. Tu nalezeny byly pod touto spoustou rumu různé zbytky prastarých zdí, z nichž však nedal se činiti žádný vážný důsledek pro dřívější poměry. Toliko jedna silná, z kamenů zbudovaná zeď musela býti uznána za vrstvou dob židovských. Obhajcové pravosti míst posvátných považují ji za zbytek někdejších městských hradeb, následkem čehož by se dnešní chrám Božího hrobu rozkládal za někdejším městem. Avšak ta zeď má svou zevní stranu obrácenou k městu, kdežto vnitřní strana jest směrem ku chrámu, nemůže proto sloužiti za důkaz, že tu byly kdysi městské hrady, neboť v tomto případě musela by zevní strana této zdi směřovati k chrámu Božího hrobu. Rovněž byl nalezen prastarý oblouk, na němž někteří domnívají se viděti starou městskou bránu, což však, jak snadno dokázati se dá, nemohlo nikdy býti městskou branou, nýbrž pouhým průchodem nějaké větší budovy.

Tak stály věci až do r. 1883, kdy následkem návštěvy ruského velkoknížete bylo nařizeno, aby místo bylo zcela náležitě vyklizeno a zevrubně prozkoumáno, zdali by nedalo se tu ještě něco vypátrati. Dozor nad těmito pracemi svěřen byl mně a když byly skončeny, musil jsem zhotoviti plány a nákresy o nálezech, jakož i sděliti své mínění, jak asi celá věc dříve býti mohla. Jakkoliv první oddíl úkolu mého byl zcela snadným, za to druhá jeho část byla nejméně nesnadnou, neboť všechno, co bylo nalezeno, také zbytky jakési brány, bylo podobně jako zeď, v úplném opaku s našim očekáváním a domněnkami. Tam však, kde jsme se mohli domnívati naležti před zdi hradební příkop, rozkládalo se skalisko, které jest o dva metry výše než nynější ulice. Území tedy bylo směrem ku chrámu Božího hrobu vyšším, nežli proti městu.

Nebyl jsem z této spletité věci dosti moudrým, poznal jsem však ze všeho toho přece tolik, že zbytky tyto náležely ku chrámu Božího hrobu, tak že tento musel se z starých časů mnohem dále na východ rozkládati, nežli dnes. Nyní pokusil jsem se z různých starých pramenů, zvláště z udání biskupa Eusebia z Cesarey, který při vysvěcení chrámu Božího hrobu, zbudovaného kolem r. 309 cís. Konstantinem, byl očitým svědkem a nám popis o tom byl zůstavil, učiniti si nějakou představu o prastarém prvním chrámě Božího hrobu. Umínil jsem si tedy, že prozkoumám celé okolí dnešní budovy a že všechny cisterny, domy, sklepy atd. umístím na jeden společný plán, zvláště však že prozkoumám směr hradeb za časů Nehemiášových. A vskutku, když jsem byl vše na papír uvedl, vypátral jsem z cisterny, podzemní Heleniny kaple (v chrámě Božího hrobu) ze stoky Habešanů atd., správný směr jakési prohlubiny, misty těmito pronikající, která nebyla ničím jiným, než hradebním příkopem, asi osm metrů širokým, ve skalách vytesaným, od něho pak vzdálena jest tato stará židovská zeď asi na 40 metrů a prostor mezi oběma zaujímá malá, skalnatá vyvýšenina. Když jsem byl takto mohl zjistiti směr hradeb, poznal jsem, že ona výše popsaná zeď náleží skutečně ku městské pevnosti. Nalezená stará brána byla však vchodem do dvora někdejší residence Nehemiášovy, hradu to či opevněné věže, kterou Josefus Flavius nazývá „Akra.“ Tento vchod vedl nejprv k foru, či vyvýšenému místu, jaké se nalézalo též v tvrzi Antonia, kde si Pilát zřídil svou soudnou stolicí. Aby si cestu zkrátili, vedli židé beze vší pochyby Krista otvorem tohoto hradu a pak branou Efraimovou ven přes hradební příkop městský a pak vzhůru na onu skalnatou vyvýšeninu. Dle toho ležela Golgata, podobně jak o tom se praví v evangeliu, blíže města a u cesty, která před zahradami a poli na severní straně města se táhne. Dospěv tak daleko, pokusil jsem se, srovnati budovy Konstantinovy s těmito zjištěnými místy, a hle, ku svému úžasu jsem poznal, že směr starých zdí domů, jakož i zbytky starých hradeb, shodují se přesně s půdorysem Konstantinovy basiliky a její nádvoří. Zjištěním těchto fakt, jakož i podrobnými studiemi svými, které bez plánů nejsem s to učiniti názornějšími a pochopitelnějšími, byl jsem k svému velikému překvapení přesvědčen o pravosti dnešního chrámu Božího hrobu. Tím musel jsem přirozeně

podrobněji prozkoumati i rozsáhlost starého Jerusáléma a dospěl jsem i zde ku stejnému výsledku. Za časů Kristových rozkládalo se město mnohem dále na jih, než později, kdy bylo od Římanů obleženo, v kteréžto době dle Josefa Flavia měřilo v objemu 33 stadií, čili $4\frac{1}{2}$ hodiny. To vše nasvědčuje tomu, že půda chrámu Božího hrobu rozkládala se tehdy sice mimo město, avšak musela přec zcela na blízku býti.

Souvislost všech těchto okolností, jak ona místa kol kolem, tak i dějiny staré a novější doby, vedou k tomu konečnému úsudku, že chrám Božího hrobu zbudován jest opravdu na místě, kde trpěl a skonal náš Pán a Spasitel a že zůstane na vždy nejvýznamnějším poutním místem všech křesťanských národů, dokud svět bude světem.

—k.

Ostatky sv. Martina.

Sotva že veliký apoštol Gallie byl oči uzavřel, byl již všeobecně za světce ctěn. Pohřeb jeho byl pravý vítězoslavný průvod, k jeho počtě zněly hymny, jméno jeho bylo s největší důvěrou ve všech bédách a nesnázích vzýváno. Žák jeho Sulpicius Severus zvolal: „Ztratil jsem sice útěchu svého žití, za to však jsem našel patrona!“ On věřil jej mezi proroky, apoštoly a mučedníky. K jeho hrobu konány byly pouti, tak jako do Říma, Jeruzalema a Kompostelly. Církevní sněm Orleanský prohlásil tuto pouť za národní. Plášť jeho uspůsoben byl za praporec, který býval při zvláště okázalých slavnostech, jako na příklad při křtu Chlodvíkové, rozvinut. Jeho choť, svatá Klotilda, chtěla jako vdova zbytek svého života strávit u hrobu světce a v ustavičném sloužení chudým. Syn její Klotar činil tam pokání za mnohé své hříchy a zvolal: „Jak velkým jest král nebes, který pozemské krále sv trůnu kácí!“ Téhož manželka, svatá Radegunda, založila v Toursu klášter, aby zde hlásána a přístímu pokolení vštěpována byla učta k velikému světci. Jeho úmrtní den přivábil vždy mnoho knížat a kněžen, mnoho biskupů a kněží, šlechticů i obecného lidu ku jeho hrobu. V samotné Francii bylo ku jeho cti a slávě zasvěceno 3667 chrámů.

Co ty nespočetné davy lidstva po tak mnoho věků táhla ku hrobu světce, byly zázraky, jež tam se daly. Po čtrnácte století putovali národové nikoliv bez příčiny ku nepatrné hrstce lidského prachu a popele. Odvěká námitka racionalismu zní: „zázrak neleží v přírodě, tedy neexistuje.“ Avšak uvážíme-li, že takové pouti se skutečně daly, nelze jinak, než zvolati se svatým Augustinem: „Jestli že se to dalo bez zázraku, pak jest to samo největším zázrakem.“ V pátém století poslal sv. Perpetuus, jeden z nástupců sv. Martina v úřadě, básníku Paulinovi vylíčení podivuhodných událostí, aby je věřil ku svým básním, o tomto světci napsaným. Nástupce jeho Řehoř naplnil čtyry objemné svazky vypsáním zázračných příhod, ve kteréžto sbírce bylo později pokračováno. Svatý Nicetas psal královně Klodosindě: „Pošli v den sv. Martina vyslance své do Toursu a mohou-li se tito pak odvážiti, popřítí to, co spatří, totiž že slepí vidí, kulhaví chodí, hluchí slyší, němí mluví, — nechť to zkusí!“

Svatý Martin byl lékařem svého lidu a Bůh sám — zdá se — v oné době vynahrazoval modlitbou, čeho se vědě a praxi lékařské nedostávalo, která konečně v mnohých případech i dnes jest bezmocnou. Jakýsi poutník nebyl úplně spokojen s uzdravením, za něž měl tomuto světci k poděkování, i obrátil se k židovským lékařům, kteří však mu špatně poradili, neboť nemoc se vší prudkostí se vrátila. Roku 995 vypukla moru podobná epidemie. Ve Francii putováno k sv. Martinu, v Burgundu sv. Majolovi, v Bavořích k sv. Oldorichu a proti spojeným silám těchto světců ukázala se nemoc býti slabou, i utichla. Roku 903. pronikli Normáni strašnou svou přesilou až k Toursu. Ustrašení obyvatelé utekli se ku hrobu světce a prosili jej, aby uchránil

město své před záhubou a ušetřil věrného lidu svého. Pak zvednuvše svatě jeho tělo, šli nepřátelům vstříc. Úplné vítězství, jehož nad nepřítelem se domobli, bylo jim odměnou za důvěru, jakou chovali v mocnou ochranu svatého Martina. Na památku události této slaví se až po dnes v Toursu den 13. května jako národní svátek, zasvěcený pomoci svatého Martina.

Roku 1323 obdržel král Filipp Krásný dovolení od papeže Jana XXII., aby oddělil svatou hlavu od ostatního těla a dvakráte do roka vystavil ji k veřejnému uctění. Od té doby pak byly také jednotlivé ostatky dále rozesílány: část hlavy do Ypernu, jiná část ostatků císaři Karlu IV., která později prostřednictvím Ferdinda III. pražským Jesuitům dána jest, atd.

Smutná doba pro vše, co bylo svatého, nadešla s Luterem. Také francouzské palladium padlo za oběť zuřivosti sektářů, ano i tělo světcovo, které více než tisíc let bylo nevyčerpatelným zdrojem nejhojnějšího požehnání. Hugenotti, Francouzští protestanti, zničili pozůstatky sv. Aignana a Euverta v Orleansu, sv. Ireneu v Lyoně, sv. Františka z Pauly, — jak by byli tedy mohli ušetřiti v zuřivosti své ostatků národního světce svého? Moderní obrazoborci byli Kalvínem a Luterem příliš dobře poučeni, kde naléztí lze zlato a stříbro, avšak naproti sv. Martinu museli aspoň před světem uchovati zdání zbožnosti a práva. V květnu r. 1562 vydal princ z Condé, vůdce povstalců, rozkaz, aby byly ostatky sv. Martina k němu do Orleansu dopraveny, aby je „vzal v opatrování“, by král až dosáhne svého plnoletí, mohl s nimi naložiti dle libosti. Jaká to ironie osudu: rebell stal se ochráncem majetku! Princ z Condé zamýšlel právě raziti peníze a proto byla pro pohodlí jeho v samotném chrámu sv. Martinském zřízena továrna. Skvostný reliquiář byl i s tělem světcovým vhozen do ohně a jen řízení Božímu lze děkovati, že bylo aspoň dvě nepatrných částek z těla zachráněno jakýmsi bohobojným mužem. Z kostí sice nelze raziti peněz, avšak měl býti zničen „předmět pověry.“ Teď tedy víme, čím se bylo ono tisíciletí prohřešilo; kapitula musela registrovati:

„Dne 26. května referoval Jakub Brunet, subděkan, u přítomnosti celé kapituly, která se byla shromáždila v choru chlapeckém, poněvač siň kapitulní byla Hugenotty obsazena, že minulého dne odpůldne kázal hr. Rochefoucauld spáliti kosti sv. Martina a nástupce jeho Brizia u přítomnosti pana Vigenta a více šlechticů, což stalo se v kostele tohoto světce, v peci, za tím účelem zřízené.“

Tento zločin velezrády, na vlasti spáchané, zničil nejkrásnější a nejdrahocennější svatyni, jakož i mistrovské dílo národního umění a stal se důstojným předchůdcem revolučního roku 1793. Avšak pakli se Hugenotti domnívali, že tento vandalismus prospěje jejich věci, zklamali se. Veřejné mínění odsoudilo je jako tupitele víry katolické a ani uloupené předměty jichž cenu udává Chalmel na pět millionů franků, nic jim nespomohly, neboť sáček jejich byl bezedným. Z těla sv. Martina uschována toliko část hlavy, kost ramenná a hedbávná látka, v níž bylo svaté tělo jeho zahaleno. Také popel byl jako vzácný ostatek zachráněn.

Roku 1793 nařídil národní konvent totéž, co svého času kacíři byli spůsobili, totiž pustošení a oloupení svatyň, neboť bylo třeba peněz, mnoho peněz.

Zvoník Martin L'hommais byl tak šťasten, že obdržel dvě drahocenných ostatků a zachránil je takto před záhubou hrůzovlády. Hrob sám byl teprv r. 1860 znova zbudován. Basilika více neexistovala, na její místě byly vystavěny soukromé domy. Bylo k tomu věru třeba božského vnuknutí, aby pan Dupont našel hrobku sv. Martina, jakož i bylo zapotřebí nemalé obětavosti nescetných ctitelů téhož světce, aby mu byl opětůně zřízen důstojný pomník. Byl to úchvatný okamžik dne 14. prosince 1860, když odkryto bylo ono posvátné místo, kam dne 4. července r. 472 tělo světcovo uloženo. Roku 1866 byl zřízen u tomtó místě drahocenný oltář. Právě jedná se ve Francii o krásném podniku ku znovuzbudování basiliky sv. Martinské v Toursu, jehož tvůrcem jest architekt Baillargé; jest to mohutný chrám v romanském slohu, o čtyrech věžích s obrovskou kopulí uprostřed.

Svatý Martin byl tvůrcem mnišství v Gallii a proto jeví se nám jako jasný vzor kněží a řeholníků, jichž veliký počet sám byl vzdělal a odchoval. Jaký tedy div, požívá-li v veškerého kněžstva francouzského neobmezené úcty. Ku svatému jeho hrobu putovano tak houfně, jako ku hrobu knížat apoštolských, ano byl i letopočet od roku jeho úmrtí upraven. Životopisec krále D goberta praví, že při jeho smrti, ježto byl vedl život velice výstřední, cela legie d' blů očekávala duši jeho, od čehož byl toliko na přímluvu svatého Martina, sv. Mauricia a sv. Diviše, jež byl vyzýval, zachráněn. Podobně byl usmřen s Bohem též Karel Lysý, ano on dostal i sv. Martina za vůdce, aby ve Španělsku proti nevěrcům bojoval. Tři královské dynastie vyzývaly jej ve svých dvorních kaplích jako zvláštního svého ochrance. Brzy po své smrti stal se též patronem vojnů. Sv. Jiljí vyzýval jej při obležení Arlesu Gotskými hordami, král Chlodvík s vítězstvím obdržel i zvláštní milost víry, světec smířil rozváděné bratry Chilpericha a Guntrama, Sigeberta a jeho bratra. Také sv. Štěpán, král uherský, vyzýval vždy ve svých bojích sv. Marti a a když byl don Juan dne 5. října 1571 loď tvo turecké úplně zničil byl s velikým jasotem slavně vztyčen praporec sv. Martina v čelo španělského voj-ka. Také Polaci vydobyli dne 11. listopadu 1673 nikoliv nepatrného vítězství u Choezinu nad tureckými vojsky. Vůbec spatřujeme sv. Martina bojujícího na celé čáře zapadních zemí proti pūlměstci. Take švýcarska garda Vatikánská ctí jej za svého patrona. Za takého vyzývají jej též cestující, povozníci, hostinští. Slavnosti, v den 11. listopadu ku počtě tohoto světce pořádané, zabíhaly mnohdy až do výstřednosti, proto musela synoda Auxerská proti výtržníkům co nejpřísněji zakročiti.

Poněvač vícekráté již na přímluvu tohoto světce opakoval se div Kana-anský, proměnění totiž vody ve víno, domnívali se mnozí, že také uctí památku jeho, budou-li důkladně popijeti. Také dobrá vymluva! A ješto počátkem listopadu bývají husy nejchutnější, vzato v obyčej, užívati při hodech Martinských husí pečinky. Také u nás „Martinská husa“ není neznámou.

Kéž by za našich duň památka tohoto světce lépe byla ctěna, než se děje, pak přímluva sv. Martina u trůnu Božího byla by též vřelejší a přinesla by užítku a požehnání všemu věřícímu lidstvu.

— a —

Vyslyšená prosba.

P. Zeno Möltner, Františkán, oznamuje ze své missionářské stanice následující událost:

Ve vsi Ubeido založena byla před několika lety nová obec křesťanská. Obydlí, které jsem tam měl a velký pokoj, v němž jsem sloužil mše sv. a shromažďoval z rána i na večer křesťany ku společným modlitbám, býval dříve útlukem jakéhosi pohanského kněze. Ješto však majitelé onoho domu stali se křesťany, byl nucen učiniti místo katolickému missionáři. V této osadě žije rodina, jejíž otec byl již přijal víru Kristovu, zatím co matka a mladá švekruse byly horlivými ctitelkami pohanské modloslužby. Ze dvou dcer byla mladší hned po svém narození pokřtěna; avšak křest starší, patnáctileté dcery, uměla pohanská matka vždy nějak překaziti, jelikož měla úmysl, provdati tuto za pohanského mladíka. Ačkoliv otec dostal vždycky svědomitě všem svým povinnostem jako křesťan, měl přece tu slabou stránku, že byl pod pantoflem své ženy; aby se tedy vyhnul všem domácím sporům, neměl nikdy tolik odvahy, aby byl dceři své, která po křtu sv. tak velice toužila, nějak nápomocen býval při uskutečnění její krásného úmyslu. Z téže příčiny se také nijak proti tomu nevzpěchoval, když matka dceru svoji zasnoubila s pohanem. Nešťastná dívka plakala a naříkala, vidouc, že má býti po celý život svůj upoutána k pohanskému manželovi a tudíž nikdy více křtu svatého nedosáhne. I zdvojnásobila teď svoji horlivost a modlila se vroucně

k rodiče Boží, aby ji přece nějak ke křtu dopomohla a raději z tohoto světa ji povolala, než aby dopustila sňatek s pohanem. Maria Panna, potěšení zarmoucených, nenechala prosby ubohé dlouho bez vyslyšení. Děvče upadlo do tak nebezpečné nemoci, že v několika dnech zdála se býti blízkou smrti a lékaři vzdali se vši naděje na její zachránění. Vzdor tomu však nikdo se neodvážil uděliti umírající křest, poněvač tato dnem i nocí byla matkou i švekruší žárlivě strážena. Tu použil Bůh mimořádného prostředku, aby dobrému dítěti pomohl. — Jakási zbožná křesťanka, blízká příbuzná těžce nemocné, měla jedné noci, bdíc, vidění a slyšela hlas nadpřirozeného tohoto zjevu: „Cince (jméno umírající dívky) jest blízká smrti a bude žíti ještě tři dni; splň povinnost svoji a uděl jí svatý křest.“ Dobromyslná paní, vidouc tajemné zjevení, strachem div neomdlela a považujíc to za zlý příznak, pokřízovala se a pokropila zjev svěcenou vodou, načež zaslechla opět: „Neboj se! Nejsemť žádný zlý duch; jsem poslán k tobě od matky Boží, abych tě povzbudil, bys vůči nemocné dívce konala svou křesťanskou povinnost a udělila jí svatý křest!“ Po těch slovech zjev zmizel. Následujícího jitra odebrala se tato paní rychle k pohanské matce nemocné dívky a vyprávěla jí svou příhodu noční; avšak tato neuvěřila její slovům a rozhodně si zakázala, že nesmí býti její dceři udělen svatý křest. — Hluboce zarmoucená vrátila se paní domů a poručila u vroucích modlitbách celou záležitost matce Boží. Následující noci měla opět totéž vidění, které jí poručilo, aby si vzala několik křesťanských žen s sebou a nemocnou pokřtila; matka její že tomu tentokrát nebude brániti. A tak se také stalo. Po horlivých domluvách se strany přítomných paní svolila pohanka ke křtu těžce nemocné svojí dcery. Kdož byl šťastnější nad ubohou dívku! Neboť již následujícího dne povolal Bůh nevinné to dítě k sobě, aby na vždy náležela nebeskému ženichu.

Po dvou dnech doprovázel velký počet křesťanů a mnoho pohanských příbuzných a přátel mrtvolu šťastné dívky ke hrobu. Když byla rakev spuštěna v lůno země a křesťané vykonali obvyklé modlitby za zemřelé, — za tím co matka, švekruse a jiní pohanští příbuzní přinášeli zápalné oběti a všeho druhu pověrečné zvyky provozovali, — klesla náhle švekruse pohanské dívky bez vědomí k zemi a počala k úžasu všech přítomných hlasitě volati: „Cince již jest účastnou nebeských radostí, — zanechte všech zápalných obětí, ona jich nepotřebuje a vy, kteří to činíte, jste sluhové ďábla.“ Na to začala mluvit jako by jménem zesnulé, řkouc: „Ty, milá švekruse, učinila jsi slib, že se staneš křesťanskou, daruje-li ti Bůh bratra. Slib tvůj zalíbil se Bohu velmi; v krátkém čase budeš míti bratra. Dostoj tedy svému slibu a staň se křesťankou. — Ty pak, matko, upuť již od svého zločinného předsevzetí, také moji mladší sestru provdati za pohana a obrať se i ty ku víře Kristově. Neuposlechněš-li těchto mých slov, pak budu prositi milého Boha, aby nejen moji sestru, ale i bratra k sobě povolal. Ty však trestu Božímu neujdeš, nechceš-li se státi křesťankou.“ A ke konci doložila: „Paní, vedle mne stojící a mně neznámá, poroučí mi, takto mluvit.“ — Nenabyvši vědomí, byla švekruse donešena domů, kde po dlouhé době opět se vzpamatovala, nevědouc zhola ničeho o tom, co byla mluvila. Ona nechtěla dokonce žádnému z očitých svědků této události uvěřiti; teprve po dlouhých domluvách se strany tchyně, která jí vše zevrubně vyprávěla, co byla z úst její zaslechla a která byla jí známa jako nejzarytější odpůrkyně křesťanů, počala nabývati víry v to, co se s ní událo. Konečně pak, když po dvou měsících narodil se jí bratr, neměla více pražádné pochybnosti o pravdivosti podivuhodné této příhody. K tomu podotýká P. Möltner: Vyprávěl jsem prostě, beze všech přívěsků, to, co celá řada očitých svědků, jichž jsem se na to tázal, se mnou sdělila.

V opiových kobkách Londýnských.

Noc snesla se již nad City a když ubíral jsem se jejími, plynem jasně osvětlenými hlavními ulicemi, ustoupil lomoz dne klidu nočnímu. Cesta vedla mne jižním směrem, ven z toho obrovského jeviště, kde přepych a moda vládnou, stranou těch palácových budov, v nichž soustřeďuje se obchod z celého téměř světa, dále, vždy dál. — do těch těsně při sobě ležících krivolakých uliček, kamž noha rozmařilosti a nádhery zřídka kdy vkročí a v nichž měnivá tvář mody jen vzácným bývá hostem. Chtěl jsem navštívit opiové krémy obrovského Londýna ve společnosti přívětivého průvodce; chtěl jsem v-toupiti do tajemných těch kobek, kde lze viděti v pravém světle a v celé duševní i tělesné bídě člověka. vězícího v poutech neřesti, jež stala se mu dlouhým užíváním zvykem neodstranitelným. Průvodčí můj byl zcela k tomu schopným, aby každý jednotlivý rys tohoto temného obrázku mi předvedl a pozornost mou naň upoutal a potřebného vysvětlení podal, neboť ctihodný George Percy byl strávil nejlepší léta mužného věku svého v nepřetržité práci jako missionář mezi pohany vzdálené Číny, věnuje večer svého života opatrování oněch zaběhlých dítek dalekého Orientu, jež byl osud zahnal na pobřeží cizích světů.

„Zde jest proslulý onen Limehouse-Causeway,“ dí můj průvodčí, brzy po té, když se mi byl nabídl, že mne provede po děsných slujích, kamž noha zvědavce zřídka vkročí a zabočí se mnou do úzké jakés ulice; „a zde,“ pravil, stanuv před chudobným domkem s nízkou střechou, „zde jest první z těch děr, jež dnes navštívití hodláme.“ Nade dveřmi visel štít s tajemnými jakýmisi značkami, jichž význam mi ochotný průvodčí sdělil. „Jest to čínské písmo,“ pravil, „a znamená to rozsáfnost a sjednocenost!“ Vešli jsme do domku s těmito vyhanými symboly ve štítu a vstoupili do malé síňky po levé straně, z jejíž otevřených dveří zavál nám vstříc nejvyš nepříjemný kouř, pocházející z vycházejících výparů opiových. Síňka jest tak nepatrná, že menší si mysliti nelze a strop její jest tak nízký, že jsme museli sejmouti klobouk, abychom si jeho nensrazili. Ostatně účel, k jakémuž světnička tato určena, není nikterakž její rozsáhlosti, vlastně nepatrnosti, přiměřený, neboť jediný rozhled nás poučí, že místnosti této užívá se za krám, pokoj ke kouření a kuchyni. Po levé straně stojí stůl a mezi tímto a protější stěnou nalézá se krátká, asi jednu stopu od podlahy povýšená žíněnka, na níž si hoví dva muži, z nichž jeden v evropském kroji: soukenných kalhotech, tlusté, vlněné každé a plstěné čepici, — druhý pak v oděvu, vlastním toliko poddaným nebeské říše. Oba však jsou Číňané a kuřáci opia. Právě když jsme vstoupili, připravoval si onen muž v evropském oděvu svoji dýmku, zatím co druhý, leže na znak, pozoroval líně každé hnutí svého soudruha. Náš příchod je nijakž nevyrušil. Vyměňivše s mladíkem, stojícím za krámským stolem, pozdrav, vzali jsme si židlice, pohodlně se usadili a dali jsme se do pozorování kuřáků, chvílemi se k nim sklánějíce, abychom buď jejich kuřácký materiál, aneb jejich nástroje si prohlédli, což však nikterak našim dobrým Číňanům nevadilo, ba oni se tvářili tak lhotejně, jako by ničeho nepozorovali.

Příprava k tomuto kouření jest velice zdlouhavá. Na žíněnce, mezi oběma kuřáky, stojí lampička, pokrytá malým skleněným zvoncem, majícím naboře otvor. Na žíněnce rozložen ponořuje kuřák krátkou, tenkou ocelovou tyčinku do lahvičky s opiem. Extrakt opiový, jehož kuřáci používají, jest ve stavu polo tekutém. Tu částku, která zůstane viseti na tyčince, drží nad plamenem lampičky tak dlouho, až tekutina tato tak dalece jest upravena, že se z ní stane měkká hmota. Tuto ponoří opětně do lahvičky a ono množství, které opětně na tyčinku se zavěsilo, podrobeno jest téměř přeměněm. Když byl takovými způsobem docílil dostatečné množství lepkavé hmoty, strčí to vše do hlavičky svojí nejvyš primitivně zformované dýmky, utvoří

drátem uprostřed této plastické hmoty otvor a hotoví se ku požívání slastné této pochoutky, již si byl s takou pečlivostí upravil. Přidržíje dýmku nad plamenem, dá troubel do úst a několika rychlými tahy spotřebuje celou zásobu. Obyčejnému divákovi mohlo by to býti překvapujícím, že jsou na světě lidé, kteří tak otrockým způsobem oddávají se nějakému podniknutí, jež vyžaduje vedle mnoha času, ještě více trpělivosti. Než právě v tom vězí ten nešťastný zlovyk, jehož lákání jest tak mocným, jehož celé uspůsobení tak tajuplným a osudným zároveň, že ani ztráta času, ani námaha a dlouhé přípravy, krátce: nic není s to zabrániti této odporné, mocně působící choutce, která, když se byla jednou člověka zmocnila, tak brzy ze svých sparů jej nepustí.

Jelikož laskavý můj průvodčí mi oznámil, že onen po evropsku oděný Číňan zná poněkud anglicky a já zpozoroval, že se svojí zásobou opia zdá se býti hotov, snažil jsem se, zapřísti s ním rozmluvu. Na žíněnce ležel vedle jiných částek také předmět, jehož upotřebení bych byl sotva s to, bez poučení svého průvodčího, uhodnouti. Jest to čínská dýmka zvláštního zřízení. Ukazuje tedy na ni, pravím k Číňanovi anglickým nářečím, které se zdá synům nebeské říše býti nejsrozumitelnějším: „Vy to kouříte?“

Odpověď jeho byla naskrze praktická. „Chopil se totiž dýmky, která co do vnějšku svého neliší se ničím od našich pánviček, používaných k natírání strojů olejem, a hotovil se, aby mi pantomimicky vysvětlil upotřebení její.“

„Jak dlouho již kouříte?“ táži se dále.

„Sedm let!“

„Nepůsobí Vám kouření obtíž, nebo snad nemoc?“

Tato otázka jej patrně překvapila. On ovšem mohl mi na ni dáti odpověď toliko ve své mateřské řeči, pročež obrátil se k mému průvodčímu, dal se náhle do hlasitého, spěšného mluvení a vyjádřil se, že z počátku sice kouření opia nenáviděl, byl často a mnohokrátě následkem toho nemocen, avšak nyní prý by onemocněl, ba dokonce i zemřel, kdyby se měl tohoto požitku vzdáti. Prosil jsem jej tedy, aby se mnou sdělil, kde a proč se nejprv naučil kouření? Přiznám se, že na odpověď jeho nebyl jsem připraven a skoro nemá obžaloba jeho, spočívající v lakonickém jeho výroku: „Londýn — přátelé,“ téměř mne ohromila. Tedy nikoliv v Číně, v oně nešťastné zemi, — kde, Bůh ví, či vinou, tato neřest tak úžasně jest rozšířena, přivykl záhubnému tomuto nemravu, nýbrž zde v našem středu, v Londýně!

„Vy patrně také jiných svádíte ke kouření!“ tázal jsem se konečně.

„Nikoliv — kouření tráví; žádné maso zde,“ doložil, vykasal rukáv a ukázal nám své vyhublé, tenké ruce. Avšak jakkoliv jest si dobře vědom zhoubných účinků tohoto jedu, přec již opětne přemítá, jakým způsobem opatřil by si novou zásobu opiového extraktu.

Ponechavše jej jeho choutkám jali jsme se prohlížeti ostatní místnosti domovní. Ve všech síních jest podobné zařízení, jako bývá na palubě lodní. Žíněny jsou totiž na prknech nad sebou tak upraveny, jako visutá lože v kajutách a jedině tím dá se vysvětliti, že v těchto bídých světničkách, sotva 8 stop dlouhých, jest místo pro 10 až 16 kuřáků. Ve všech prostorách tohoto chudičkého domu mohlo býti současně neméně než 50 osob umístěno. Ostatně právě v té chvíli, kdy my byli přítomni, byla jen málo která žíněnka obsazena. Příčinu toho jsme však záhy seznali, neboť z kteréhosi vzdáleného pokoje již dlouho bylo nám slyšeti křik a lomoz lidí, kteří patrně nepozorovaně provozovali bazarovní hru. Když jsme vstoupili do této místnosti, seznali jsme, že ze dvou lůžek kuřáků odstraněny byly žíněny a nahrazeny prostředem a prkno mezi nimi se nalezající tvořilo jakýsi druh stolku hracího. Kolem improvisovaného stolu kupilo se neméně než 23 Číňanů, někteří sedíce, jiní stojíce, opět jiní s nohama křížem přeloženými

na stole balancující, jiní opět v pozadí na špičky si vystupující a někteří i na židlích, jež k tomu účelu si z celého domu byli snesli, ku hře přiblížejíce. Později teprv jsem se dověděl, že tu provozovali Číňané svoji oblíbenou hru, která jest jim známa pode jménem Fan-Tan. Hraje se totiž s 32 kaménky dominovými a s kostkami.

Na otázku, zda-li v těchto dobách špatných obchodů se jim nehraje těžce, dovídáme se, že Číňané, kteří tyto kobky navštěvují, náležejí nejchudším třídám a všicki zaměstnáni jsou na velkých lodích jako topiči, kuchaři, nosiči a větší částka peněz u nich že bývá velkou vzácností. Proto také hrává se zde sice velmi často, avšak ne vysoko. Pobyt těchto mužů v Londýně nebývá nikdy na dlouho. Oni kouří opium a hrají o všechno pryč a když nemají ani trojníku, hledí se vypůjčiti u těch, kteří jim od peněz byli pomohli.

V síni, kdež se hrálo, byl křik stále větší a rozčlenění vždy patrnější. Tu obrácena byla moje pozornost na zvláštní zařízení v rohu jedné stěny. Na velkém, plochém kamenu, jež přesně se do rohu hodil, stála sklenička, naplněná olejem, na jejíž povrchu plaval hořící knůtek. Kolem této skleničky jsou rozestaveny tři poháry, váza a květináč. Poháry jsou prázdné, avšak ve váze vězí několik prutů, obalených ozdobným čínským papírem, z délí 15 až 18 stop. V odpověď na můj dotaz vedl mne pan Percy do sousedního pokoje, jež rovněž jako ty ostatní zíněnkami byl opatřen. Zde zřízen byl ve výklenku, který původně asi určen byl pro nástěnný věšák na šatstvo, úplný oltář. Trpytě se pozlacenými čínskými třetami, stuhami hedbávnými, pávími pery a tomu podobnými ozdobami, poskytoval podobný pohled na poháry, vázy, kaditelnice a lampu. To jest čínský chrám bohyně Vesty a primitivní lampa s knůtkem má znázorňovati její svatý oheň. Lampa zapaluje se na paměť drahých zesulých.

Když jsme byli takto celý dům prolezli, vrátili jsme se opět do pokoje, do něhož jsme nejprv byli vkročili. Svého sdílného známého stihli jsme tu ještě; on si byl zatím uchystal novou zásobu opia a ukázal mi malou lahvičku s hlasitou poznámkou: „Šillink.“ Vzal jsem jí od něho a pozoruji ji pln úžasu se všech stran. Obsahuje sotva do dvou náprstků tekutiny a přec stojí značnou částku peněz.

„Na jak dlouho postačí vám to?“ táži se neznámého známého.

„Hodinu, — půl druhé!“ odvětil a vzal mi lahvičku z ruky.

Ubohý člověk! Dobromyslný, své vlastní špatnosti vědom a přec ztracen, na vždy ztracen v beznadějně porobě! Plni soucitu opustili jsme tuto příšernou místnost a vyšli jsme opět na ulici, abychom zastavili se v blízkém, čistotném krámě, který spravován byl mužem na pohled velmi intelligentním, rovněž Číňanem, evropským však krojem oděným. Za krámem totiž upravena jest druhá opiová kobka, daleko menší oné první a ještě méně pohodlí skytající. Zde našli jsme asi 12 Číňanů, kteří nás přívětivě pozdravili. Prohledali jsme opět celý dům; jest podobně zařízen a opatřen španělskými stěnami a neposkytuje jinak nic zvláštního.

Obě tyto kobky nejsou ostatně jedinými zástupci podobných závodů ve východní části Londýna. V Limehousu, Poplaru a Shadwellu nalézá se aspoň šest až sedm takovýchto slují, jež podobají se jedna druhé jako vejce vejci. Jsou to chudičké, na polo zbožené, téměř k obývání neschopné domy, jež, přeměněny jsouce v sídlo ohavné, zhoubné náruživosti, stávající se léčkou oněch prostých, bezstarostných Číňanů, jichž vytrvalých sil používá praktický Angličan ku namahavým pracím na velkých párnících a kteří krvavě zasloužený peněz svůj zanechávají v nevlidných kobkách opiových anglické City. —

Z anglického přeložil M. W.

Učitelé neznabožství.

Нарсал —š —k.

Žádné bludařství nezasadilo katolickému náboženství tolik těžkých ran, žádné také nemělo pro ně tak osudných následků v zápětí, jako vystoupení tak zvaných reformátorů v 16. století. Pakli po onom velkém rozkolu východním, jemuž církev řecká děkuje svůj vznik, již velice značný počet křesťanů zřekl se autority papežské a opustil středisko katolické sjednocenosti, krok to, jenž dosti nemůže býti oželen: jsou přec odchylky v učení tak nepatrné, že vždy zbylo ještě dosti příčin, aby umožněno bylo opětné sloučení obou církví v jednu prvotní. Ostatně má tento rozkol pouze místní svůj význam a byl dalek toho, aby se mu snad směly přičítati tendence i schopnost, aby stal se mocí dobývačnou a konkurentem katolicismu i v jiných částech světa, Asii a východní Evropu vyjmajíc. Od těch dob vynořilo se na povrch okršku zem-kého nescetné množství malých sekt, zazářily na nějaký čas jako meteor a jak se objevily, tak rychle zas zmizely, anebo živoří někde v zapomenutí, stíženy žalostným osudem vše ničícím. Nějakou vážnější působnost nerozvinula z nich žádná, kromě Waldenských a Albigenkých, kteří přijali na se více ráz politický, aneb aspoň socialně-politický, nežli náboženský. Avšak bludařství šestnáctého věku zarylo se církvi Kristově hluboko do těla, ano na místě staré víry postavilo princip nový, totiž onen svobodného bádání, a tím vydalo v šanc mēlkému hloubání celou řadu stěžejných bodů víry, které již od dob Kristových sloužily za základ a normu křesťanského života a z nichž se vyvinuly formy křesťanské společnosti, jak v životě soukromém, tak v rodinném, tak v národním. Všeobecně bylo si slibováno do reformace, že zavede nový život, volnější, svobodnější do otázek náboženských, brzy však bylo seznáno, že tento život, toto hnutí následkem rychlého průběhu věcí stalo se zcela bezuzdným, že způsobilo všeobecné zmatení pojmů u věcech náboženských, že vydalo křesťanství na pospas rozkladu a že dokonce i do společnosti občanů vrhlo jiskru revolučních choutek a snah. Snaha, vymaniti rozum „z pout víry“, vedla k oné žalostné bezuzdnosti na poli mravní rozvahy, jež měla záhy za následek daleko úžasnější bezuzdnost na poli mravního života, — následovala emancipace tělesná. Tato snaha, proti víře čelící, vedla ku dvěma různým výsledkům: k deismu, který o nějakém božském zjevení nechce ničehož věděti, a k atheismu, jenž Boha a náboženství zvláště zavrhuje. Praktickým pak důsledkem obou jest materialismus, — kult hmoty.

Počátek toho, aby totiž ona duchovní bezuzdnost byla v jakousi soustavu uvedena a z nevěry učiněna byla věda, vyšel z Anglie. Tam totiž byl David Hume (narozen r. 1711, zemřel r. 1776) svým neobyčejným ostrovtípem a proslulými díly otevřel do kořán dveře skepticismu (pochybovačství) a vyvolal tak nejistotu na poli víry, která brzy v praktickém životě jevila se ohavnými mravními výstřednostmi. Víra a každý náboženský projev stal se předmětem posměchu a na všemožný způsob byl tupen a hyzděn. Pod posměšným jménem „pekelný oheň“ utvořila se společnost mladých lidí, kteří se strašnými přísahami zavázali, bojovati veřejně i tajně proti křesťanství, každému náboženství vůbec, i mravům, jak se to právě hodilo, a vyváděli skutečně ty nejhroznější a nejopovrhlivější excessy. Jedním členem této čisté společnosti byl též později proslulý básník a spisovatel lord Bolingbroke (nar. r. 1672, zemř. 1751), který svými mladíckými rozpustilostmi působil všeobecné pohoršení a v pozdním věku ve svých „listech“ tupil a posmíval se křesťanskému náboženství. Tato společnost došla brzy následování ve velkém počtu spolků, kteří, z Londýna vycházejíce, zaplavili celou zemi a ve všech vrstvách obyvatelstva získali si přívrženců, tak že se zdálo, jako by celý národ anglický o překot chtěl se státi nevěreckým a bezuzdným. Když pak král Jiří I. chopil se přísných prostředků proti tomuto řádění a podobné

spolky a shromáždění podrobil důkladné kontrole: zmizely tyto záhy, ba ne-
očekávaně s povrchu veřejného života, — avšak jen proto, aby mohly po-
taji páchatí dále bezbožné neřesti. A to jest vlastní původ oněch tajných
společností, s nimiž později se setkáme pod jménem „svobodných zed-
nářů.“

Bratrstvo zednářů jest — vedle prvního jich a účele a původu — spo-
lečností mužů, kteří hlásí se k tak zvanému všeobecnému rozumovému nábo-
ženství. Klásti vznik svůj do dob stavění věže Babylonské, jest právě tak
nesmyslné, jako když oni sami považují sebe za nástupce rytířů templářských.
Tyto pověsti o vzniku svobodného zednářství vznikly v samotných kruzích
zednářských a nemají jiného účelu, nežli dáti tímto bratrstvu, které se
ostatně rádo též řádem nazývá, vzezření a nátěr starobylého původu. Když
pak vážnější mužové na to naléhali, aby bratrstvu dal se jistý, pevný cíl, tu
položili si za účel oproti křesťanskému rázu lidstva, usilovati o ušlechťování
člověka ve svobodném spolčování se, odpovídající takto klamným filosofickým
názorům své doby. — Když na místo židovstva a pohanstva nastoupilo kře-
stánství, vešlo v obyčej, považovati člověka za křesťana a rodinu a stát za
křesťanskou instituci, pojem to, který reformatorům předešlého století nijakž
se líbiti nechtěl. Kdežto křesťanské náboženství staví lidstvu na oči za pra-
vidlo pro celý život zcela určitý a nikterakž nepřekrutitelný mravní zákon:
snaží se jej zednářstvo potlačiti zcela všeobecnými životními pravidly. Mravní
zavazek zednářů pozůstává v tom, aby vždy zůstali dobrými a věrnými muži,
muži cti a rozšafnosti, při čemž však jen to jediné povážlivým býti se jeví,
že tyto pojmy o dobrou a věrnosti, cti a rozšafnosti, u různých lidí různého
také došly výkladu. Ústavu svou a jiné zvyky svého bratrstva vytvořili si
zednáři dle vzoru již po staletí existujících stavebních korporací. S ohledem pak
na tuto okolnost zvolili si známé odznaky spolkové, — zástěru, kladivo a
lžíci. Sídla svá označili názvem loží. O tajemných obřadech při jich schůzkách,
jakož i o mnohých zvycích těchto vypravuje se mnoho dobrodružného, čemu sotva
uvěřiti lze a upomíná spíše na masopustní mumraj, než na tak vážné snahy,
jaké svobodní zednáři předstírají.

Z Anglie bylo svobodné zednářství do Hollandu zanešeno. Hollandské
vládě však zdály se noční schůzky a tajemné rejdy jejich podezřelými. V při-
hodný čas vedrala se proto policie do jednoho z těchto shromáždění, roze-
hnala společnost, skonfiskovala odznaky spolkové, spisy a kasu. Spisy ty
obsahovaly podivuhodná usnesení o tajemných znameních a odznacích, o růz-
ných stupních učedníků, tovaryšů a mistrů a o obřadech a formalitách při
přijímání nových členů. Velkou nelibost způsobila přísežní formule, kte-
rouž se bratři zavazují k naprostému a nezrušitelnému mlčení o záležitostech
bratrstva. Porušení této přísahy bylo přísným trestem stíženo. Měly býti
dotýčnému srdce a jazyk vyrvány, tělo jeho spáleno a popel měl býti větrem
rozesen do všech konců světa. Že by však nějaká podobná exekuce byla
vskutku vykonána, o tom není ničehož známo; patrně pohrození tímto tre-
stem mělo býti pouhým strašákem. Z dalších sdělení zvěděla také hollandská
vláda, že se svobodní zednáři při přijímání nových členů o náboženství nové
získaných málo starali. Stanovy, v roce 1723 velkou loží vydané, obsahují
ohledně tohoto bodu ustanovení, že sice zednáři smějí míti své zvláštní
náhledy, při tom však mají býti zavázanými k náboženství rozumovému. Zde tedy
nalézáme již nejsilnější racionalismus spojený s netečností náboženskou.

Senát města Amsterodámu zakázal schůzky zednářů. Také v ostatních
zemích Evropy, kamž pozvolna se byli vedrali, byli od vlád nedůvěřivým
zrakem pozorováni, místy pak dokonce pronásledováni. Byl totiž v této spo-
lečnosti spatřován stát ve státě, čímž by zájmy ostatních státních příslušníků
snadno poškozeny býti mohly. Snášelivost a náboženská lhostejnost, kterou
zednáři snaží se rozšiřovati, musela by náboženství zvláště škoditi a čistotu
mravů v nebezpečí uvéstí. Jinak snažili se zednáři vyhlícti středisko své jako

útulek svobody, spravedlnosti a lidskosti. Toto vylíčení mělo však malé víry u papeže Benedikta XIV.

Již předchůdce jeho Klement XII. zakázal vstup do této společnosti, jakož i účastenství na její schůzích a zavrhl v dotyčné bulle jich závaznou přísahu jako neoprávněnou. Papež Benedikt XIV. potvrdil tuto bullu svého předchůdce a vytkl s obzvláštním důrazem, že svobodné zednářstvo nese v čele svém zkázonosný indifferentismus, jež katolická církev zavrhuje a který náboženství zvláště v nebezpečí uvádí. Pak vytkl papež zednářům, že svou ústavu a ostatní zřízení hájí v neproniknutelném tajemství, ano i že zákonitě své vrchnosti, která přec má právo pátrati, zdali v některé společnosti se nic neděje, co by náboženství, anebo stát ohroziti mohlo, každé vysvětlení odpírají. Vše, co před Bohem počestné, před svědomím pak dobré jest, nepotřebuje se světa denního štítiti, toliko hřích a zlé svědomí skrývá se v tajuplném temnu.

Ve Francii shromáždily se všechny živly, které pod firmou „osvícenosti“ usilovaly o zboření trůnu a odstranění oltářů, v jednotu, která co do bezbožnosti svých členů a ohavnosti svých plánů všecko dosavadní daleko předčila. Zhoubné zásady a učení, jež v jednotě této vytčeny byly, pokročily i za hranice Francie a zaplavily svou špinavou vodou všechny téměř země Evropské. Účastníci tohoto spolku se zalibou se nazývali filosofové a přičinili se, toto jméno všude ve špatné světlo postaviti, neboť považovali se za jedině důstojné nositele jeho. Pod záminkou, že jsou pionéři osvěty pro celý svět, bylo by se jim brzy podařilo, vznítiti všeobecný světový požár.

První místo v tomto ohavném spolku přísluší bezbožnému patriarchovi nevěry, Voltairovi. Byl to syn pařížského advokáta a narodil se r. 1694. První své vzdělání nabyt ve škole Jesuitské. Od studia věd právních, pro něž byl jej otec jeho určil, brzy se odvrátil a věnoval se výhradně spisovatelství. Pro své výstřednosti na poli tomto byl z Francie vypovězen, vrátil se však již r. 1728 do Paříže zpět s tím předsevzetím, že zničí církev, již toliko „ohavníci“ nazýval. Voltaire byl ctižádostivý a zlomyslný člověk, který se většinou malichernými dojmy ovládati dal; on nebyl ani ostrovtipný, ani důkladně vzdělaný, za to však kousavý vtip a perná ironie byly v něm zastoupeny dávkou přílišnou. Kdo nehlásil se k praporu, jež byl vztýčil, aneb kdo byl lhosejným k jeho svět oblažujícím teoriím, ten musel zakusiti v plné míře pronásledování Voltairova, v němž on oproti svým protivníkům byl neunavným. Scházela mu toliko moc, aby toto své pronásledování pouhým perem neb slovem zaměnil za skutečné. On si uměl sice svým tichocením a krásorečnictvím, jakož i co do formy slícnými, ale bezmyslenkovými básněmi přízně knízat vydobytí, nedovedl se však v ní trvale udržeti. Jeho poměr k pruskému králi Bedřichu II., u něhož od r. 1750—1753 dlel, jest dosti znám. Spisy jeho dštily hořící smůlu a jed proti náboženství, zvláště však proti katolické církvi. Kněze snažil se vždy znázorniti jako hlupce, podvodníky a licoměrníky a vydati je takto lidu v posměch a opovržení. Z hrdinné panny Orleanské ztropil si rovněž posměch v básni, která, kromě několika jalových vtipů a skutečné slovní krásy, nemá sice prázdné literární ceny, vzdor tomu však mnohými mělkými veličinami ještě za našich dnů vynášena jest do nebe jako vzor dosud nepřekonaný. Jeho filosofické spisy překypují nemravnostmi a sprostotou; jeho historické pokusy jsou pouhým dilettantismem, postrádající vši věrnosti dějepisné. Tak vypadá z blízka onen patriarcha nevěrectví, muž, kterého ještě dnes malí velikáši a velcí křiklouni velebí jako Boha a prohlašují za tvůrce nové doby.

Voltaire dosáhl vysoký věk 84 let. Ještě na smrtelné posteli nemohl opomenouti, dáti na jevo svou hlubokou nenávisť oproti církvi. Pod záminkou, že se chce s církví smířiti, dal si zavolati faráře od svatého Sulpice. Tento poslal k němu abbéa Gaultiera, který mu také svaté svátosti udělit a několik dní později písemně jakés vyjádření od něho obdržel. Poněvadž totiž již po dvakráte, kdykoliv onemocněl a smrti se obával, dal si zavolati kněze a

s církví zdánlivě se smířil, vždy však, jakmile zdraví se mu navrátilo, pře-
dešlý život hříšný znovu započal, domníval se abbé, že by bylo záhodno,
žádati od něho veřejné prohlášení. Tento projev Voltairův zní doslova: „Já
nížepsaný prohlašuji, že jsem, ješto před čtyřmi dny byl jsem postižen
chrlením krve. vyzpovídal se knězi pauu Gaultierovi, a že také chci, po-
volá-li mne Bůh v mém 84. roce z tohoto světa, v církvi katolické, v níž
jsem se zrodil, zemřítí. Doufám v milosrdenství Boží, že se mi za mé pře-
stupky dostane odpuštění a pakli jsem kdy způsobil církvi pohoršení, prosím
také za to Boha, aby mi prominul. V Paříži, 2. března 1778. Voltaire.“ —

Toto prohlášení uvrhlo vrstevníky Voltairovy v nezkratitelnou zuřivost.
On však znovu se pozdravil ze své nemoci — a nastoupil opět starou cestu.
Avšak již po několika dnech dostavilo se znovu chrlení krve a smrt byla ne-
odvratná. Teď nehnuli se jeho svobodomyšlní soudruhové od jeho lože ani
na okamžik. Žádosti jeho, aby zavolán byl kněz, nedali sluchu. On upadl
v zoufalství a chvílemi v zuřivost, vyzýval jméno Ježíšovo, aby po chvíli opět
se mu rouhal, rozedral svůj obličej a zakousl se zuby svými do ramen a
proklínaje a zlořeče vypustil ducha svého dne 30. května 1778. Lékař
Tronchy a maršal Richelieu, již smrti jeho přítomni byli, prohlásili, že tak
hrůzného smrtelného zápasu nebyli dosud svědky.

Co do nadání i učenosti byl Voltaire daleko překonán soudruhem jeho
d'Alembertem, zakladatelem tak zvané encyklopaedie. *) D'Alembert byl
vlastní syn vévody z Orleanu a proslulé paní Tenuinové, manželky básníka
Destouchesa. Rodiče odevzdali ditko do nalezince. D'Alembert byl vý-
tečným matematikem, kterého nikoliv přesvědčení, nýbrž zkažené srdce
zavedlo k nevěře a svobodným myslitelům. Proto také žádal na smrtelném
loži vícekrát kněze, — zemřel však bez poslední útěchy, sklaman býv svými
přátely, kteří stále předstírali, že pro kněze již poslali, v r. 1783 v stáří 60 let.

Třetím v této čisté společnosti bojovníků proti víře a mravům byl
Diderot (narozen r. 1713., zemřel r. 1784), ctizádstivý to, hašteřivý muž,
který, nejprv Jesuity odchován, obdržel již tonsuru, když tu vystoupil ze
stavu duchovenského a, když byl po nějaký čas studiu práv se věnoval, oddal
se činnosti literární. Mnoho jím vydaných spisů mělo ten výslovný účel, ztropiti
si posměch z křesťanského náboženství a činiti propagandu zhovadilosti. S nepo-
píratelnou nestydatostí odvážil se veřejně tvrditi, že jediný rozdíl mezi člověkem
a psem pozůstává — v šatstvu. On byl tím nebezpečnějším nepřítelem náboženství,
an netoliko spisy vážného obsahu, nýbrž také pomocí románů a divadelních
kusů špatné své zásady rozšiřoval. Než i proti občanskému pořádku vystoupil
Diderot, z počátku potaji, později zjevně. Knížata nazval tyranny; král jest
v očích jeho pouze sluhou svrchovaného lidu, jemuž děkuje za svou důstojnost
a který jej také dle své vůle kdykoliv může sesaditi. Diderot jest to také,
který pronesl to ohavné přání, aby byl vnitřnostmi posledního kněze zardousen
poslední král. Tu jest ovšem nepochopitelno, kterak mohli panovníci (jako
na př. Bedřich II. Pruský, Kateřina Ruská) podobným lidem přizeň svou věnovati.

Ještě jednoho apoštola jest mi vzpomenouti a sice hlavně proto, že týž
důsledky svého nevěrectví, které byl ve svých spisech hlásal, celým svým
životem způsobem zjevným, ale též odstrašujícím, na odív stavěl.

Jest to Jan Jakub Rousseau, vedle Voltaira nejvíce vlivu požívající
a nejnebezpečnější nepřítel víry své doby. On byl synem hodináře a narodil se
v Ženevě r. 1712. Otec jeho byl sice chudým, ale dosti sečtěným a čítal již
se svým sedmiletým synem romány. Sotva 9 roků stár, četl Rousseau pře-
klady z Plutarcha. což na jeho příští politický směr mělo účinek značný.
Celý život jeho jest pouhé toulání se bez plánu a cíle, bez nějakého povolání
a beze vši pevné a spořádané činnosti. Poněvadž byl dobrým znalcem hudby,

*) Jest to dílo o 42 svazcích, které mělo obsahovati všeliké vědění, avšak ve svých
filosofických, dějepisných a náboženských článcích stalo se pravou zbrojnicí pro nevěrce.
Kromě d'Alemberta, Voltaira, Diderota a jiných francouzských humanistů psali sem též tři
duchovní. Také Němec baron Hollar náležel ku spolupracovníkům tohoto literárního podniku.

živil se vyučováním jí a opisováním not. Také zual výtečně býti živ na útraty jiných, zvláště starších dám, s nimiž se nerozpakoval, ač značně mlád, tropiti neřesti. K vůli jedné takovéto dámě přestoupil ke katolicismu, záhy však opět stal se protestantem. Ostatně bylo proň náboženské vyznání pouhou zevní formou, au totiž navykl si pohlížeti na křesťanství jako na pouhý historický zjev beze vši pravdy a ceny. Ze spisů jeho lze poznati, že přijal jsoucnost Boží, uznal jej za tvůrce světa a za soudce mravních činů a že věřil v nesmrtnost duše a odplatu po smrti.

Rousseau byl člověk s mnohým, nikoliv však důkladným věděním; on měl dobré nadání, ale v myšlenkách takou rozháranost, že mu sotva rovného lze nalézt; jeho svěvolnost a temnost myšlenek vtiskly mu ráz filosofujícího zvláštnístkáře. Srdce jeho bylo naprosto zkážené k přátelům, nevděčné k dobrodincům, bez lásky a beze všeho citu ku své vlastní krvi, bezohledné v ukájení smyslných choutek. U žádného snad muže nejví se odpor mezi spisy a jednáním tou měrou a tak zjevně, jako u něho. On mluví o své nadšené lásce k vědě a při tom sepsal cenou poctěné dílo, v němž zatracuje vzdělání jako zkázonosné. On káže proti truchlohram a sám složil několik operett. On velebil cenu přátelství a zatím nedůvěrou, surovostí, nevěností a nevděkem odpudil od sebe nejlepší své přátele. On horlil pro mravnost a počestnost a zatím prováděl ty nejohavnější neřesti i se starými ženštinami. On dal rodičům předpisy ku výchově dítek a sám poslal svých pět nemanželských dítek, se služkou zplozených, do nalezince. On zatracoval sebevraždu a posléz sám se otrávil (roku 1778.) Rousseau velmi málo prospěl svými spisy, za to ale neobyčejně mnoho jimi uškodil. Svým „Emilem“ zamýšlel uskutečniti úplný rozvrat na poli vychovávání mládeže, kteréž mělo se státi vlastně dressurou, spočívající na klamných zásadách lidumilství a mravnosti, již byl Rousseau klamným hlasatelem. A povážíme-li, jakému všeobecnému souhlasu těšilo se toto dílo u rodičů a vychovatelů, jinak také u mužů spóřádaných a rozumných, tak že přemnohým stalo se na dlouhý čas pravidlem při vychování, pak vysvětlíme si též snadno onu všeobecnou zatemnělost duševní, s jakou se v posledních desetiletích předešlého a v prvních desetiletích tohoto století potkáváme. —

Největší však zlo spůsobil Rousseau svým spisem: „Du contrat social,“ — „o společenské smlouvě,“ který r. 1761 nejprv se objevil. Myšlenky, které zde vyvíjí, nejsou sice nové, ale spůsob, jakým je projednává, až do nejzazších krajností rozprádá, zjednaly tomuto spisu největšího rozšíření a značného vlivu v ustanovování politických názorů a směrů. Rousseau zde mluví o věcech rozumových k srdci lidu a tak podařilo se mu snadno a hravě získati oněch, jichž Voltairovi svěsti se nepodařilo. On popularisoval politické pojmy s takou mistrností, že může býti právem považován za tvůrce oněch hesel, „svoboda, rovnost, bratrství,“ která za velké revoluce takou roli hrála. On vyvozuje, že stát povstal smlouvami z přirozeného stavu národů, že svrchovanost jest v rukou lidu a všechna moc, tudíž i knížecí z lidu vychází, knížata pak že jsou úředníky lidu. A jako křesťanství jest státu nepotřebné, ano dokonce škodlivé, tak také nepotřebuje lid knížat, poněvadž jest sám dosti mocným, aby se ovládal.

Příběheme-li k těmto jmenovaným ještě německého barona Hollbacha, v jehož spisech jeví se materialismus v celé své nahotě a jehož pařížští filosofové každé neděle byli hosty, naučili jsme se aspoň přibližně znáti vůdce oné děsné sekty filosofické, jejíž členové sami se nazývali „bratři v Belzebubu“ a již jednali dle určitého plánu, aby totiž náboženství i stát odstranili a pomocí své vlastní filosofie ovládli všechny národy všech zemí. Mravní a náboženské vzdělání jest výsledkem strachu před nějakou vyšší bytostí, která však jest pouhou smýšlenkou kněží. Člověk nesmí býti z nějakého vyššího stanoviska, než z přirozeného zvířecího posuzován; kdo by jej chtěl učiniti šťastným, musel by jej vésti do lesa. Byly také podány návrhy, které byly s to odstraniti úplně každý pojem lidské důstojnosti, na příklad: že

rozplozování mohlo by se díti bez stavu manželského a zcela veřejně, že kůže zemřelých mohla by se upotřebiti na boty nebo rukavice atd. Pojmy o duši, ctnosti, hříchu, svědomí a odplatě byly by málem z paměti lidské odstraněny bývaly a cizoložství, krvesmilství a sebevražda nebyly by směly býti považovány za hříchy. Přetvoření celého světa dle těchto zásad mělo pak záhy a rychle býti předsevzato. Z té příčiny starali se bratři v Belzebubu o úžasné a soustavné jeho rozšiřování netoliko ve Francii, nýbrž také daleko za hranicemi. I suazili se dostati na svou stranu žurnalistiku, strhnouti na se vyučování mládeže, zaopatřovati vychovatele dle své metody do rodin šlechtických, obsazovati stolice na universitách a akademiích, na vyšších i nižších učilištích svými stoupenci, krátce přivésti to tak daleko, aby bezbožecký duch vnikl do všech vrstev lidu a aby záhy patřilo k dobrému tonu, vyjadřovati se posměšně o náboženství a kněžstvu. Oni vyhledávali přívržence ve všech stavech, zvláště však spekulovali na osobnosti vznešené a mocné a žebroňili o přízeň intrigantských, vliv požívajících žen. Pak ovšem nelze se diviti, že ve všech zemích jevil se úpadek a zkáza, že na místo důkladného vědění nastoupilo hrdopysné sebevědomí, jakási sebranka encyklopedických vědomostí beze všeho hlubšího podkladu, že národové byli klannými frázemi o nezadatelných právech lidstva, svobodě, rovnosti a bratrství a o všeobecné blaženosti a štěstí nemálo rozrušení a na scestí svedeni a pak hnáni jsou v náruč násilného převratu — revoluce.

Humanismus Voltairův účinkoval nakažlivě; z Francie přešel do Němec. V Mnichově, hlavním městě Bavor, nalezala se již lože zednářů, nesoucí jméno: „Theodor dobré rady,“ která měla svůj vlastní dům a k údům svým čítala mnoho vynikajících mužů, vysokých úředníků, ano i kněží z celé země. Tito mužové dali se nejvíce uchvátiti krásnými slovy, jež buď přímo vyňata byla ze spisů francouzských filosofů, aneb dle jich vzoru sdělána, dali se oklamati předstíráním humánních a všeobecně dobročinných účelů, aby tak zakryt byl pravý cíl těchto společností, dali se zaslepiti stkvělým líčením pozeňnané jich činnosti. K tomu pak ještě přišlo, že ve své organizaci mistrně dovedli napodobiti zřízení řádu Jesuitského. Roku 1776 založil professor církevního práva v Ingolštátě, Adam Weishaupt, muž to prostředního nadání a mělkých vědomostí, společnost, jež měla co do zřízení svého napodobiti řád Jesuitský, avšak účel její měl býti právě opačný. Čítaje spisy francouzských filosofů, jež byly tehdy v rukou všeho lidstva, náhodou padl na výrok Helvetiův, že podnikavá hlava jest s to, že své pracovny ovládati celým světem. Za tím účelem musela vážnost náboženství a státu pozvolna a nepozorovaně býti odstraněna. I domníval se, že nejspíše toho docílí tím, když náboženské představy nahradí představami rozumovými; cestu pak k tomu poslednímu naznačil větou, že morálka jest uměním; které učí lidstvo, býti zralým a postrádati knížat. Hlavní snahou údů této jednoty muselo by býti, aby vyrvali panství z rukou jak duchovních, tak světských knížat a přenesli je na sebe, aby stávající poměry občanské společnosti odstranili a člověka ve starý stav, kde každý otec rodiny byl knězem a pánem ve své rodině a rozum byl jedině platným zákonem, opět uvedli. Za tou příčinou musela by víra, smýšlení a celý veřejný život změněn býti.

Z počátku obmezil se Weishaupt na to, aby si získal pro svou tajnou společnost studenty, jmenovitě ty nejnadanější, poznenáhla však měli býti ti nejschopnější a nejodvážlivější mužové každého povolání a všech národů býti přibírání, tajný účel zasvěcování a mistrů poslušnými býti činění. Od spoluúdu byla požadována neobmezená oddanost k řádu, úplné věnování schopností a sil jedině na prospěch vytčeného účele bez ohledu na náboženství i vlast, svobodu i čest, majetek i život, dále museli slíbiti naprostou poslušnost svým představeným a nezrušitelnou mlčelivost. Představení měli právo, také nemravné a nespravedlivé činy nařizovati. Aby pak do všech poměrů jak jednotlivců, tak rodin, jak do správy státu, tak obcí jednotlivých nahlédnouti a zkušeností při tom nabytých ve prospěch řádu — tak se totiž

společnost ona sama pojmenovala — použití, či vlastně zneužití mohli, museli údově vykonati upřímnou zpověď ze všech svých názorů, předsudků, náklonností, chyb, ze svého celého jednání a myšlení; dále museli cizí, jim svěřená tajemství, a co o poměrech jiných věděli, oznámiti a tím představenstvu umožniti, aby pomocí znalosti všech tajností jednotlivců jich srdcem i duchem zcela ovládati mohli. (Dokončení.)

Trest Boží za rouhání.

Strašlivou výstrahou všem rouhačům budiž následovní pravdivá událost, která se v jihofrancouzské vsi Pia u Perpignanu před pěti lety přihodila. Osm silných, bujarých mladíků v stáří od 20 do 25 let vstoupilo do kavárny. Nenaležše zde více místa, chtěli odejti, když ochotná majitelka kázala upravit jim soukromý svůj pokoj. Brzy stála před nimi konev horké punčoviny a mladá tlupa bavila se co nejživěji. Tu upozoroval jeden z nich, jménem Estrach, na stěně visící krucifix. Péro se mi přičí při vypisování sceny, která teď následovala. Estrach sňal totiž kříž se stěny a vstrčiv hlavu Kristovu do konve, pravil: „Napij se přec taky jednou punče!“ — Tento ohavný čin přijat byl ostatními s nevýslovným jásotem. „Počkejte, hoši, musíme se podívat, co má všechno v žaludku!“ zvolal jiný, jménem Marc a jedním rázem rozřízl ostrým nožem prsa Kristova, jako bývá v obyčeji při sekci mrtvol. „Ah to všechno nestačí!“ křičel třetí, Aynard zvaný, „musíme mu uříznouti nohu, abychom viděli, zdali též poteče krev!“ A v mžiku byla pravá noha Ukřižovaného odříznuta. A nyní stopujme jakých následků přineslo toto bohaprázdné rouhání oněm osmi spustlým mladíkům. Estrach, který strčil hlavu Kristovu do horké punčoviny, utopil se již za několik dní při koupání v řece. Marc a pět jiných soudruhů zemřelo v krátkem čase za sebou úbytými, neobyčejně rychle působivšími. Žádný z těchto nešťastníků nebyl na smrt připraven. Sotva že byl poslední z oněch sedmi pohřben, když Aynard, jenž Kristu nohu byl odřízl, pocítil prudké bolesti v pravé noze, z čehož vytvořila se zvláštní, lékařům dosud neznámá nemoc. Bolesti v noze byly tak nesnesitelné, že muselo býti přikročeno k odejmutí nohy, které místním lékařem, doktorem de Lamorem, provedeno bylo. Můžeme si pomysleti, jaký úžas nastal mezi lékaři, když ani krůpěj krve nevytekla. Toliko Aynard poznal tajemství ono a byl tak upřímným, že se vyznal ze svého zločinu. On jediný zůstal na živu, aby vyprávěl onu bohaprázdnou událost, jemu jedině bylo dopřáno, odprositi toho, jehož obraz byl tak strašlivým způsobem zohavil a potupil! — Zde nový doklad, že Bůh nestrpí beztrestně rouhavých činů. —oš.

Obsah „Obrany víry“:

Chrám Božího hrobu v Jerusalemě. (—k). — Ostatky sv. Martina. (—a—) — Vyslyšená prosba. (— W.) — V opiových kobkách Londýnských. (Z anglického přeložil M. W.) — Učitelé neznabožství. (Napsal —š. — k.) — Trest Boží za rouhání. (—oš.)

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 21—24.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCSLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Protestantismus a sociální život.

Snad věřil by svět více dějepisným lžím, kdyby každodenní zkušenost nepoučovala nás o pravém jich opaku. Protestanti na příklad až do omrzení se chvastají vůči katolíkům, že připravili národům dočasné blaho a štěstí. Byla by to krásná zásluha, jen kdyby byla pravdivou. Avšak to nelze nazvat žádným národním a společenským štěstím, pakli malá hrstka lidí obohacuje se na útraty celých společností lidských, — my aspoň něčemu podobnému říkáme: vykořisťování lidu, oligarchie, plutokracie. Církev katolická ujímalas se vždy poctivě chudých, proto také mohla se honositi, že zvláště chudšasové utkali se pod její ochranná křídla, jásali jí vstříc, neboť ona jediná vztýčila štít, na němž napsána byla zlatá slova zakladatele jeho: „c h u d ý m k á ž e s e e v a n g e l i u m!“

Tato zásada byla však zároveň opovězením války hrdému Římu, který vzpěchoval se uznati chudinu za svobodnou a přiřknouti jí lidských práv. Než — vedle šíleného mnohdy ctění bůžků, v něž ostatně mnozí císařové římsí ani sami nevěřili, ano kteréž dokonce i takovým způsobem zesměšnili, že kázali koňm svým božskou poctu vzdávat, — nebyla žádná neřest tak odpornou, jako zneuznávání lidské důstojnosti u chudšasů a z té příčiny muselo křesťanství vedle potírání pohanských zvyků také proti tomuto šerednému a ohavnému návyku bojovati a krvavé pŭtky sváděti. Vítězství křesťanství ve velké římské říši bylo také tím nejkrásnějším sociálním vítězstvím, neboť millionům chudšasů dostalo se těch práv lidských, kterých jim bylo dosud tvrdošjně odpíráno.

Avšak svět byl daleko větším než město Řím! Zatím co říše římská, která po tři staletí nevinnou krví mučedníků křesťanských napájela svou pŭdu, těšila se pod žezlem zázračně ku víře Kristově obráceného císaře Konstantina po nějaký čas míru a spokojenosti: byla Persie, která se již tehdy mohla honositi pěkně vzkvétajícím křesťanstvím, navštívena strašným pronásledováním vyznavačů Kristových. Šach perský, Sapor II., páchal po 70 let svého vládnutí tolik nejrůznovějších ukrutností na křesťanech, že snadno může býti po bok postaven římskému Neronu a Diokleciánu. Pohnutkou k této nenávisti byla především jeho nevyšlovná pýcha, an se neustále nazýval bratrem slunce, strýcem měsíce a soudruhem hvězd a s nimi zároveň dával si božskou poctu prokazovati; avšak příčinou toho byly také důvody politické.

Císař Konstantin byl totiž přijal polobratra Saporova, Hormisdu, horlivého to křesťana, do svého vojska a z příčiny té obával se šach perský

s této strany nějakého státního převratu. Zvláštní úsilí Saporovo směřovalo k tomu, aby pohnul biskupy k odpadlictví a učinil je zrádci svěřených jim stád, což se mu však nepodařilo. Naopak svatý Simeon, biskup, mu řekl dokonce: „Záhuba, jakou hrozíš mým věřícím, bude výhradně skutkem tvé bezbožnosti, bude zločinem, jenž nikoliv mojí, nýbrž tvou krví smyt býti musí. Ty vzýváš slunce, já však klaním se pánu nad sluncem, které při jeho smrti se zatmělo, jsouc poslušno jeho slov, jako služka poslouchá rozkazů svého chlebodárcel“ Tisícové obětovali s biskupy a kněžími život svůj za víru Kristovu, avšak na místě křesťanství záhy nastoupilo opět surové barbarství pohanské.

Netřeba mnohých důkazů, pakli bludařství činíme zodpovědným za podobné neřesti v životě politickém, společenském i mravním. Vždyť ještě dnes, po staletích, setkáváme se s pohanstvím. Lord Molesworth poznamenal roku 1692: „v římsko-katolickém náboženství obsažen jest princip odporu proti neobmezené občanské moci; církev luteránská jest však principu tomu úplně podrobena a v jeho službách a veškeré severní obyvatelstvo zemí protestantských ztratilo svoji svobodu, jakmile bylo zaměnilo své náboženství za jiné — lepší (!!)“ Kdož byl by s to, dopustiti vyslovení takovéto potupy svého vyznání, ten by musel doznati, že sám spoutal ruce své okovy otrockými!

V tajné předtuše hrozícího neštěstí dal anglický lid na jevo největší nelibost a odpor proti protestantismu, který němečtí žoldněři museli r. 1549 zlomiti. To se také Eduardu VI. a „panenské“ královně Alžbětě podařilo a Jakub I. zvolal nadšeně: Já udělám všecko, biskupy i soudce, evangelium i zákon! Ale Macaulay mohl z té příčiny také prohlásiti: „Protestantská státní církev byla teď na 150 let v podruží monarchie, stala se neústupnou nepřítelkyní veřejných svobod! Vláda mohla se opíratí o strany, jichž pomocí byla staré náboženství zvrátila a pak mohla též potlačovati brzo tu, brzo onu stranu. Ona měla také svého času na straně své všechny ty, kteří z bohaté kořisti církevního a klášterního majetku obdrželi podíl, to jest, dvorní šlechtu a největší část šlechty zemské. Protestanti angličtí byli nad to takovými zbabělci, že neodpadli toliko od katolicismu, nýbrž dali v šanc také svoje přesvědčení, stavše se raději Kalvinisty, dle stříhu švýcarského.“

Zřízením četných církevních důstojností a benefici podařilo se dvoru, rozdvojití je a ty, již se dobrovolně nechtěli podvoliti, odstranit za vlády panenské královniny žalář, mučírna a šibenice. Tak klesla Anglie, jak jeden z dějepisců praví, až k onomu bodu politické a občanské degradace, ku kterému vůbec mravní a fysická energie anglosaského plemene mohla býti stlačena. Po více než sto let trvajícím boji byla — zcela v odporu s původním protestantismem — vydobytá náboženská svoboda, dle níž nemusel každý náležeti ku státní církvi, naproti tomu však občanská svoboda v oné krásné podobě, v jaké za dob katolických v Anglii vládla, nebyla dosud zemi této vrácena, o nešťastném Irsku nemluvě. V protestu proti „donucovacímu billu“ mluví irští biskupové s největším rozhořčením o oloupení konstitučních práv a svobod, jakož i o libovůli nepřátelských úředníků. Oni poukazují na převrácené vládní počínání, dle něhož není postaráno o chudší třídu snížením daní, nýbrž lid ještě více je štván a podněcován zřízením fallitních soudů. Bylo-li za 50letého vladáření královniny Viktorie v Irsku 1,225.000 lidí vyhladověno, 3,660.000 lidí vypuzeno a více než 4 miliony jich nouzi ku vystěhování donuceno, máme za to, že dny ukrutné královniny Alžběty dosud nepominuly a data výše uvedená jsou vládou pečlivě tajena. Kdož by při takovém stavu věcí si nepřál, aby úsilí kardinálů Gibbonsa a Manninga, jakož i veškerého severoamerického episkopátu, čelící k zlepšení dělnického stavu, korunováno bylo zdárným výsledkem!

Také ze Š k o t s k a učinil protestantismus jevišťe děsných, násilnických činů a krivd. S ním začala tam duchovní tyranie neuvěřitelné, bezohledné krutosti, presbyterstva používala při každé příležitosti strašné zbraně — vyobcování z církve, což rovnalo se zcela úplnému zneuctění a vypuzení ze svazku společenského dotýčného provinilce a docílila takového výsledku, že

pocit bezpečnosti téměř všeobecně vymizel. Moc svoji vykořisťovala ku soukromým účelům, svým prospěchům a k ukojení pomsty, nenávisť a škodolibost halily se v roucho náboženské horlivosti.

V Dánsku a Švédsku udržel se dosud Luteranismus nad vodou, měly by to býti tedy nejšťastnější země! Berthold líčí nám opravdu štěstí Dánska následujícími slovy: „Pší život tížil dánského sedláka a měšťaně, všeho zastoupení zbavení, vzdychali a úpěli pod břemeny a daněmi. Král a šlechtic dělili se o vládu.“ Šlechta nesáhla jen po církevním jmění, nýbrž i po selských usedlostech a měla kromě toho v rukou svých monopol všech státních příjmů. Ku potřebám státu nepřispívala ničím, tisíci daně musely býti zapravovány chudšími třídami. Země byla přeplněna spustlými šlechtic-kými sídly, která dělala si nároky na všechna privilegia. Roku 1537 bylo ustanoveno na zadržení honícího psa za pokutu vypíchnutí očí a trest smrti. Celý národ byl osmi neb devíti sty šlechtici zdeptán. R. 1687 byla bída sedláků ještě zvýšena, ano novými despotickými zákony přišlo to tak daleko, že celá pětina selských usedlostí na statcích korunních ležela ladem a ještě hůře to vypadalo na statcích soukromných. Obyvatelstva rychle ubývalo, ano i celé vsi zmizely.

Ve Švédsku rozdělili se králové se šlechtou o církevní statky, avšak neuspokojili jí nijakž, aspoň nasvědčují tomu vraždy na králech Erichu XIV., Karlu XII. a Gustavu III., šlechtou spáchané, jakož i sesazení Sigismunda a Gustava IV. a konečně úplné vypuzení domácí dynastie a prodání koruny cizímu důstojníku; domény směly býti pouze šlechticům odprodávány, stav selský úplně sešel, lid zmalomyslně, zchudnul, — byl zcela potlačen.

V Meklenbursku byli r. 1654 všichni sedláci prohlášeni za nevolníky a osobní svoboda rolnického stavu byla zcela zničena. Na opuštění knížectví byl r. 1660 trest smrti vyhlášen. Sedláci vlékli pouta otrocká až do nynějšího století.

V Pomoraněch bylo zkonfiskované církevní jmění prohýřeno a rozplýtváno; když studnice byla vyčerpána, vrhli se rozmařilí šlechticové na selské usedlosti a učinili z nich spustlé, polozřícené kobky. Následek toho byl — spustošení země, neboť šlechta svým bohopustým životem záhy pomřela, nezanechavši nástupců a lid se dávno byl odtud vystěhoval.

V kurfirství Pruském musely r. 1660 daně vojenskou mocí býti vymáhány. Sedláci opouštěli houfně své statky, stali se z nich lupiči a rozprchli se za hranice. Dvanáct tisíc usedlostí selských leželo ladem, neboť daně byly větší než jich výnos. Bylo to bezpříkladné tyranství a takové věci, daleko horší známého francouzského spustošení Falce, byly spáchány knížetem, jemuž za to ještě ve vlastní zemi bylo uděleno příjmi: „veliký!“ Prusko bylo na nejlepší cestě, státi se asijskou despocií. Bedřich Vilém I. překonal ještě svého dědečka. Heslem jeho bylo: „peníze a vojsko!“ Soudce své donucoval bitím, aby rozsudky dle jeho vůle pronášeli a trest smrti vyřkl mnohdy beze všeho soudního vyšetřování. Ta nejtěžší břemena uvalil na svůj lid ten — Velký Fric!

V kurfirství Saském vedl dvakrát za Augusta a Kristiana I. vypuklý boj mezi kalvinismem a luteranismem k celému dlouhému řetězu násilnických činů, vyhánění, žalářování, mučení a odpravování. Všem psům, pokud nenáleželi k loveckému personálu, musela býti jedna z předních nohou utata. Tyranie, nespravedlnost, vyděračnost dostoupily nejvyššího vrchole. A vše, co z krvavého potu poddaných bylo vydřeno, promrháno s lehkými ženštinami, tanečnicemi, herečkami, aniž by jediného haléře bylo obráceno k vyšším státním účelům.

Myslíme, že těmito několika dáty dosti jsme přičinili k objasnění tvrzení našeho, že kacířství stále zápasilo s pohanstvím v potlačování a utiskování nižších stavů, v zabraňování jim každého volnějšího hnutí a v olupování jich o všechna lidská práva. Protestanti domnívali se, že smějí vzývati slunko pozemského štěstí, zatím však uchystali sami na sebe železnou metlu. Tak vypadá to štěstí „evangelíků“ ve světle pravdy!

Učitelé neznabožství.

Итапсал —š —k.

(Dokončení.)

Členové řádu měli název illuminátů, čili osvícenců, jméno to, kterého dříve již tajné společnosti ve Španělsku, Itálii a Francii byli užívali. Údové měli poněkud dle svých schopností a postavení, jaké v životě zaujímali, vedení býti od poznání jedné tajnosti k druhé. Novic znal z ostatních členů řádu jen toho, jenž jej byl pro společnost získal a teprve později, když byl přestal zkoušku, zda-li ničeho nevyzradí, byl také s jinými spoluúdy seznámen. Svoji schopnost a oddanost k řádu musel zvláště tím osvědčiti, že vyzvídal na ostatních, kde co mohl, jich tajemství, domácí poměry, slabosti a náruživosti, zvláště pak slabé stránky svých spolubližních vyhledával a svým představeným svědomitě o tom zprávu podával. K lepšímu uchování tajemství měl rád jak pro své členy, tak také pro jednotlivá města i země svá zvláštní jména, své zvláštní odznaky a písmo, jen členům srozumitelné. Tak Weisshaupt sám slul Spartacus, jméno to původce oné otrocké vzpoury, která zamýšlela zničit Řím a otroky učiniti pány Itálie. Rovněž byl rád v různé stupně a třídy rozdělen. Každý znal členy své třídy, jakož i ony nižších tříd, nikdy však spolučleny tříd vyšších. Tím bylo náčelníku možno, zkoušeti cenu, věrnost a mlčelivost svých podřízených a při tom zůstat nepoznán.

Zasvěcenci nalézali se v tak zvané třídě kněží a panujících, jichž poslední stupně sluly magus a rex. V třídě kněží byla účelem řádu snaha, převést život v doby patriarchální a učiniti konec všemu papežství. Neboť prý jen ve stavu přirozeném požíval člověk pravého štěstí svobody a rovnosti; strádání a nutnosti přivedly prý jej pod panství knížat a to jest právě onen pád lidí, jenž se zove též dědičným hříchem. Poněvadž pak knížata svými dobývacími choutkami stali se metlami a poručníky národů, přišel Ježíš, aby dle tajného smyslu svého učení jako vykupitel lidí z tohoto stavu vysvobodil a je opět ku svobodě a rovnosti, t. j. do stavu přirozeného uvedl. Avšak papeženci učení jeho zfalšovali, z čehož vznikla věda bohoslovná a panství papežské. Pravý podklad čistého učení o původních právech lidu, — heslo to, které zřejmě prozrazuje ďáblovo kopyto francouzského původu — hlásá se ještě toliko v tajných školách illuminátských; jejich sloučení se v tajné společnosti musí prý se státi hrobem despotismu a kolébkou svobody. Pod slovem „despota“ vrozumívá se každá vláda, jež není demokratickou. Členové této třídy museli se přísežně zavázati, že kletbou a hanbou musí býti stíženi, pak-li někdy dají se jedem despotismu opojiti, aneb papežstvím zaslepiti. Také knížatům samým dávali „osvícenci“ napomenutí, volajíce k nim: „Sestupte se svých trůnů, vy mocní, a staňtež se lidmi; vstupte sami do řádu; snažte se, abyste se stali jeho náčelníky a pak řiďte jej, nikoliv, abyste ctižádost svou uspokolili, nýbrž abyste lidu prospěli!“ Pokrytecká tato slova jsou příliš naivní, než aby záměr jich nedal se prohlédnouti. Neboť by bylo s těžší knížatům dovoleno nahlédnouti v tajnosti řádové, ježto by tam další nevěli svou zřejmě vyčísti mohli.

Členové, náležející ve třídu panujících, měli za úkol, ona pravidla, první třídě vydaná, prakticky využítkovati a jako neviditelní vůdcové státi v čele řádu. Nový kandidát tohoto stupně byl poukázán, aby hleděl zalichotiti se v přízeň žen a pomocí jich ješitnosti, smyslnosti a vrtkavosti přispěl k uskutečnění, aby si zjednal vliv na školy a chudinství, ministry a vysoké státní úředníky, aby nepravým předstíráním klamal, anebo tajnými hrozbami zastrašoval. Dále měl učení anebo pověsti, jichž rozšíření si řád přál, nepozorovaně mezi lid vnést a ony spisovatele, jichž názory se s úmysly „osvícenců“ neshodují, buď podezřívati, aneb pro řád hledět získati. Byl-li tento kandidát státníkem aneb vysokým úředníkem, žádalo se od něho, aby všechno

úsilí vynaložil na zrušení klášterů a postoupení jich celého majetku účelům řádovým a aby vážnost panovníkovu v očích lidu co možná zeslaboval. Konečně byl i v tom směru poučen, že ku dosažení účelů řádových žádného prostředku netřeba se štítiti; že při nebezpečných podnicích třeba se skrýti za jméno jiných společností, aby řádu z toho žádné nepříjemnosti nevznikly; že i do jiných tajných společností má si přístup zjednati a usilovati o to, aby v jich čelo byl postaven, že nemá zvláště se zřetele pustiti činnost kapitul, vojenských škol, akademií, tiskáren, knihkupectví, krátce všeho, co má nějaký vliv jak na vzdělanost, tak na řádu, a kde toho potřeba se ukáže, v zájmu řádu zkušeností nabytých použití má.

Tajemství zlomyslnosti bylo však uchováno dvěma nejvyšším a nejvzácnějším třídám. Úřad magův, čili filosofický stupeň, měl vnášeti do lidu čiré bezbožectví a sice obecnému lidu mělo býti náboženství znázorňováno jako zbožný podvod, jako tkanivo zbožných lží a pověstí, učencům však měl býti sdělován výběr bezbožeckých základních vět z různých filosofických soustav. Úřad královský (rex) měl hlásati opět vzpuru proti každé občanské vrchnosti a úplné bezvládní a sice tak, aby bylo každému sedláku a občanu jasno, že on jest sám svrchovaným pánem a že mu není třeba žádného panovníka.

Ačkoliv se illumináti neostýchali, také v nejnižších třídách hledati přívrženců, jichž opět při jistých podnicích za nástroj použití mohli, byla přec hlavní jich snaha obrácena k tomu, aby získali řádu svému muže, kteří ve státu nebo v církvi zaujímalí vynikající postavení, anebo aby svým členům k místům předním dopomohli. Oni chtěli dáti církvi kněze, panovníkům ministry a rádce, princům vychovatele, universitám učitele, vojsku vůdce. Do všech odborů státní správy hleděli prouknouti. Ústavy vyučovací, policie, soudnictví, notářské komory a berní úřady byly většinou v rukou „osvícenců.“

V roce 1780 vstoupil do řádu Adolf svobodný pán Knigge. Byl to sice co do hmotných poměrů sešlý šlechtic, avšak svými cestami, meškáním u různých dvorů, neustálým obcováním s vynikajícími a vzdělanými muži, zvláště však se státníky, nabyt dosti značného vzdělání, obratnosti v obcování, různých zkušeností a neobyčejné znalosti lidí. To však jak jemu, tak i řádu dobře teď se hodilo. On cestoval Německem kříž na kříž, aby všude hlásal zhoubná pravidla illuminátů a získával řádu členy. Jiné tajné společnosti snažil se podřídniti vlivu řádovému a učiniti je jeho nástrojem, on také cestou přivedl to tak daleko, že největší díl loží zednářských vstoupil k řádu illuminátů v poměr podřízených tříd, z čehož ovšem zřejmě vyplývá, že svobodní zednáři spatřovali v illuminátech své mistry.

Řád osvícenců nesl však sám v sobě zárodek zkázy. Jako byl na špatnostech založen, mohl jen špatnostmi býti pohromadě udržován. A vskutku, rozsáhlí mužové, kteří jen nepravdivým předstíráním sklamáni, nevědouce o vlastních jeho cílech a záměrech, do řádu toho byli vstoupili, seznavše záhy pravý stav věcí, přišli k rozumu a ukázali řádu paty. Tak na příklad vystoupil roku 1783 Josef Utschneider proto z řádu, že náčelníci jemu přičítali vydání několika dopisů, které král Bedřich II. Pruský a hrabě Herzberg byl psal vévodkyni Marii Anně Bavorské. Špatným lidem jest nemožno, zvyknouti si na poslušnost, kázeň a pořádek; bylo tedy se strany náčelníků přísnoiti nevyhnutelně třeba, která však podřízeným ne vždycky se líbila a tudíž často na odpor narazila. Ostatně museli lidé, kteří stále měli na očích různé intriky a sami v podobných kouscích a přetvařování se honěnými byli, ztratiti všechnu důvěru ku své vrchnosti i k soudruhům a srdce jejich byla asi naplněna stálým podezříváním a záští. Tak byl nesvár a nepřátelství neodvratným a řád, tak opatrně zorganizovaný, byl bouřemi a stálými boji ve středu svém co nejprudčeji otřesen a na kraj záhuby přiveden. K tomu přistoupilo i sočení vzájemné v lůně pohlavárů, kteří, ve špatnosti a ohavnosti zápolíce, jeden druhého surovým despotismem potlačiti hleděli. Následkem jakéhosi sporu, povstalého mezi Weisshauptem a baronem Kniggem, byl tento

poslední — ač s pochvalným dekretem za prokázané služby — z řádu propuštěn. Při této příležitosti vznikla písemná polemika, při čemž illumináti nedbali příliš pozornosti a upoutali na se zraky vlády způsobem nepřilíš příjemným. Již v roce 1784 zakázala bavorská vláda všechny tajné společnosti. Důvěřující však ve svou moc a ve vliv řádu nestarali se illumináti o zápo- věď, nýbrž tropili neplechy své, ač potají, nerušeně dále.

Tato neposlušnost donutila vládu po druhé, že nařízením ze dne 2. března 1785 opětně pod těžkými tresty nařídila rozpuštění všech zednář- ských spolků i řádu illuminátů. A tu stihlo řád tento nové neočekávané ne- štěstí. „Osvícenec“ Lanz, katolický to kněz, byl na cestě do Slezska, již podnikl v zájmu řádu, bleskem zabít.

U mrtvoly jeho nalezena byla instrukce řádová, pomocí níž vláda nabyla důležitých sdělení o podnicích illuminátů. I muselo býti přikročeno k přís- němu vyšetřování a trestu. Weisshaupt, který již dříve zbaven byl professury, byl svými přátely v čas varován, aby z Bavor uprchl, i došel pohostinství u Arnošta, vévody Gothského, který sám byl illuminátem, kdež napsal mnoho spisů na obranu řádu. Zemřel roku 1838.

Mnoho osob, jež známy byly, že k illuminátům náležely, bylo do vy- šetřování vzato a u jednotlivých náčelníků řádu byla vykonána domovní pro- hlídka. Při této příležitosti nalezeny byly u Zwackha, který ještě s jinými dvěma studenty Weisshauptem nejprv byl získán, a u barona Bassusa pů- vodní listiny řádové, z nichž veškerá zlomyslnost v boji proti trůnu a oltáři vypátrána byla. Bavorská vláda dala je vytisknouti a v archivu Mnichovském ku volnému nahlédnutí uložit. Obsah pak těchto málo známých listin dovolují si dnes dle zápisků Kronenbergových se čtenářstvem našim sdělit. Kromě kur- firsta Karla Theodora Bavorského nepřináležel žádný jiný panovník k řádu „osvícenců“. Avšak zásady, illumináty hlásané, zůstaly dlouho ještě, i ve století 19., jak v ohledu náboženském, tak i vychovatelském a společenském platným a zázračným pravidlem mnohých německých zemí.

Toť malý příspěvek ku dějinám a vývinu „svobodných zednářů.“

Čelnější obrácení na víru v posledních letech.

Marco Minghetti, až do míru Villafrankého (r. 1859) generální tajemník Cavourův, v roce 1862 president ministerstva, na to až do r. 1876 vícekrátě ministr různých odborů, zemřel usmířen s církví katolickou dne 11. prosince 1886 v Římě.

V Turině zemřel v březnu lonského roku kdysi proslavený Jesuita P. Passaglia, usmířen s církví. Jakožto professor bohosloví na římské Sapienze získal si spolu s P. Klementem Schraderem ve Vídni nesmrtelných zásluh o prohlášení dogmatu neposkrvněného početí Marie. Dotýčné spisy zjednal jeho jménu pověsti světové. Bohužel postavil se brzy na to P. Passaglia v otázce světského panství papežů v čelo hnutí, majícího za účel, pohnouti sv. Otce, aby obětoval tyto své nároky v zájmu sjednocené Italie. Zároveň pak vystoupil z řádu tovaryšstva Ježíšova, jehož byl kdysi ozdobou. Avšak Bůh sám nad ním bděl, jakož i neposkrvněná Bohorodička, jejíž nej- krásnější přednost zbloudilý kněz byl s takým nadšením hájil. Onemocněl úbytěmi. Tu teprve, na smrtelném loži, probudilo se v něm svědomí, víra znovu oživila.

V Basileji obrátil se na víru katolickou protestant Speiser, když byl dříve po dlouhá léta horlivě pravdu vyhledával.

V Madridě náležel doktor Gonzalez Encinas, jakožto člen sekty possibilistů, k úhlavním nepřítelům církve; avšak umíraje, žádal, by zavolán byl k němu kněz, řka, že nyní na smrtelné posteli lépe vidí. Svobodní zednáři byli touto událostí velice nemile dotknuti, katolíci však nad míru potěšeni.

Zvláště pozoruhodný případ vyvolal počátkem lonského roku veliké rozčlenění ve Francii. Ministr-resident Tonkinský, Paul Bert, který byl po celé Francii znám jako nejzuřivější odpůrce a tupitel křesťanů, prý na smrtelném loži litoval svých hříchů a poblouzení a smířil se s církví katolickou. Ačkoliv zpráva ta neosvědčila se býti pravdivou, jest přec významné, jak se radikální časopisectvo chovalo k této pověsti a jak upadalo zrovna v bezmeznou zuřivost. Žádalo již, nečekajíc ani na potvrzení této zprávy, aby vdově po zesnulém bylo odepřeno výslužné, již povolené, poněvadž prý ona nebyla s to, zabrániti lítost u svého manžela; dále usilovalo o trestní stíhání vdovy, jakož i biskupa Pinanda, který dle pověsti udělil Bertovi svátost posledního pomazání, za to, že prý oba podnikli attentát na svobodu člověka umírajícího. Již byl mrtvý Bert surovým časopisectvem zasypáván hanou a urážkami nejpodlejšími, když tu došla ze vzdáleného Tonkinu bezpečná zvěst, že Pavel Bert nejen s církví se nesmířil, nýbrž i krátce před svou smrtí vlastní rukou sypal kadidlo jakémusi pohanskému bůžku, aby vyprosil děš a zalichotil se pohanským kněžím. Z toho ovšem nastal nesmírný jasot mezi neznabohy, zvláště když i všechen katolický obřad při jeho pohřbení byl odmítnut, za to však pohanské zvyky připuštěny. Byloť totiž „stínu“ zesnulého obětováno víno a rejže, spáleny papírové domky, které mu na onom světě mají sloužiti za obydlí, rovněž i papíroví koně a boty — a ve Francii veleben opět duch Bertův za to, že zesnulý přestoupil — k pohanství.

Anglikán Walker, synovec bývalého kandidáta presidentství spojených států severoamerických, přestoupil ku katolické víře a stal se členem řádu Ježíšova, aby si vyhledával pokladů nikoliv po tento svět, ale pro nebe. Také syn amerického generala Shermana stal se Jesuitou. Kardinál Manning posvětil 73 letého konvertitu lorda Karla Thynnea na kněze, který zřekl se bohatých beneficíí anglikánské církve, aby si zajistil ještě bohatší beneficium v nebi.

—š.

Nejvěrnější matka.

V podkrovní komůrce jednoho z Pařížských předměstí ležela jakási paní na smrtelném lůžku. Několik kousků nuzného nábytku, rozestaveného v nevlídné komnatě, a slavník, u okna umístěný, na němž spočívala trpitelka, přikryta jsouc hadrovitým rouchem, byly příliš výmluvným svědectvím o nedostatku, zde se zahrnízdivším. Vedle nemocné klečí hoch, jediný to syn ubohé, chvěje se zimou, bled a smuten. Obyvatelé mrazivé této světničky žili před časem ve šťastnějších poměrech. Otec býval vysokým úředníkem, avšak vypuklou revolucí byl místa svého zbaven; zármutek a nezvyklý nedostatek podkopaly záhy bez toho slaboučké jeho zdraví a umírající nemohl, kromě poctivého jména svého, zanechati svým pozůstalým žádného jiného majetku. Bylo opravdovým štěstím, že paní byla tak zhožného srdce a hochovi že dostalo se v pravdě křesťanského vychování. — — Dnes jest zesláblost její značnější, než obyčejně; dlouho neproněsla ani slova, avšak mdlé oči její zahleděly se chvílemi na obraz Bohorodičky, na protější straně zavěšený, a zdálo se, že čím více naň nemocná pohlíží, tím klidnější se stává. „Alfonsi,“ zašeptala konečně slabým hlasem, „děj se vůle Boží! . . . Musím ti dáti své materské požehnání a mohu tě doporučiti jen ochraně nejsvětější Panny, která bude tobě teď věrnou matkou.“ — Alfons hlasitě vzlykal. Tu vzhopila se matka s největším namožením všech sil, vytáhla pod podušku skrytý růženec a podala jej chlapci se slovy: „Slib mi, dítě, že dokud se opět nesejdeme, budeš se denně modliti jej ku cti nejmocnější Panny a při tom vzpomínati též na mne; o slib mi to, Alfonsi!“ — „Přisahám, milá matinko, že tak učiním!“ zvolal hošík, tiskna růženec pevně ke svým rtům. — „Žehnej ti za to tvá nebeská matka! S Bohem, — na shledanou!“ To byla poslední její slova, ještě několik okamžiků — a ubohá paní tiše zesnula. — —

Minul čas. Z Alfonsa stal se vojn; ve věku 24 let byl již důstojníkem pěšího pluku, zúčastnil se polního tažení do Afriky a osvědčil zde tolik odvahy a statečnosti, že byl na bojišti dekorován rytířským křížem čestné legie. Sláva neohrožené jeho myslí, jakož i jizvy v obličejí provázely jej později na Krim a v bitvě u Almy byl mladý rek předmětem všeobecného obdivu. Bohužel nevzmohutnělo v něm tou měrou, jako jeho válečná sláva, také od matky zděděné náboženské smýšlení; neustálý život v táboře, mnohoslužebných starostí, nepříliš vábné příklady nejbližšího okolí byly ze srdce jeho téměř zcela zapudily zbožnost a bohobojnost. Jedno však přec mu zůstalo: upomínka na slib, jež byl dal umírající matce; odkaz její, svatý růženec, nosil ještě ustavičně v náprsní kapse a modlil se jej denně, byť i ne z pravé zbožnosti, přece z lásky k zesulé rodičce svojí a z jakési obavy, že by neplněním daného slibu opustilo jej pozhánání, jež mu umírající byla udělila. — Blížil se den bitvy u Inkermannu. Na smrt zmdlen a pracemi vysilen vstoupil Alfons v předvečer bitvy do svého stanu, vrhl se, zahalen v plášť, na polní postel a záhy usnul. Ne však dlouho, — koňský dupot probudil jej ze sna. Alfons se vzpřimil, promnul si oči a naslouchal, co se děje. — „Nic to není,“ prohodil po chvíli, „mohl jsem raději spát!“ To řka, položil se opět na lůžko; avšak, povytahuje plášť, zavadil náhodou o nepatrný předmět, který se v kapse nalezal. „Ach! růženec!“ — dí k sobě Alfons, „jsem dnes sice zmdlen a velmi ospalý, avšak vojn musí dodržeti dané slovo. Vždyť jsem to přislíbil svojí matce! A teď vzhůru; za čtvrt hodiny mohu opět spát!“ Po těch slovech vyskočil z lože, posadil se na malý, ruční kufřík a začal se modliti růženec. Po každém jednotlivém oddělu učinil malou přestávku. „Tot věru zvláštní!“ myslil sám u sebe, „spánek najednou přestal, jako když utne; zmdlenost, která ještě před několika minutami jako centy mé údy tížila, náhle zmizela. Měl by snad tento malý růženec takovou zázračnou moc? Kdysi jsem tomu věřil. Má dobrá matička však tomu vždy pevně věřila. Ó, ta milá, zvěčnělá duše, jak neobmezenou důvěru kladla v modlitbu! Jak vroucně vždy vzývala Marii Pannu, kdykoliv něčeho na Bohu vyprositi chtěla! Co jest lepšího: její víra, či mé pochybovačství, — její mír i po smrti ještě, — či má rozervanost? Pryč s těmi myšlenkami, otázky tyto jsou příliš vážné, než aby duch jimi se zaměstnával ve chvíli, odpočinku zasvěcené! — Ku předu!“ — A jednotlivé perličky růžencové počaly znovu probíhati mezi prsty důstojníkovými; aby však duše jeho onu důležitou otázku: co jest lépe? jen tak lehkovázně od sebe zapudila, k tomu nemohl se nikterakž odhodlati. „Co jest konečně rozumnější?“ zvolal na hlas, ani sám nevěda, „padnouti před všemocným Bohem na kolena, jak jsem to v dobách svého útlého mládí po vznešeném příkladu svého dobrého otce a vroucně milované matky tak rád dělával, a pohřžiti se při tom v rozjímání o nejkrásnějších a nejblaženějších radostech věčného života, anebo žiti na dále tak, jako dosud, aniž bych při tom vzpomínal na Boha a nestaral se o to, co mne na onom světě očekává? — Pryč, pryč, vy blouznivé myšlenky, — beztoho zítra s vámi setkám se opět!“ —

„A proč ne dnes, pane setníku?“ zavzněl za ním mírný hlas, který však vzdor tomu neohroženého Alfonsa nemálo polekal. — „Jste vy to, důstojný otče?“ zvolal důstojník udiven. „Tak jest, pane setníku!“ odvětil vojenský farář a s těmi slovy vkročil bez váhání do stanu důstojníkovy a usedl po jeho boku. „Právě jsem vykonal několik modliteb za raněné vojíny a ubíraje se do svého útulku dostal jsem se na blízko vašeho stanu, když tu v tichu nočním zaslechl jsem hlasitý hovor, tak že maně jsem byl upoután na záležitost, duše vaší se týkající. Z vaší samomluvy jsem poznal, že snad osoba má nepříjde vám v tuto chvíli nevhod, i nedbaje lidských ohledů vstoupil jsem k vám vzdor nepříhodnosti doby.“ — „Přijmětež za to můj vroucí dík, důstojný pane!“ odvětil Alfons pohnut dobrosrdečnými slovy těmito. „Jednal jste velmi rozumně a zcela dobře!“ — A s těmi slovy podal knězi ruku, jenž upřímně ji stiskl. Tu spatřil růženec v dlani setníkově. „Co to vidím?“

zvolal, „pan setník se modlí růženec? Vy jste byl všeobecně považován za nejrekovnějšího vojína celé naší armády; že by vás však byl někdo čítal do nepatrného hloučku nábožných mužů, o tom nevím ničeho.“ — „Pane faráři, pochopuji dobře váš úžas. Hledte, k tomuto růženci pojí se malá událost, kterou jsem ochoten s vámi sdělit, popřejete-li mně sluchu.“

„Milerád,“ pravil kněz nejvš potěšen, „a já se vynasnažím, abych se stal hoden této důvěry.“ — „Jest tomu právě 23 let, co jsem začal modlit se tento růženec!“ — „Je-li možná?“ zvolal kněz, jehož úžas byl vždy větším. „Ano, tak tomu jest!“ dosvědčoval Alfons, „a od dlouhé doby bylo to bohužel jediné duchovní cvičení, které jsem si s Boží pomocí uchoval, ovšem jen z lásky ku své matce!“ — „Nic neškodí,“ těšil jej kněz, „dobrý Bůh nenechá vaši dětinou lásku k matce jistě bez odměny!“

Důstojník vyprávěl teď obšírněji vzpomínky ze svého života, líčil neštěstí, jaké potkalo zvěčnělého otce, bídu, která matku jeho skolila v předčasný hrob. — Avšak čím zřetelněji vynořovaly se před duševním jeho zrakem obrazy, z dob jeho mládí, plné utrpení a bolu, tím pohnutějším bylo jeho srdce, tak že slze zrosily mu líce a vícekrát musel ustáti ve vypravování, nemoha dojmutím ani mluvit. Tu chopil se kněz ruky jeho a dí: „Pomýšlíte ještě, oddálení na zítřek rozřešení oné důležité, neodkladné otázky, která prv šlechtného ducha vašeho cele zaujímala?“ — „Nikoliv, otče,“ pravil nadšeně důstojník, „důležitá tato otázka musí bez odkladu býti vyřízena!“ — „A jakým způsobem?“ tázal se kněz hlasem pohnutým. —

„Jak to Bůh, který vás v této hodině ke mně poslal, žádá! Vy jste zde abyste mi byl nápomocen. Milý otče, chci učiniti pořádnost s Bohem, chci se vyzpovídati, — přispějte mi!“ — A mžikem vrhl se k nohám kněze. Když pak opětně povstal se srdcem lehkým a s vnitřním uspokojením myslí, pravil: „Teď je můj cestovní pas v pořádku!“ a líbaje růženec: „Tento klíč otevře mi bránu rajské blaženosti! Buďte s Bohem, milý otče, — s Bohem!“ Kněz, objev svého nového přítele, odešel.

Slunce vystoupilo ve vši své velebnosti na obzor Inkermannu zahalený neproniknutelnou mlhou a těžkými mraky. Brzy zavzněly polnice — bitva začala — vojsko francouzské vydobylo nad Rusí stkvělého vítězství. Avšak mnoho drahé krve tu prolito, mnohý chrabráj vojín zůstal na bojišti, — také Alfons více se nevrátil. — Když byli padlí vyhledáváni, byl také on nalezen; v pravici své dosud držel krví zbrocený meč, okolo jilce pak ovinuto bylo dědictví po zvěčnělé matce — růženec. —š. —k.

První psaní sv. Kláry na blah. Anežku Českou.

(Dle rukopisu pražského: Act. SS. 6. Martii.)

„Vysoce urozené, ctihodné panně Anežce, dceři velkomocného a povždy nepřemožitelného krále Českého, skládá Klára, nehodná služebnice Kristova a panen kláštera sv. Damiána, svůj duchovní hold a přeje se vši úctou a vroucností jí slávu věčné blaženosti.“

„Věhlas Vašnostiných ctností, ó šlechtná princezno, jenž bezmála po celém světě se šíří, již i k nám pronikl, tak že jsme na výsost z toho se potěšili, já totiž a všichni ti, ježto vůli Boží plniti a Pánu našemu Jezu Kristu věrně sloužití usilují.“

„Tak jest to tedy pravda, že Jste pošlapaly ty stkvělé počty a tu lákavou slávu tohoto světa, ano, že Jste pohrdly trůnem nejjasnějšího císaře, s nímžto se zasnoubiti i Vašnostin i jeho veličenstva rod slavně připouštěl; že nicméně Jste zatoužily s celým srdcem, s celou duší Svou po svatě chudobě, po umrtvení těla a poníženém stavu našeho božského Spasitele, jehož Jste Sobě na zemi na vždy za dědictví Své si vyvoliti a Jej přijíti ráčily.“

Račtež jen důvěřiti v Něho se všim a ve všem! On zajisté Vašnost ochrání milostí svou a převzácný poklad Vašnostina krásného panenství v neporušenosti zachová.“

„Jeho moc přemáhá veškeru moc; Jeho milost jde nade vše, co lásky hodno jest; Jeho krása zastíní vše, co by ještě krásným býti mohlo; Jeho láska uspokojí veškeru touhu a převáží vši rozkoš.“

„Ó jak šťastny Jste proto, že si Vás nebeský ženich vyvolil, jenž dle písma sv. lůno Vašnostino drahocennými kameny, uši Vašnostiny skvostnými náušnicemi ozdobil, jenž Vašnostiny bedra čistým opásal zlatem a na hlavu Vaši korunu vsadil pečeti Svatosti své znamenanou!*) Pročež, má nejdražší sestřičko, či spíše má ctihodná paní, ana Jste tímto způsobem za nevěstu, za sestru, za matku Pána našeho Jezu Krista jmína, tak se zachovejte ve svém předsevzetí, jsouc na to hrda u svaté pýše, že pod vznešeným praporem čisté panickosti a svaté chudoby, již Jste za Svou neomezenou vládkyni prohlásiti ráčily — se ukryla. Račtež pokračovati se vši horlivostí na té cestě, již Jste byly s takovou odvahou a srdnatostí nastoupily, a setrvati račtež v následování těch ctností, jichž příkladem jest nám Ten, jenž z lásky k nám, aby nás z otroctví knížete temnosti osvobodil a se Svým Otcem smířil, chudým se narodil, chud jsa žil a na nejvyš chud na kříži v přehrozných bolestech umřel.“

„Ó té blahoslavené chudoby, již království nebeské a věčné panování jesti zaslíbeno!“

„Ó té svaté chudoby, kteráž těm, již si ji oblíbili a ji dobrovolně přijali, tak vzácné zboží a tak šťastný spokojený život dáváš!“

„Ó té pomilování hodné chudoby, jižto si tak něžně zamiloval ten Pán, jenž všechny věci jedním slovem stvořil, jenž vše řídí a spravuje s neobmezenou mocí od věků na věky!

„Onť Sám nás ujišťuje o své chudobě slovy: (Mat. 8, 29.) „Ptactvo nebeské má svá hnízda, lišky svá doupata, syn člověka ale nemá, kam by položil hlavy své.“

„V pravdě, od té doby, co Slovo věčné v lůno přecisté panny bylo sestoupilo, aby člověčenství naše s Božstvím spojilo, byloť chudo a potřebno, aby chudé a nebeských dobrodiní strádající člověčenstvo bohato bylo na statky milosti a stalo se páнем království nebeského.“

„Když tedy jednorozený Syn Boží ubitou svou hlavou na kříži spočinouti ráčil, neměly by Jste, vysoce urozená panno, vyskočiti radostí a zajásati duchovním tím plesem, že Jste pohrdly těmi poctami, jichž svět Vašnosti nabízí, že Jste přednost daly chudobě před bohatstvím, že Jste poklady země zaměnily za poklady nebes?“

„Zajisté nepotřebuji Vašnost upamatovati na to, což dávno Jste uvěřily, že království nebeské jen chudým zaslíbeno jest a že jen chudí jeho dosáhnou.“

„Vašnostem dále nad to povědomo jesti, že láskou k tomuto světu ztrácíme ovoce, to krásné ovoce božské lásky a že nelze najednou stejně dvěma pánům sloužiti, abychom se tomu neb onomu nezlíbili.“

„Vašnost ráčí věděti, že ten, jenž šatem rozmanitým oblečen jest, zadržán jest utkati se s tím, jenž šatstva prost; že nelze nadíti se stkvělého vítězství v boji tomto, dokud bychom nepozbavili se všech překážek, neboť veškeren ten vezdejší lesk jest jenom prostředkem, aby nás tím spíše nepřítel náš do svých tenat dostal.**)

„Věru, má drabá sestřičko, jest to těžko, žíti v lesku na tomto světě, a vlásti s Jezu Kristem tam na onom. Snáze jest velbloudu projíti uchem jehličím, než boháči vejíti v království nebeské. (Mat. 9, 24.)

*) Viz: Antifony v Officiu sv. Anežky Římské. 21. ledna.

**) Naráží tu na homil. sv. Řehoře Velikého.

„Protož dobře Jste udělaly, že Jste ten zbytečný oblek, statky totiž vezdejší, od Sebe odmítly; za to tím lehčeji Vašností proti všem nástrahám bojovati se bude.“

„Vašnosť zajisté dosti moudrou a opatrnou se býti zdá, aby Jste tu uzouckou cestu nastoupily, která Vás přivede do věčné slávy.“

„Ó té šťastné výměny! Vezdejší dobro vyměnění za dobro věčné. Vždyť věci nebeské zasluhují té oběti, abychom za jedno stokrát více obdrželi a život věčný zasloužili; to jest obchod vši chvály hodný a důkaz veliké moudrosti. Pročež zapřísahám Vaši Velkomocnosť i Svatost skrze útroby Pána Jezu Krista, abyste vezdy věrny zůstaly službám velikého krále. Račtež vždy v dobrém prospívati; račtež vždy kráčet na cestě ctnosti, aby Ten, jemuž Jste se vši vroucností duše Svě se oddaly, hojnosť své milosti a lásky na Vás vyžil.“

„Prosím pak rovněž v Pánu, aby Jste mne, nehodné Vašnostiny služebnice, i ostatních spolusester klášterních pamětlivý býti ráciily. Poroučejtež nás Pánu Bohu dobrotivě ve svatých modlitbách Svých, abychom na Vašnostiny zásluhy dosáhly milosrdenství Jezu Krista a hodný učiněny byly věčné blaženosti. Mějtež se dobře v Pánu a modlete se za mne! Haleluja!“

Poznamenání. Kdo tyto řádky plné něhy a vroucnosti čte, zdalíž nemusí zvolati: „Tak psal sv. Pavel, tak mluvila mučennice sv. panna Anežka Římská v třetím století, tak psal Řehoř Veliký, tak psali v století třináctém a tak píšou zbožné duše křesťanské až dosud. Víra naše nemění se. Pojmy se šíří, ale podstata učení tatáž. Bude-li těmto řádkům v „Obraně víry“ popráno místa, chceme ještě tři ostatní listy, které sv. Klára blahosl. Anežce naší byla psala, přiněsti. V. B.

Z denníku křesťanské mučednice třetího století.

Napsal — š. — k.

Jestliže nějaký rek vydobude si na bojišti, v kruté seči, mezi ohlušujícím hřmění děl a pronikavým sykotem kull, vítězného vavřínu, aneb jestli na poli cti obětuje život svůj a vykrvácí za vlast i krále svého, velebí svět jeho neobrozenost, jeho zmužilost, jeho věrnost a lásku bezpříkladnou ku praporu, pod nímž bojoval. Dnes chci vylíčiti našemu čtenářstvu boj mnohem těžší a tudíž i vítězství nesnadnější, i velkolepější; jest to boj a vítězství dvaadvacitileté rekyně křesťanského starověku. Co pak osudu šlechtné této paní dodává zvláštního půvabu, jest ta okolnosť, že ona vlastnoručně až ku dni své smrti napsala podivuhodné své paměti, tak že my z její vlastních úst dovidáme se o krutém boji, jaký podstoupiti musela. Jest to *Vivia Perpetua*, mladá to, vznešená dáma z Karthaga, která r. 202. mučednickou smrtí za víru Kristovu zhyнула.

Neznám nic dojemnějšího i povznášejšího z doby křesťanských reků, než-li tyto poznámky. Právem bylo tudíž jméno její církvi katolickou neobyčejně ctěno a zanešeno netoliko do římského seznamu papeže Liberia z roku 354, nýbrž též přijato do prastarého mešního kanonu, tak že neuplyne dne, ba ani hodiny, aby jméno této rekyně, jejíž chválu hlásá již sám svatý Augustin, tisíc a tisíckrát po celém okršku zemském nebylo vzýváno a velebeno.

Ačkoliv z ústního podání byl již boj a vítězství této hrdinné paní všeobecně znám, přece písemní památka po této světici, v 17. století znovu nalezená, jejíž pravost ani protestantští kritikové neodvážili se popírati, potvrdila v plné míře pověsti, z lidu uchované. Toliko předmluva, jakož i zpráva o smrti této mučednice a její soudruhů byla k tomuto denníku od jednoho z očitých svědků připojena. Vše ostatní jest vlastnoručním dílem Perpetuy. Nechtě tedy světice tato nám sama vypráví svůj život, plný nástrah a utrpení, nechtě nám líčí svou smrt a konečné vítězství.

I.

Od roku 194—211 po Kristu seděl na trůně římských císařů Septimius Severus, muž přísný a velice nadaný. Tento panovník nebyl z počátku proti křesťanům zaujat, poněvač měl křesťanskému lékaři k poděkování, že byl z nebezpečné nemoci vyléčen. Ano — dle vypravování Tertullianova — chránil prý císař sám svou vznešenou osobou několik předních křesťanských paní a mužů před vztekem chatry, když jedenkrát se v Římě lid proti křesťanům byl vzbouřil. Později však změnil své přesvědčení a zakázal přestupování ku křesťanství, snad aby se Římanům zavděčil a na trůně se udržel. Tak se stalo, že křesťané v mnohých krajinách říše museli snášeti krutá pronásledování; zvláště prudce zuřila tato bouře v prokonsulární Africe.

Tehdy, bylo to r. 202, byl místodržícím v Karthagu Minucius Timianus a před něho uvedeni byli Revokátus a Felicitas, náležející stavu služebnému, pak Saturninus, Sekundulus a Vivia Perpetua, všichni z křesťanství jsouce obviněni, všichni dosud mladí a ještě katechumenové. Perpetua, pocházející ze vznešené rodiny a vznešeně provdaná, byla teprv 22 let a matkou nemluvnátka, — dosud kojence. K těmto obžalovaným dobrovolně se přidružil křesťan Satur, aby s nimi účastným se stal boje i vítězství. Perpetua a ostatní společníci její byli po nějaký čas ponecháni v jednom z předních domů Karthaginských v tom domnění, že snad mírným zacházením a přátelskou domluvou podaří se, všechny od víry Kristovy odvrátiti. Otec Perpetuy, pohlav, vysílal téměř neustálými prosbami, úpěním, pláčem, lichocením. Jedenkrát, když opět na ni tak úsilovně naléhal, tázala se jej Perpetua: „Zda-li pak lze nějakou věc nazvati jinak, než-li jakou skutečně jest?“ Otec, nechápaje smyslu slov těchto, odvětil: „To nikoliv!“ Načež ona zvolala: „Podobně i já nemohu býti jinak pojmenována, než čím jsem: křesťankou!“ Touto odpovědí rozčlil se otec tak velice, že jí chtěl oči vyškrabati, zacházel s ní nejmýšleji nešetrně, ve hněvu odešel a nedal se po několik dní ani viděti. To bylo velkým ulehčením pro Perpetuu; i připravovala se teď, nikým nerušena, na přijetí svatého křtu, kterýž také jí a ostatním zajatcům v tomto domě byl udělen.

Brzy na to byli vyznavači Kristovi, ješto jednoduché vězení nijak nezměnilo jich smýšlení, převedeni do žalární budovy, do jedné z oněch strašných kobek, které byly určeny pro nejtěžší zločince, nad jíž temností, vedrem, nečistotou se Perpetua zhrzila a nejvíce o své dítě se obávala. „Jak strašný to den,“ píše Perpetua ve svých poznámkách, „jak děsné to vedro! Zhrzila jsem se nad tmou, v jaké jsem dosud nežila a starost o dítě soužila mne dnem i nocí!“ Avšak církev pečovala vždycky s věrností a láskou mateřskou o své děti, v žalářích úpící, a posílala sluhy své, aby starali se o tělo i duši vězňů a poskytovali jim útechy. Podobně bylo též v Karthagu. „Blahoslavení jáhnové Tertius a Pomponius, kteří nás obsluhovali,“ vypravuje dále Perpetua, „zakoupili za peníze dovolení, abychom směli po několik hodin občerstviti se na některém prostornějším a vzduchu přístupném místě žalární budovy. To nám pomohlo k zotavení. Pokojila jsem své, vedrem napolo vysušené dítě a starost o hošika byla mou útehou. Tu setkala jsem se se svou matkou i bratrem a velice jsem trpěla, vidouc, jak oba se pro mne rmoutí. Matku snažila jsem se upokojiti; bratru odporučila jsem svého synáčka. (Zdá se dle toho, že manžel Perpetuy byl buď pohanem, anebo nebyl již mezi živými.) Po několik dnů vytrpěla jsem tolik muk a soužení; avšak vyprosila jsem si svolení, abych směla dítě u sebe ve vězení podržeti a cítiti jsem se jeho ošetřováním tak posílněnou, že mi žalář připadal jako palác, v němž jsem chtěla býti raději, než kdekoliv jinde.“ — Tak jednoduše, vroucně a upřímně mluví šlechtná trpitelka o svých mukách, svých pocitech a milosti, pomocí níž překonávala všechny obtíže a pokušení.

„Po několika dnech“ — vypravuje Perpetua — „rozesla se pověst, že máme býti vyslýcháni. Můj otec žalem sklíčen přišel ke mně z města a pravil, chtěje mne pohnouti k odpadnutí: smiluj se, dcero, nad mými šedi-

nami. Smiluj se nad tím, jež hoden jest, slouti tvým otcem! Za to, že jsem tě opatroval jak oko v hlavě, za to, že jsem tě miloval mnohem více než tvé bratry, nevalíš přec hanbu na šiji mou! Pomni na svou matku, vzpomeň na své dítě, jež bez tebe žítí nemůže! Vypuť z mysli svévolnost, která jest příčinou mé potupy v očích všech lidí a celou rodinu naši do hrobu přivede. — Tak mluvil otec můj s nevýslovnou něžností, líbal mi ruce, vrhl se k mým nohám a nazýval mne se slzami v očích nikoliv svojí dcerou, nýbrž velitelkou. Zželelo se mi stáří mého otce a bolelo mne, že on jediný z celé naší rodiny nebude se těšiti z mojí mučednické smrti. Snazila jsem se jej upokojiti i pravila jsem: „Dějž se vůle Boží; nejsmeť pány svého osudu, nýbrž jsme v rukou Božích!“ — Smuten mne opustil.“ —

„Následujícího dne, právě když jsme obědvali, byli jsme z nenadání vyvlečeni na náměstí, abychom podrobili se výslechu. Zvěst o tom rozšířila se bleskorychle v okolních ulicích a davy zvědavého lidu se sem odevšad hrnuly. Vstoupili jsme na lešení a byli jsme vyslýcháni; všichni složili své vyznání. Když přišla řada na mne, objevil se otec můj s mým synkem na rukou, stál mne se schůdků a plačtivým hlasem prosil: smiluj se nad svým dítětem! Také prokurator Hilarianus, jež soudil nás, pravil ke mně: Ušetř šedin otce svého, šetri svého malého děcka! Obětuj za blaho císaře! — Odvětila jsem: Toho neučiním. — Tu tázal se Hilarianus: Jsi křesťankou? — Odvětila jsem: Ano, jsem křeťankou! — Když otec můj chtěl mne z lešení odvléci, poručil Hilarianus, aby jej odstrčili, při čemž jeden z vojnů hohl jej tloukl. Tu bylo mi, jako by rány ty byly padaly na mé tělo a já zabědovala nad usouzeným, týraným stařečkem.

Hilarianus na to pronesl nad námi všemi rozsudek ten, že máme býti předhozeni dravé zvěři k roztrhání. Radostně vrátili jsme se do žaláře.

Jen jediná starost tísnila zmužilé vyznavače Kristovy, že totiž Felicitas, jež byla v pozeňnaném stavu, nebude společně s nimi účastnou koruny mučednické. Felicitas sama byla pro to velmi zarmoucená. Ve svém zármutku počala se tedy modliti a její soudruzi v utrpení spojili prosby své s jejími. A byli vyslyšeni. Ještě před časem porodila dcerušku, již ihned jedna z pravověrných křesťanek přijala za své dítě. — Když Felicitas, trpíc ukrutné bolesti, vzdychala, pravil jí žalárník: „Teď-li již bēduješ, co pak teprve budeš dělati, až budeš předhozená dravé zvěři?“ A Felicitas mu odvětila: „Co teď trpím, snáším sama; pak bude však někdo jiný ve mně a pro mne trpěti, poněvadž mám trpěti za něho!“

Taková úžasná zmužilost, takové chladnokrevné opovrhování smrtí připadá nám, již čistě lidskými smysly to pozorujeme, téměř nepochopitelným; co však svaté mučedníky činilo tak neohroženými a odhodlanými, byla nadpřirozená milost Boží, která již v době zajetí skytala jim nebeské útěchy, jak sv. Perpetua potvrzuje.

II.

Dříve ještě než na smřf byli odsouzeni, prosil bratr Perpetuu, aby se otázala Boha, zda utrpení její skončí mučednickou smrtí, či bude-li na svobodu propuštěna. Perpetua slíbila mu druhého dne dáti odpověď a prosila Boha, aby jí zjevil pravdu, což skutečně se stalo. Bylo pak vidění Perpetuino následující: Ona zřela zlatý, až k nebi sáhající, ale tak úzký řebřík, že vždy toliko jeden mohl po něm vystoupiti. Na obou stranách tohoto řebříku byly dýky, meče, oštěpy a jiné ostré a nebezpečné zbraně, jimž vystupující jen s tíží a s největší opatrností vyhnouti se mohl. Pod řebříkem však ležel ohavný drak, který těm, již na řebříku stáli, stavěl se na odpor a hrůzu jim naháněl. Nejprv spatřila Perpetua vystupovati Saturu, který, jak jsem již podotkl, dobrovolně k vyznavačům se přidružil a je ve víře Kristově vyučoval. Když byl Satur dosáhl vrchole řebříku, obrátil se k Perpetue a volal na ni: „Perpetuo, budu tebe podporovati. Dej jen pozor, aby tě ta ohava dole nekousla!“ Tu odvětila jsem: „Ve jménu Ježíše Krista nesmí mi v ničem ublížiti.“ A teď spatřila, jak drak, jako by se bál, zvolna zvedl hlavu, ona na

ni vstoupila a odtud na první stupeň řebříku pokročila. „A já vystoupila vzhůru,“ vypravuje Perpetua, „a viděla jsem ohromně velkou zahradu, uprostřed níž seděl velký, sněhobílý pastýř, obklíčen ovečkami. A kolem něho spatřila jsem mnoho tisíc bytostí, oděných v bílý šat. A kmet pozvedl stříbrnou svou hlavu, podíval se na mne a pravil: „Buď vítáno, milé dítě!“ I nazval mne jménem a dal mi sladká jídla a já vzala jich od něho se sepjatýma rukama a všicki, kdož kol něho stáli, řekli: amen! A zvukem těchto hlasů jsem procitla a cítila jsem na rtech nevím ani sama jak příjemnou sladkost. — To vyprávěla jsem druhého dne bratru. I poznali jsme z toho, že nám nastává smrt mučednická a vzdali jsme se vši naděje pro tento svět.“

Po její odsouzení byla Perpetua nevýslovně potěšena jiným podivuhodným viděním, jež rovněž zaznamenala a které nám podává nezvratné svědectví o víře prvních křesťanů v očistec. Perpetua měla totiž bratra, jménem Dinokrata, který u věku sedmi let zemřel, maje ošklivého raka v obličejí. Když byla několik dní po svém odsouzení s ostatními vyznávači společně se modlila, vyslovila nahlas jméno tohoto zesnulého bratra aniž by naň byla myslela. I přijala to za pokyn, aby se zaň modlila. Následující noci užřela Dinokrata vycházet z jakéhos temného místa, kde mnoho jiných se též nalézalo. On zdál se mnoho trpěti vedrem a žízní, vyhlízel nečistě a byl bled a v obličejí měl ještě vřed, na nějž byl zemřel. Vedle něho stála velká nádoba, naplněná vodou, s okrajem tak vysokým, že týž marně se namáhal, aby z ní mohl se napítí. Z toho seznala Perpetua, že Dinokrates musí ještě mnoho trpěti a proto se zaň vroucně modlila. Tu spatřila jednoho dne ve vidění ono místo, jež bývalo dříve tak temným, teď jasným a stkvícím se a uprostřed něho užřela Dinokrata v bělostném rouše. Kde bývala v obličejí rána, tam zbyla pouhá jízva. Okraj nádoby byl teď tak nízko, že sáhal hochovi do půl těla a u něho ležel koflík, z něhož Dinokrates pil, aniž by vody ubývalo. Pak po zvyku dětí šel si hrát; Perpetua však poznala, že bratr jest již sprostěn muk.

Také Satur měl krásné vidění, jež nám byla Perpetua rovněž uchovala. Andělé vedli jej a jeho soudruhy směrem k východu, skrze roztomilou zahradu, plnou růžových keřů a milionů vonných květin, do oslňujícího jasu před trůn Boží, kol něhož sbory nebešťanů ustavičně pěly: svatý, svatý, svatý. Tu pravil Satur: Perpetuo, zde jest, co nám byl přislíbil Pán; teď vyplňuje se slib. A 24 kmetů, sedících na zlatých stolicích, kolem trůnu Božího rozestavených, políbilo je v čelo a pravilo: vejďte v radost věčnou, již připravil Pán svým vyvoleným. Čtyři andělé nesli je před trůn Boží a oni políbili toho, jenž na trůně seděl s tváří velebnou, božsky krásnou. A mezi okolostojícími oslavenými osobami poznali mnoho mučedníků, kteří byli jejich předchůdci na dráze života. Tu pravil Satur k Perpetue: Teď máš, co's žádala. Bohu díky, odpověděla ona: byla jsem sice ráda na světě, zde však cítím se mnohem šťastnější.

Touto nebeskou útěchou posilnění, pohlíželi Perpetua i její soudruhově radostně smrti vstříc.

(Dokončení.)

S m ě s.

„Z mrtvých vstání“ v Nazaretu. Nedávno četl jsem v jednom francouzském časopise o zertovné události, která zběhla se v místě, kde před více než 1800 lety Spasitel náš prožil větší část svého života. Tři moslemíni věšli pro jakousi věc v hádku s katolickým křesťanem, kteréž on umínil si učiniti konec tím, že dal jednomu ze sluhů Allahových notný políček, prostředek to sice méně křesťanský, za to však více praktický. Políčkem obdařený padl ihned na zem a druhí dva jali se volati a bédovati: „on jest mrtev, on jest zabít!“ — Záhy shromáždilo se zde neobyčejné množství lidu, zuřivost proti vrahu rostla od minuty k minutě, již chopili se ho někteří a vlekou jej směrem k věznici a hotoví se, aby dům jeho dle tamního zvyku do základů vyvrátili. Celý Nazaret

byl téměř na nohou a Nazaret čítá přec pár tisíc obyvatelů. Žena a dívky domněle mrtvého dali se do bédování, rozčilení dostoupilo svého vrchole. Tu objevil se katolický farář, Františkán P. Bonaventura, i spěchá sem co nejrychleji, aby zabránil dle možnosti dalšímu neštěstí. Zakoukal se orlím svým zrakem na mrtvolu a také okamžitě poznal, že „zabitý“ se jen přetvařuje a dá s sebou jako s mrtvolou zacházeti. Umínil si tedy, že mu tohle „hraní si na nebožtíka“ na vždy zažene. Především prohlásil přede všemi zde přítomnými, že celá věc jest pouhou přetvářkou, aby onen křestan pro pouhý políček jako vrah přiveden byl na lavici obžalovaných. Jak se samo sebou rozumí, nikdo knězi nevěří. ano nechtěli jej dokonce ani dále slyšeti a protože „z nouze Franta dobrý,“ prohlásil farář, že tuto mrtvolu vzkřísí. Teď ztichli všickni a pozorovali jej s úžasem. Hlasitě velebili — zvláště ženy — svého Allaha a divotvorného katolického kněze. Dle jeho vzezření všichni soudili, že to on se svým slibem do opravdy myslí. P. Bonaventura spěchal rychle do kláštera, vlastně do klášterní lékárny a v brzku se vrátil s různými horčicovými náplastmi, jimiž obložil nohy a ruce „zabitého“ tak, že mrtvole muselo býti, jako by byla v horoucím pekle. A vsutku ubohému nebožtíku tekly slzy z očí jako hráchy; ale přec s sebou ani nehnul. „Však ono to přijde,“ prohodil kněz a zkusil ještě silnější prostředek. — Vzalť totiž lahvičku se čpavkem, již si byl pro ten nejhorší případ zastrčil do kapsy — a přiložil ji k nosu „nebožtíkově.“ To ovšem bylo pro našeho Moslemína již příliš, i umínil si, že raději obživne. Zajíc, střelnou ranou vyplašený, nemůže rychleji vyskočiti, než domnělá tato mrtvola. Vše kolem se hlasitě smálo, i „nebožtík“ nemohl zdržeti se smíchu. Vrah byl takto osvobozen, soudní dvůr byl zbaven práce a celý Nazaret se jednou zas výtečně pobavil. — Událost tuto sdělil s časopisem známý průvodčí poutníků ve svaté zemi, bratr Liévin. W.

* * *

Potrestaná zbabělost. V městě Haagu, v jižním Hollandsku, zemřel před třemi lety někdejší státní ministr Moddermann, pravověřící protestant, avšak nikoliv fanatic, a poctivec skrz na skrz. Ke katolické církvi, která pro svoji svobodu těší se v Hollandsku nejkrásnějšímu rozkvětu, choval úplnou úctu, jak následující případ tomu nasvědčuje. Když byl ještě ministrem, přišel kdysi k němu jakýsi mladý právník, jenž, vykázan se vysvědčeními o dobře složených zkouškách, prosil ministra o nějaké místo ve státní službě. „Jakému vyznání přináležíte?“ tázal se jej ministr Moddermann. „Jsem vlastně katolíkem, ale na tom mi pranic nezaleží.“ — „Cože?“ odvětil ministr a vyskočil z křesla, „vy neumíte si vážiti toho, co znamená, býti zrozen a odchovánu v katolické církvi? Pro vás nemám místa žádného; kdo svému Bohu věrně neslouží, neslouží také věrně svému králi.“ — A ministr dostal slovu. Ačkoli dotčený právník přináležel k jedné z prvních rodin katolických v Amsterodámě, do státní služby přec se nedostal. —

* * *

Obrázek z Číny. V „katolických missiích“ oznamuje biskup Tonkinský Puginier strašlivou zvěst o zavraždění jednoho domorodého kněze. Mučedník tento byl za živa zakopán hlavou dolů, nohama vzhůru. Nohy vyčnívaly mu od kolenou z hrobu a na ně připevněn byl tento nápis v čínské řeči: „Tak budiž jednáno s kněžími falešného náboženství.“ V témže dopisu potvrzuje se také zpráva o zavraždění více katolických kněží v Laosu a praví se, že třeba jest odeslati sem co nejdříve nových missionářů, aby tito opuštěné a těžce zkoušené křestany těšili a silili.

* * *

Apoštol málomocných. P. Damian z kongregace nejsv. Srdce Páně, jenž jak známo od r. 1873 mezi samými málomocnými na ostrově Moloki (Sandwichovy ostrovy) v mrtvém moři blahodárně působí, stížen jest konečně také touto hlízou. Nicméně láska, která ho tam z Belgie pučila k těm nejpouštěnějším tvorům lidským, láska ta učí jej statečně vytrvati u svého nárůdku. Píšet do Anglie: „Račte míti zcela pravdu, že nejsv. Svátost jest jediným, ale za to přehojným pramenem všech mých radostí. Kdybych zde neměl svého Spasitele v svatostánku přechudičké

kaple, nemohl bych se nikdy odvážiti z lidské společnosti se vytrhnouti a jisté smrti a to ještě v tak ošklivé podobě jíti v ústrety. Sv. přijímání jest denním chlebem pro kněze a proto vzdor tomu, že ona hrozná nákaza mého těla se do-
tkla, jsem přece šťasten a dost dobře se mi vede.“

Na to vypravuje, že jeden nekněz se k němu připojil a rovněž hotov jest svůj život v službě těchto nešťastníkův ztráviti. Píše o něm: „I tento laik nachází veškeru svou sílu a útěchu v nejsvětější Svátosti. Zajisté se obdivujete se mnou tomuto božskému působení v omilostněné jeho duši; než dovolíte mi také, abych za Vašnost modlitby své konal, by Vás Bůh k poznání svaté víry a k tomu jedinému pravému zdroji lásky k Bohu a lidem přivésti ráčil. Kéž bychom se ještě zde na zemi sloučili v lůně svaté římské a apoštolské Církve a tak jednou tam na věčnosti.“

* * *

V ústech umírajícího apoštola doznává toto vyznání víry zvláštní přesvědčující moci. Dej Bůh, aby se po prvé osvědčila na statečném tom Angličanu.

P. B. W. Erd.

* * *

Spor mezi zednáři. Velelože hamburská poslala koncem min. roku loží v Jené dūtku, proto že „Lessingbund“ do svých místností přijala. Proti tomu ale ozvala se lože jenská, namítajíc, že dūtka přiči se samostatnosti loží a svobodnému duchu zednářskému. Na to velelože ham. navrhla, aby všechny lože filiální loži jenskou daly do klatby, t. j. všechny styky s ní přetrhly. Návrh tento byl ale ložemi 24 proti 9 zamítnut. Následkem toho vystoupí několik loží ze svazku velelože hamburské. Bratří t ř í b o d ů umějí se patrně též dávatí do klatby.

* * *

Kedlubnový apoštol. Takový příslotek dostal od lidu Karel Diefenbach — muž to asi 40letý, narozený v Porýnsku. Dříve býval malířem dosti dobrým. Později napadlo ho, že člověčenstvo je naskrz zkažené a on že povolán jest, je znovuzrodití. Začal se obléčet do Jágra v letě, chodit bos, v zimě v sandálech a vždy bez pokrývky na hlavě. Vlasů a vousů ovšem nestříhá. Později přidal svému tělu též kutnu s pasem. Má tři děti — chlapce, jež nechává běhat nahé. Proto mívá často co činiti se soudy. Chodí po vsích a káže lidu zdržování se všeho masa a všech lihovin. Odporučuje požívání zrní a řepy, jež ssebou v tašce nosí. — Co do manželství hoví s v o b o d n é l á s c e, jinak je sociálním demokratem. Teď vystavěl si poustevnu v jakýchsi lomech. Káže náboženství lidskosti. Možná, že na stará kolena bude běhati jako zvíře — o č t y r e c h.

* * *

Co je reklama. Ve Wiener Tagbl. čteme inserát: Do jistého venkovského města přijel obchodní jednatel nábrobků. Hned za tímto přijel tam agent rakví a pak agent pohřebních věnců. Z počátku dělali dobré kšefty, avšak brzy na to přijel tam jednatel s Wornerovými pilulkami „Safe Cure.“ Sotva že o „Safe Cure“ oni tři uslyšeli, dali se ihned na útěk se slovy: jak mile sem přijel „Safe Cure“, pak nikdo zde více neumře. — Na to následuje: „Safe Cure“ k čistění krve lze dostati atd. Naposled k uzdravení nebude zapotřebí ani doktorů, ani Pána Boha, — postačí dryáčnické pilulky.

Obsah „Obrany víry“:

Protestantismus a sociální život. — Učitelé neznabožství. (Napsal —š. —k. Dokončení.) — Čelnější obrácení na víru v posledních letech. (—š.) — Nejvěrnější matka. (—š. —k.) — První psaní sv. Kláry na blah. Anežku Českou. (Dle rukopisu pražského: Act. SS. 6. Martii. V. B.) — Z denníku křesťanské mučednice třetího století. (Napsal —š. —k.) — Směs.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 25—28.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádvkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

V z k ř í š e n í.

Vždy stará pravda v rouše novém: pohané a židé opatřili hrob Kristův těžkým kamenem, pečetí a stráží, aby zamezili vzkříšení Pána Ježíše. Rozdíl je v tom, že za času onoho oblačeli se titěž nepřátelé ve starořímskou togu a v effod a dnes pokrývají se cylindrem, frakem a případně i čamarou. Tehdy položili na hrob jeden, ovšem veliký a těžký kámen, dnes ale vrhají na Krista celé hory velikých i malých kamenů rouhání a potup, opatřují je pečetí zákonův proti Církvi a konečně stráží, a jakou stráží! Za onoho času byli to pouze čtyři strážníci, již hlídali hrob Ježíše naproti učenníkům jeho, aby kámen nevzali a Ježíše neodnesli, dnes ale je těch biřiců na tisíce, ba tisíce tisíců v podobě pohanských a židovských žurnalistů a spisovatelů. Upozorňujeme čtenáře na zvláštní okolnost. Čehož se židé obávají, aby t. učenníci nepřišli, kámen neodvalili a J. neodnesli, to my katolíci vyznáváci učení Kristova máme konati. Bůh jen jednou nechal Syna svého ukřižovati, pohřbiti, kamenem těžkým přikryti a pečetí opatřiti a Bůh též jen jednou sám mocí svojí kámen ten odvalil. Tentýž Bůh dopouští ale, že židé a pohané nikdy nepřestávají Krista křižovati, do hrobu klásti a kamením přikrývati a povinností naší jest, kameny ty hrubé i malé odvalovati a Krista z hrobu odnáseti. Opravdový kámen z hrobu Kristova odvalil Bůh, balvany lží a rouhání a hany, jež nepřátelé víry na Církev vrhají, máme odvalovati sami, každý po svém způsobu, podle svého povolání, ovšem ale každý příkladným životem.

Věda bez Boha snaží se Krista do hrobu položití, totiž učení jeho za přežilé, již nedostatečné a nemožné prohlašovati. Tisíce na světě učitelův jest, kteří slovem psaným i mluveným Krista za pouhou mrtvolu, za kadaver vyhlašují. Nebo čím jiným jest ten mudrc Nazaretský, jakožto pouhý člověk bez božství, nežli mrtvolou? Nevstal-li Kristus z mrtvých, pak mrtva jest i víra naše, praví sv. apoštol Páně.

Jest tedy povinností vědců křesťanských Krista z hrobu takového křísiti, a vědou svojí dokazovati: že Kristus podle všech skutkův a slov svých nemohl býti pouhým člověkem, nýbrž že musil býti Bohem, pravým synem Božím.

Veliký jest počet katolických učenců dnes, kteří balvany lží z hrobu Kristova odvalují. A z nejnovějších jako obr vyniká J a n s s e n, jenž dějinami svými o reformaci v Německu na cucky rozcuchal to hrozné předivo lží reformatorů.

Avšak není třeba býti učencem, aby každý stal se působivým, odkrývati kamení potupy a pomluv z hrobu Kristova. Každý věrný křesťan v tom úzkém kruhu, v němž žije, mívá příležitosti mnoho, odkrývati, byť ne balvany, nýbrž oblázky a křemenky utrhačných jazyků, jimiž nevěrci život Pána Ježíše, jeho nejsvětější Matky a milých jeho svatých, jakož i horlivých křesťanů zasypávají.

Teď má každý, kdož několik čísel svobodomyšlných listů pracně přeskuboval a smysl jejich třeba jen částečně zachytil, sebe za oprávněna, o katolické víře vtípkovati, ovšem bez vtípu. A tu jest povinností každého věrného křesťana, utrhačského nedouka usvědčovati ze lži, tak aby ti, kdož jej slyší, byli varováni. Tu není třeba mnohých a dlouhých studií, tu postačí, aby každý horlivý křesťan z listů aneb knih katolických poznenáhla tolik si osvojil o víře vědomostí, aby dovedl přesně vytknouti: čemu katolická Církev učí a čemu neučí, co pravda jest a co blud.

Nejčastěji lze se o odpustcích kat. Církvě, uctění svatých, očištění, svátosti oltářní a pokání. Má tedy každý uvědomělý katolík dobře věděti, čemu Církev v té a oné věci učí a může pak snadno směšným učiniti nepřítel pravdy křesťanské. Tak ku př. naše N. L. přinesly, že † německý císař Vilém přijal na smrtelné posteli svátost oltářní! Prostý katolík musí věděti, že luteráni svátost oltářní nemají a že tedy ten novinář, co to psal, je nedoukem. Jinde zase stálo, že za císaře německého konaly se zádušné služby boží. Tak psaly skoro všechny noviny. Prostý katolík má ale věděti, že podle učení Lutrova nerozumem jest, modliti se za duše zemřelých, jelikož duše po smrti přijde rovnou cestou hned do nebe, anebo do pekla. Buďte tedy duše císařova přišla do nebe, pak modlitby nepotřebuje, anebo — — pak mu nic již neprospěje.

Nejlepším protože nejvydatnějším prostředkem, usvědčovati nepřítel kříže ze lži, jest živá víra. To pravil již sv. apoštol Pavel. Příkladný, bezúhonný život nejlepší obranou jest pravdy křesťanské. Tento život prvních křesťanů působil nejvíce na pohany. —

— Vizte je, kterak se milují! — volali plni obdivu pohani, když viděli, kterak křesťané hrdinně pro Krista umírali a kterak nejen sobě, ale i svým katanům dobře činili. To obrátilo i lotra na kříži a pohana pod křížem. Příkladný život nejlepší je obranou víry a drtí balvany lži. Živá víra křísí ze hrobu mrtvé duše. Živá víra zbožných matek vzkřísila již na tisíce mrtvých duší zbloudilých synů.

Kromě toho Prozřetelnost božská právě v této době působí právě divy, aby pomáhala nám odvalovati kameny ze hrobů mrtvých duší. Kněžské druhotiny sv. Otce jsou toho dokladem. Posud žádného papeže, kolik jich již bylo, druhotiny nebyly tolik oslavovány, jako druhotiny Lva XIII. V době pravíme, v níž židé a pohané kladou na hrob Kristův ohromné balvany lži a kdy ujišťují, že s křesťanstvím schyluje se to ku konci, předstihují se mocní tohoto světa, aby vzdávali Otcům křesťanstva nejhlubší úctu a přinášeli převzácné dary. Posud nikdy nenahromadilo se tolik darů na prazích apoštolských jako tentokráte.

Císařové a králové nejen protestantští, ale i císař turecký a císařové čínský, japonský a perský posílají do Říma bohaté dary své. Zdaž toto není slavné vzkříšení mravní síly papežství? Hrobaři stále pohřbívají papežství a ejhle, ono dosud žije.

S papežem dnes vyjednává o trvalý smír i ruský car. Nelzeť zajisté ani jemu důležitost papežství pro jeho veleřší zneuznávat. Tak pomáhá sám Bůh odvalovati kámen z hrobu Kristova, nuže, odvalujme i my kameny způsobem svrchu naznačeným.

Církevní rok v Jerusalemě na sklonku IV. století.

Před nedávnem poríženo bylo Gamurrinim vydání veledůležitého rukopisu, známého pod jménem „*Peregrinatio S. Silviae Aquitaniae ad loca sancta*“ (Poutí sv. Silvie Aquitanské na svatá místa). Podle důvodů, které podal vydavatel, není pochybnosti, že dílo to spadá do posledních desetiletí IV. století a je velice pravdě podobno, že pochází skutečně od sv. Silvie, jak udává tradice. „*Peregrinatio*“ skládá se ze dvou částí: popisu poutí na sv. místa v zemích sousedících s Palestinou (na př. Egypt), pak z líčení církevních slavností, jak je poutnice za svého tříletého pobytu v Jerusalemě byla slavila.

Tato druhá část poskytuje bohatství vlezajímavých zpráv o liturgii a církevních slavnostech, o životě mnišském, o mravech křesťanů za doby oné, o sv. místech a o tradicích; mnohými ze zpráv těch vrhá se světlo zcela nové na život tehdejší. Z bohatého materiálu toho volíme pro poučení a zábavu čtenářů svých údaje světeče, týkající se svátků církevního roku, při čemž opíráme se o krásné psanou studii z pera dra A. de Waal, rektora kollegia del Campo Santo v Římě.

O nádheře, s jakou vyzdobovaly se kostely o hlavních svátcích, vyslovuje se poutnice plna obdivu; ať v kostele Anastasis, či v kostele kříže (na Golgotě), či v Betlemě, všude, kam oko pohlédne, nespatri nic jiného, než zlato, drahokamy a drahé látky. Čalouny, záclony byly z ryzího hedbávi se zlatým vroubením, posvátné nádoby ze zlata a klenoty posázené; vypsati se nedal počet a rozmanitost korunních svícňů a svítlen všeho druhu.

V popisu svátků vánočních schází bohužel začátek; jisto jest, že svátkům těm říkalo se tehďaz „*Epiphania*“ (Zjevení). O svátku svatých tří králů (adoratio magorum) není nikde řeči; nebyly tedy patrně tehďaz v Jerusalemě ještě oba svátky odrůzněny, což je tím nápadnější, ježto víme ze sv. Jana Zlatoústého, že svěcení vánoc (25. prosince) zavedeno bylo do Antiochie a Syrie asi od r. 376, kdežto v Římě již r. 354.

Pokud se zachované části rukopisu se dá souditi, putovalo se k vánočům z Jerusalema do Betlema, odkudž po obdobyých bohoslužbách se přišlo ještě před druhým dnem do Jerusalema, kdež kostel z mrtvých vstání (Anastasis) již zářil bohatě světly. Zotavivše se poněkud doma, shromáždili se věřící opětne „o druhé hodině“ (t. j. v 8 hodin ráno) v Basilica major na Golgotě, kde se odbývalo kázání a četly se přiměřené texty ze sv. Pisma, při čemž zpívaly se hymny, což trvalo až do poledne.

Svátky vánoční trvaly celých osm dní, při čemž bohoslužby jednoho dne se odbývaly v jednom, druhého dne v jiném kostele; též v Betlemě trvala slavnost celý oktáv (tedy až po náš svátek Obřezání Páně.)

Velice zajímavé je líčení svátku Očišťování Panny Marie (či jak tehďaz se říkalo: *Quadragesimae de Epiphania*). Nejstarší dosavadní zprávy o svěcení tohoto svátku sáhaly v západní církvi do počátku VI. století, ve východní zavedl prý jej papež Gelasius ku konci V. století; z „*Peregrinatio*“ sv. Silvie vidíme nyní, že svátek ten znám a svěcen byl v Jerusalemě již ku konci V. století; zdá se nám domněnka de Waalova velice odůvodněna, že obětování v chrámě, jak líčí nám je sv. Silvie, bylo místním svátkem pro Jerusalem, který tam však se světil zcela zvláštním leskem. Nespočívá-liž to snad na prakřesťanských upomínkách z doby, kdy chrám židovský nebyl ještě rozbořen? Svátek ten slaven „se svrchovaným veselím;“ v kostele z mrtvých vstání je processí, při čemž kází všickni kněži, patrně v různých jazycích, hlavně řecky, syrsky a latinsky, jakož i biskup, evangelium vždy nesoucí od té strany, odkud Krista čtyřicátého dne nesli Josef a Maria a kde byli Simeon a Anna prorokyně.

Hlavními svátky pro Jerusalem byly ovšem svátky velikonoční, skládající se ze dvou částí, z nichž první započínala květnou nedělí.

Postní doba, velikonoce předcházející, trvala již v III. století 40 dní a to na východě jako na západě, ovšem že s jistými rozdíly, které sv. Silvie se snaží podrobně podati. O přísnosti, s jakou tenkrát půst se zachovával, sotva si rozmařilý věk náš dovede udělati představu: byliť věřící, t. zv. hebdomadarii (týdenníci), kteří naobědvavše se v neděli, ničeho nepožili až po sv. přijímání v sobotu ráno. K vůli těmto sloužila se mše sv. v sobotu časněji, nežli dnů ostatních. Ti, kdož v sobotu ráno byli pojedli, požili krmí teprve v neděli večer. O tom připomíná ostatně vypravovatelka: „Nikdo však toho nevytahá, mnoho-li se má učiniti, nýbrž každý, jak může, činí; a nechválí se, kdo dosti učinil, aniž se kárá, kdo méně učinil.“

Ve středu a v sobotu v postě odbývaly se zvláštní pobožnosti; se soboty na neděli dokonce vigilie v kostele Anastasis. Při tom se velice horlivě kázalo.

Květná neděle zahajovala se pobožností na Golgotě, načež odbývaly se druhé bohoslužby v kostele Zmrtvých vstání, na jichž konci arcidiakon vyzývá věřící, aby se sešli o sedmé hodině v kostele na hoře Olivetské. Když se zde odpívaly hymny, antifony a lekce, ubírá se průvod do horního kostela hory Olivetské, kdež trvají pobožnosti za dvě hodiny. Když přichází hodina jedenáctá, čte se ono místo z evangelia, kde děti s ratolestmi obklíčili Pána, volajíce: „Benedictus, qui venit in nomine domini“. A tu zvedne se biskup a všechen lid s ním sestupují s vrcholu hory Olivetské, hymnami či antifonami stále odpovídajíce: „Benedictus, qui venit in nomine Domini“. Děti, které ještě samy chodit neumějí, zavěšeny jsou rodičům na šíjích a mávají ratolestmi palmovými či olivovými a tak veden jest biskup u vítězoslávě, jako kdysi Kristus. Tak jde průvod zvolna až do města a do kostela Zmrtvých vstání, kdež po obvyklé pobožnosti lid se propouští.

V pašijovém témdni byla každý den „statio“ a sice po každé v jiném, den před tím určeném, kostele. V úterý na Olivetské hoře, kde četlo se evangelium sv. Matouše, ve středu v kostele Anastasis, kde četlo se evangelium o zradě Jidášově, ve čtvrtek v kostele na úpatí hory Olivetské, v pátek kostele sv. Kříže. O umývání nohou na zelený čtvrtek poutnice se nezmiňuje, jako vůbec tento obyčej zaveden byl teprve dosti pozdě do liturgie toho dne.

Zě čtvrtku na velký pátek odbývala se vigilie na Olivetské hoře; ještě před svítáním táhl průvod Getsemanskou zahradou, při čemž cesta osvětlena byla asi 200 pochodněmi. Z rána odebral se průvod do města ke Kříži, kdež se čtly pašije a biskup kázal. Později sešli se věřící opět na Olivetské hoře k uctívání sv. kříže. Biskup sedí na kathedře, drže části kříže na obou koncích v rukou; zatím, co ostatní jáhni jako strážci jej obstupují, lid přicházeje jedněmi dveřmi, dotýká se čelem kříže a nápisu na něm (J. N. R. J.) a políbiv jej, odchází druhými dveřmi. To trvá do 6. hodiny, t. j. do poledne, načež čte se z žalmův a prorokův o utrpení Páně, pašije dle evangelistův a místa z listů apoštolských, zároveň s modlitbami. K 9. hodině čte se místo z evangelia sv. Jana, kde Kristus vypustil ducha, načež po krátké oraci lid se propouští.

V poledne bílé soboty počínají vigilie velikonoční, kteréž svatá Silvie krátce líčí, ježto jsou stejny, jako na západě. V jitro velikonoční čte biskup dvě mše sv.

Svátky velikonoční trvají celých osm dní: každý den po obědě ubírá se biskup s duchovenstvem, „se všemi dětmi, to jest s těmi, kteří byli v sobotu pokřtěni“ a s lidem do obou kostelů na Olivetské hoře a odtamtud do kostela Zmrtvých vstání; bílá neděle světlí se na Sioně, kde Pán se zjevil při zavřených dveřích učeníkům a jmenovitě Tomáši. — O oněch novokřtěncích podává „Peregrinatio“ velice zajímavé zprávy, které však tu z důvodů uskrovnění místa musíme potlačit.

Nanebevstoupení Páně slavilo se jakožto quinta feria quadragesimarum vigilií a sice ne na hoře Olivetské, nýbrž v Betlémě, kamž odebral se biskup s kněžskými a lidem. Že neodbyvala se slavnost na hoře Olivetské, odkudž Pán na nebe vstoupil, je tím nápadnější, ježto nad místem nanebevstoupení stál velký kostel, zvaný Imbomon. I domnívá se tedy Waal asi právem, že ono svěcení v Betlémě zakládalo se na myšlénce slaviti odchod Krista s tohoto světa tam, kde byl nejdříve se zjevil.

Svátky svatodušní světily se vigilií v kostele Zmrtvýchvstání a mší v kostele Ukřižování, při čemž kázali nejprve kněží a pak biskup. Na to se šlo v průvodu a za zpívání hymnů na Sion, kdež se opětně čtla mše sv., načež arcijáhen vyzývá lid, by sešel se v Imbomonu. Zde přečítá se mezi jiným též zpráva evangelia o nanebevstoupení Páně, načež přijmou novokřtění a po nich ostatní věřící biskupské požehnání. Teprve pozdě u večer vrací se průvod do města za osvětlení 200 pochodní a sice do Basilica major na Kalvarii, odtud pak na Sion, tak že celá slavnost svatodušní trvá až do půlnoci.

K řečeným svátkům družila se ještě slavnost posvěcení chrámu, vlastně výroční památka posvěcení Basilica major a Basilica Z mrtvých vstání, kteráž připadala na 13. září, při čemž světil se zároveň na týž den připadající svátek Nalezení kříže. K slavnosti té přišli anachoreti a mniši z Mezopotamie, Syrie, Egypta a Thebaidy; počet biskupův obnášel, přišlo-li jich málo, vždy kolem čtyřiceti až padesáti; vyzdobení kostelů bylo stejně bohaté, jako o velikonicích a epifanii. Po osm dní trvaly svátky. Bohužel končí zpráva při bližším vypisování slavnosti té.

O svěcení památky svatých v určité dny nepodává se nám zpráva, ba ani o nejstarším svátku marianském, Zvěstování Panny Marie. Ostatně praví se všeobecně, že na Východě se postili každé středy a pátku, vyjímaje, připadli-li den mučedníka.

Hodinky modlily se tehdy již úplně, bylo officium, nocturnum a matutinum. Zda četla se mše svatá každého všedního dne, nedá se podle zpráv našeho pramene na jisto rozhodnouti. V poledne shromáždili se opětně všicki, též biskup, k modlitbě kůrové, podobně ve 3 hodiny; terc odbývala se jen času postního.

Okolo desáté hodiny počínají nešpory, které v Jerusalemě zvali „officium lucernarum“. Při nich rozsvítila se všecka světla, tak že bylo jasné světlo. Zpěv nešporní skládal se ze žalmů a z antifon. Mezi tím objeví se biskup, jenž se svým kněžstvem se usadí v tribuně na kathedře a se účastní modlitby. Ku konci je modlitba prosební, při čemž jáhen čte jména těch, jichž má být vzpomenuť; po každém jméně volá kůr chlapců, kteří měli zvláštní asi místo, „Kyrie eleison“. Biskup udělí požehnání, načež končí se nešpory; jen ještě krátce navštíví se kaple, v níž uschován je sv. Kříž.

V nedělích začíná zpívání nočního officia v kostele Anastasis po prvním kůropění a sice se tu pějí tři žalmy tak, že prvý zpívá kněz, druhý jáhen, třetí klerik jako předřikávač střídavě s lidem; po každém žalmě následuje modlitba. Na to okuřuje se sv. hrob a čte se evangelium o z mrtvých vstání, což je zvláštním obřadem jerusalémským. Návštěva kaple svatého kříže, kde odříkal se žalm a modlitba, ukončila biskupským požehnáním nočního officium. K tomuto řadí se ihned matutinum. Denní bohoslužby nedělní konají se v Basilica major na Golgotě, při čemž kněží a biskup káží. Po kázáních slouží se mše svatá. Ježto se potom biskup ještě odebere v průvodu ke kostelu z mrtvých vstání, kde po modlitbě uděluje požehnání, propouští se lid teprve k polední. Nedělní nešpory rovnají se všednodenním; času postního odbývají se za pozdější hodiny. Jak z poznámky poutnice ku konci její zprávy vysvítá, bylo zvlášť o to pečováno, aby byla co největší rozmanitost žalmů, zpěvův a modliteb, zároveň pak aby tyto úplně byly přiměřeny době, k níž se odnášely a plně vyjadřovaly věc, kterou vyjadřovati měly. —

Laskavý čtenář přesvědčil se předcházející reprodukcí vypravování Pouti sv. Silvie zajisté s dostatek, že náboženský život doby oné na místech, odkud člověčenstvu přišla spása, honosil se veškerou ryzostí a přísností pravého křesťanství, zároveň ale též veškerou opravdovou poesíí a něhou mladé církve a nezkaženého, prostého věřícího lidu. — *er.*

Druhé psaní sv. Kláry na blah. Anežku Českou.

(Dle rukop. pražského.)

Poznámka. Naše bl. Anežka prosila sv. Kláru o nějakou památku. Klára skutečně vyhověla tomuto přání a poslala jí s tímto listem prostý dřevěný kříž, hrubý pás a kanafasový závoj a pak hlíněnou číši, z níž pívala: jednoduché, příliš prosté to dárky, avšak v očích víry plné princezny, jakou byla naše starší sestra kláštera na Františku, byly to dary drahocenné. Anežka byla tím přesvědčena o výtečnosti abatyše Svato-Damiánské, neboť dala jí to, co mohla nazývatí svým. Tyto dárky jí nad míru byly milé; častěji je líbala a chránila jako nejdražší svůj poklad. Dokonce pak, když Klára byla svatořečena, srozuměna se svým královským bratrem Václavem, nechala je vsaditi do zlata a stříbra, ozdobiti drahokamy a vykárala jim nej přednější místo ve svém klášteře v Praze, kde také (podle Rudolfových pozn. 136) nápadné divy jimi se staly. S těmito tedy dárky v brzku po prvním listu následovalo toto druhé psaní:

„Dceři krále králův, královně panen, důstojné nevěstě Kristově a Jeho s ním spojené pravé to královně Anežce, přeje Klára, nehodná služebnice chudých sester od sv. Damiána, všeho zdaru a štěstí v největší chudobě.“

„Díky, neskončené díky Původci všeho dobra, tomu Pramenu vši dokonalosti a Zdroji nebeských darův, za ty přemnohé ctnosti, jimiž On duši Vaši ozdobiti ráčil! On jest to, jenž Vašnost rozličným způsobem posvětil a k takovému stavu čistoty povznesl, že oko Jeho na Vás nižádnou neuráží se protivou.

Šťastna Jste, ano stokrátě šťastna, neboť tento stav svatosti přinutí nebeského krále, aby se s Vámi spojil, aby účastnu Vás učinil věčné radosti tam ve stáncích světelných, kdež sedí na stolci hvězdnatém. — —

„Ano, Vašnost to jest, která hodna jest tohoto spojení, po němž Jste svatým zápalen zatoužily.

Ježto však mi povědomo, že Vašnostino srdce jest svatyní křesťanských ctností, nechci Vašnost dlouhými řečmi unavovati, byť Jste nic zbytečného neshledávaly v slovech, jichž účelem duchovní jakás útěcha dušem našim.

Jen jednoho chci Vašnostem připomenouti a to jest: závazek onen, vždy setrvati v tom dobrém, k čemu nám dobrotivý Bůh milosti Svě uděliti ráčil.

Dovolím si tudíž povzbuditi Vašnost k tomu, byste z lásky ku Jezu Kristu, Jemuž Jste se za obět dobrohlíbeznou byly vydaly, stále byly pamětlivy Svého povolání, ano právě jako druhá Ráchel vždy začátek před zrakoma měly, t. j. byste na myslí uvažovati ráčily, čím Vašnost byla za těch šťastných dnův, kdy Jste se světa zřící ráčily.

Čeho nyní požíváte, račtež zachovati; co činíte, činiti; nikdy však neustátí v tom duchovním boji, jež Jste podstoupiti ráčily.

Nechť Vašnost zachová si tu tichost a radost ze svědomí čistého plynoucí a nenechává se zviklati ve svých dobrých úmyslech, aniž odvrátiti se od cesty jednou nastoupené.

Nechť dychtí duše Vaše bez ustání po oné dokonalosti, ku které Vašnost duch Boží byl povolal, tak abyste stále obětovati mohly Nejvyššímu své bohulibé sliby a tím větší věrou zachovávaly příkazání Páně, jakož i rady našeho otce, bratra Eliáše, hlavního ministra našeho řádu.

Těmto jeho pokynutím račtež ze zásady dáti přednost před radou jakoukoliv; jeho návrhu držtež se co vzácného pokladu.

Kdyby Vám někdo namlouval něco, co by Vašnostině dokonalosti a vůli Boží bylo na škor, neposlouchejtež za žádnou cenu pocty, jež by Vašnost nad vše lidi povznesla.

To není to, čeho Vašnostem hledati třeba.

Chudě živu býti, přidržeti se chudého Ježíše, uvažovati jeho ponížení a následovati jej, byť i proto v opovržení u světa státi, toť jest cílem naším.

Vašnostin nebeský ženich jest nejkrásnější ze synů lidských a přece byl předmětem opovržení u všeho tvorstva. On zajisté nechal tělo své roztrhati bičováním a vypustil za strašných bolestí na kříži duši svou.

Nemusí-liž, ó jasná královno, srdce Vaše rozntíti se touhou, jej v tom napodobiti? Budete-li s ním trpěti, budete s ním též kralovati; budete-li s ním vzdychati, budete s ním se i radovati; zůstanete-li s ním na kříži, budete i s ním okoušeti nebeských sladkostí v světle svatých.

Vaše jméno zapsáno bude v knize života a zůstane slavným na věky.*) Za pomijitelné zboží vezdejší dosáhnete statků věčných a za cenu několika utrpení blaženosti bez konce.“

„Mějtež se dobře, má nejdražší sestřičko, Jano, nebeským ženichem svým poženáná! Sestry mé i já těšíme se z těch darův, jimiž Vás Bůh obmyslil. Na Vaše svaté modlitby spoléháme s důvěrou. Račtež nás milostivě a dobrotivě míti poručeny v Bohu, Pánu našem.

K n ě z J a n B o s k o .

Mnoho bylo psáno o tomto italském knězi a já bych čtenářům „Obrany vřry“ nepověděl nic nového, kdybych život tohoto otcovského přítele vši opuštěné mládeže a vzorného učitele doličoval.

Kdo by chtěl přece o něm více čísti, nechť sáhne ku př. po Škole Božského Srdce Páně.

Loňského léta byl Bosko již starcem nad hrobem, tak že mi raděno bylo, abych za ním na jeho letní bydlo nejezdil, ježto bych byl sotva přijat, an každým dnem celý zástup cizinců s ním chce mluvití. — Bosko patřil k těm prorokům, kteří nebyli uznáni ve vlasti své, za to však v cizině pověsti svatosti požívají.

Když byl r. 1885. v Paříži, psaly o něm francouzské listy, jako o nějakém divotvorci, ba našli se lidé, kteří od něho zázraků čekali.

A v Itálii? — V Itálii pracovalo se do jeho smrti proti šlechtným snahám Salesiánů, jichž byl zakladatelem a prvním generálem.

Jan Bosko vida, že mládež opuštěná, osiřelá, tvoří vlastně onen svět, jemuž říkáme zločinci a že nejvše třeba takové mládeže se ujmouti, chcemeli nečisté prameny v počátcích ucpáti, ujmál se takových dětí hned po svém na kněze vysvěcení a začal, jak mu to poměry dovolovaly, s malým. Do vlastního pokojíka svolával si takovou mládež, učil ji sv. náboženství, hrál si s ní po učení, vodil na procházku a vedl k Bohu a k pořádnému, křesťanskému životu.

Kde se ale nenajdou lidé zlí, kteří nejlepší snahy svých spolubližních podezřívají? I v Turině, italském městě, v němž Bosko spasitelnou činnost svou počal, našli se lidé, kteří jej z nekalých úmyslů podezřívali, ba i za blázna vyhlásiti chtěli.

Na Boskovi vyplnila se slova sv. Pavla: „Žádnému nedávejte pohoršení, aby nebyla pohaněna služba vaše — jakožto svůdcové a jsouce pravdomluvní.“

*) Ano, tak jest se stalo blahorečením jejím r. 1877; tím že se světice ukryla, postavena jest na svícen, aby svítila světu.

Život Boskův, pln zbožných dobrodružství pro Boha a pomoc nešťastnému lidstvu, čte se jako nábožná legenda.

„Utrpením k vítězství“ — toť heslo křesťanské; ta slova stala se na něm skutkem. Snahy jeho došly konečně uznání i od samého krále, jenž náboženství Kristově ne právě mnoho byl oddán a Bosko měl po mnohých bojích a letech jakýsi pokoj. Tohoto klidu užil k zbudování velikého svého díla, jež po stech letech ponese jeho jméno.

Založil řád Salesiánů, kteří nesou pochodeň víry až Patagoncům, všímající si zvláště ohrožené mládeže v přesvědčení, že kdo děti získal, má budoucnost. Jím a jeho řádem zařízeno bylo v Itálii, Francii a Španělsku přes 150 ústavů pro osiřelou mládež, v nichž přes 130 tisíc dětí útočiště nachází. Z dětí těch odchovává řád salesiánský muže, kteří nejen řemeslem a obchodem, ale i vědou a hlásáním slova Božího prokazují světu služeb bezčetných. Aby však v Boskovi a jeho řádu církev katolická neslavila tak patrné vítězství nad svobodným zednářstvím, jemuž při nynějších napnutých poměrech mezi vládou papežskou a italskou v samých nejvyšších kruzích přejí, vystupuje všude tam, kde Bosko svůj založí ústav, protiústav svobodomyšlníků, čili nevěrců a vláda italská je tak spravedlivá, že podporuje tyto zednářské ústavy dvěmi třetinami vydejů, a Boskovu ústavu Turinskému, v němž přes 1300 dětí odchovává se pro Boha a národ, udílí z milosti několik stipendií.

A přece jsou ústavy soukromé prázdný, ústavy pak Boskovy rostou, zvelebují a množí se, hlásající mlčky slovo Páně: „nebojte se, já přemohl svět.“

Bosko sám a jeho dílo je tudíž důkazem, kde je pravda a kde lež; kde pravá láska k opuštěné mládeži a kde nevěrecká vypočítavost a vzdor.

V ústavech soukromých viděl jsem nevěru, téměř na odiv stavěnou, kaple špinavé, na rychlo upravené z bývalého sklepa, na mládeži zdivočilost a jizlivé obličejy na vůdcích těchto ústavů.

Když jsem se ptal, chtěje zvěděti, co smýšlí o Boskovi, odpověděl mi správce jednoho takového domu: „co pak ti; ti jsou tam moc nábožní, my jsme svobodomyšlní.“ Jak docela jinak vypadá mateřský dům Boskův. Chrám, zasvěcený Pomocníci křesťanů je první ozdobou Turinu, a v bledých tvářích mnichů a kleriků, kteří mládež ve škole privátní (gymnasium až pětiletou) vychovávají, čteš odpověď, že za svou mravenčí plíši čekají odměny v nebesích.

Řád salesiánský nepřijímá mládeže spustlé, ježto ví, že by mu tací chovanci v ústavu vše zkazili a za nedlouho do privátních ústavů přeběhli, kde mají více svobody. — Bosko zemřel; co on vykonal pro lidstvo veškeré, nejen pro italský národ, nevykonal posud nikdo a tak brzo nevykoná. — Jeho sláva, již nikdy nehledal, rozlétla se na perutích do celého světa; my nepochybujeme, že připočten bude od církve k blahoslaveným, jako připočten byl po své smrti od Boha.

Z denníku křesťanské mučednice třetího století.

Napsal —š. —k.

(Dokončení.)

III.

Dříve než-li počaly hry slavnostní, byli zajatci z dosavadního žaláře vyvedeni a do jiného, zbudovaného za městem nedaleko amfiteatru, kde boj s dravou zvěří měl se konati, dopraveni. V tomto vězení bylo s vyznavači Kristovými velice přísně nakládáno. Tribun, jenž měl nad nimi dozer, dal je ze strachu před čarami v koelec svázati a poskytlouti jim jen skrovnou potravu. Tu pravila Perpetua, usmívajíc se: „Proč pak dopouštíš, aby tak

vzácní zločinci, jako my, kteří na počest císaře máme při slavnostních hrách bojovati s dravou zvěří, byli bídně ošetřováni? Zdaž by to nesloužilo ku tvé slávě, kdybychom předvedeni byli lidu silni a zdravím kypící? — Tribun se zastyděl a nařídil žalárníkovi Pudensovi, který již byl na polo křesťanem, aby zacházel s vězni lidštěji. — Jich příbuzní a přátelé směli je v těchto dnech bez překážky navštěvovati a s nimi se pobaviti. A tu potřetí byla Perpetue údělem nevýslovná bolest, že byla navštívena svým otcem, bolem a zoufalstvím zdrceným. Přepadlý následkem nevýslovného hoře vstoupil do žaláře, vrhl se dceři své k nohoun, rval si svůj bílý vlas, proklínal svůj dlouhý věk, jenž mu takový zármutek přinesl a nařikal si hlasem srdce tak rozrývajícím, že všichni byli hluboce pohnuti. A jak muselo toto utrpení staříckého otce dotknouti se bolestně duše vlastní dcery jeho? Ona však musela se přemoci, potlačiti city své, neboť jiné volby jí nezbývalo. Připomněla si slov Kristových: „Kdo otce neb matku miluje více než mne, není mne hoden!“ — Za to však byla ještě v poslední den svého pozemského života potěšena a posílněna novým viděním. Spatřila sama sebe, bojující s obrovským černochem, jehož přemohla. A hlasatel podal jí za to zelenou ratolesť se zlatými plody, políbil ji a pravil: Dcero, mír buď s tebou! A u vítězoslávě kráčela odtud. — Paměti své ukončila na to Perpetua těmito jednoduchými slovy: „Procítila a seznala jsem, že jsem vlastně nebojovala se zvířaty, nýbrž s ďáblem, ale obstála jsem vítězně. A toto napsala jsem až ku dni, předcházejícímu slavnostní hry. Co v den ten s námi se bude dít, to nechť popíše někdo jiný, bude-li míti k tomu chuti.“ A tento odkaz svatě mučednice přijal na se jeden z očitých svědků její utrpení a smrti, jenž výslovně podotkl, „že považuje se za nehodna ku vypsání takové slávy a velebnosti“.

Dle římského zvyku byla jim, jako vůbec všem, kdož se zvířaty bojovati měli, uspořádána veřejná hostina. Rozradostnění a uspokojení rozmlouvali o svých nadějích a o slastech nebeských, jaké je již následujícího dne očekávají. Ku zvědavým pohanům, kteří sem spěli, aby se popásli pohledem na odsouzené křesťany pravil Satur: „Jen se na nás dobře podívejte, abyste nás v den soudný opět poznali!“ Někteří z diváků, mocně byvše dojati, přestoupili k víře Kristově.

Konečně nastal toužebně očekávaný den jich triumfu. S veselou, plesající tvář, na níž zdála se zrcadlití nebeská blaženost, kráčeli ze žaláře do amfiteátru. Perpetua pěla tiše svaté písně. Z obličjeje Revokatova, Saturninova a Saturova zírala vážnost a svatost, která zdála se ku prokurátoru Hilarianovi volati: „Teď soudíš ty nás, tam bude opět Bůh souditi tebe!“ — Tento výraz neobrozenosti, značící se v celé povaze mučedníků, nelíbil se lidu, který zuřivě křičel, aby odsouzení byli dříve bičováni. S obnaženou šíjí museli šlechetné oběti ubíratí se dlouhou řadou lovců a hlídačů a přijmouti od každého z nich šleh knutou, na jejíž konci byly upevněny olověné kuličky. Toto bičování bylo našim mučedníkům malým podílem z velkého utrpení Kristova, jež snesli proto s nelíčeným povděkem. —

Teď byli proti Revokátovi a Saturninovi puštěni tygři, kteří je oba do krve zranili, aniž by jich byli usmrtili. Pak poštvaní byli na ně medvědi a dravci tito rozervali těla obou mučedníků k nepoznání, — avšak přec ještě jich zcela nezahubili. Tak si to vzdor brozným bolestem byl sám Saturnin přál, aby koruna slávy jeho byla stkvělejší. — Proti Saturovi byl puštěn divoký kanec, který však obrátil se nejprv na svého hlídače a svými ostrými tesáky břich mu rozpáral, kdežto Saturem toliko smýkal po areně, aniž by jej byl poranil. Na to byl Satur, který vždy měl strach před medvědy, uvázán ke kůlu a postaven právě naproti kleci medvědové. Avšak dravec tento, vzdor úsilovnému dráždění, přec neopustil klec a Satur musel po druhé zcela neporušen z areny býti odveden.

Perpetua a Felicitas určeny byly za oběti zdivočelé krávy, což bylo divadlem neobyčejným. Zuřivé zvíře rozběhlo se proti Perpetue, nabodlo jí

na rohy a přehodilo ji přes sebe k zemi. Ta však záhy se vzpamatovala, upravila svůj na straně roztržený šat a myslela více na slušnost, než na bolest a nebezpečí. Když byla podruhé zuřivou krávou napadena, spletla svůj pádem rozpuštěný vlas dohromady, poněvať se neslušelo, aby mučednice zdála se tímto znamením zoufalství a bolu dáti na jevo svůj zármutek. — Na to povstala opětně a spěchala ku Felicitě, která dosud byla velice slabou a zdrcena ležela na zemi. Perpetua podala jí ruku a pomohla jí vstáti ze země. Tak tu stály v areně, krví potřísněné, obě tyto mladé, něžné bytosti, bez pomoci, utýrané, obklíčené kol dokola nesčetnými tisíci krvelačného lidu, uprostřed divé zvěře, jež brousila si na ně své spáry. Tu stály, zneuctěny na těle, zraněny na duši těžkým porušením ženského jemnocitu: avšak přec ani tu nejmenší známku bolesti neb úzkosti neb malomyslnosti na jevo nedaly. Pohled na ně zdál se i na ten nelidský lid způsobiti dojem: žádal tedy, aby obě mučednice nebyly více zvěři předhazovány. Proto byly obě z amfiteátru odvedeny. Tu jakoby procítila Perpetua z klidného spánku. i tázala se ku podivu všem: „Kdy pak budeme předhozeny divoké krávě?“ I nechtěla tomu ani uvěřiti, že již je po boji, až našla na svém těle a oděvu stopy přestálého utrpení. Ku svému bratru, jenž k ní přispěchal, pravila: „Buďte pevními ve víře a milujte se vespolek.“

Teď byl Satur opětně uveden do areny a jak to byl předpověděl, byl jednou ranou pardalem k zemi sražen a smrtelně zraněn, tak že tonul téměř ve své vlastní krvi. A krvežíznivý lid jásal a volal posměšně: „Ten jest již svatě umyt!“ Umíraje ponořil šlechtný mučedník prsten žalářníka Pudense ve svou krev a dal mu jej se slovy: „Budiž s Bohem, vzpomínej na mne a nedej se ve víře své zmásti!“ —

Na to byl on a ostatní soudruzi jeho dotlučeni. Perpetua a Felicitas byly mečem probodeny. Perpetua padla do necvičených dosud rukou mladého jakéhos gladiatora, jenž ji vrazil ocel mezi žebra. Nevýslovnou bolestí hrůzně vzkřikla. Na to chopila se chvějící se ruky zápasníkovy a nasadila meč na své hrdlo. Jediný okamžik, — proud krve vyřinul se z proříznutých cev a krásná duše neohrožené trpitelky vznášela se vzhůru, aby přijala z rukou Božích vítěznou palmu, jak to v jednom svém vidění byla spatřila. —

Běda nedbalým rodičům!

Ze soudní síně. (Před porotou.)

Závěrečné líčení se sedmnáctiletým Františkem Fidrmucem, dne 26. března, bylo velice krátké, ale neskonale smutný obraz ze života rozvinul se před posluchači. Ze života člověka nešťastného, kterýž snad navždy propadl zločinu a jemuž dvěře žalářní budou se příště otvírati jen na krátkou dobu, co by stačilo, aby spáchal novou nepravost.

Záhy zemřela mu matka, — v té události je vysvětlení dalšího jeho života. Vychladly, stuhly laskavé ruce rodiitelky, které až dosud o děcko byly pečovaly, na vždy zavřelo se oko, kteréž nad ním bdělo a bylo by dále bdělo, a když ukládali rodičku jeho do hrobu, kácelo se za ní i štěstí mladého jeho života; matčino srdce přestalo bít, dobrá hvězda jeho zapadla, zlý osud již číhal opodál, ceně zuby na novou oběť. V domě otce jeho, kterýž je řezníkem, nebylo pro malého Frantíka více místa, snad proto, že měla vejít nová matka a chlapec svěřen k vychování babičce, výměnkářce v Činovsi. Ztratil tedy i otce, kterýž dobrovolně se vzdal svého oteckého práva — a že se babičce nepodařilo vychovati sirotka dobře, vidíme ze skutků jeho, jakými se osvědčil, když vstoupil do života. Byl dán na učení ke zlatníku p. Pokornému, ale choval se špatně. Setkali jsme se s Fidrmucem u soudní síně již dne 23. června 1886, kdy byl žalován pro zločin podvodu, jehož se dopustil

vylákáním šesti zlatých prstenů na jiném zlatníku; krom toho žalován byl pro krádež. Odcizil své tetě, paní Marii Pipkové ve Vinohradech, 161 zlatých. Za první ty poklesky dostalo se mu dvouměsíčního těžkého žaláře.

Po vystálém trestu nevrátil se více k mistru svému, ale brzy se vrátil — do žaláře. Byl dne 25. ledna 1887 odsouzen pro nové podvody, jichž se dopustil tím, že od několika klenotníků vylákal padělanými objednávkami bývalého mistra svého rozličné klenoty. Zároveň žalován byl pro přestupek zpronevěření; po prvním odsouzení svém dal se na učení k pekaři, jemuž zpronevěřil nějaký obnos za roznášené pečivo. Za vše to vyměřen mu tehdáž osmiměsíční těžký žalář.

Teprv když odseděl tento druhý trest, ujal se ho strýc, hostinský v Žižkově, a přijal ho za číšníka. Poskytl mu byt a dával mu stravu, ale peněz mu nedával a nesměl Fidr muc u sebe nijakých peněz míti. Tento svědek dává pokleslému mladíku vysvědčení poměrně dobré. Poslouchal prý, i ke práci se měl. Zjevné nepoctivosti nedopustil se synovec, neboť k penězům prý nemohl a při přijímání peněz od hostů byl pod dozorem a kontrolou strýcovou. Avšak jednoho dne našel u něho stýc zlatník a káral ho. (Fidr muc ve svém seznání řekl, že byl tehdáž bit.) Druhého dne doneslo ostatní služebnictvo hostinskému p. Pipkovi, že synovec jeho pronesl proti němu nějakou výhrůžku — a Fidr muc byl strýcem vyhnán z domu.

„Řekl jsem mu, ať si jde ke svému otci do Brna, kde má řeznictví a hostinec“, praví svědek při líčení.

Předseda (p. president Procházka): Ale vždyť nesměl míti a neměl peněz, jak jste řekl, pane svědku. Do Brna se nemohl jen tak dostat — dal jste mu na cestu?

Svědek: To nedal...

Předseda: Nedal. Tedy byl zase ode všech opuštěn...

Ano, zas byl opuštěn. Do Brna těžko bylo jíti — a jaké by as bylo bývalo shledání s otcem! Nesměl prý se k němu hlásiti, neboť po prvním odsouzení, než mu mohl sám psáti, předešli prý ho dopisy svými příbuzní, kteří otci oznamovali, co se se synem děje. Nestaral se otec o syna, byl bez pomoci, bez peněz, bez přístřeší, v zimě, v lednu.

„Chodil jsem ulicemi“, vypravuje, ale zcela chladnokrevně, lhostejně, jako starý, otrlý zločinec a z hlasu jeho jako by vyznívala zlost, že to musí již po tolikáté a tolikáté vyznávat lidem, jimiž pak bude odsouzen; „chodil jsem několik dní ulicemi a přemýšlel jsem, co bych činil, neboť jsem měl hlad, bylo mně zima a neměl jsem kde spát. Chodil jsem do stohu za Vinohrady. Konečně se mně to všecko znechutilo a chtěl jsem něco udělat, abych se na nějaký čas zaopatřil. Práci jsem nenašel, sprostě krást jsem nechtěl a myslil jsem, že je na to větší trest než na zapálení, tedy jsem zapálil...“

Předseda: Znal jste majitele onoho stohu?

Obžalovaný: Neznal.

Předseda: Věděl jste, komu náleží?

Obžalovaný: Nevěděl — to mně bylo jedno...

Zapálil tedy, šel do Prahy, pobíhal asi dvě — tři hodiny ulicemi a konečně došel k budově trestního soudu na Karlově náměstí, kde již dvakráte byl. Přiznal se, že zapálil, a žádal, aby ho zavřeli.

Obžalovaného hájil p. dr. Julius Nejedlý vřele, upřímně, ale při všem, co předcházelo, měl těžké postavení. Jeho svěřenec tak chladně čin svůj uvážil, tak lhostejně k němu se přiznal — a vše jen pro zaopatření!

Dostalo se mu ho. Porotci přisvědčili na dané otázky a František Fidr muc odsouzen pak do těžkého žaláře na tři leta. N. L.

Škoda, že porotci málo kdy tážou se po náboženském vychování mladistvých zločinců. Přišlo by se tu na data velmi zajímavá.

D v a m i n i s t r a n t i .

V rozkošné krajině nedaleko Santaremu v požehnaném Portugalsku uprostřed vonného háje rozkládal se útulný klášter, osamocen jako vlašťovčí hnízdo ku skále přilepené. Synové sv. Dominika rozbili zde stánek svůj, jenž se stal přemnohým útočištěm víry a modlitby. Jejich chvalozpěvy spěly jako líbezny kouř z myrrhy a kadidla k trůnu Božimu a kdykoliv zakmil se bělavý stín některého řeholníka v temné chodbě klášterní, domníval jsi se viděti spíše anděla Páně než pozemského tvora. Jistě miloval Bůh tento zapomenutý kout země a vyvolil si jej za sídlo své a svojí svaté družiny.

Mezi řeholními bratry byl jeden srdce obzvláště čistého a duše nad míru něžné, — pravý to obraz jeho patrona — sv. Bernarda. Ode dne, kdy posvěcen byl k službě Hospodinově, odumřel bratr Bernard pro celý svět. Čest, že mohl Boha svého při mši svaté v ruce své pojmuti, jemu u oltáře se klaněti a lidem čistého srdce podávati, vyvolala v něm pocit téměř všemohoucí velikosti, ale zároveň i nejhluší pokory. Modlitby jeho byly plny nadšení, vzdechy jeho líbezným hymnem ku cti Boží.

Tato okolnost neušla bystrozraku opatovu a proto doufal, že nejlépe vyhoví tužbám Bernardovým, učiní-li jej s a k r i s t a n e m, neboť považoval ruce jeho za nejschopnější, aby upravovaly oltář Páně a chystaly ke mši kalich a hostii ty prsty, mezi nimiž bez ustání probíhalo sto padesát perliček z posvátného růžence. Neboť nejblahoslavenější panna jest v obzvláštní úctě u mnichů řádu sv. Dominika a růženec jest korunou, již denně vstavují na velebné její čelo; vždyť prý v ráji stává se každé „zdravas Maria“ překrásnou růží.

Bratr Bernard však měl ještě jednu naruživost, — miloval totiž vášnivě duše, které otravující dech hříchů neposkvrnil, roztomilé ty lilie, jež jsou největší rozkoší nebes Pána. — — A vyvolenými liliemi bratra Bernarda byli dva hošici, u nichž každý pohyb zdál se zračiti modlitbu. O zlobě tohoto světa neměli žádné povědomosti, jejich útlé dušinky vydávaly ohlas, podobný zvuku zvonů klášterních. Otcí Bernardovi, jež v největší úctě a lásce chovali, osvědčovali nejlepší svou oddanost a on zase pečoval o ně jako hrdlička o svá mládátka. Se srdcem nadšeným učil je víře v Boha a bázni před ním. A pro nevinnost jich duší vyvolil si je za přísluhovatele při mši svaté a vložil jim jich povinnosti.

Oděni v červené komže s úctyplnou vroucností odříkávali žalm: „introibo ad altare Dei, — přistoupím ku oltáři Páně, k Bohu, jenž obveseluje mladost moji!“

Otec těchto dvícat, Ludvíka a Rodrigeza, byl počestným soukeníkem, zbožného smýšlení a matka jejich byla dokonce pravou sveticí. Oba pak měli v nevýslovné vážnosti bratra Bernarda i svěřovali mu rádi každodenně své miláčky. Pomilováníhodná a opatrná matka naplňovala jim denně před odchodem košíček chlebem, na tvrdo uvařenými vejci, pocukrovanými datlemi a pomerančí. A sotva podala hošíkům jich košík, ruče se ho chopili a rozloučivše se s rodiči, jako o závod spěli růžovým hájem ku posvátnému místu, jich každodenním cíli. A často — přechasto rozléhala se libovonným hájem roztomilá píseň: Ave Maria purissima, — buď zdráva matko nejčistší a jemný vánek zanášel stříbrné jich hlásky od jednoho keře k druhému, od větvičky k větvičce, od lupenu k lupenu — a pak vzhůru k té modrojasné klenbě nebeské, která tak přívětivě nad nimi se vznášela. A tak došli ku fortně klášterní. — — —

Pes, na stráži tu stojící, zaštěkal, — ale již radostně poskakoval vstříc, vrtě ohonem a lisaje se ku svým starým známým. Hle již objevila se mezi fortanou štíhlá postava bratra Bernarda, jenž s úsměvem jich uvítal. A teď počly mše svaté a hošici přísluhovali jednomu knězi po druhém.

Po vykonané pobožnosti vedl sakristan malé ministranty do své cely, ozdobené pouze krucifixem a jednoduchým lůžkem. Zde počlo vyučování; předmětem jeho byl katechismus, který hlásá tu pravou lásku a pravý život,

čtení v modlitební knize a počítání. Rodrigez vždy usiloval vypočísti, jak dlouho by to trvalo, než by se dostal do nebe. — — —

V jedné z postranních kaplí chrámových byla ve výklenku, vyzdobeném květinami a guirlandami, postavena socha Bohorodičky s nemluvnátkem, které zdálo se usmívati se na své okolí. Jednoho dne pravil Rodrigez k Ludvíkovi: „Jsme tak sami, kdyby tak to děťátko chtělo si s námi hráti! Ale kdo ví, jestli by mu to jeho matka dovolila!“ I dodali si odvahy a přistoupivše před obraz Matky Boží, hluboce se poklonili a pravili: „Krásna paní, dovoltež nám na chvíli pohlédnouti si s vašim děťátkem, vždyť musí býti mrzuto, má-li stále jen spočívati ve vašich rukou, s námi by aspoň se pobavilo a my dáme na ně pozor!“ A div divoucí! matka Boží se usmála a vzavši dítko z náručí, postavila je na zem. „Tak si hrajme!“ dí Ježíšek k hochům. A oni, nevinní jako beránek, nevěděli ve své prosté mysli ničeho o sochách a zázracích. „Zahrajme si!“ odvětili Rodrigez a Ludvík a chopili Ježíška za ručky. A pak to šlo do kola a brzy byla předsíní ráje přeplněna diváky, již ze všech končin nebes přichvátili, dívat se hrám děckým. Byly provozovány rozmanité hry a děcko krásné paní znalo je všechny. Ono učinilo z hlíny malé ptáčky, dechlo na ně a hle! oni odletěli. Rodrigez a Ludvík jej rovněž napodobili, ptáčky sice urobili, ale ať dýchali na ně sebe víc, ani sebou nepohnuli. „Ó pověz nám, jak to děláš, že ti tvoji ptáčkové mohou volně se vznášeti?“ — „Zitra!“ dostali za odpověď a děcko vrátilo se v náruč své matky, naše dvě děti pak k bratru Bernardovi. Jako by se nic zvláštního nebylo přihodilo, nezmínili se o tom před bratrem Bernardem ani slovem, avšak dnes byli zvláště brzy hotoví se svými odpověďmi a nemohli se ani dočkatí zítřejšího dne. Tentokrát je již božské dítko očekávalo a na přivítanou je políbilo. Aniž vědouce proč, snažili se oba srdce své s ním rozdělit. „Nechceš s námi pojísti? Dáme ti také chléb, vejce a pomeranče, — stejným dílem!“ pravil Rodrigez k Ježíškovi. „Chci!“ odvětilo božské dítko a jedlo s nimi. „Učíš se také, jako my u bratra Bernarda, katechismu a modlitbám?“ tázal se zvědavě Ludvík. „Vím všechno!“ dostal za odpověď. Oni slyšeli, ale nechápali smyslu slov, — přicházeli však denně. A bratr Bernard žasl nad moudrostí a milostí, jakou jeho svěřenci den ode dne prospívali. Hlas jejich zdál se nejsladší hudbou, oči jejich nejtřpytějšími démanty, duše jejich křišťalovými světly. Kdyby byl mohl jen tušiti, že jeho svěřenci obcují s božským děckem, byl by si vše vysvětlil, avšak dobrý mnich ničeho nevěděl o důvěrných těchto stycích svých miláčků; ale ne tak skrytými zůstali v očích ďabla a kde Kristus si hraje, chce i on svou hru prováděti. On sice neměl dosud žádné moci nad čistými těmi dušemi, nad kterými bděl Syn Boží se svojí matičkou, avšak vzdor tomu se pokusil, nasítí v srdce jejich aspoň stín lakoty a nespokojenosti.

Jednoho dne vraceli se hoši jako obyčejně růžovým hájem domů a rozmlouvali cestou o bratru Bernardovi, o mštech, při nichž přísluhovali a o bílém kůzlátku, které vždy očekávalo jich příchod u domovních vrat. Také mluvili mnoho o svém tajemném soudruhovi. (Pokračování.)

D r o b n o s t i .

Jak mi sv. Josef pomohl. — Snad to není hanbou ani vzácností, pak-li kaplan zůstane bez krejcaru. Já sice bez krejcaru nezůstal, ale měl jsem celé dva krejcaru svého jmění, když jsem na jedné nedělní visitě dne 11. března t. r. po nemocných byl s tak nelíbenou důvěrou poprošen od chudé, ale poctivé jedné ženy, jejíž matku jsem byl zaopatřil, o půjčení 3 zl.

V rozpacích odkázal jsem ji na středu, mysle při tom, že v nejhorším případě se vydlužím. V pondělí šel jsem na jistou kancelář, máje tam dostati 5 zl. avšak má kvittance nebyla přijata; šel jsem k důvěrnému příteli svému, knězi, on však nebyl doma.

Na svého šefa jsem nechtěl jíti, vždyť jsem nedávno před tím vzal zálohu. Štola se žádná nevyskytovala. Byl jsem tudíž v úzkých. Celou věc ale svěřil jsem v ruce sv. Josefa. Nepravím, že jsem jej v tomto případě zvláštní prosbou žádal, nýbrž že jsem choval po celý měsíc březen důvěru k sv. Josefu.

A hle! v úterý večer přinesl na modlení celoroční a mši sv. jeden zámožnější rolník z Obořiště tolik, kolik mi bylo na odstranění mých rozpaků třeba.

Ve středu ráno jsem mohl splnit slib svůj

Taktéž hodno a spravedливо jest přičísti sv. Josefu uzdravení jednoho silným záškrtem stíženého mladíka v tomtéž Obořišti, jež se stalo ze dne 19. na 20. března. Z obmyšleného tak lékařského řezu sešlo. To budiž důkazem mocné přínlivy sv. Josefa a zároveň dárkem z pouti v Obořištském chrámu Páně sv. Josefu zasvěceném, ale Josefem II. zrušeném.

P. V. Bosáček.

* * *

K čemu je sv. zpověď dobrá? Hlas svědomí je nejlepším pronásledovatelem hříšníka, ovšem obyčejně jen tam, kde tentýž hlas veřejnou nevěrou na dobro není utlumen. Před jedenácti roky vyplatil pokladník národní banky v Tuamu v Irsku omylem 100 lib. šterl. (1000 zl.). Všecko jeho vynasazení, aby peníze ty nazpět dostal, bylo marné a úředník odsouzen k poznenáhlému nahražování škody ze služného. Letos dne 21. března dostavil se katolický kněz do peněžního ústavu, kdež odevzdal 100 lib. šterl. s podotknutím, že mu byly ve sv. zpovědi odevzdány, aby škoda pokladníku před jedenácti roky omylem učiněná, byla nahražena.

* * *

Smutné konce hereček. Bývalá herečka Hedvika Kaizelová, která v letech šedesátých i v Praze hrála a zde pro podvod na patnáct měsíců odsouzena byla, nalezena byla nedávno na silnici zmrzlá. Život její jest velmi poučný a výstražný. Narodila se v bytu chudého dělníka. Jakožto čtrnáctileté děvče posláno bylo do Vídně za chůvu. Příroda obdařila dělnické toto dítě krásou neobyčejnou. Sotva že poněkud vyrostla, udělal si s ní známost jakýsi mladík, jenž se jí o přiměřené vzdělání postaral, avšak po nějakém čase známost ta se přetrhla, jelikož děvče nechtělo pracovat. Šla tedy k divadlu, kdež líbila se více svojí krásou, nežli vlohami hereckými. Život její u divadla, kdež od roku 1844 až 1849. se zdržela, byl dosti bujný.

Roku 1849. zasnoubila se s hrabětem S., několik měsíců později za příčinou jakéhos nedorozumění střelila po svém snoubenci. Následek toho byl, že hrabě ji zanechal. Na to se odstěhovala z Vídně do Berlína, kdež zřídila si pověstnou hernu pro šlechtice a bohaté důstojníky, avšak ani zde nedařilo se jí dlouho dobře. Byla usvědčena z podvodu a krádeže a odsouzena k několikaletému žaláři. Po vystálém trestu uchýlila se do Prahy, kdež brzy opět dopustila se podvodu, pro nějž si patnáct měsíců v Řepích odseděla. Poslední léta strávila ve své domovině, kdež živila se žebrotou. V těchto dnech našli ji na silnici kojetické zmrzlou.

Smutný též konec vzala nedávno slavná herečka, paní Pulzsky-Markova v Pešti. Manžel její, Karel Pulzski, před několika dny padl v souboji, což si vzala tak do hlavy, že ze zoufalství skočila do Dunaje a když ji odtud vytáhli, vzala jedu.

* * *

Jaké těší se svobodě sv. Otec. „Voce della Verità“ sděluje: Svatý Otec jest dosud majetníkem villy „Castel Gandolfo.“ Z rozkazu papežova prodal nedávno správce její staré, dosti cenné, ale jinak nepotřebné porculánové náčiní. Sotva že vláda italská o tom se dozvěděla, ihned koupí zrušila, pod záminkou, že všechny statky církevní jsou majetkem státu. Tedy již ani pánem ve svém domě nesmí býti sv. Otec.

* * *

F. W. Raiffeisen †. Po dlouhé a těžké chorobě zemřel v Hevdesdorfu u Nemvedu muž po vši Evropě známý, jenž proslavil se zakládáním záložen, zvaných: Raiffeisenische Darlehenskassen, pro menší rolnictvo. Byl to muž skromný, jenž mnoho dobrého spůsobil. Ústavy, podle něho nazvané, poskytovaly rolníkům úvěr na 10 roků k účelům výhradně produktivním, t. j. ku zlepšení statků, ke kupování dobytka, náradí a pod. Jedna záložna přišla skoro na každý farní okršlek. — Čistý výtěžek beze všech dividend připadl fondu rezervnímu, aniž platily se úředníkům jakékoliv odměny. První takové kasy založeny byly r. 1862, avšak teprv r. 1868. rozvinula se jejich činnost, nejvíce v Badensku a Württembersku. Zde za jeden rok utvořilo se přes 30 takových pokladen, jež nyní zavádějí se též v Dolních Rakousích Raiffeisenké ústavy retovaly již na tisíce selských živností před rozprodejem a zachovaly rodiny nejen před úpadkem hmotným, ale i mravným. Byl to muž z lidu, Čest budiž jeho památce.

* * *

Závěť samovraha. Nedávno zakončil život svůj samovraždou dvorní advokát dr. Bedř. Neumann, jak se praví, pro neutěšené poměry finanční. V závěti své nezanechal synům svým žádných sice peněz, ale zlatá tři pravidla: 1. Neberte nikdy do rukou karty. 2. Vystříhejte se dluhů! Raději trpte hlad a zimu, než abyste krejcaru se dlužili. Nikdy též neberte zálohy na příjem dne zítřejšího. 3. Budete-li se kdy ženiti, volte děvče, jež pochází od zdravých rodičů.

Dr. Neumann žil prý ve šťastném manželství, o čemž se zřetelem na pravidlo 3. lze pochybovati. Co platna byla mu všechna vzdělanost bez útěchy víry! Podle pravidel těchto nezdá se, že by byl nešťastník v Boha věřil. Základ vši mravnosti jest víra v Boha, kterouž on synům svým neodporučil. Kdo nevěří v Boha, tomu marno kázati pravidla sebe krásnější.

* * *

Opět divadlo vyhořelo a sice v Oportě, v Portugalsku. Opakovaly se tytéž sceny, plné děsu a hrůzy, jako při okružním divadle ve Vídni. Dával se balet k benefici oblíbeného tanečníka, jehož dceruška toho dne ponejprv na prknech vystoupila. Divadlo bylo ve všech prostorách naplněno. Vše plno veselé nálady. Divnou náhodou vzňal se provaz jeden nahoře nad oponami. Člověk, jenž tam měl hlídati, ztratil hlavu, odřízl hořící provaz a hodil jej dolů pod oponu, která ihned se vzňala Plameny v okamžiku vyšlehly. V tom skočí otec na jeviště pro svoji dcerušku, chopí ji ve své páže, leč marně, uhořeli oba.

— Spas se kdo můžeš, všechno ztraceno! — byla jeho poslední slova. Nyní nastal v divadle strašný boj — o existenci. Lidé, dobývající se ven, vzájemně se rdousili. S galerií vrhali se lidé dolů do loží, kdež dvéře nátlakem nešťastníků byly zabarikádovány. Řev děsný ozýval se, jako by tam dravci byli zavřeni. V několika minutách divadlo jako v ohnivém hávu bylo zahaleno. O hašení ani řeči. Hasičství v Portugalsku ve stavu jest bídném. Lidé s hořícími šaty objevovali se v oknech a skákali dolů na dlažbu, aby smrti roztráštěním unikli smrti ohněm. Teprv když dole na ulici nalromadila se kupa mrtvol s rozbitými lebkami, zůstávali ti, již skákali, na živě, ačkoliv i ti ve strašlivém zmrzačení. Dámy v hořících šatech skákaly dolů jako Neronovy pochodně. Herci skoro všickni zahynuli. Otce s mladistvou dcerou našli ve smrtelném objetí. Těla jejich nebylo lze roztrhnouti. Až dosud vytaženo bylo mrtvol na 200. Některé rodiny zahynuly na dobro. V ložích nalezájí se mužové v objetí žen a dětí. Mnozí mají na krku vryté prsty, jako by byli škrceni.

* * *

Čím se statistika též nezabývá. Kdosi, jenž nemá mnoho na práci, vyčetl že mezi členy říšské rady v Německu nalezá se 78 hubených, 97 tučných, ostatní rozměrů těla obyčejných. 84 poslanci jsou velicí, 41 malí, ostatní velikosti

prostřední. 142 těší se plným vlasům, ostatním ale vlasy nemohou se ježiti. 65 nosí plnovous, 52 nosí holé brady i tváře, 73 nosí kníry, 48 licousy, 34 vousy demokratické a 87 vousy podle vojenských předpisů. 78 nosí brejle, 57 cvikry a 21 monokly. 338 budou letos slaviti 300leté tabákové jubileum a pouze 39 jezdí domů v kupé pro nekuřáky.

* * *

Horlivý missionář a mučedník. Abbé ze Chaylu, z vynikajícího domu francouzského L a n g l o d a pocházející, rozhodl se, na vzdor vrožené mu bojovné náklonnosti, pro službu církevní; poněvadž však ohnává jeho letora potřebovala nebezpečí, jimž by čeliti, a překážek, jimž by vzdorovati mohl, on pak se srdcem sdílným vzpomínal trapného postavení křesťanů mezi pohany a přál si co nej-toužebněji obrácení těchto ku víře Kristově: umínil si, že věnuje síly své církvi bojující a byla to Indie, jež upoutala na se zraky jeho, byla to koruna mučednická, již za mořem vyhledával.

Mladý missionář přibyl v témže okamžiku do Pondichéry, když král Siamský, který později vypravil zvláštní posly ke dvoru Ludvíka XIV., krále francouzského, kázal více missionářů, kteří dle jeho domněni snažili se příliš horlivě šířiti křesťanství v jeho státu, po strašných předchozích mukách odpraviti. Bylo pak zakázáno francouzským missionářům do Cochinchiny vniknouti, zákaz to, ježž překročiti si abbé ze Chaylu pospíšil, přestoupiv hranice zapovězené země s křížem v ruce.

Tři měsíce později byl již chycen a před guvernera Bankanského uveden. který dal mu voliti buď mezi mučednickou smrtí, anebo zřeknutím se katolicismu. Avšak chrabrý voják Kristův oslavil jméno Páně, snažeje zmužile všecko, co člověk sněsti může. Jeho trpělivost a odhodlanost unavila konečně katany, kteří jej, s přelámanými hnáty, do krve rozedraným tělem, vysíleného na smrt, pověsili se svázanými na zad rukama na strom u silnice, jako varovný příklad strašlivé pomsty královny všem okolodoucím. Jakýsi chudý Ind, soucitný jako všicki ti, kdož mnoho již zkusili, ujal se ubohého missionáře a vzkřísil jej k životu. — Toto mučení vyvolalo všude hrůzu a hněv, francouzský vyslanec na rozkaz králův žádal na Siamském panovníku, aby se zodpovídal ze smrti missionářovy a divoch teď, maje radost, že katani tak brzy zemděli „v práci“, poslal vyslanci na místo mrtvolvy živého sice, ale strašně zohaveného kněze. Ludvík XIV. dal ihned tohoto mučedníka dopravit do Francie a odeslal jej později s titulem arcikněze a inspektora katolické missie do Mende. A zde to bylo, kde abbé ohněm své výmluvnosti a horlivostí kněžskou přivedl tisíce zbloudilých Hugenottů do lůna pravé, samospasitelné církve. — — —

* * *

Za příčinou návrhu Liechtensteinova má Nittlův starokatolicismus hojně zně. Nittl teď zařizuje časté honby na mrtvé katolické duše, protože knězi odpadlému a v cizoložství žijícímu chytit se dá jen duše mrtvá. Tak se mu posledně podařilo i na Děčínsku, kdež podle Bohemie ulovil 78 mrtvých duší, 150 bude prý jich ještě následovati. — A jaká z toho kat. Církvi škoda? Ovčinec Kristův bude očistěn od prašivých ovcí.

Obsah „Obrany víry“:

Vzkříšení. — Církevní rok v Jerusalemě na sklonku IV. století. (— er.) — Druhé psaní sv. Kláry na blah. Anežku Českou. (Dle rukopisu pražského. V. B.) — Kněz Jan Bosko. — Z denníku křesťanské mučednice třetího století. (Napsal —š. —k. Dokončení.) — Běda nedbalým rodičům! (Ze soudní síně. Před porotou.) — Dva ministranti. (—š. —k.) — Drobnosti.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 29—32.

Předplatné budíž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendář“ připláci se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Congregatio de propaganda fide a její archiv. *)

Těchto dnů došla z Říma zpráva, že Jeho Svatost papež Lev XIII. daroval kongregaci de propaganda fide za příčinou jubilea svého $\frac{1}{2}$ milionu lir. — Sv. Otec dává sice kongregaci ročně podporu asi jednoho milionu, kterou jí dodává v menších částkách po celý rok. Ale hojnost darů, jaká sv. Stolicí letos došla, umožnila sv. Otci, že již nyní mohl kongregaci poskytnouti polovici obvyklého obnosu. — Bylo by snad na místě, rozhovořit se o zvláštní munificenci panujícího papeže k podnikům církve a obětavosti jeho ve prospěch víry a náboženství. — Dnes chceme však, při příležitosti daru papežského seznámiti čtenáře „Obrany víry“ s jednou z nejsilnějších a nejdůležitějších institucí církevního života katolického, s tak zvanou Congregatio de propaganda fide.

Kongregace k rozšiřování víry založena byla 6. ledna 1622 Řehořem XV.; je to kongregace kardinálů, již náleží starati se o rozšíření víry a již podřízeno bylo vše, co tomuto účelu sloužilo. V čele tohoto ústředního úřadu missijního stojí kardinál jako prefekt (prefetto generale) a jemu po boku preláta jako sekretář kongregace. Dle ustanovení zakládací bully ze dne 21. června 1622 odbývatí měli členové kongregace dvakrát měsíčně sezení sami mezi sebou a jedenkrát v měsíci bylo se jim shromáždit před sv. Otcem, aby se poradili a rozhodli v záležitostech missií.

Všechny došlé věci dostaly se nejdříve sekretáři, jenž pomocí jednoho, později několika podřízených úředníků dopisy, zprávy a dotazy atd. v zadu (a tergo) regestoval (Ristretto, Sommario) a rozdělil je pak kardinálům k podání zprávy v nejbližším sezení. Rozdělení dalo se dle Libellus divisionis provinciarum orbis terrarum, dle níž území missijní skládalo se ze 13 provincií dle počtu kardinálů, kongregaci původně přináležejících. Od 1070 rozdělení ponecháno bylo dobrému zdání sekretářovu.

Každý kardinál přednesl pak v sezení (v Congregazione generale) věci sobě odevzdané, načež se přítomní kardináli usnášeli. Sekretář, (zřídka zpravodaj), zaznamenal rozhodnutí pod ristrettem a nařídil sekretářství provedení jeho.

Často docházely kongregace záležitosti, jež vyžadovaly důkladného prozkoumání a tedy i delší porady. K vyřízení jejich zvolil papež výbor z kardinálů kongregace (Congregazione particolare). Některé tyto užší kongregace trvale se ustavily, tak na příklad kongregace pro Čínu a Vých. Indii (od

*) Viz dotýčené články lonského ročníku.

r. 1665), a kongregace k opravě orientálních kněh liturgických; ostatní se, když byla věc vyřízena, rozešly.

Od pontifikátu Alexandra VII. změnil se poněkud způsob jeduání kongregace.

Congregationes coram Sanctissimo odbývány byly zřídka; na místo jich nastoupila Audientia Sanctissimi, v níž papež rozhodoval po přednášce sekretářově o záležitosti, auktority jeho vyžadující. (Udienze di Nostro Signore).

Nejpodstatnější změna provedena však byla ve století XVIII. Když se totiž práce kongregace během let vždy více hromadila, mnohé věci rychlého vyřízení vyžadovaly, mnohé zase, poněvadž o nich už dříve bylo referováno a rozhodnuto, nové porady nepotřebovaly, přijat byl tento pochod, jenž až do dneška platí.

Úředník propagandy o tom r. 1784 podal zprávu: Trojím způsobem, praví, vyřizují se záležitosti kongregace.

A. Kardinálem prefektem a sekretářem ve schůzi, již odbývají jednou nebo dvakrátě týdně dle potřeby — Congresso del Segretario coll' Eminentissimo Prefetto. — V této schůzi vezmou se v poradu všechny, v týdni došlé listiny. Dopisy méně důležité, dotazy, vyžadující obyčejné odpovědi, žádosti za podporu, nepřekročující právomoci prefektovy, vyřizovány jsou okamžitě.

B. Nutno-li k některým listinám rozhodnutí papežova, odloží se věc pro audienci, kterou má sekretář jednou týdně.

C. Je-li však třeba o věci se napřed raditi, jsou-li zde zprávy o misích, nebo diecézích, jedná-li se o velké nebo mimoobyčejné podpory, předkládá se záležitost kongregaci buď ve formě memoriala, jež přednáší sekretář, nebo pokenzy, přednášky, jež odevzdá se některému z kardinálů. (Congregazione generale).

Nejdrahocennějším pokladem Propagandy je její archiv. To řekl už druhý archivář kongregace, Olimpia de Corzi, ve zprávě své statistiky missijní (Notizie statistiche delle Missioni di tutto il mondo dipendenti dalla s. Congregazione di propaganda fide. Roma 1844 in folio 718 stran.) „Cenu archivu posuzovati dlužno se stanoviska kongregace a pomoci, kterou archiv poskytuje pracím jejím. Kdykoli se jedná o záležitosti, jež kongregace týmž nebo podobným způsobem zaměstnávaly, vypomoci musí archiv. V takových případech musí archiv prostudovati napřed dějiny otázky a sděliti pak z dřívějších jednání nutné poznámky. Tím se dociluje v rozhodnutích kongregace nejen jednodné formy, ale i jednotného řízení missií.

Neobyčejné poklady chová však archiv Propagandy pro dějiny církve, zvláště pro dějiny missií. Bohatost jeho založena je už v účelu kongregace, jež jsme zrovna vylíčili. Na Propagandu docházejí z celého světa listy, zprávy a dotazy, v sezeních jejích probírány jsou všechny záležitosti missijní, ona řídí je svými dekrety a odpověďmi.

Je-li Vatikánský tajný archiv velkolepým bohatostí pokladů rukopisných, nemůže zase co do úplnosti nijak závoditi s archivem Propagandy. Z tajného archivu zaneseny byly v 16. a 17. století celé haldy listin do soukromých archivů římských rodin knížecích; z archivu Propagandy neobohatil se žádný soukromník a i při dopravě do Říma utrpěl jen velice málo. Dle inventáře tehdy (1810) sestaveného čítal archiv 3963 svazků,*) nyní jich čítá již přes 5000.

Urban VIII. vykázal archivu původně síň pod knihovnou vatikánskou. Pak přenešen byl, jsa příliš vzdálen sídla kongregace, do Cancellarie a konečně, když po smrti prvního sekretáře Francesca Ugolho (1649) a po smrti kardinálů, od počátku kongregaci přináleževších, živé podání vymizelo a tedy častější poradu s archivem bráti třeba bylo, dostal se archiv do paláce Propagandy na Piazza di Spagna, kde zasedala kongregace již od 1633. Frà Girolamo Nicolio sestavil rejstřík všech listin (1660). R. 1760 bylo množství listin již tak znamenité, že musel býti zřízen druhý veliký sál. Za válek na-

*) Gachard, Les archives du Vatican, Brux. 1874. str. 31.

poleonských stihl archiv Propagandy týž osud, jako ostatní umělecké a rukopisné sbírky římské; byl odvezen do Paříže.

Dne 23. ledna 1810 objevil se nenadále na rozkaz generála Radeta policejní komisař v průvodu několika četníků a vojáků, obsadil východy Propagandy a donutil prvního archiváře a minutanta, aby pomáhali akta porádati a baliti. Každého večera byly sítě zapečetěny a archiváři Gualtieri-mu nakázáno, aby druhý den opět přišel. Sestavení inventáře a skládání trvalo 22 dní; 94 beden bylo naplněno, mezi nimiž jedna ze spisů kardinálu Borgiovi patřících. Od 14. až 16. února zabalena byla akta o sektářství se nacházející do 7. beden. Pak bylo všech 100 beden obaleno slamou a plachtami lodními a 2. března 1810 započato dopravou. Jen bedna s rukopisy Borgiovými zůstala státi v archivu. —

Po pádu Napoleonově byl archiv, celkem neporušen vrácen. Postrádáno 40 svazků a sice 10 svazků s rozhodnutími S. Offizio, 12 svazků brev a apoštolských konstitucí, 11 dekretů kongregace, 5: dekretů o věcech víry a 2 svazky instrukcí.

Tato skvostná sbírka ztratila se buď při dopravě nebo roztroušena byla do archivů římských. Co scházelo, doplňováno bylo dle možnosti opisy z vlastního archivu a z archivů jiných kongregací. R. 1844 byl archiv úplně uspořádán a sestaveny obsáhlé a přehledné rejstříky. R. 1883 zařízen byl péčí Jeho Svatosti panujícího papeže pro archiv veliký sál s galerií a dovolil Sv. Otec zároveň, aby archivu Propagandy směli učenci užívatí ke vědeckému zkoumání. — —

Popsali jsme prostě jedno z oněch skladišť velikosti a moci papežské, jež Sv. Otec Lev XIII. otevřel velikomyslným způsobem bádání vědeckému a duchu lidskému. — Z prachu archivů Vatikánských a papežských povstávají nové světy zašlé minulosti, nadherné a oslňující obrazy dějin působení svaté církve a její hlav ve prospěch národů a celého světa.

Národové, jichž kronika začasť se ztrací v obrovských bouřích lidstva, nacházejí v archivech Vatikánu místo, kamž dějiny jich vlasti uložila svatá a blahonosná ruka církve.

E. Čermák.

Marianský kostelíček v Teplicích u Police v Čechách.

(Náčrt od Fr. Křivohlávka Červenopotockého.)

V rozkošné krajince Teplické, svými pověstnými skalisky vyhlášené, ukryt v lesině, stojí kostelík věnovaný Rodičce Boží, Pomocnici křesťanů. Přijedeme-li vlakem po státní dráze od Chocně do Teplic vedoucí, vsedneme do povozu a směrem severozápadním dostihneme městyse Teplic. Dle starých zápisů pamětní knihy teplické, bývalým vdp. A. Vittichem, tamním farářem a bisk. vikářem založené a velmi důkladně vedené, dědilo místo Teplice své jméno od několika živých, teplých vřidel, jež dosud na dolním konci cestovatelé lze spatřiti; — odtud původní pojmenování Töplitz. Lze se rovněž v pamětní knize místní dočísti, že původní obyvatelstvo Teplic bylo po většině české. Snad vyhnanci čeští, přicházejíce z vlasti, zde sídlili, čehož důkazem jsou ony vyhloubené díry ve skalínách, kde v úkrytu původně trvali. — Jakmile povozem nebo pěšky dostihne cestovatel ku dolnímu mlýnu, ležícímu již v městysi, zabočíž v levo panskými stájemí a myslivnou kolem hraběcího zámku, na jehož půdě ještě do nedávna cesta ku chrámečku vedla. Za několik vteřin ukáže se nám pěkný kostelík. Původem svým spadá v rok 1754, jak nápis dosvědčuje, který v znaku zakladatelově, v dolní části svatyně té umístěném, patrn jest. V létech oněch bouřlivých zavítal v kraj broumovský a polický urozený pán Maxmilián z Peitersbergu,

hledaje příhodné místo pro chrám Páně. Prozkoumaj krajinu nenalezl příhodného místa až v Teplicích, kdež svým nákladem vzbudoval pěkný, dosti prostranný chrámeček s příbytky pro sebe a pro sluhy své a chrámové. Pro posluhu svou a pro služby Boží povolal sem 2 bratry Ivanity, kteří do dob Josefinských vedli stráž a péči nad zbožným nadáním svého pána.

Kostelík tento byl a je dosud dobrodiním pro osadu a okolí. Zakladatel, jsa i umění lékařského znalý, sbírával s bratry po okolí byliny léčivé, jimiž v nemocích pomáhal lidem. O lék pak duchovní postaral se urozený pán tento tím, že o každém svátku Marianském povolal místního správce duchovního, by oslavil bohoslužbou Královnou nebes. Mimo tyto svátky bylo knězi místnímu a jest dosud povinností, dvakráte týdně nejdražší oběť v kostelíčku tom za spásu duší přinášeti. — Po provedení svých svatých zámyslů skončil v přístěnku chrámečkovém urozený zakladatel smrtí šťastnou a jest dle své vůle při vchodu do svatyně pohřben. Jeho věrný sluha i sakristán odpočívají na svatém poli Teplickém. — V dobách Josefinských hrozila zkáza svatému tomuto místu. Tu zbožná jedna paní z urozeného rodu pánů Rummerskirchů, jimž Teplice patří, veliká ctitelka Bohorodičky, vydala se na cestu až do Vídně růženec třímajíc v rukou svých. A prosba její vyslyšána, kostelík uchován. Hle! jak mocný sv. růženec. Časem sešel vnitřek chrámový. I tu postarala se Božská Máti o ozdabu příbytku svého. A kterak? Slyš, milý ctiteli Marianský, událost v skutku se přihodivší. Nedaleko Teplic žila zámožná a vzorná rodina.

Jeden syn z rodiny té oslepl a měl býti ve Vídni operován. Starostlivá matka zajela se svým chlapečkem k operaci do Vídně. Ve spánku zdá se jí, že klečí s dítkem svým před obrazem Rodičky Boží v chrámečku Teplickém a vidí, že její syn oběma očima dobře vidí milostný obraz a jme se doličovat, čeho by ještě sem scházelo na obraze. Matka udivena a rozradostněna jsouc, slibuje ve snu, že dá všecek oltář Marianský obnoviti, jestliže dítko operaci prohlédne. A hle! Syn prohlédl a dosud se těší milému zraku a je dnes vynikající osobou v blízkém městě. — Slib vyplněn, — svatyněka z úplna jest obnovena.

Milý cestovateli! Až půjdeš někdy kolem místečka toho, bys se pokochal zrakem tělesným na půvabu přírodním v krajině oné, zajdiž sobě do chrámečku a pobav se dříve zrakem duševním na posvátném místě před Matkou, Dcerou a Nevěstou Boha nebes a země a pomodliž se za ty, již péči vedli a vedou o rozšíření mocné úcty Marie, Pomocnice putujících údolím slzavým.

Třetí psaní sv. Kláry na blahosl. Anežku Českou.

Blahoslavená Anežka učinila dotaz na sv. Kláru ohledně některých pravidel řehole. Klára odpovídá, jak následuje: „Panně, které mi v Kristu, Pánu našem, na výsost ctíti jest, jež mi nade všechny smrtelníky dražší, sestře Anežce, dceři nejjasnějšího krále Českého, nyní však sestře a nevěstě Krále nebeského, přeje Klára, ponížená a nehodná služebnice Boží a chudých panen, vši radost v Původci spasení a vše, co jen nejlepšího přátel můž.“

„Zprávy o Vašnostině zdraví, o pokroku, jež Jste na cestě spásy učinily, o horlivosti, v níž Jste tak podivuhodným způsobem v uvážení věčné odměny byly setrvaly, naplnily srdce naše nejpřimnějším radostí.“

„Jaké to štěstí, kdy si pomyslím, že Vašnostina horlivost doplní všechny naše chyby a nedostatky, a že tak hojně naše nedokonalosti v následování božského příkladu se napraví! — Věru, srdce mé plesá radostí v Pánu — a nebojím se, že by mi kdo tu radost vzítí mohl, poněvadž vidím, s jakou chabrostí odrážíte nepřítel duší, jaké slavíte vítězství nad pýchou a marností, která denně srdce tolika lidí kazí a ku všelikým bláznovstvím svádí. Ráčíte si počínati se zvláštní opatrností; milost Boží Vašnost zajisté v tom podpo-

ruje; Vašnost nalezly onen skrytý poklad evangelia *) a jej zakoupily v pravdě od Toho, Jehož mocí vše z ničeho stvořeno, Vašnost umí dobře tímto pokladem vládnouti mocí pokory, mocí víry a svaté chudoby, již Jste Sobě za svůj podíl byly vyvolily. Vašnost Jste se staly, abych to slovy sv. apoštola vyjádřila, spolupracovníci Boha nejvyššího, spomocníci Jezu Krista u velikém díle posvěcení duší lidských. **) Vašnost Jste se staly oporou a podporou slabých a mdlých údů duchovního těla Kristova. Tudiž trvám na tom, že mi nikdo mou radost z toho nepokazí.“

Nechat i Vašnost potěší se v Pánu; nechat nikdy mou předrahou sestru nezarmoutí v Jejím klidu a veselí ducha nějaký hořký, neb trpký žal.“

„O panno v Kristu na výsoť milovaná, radosti andělův a koruno našich sester, pozdvihnětež jen očí svých ku zrcadlu věčnosti! Pozorujtež a vitezť ten živoucí lesk nebeské slávy! Nechte jen spočinouti ducha Svého na té neviditelné a nepomijitelné způsobě božské bytosti a v spasitelném tom rozjímání těchto jeho vlastností připodobnětež se k obrazu Jeho božství, aby Jste doznaly i Vy, čeho miláčekové Jeho doznali, a zakusily již zde v jakémisi předcítění oněch tajemných sladkostí, jež všemohoucí Pán svým miláčkům, kteří svůdnému tomuto světu výhosť dali, od počátku byl předzřídil. Milujtež zcela Toho, Jenž se zcela za Vašnost byl vydal, milujtež Toho, jehož kráse obdivuje se slunce a měsíc, jehož velikosť nezná mezí, ani konce. ***)

Milujtež toho nejvyššího Syna věčného Otce, to božské Slovo, jež zrodilo se z panny, kteráž pannou nepřestala, ale vždy pannou zůstala. Milujtež tu přeladkou Máti, která ve svých čistých útrobách toho počala, Jehož nebesa nebes obsáhnouti nemohou, Jej ve svém pannenském nosila lůně, Jej svým vlastním živila mlékem!“

Ó té bídě u mnohých lidí, že taková tajemství ve své nepochopitelné sleposti pomijí bez užitku, ač tak jsou dojemná!

Ó té zlosti nepřítelů duší lidských, že se tak namahá, aby bídou a tak vratkou mzdou vezdejšího světa pokolení lidské připravil o cenu vykoupení! Nic není většího, má nejdražší sestro, jako věrná duše! Ona větší ještě než nebe samo. Neboť, kdežto vše ostatní tvorstvo nemůže obsáhnouti svého Stvořitele, jest to ta jediná duše věrná, která stává se jeho příbytkem, jeho sídlem, jeho trůnem, jakž sama věčná pravda nás utvrzuje slovy: Miluje-li kdo mne, řeč mou zachovávatí bude a Otec můj milovatí bude jej a přijdeme k němu a příbytek sobě u něho učiníme. Jan 14. 23. Což může býti čestnějšího?

„Jako nejsvětější Panna panen pravdivého Boho-člověka v čistém svém lůně nosila, tímtež způsobem pokoru a chudobu Jeho věrně následujíc, můžete Jej duchovně v srdci svém nositi. Co mnozí králové a královny, jejichž pýcha do nebe sahá, až obzoru se dotýká, rozpadnou se v prach, Vašnost se svými sestrami, jež se bohatství byly zřekly, vždy zakouší nepomijitelného štěstí!“

„Nyní zodpovím některé Vašnostiny otázky: o kterých totiž svátcích dovoleno bylo, jiných požívati pokrmů, než kterých denně požíváme a poukázati láskám Vaším na takové, které Náš Otec, sv. František, zvláštním způsobem slaviti nás naučil. Nehledíc zde ku nemocným sestram, jež náš blahoslavený zakladatel vši možné péči naší odporoučí, pravím Vašnostem, že silným a zdravým ani v obyčejný den ani ve svátek nám něco jiného dovoleno nebylo. †) — — —

Avšak, poněvadž naše tělo není z kovů, ani síla naše z kamene, tudíž všemožně zavazují Vašnostinu přísnuo zdrženlivosť, aby

*) Mat. 33. 44.

**) I. Cor. 3. 9.

***) Ipsi sum desponsata, cui Angeli serviunt, cujus pulchritudinem sol et luna mirantur — Tomu jsem zasnoubena, jemuž andělé slouží, jehož kráse diví se slunce a měsíc; offic. stae Agnetis. 21 Januarii.

†) Zde dopodrobna vyčítají se pokrmy postní, což by čtenáře nic nezajímalo. Protož se může vynechati.

Jste ji trochu mírniti ráčily, by Jste více v důvěře v Boha živa byla a Jemu bez přestání moudrý hold svůj přináseti mohly, aby ten obětní zápal vždy osolen byl křesťanskou moudrostí.“

„Mějtež se dobře podle přání v Pánu a račtež sestry mé i mne ve svých horlivých modlitbách míti poručeny. Amen.“

Čtvrté psaní sv. Kláry na blahosl. Anežku Českou.

Snad ještě nikdy nemluvila láska dvou vlastních sester k sobě takou něžností, jako tehdy, kdy sv. Klára naší blah. Anežce naší toto čtvrté psaní zasýlala. Kéž by v každém čtoucím takového zanechala dojmu, jaký v nás, když jsme je poprvé četli! Zuřf, jak následuje:

„Polovičce duše mé, zvláštnímu svatostánku srdečné lásky, nejjasnější královně Anežce, nejdražší mé máti, dceři zvláště zamilované, přeje Klára nehodná služebnice Jezu Krista a Jeho služebnic v klášteře sv. Damiána, vzkazuje milost a spásu, aby mohla s ostatními pannami svatými státi před trůnem božím a Beránka, ite:n zpívati novou píseň a jíti za Beránkem, kamkoliv by šel.“

„O matko i dcero zároveň, nevěsto krále věků! Nepsala-li jsem tak často, jak by si má a Vašnostina duše byla přála, nedivtež se, aniž se domnívejte, že by ten žár lásky, jakým já k Vašnostem hořím, byl jen dost málo umenšen. Tak jako vlastní Vašnostina máti Vašnost pod srdcem nosíc milovala Vás, tak miluji Vašnost i já. Jedinká příčina, již častějšímu sdílení se zabráněno bylo, jest ta, že těžko najíti posla a pak ta veliká nejistota na cestách. Avšak nyní, kdy jsem našla příležitost Vašnostinným Láskám poslati psaní, plesám a raduji se s Vámi, nevěsto Kristova, v radosti Ducha svatého. Neboť právě jako ta první Anežka s neposkvrněným Beránkem, jenž snímá hříchy světa, zasnoubena byla, tak i Vašnostem, šťastné mezi šťastnými, ta milost se stala, že okoušíte ze zasnoubení toho nevýslovných oněch sladkostí, jež nebesa naplňují úžasem, jež veškeru touhu za sebou táhnou, na něž pouhá vzpomínka již občerstvuje a blahem naplňuje, jichžto vůně mrtvé vzkřísí, jichžto pouhé vzezření měšťanstvo nebeského Jerusalema oblažuje, jež právě tvoří ten jas velebnosti a slávy, to světlo věčné a zrcadlo beze vší skvrny.“

O dívejtež se, slavná královno a nevěsto Kristova, shlížejtež se každodenně v tomto zrcadle! Pozorujtež tam častěji Vašnostinu tvář, aby Jste se zvenčí i uvnitř okrášlila nejrozmanitějším kvítím všech ctností a okrasou se ozdobila, jež dceři a nevěstě toho Nejvyššího přísluší. Nejmilejší! Vašnostem to budiž dovoleno, s milostí boží v zrcadle tom se shlížeti.

O dívejtež se, slavná královno a nevěsto Kristova, shlížejtež se každodenně v tomto zrcadle! Pozorujtež tam častěji Vašnostinu tvář, aby Jste se zvenčí i uvnitř okrášlila nejrozmanitějším kvítím všech ctností a okrasou se ozdobila, jež dceři a nevěstě toho Nejvyššího přísluší. Nejmilejší! Vašnostem to budiž dovoleno, s milostí boží v zrcadle tom se shlížeti.

Pojďte a vizte tu nejprvé toho sladkého Ježíše, an leží v jesličkách, v největší chudobě v bídných zavnut plénkách! O té podivuhodné pokory! O té překvapující chudoby! Král andělův, Pán nebes a země v jesličkách! Z lásky k této sv. chudobě, ráčil On tolik snášeti. Na nejhořejším konci tohoto zrcadla spatříte nevýslovnou tu lásku, která Jej přivedla až k ohavné smrti, smrti to kříže.

Odsud jako by volal: „O vy všichni, kteří jdete kolem, pozorujte a vizte, zdali bolest, jako bolest má!“ (Pláč Jerem. 1. 12.)

O nechať odpovíme na tento hlas a vzdech Jeho, odpovězmež mu tím-též hlasem a srdcem: „Ano, bez ustání budu vzpomínati na Tebe, o božský Jezu, a zkormoutí se útroby mé!“

Nechat tedy roznítí se, slavná Královno, srdce Vašnostino tou svatou láskou, nechat Vašnostem utkví v živé paměti ty nevýslovné radovánky plynoucí z nesmírného dobra a věčné slávy nebeského krále, tak aby Jste z toho srdce svého zvolati mohla: „Táhni mne za sebou a po vůni mastí tvých půjdu za tebou!“ (Pís. pís. 1. 3.)

O božský ženichu, půjdu za Tebou a nedám si pokoje, až mne uvedeš v duchovní večeraadlo své, až podložíš levici pod hlavu mou a pravici obejměž mne, až dáš mně polibek úst svých.“ (Cast. pass.)

Pohřížena v tomto rozjímání neračte zapomenouti své chudé máteře, ale pomněti máte, že i já Vašnostinu blahou památku vryla v desky srdce svého, poněvadž Vašnost nade vše miluji. Co mám ještě říci?

Tělesný jazyk musí mlčeti, kdy se jedná, abych Vašnostem dokázala lásku svou. Tu musí nechati, dcero má, blahoslavená má, mluvit jazyk svůj duchovní!

Cokoliv jsem tedy napsala, jest slabý stín. Račtež však nicméně přijmouti ode mně i toto málo a poznati v tom důkaz mé lásky mateřské, již den ode dne k Vašnostem a Vašnostinným dcerám víc a více hořím.“

„Naše nejhodnější sestro Anežko, nemohu se Vašnostem dosti vynaporučiti sama sebe Vám a mé spolence Vašnostinným. Jen žijte blaze, nejmilější, žijte dobře se svými dcerami, až dojdete k trůnu věčné slávy Boha všemohoucího a proste Jej za nás! Amen.“

* * *

Této nad míru něžné náklonnosti Klářiny, která se v těchto čtyřech listech jeví, ukázala se Anežka povždy hodnou. V stáří 31 let vstoupivši do kláštera, žila tu ještě 46 let, nikoliv jako představená, nýbrž jakožto „starší sestra“ kláštera na Františku v Praze, chudině velice známého. Povždy jen věrna šlépějí sv. Františka a sv. Kláry, jsouc vzorem v pokore, lásce a přátelské přívětivosti, vždy jen Bohu z toho povděčna, že jí dal tu milost, v chudobě, již nade vše milovala, žíti i zemříti. Nápadné zázraky byly odměnou těchto ctností. Zemřela r. 1283. v září svatosti a byla ihned nejen po Čechách, ale i po celém Německu vždy jako světice ctěna, ačkoliv svatá Štolice ještě neuznala za vhodné tenkrát jí svatořečiti, ba ani tehdy ne, kdy prosil za to sám Karel IV., jenž její přímlově po dvakráte život svůj děkoval.

Ostatně čtenářům bude ještě v živé paměti oslava, již se naší blahoslavené dostalo při jejím prohlášení za blahoslavenou.

Tyto překlady podle pražského rukopisu vzaty z knihy „Klara de Assis.“ od abbého Demora buďtež příspěvkem k tomu, jak náboženství katolické jest opravdu světové, ano Čechy, Němce, Vlasy, Francouze atd. dovede tak sblížit, že nemůže se ani v rodině něžnějších svazků očekávati. Kéž se podaří bratřím a sestrám III. ř. sv. Františka obnoviti uchladlou lásku mezinárodní.

Čechové, jak dle všeho souditi můžeme, jsou nakloněni tomuto řádu, jenž v řešení sociální otázky má velikou úlohu i budoucnost. Věru měli by i naše světské listy více si všímati ruchu, jenž zavládl v Čechách po konstituci Lva XIII., již na výsost doporučuje a ulehčuje duchovní život dle sv. Františka ve světě — ješto na tisíce čítá se v Čechách terciářův. Orgán jejich jest „Zahrádka sv. Františka“ vycházející v Krnově ve Slezsku, kterouž na nejvyšší doporučení lze. —

Kde třetí řád zaveden, tam život církevní zkvétá, protože členové jeho mají v stanovách na prvním místě zachovávání božích a církevních příkázání.

Kardinál Martinelli.

Tiše a bez hluku jak žil, zemřel v těchto dnech kardinál Tommaso Maria Martinelli. Byl stár 61 let, náležel od 16 roku svého řádu Augustinů, byl učeným, ale prostým theologem a mužem božím opravdové pobožnosti, jenž se nestaral nikdy o politiku a časné věci, ale žil jen svým povinnostem. Jak se stal kardinálem, ani sám nevěděl. Za zdmi svého kláštera dosáhl 46 let, učil na římské universitě theologii, sloužil řádu za sekretáře a assistenta generalova, byl však jedním z nejprostších kněží mezi bratry svými.

Jistého krásného jitra r. 1873 nalezl jej kardinál Bilio v sakristii kostela sv. Augustina, jak horlivě připravoval svíce pro slavný milostný obraz Panny Marie, jenž tam vede tisíce a tisíce poutníků. „Patere Martinelli“ — podotkl kardinál, „mám vám vyříditi vzkaz Jeho Svatosti.“ — „Co je to, Eminenci?“ tázal se tichý mnich pokorně a jistou měrou zaražen. „Je-li to rozkaz, vyslovte jej. Poslechnu.“ — „Dobře,“ odvětil církevní kníže, „mám nakázáno, oznámiti Vám, že Vás Jeho Svatost jmenuje kardinálem.“ — „Vím,“ pravil Martinelli, „Vaše Eminenci ráda žertuje; ale mluvte takové věci tišeji, aby se mně kostelníci nevysmáli.“ — „Miluji ovšem žert“, odvětil kardinál Bilio, „ale v tomto okamžiku míním to do opravdy. Zde je biglietto.“ Martinelli zbledl a byl blízek mdlobě. Snažil se odvrátiti od sebe povýšení, ale marně. Později stál Martinelli u úmrtního lože papeže Pia IX., snaže se ulehčiti poslednímu jeho okamžikům duchovním přímluvou. Ve shromáždění kardinálů, jež po smrti papežově předcházelo novou volbu, pozvedl svého hlasu proti odchodu z Říma, dávaje na uváženu, že by vrátiti se bylo snad daleko nesnadnějším. — Při volbě papeže postaven byl jistou skupinou kardinálů za kandidáta pro tiaru. I Bilio přidal se, upouštěje od vlastní kandidatury, k jeho straně a byl to jen loni zemřelý kardinál Bartolini, jenž nalehavými svými domluvami tak účinně působil na nerozhodné kardinály, že při hlasování na Martinelli-ho nebylo už více ani pomysleno a váha se víc a více klonila ve prospěch nyní panujícího sv. Otce. —

Prudkému Bartolinimu byl Martinelli příliš mírným a slabým. Vývody své korunoval tímto významným výrokem: „Je-li Martinelli světcem, pak ať se za nás modlí, ale vláda církve potřebuje dnes silného, rázného muže.“ V posledních letech svých byl kardinál Martinelli biskupem v Sabině, doživotním opatem v Santa Maria di farsa a prefektem kongregace Indexů.

E. Č.

Ku stoleté památce francouzské revoluce.

Čtenářům našim budou aspoň dle jména známými ony surové hordy lůzy pařížské, která osobivši si název „bezbožců“ — sans Dieu — stala se hrůzou a postrachem vši země. Co z takových netvorů, v Boha nevěřících, státi se může, o tom Bohu žel podává nám chladná historie příliš pádné důvody a kdyby těchto nebylo, bylo by věru neuvěřitelné, jak bezbožec může klesnouti pod zvíře. Necht' mluví cifry za mne. V Paříži bylo v době velké revoluce popraveno: 1278 šlechticů, 750 šlechtičen, 13.633 mužů z občanského stavu, 1467 žen z třídy měšťanské, 350 jeptišek, 1130 kněží. — V krajině Vendée bylo povražděno na 90.000 lidí, mezi nimiž 15.000 žen a 20.000 dětí. Carrière jediný rozkázal v Nantesu odpravit 32.000 osob, mezi nimiž bylo 2000 dítek, 764 paní, 760 kněží, 1400 šlechticů a 5000 řemeslníků; všicki byli dílem utopeni, dílem postříleni. V Lyonu obnášel počet obětí 31.000. Z Elsas vystěhovalo se na 150.000 rolníků. Poněvadž se zdráhalo 134 arci biskupů, biskupů a prelátů, jakož i více než 50.000 duchovních skloniti šíji svou před bůžkem rozeštvané lůzy a složití přísahu na tak zvanou „občanskou

ústavu“, byli dáni smrti na pospas. Vražďení v hlavním městě bylo zuameuím všem provinciím k následování příkladu tohoto. V Avignonu bylo vojiny strašlivého Jourdana, který byl všeobecně nazýván „katem Francie“, 60 kněží zardouseno. V Remeši byli tři kněží za živa upáleni. Na ostrově Riè bylo 1100 a na ostrově Aix 700 kněží hladem umořeno. O nic lépe vedlo se řeholním pannám. V Orangu bylo jich 42 odpraveno. V Compiègne byly všechny jeptišky guillotinou pokutovány. — Takové strašné činy páchal lid druhdy křesťanský, který však sveden byl lžífilosofy a „učenci“ z pravé cesty. Aby čtenáři naši učinili si o tehdejší hrůzovládě náležitý pojem, chci několika slovy pokusiti se o vylíčení povstání vendejského. V měsíci září r. 1792. přišlo během jednoho týdne 440 kněží v srdci své otčiny, v městě Paříži, o život, kteráž byla se přidala ku praporu osvícenců. Počet zavražděných v několika dnech dostoupil tamže čísla 10 000. Byli však přece přečetní kněží a laikové, kteří dávali na jevo skvělým způsobem svou věrnost k učení Kristově. Příkladu jich následovali šlechtetní Vendejští. Celá provincie postavila se na odpor proti utiskovatelům své otčiny, hájíc volnost a víru svoji před násilím a nevěrou bezbožců. Znamením ku povstání bylo jim zavraždění krále dne 21. ledna 1793. Dne 10. března zavzněly poplašné zvuky zvonů v 900 obcích, městech a hradech. V čele povstalců postavili se šlechticové d'Elbée, Bouchamp, la Rochejaquelein, Lescure, Talmont, Charette, Cathelineau a Stofflet. Brzy byla všechna města provincie vendejské v jich moci. Dne 10. června obsadil Cathelineau tvrz Saumur. Tento prostý, neoblomný, poctivý a velice zbožný soukeník, jenž byl nazýván „světcem z Poitou“, byl jmenován nejvyšším velitelem. Angersu bylo snadno vydobyto, avšak oproti Nantesu ukázaly se všechny pokusy o vydobytí pevnosti této marnými, ano strana královská utrpěla zde nenahraditelnou ztrátu smrtí Cathelineaua. Musela tedy ustoupiti zpět za Loiru do své domoviny, kde však ji očekával již pověstný „řezník vendejský“, strašný Westermann. Tento vzal Chatillon útokem, avšak brzy na to, byv přeřaden vojskem královským, úplně na hlavu poražen jest a útekem hleděl se zachrániti. Také Souterra a Byrona, vůdce tlup bezbožeckých, potkal stejný osud, ano posléze jmenovaný byl na základě těžké obžaloby od konventu k smrti odsouzen. A vystupuje na popraviště, zvolal hlasitě: „Byl jsem nevěrným svému Bohu a králi, umírám však pln lítosti a víry.“ Poněvadž však mezi vůdci vendejskými vypukly nespáry, následovaly záhy po vítězstvích ústavičné porážky, Lescure a Bouchamp padli, 10.000 mrtvých Vendejců pokrylo bojiště Mortagneské. Vítězná revoluční armáda vtrhla s mečem v ruce do Choletu a prolila celé potoky krve. Přemožení utekli se do Beaupreau a St. Florendu, kdež spojili rozptýlené síly v jeden šik a pod praporem svornosti připravili zde republikánům krvavou porážku. Vzetím le Mansu (dne 10. prosince) docílili Vendejští posledního úspěchu. Brzy po té (22. prosince 1793) byla armáda jejich u Saveney úplně zničena. Ještě se držel nějaký čas chrabrý Charette se zbytky svých věrných na ostrově Noirmoutier, avšak byli i zde nepřítelem vyhledáni a téměř do posledního muže zničeni. Tu však nepohodl se hrozný Westermann s agenty Robespierrovými, i povolán jest do Paříže před soud k zodpovídání se, kdež také skončil „vlasteneckou“ působnost svou — na popravišti. Lepší odměny, důstojnější činů svých, nemohl věru dojíti. Stofflet a Charette, kteří z vůdců jediní zbyli na živu, museli nečinně patřiti na plenění a pustošení krásných měst a obcí vendejských, krev prolévána bez ustání v malých šarvátkách. Vendejští marně bojovali za svou domovinu a rodný krb a přec — vzdor tomu všemu — nemohlo 80.000 republikánů úplně zmoci nepatrnou, zbylou tlupu royalistů. Bylo tudíž uzavřeno příměří, jímž zaručena jest Vendejským náboženská svoboda, jakož i samospráva, s tou však jedinou výhradou, že uznají nynější vládní formu republikánskou. Podobné podmínky uzavřeli také Bretagneští, kteří, vedeni jsouce čtyřmi bratry, zvanými noční sovy — současně vedli boj s republikou francouzskou. Avšak klid tento netrval dlouho. Podnět k tomu dala mučednická smrt vůdce Vendejského Sombreuila a jeho soudruha,

kteří přiměli tvrz Fort Quiberon, že se jim vzdala. Charette a Stofflet chtěli smrt jeho pomstít, avšak posléz jmenovaný dostal se hanebnou zradou do rukou republikánů a 25. února 1795 v Angersu skončil život své, kdežto zatím Charette přinucen byl prchatí od lesa k lesu a skrývatí se na místech nepřístupných, až konečně i ou jat, a v Nantesu 29. března 1796. strašným způsobem umučen jest. — Tato válka vendejská měla rozhodně náboženský ráz. Pakliže i zde, podobně jako v Tyrolsku a později v Loigny a v Romagné, skončila hekatombou, bylo této, nevyhnutelně třeba jako za prvních dob křesťanství, aby zabráněno bylo obnově pohanství, kteréž jenom proudy krve mohlo býti přemoženo. Vendejští ostatně vybojovali si tolik, že směli si podržeti své kněze a shromažďovati se kol svých oltářů. Pakli se jim nepodařilo znovuzřízení království, dovedli uchovati si aspoň náboženství své a přispěli nemálo ku obnově katolicismu ve Francii. Athanasius Charette, general nejsvětějšího srdce ve Francii, zemřel, jako později onen tyrolský, Hofer na náspech Mantovy, stoje, aniž si dal zavázati očí svých; on pravil: „Hleděl jsem již aspoň stokrátě smrti v bledou její tvář, nechci se jí tedy ani tentokrátě báti!“ Množství zvědavého lidu, ke smutnému tomuto divadlu přihlížející, odložilo tentokrátě obvyklou svoji lhostejnost a ctilo šlechetný jeho charakter. Charette ostatně dobyl si již za živa úplného uznání v očích proslaveného ruského vojevůdce Suvarova a hrdinnou smrtí svou zvýšil jej až k stupni obdivu. Suvarov totiž poslal mu dne 1. října r. 1795. tento list: „Reku vendejský, slavný obhaje své víry a trůnu králů svých, přijmi můj bratrský pozdrav! Bůh zástupů ochraňujž tě povždy a vediz tě prostředkem řad tvých nesčetných nepřátel, kteří nechť jsou mocným ramenem Božím tak poznamenáni, jako list, vichrem ze stromu urvaný. A vy, nesmrtelní Vendejští, věrní obrancové cti Francie, důstojní soudruzi slavného hrdiny, bojujte za chrám Pána svého a za trůn králů svých. Kéž zhynou zlí a blahoplodný mír se navrátí a lilie, o své květy oloupená, kéž záhy zastkví se v majestátní své slávě. Statečný Charette, sloužící ku cti francouzských rytířů, Bůh tě vyvolil jako kdysi Davida ku záhubě Filištinských. Buď pamětliv jeho rad, neboť on jest zdvojem vši slávy. — Varšava. — Suvarov. —“

Toť rukou neumělou načrtnány obrazy z bouřlivých dob národa Francouzského, — jako svědectví pravdy, jak hluboko poklesnouti může jednotlivec i národ, zřekne li se ve své lidské pošetilosti Boha svého.

D v a m i n i s t r a n t i .

(Dokončení.)

„Bratříčku,“ dí Ludvík, „ono krásné dítko, které každodenně k nám přichází, musí také mítí svůj domov, kůzlátko, tatínka, který pro ně pracuje, a matku, která nad ním bdí a musí přec také časem onen výklenek ve zdi opustiti!“

„Myslím,“ odvece Rodrigez, „že toto dítko musí mítí mocného otce, který mnoho pracuje, — možná že jest králem, neboť to dítě mi včera pravilo: „Ty přijdeš do říše otce mého,“ — a ty také víš, že otevřelo včera bránu, aniž by se jí bylo dotklo!“

„Je-li bohaté, proč pak si nikdy nepřinese něco k jídlu. Ono se dosud ani jednou neomluvilo, kdykoliv z našeho jí, jistě že by mu jeho matka také mnohdy mohla poskytnouti vajec a pomerančů!“

„Musíme se ho jednou zeptati. Ale já si nedůvěřuji, učiniti počátek, neboť by mohlo přestati usmívati se, kdyby se jeho velké, krásné oči proto zarmoutily.“

„Ale přec snad nebude chtítí, abychom stále sami nosili mu jídlo, — jako dobrý soudruh mohl by také něco přinéstí, — snad medové kolače, jichž u jeho otce požívají, — ale jak to říci?“

„To mu chci raději dáti všechna svá vajíčka i s chlebem, nežli bych jej na chvíli měl zarmoutiti. Avšak teď mne něco napadá, — zeptejme se patera Bernarda!“

„Máš pravdu, — zítra to učiníme!“ A nevinné dušky chlapců vyšly z boje, jež jim byl Satan opověděl, bez poskvrny, andělé jich strážní zvítězili nad nástrahami zlých duchů.

Na zejtří z rána byli opět na cestě do kláštera. Při mších však byli tentokrátě velice roztržitými, říkajíce: „ora pro nobis!“ místo „deo gratias!“, což se bratra Bernarda nemile dotklo. Také při vyučování dávali až směšně převrácené odpovědi.

„Co pak to dnes s vámi je?“ zvolal dobrý mnich, neobyčejně rozčilen.

„O milý otče, povězte nám, co bychom měli dělati, — my nevíme, jak to říci!“

Tajemná bázeň zmocnila se mnicha, který se již domníval, že nevinným jeho svěřencům cestou tohoto světa nějaká zmije přišla v ústrety, která činila úklady patě jejich. I poznamenal se znamením svatého kříže.

„Jest snad otec churav, či matka, anebo vaše malá sestřička Mercedes?“

„Všickni jsou zdraví, také kůzle jest čilé. Ale to s vámi chceme sděliti! Ono dítě, které Matka Boží tam venku v kapli ve výklenku na rukou chová, přichází denně k nám, kdykoli snídáme!“

„Santa Maria!“ zvolal mnich hlasitě, líbaje obraz madonny Pilarské, zavěšený na jeho růženci, — „božské to dítko si s vámi hraje?“

„Ano, otče!“ odvětili, „avšak ono též každodenně pojídá z našeho chleba, vajec a pomerančů, samo však nikdy ničeho s sebou nepřinese!“

„Ó svatá prostoto!“ zvolal teď zbožný mnich. „Pane, ty's si obľbil, sídliti v srdcích nevinných! Nu dobrá. A co pak, vy malí přátelé andělů, si vlastně přejete od toho dítka?“

„My bychom rádi chléb, který matka jeho upekla a ovoce ze zahrady jeho otce, avšak nevíme, jak bychom o to měli děcku říci!“

Nábožný mnich zadíval se k nebesům, vzýval Božskou dobrotivost a pravil pak hochům: „Dejte tedy pozor! Až dítko opět přijde a od vás si něčeho vezme, rcete mu: Pane, ty žiješ stále na naše útraty a nikdy s sebou ničeho nepřineseš, ani kousek chleba, ukaž se nám také jednou aspoň trochu šlechetným a pozvi nás i s otcem Bernardem k tabuli otce svého!“

„My to tedy děťátku řekneme, ale ne zítra, poněvadž se to dříve musíme dobře z paměti naučiti!“

A po osm dní předříkávali si u otce Bernarda tato slova, aby si to nespletli a nepronesli nějakou hloupost.

Milostné dítko zatím přicházelo každodenně a poznalo, že by s ním soudruzi jeho cosi rádi sdělili, avšak netázalo se jich na nic a bralo, jako obyčejně, podílu při snídani.

Když pak měli za to, že budou moji otázku, jež jim tolik na srdci ležela, bez chyby proslovití, odvážili se po osmi dnech, dáti pravého výrazu žádosti svých srdéček.

Nebeské dítě přijalo slova ta s úsměvem, který zdál se podoben hřivým paprskům jarního slunce, když poprvé po dlouhé zimní době zlobá stříbrnou svou září polorozpuklé pupeny a lístečky, vyrážející na holých snítkách stromů.

„Ano, ano,“ odvětilo, „moji malí bratříčkové, pozvu vás a s vámi také otce Bernarda. Očekávám vás všechny tři v den svého nanebevstoupení u tabule mého otce. Běžte rychle na to říci, aby byl připraven!“

Na zpáteční cestě tázali se jeden druhého, zdali není dům jejich přítele příliš vzdálen, že by se v tomto případě musel osedlati klášterní soumar, aby v čas došli na místo a zdali říše jeho není snad někde na blízku hranic Maurských, před nimiž měli veliký strach.

Bratr Bernard, uslyšev odpověď, pochopil ihned smysl slov, že Bůh pomyslí, k sobě jej povolati. I činil přípravy k této veliké pouti; vzbudil lítost nad svými hříchy a ve svaté zповědi zjevil zповědníku podivuhodnou tu událost,

On také vyslovil se o svém nástupci v úřadě sakristana, neboť si přál, aby oltáře Páně byly s největší pečlivostí vyzdobeny. Se svými svěřenci rozmlouval toliko, maje zrak k nebi upřený a tito byli stále velice smutni, neboť dítka krásné paní neopustilo více její lokty a oni se domnívali, že je byli zarmoutili. Tak nadešel předvečer nanebevstoupení Páně a v tento den dal Pater Bernard svěřencům svým prázdno. Oči jeho byly stále k nebi upřeny, pročež tázali se jej hošci: „Milý otče, co pak tam na nebi vidíš, že tam bez ustání pohlížíš?“

Bratr Bernard políbil je srdečně v čelo a rozloučil se s nimi slovy: „Jděte ku svým rodičům a zítra opět přijďte, — neboť to jesti den vzácné hostiny.“ Políbivše ruku svému pěstounu, odešli domů.

Bůh spánku zavřel jejich víčka a ve snách viděli se na nivách nebeských, nescetnými hvězdami pokrytých, jak si hrají se serafíny a cherubíny onoho nadpozemského, duchovního světa. Bratra Bernarda rovněž tam spatřili, jak před tvář Boží slouží mši a divili se nemálo, že nezaolal jich, aby mu přisluhovali.

Z rána vydali se jako obyčejně s veselou tvář do kláštera. Matka jejich před odchodem přivinula je ku svému srdci a položivši ruce na jich kadeřavé hlavinky, žehnala jim.

„Večer opět přijdeme,“ pravili, „dnes budeme si moci pohrát s dítkem krásné paní!“

Rodiče dívali se dnes nějak úzkostlivě na své miláčky, nevědouce sami proč. Sotva se mohli odloučiti od pohledu na ně, patřice, kterak stíny jejich zvolna se ztrácejí, až v růžovém háji úplně zrakům jejich zanikly.

„Ženo, co bys dělala, kdyby Bůh tyto naše dítka k sobě povolal?“ tázal se, ani nevěda, proč, starý otec.

„Jsoutě tak nevinné, že se spíše hodí pro nebe, než-li pro tu pozemskou hroudu!“ odvětila zamyšleně manželka jeho.

Oba poznamenali se znamením sv. kříže a mlčky vešli do domu.

Den nanebevstoupení Páně počal tak ja-ně a stkvěle zářiti, jako druhdy onen na hoře Tábor, anebo první velikonoční jitra, či den opravdového na nebe vstoupení Kristova, neboť před Bohem jest tisíc let jako jeden den, on jest nezměnitelný a chce, aby také člověk své dobré předsevzetí uchoval nezměnitelné a v tomto lesku trýptivém aby každý nový den začínal.

V městě Santaremu vše hlásalo, že dnes jest den sváteční. Zvony všech chrámů zněly slavnostně a lidé, domácí i přespólní, ve svátečním oděvu spěchali do svatyně Boží, aby v modlitbách povznegli srdce svá k trůnu Božímu. Na náměstí a v ulicích kol chrámu prodávány obrazy Ježíšovy, jemuž dnešní den byl zasvěcen, pestře malované i uměle vyřezávané, ano i z cukru vyrobené.

Opustili jsme malé miuistranty v růžovém háji, kudy zvolna se ubírali ku klášternímu chrámu; proti svému zvyku byli oba dnes zamlklí a nejevili chuť, jako jindy, honiti se za motýlky. Také květiněk, ve vysoké trávě se skrývajících, se nevšímali, neoslovující jich, jak to každodenně dělávali. Zdálo se, jako by v mysli své kochali se v rozkoších krásnější, jim dosud neznámé krajiny. Neboť Ludvík pravil: „U synáčka madonny budou asi onačejší květinčky, než tyto zde.“ A Rodrigex odvětil: „Ano, — květinčky, které neopadávají, poněvač tam slunko stále září. Budeme-li pak tam moci na vždy zůstatí a také naši rodičové? Pak-li si toho bude krásné děťátko přáti, dovedeme také je k němu; tatíček bude moci upravovati bílou vlnu pro onu sličnou paní a matička zase přísti a vetkávatí do ní hvězdičky a motýlky, zatím co my budeme si hráti se svým líbezným přítelíčkem. Také pater Bernard musí býti přítomen a my budeme mu přisluhovati při mši svaté.“

Hoši právě došli ku klášterní fortně, když velký zvon jásavými zvuky oznamoval širému okolí dnešní slavnost církevní. Bratr Bernard se zářící tvář již je očekával. „Pojďte rychle, přisluhovat při všech mších. Pak půjdeme pohromadě ku slavné bohoslužbě!“ Hoši přisluhovali při několika mších a nebyli tentokráte roztržitými. Pak oděl se zbožný mnich Bernard ve stkvě-

stůj, zlatem vyšívaný ornát. Hoši dostali nové, překrásné komže a do rukou stříbrné zvonky. Tak kráčeli všichni tři, v slastném opojení, ke kapli, kde ve výklenku stála socha madonny s děátkem. Na prahu stanuli hoši, plni úžasu. Stěny kaple byly vyzdobeny drahocennými čalouny, na stěnách byly z květinových guirland umělou rukou vytvořeny koruny, srdce, kříže a podlaha zářila jako křišťál. Bylo to zde jako v čarovné zahradě. Na oltáři, květinami přeplněném, stálo dvanácte velkých svícňův s hořícími voskovicemi, okrašlenými věnečky, uprostřed něho pak kalich, ozdobený vzácnými drahokamy a mistrnými, emailovanými obrazy, zvláště však pozornost hochů upoutala stkvostná mešní kniha, dar to svatého Otce Santaremskému klášteru. A vysoko mezi kvítím a různobarevnými lampami, ozdobena korunou ze zlata a rubínů, vznášela se socha Madonny s děckem v náručí. Tak nádherně byl upravil bratr Bernard toto posvátné místo ku královské hostině. Tři srdce tloukla jednosvorně jako tři pera u hodin. Počala mše svatá, jaká zřídka kdy bývá na zemi čtěna.

Kněz modlil se žalm stupňový, pak Confiteor a vroucně lituje svých hříchů dokonat očistu své duše. Ministranti bili se v prsa za hříchy, jichž se nebyli dopustili.

Celebrant vystoupil po té po stupních k oltáři. Introitus! Zde právě vstupoval do svatyně Páně, do tajností jeho svatostanu, tak že svatá horlivost, s jakou mši sv. konal, více jej neopustila. Když bratr Bernard při obětování syna Božího nebeskému Otci byl podal, obětoval též sama sebe zároveň se svými ministranty. Při Sanctus zněly stříbrné zvonky, jako by jasným hlasem svým pěly: „Kéz povzneseme se vzhůru k nebi a tam s anděli Božími nebes Pánu sloužiti můžeme!“ Při konsekraci provázeli tři andělé Pána až ku svaté hostii, pak ozdobil každý z nich čelo svého chráněnce nebeskou aureolou. Při přijímání vznesl se bratr Bernard v posvátném nadšení vzhůru k nebi a také jeho dva kadeřaví Cherubíni povznesli se do těch nadpozemských sfer, jako by museli za knězem spěti, — zvolna, zvolňoučka sestupovali opět k zemi, aby jí odevzdali, co jí přináleží. „Vezmi, o země, co tvého jest, Bůh nechť přijme, co jeho jest, — tělo vytvořeno jest ze země, — duch vedchnut jest nebem!“ Oběť byla slavně a vážně skončena. Zvonky zavzněly, bratr Bernard sestoupil od oltáře a maje zrak upřený na oltář, poklonil se hluboce, zadávav se na sochu Madonny a její děcka. A hle! Madonna se vztýčila a zatím co všichni tři v pokorné úctě se poklonili, sestoupil Ježíšek, zavřel všem třem oči a odvedl tři čisté duše do rajské blaženosti — — —

Zvonky umlkly, za to však andělé zahlaholili chvalozpěv, aby nové soudruhy své slavně doprovodili do nadpozemských výšin. Tři těla zůstala skloněna na stupních oltářních, ona hochů podobna jsouce lilíím, mnichovo pak kvetoucí růži, nachově zbarvené krví Kristovou.

Již byla jedna hodina s poledne, — svíce do polou byly shořely, — bratr Bernard scházal dosud v refektáři. Všicci mniši odebrali se ku díků vzdání po svém zvyku do chrámu. Neobyčejný lesk, z kaple vycházející, způsobil v nich nemalý úžas. Když pak spatřili svého zbožného bratra a dvě neviňátek u něho na kolenu klečeti, domnívali se, že všicci tři pohřženi jsou v hlubokou modlitbu, i pokleklí za nimi a vroucně se modlili s nimi. Když pak se zvedli a viděli, že bratr Bernard a jeho dva ministranti dosud se nehýbají, měli za to, že snad spánek je přemohl; i přiblížil se k nim opat, — ale div leknutím nepadl, zpozorovav na jich zamodralých rtech polibek smrti! Teď teprve nastal okamžik, kdy zpovědník Bernardův směl promluvit, nebo až do smrti zbožného mnicha měla zázračná událost v kapli zůstati tajemstvím. On odhalil závoj z tajemné této příhody, všicci plakali; všicci velebili božské dítko, milovníka čistých duší. Ony tři mrtvoly pak vystaveny byly v kapli Madonny v tom rouše, v jakém smřt byla se jich perutí svojí dotkla a na tomto posvátném místě jsou též k věčnému spánku uloženy.

A dlouho, dlouho ještě bylo lze slyšeti nad hrobkou jich zpěv andělů a věřící, již zde konají svou pobožnost, odcházejí odtud opojeni líbeznou vůní růží a lilíí.

Ještě dnes stojí Madonna ve výklenku kaple Santaremské, držíc v náručí své Božské dítě, avšak rty její více se neusmívají a Ježíšek také více neseštuje na zem ku hrám, — patrně proto, že již nenalezl nikde tak čistá srdce, jakými byla oněch dvou malých ministrantů. — š. — k.

Co soudí světoobčané o knězi — odpadlíku.

Arnošt Daudet, redaktor časopisu „Moniteur universel,“ napsal před nedávnem následkem jistého článku novinářského, v němž příliš mnoho kněžstvem bylo se obíráno, v listu svém následující stať, nadepsanou: „Špatný kněz bývá řídkou výminkou!“

„Znal jsem jednoho takového. Slul . . . však nikoliv, nechci jej jmenovati. Ještě před několika roky se mnoho o něm mluvilo; bylo lze viděti jej v divadle, na dostihách, slavnostech, plesích, krátce všude, kde veselý rej byl domovem. Od těch dob zmizel; jest nepovšimnut a proto přestal okázale vystupovati. . . .“

Chtěl jsem se jej naučiti znáti blíže. Jistá vzděláním svým nad jiné vynikající paní poskytla mi vítané příležitosti k tomu. Bylo nás celkem pět hostí: on . . . jež jsme krátce abbém nazývali, Emil de Girardin, general Lorzillon, pak známý jeden finančník a já . . . Zevně nejevil na sobě nic kněžského. Sotva jsme zasedli za stůl, ujal se slova, byv k tomu hostitelkou povzbuzen, a jazyku svému pustil volnou uzdu. On bavil nás o svém světském životě, o svých zábavách, svých zvycích, s nevázaností pravého světáka. Tu však přihodilo se to zvláštní, že my poslouchající citili jsme se jeden po druhém řečmi jeho trapně dotknutými a pocit tento rostl až na konec hostiny. Emil de Girardin nebyl s to cit svůj udržeti v tajnosti. Když vstoupili jsme do salonu, pravil tiše ku hostitelce:

„Upřímně řečeno, jest to nejvýš trapné. Nelze zapomenouti, že tento člověk obržel posvěcení, že ve zpovědnici svěřena mu byla důvěrná sdělení dušemi zbožnými, že opatroval umírající svátostmi na cestu do věčnosti. Nechť si soudí, kdo chce, jakkoliv, pohled na takového člověka, jak se tuto jeví, vzbuzuje ve mně ošklivost. On byl knězem, on jest jím dosud; vidíte sama, milostivá, že tito lidé nejsou takovými lidmi, jako my ostatní a také jimi nebudou.“

V tom abbé vstoupil a zpozoroval, rozhlédnuv se po nás, jak jeden z naší společnosti příliš vážně se tvářil. — „Nač myslíte?“ tázal se.

„Myslím právě,“ zněla odpověď, „že jste slyšel zpověď také mnohých paní; snad mnohé z nich svěřily vám v domněnce, že jste sluha Páně, důvěrná tajemství srdce svého, od nichž závisí jich klid duševní, ano snad čest. Kdyby tak některá z nich vstoupila teď sem a spatřila vás, rozdílného od onoho, jakým vás druhy býti viděla, když přiznání své s vámi sdělovala, zda necítila by se znepokojenou v domněnce, že vy teď někdejší její tajemství dáte k lepšímu, ješto sprostil jste se vystoupením ze stavu kněžského slibu mlčelivosti?“

Abbé se zamyslel a nevědomky cítil se opět knězem.

„Toho slibu nejsem sprostěn,“ zvolal a doložil klidným hlasem: „Dosud nikdo neporušil tajemství zpovědního.“

Po těch slovech umkl. Jeho dosavadní čilost byla ta tam a v brzku se s námi rozloučil. Zůstal jsem přesvědčen, že v témž okamžiku vstoupila mu na mysl jeho minulost a on upamatoval se na nezrušitelnost svého kněžského charakteru. Na minutu procítl v něm opět kněz!“

Tolik Daudet, jenž nikdy necítil se přítelem kněží. Nový zde důkaz, že tajemství svěřené ve zpovědnici zůstává na vždy pohřbeno v prsou kněze, byť i odpadlého.

D r o b n o s t i.

Mocné jméno Maria. Jest-liže neustále satan hledí lidi dostati do své moci, pak obzvláště v poslední hodině vynakládá veškeré své síly, aby umírajícího naplnil nedůvěrou, málomyslností, bázní a hrůzou a tím aby snadno otevřel mu své — peklo. Než naprosto málomocným jest odvěký nepřítel lidstva, kde nemocného ujímá se Matka Milosrdenství. — Přišel jsem k nemocnému. Všechny známky blízké smrti byly tu, nemocný byl velmi nepokojný. Když volal jsem ho jeho křestním jménem, přišel na několik minut k sobě. „Pryč mi jděte, nechci od vás nic vědět a slyšet, všechno jest jenom řemeslo, pryč, pryč mi z očí, nepotřebuji vás,“ tak chraptěl umírající a obrátil se ke mně zády. „Vzpamatujte se, příteli, Maria, Matka Milosrdenství, mne k vám posílá, slyšte přece moje slova.“ Nemocný poslouchal slova dokonalé lítosti, políbil svatý kříž na pokání, přijal ostatní ještě svátosti a — skonal. Den před tím ještě ubožák v jednom hostinci rouhal se a zlořečil. Jak mocné je jméno Maria! — *L. K.*

Účinky svaté missie. Roku 1878 konaly se v jedné osadě svaté missie. Poněvadž, mnozí obzvláště z „intelligence“, v osadě té byli tak trochu hodně liberální, nastalo mezi nimi z této události veliké rozčilení, a proto chystali se všelijak, milé missionáře hodně zostuditi. Také jeden se vynášel, který si umínil, že bude kázání stenografovati, aby pak mohl ukázati „černé na bílém,“ že missionáři „bouří“ lid. V první své horlivosti napsal každé slovíčko úvodního kázání, ale nic nepřicházelo, co by zavdalo příčinu k nějaké žalobě a proto v té horlivosti ochabl, až konečně přestal stenografovat — a za to horlivě naslouchal. Také představený obce, který obzvláště svým liberalismem před jinými rád se chlubil, přišel poslechnout prvního kázání a dostavil se ještě ku dvěma následujícím. Ostatních již nechtěl více slyšet. Když se ho manželka dotazovala, proč nechce více chodit na kázání, pravil jí zcela důvěrně: „Kdybych tam ještě vícekrát šel, musil bych se obrátit“

Po několika letech se zmíněný starosta nebezpečně roznemohl. Když tak v povážlivém svém stavu ležel, vzpomněl si na ony pravdy, které kdysi slyšel od missionářů v kázání a nahlédl, že podle zásad liberalismu se sice dobře žije, ale špatně umírá a uznal, že by bylo nejlépe, smířiti se s Bohem, pokud je to ještě možno. — Zavolal si tedy kněze, odvolal před ním a ještě před dvěma svědky všeho, co kdy proti svaté církvi a svatému náboženství mluvil a konal a zaopatřen byv svatými svátostmi, skonal jako kajicník šťastně... Nebyl to účinek, ač pozdní, svatých missií? *L. K.*

Oběti herny. Nedávno zastřelila se z revolveru v pověstné herně Monte Carlo, angličanka Marta Wad... proto že prohrála 250.000 franků v hazardní hře. Je to od nového roku již 49. oběť herny, jež zakončila samovraždou.

Tři samovraždy na Boží Hod Velikonoční v Praze a sice: Jan Černý, 24letý pekařský dělník z Bouchova u Hradce Král. oběsil se v pekárně svého pána. — Jan Kment, 75letý tesař, zastřelil se z omrzlosti života. (Mohl těch pár let na smrt ještě posečkat.) — Ludvík Svoboda, 39letý truhlář, oběsil se na hřebíku od hodin, zastavil hodiny vezdejšího života, ale rozkýval hodiny, jež nezastaví se na věky. Kde teď počítá vteřiny věčnosti?

V zemském tanečním ústavě uspořádán byl v pondělí Velikonoční „svátek dítek“ — Kinderfest — pod vedením zemského tanečního mistra Karla Linka a přítomnosti velmi „distinguovaného“ publika. Začalo se polonésou, čtverylkou, tyrolienou atd. Pak následoval ohnivý Czardaš, Mazurka, Highland Feines, Gavotta, Kozácký pas de deux, Valse de fantaisie, Kotillon atd. Věru velmi potřebné věci pro děti.

Kláštéry a kultura. Ve Francii při hospodářské výstavě v kraji Isérském obdrželi Trappisté z Boylonu zlatou medaili za zemědělství v krajině, jež považovala se za nezdělatelnou. Zpravodaj výstavy hrabě Blatin pravil: výsledky práce těchto řeholníků jsou obdivuhodny. 110 hektarů půdy bažinaté jest odvodněno a zemědělství získáno. Žně výtečné docílily byly na místech, jež dříve považovány byly k zemědělství za nespůsobilé. Dříve nechtěl nikdo v okolí tom usazovati se, protože kraj byl nezdravý. Teď ale krajina je zdravá a pozemky okolní stoupají v ceně. To opravdové jsou zásluhy o vlast a těší nás velice, můžeme-li představenému kláštera, P. Gaillardovi, zlatou medaili doručiti.

* * *

Z činnosti svobodných zednářů. Belgičtí zednáři ustanovili se na svém církvi nepřátelském plánu, sdělaném před několika lety, následovně: 1. Politické a náboženské otázky buďtež stále předmětem akce loží, mezi sebou spojených. — 2. Ve svých vzájemných stycích a ve stycích s tajnými společnostmi zahraničními buďtež lože tak zorganizovány, aby — vedle uzavřených smluv — jednoho jediného impulsu poslušny byly. — 3. Tyto stanovy či smlouvy tvoří nejvyšší zákon, o němž nikdo nesmí úsudků svých pronášeti. (Ejhle tu slepou poslušnost, kterou zednáři nižšímu kat. duchovenstvu tak rádi vytýkají!) — *Pravý zednář musí se jim slepě podrobiti.* — 4. Otázky stálého denního pořádku jsou: vychování lidu a veřejné vyučování, veřejná dobročinnost a svoboda vyznání. Vychování lidu a škola musí ve svém zřízení býti závislými na státu; stát však musí býti v našem (rozuměj zednářském) područí a naším vlivem se řídit. Pokud se týče svobod katolické církve platí za pravidlo, že třeba jest co nejbezohledněji proti nim vystupovati a snažiti se o jich vyhlazení obmezováním svobody řečnické na kazatelnách a zrušením náboženského spolčovacího práva (řeholí a klášterů). — Roztomilé to opravdu zásady, škoda, že s jich prováděním to nejde a nepůjde tak rychle, jak by si toho mistři lžice a kladiva přáli!

* * *

Pan Vítkovský dosud nehlásil se o cenu. Asi před třemi nedělemi konala se schůze dělníků v Karlinském Varieté, v níž dělník Vítkovský vypravoval o hrozném spiknutí Jezuitů a Liguriánů v Římě 1846. na zničení národa českého. Redakce „Čecha“ vyzvala p. Vítkovského, aby přinesl o spiknutí tom pověření, t. j. hodnověrné dokumenty, že mu za to dá 1000 zl. odměny. Avšak kdo si pro odměnu nepřišel, byl p. Vítkovský. Kterak by bývali ti „černí“ zahanbeni, kdyby se to bylo p. Vítkovskému podařilo! Ukázalo se i tentokráte, že nepřítel Krista a Církve nejraději mluví — na dlouh. Ovšem, čím větší bulík jistým posluchačům o katol. Církvi na nosy se věší, tím ochotněji jej nosí. Takovým bulikářem byl pověstný Barák, jenž onu báchorku o spiknutí jesuitském a ligurijském sám Bůh ví kde sebral.

Obsah „Obrany víry“:

Congregatio de propaganda fide a její archiv. (E. Čermák.) — Mariánský kostelíček v Teplicích u Police v Čechách. (Náčrt od Fr. Křivohlávka Červenopotočského.) — Třetí a čtvrté psaní sv. Kláry na blah. Anežku Českou. (Dle rukopisu pražského. V. B.) — Kardinál Martinelli. (E. Č.) — Ku stoleté památce francouzské revoluce. — Dva ministranti. (—š. —k. Dokončení.) — Co soudí světoobčané o knězi — odpadlíku. — Drobnosti.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 33—36.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovni ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KÓPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připláci se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Je-li zpověď proti rozumu?

Jako na kommando činí se v nejnovějších dobách nové a prudké útoky proti zpovědnímu zařízení církve katolické. Pravověrní theologové evangeličtí nazývají zpověď „porobou svědomí;“ příliš horliví kočující kazatelé (à la Somerville, Clarke a jiní) označují zřízení to za prostředek, sloužící ku zne-mravnění lidu; jiní pak vidí v doznání svých hříchů knězi rozumu se přičítící pokoreni svobodného ducha lidského a t. d. Můžeme směle tvrditi, že žádné jiné učení církve katolické — vyjmajíc odpustky — nebylo předmětem tak všeobecných a prudkých útoků, jako zpověď. Kdo by pak chtěl všechny vážné i nahodilé námitky proti této spasitelné instituci náležitě vyvrátiti, musel by napsati knihu nemalého objemu. My stavíme dnes v čelo tohoto pojednání jednu otázku z mnohých: jest zpověď opravdu proti rozumu, odporuje-li přírodě a důstojnosti lidské vyznávání hříchů? K tomu odpovídáme rozhodným: nikoliv a tvrdíme naopak, že upřímné a pokorné vyznání spáchaných nepravostí odpovídá úplna přirozenosti lidské.

K dotvrzení pravdy slov těchto slouží nám četná svědectví ze všech dob, od pohanů i křesťanů, věřících i nevěřících. Pohan S e n e c a píše (Epist. 53.): „Proč pak nechce nikdo doznati a vypověděti svých chyb? Proto, že jest jimí ještě zaujat! Pakli někdo vypráví svůj sen, jest to znamením, že již více nesní, nýbrž že již bdí; podobně jest i vyznání spáchaných přestupků znamením procitnutí z hříšného spánku. Probudmež se tedy, abychom žalovati se mohli ze svých hříchů!“ A ve svém 52. listu píše též mudrlec: „Jak pak to přijde, Lucilie, že člověk bývá vždycky jinam tažen, než kam jíti chce a vždy tam puzen, čemu zamýšlí se vyhnouti? Jakým způsobem, anebo kdy můžeme býti toho sprostěni? Nikdo není sám sebou tak silný, aby se mu to podařilo. Nevyhnutelně musí nám někdo jiný poskytnouti pomoci, aby nás z propasti vytáhl. Epikur mluví o jednotlivcích, kteří beze vši pomoci k moudrosti dospěli; jiní opět, praví, potřebovali podpory. My aspoň, Lucilie, ne-náležíme k oné první třídě; ano my bychom mohli býti rádi, kdyby nás ke druhé třídě čítali. Ostatně není také ten, který přispěním jiného může býti zachráněn, nijakž zavržení hodným, neboť chtíti zachráněnu býti — to znamená již mnoho. Avšak, řekneš snad, na koho máme se obrátiti? Koho vyzývati? Drž se takových, kteří učí celým svým životem, kteří, říkajíce, čeho třeba činiti, slova svá skutkem dotvrzují a nikdy nebyli postiženi při tom, o čem povídali, že toho jest se vystříhati. Zvol si toho za vůdce, jehož obdivuješ více, když jej vidíš, nežli když jej slyšíš!“

Těmi slovy pohanského filosofa jest vysloveno, že vyznání hříchů jest počátkem polepšení, ve druhém listu pak jest se zvláštním důrazem vytčeno, že lidé potřebují vůdce ku svému mravnímu polepšení. Obé však poskytnouti může toliko svatá zповěď.

Plato vynáší ve svém *Gorgiovi* cenu vyznání hříchů. „Jestliže někdo spáchal nepravost, pak musí jíti dobrovolně tam, kde bude mu činiti pokání, k soudci, jako k lékaři, snaže se, aby zakořenělá jednou nemoc nečinila duši neuzdravitelnou . . . Především musí sama sebe obžalovati a hříchů nezatajiti, nýbrž z něho se vyznati, aby pak za to mohl se káti a dosíci uzdravení a musí sama sebe i jiné donutiti, aby beze všeho průtahu jednali. Pakli někdo učinil výprask zasluhující trestu, zmrskiej sebe, pakli zasluhoval okovů, dej se spoutati, či peněžití pokuty, zaprav ji, aneb vyhnanství, odebeř se tam, pakli hoden byl smrti, podstup ji, vystoupiv dříve jako hlavní žalobce nad sebou samým a použiv výmluvnosti ku vyličení svých nepravostí, abys pak největšího zla, totiž nespravedlnosti, sprostěn byl.“

Plato tedy porovnává hřích s nemocí a shledává v přiznání se jediný prostředek, býti osvobozenou od nespravedlnosti. Také Cicero označuje vyznání se za spasitelný prostředek pro toho, který zbloudil. (*Sit erranti medicina confessio. Cicero ad Octav.*)

Ano, u Řeků a Římanů stávalo dokonce nařízení a předpisy o vyznání se z hříchů pro všechny ty, již chtěli býti připuštěni k mysteriím. Před tím museli těla svá čistě umýti, aby tím zároveň naznačili, že vyznáním se z hříchů stává se duše čistou právě tak, jako tělo vodou. (Srovnej — Neumann, přednosti a výhody katolické zповědi. Praha 1865. str. 6.)

„Bylo se zpovídáno“, praví Voltaire, „při mysteriích Bacchových, Venušiných, Adonisových. Kněží, kteří zповěď slyšeli, měli na znamení mlčelivosti, již dbáti museli, klíč připevněný na ramenou.“ (Voltaire, *histoire générale*, tom. I.) „Bylo na se žalováno při mysteriích Orfeových, Isisiných, Cereřiných atd.“ (*Recherches sur les mystères du paganisme*, par le baron de Sainte Croix, 1. vol. pag. 33.) Dějiny vypravují, že Marcus Aurelius, když se byl dal zasvětit do tajemství Eleusinské Cerery, musel se vyzpovídati velekněží (hierofantovi) — (*Voyages d'Anacharsis*, tome 4. c. 68.). Toliko po složení zповědi směl se každý tázati věštního Trofoniovy v Lebadii. (Sepp, pohanství a jeho význam v křesťanství, Řezno 1853, 2. díl str. 397.)

Dle svědectví *Zend-Avesty*, díla to, kteréž povstalo čtyři sta let před vznikem křesťanského letopočtu, konaly se u Parsů tak zvané „pateto“, což znamená vlastně litost, bylo to však vyznání, týkající se všech hříchů, jichž člověk dopustiti se může. Tato vyznání však dějí se následovně: 1. Kajícník předstoupí před *destoura*, totiž učitele zákona, či kněze; 2. počíná modlitbou; 3. provází ji úmyslem, činiti vše možné, cokoliv dobré jest, a poškozením se před Bohem.

Chceme zde na ukázkou podati úryvek z takového „patetu“: „Lituji všech hříchů. Všechny zlé myšlenky, slov a činů, jichž jsem se byl na světě dopustil myšlením, — myšlenek, slov a činů, tělesných, duševních, pozemských i nebeských, želim ve vaší přítomnosti, o věřící, — a ty, pane, odpusť mi třemi slovy. Vyznávám se jako *Mazdagačna* . . . Jakou jest vůle Páně, sděl se mnou zoata (kněz).“

Vědomý svých hříchů dí: „Velebím všechny dobré myšlenky, slova a skutky, myšlením, řečí a jednáním vzniklé. Proklínám všechny zlé myšlenky, slova a skutky, pocházející z myšlení, slov a jednání . . . Velebím nejlepší čistotu; zapuzují *daeva* (zlé duchy), za dobrodiní stvořitele *Ahura-Mazda* a jsem vděčným. . . Lituji hříchů, který by byl s to, poškoditi charakter lidí; želim hříchů, který snad od mého narození ve mně jest a onoho hříchů, který skutečně ve mně jest.“ Zde vypočítávají se jednotlivé hříchů. (Dle překladu Guzerati. Srovnej též *Fišerovo*: pohanství a zjevení. Mohuč 1878, str. 146.)

V Elisiu byli věštcí, kteří řídili svědomí a jichž bylo se dotazováno o radu, zdali jisté činy odporují božským zákonům, čili nic. Menu, starý zákonodárce Indů a zakladatel Brahmaismu, praví: „Čím pravdivěji a dobrovolněji člověk, který spáchal nějaký hřích, z něho se vyzná, tím více zbavuje se hříchu, jako had své staré kůže. Pakli však chce hříšník docílit úplného odpuštění svých hříchů, střež se především upadnouti v něj znovu.“ (Jones, loix de Menu, tom. 3. c. XI.)

Indové slaví každoročně jakousi slavnost, během kteréž jdou na břehu nějaké řeky ku zpovědi, aby hříchy jejich úplně byly vyhlazeny. Při pamětné oběti Ekiam musí manželka toho, který předsedá, se zpovídati a do nejpokořujících podrobností se pouštět, ano i udati počet hříchů. (Choix de lettres édifiantes.) Nittia-Carma čili ritual Brachmů připisuje moc odpuštění hříchů modlitbě, která zároveň v sobě obsahuje podrobné vyznání hříchů. (Huet, demonstratio evangelica II.)

Přijetí do mysterií předcházela u Samo thrá ků přísná zkouška a úplná zpověď! Na to následovaly oběť smíření a očista. Kněz, jemuž tato povinnost příslušela, slul Koes. Ten mohl dáti rozřešení i od vraždy. Krivopřísežnictví považováno bylo za smrtelný hřích. Také jsou památné příklady, že od mnohých těžkých provinění, na příklad vraždy v chrámě, nebylo dáno rozřešení. (Srovnej Livius XLV. 5.) O kulturně-historickém významu zpovědi u Samo thrá ků soudí filosof Schelling takto: „Útočiště v neštěstí, ano i ve zločinu, pokud mohl býti vyznáním usmířen, udržovalo v dřívějších i pozdějších dobách v obyčeji samo thrá ckém cit lidskosti.“ Že zpověď u národů, Buddhismu nakloněných, jakož i u praobyvatelů Nicaraguy jest v obyčeji, bylo v novějších dobách vědecky dokázáno. Sepp oznamuje: „Dokonalé ušní zpovědi užívá se až po tuto dobu jmenovitě v buddhistickém náboženství, čili u více než 250 millionů lidí, kteří v rozsáhlých krajích zadní Asie hlásí se k tomuto náboženskému vyznání. Podobně zpovídají se staří Peruané svým kněžím, tito pak slunci. Zdá se, že Buddhismus v celé své podstatě záhy přes Peru rozšířil se do střední Ameriky, a pakli zde prorok Guixipecocha, kterýž sám vystupuje leskem a slávou druhého Buddhy, bývá vyobrazován, jak zpovídá ženu, před ním klečící, souhlasí to zcela s obyčejem, jaký ohledně vyznávání hříchů panuje u Buddhistů.“ (Sepp, Pohanství sv. 2. str. 395—6.)

M. Müller ve svých přednáškách o původu a vývinu náboženství rovněž potvrzuje, že Indové mají veřejnou zpověď.

Peruanští kněží roztrhují při rozřešení šňuru u přítomnosti hříšníka, který se byl vyzpovídal a praví při tom: „Moci, kterou mi Bůh propůjčil, roztrhují řetěz tvých hříchů právě tak, jako tuto šňuru přetrhují!“ (Annales de philosophie chrétienne tom 22. p. 246.)

Žebraví mniši (Talapoins) v království Siamském vycházejí každého rána o 6. hodině, aby sbírali almužnu . . . Navrátivše se do pagody, padnou před svým představeným na kolena a zpovídají se, načež ten určí jim příslušné pokání. (Annales de l'Association de la propagation de la foi, tom 5. pag. 109.)

Kdykoli císař čínský přináší v čele svého národa svou oběť, provází ji celé množství obřadů, mezi nimiž nalézá se také zpověď. On jde až k oltáři, vrhne se opět a opět na zem, zanítí oběť zápalnou, vezme pak yu-pé; jest to jakýsi druh atlasu, na němž zaznamenány jsou dobré a zlé činy císařovy; tento spisek čte pak tichým hlasem, vzbudí lítost nad tím, co byl uznal za nepravé a vzbudí v sobě předsevzetí, pro budoucnost se polepsiti. Pak položí yu-pé do nádoby, rozdělá pod ní oheň, aby seznam tento spálil a v popel obrátil. (Tableaux religieux de la Chine t. 1. p. 129.)

V T i b e t u mají nejen všichni mniši, nýbrž také téměř všicki laikové svého „duchovního otce“, jemuž vůbec se zpovídají. Jakmile hříšník vyslovil formuli: „zhřešil jsem!“, modlí se onen nad ním, aby mu vyprosil odpuštění. Tibetští mniši však, čili lamové, shromažďují se čtyřikráte za měsíc, totiž dne 14. a 15., pak 29. a 30., aby vyslechli výklad svých řeholních pravidel.

Dříve však nežli ve shromáždění se objeví, zpovídá se velko-lama tomu, kterému byl svěřil řízení svého svědomí. A takto sám nejprv očištěn, vstoupí do chrámu a doporučí napřed každému, aby se vyzpovídal. „Pozvedněmež, bratři moji“, praví k nim, „úspěšně rukou svých ku velkému lvu, kterého zde na oltáři vidíte, ku Sciachovi, původci a znovuupraviteli našeho zákona. Jako koně bez uzdy hřešíme volně, nechávajíce své srdce, svá ústa, své ruce zcela bez uzdy. Avšak mocný zákon našeho vítězného Sciachy poskytuje nám uzdu i ostruhy. Zákon ten chci vám objasnit. Kdo pomocí této uzdy sám se přemáhá, bude šťastným a vítězným; avšak neštěstí stihne toho, kdo se tomu vzepře; ten neujde strašným a nekonečným trestům putování z místa na místo. Dnes vykonáme modlitbu sociong, čili očistu od hříchů. Ten, praví náš velký Sciacha, jenž dopustil se těžkých hříchů a jenž v srdci svém se nevyzná, dopouští se lži. Kéz tedy každý prohlédne záhyby své duše a pakli nalezne nějakou pozoruhodnou chybu, nechť zřetelně a hlasitě vypoví: „Dopustil jsem se velikých hříchů.“ Když pak tato výstraha třikráte byla opětována, přistoupí náčelník ku svým podřízeným, aby nad těmi, kteří zhřešili, (hlásí-li se nějakí), modlitby jakési proslovil. (Parallèle des religions par le P. Brunet, tom. 5. p. 506.)

V Kažmíru, zdá se, rovněž byli zpovědníci; neboť takový prý pohnul panovníci ku stavbě nemocnice. — Také Eskymáci vyznávají se při jistých přšležitostech ze všech svých hříchů hlasem povýšeným u přítomnosti kněze a prosí za pokání, které, byť i sebe přísnější, vždy přesně býva vyplněno. (Nampon, étude del a doctrine catholique, Bruxelles, tom. II. p. 128.)

Také u starých pohanských Prusů byl jakýsi druh zpovědi, který po reformaci opět vešel v užívání. Jedenkráte v roce totiž shromáždili se sedláci z více vesnic a sice v odlehlé některé stodole. Jeden z nich byl jako kněz na vyvýšené místo posazen a měl ku shromážděným řeč. Na to položil rukou svých na předvedeného před něho kozla, vzýval staré bohy jmenovitě, dle řady, aby milostivě sem dolů shlédnouti ráčili. Na to padli všicki přítomní na kolena, vyznali hlasitě své hříchy, jimiž byli bohy ku zlosti podráždili, atd. (Srovnej: Hartknoch, staré a nové Prusko, Lipsko 1884, str. 107.)

A jako dnes, podobně byli již v pohanském starověku posměváčkové, kteří si dělali laciné vtipy ze zpovědi. Plutarch vypravuje nám podobný příklad. Jistý Lacedemoňan, který chtěl býti zasvěcen do samothráckých mystérií, odvětil na vyzvání kněze, aby se mu dříve vyzpovídal ze spáchaných hříchů, nejvýš drze: „Komu, — tobě-li, či Bohu?“ Když byl kněz odpověděl: „Bohu!“ — řekl prý zcela lakonicky: „Tak tedy jdi na tak dlouho stranou!“

Uvedená fakta podávají bezpečný důkaz, že u pohanských národů nejrozmanitějších dob a zemí zpověď existovala. Čím jiným dal by se zjev ten vysvětliti leč toliko tím, že přirozenost člověka hříšného cítila se býti puze nou k vyznání hříchů a nalezla v něm usmíření a vnitřního ulehčení. V tom však spočívá také důkaz, že vyznání spáchaných nepravostí odpovídá úplně přirozenosti člověka, že jest tedy něčím přirozeným a rozumným.

S tím zdají se také souhlasiti posudky našich moderních, více či méně pohansky smýšlejících filosofů.

Známý Knigge pokládá vyznání se z hříchů za tak přirozenou potřebu lidské duše, že má za to, z toho že lze dovoditi církevní zpověď! „Jest to zvláštní, že člověk, jakmile neschvaluje více zlo, které byl až potud před očima všech úzkostlivě skrýval a hluboce v útrobách srdce svého uzavíral, pocítí tak neodolatelný nátlak, aby to o sobě vypověděl a neméně podivuhodným jest ulehčení, jaké toto vyznání se má v zápětí. Snad dá se z obého zcela přirozeně vysvětliti původ církevní zpovědi. A mělo by snad obé míti svůj důvod v tom, že ono vyznání poskytuje nám samým jakýsi druh záruky pro upřímnost naší lítosti? Tak osvědčí zloděj upřímné své odřeknutí se svého nečestného řemesla tím, že prozradí rotu, k níž náležel.“

„Vědomí,“ praví anglický filosof Smith, „aneb toliko jen domněnka, že jsme spáchali krivdu, jest každé duši obtížným břemenem; ona pocituje,

pakli v konání nespravedlnosti není zatvrzelou, při této myšlence úzkost a hrůzu. Lidé bývají při takovýchto, podobně jako při všech jiných smutných případech přirozeně náchylni, sprostí se břemene, jež velice je tíží a na ně doléhá, a úzkost své duše vsypati v lůno těch, v jichž mlčenlivost a hodnověrnost spoléhati se mohou. Stud, jaký při tomto vyznání pociťují, bývá zúplna překonán sympatiemi vlastní důvěry, která zřídka kdy u kajcníků chybí. Zbývá jim jediná útěcha, pakli vidí, že nejsou nehodnými každé úcty a že, jakkoliv jich dřívější chování bylo velice pokárání hodno, přec jich nynější nálada myslí bývá chválena.“ (Smith, periody lidských pocitů, str. 562.)

Sám muž tak radikálně-protikřesťanského smýšlení, jako byl Gutzkow, uznává, že vyznání se z hříchů odpovídá přirozenosti lidského srdce. „Potřeba zpovědi jest hlubokým mysteriem a jednou z nejpevnějších opor staré římské víry. Jest to opora, která se zakládá na lidské přirozenosti. Tajemství zpovědi jest formulí víry, která víze laika ku knězi, zárukou nade všechny způsoby obcování lidského povznešené důvěrnosti, sňatkem srdcí. Nutnost zpovědi bývá často jediným povzbuzením ku ctnosti. Jen ten kdo někomu druhému může se cele otevřít, v někoho druhého úplně se vymluviti, pociťuje pravou lítost a pakli ten někdo druhý jest šlechetným a dobrým mužem, i pravý klid.“ (Rytíři ducha, svazek 7. str. 25.)

„Zdá se mi,“ pravil protestantský bohoslovec Raville, při veřejné diskusi v Ženevě v roce 1839, „že stačí sestoupiti v sebe sama, aby se porozumělo, jaké opory nalézá římská církev s poklady svých milostí a svou božskou autoritou v nejhlubších potřebách našich duší. Kdo by byl nepohleděl závistivým okem na tuto souduou stolicí pokání? Kdo by si byl neprál v té trpkosti, jakou mu hlas svědomí připravil, v té nejistotě, zda-li Bůh mu odpustí, slyšeti hlas, který mu jménem Kristovým oznamoval: „Odejdi v pokoji, odpouštějí se tobě hříchové tvoji!“

Sám Goethe musel doznati, že vyznání se z hříchů jest duši lidské potřebou. Ve své „pravdě a básni“ píše mezi jinými: „Při této příležitosti nemohu opomenouti, něco ze svého mládí vylíčiti, abych názorným učinil, jak musejí býti s výsledkem a souvisle projednávány velké záležitosti církevního náboženství, mají-li se osvědčiti úrodnými, jak od nich se očekává. Protestantská bohoslužba má příliš málo důslednosti, než aby dovedla společnost pohromadě udržeti. Chybí-li protestantskému kultu v celku dostatečnost, pak zkoumejme jen podrobnosti a shledáme, že protestant má příliš málo svátostí, ano on má jen jedinou, v níž osvědčuje se býti činným, totiž večeri Páně, neboť křest hledí jen na jiných vykonati a nedaří se při tom dobře . . . Avšak zatím potkalo jej, jako člověka, mnoho podivuhodného, učiním a tresty vzešlo mu světlo, jak povážlivě to s jeho nitrem dopadá a stále ještě bude se mluvit o naukách a přestupcích, avšak trest nemá se více konati. Zde se mu v té neskonale zmatenosti, do jakéž se svým opětným bojem mezi přirozenými a náboženskými požadavky musel zaplésti, naskytl výtečný způsob vyvážnutí, aby své činy a přečiny, své pochybnosti a nedovolené skutky svěřil jinému důstojnému muži, který by uměl jej upokojiti, varovati, posílniti, pokárati tresty rovněž symbolickými a konečně jej úplným smazáním viny jeho blaženým učiniti a odevzdati jemu opět čistě umytou tabuli jeho člověčenství. . . .

Avšak nechť se mladík nedomnívá, že tím jest vše odčiněno; ani muž sám ať tomu nevěří! Neboť v pozemských poměrech zvykáme si konečně sami na sebe se spoléhati a také ani zde ne vždy postačí vědomosti, rozum a charakter; ve věcech nebeských však se nikdy nedoučíme. Vyšší cit, který nám dosti zhusta schází, bývá mnohdy nad to tak mnohými zevními věcmi tísněn, že vlastní náš rozum často nepadne vše to pochopí, čeho by bylo třeba k radě, útěše a pomoci. K tomu však za způsobilého uznáván teď bývá také onen spasitelný prostředek pro celý život a stále vyčkává ohleduplný a zbožný muž, aby bloudících na pravou cestu uvedl a tísněným ulehčil. . . . Avšak poznal, že má dobrá vůle a moje snaha v tomto důležitém případě

ještě hůře byla paralysována vypráhlym, bezduchým šlendriánem, když měl jsem přiblížiti se ku zpovědnici (protestantské). Byl jsem si dobře vědom mnohých přestupků, avšak přec ne žádných velkých hříchů a právě vědomí je zmenšovalo, poněvač mne poukazovalo ku morální síle, která ve mně se nalézala a která, s pevným předsevzetím a vytrvalostí sloučena, konečně zcela dobře mohla se státi pánem nad starým Adamem. Byli jsme poučeni, že jsme právě proto daleko lepšími katolíků, poněvač nepotřebovali jsme ve zpovědnici vyznati se z něčeho zvláštního, ano, že by to dokonce nebylo ani spůsobným, kdybychom to učiniti chtěli. Toto poslední nebylo mi právě vhod, neboť choval jsem ty nejpodivnější náboženské pochybnosti, jež jsem rád při podobné příležitosti projevoval. Poněvač pak to nemělo se státi, upravil jsem si zpověď, která, vyjádřujíc správně mé okolnosti, měla rozumnému muži vyznati v celku to, co mi v jednotlivostech říci bylo zakázáno.“

(Dokončení.)

Maria Panna u protestantů a katolíků.

„Narodil se z Marie Panny“ - vyslovují všichni, kdož v Krista věří, v apoštolském vyznání víry. Proto také s úctou syna nevyhnutelně spojena jest úcta matky; vždyt ona jej dala světu, skrze ní stal se „masem z našeho masa, kostí z našich kostí,“ naším bratrem. A proto jest jeho matka také naší matkou.

Protestantismus ovšem také, ačkoliv jen tak „mimoходом,“ prohlásil, že i on, „jako veškerá stará církev, uznati chce Marii za Pannu a Matku Boží!“ Avšak ani toto málo nestalo se pravdou. Pomíjíme tuto předhůzku „kultu Mariánského,“ z něhož také v nejnovější době církev jest obviňována. Avšak ta neuctivost, s jakou i v pravověrných kruzích protestantských „o Marii“ se mluví, musí těžce uraziti každý cit křesťanský. Oni nemají ani slova úcty pro tu, kterou archanděl pokorně pozdravil, kteréz i Syn sám, umíraje na kříži, osvědčil lásku svou, kterouž za svou matku uznal v téže hodině, kdy i ku svému otci volal, kterouž samo nebe označilo jako „milosti plnou,“ na kteréz oko otce od věčnosti spočinulo. Oni trestají ze lži i Duchu svatého, který ústy Marie Panny vyslovil podivuhodnou věštbu: „Hle, od této chvíle velebiti mne budou všechna pokolení!“ Vlastní cit praví každému, že, kdo chce ctíti syna, nesmí opovrhovati matkou jeho; tento hlas přírody však protestantismus popřel, poněvač se vzýváním Panny Marie zdá jemu býti ohroženou „úcta k Ježíši Kristu, našemu Pánu, jedinému prostředníku a spasiteli našemu“ a on se zálibou pokouší se znetvořiti vznešený její obraz. „Jest to,“ vyznává protestant Dietlein, „poměr neustálého útěku před matkou Boží, stálá úzkostlivost před tím, aby jí ani slůvko pozdravné nebylo dopřáno, kterýmž jí přec i sám Bůh prostřednictvím anděla poctil, aby tím první rána zasazena byla staré kletbě, jež dělila nás od něho a jeho lásky. Každé jiné duši lidské, pak-li odešla na věčnost, smíme zvolati: ave pia anima! kdykoliv chceme, — jenom matce Boží ne, neboť to bylo by katolické!“ *)

Protestantismus tedy zavrhuje ctění Marie Panny, předstíraje, že tím byla by snížena čest Ježíše Krista. Mohlo by se myslet, že zkušenost, již protestantismus nabyl ve svém vlastním lůně, musela by jej o jiném poučiti. Neboť vzdor odstranění kultu Mariánského nestoupla zde nijak úcta k božskému Spasiteli, naopak ukázal se pravý opak toho. Právě vzhledem ku božství Kristově a ku jeho oběti smíření, která ve mši sv. jest znázorněna, vypukl u protestantů ten nejkrutší spor. V této příčině dělí se protestantismus ve dva velké, nepřátelské tábory. Jedni chtějí pevně se přidržeti víry v božství Kristovo, za tím co druzí zavrhnou tuto nauku a vši mocí se snaží, víru tuto z lidu vymýtit.

*) Viz Hettingerovu apologii křesťanství.

Církev katolická neopomenula však uctíváním Marie Panny chrániti též čest Božského Spasitele a ctění Marie Panny jako Matky Boží osvědčuje i za našich víře nepřátelských dnů svou dávno proslulou vlastnost jako obrana víry v božství Kristova. Ctění Marie jako Matky Boží jest nerozlučitelné od holdu, ježž vzdáváme člověkem se stavšimu synu Božímu a nemůže dle své přirozenosti a podstaty tomuto nijak býti na újmu. Neboť „její (totiž: Mariina) velikost,“ praví Hettinger ve své apologii, „jest odleskem velikosti Kristovy, její krása odleskem krásy Kristovy! A tak, jako večerní mrak jest zcela jasným, jest i ona stkvělou, jak slunce zářící, ne však vlastním světlem, nýbrž zaplavena třeptem toho, ježž jest odvěkým sluncem duchů. . . Její důstojnost jest nerozlučně spojena s důstojností syna, vyplývá z něho, ježž ji pláštěm své velebnosti cele pokrývá. Chvalofečime-li jí, chvalofečime i synu, oslavujeme-li ji, oslavujeme jeho milost.“ „Není pochybnosti,“ praví sv. Bernard, „že vše, co pronášíme ku chvále Marie Panny, náleží Synu a že naopak, ctíme-li Syna, nemůžeme odejmouti chválu svou i matce.“

Jak velice však i katolík při vši nadšené úctě k Marii Panně podřizuje ji Kristu Pánu, jak velice jest si vědom, vzdor úzkému svazku mezi Marií a božským Spasitelem, rozdílu mezi oběma, to vylíčil nám jeden z nejproslulejších kazatelů středověkých, Berthold Řezenský, následujícím názorným způsobem:

„Dejme tomu, že by milá naše matka, svatá Maria, byla teď na nějaké krásné louce a já byl za hodna uznán, ji spatřiti — a vy víte, že ji neskonale miluju a že bych ji rád chtěl uzříti, — a já právě bych byl na cestě, abych na Matku Boží se podíval, když v tom šel by nějaký kněz k těžce nemocnému a nesl tělo Páně, v nejsvětější svátosti oltářní obsažené, tu raději padl bych na kolena před knězem, Spasitele našeho nesoucím, než před blahoslavenou Pannou a vším zástupem nebešťanů. Jakkoliv ji rád bych viděl a ač dosud jsem ji nepatřil, přec prokázal bych našemu Bohu více úcty, ač denně jej zde na zemi vidím. Jako nepatrný jest paprsek, který prochází uchem jebly, oproti velkolepému jasu, jakým slunce všecken svět ozáruje, podobně nepatrnou jest jen velebnost všeho nebeského zástupu, i Marii Pannu k tomu přičítaje, oproti svatosti, jakou jedině Bůh jest ozářen!“

Příšera na maškarním plesu.

Od mnoha let nebyl v Paříži karneval tak vesele a hlučně slaven jako r. 1832, kdy Francouzové, ještě plni nadějí ve zdárný výsledek jich cervencové revoluce, domnívali se, že spíše než kdy jindy mohou, ano musí oddati se rokošem. Zvláště to byly „vysoké kruhy finanční“ z „chaussée d' Antin“, které se vyznamenávaly stkvělými radovánkami a plesy. Avšak také Faubourg Saint Germain, čtvrť to legitimistů, přívrženců právoplatného království, kteří, jsouce syti neustálých půtek s Orleanisty, počali se smířovati s občanským královstvím, otevřelo tohoto roku poprvé opět své sály. Obrovské массы lidu naproti tomu hledaly zábavu ve veřejných místnostech, tak v sále Jardin Mabille, v Elysejských polích, v château des fleurs, v closerie des Lilas a quartier du Luxembourg, v Ranelagh na barriére z Passy a na jiných místech. Hlavním shromáždístém však byla, jako vždy, maškaráda ve velké opeře, která dopadla velkolepě a stkvěle, jakkoliv již v den jejího odbývání pronikla do Paříže první zvěst o vypuknutí cholery v Londýně, což nemalým strachem a hrůzou naplnilo srdce přčetných lidí.

Ač noviny líčily příšernými barvami vzámání se příšerné té epidemie a netajily se s obrovským počtem obětí, v okamžiku skoro zhybnulých, — vzdor tomu nechtěli se veselí Pařížané dáti vyrušovati ve svých radovánkách. Ples byl jednou oznámen, vstupenky koupeny, oděv obstarán a s přáteli dávno již úmluva odbyta, — jaký tudíž div, že nikdo nechtěl zbavit se požitků

rozmarného večera, nýbrž že celý svět houfně putoval se všech stran k jedinému středu, kde král Karneval toho večera vztýčil svůj trůn.

Již nastalým soumrakem byly všechny prostory paláce operního tak přeplněny, že bylo nepochopitelným, jak stále se objevující noví příchozí mohou zde naléztí místa a rozmar a bujná nálada nijaké ujmy netrpí tímto návaem. Nevázané veselí rozproudilo v této směsi všelikých fantastických zjevů a charakterů, kteří se tu kupili v davy, smějíce se a povykující, tu zas dle zdivočelého taktu orchestru, vybízejícího k rozpustilým tancům, se točili, jiude opět ve výtečně opatřených buffetech hověli svým labužnickým choutkám.

Nikdo ve vřavě této si nevzpoměl a nechtěl ani na to pomyslití, že cholera, která v Londýně tak strašně řádila, může také do Paříže vjezd svůj slaviti a v jediném okamžení ze vsí této bujné rozkoše, z plesajícího víru, z pozemské blaženosti učiniti místo hrůzy a postrachu . . .

„Pryč s chmůrami, starostmi a úzkostlivostí tohoto života, — rozkoš za každou cenu!“ To bylo heslem tohoto shromáždění, které uprostřed plesání a jáсотu, jemuž se celou duší oddalo, nebylo by se dalo ani vyrušiti, kdyby ruka Páně plamenným písmem byla na ozdobné stěně jim naznačila blízkost nebezpečí, anebo dokonce do prostřed shromáždění je seslala v podobě hrůzu způsobující postavy, jako se to tajemným způsobem skutečně buď ze zlomyšlnosti, aneb ze zoufalství stalo.

K půlnoci totiž bylo z nenadání brzy zde, brzy onde zpozorováno černé domino, které příšerně, téměř jako stín prolétalo všechny sály. Obličej mělo zastřeno maskou z černého sametu, kteráž, proti tehdejšímu zvyku, jsouc bez tak zvaného vousu, jevila tahy nevýslovné krásy, ale zároveň tak ledově přísné a tak mramorově nehybné, že mnohý, jenž na masku tuto se zadíval, tázal se druha svého, zdali tyto tahy nenáleží spíše některému dávno pohřbenému umrlci, který, povstav z hrobu, vmísil se v tuto veselou chášku, aby příšerným zjevem svým stál se opravdovým: „memento mori“ — „pomni na smrt“ všech zde přítomných.

Co strašlivost tohoto zjevu ještě zvýšilo, bylo, že zůstal stále němým, nepromluviv ani hlásky, a všude tam, kdekoliv se objevil, působil jakési mrazení a chlad. Připadalo to, jako by z něho vycházel ledový vzduch, který naplňoval všechno okolí tajemnou bází a neobyčejnou úzkostlivostí. Smích, cinkot pohárů, výskání umlкло rázem, kde zjev tento se ukázal, a stalo se v krátké chvíli tak úplným, že bylo lze slyšeti v této obrovské prostoře i dunivý krok tajemného hosta.

Není divu, že záhy působil nevlídný zjev tento pozornost všech přítomných. „Příšera na maškarním plesu,“ jak černé domino bylo všeobecně nazýváno, byla v okamžení předmětem rozmluvy všech skupin jak v hlavním, tak i v pobočných sálech, kde bylo stolováno. Mezi hosty, zde shromážděnými, byl jakýsi mladík, jménem Viktor d' Erigay, jediný syn vážené rodiny z provincie, který zavítal do Paříže, aby — poprvé ve svém životě — prodělal masopustní dobu v hlavním městě. Jeho veselá mysl, jeho dobré vychování a neméně i značné summy peněz, jimiž k ukojení svých choutek až nápadně plýval, získaly mu v krátké době množství přátel, jakož i celou legii přívrženců stejného s ním stáří, v jichž středu právě plnými doušky lokal šumivý mok šampaňský, když donesla se mu k uchu zpráva o oné tajemné příšere.

Divoký tanec, pestrý vír, vnady lehkomyšlných ženštin, k tomu pak perlicí se víno, — vše to působil vzrušivě na mysl mladého muže. Sotva tedy byl od přišedších ze sálu přátel zaslechl o příšerném zjevu, povstal, aby, jak pravil, seznámil se s tak zvláštním hostem. „Jsem již dosti proslulým don Juanem,“ zvolal, „abych směl i sochu pozvati ku svému stolu. Vzhůru, grandové, následujtež mne, abyste viděli, jak své pozvání mu přednesu!“

Ještě byl Viktor d' Erigay, namáhavě ze svého sedadla povstávaje, nebyl vyprázdnil poslední, před ním stojící sklenku, když nastalo pojednou v sále náhlé utišení a tajuplné šeptání, a přátelé jeho, jako bleskem omráčeni, mohli sotva pronésti slova: „Tady je ona příšera!“

Stavě sklenku na stůl, zaslechl šustot hedbávného roucha, které koberce, v salonech rozestřené, zlehka se dotýkalo a záhy ovanul tvář jeho ledový dech, tak že zamrazilo mu v kostech a zuby zajekaly. Nebylo pochybnosti; příšera nalézala se v jeho blízkosti.

Mrazivý vzduch, postrach jeho přátel a trapné ticho, které v sále zavládlo, pomohly mu k částečnému vystřízlivění a navrátily mu smysly. Proto také ne již v opilství a podrážděnosti myslí, nýbrž klidněji pohlédl v tu stranu, odkud neobyčejný šustot zaléтал k uchu jeho. Snad by byl, jako všichni ostatní, hrůzou ucouvl, když byl na příšeru se zadíval, kdyby myšlenka na to, co byl před chvílí soudruhům svým přislíbil, nebyla mu dodala smělosti, aby se vzmužil.

„Buď vítána, příšero maškarního plesu!“ pravil tedy, obrátiv se po chvíli ku zjevu tomuto. „Sedni si zde ke mně, pověz mi, pocházíš-li z nebe, či z pekla, jsi-li stár či mlád, šťasten či nešťasten!“

Ješto pak černé domino neodpovídalo a hotovilo se ku další cestě, chopil se ho Viktor za rámě, aby je zadržel. Avšak právě tak rychle, jako se ho byl dotkl, s toužou čerstvostí, ba snad ještě rychleji ucukl, — neboť rámě jeho bylo studené a ztuhlé, jako úd mrtvolý.

„Kdo jsi, tajemný tvore?“ zvolal mladík pln úžasu, couvaje stranou. Avšak místo odpovědi krácelo černé domino zvolna a nějak neobyčejně lhostejně kolem něho a vyšlo dveřmi, na protější straně se nacházejícími, ze sálu. — Když bylo zmizelo zrakům všech zde přítomných a vmísilo se v dav mask v sousedním sále, sešli se opět rozprchlí přátelé a soudruzi Viktorovi, aby se mu pro nezdařené dobrodružství vysmáli a z něho žert si stropili.

„Nuže, — jak jest?“ zavznělo se všech stran. „Přijala příšera tvé pozvání? Ukáže se?“ — „Ale ty's jako zkamenělý?!“ — zvolali mezi tím jiní. „Co je ti? — Ukázala se ti snad hlava Medusina?“ —

„Takový žert jest nestoudný!“ odvětil Viktor, který se byl zase ze svého úžasu probral a úplně vystřízlivěl. — „Tato maska jde se svojí hrou příliš daleko a nesmí za to ujíti svému trestu!“ zvolal ku konci své řeči, vypravuje krátce soudruhům svým celou událost a vyzývá je, aby pomohli mu vyhledati černé domino a je demaskovati.

Mnozí z toho zrazovali a také se nesúčastnili dalšího počínání Viktorova, většina však, zvědavá a žádostivá, jak dopadne toto dobrodružství, přidala se k tomuto návrhu a jali se stíhati, majíce v čele Viktora, příšerného hosta.

Již dlouho pátráno bylo marně ve všech sálech — konečně zhlídli přece masku, která, když byla dosti dlouhý čas učinila se neviditelnou, náhle a neočekávaně uprostřed jásajících davů opět se objevila.

Viktor a přátelé jeho pustili se chutě za ní, nemohli však k ní přec okamžitě se dostat, poněvač před ní vše plno úžasu ustupovalo, kdežto pronásledovníkům jejím stěží bylo se dopracovati valíci se davy návštěvníků. Jak se po sále proslýchalo, byla též policie zpravena o příšere, která všude svým objevením se vyvolávala postrach a hrůzu, a chystala se, odkliditi ji odsud způsobem třeba násilným. Poněvač však Viktor a přátelé jeho nechťeli se dáti předejítí a tak nechati si ujíti vítanou příležitost k provedení zvláštního dobrodružství, pospíšili si rychle a pomohli si rukama a lokty raziti si cestu proudícím množstvím, tak že přece podařilo se jim dostihnouti příšeru v témž okamžiku, když tato chystala se vyjítí ze sálu postranním vchodem.

„Stůj, příšero, stůj!“ — zvolal Viktor d' Erigny. „Ty neopustíš tyto sály prv, než oznámíš nám, odkud pocházíš a kdo jsi!“

Černé domino po těchto slovech tiše stanulo, nepromluvivši ani slova.

„Mluv, — nebo použijeme násilí!“ Křičel Viktor a mnozí jiní s ním, když bylo mlčení se strany masky několik vteřin potrvalo.

Když ani na tuto, živými a prudkými posuňky provázenou domluvu nedalo domino žádné odpovědi, počali pronásledovatelé jeho naň prudce dorá-

žeti, majíce v úmyslu hrozbu svou uskutečniti. V okamžiku bylo se všech stran obklopeno, ruka Viktorova pak se chystala, strhnouti masku z jeho obličeje.

V téže chvíli zavzněl hlas, temný a dutý, jako by z hrobu. „Co chcete?“ zvolal. — „Zpátky, šílenci, — vyť nevíte, co činíte!“

„Žádné fráse!“ zahřměl Viktor, který za žádnou cenu nechtěl se dáti od úmyslu svého odstrašiti. „Již dosti dlouho vodila jsi nás za nos! Konečně chceme zvědět, na čem jsme. Sejmi masku a rci nám, odkud pocházíš a kdo jsi!“

„Sejmi škrabošku a pověz, co chceme věděti!“ — volali druzí jeden přes druhého, doléhající na domino vždy usilovněji.

„Vy tomu chcete!“ pravilo temným hlasem jako prv. — „Nuže tedy věztež, že přicházím přímo z Londýna a jsem cholerou, která vás všechny, všechny pohubí!“ —

Když na to přišera z maškarního plesu, která se byla za cholera prohlásila, tajemným způsobem byla zmizela, spatřili Viktorovi přátelé tohoto v křečích se svíjejícího. Jakkoliv okolostojící se snažili, zvednouti jej z podlahy, přec se jim to nepodařilo a teprve, když celý dav lidí, klopytaje a padaje, pláče i klna přes něho byl přešel, mohli v prořídlem zástupu zbylých jej ze země pozvednouti. Avšak kdo popíše jich hrůzu, když byli jej pošlapaného, zkrváceného, rozedraného, konečně do výše zvedli a spatřili v obličeji úplně modrého a s pěnou u úst a zaslechli sténati: „Prchněte, — prchněte! Jsemť první obětí, — mám cholera!“

Od té chvíle nemělo zděšení meze a míry. Výkřiky úzkosti a strachu zněly sálem, v němž mužové hledali své manželky, paní své sestry, sestry své družky, a zde a onde leželi na podlaze nejen návalem lidu poražení a pošlapaní nešťastníci, nýbrž také jiní: dovádíví harlekýni, pestré kolumbiny a jiné pestrobarevnými cetkami ozdobené masky, v křečích se svíjejíce, z jichž úzkostlivého vzezření vyzíralo, že byli stíženi cholerou.

„Celá řada vozů plná lidí,“ praví Heine ve své knize „Francouzské poměry,“ v níž vzpomíná této strašlivé události, „jela z reduty přímo do „Hôtel Dieu,“ ústřední to nemocnice, kde tito, oděni v strakatý svůj háv, záhy skonali. Poněvaž v první chvíli strachu a hrůzy panovalo domnění, že náказа se záhy rozšíří a starší obyvatelé nemocnice propukli v děsný křik a nářek, byly ony mrtvolky, jak se praví, okamžitě pohřbeny, tak že nezbylo ani času, aby byly pestrých maškarád svých zbaveny; „a tak“ — dokládá Heine zlomyslně — „jak vesele žili, tak vesele leží v hrobě!“

Slovo „cholera,“ pronikající do všech i nejzazších koutků obrovské opery, způsobovalo všude děsnou paniku. V okamžení vzmohla se hrůza všech přítomných, kteří, chvátající rychle z místa záhuby, jeden přes druhého v neobyčejné zácpě padali s děsným výkřikem jeden přes druhého, tak že brzy musela hudba umlknouti a každý pokus o zjednání pořádku byl nemožným učiněn. Zde i onde tísnily se celé davy lidu, zde i onde zataraseny byly záhy východy, nepořádek vůčihledě rostl. Hrozné sceny, jaké zde a brzy na to po celé Paříži se odehrávaly, byly takové, že každé chvíle někdo z toho sešlel; všeobecně se povídalo, že trestající rámě spravedlnosti Boží dotklo se Paříže a že nadchází konec světa.

O přišere na maškarním plesu nebylo, vzdor nejhorlivějšímu pátrání tehdejších vládních orgánů, nikdy toho nejmenšího dopátráno a tak zůstane pro vždy tajemstvím, pak-li časem nebude ještě odhalen závoj z tajemné této události. Tehdejší pařížský list „Constitutionell“ připsal tento, jako vůbec jiné smutné manevry, stoupcům Karla X., tak zvaným legitimistům, a pravil doslovně: „Strana, která vždy zbrani byla přemozena a dovedla se vždy opět povznésti zbabelými prostředky, která vždy jen pomocí neštěstí Francie domohla se moci a štěstí, jest ovšem s to, aby podvrátila nově založené panství a poměry za něho uvedla v chaos, také k takovýmto prostředkům vzíti útočiště.“ Necht' jest již tomu jakkoliv, neštěstí bylo jednou zde, hrozné neštěstí, nevýslovné pro ony, kteří snad ve stavu těžkých hříchů z nenadání byli smrtí vyrváni! Memento homo, — pomni člověče!

W.

S v a t á I s a b e l l a.

Nejlepším článkem bývá legenda, tu nedá se o ničem disputovati, tam bývá vše následování hodným. Následováním svatých kyne zemi štěstí a to beze všeho předchozího porušení klidu, jako tomu bylo též u svatých. Podobně sneslo se všechno dobro nad nivami francouzskými, když v březnu r. 1225 objevila se Isabella, tato krásná lilie, na azurovém nebi říše Francké. Matka její, sv. Blanka královna francouzská, učila ji spolu s bratrem její, sv. Ludvíkem, všem ctnostem. V 13 letech bylo jí nejmilejším zaměstnáním, rozjímání o věčných pravdách na základě písma svatého. Při tom jedla tak málo, že život její zdál se býti jediným nepřetržitým zázrakem. Z toho mála, co jí smělo býti poskytnuto, přijímala pro sebe jen desátek, — vše ostatní náleželo dle její náhledu chudým. Ješto pak královská její matka při tak přísném postění se dceřině bála se o útlé její zdraví, chtěla použití zbožné lsti. Pravila jí totiž, pakliže aspoň o něco málo více pokrmů bude požívati, že jí dá ještě více almužny k rozdělení chudým. Avšak v tomto zápase dvou ctností zůstala dcera vítězem, řkouc matce: „Libí-li se Vašemu Veličenství, račiz se mnou sděliti jiných důvodů, zvětšení almužny se týkajících, než oněch, které s postem nemají nic společného.“ Vůči takovému heroismu musela i sama královna — světice ustoupiti. Isabella skutečně těžce onemocněla, avšak Bůh dopustil to pouze, aby upevnil ji v úmyslu, oddati se zcela nebeskému ženichu. Marně namáhali se papež i císař, aby z úmyslu toho ji zvrátili, také královský bratr její a matka nezmohli ničeho v této věci. Innocenc IV., sv. král Ludvík a sv. Blanka domnívali se totiž, že sňatek Isabellin s Konrádem, nejstarším synem Bedřicha II. upevní mír mezi oběma říšemi, avšak Isabella považovala zasnoubení své s nebeským ženichem za daleko výhodnější prostředek jak pro sebe, tak pro obě říše a papež nemohl nepřiznati, že rozhodnutí toto pochází nadpřirozeným osvětlením její rozumu, nebyl však jediným, který obdivoval se hrdiným slovům vznešené princezny, „že chce raději zaujati poslední místo mezi Bohu zasvěcenými pannami, nežli býti první paní světa!“ — Kdysi chtěl bratr její, sv. Ludvík, míti od ní noční čepček, jaký Isabella zhotovovala nemocným. Musel si ho však od jedné nemocné ženštiny sám koupiti a tuto „relikvii lásky k bližnímu“ draze zaplatiti. — Jeho zajetí mezi Saraceny po nešťastné bitvě Mansurské, jakož i smrt její matky, způsobily jí nezměrnou bolest, již u nohou Ukřižovaného, jediného to její útočiště v zármutku, s oddaností a trpělivostí v pravdě křesťanskou snášela. — Dlouho byla na váhách, má-li za své jmění zbudovati nemocnici, či klášter. Její zpovědník Emerich de Vari, kancléř universitní, rozhodl pro poslední. Tento byl právě před krátkou dobou dvě nevyrovnatelných geniů: serafského Bonaventuru a anglického Tomáše Aquinského povýšil za doktory bohosloví, i svěřil jim vypracování řeholních pravidel. Tito podjali se úkolu svého s takovou horlivostí, jako by se bylo jednalo „o založení nějakého království,“ jak dějepisci sdělují. Co se týkalo stavby kláštera, k tomu musela míti Isabella nejprv svolení krále. Ona klečela tak dlouho před ním, až svolil a přál si, aby klášter nesl jméno „u pokorné matky Boží.“ Byl vystaven nedaleko Paříže a slul pro svoji polohu „Longchamp.“ Zde kvetla tato lilie ještě dlouhý čas a rozšiřovala všudež líbeznou vůni své svatosti. Zemřela 22. února 1270, oděna v chudobný oděv dítek sv. Kláry. š.

P. - G a l a b e r t.

Také díla vyvolenců Božích zůstávají často nedokončena, an je Bůh mnohdy náhle z jeviště světového odvolá, avšak to, co konali a jak to konali, jest dosti působivým, aby svědčilo o nápadném přispění Božím. To zračí se také způsobem nad jiné zřetelným v životě zakladatele missií Augustiniánů na východě.

Viktorin Galabert narodil se r. 1830 v Montbazinu, okresu Herault ve Francii. V Montpellieru studoval nejprv lékařství. V den, kdy ku dosažení doktorátu byl výtečně obstál poslední přísnou zkoušku a rodiče mu vřele blahopřáli, prohlásil pojednou, že chce opustiti marnost světskou a vstoupiti do řádu Augustiniánů. Roku 1855 byla malá kolonie noviců odeslána do Říma. Bratru Galabertovi dopřáno, že směl na hrobě apoštolských knížíat složiti slavné sliby. Jeho spolubratří pamatují se ještě velmi dobře, s jakou horlivostí a zbožností přinášel Bohu svou první oběť. Velice často a rád navštěvoval ty chrámy, v nichž konala se 40hodiná pobožnost a mnohdy celé hodiny na modlitbách tam prodlel. Kolem něho mohlo se díti cokoliv, lidé mohli doň vrážeti, na kleriku mu šlapati, — on nevěděl o ničem; maje zrak upřený na Boha v nejsvětější svátosti oltářní tajemně skrytého, neznal v dobách pobožnosti světa. Umrťování žádostí bylo hlavní zbraň, kterou upevňoval svoji náboženskou horlivost. On bičoval se až do krve a kdykoliv soudruzi jeho zpozorovali na stěně zrádné krůpěje, kterých on si byl nevšiml, domlouvali mu slovy: „Otče Galaberte, — cos to učinil?“ — Tu pokryl temný růženec tváře jeho a on si umínil, že umrťování své konati bude způsobem ještě tajnějším. Co do nočního odpočinku přivedl to tak daleko, že mu stačily jen tři hodiny ku spaní, kterýžto zvyk podržel až do konce života svého. Celý ostatní čas strávil na modlitbách a studiích, čímž se stal vzorem nejhlubší zbožnosti a učenosti, živým a bohatým pramenem vědění, z něhož velmi mnozí čerpali. Navrátiv se do Francie, učil v koleji Nimeské přírodním vědám a zřídil r. 1861 novou kolej v Paříži.

V době, kdy zesnulý papež Pius IX. prováděl v Římě kanonisaci japonských mučedníků, zavládlo v evropském Turecku neobyčejné rozčilení. Jak Turčiny, tak Řeky tyrannisování, obrátili Bulhaři toužebných zraků svých do Říma, kde se právě nalézal také zakladatel kongregace Augustiniánské v Nimesu, P. Alzon, aby vyprosil si požehnání sv. otce pro svůj podnik. K úžasu všech přítomných, zvláště pak Alzonovu, pravil Pius IX.: „Žehnám vašim činům na západě i východě!“ — P. Alzon totiž na východě nepatrným, než-li aby jej byl mohl rozděliti ve dvě části. Avšak papež promluvil a Alzonovi zbývalo, aby se pokusil o zdánlivou nemožnost. Tu předstoupil P. Galabert a prohlásil, že chce nejprv sám učiniti počátek velké missie. A toliko Bohu jedinému známy jsou jeho oběti, jeho utrpení a modlitby, které již na počátku vtiskly missii v čelo znamení dokonalosti. Filippopolis bylo místem jeho působení. Rusové byli odtud vypudili biskupa Sokolského, na něhož katolické obyvatelstvo nejvíce spoléhalo. Propaganda pak ve správném pochopení stavu věcí vyhlídla učeného a pokorného P. Galaberta, aby byl podporou novému bulharskému biskupu Popovu. Tento nazýval jej též veřejně svým nejlepším přítelem a Pius IX. označil jej jako strážného anděla Popovova. V době koncilu shromáždilo se kol Galaberta asi 50 biskupů z východu, kteří od něho žádali okamžitý překlad řečí, zde pronášených, neboť P. Galabert rozuměl a mluvil bulharsky, turecky, řecky, vlašsky, francouzsky a latinsky. Při tom však byl tak pokorný a opatrný v řečích a úsudcích, že jej všicki mohli považovati za svého nejdůvěrnějšího přítele. Povahou svojí váhavý a bojácny měl přec nejvyš podnikavého ducha, který rovněž dovedl velké věci, jako velká nebezpečí vypátrati. Když mu v době rusko-turecké války bylo oznámeno, že velké množství raněných sem tam leží po silnicích a polích, dal okamžitý rozkaz, aby ranění byli přijati do kláštera a školy. A když tyto ubožáky přehlížel a co by komu scházelo, se ptal, přišlo poselstvo vrchního velitele tureckého a doručilo mu vysoký řád za zásluhy. Galabert se usmál, strčil odznak do kapsy a pokračoval ve své prohlídce. Podobná čest stala se mu se strany Rusů. — Často neměl doma ani halíře, vzdor tomu však neztrácel mysl. Jakýsi anglický protestant byl prozřetelností určen k tomu, aby chudého kněze katolického zásoboval penězi. Všichni nešťastníci došli u něho útulku. Na 500 dětí jinověrců nalezlo v něm

po válce svého otce. jež všechny časem pokřtil. A čeho od doby vzeti Cařihradu Turky nikdo dosud nebyl se odvážil, to Galabert provedl. Uprostřed Stambulu, ve čtvrti, ve které od staletí již žádného katolického chrámu nestávalo, pronal si dva domy, jeden pro mnichy, druhý pro jeptišky, a tím počal nejvyšší požehnanou svoji působnost. Byla to ovšem z počátku jen jednotlivost, ale símě, jež ponese v budoucnosti stonásobného užitku. Důležité ndálosti odvolaly horlivého missionáře do Nimesu, ku svým řeholním bratrům, kdež však neočekávaně v den, určený k opětnému odjezdu na východ, 7. února 1885 skonak a odpočívá teď po boku zakladatele kláštera Nimeského, P. Alzona. On byl až do konce žití svého trpělivým, pomilování hodným, laskavým a usmíval se i v největších bolestech.

S m ě s.

Troji blahoslavenství. Také Indiáni žádají, aby tři z prvomučedníků, kteří za víru Kristovu mezi nimi život obětovali, byli prohlášeni za blahoslavené a to René Goupil, novic z tovaryšstva Ježišova, jenž byl 26. září 1649 tomahawkem zabit; čtyři leta později zahynul P. Isak J o c q u e s tímže způsobem a na témž místě, Odsserenonu, nedaleko dnešního Auriesville. A právě tamže po 14 letech narodilo se a pokřtěno bylo indianské děvče Kateřina Tegakwita, zde také skončila svěťce život svůj uprostřed divokého lidu, nepřátelský smyšlejícího s vírou její. Kateřina zemřela r. 1680 v 24. roce věku svého. Od doby její smrti mnohé divy vydaly svědectví o její svatosti a katoličtí Indiáni rádi ji vyzývají, jakožto svoji svěťci. Když před čtyřmi lety byla tato záležitost předložena Baltimorskému koncilu, ujal se tento s největší ochotou myšlénky pronesené a uzavřeno, aby záležitost ta předložena byla svatě stolici, spolu i s peticí, již Indiáni podali u věci této a v níž prosili svého otce, papeže, aby Kateřinu prohlásil za svatou a učinil ji předmětem zbožňování se strany církve katolické.

Jižní Amerika má — jak známo — již své svatě a to sv. Růženu z Limy, sv. Annu a sv. Turibia. Teď i Indiáni budou mítí patrony svého kmene. —

* * *

Moc svěťců v době nebezpečí. Bůh zajisté nadal nescíslný počet vyvolených svěťců takovou mocí, že působiti musí podiv všech pozemšťanů a spolu též účtu k Pánu všehomira. Příkladem toho nám jest sedlák, svatý Isidor, který zemřel 30. listopadu 1172. Čtyřicet let po jeho smrti činil Mohammed-ben-Nasser, příjmím Zelený, nástupce Abu-Jakub Almanzora „Nepřemožitelného“ přípravy ku válečnému tažení do království Kastilského. Patnácte dní trvalo, než vystoupilo nescetné vojsko jeho z lodí na španělský břeh a emir byl si tak jist svého vítězství, že kázal své loďstvo spáliti, jak mnozí dějepisci tvrdí. Král Alfons napjal všechny síly proti rouhavým Saracenům. Vůdce jejich totiž byl se zapřisáhl, že dříve neustane, až kůň jeho, po podmanění si Španěl, Francie a Itálie, bude žrátí seno z oláře sv. Petrské basiliky v Římě. Velkodušný papež Innocenc III. volal do boje katolická knížata a zapřisáhl biskupy celého světa, aby jej účinně podporovali, ješto veškerému křesťanství hrozí největší nebezpečí. Již o letnicích r. 1212 byla křesťanská vojska rozestavena na rovině řeky Tajo v počtu, jaký zřídka kdy dohromady se sešel. Dne 16. července objevily se zástupy nepřátelské a započal boj na život a na smrt. Za poledne bylo vítězství ještě nerozhodným a král Alfons pravil k arcibiskupu Toledskému: „Zemřeme zde za svou víru!“ — „Nikoliv,“ odvětil arcibiskup, „právě zde propůjčí nám Bůh vítězství nad nepřitelem!“ — A vskutku. Mohammed musel prchatí, 200.000 mrtvol moslemínských pokrývalo bojiště. Vítězství toto zlomilo na vždy moc Maurův ve Španělich. Zatím co papež Innocenc III. vyzval Evropu, aby vzdala Bohu nejrůcnější díky, vstoupil šťastný, na všech stranách oslavovaný královský vítěz do chrámu sv. Ondřeje v Madridě a dal si otevřítí jednu z uložených zde rakví. Pln úžasu nalezl tělo sv. Isidora, v ní spočívající, neporušené i pravil proto k rytířům: „Znáte teď, milí přátelé, vašeho pomocníka? Na kolenou prosili

jame Boha o radu, když jsme se viděli nepřátely ze všech stran obklíčenými. Jakýsi sedlák nabídl se nám tu za vůdce a my s důvěrou jej následovali. Tak zaujali jsme výhodné postavení na kopci a odtud jsme vítězně potírali útočícího nepřítel. Sedlák zmizel a pátrání mé po něm zůstalo marným, až mne napadlo, že by to mohl býti nějaký nebešfan. Ihned vzpoměl jsem si na dobrého našeho krajana Isidora a otevření této rakve přesvědčuje nás všechny o pravdě naší domněnky. O dobrý Isidore, jak velkým díkem jsme ti za to povinni!“ Tak pravil křesťanský král, jsa přesvědčen o moci tohoto světce u Boha, kterouž netoliko dovede prospěti jednotlivcům v čas nesnáze, nýbrž může také rozhodovati v osudech celých národů. —

* * *

Doba trvání mše svaté. Dle papeže Benedikta XIV. nemá trvati mše méně než 20 a více než 30 minut (instít. eccl. 34. § 30). On odvolává se na souhlasný úsudek církevních autorů. Kdo nepotřebuje ke mši sv. ani 20 minut, ten nemůže s náležitou vážností a nevyhnutelnou pozorností a zbožností vše, co jednotlivé rubriky nařizují, vykonati, kdo však potřebuje delší doby než 30 minut, stěžuje křesťanskému lidu slyšení celé mše svaté. Proto také sv. Filipp Neri častěji připomíná těm kněžím, kteří potřebují k vykonání své pobožnosti při mši svaté příliš dlouhé doby: „non palam has delicias, sed clam in cubiculo magis optarem!“

* * *

Posudky nekatolických učenců o papeži Řehoři VII. Protestantský dějepisec, Johannes Voigt, prof. a ředitel archivu v Königsbergu, nazývá ve svém proslulém díle: „O Řehoři VII.“ tohoto papeže jedním z největších a nejzasloužilejších mužů, jací kdy žili. — Svobodomyšlný historik H. Floto, professor ve Štuttgartu, napsal dne 10. ledna 1877 v Köln. Zeitung: „Papeži Řehoři VII. se vedlo, jako tak mnohým mužům neobyčejného nadání; oni trpí za přednost, která je vyznamenává, často tím, že ostatní svět nedovede se vpraviti v jich myšlenky a pocity a proto o nich nespravedlivě soudí. . . Hildebrand (jméno papeže Řehoře VII., dokud byl ještě mnichem) to mnil poctivě s člověčenstvem; jej nepoháněla vládychtivost, nýbrž posvátná tužba, křesťanstvo zlepšiti. On nevyhledával po slabé lidské stránce sebeklamu, když v Salernu umíraje pravil: „Miloval jsem spravedlnost a nenáviděl jsem bezprávi, proto umírám ve vyhnanství.“ — On osvědčil vždy a všude rozvážlivost ducha, před níž každý, kdo s ním ve styk přišel, musel se skloniti. Tento mnich byl politickým geniem první třídy.“ — Ferdinand Gregorovius vyjádřuje se ve svých „dějinách města Říma za středověku“ následovně: „V dějinách papežství věčně budou se stkvíti dvě sceny a vydávati svědectví o duševní výši papežů: Lev, před kterým strašný barbar Attila couvá a Řehoř, před nímž Jindřich IV. v kajicnickém rouše klečí. — Scena v Kanosse musí každého pozorovatele donutiti k obdivu téměř nadlidského charakteru. Bezbranné vítězství mnichovo má více nároků na obdiv světa, než všechna vítězství Alexandra, Caesara, či Napoleona. Jeho zjev jest skutečným fenomenem středověku; jej moci pozorovati, bude vábným úkolem každé doby a dějiny křesťanského světa pozbyly by jeden ze svých nejvzácnějších listů, kdyby tento mohutný charakter, řemeslníkův syn v tiáře, v nich scházel. Tento duch mocného stylu, charakter, jemuž téměř není rovného, vzbuzuje obdiv. Jemu přísluší místo mezi mocnými tohoto světa, kteří zatřáslí zemí násilně, avšak blahoplně. Jen že náboženský živel povznášá Řehoře VII. do vyšších sfer, než tomu jest u světských panovníků. Napoleon vedle něho klesá v hlubokou chudobu ideí. Geniální síla, jakou Řehoř VII. vydobyl církevní svobodu, jest úžasná. Říše kněžstva, které nemělo v ruce žádné jiné zbraně, leč kříž, evangelium, požehnání a kletbu, jest obdivuhodnější, než veškeré říše římských a asijských dobyvatelů. Duchovní vládu lze zatracovati, aneb nenáviděti, avšak vzdor tomu bude, dokud svět světem, jediným fenomenem mravní moci. Řehoř VII. pak byl heroem této kněžské říše.“ — Znamý belgický zednář, F. Laurent, professor v Gentu, napsal: „Není žádného papeže, který by byl více nenáviděným, a přece není většího a světějšího, nad mnicha Hildebranda. Zrudli bychom hněvem, kdybychom

si chtěli připomenouti těch hrubých potup, jež mu první protestantští dějepisci vmetli v tvář, znázorňující jej jako nejzločinějšího z papežů, nejspatnějšího z lidí. Svobodní myslitelé pak jsou vůči němu právě tak nespravedlivými.“ — Podobně vyslovili se o Řehoři VII. J. z Mülleru, H. Leo, Luden, St. Simion Bazard, August Comte a mnozí jiní. —

W.

* * *

Sensační sebevraždy ve vojště. V Pešti vzbudila všeobecnou sensaci sebevražda hraběte Viktora Karolyia, který o Boží hod velikonoční na svém statku Csurgö se zastřelil. Hrabě Karolyi byl jedním z nejbohatších velkostatkářů v Uhrách a v kruzích vysoké aristokracie uherské osobností velice oblíbenou. Bratr jeho jest předsedou spolku červeného kříže v zemích uherské koruny. S chotí svou, roz. baronkou Orczyovou, měl hrabě Karolyi tři dcery, z nichž jedna jest provdána za hraběte Roberta Želeňského. V poslední vůli své odkázal 330.000 zl. hraběnce Gyürkové, chotí své 20.000 zl. ročních důchodů a ostatní obsáhlý majetek dcerám. Z Pešti se sděluje, že také baron Serafin Orczy, bývalý důstojník, zastřelil se na statku svém v Jagru. Baron Orczy, který je bratrancem ministra Bely Orczyho, poranil se pádem s koně a trpěl od té doby nemocí mozkovou. Teprve před dvěma lety oženil se s baronkou Piretovou. Ve Vídni zastřelil se o Boží hod velikonoční plukovník ve výslužbě ryt. Wolfersdorff. V italské válce roku 1859 pozbyl levé ruky a byl vyznamenán řádem železné koruny třetí třídy. Od nějakého času trpěl žaludeční chorobou, pročež byl nucen vystoupiti z činné služby. Tyto dni povolal ke konsultaci nejlepší vídeňské odborníky, zdá se však, že výsledek lékařského vyšetření nepodal mu ani naděje na vyléčení choroby, ani na zmírnění bolestí, jež musil snášeti. Ráno o Božím hodě, zatím co choť jeho prodlávala v saloně, střelil se plukovník Wolfersdorff z revolveru do spánku, tak že smrt ihned následovala. Byl nalezen od svého sluhu Franka mrtev na loži.

Jaké to smutné příklady vojsku nižšímu. Což pak teprv ten voják, kdyby na vojnu si nepřinesl trochu té víry od matky, měl by si počítí, při všech těch exercirkách a tom libání — rukou kaprálskou!

* * *

Mučednická smrt dvou missionářů. Čím jsou státníci některé říši, tím jsou missionáři církvi a tím byli i severoamerickým Huronům kněží Brebeuf a Lallemand. Brebeuf narodil se v Normandii r. 1593. On vstoupil do řádu Ježíšova a jako missionář odeslán byl k Huronům. Po tisícerych přestálých nebezpečích dostihl r. 1634. s průvodčím cíle svého. Všechny rány, zemi postihnuvší, jako mor, hlad, válka, byly jim připsány. Často byl tomahawk, který již již nad hlavou se jim vznášel, jako by božskou rukou zadržén býval. Avšak dobří ti missionáři byli jako praví vojíní Kristovi každé hodiny připraveni, podstoupiti smrt. Podnět k tomu byl dán, když oba octli se v zajetí Irokésů. Dle huronského mravu, dle něhož oni, již odsouzeni byli na smrt, uspořádali ještě hostinu, také missionáři museli se zachovati. P. Brebeuf ukázal se býti pravým rekem, mužem ze železa. Onť byl z počátku na krku a ramenou rozžaveným železem pálen. Pak byl mu dán kol těla smolný pás a zapálen. Na potupení křtu byla mu vlita na hlavu vřelá voda a pak na ni žhavé uhlí nasypáno. Maso bylo mu z těla po kouscích rváno, pak na ohni roštěno a před očima jeho pojídáno. A vzdor všem těm mukám stál P. Brebeuf jako ze žuly, ani jediný zvuk žalostný nepřešel mu přes rty. Maje oči k nebi upřeny, kázal neustále věčné pravdy a hrozil věčnými tresty těm, již nechťi Bohu sloužiti. Největších muk spůsobil mu posměch některých odpadlých Huronů, kteří mu pravili: „Ty's nám hlásal, že čím více kdo zde trpí, tím větší čeká jej tam odměna. Poděkuj nám tedy, že my ti pomáháme k dosažení koruny slávy.“ Aby si dodali myslí, pili divoši jeho krev a náčelník jejich požil dokonce jeho srdce. P. Lallemand byl po 14 dní zvolna na rožni smažen. To stalo se v Benetanguishone v provincii Ontario. Tak může zemřítí jen hrdina víry! — — —

Nákladem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.)
vyšly následující spisy:

Máj Panny Marie Lúrdské. Na základě spisů církevně schválených sestavil, a ctitelům i odpůrcům neposkrvněné Bohorodičky věnuje Th. Dr. Karel Lev Řehák farář v Podolí u Prahy.

Obsah I. části: Úvod a XXXI. čtení o událostech v Lúrdch. — II. části: Trojí pobožnost růžencová. Devatero litaní. Nešpory o neposkrvněném Početí. Písně. Dodatek o pouti Rakušanů do Lúrdů.

S 1. titulním obrazem a 9 ilustracemi v textu. Stran 298. — Cena 1 zl.

MARIOLOGIE Arnošta z Pardubic, prvního arcibiskupa Pražského.

— Na základě jeho spisu: Psalterium de Laudibus Beatissimae Virginis, čili Mariale Arnesti. Napsal Dr. Antonín Lenz, kanovník Vyšehradský. Schválením nejdůstojnějšího kníž. arcibiskupského Ordinariatu de dato 18. prosince 1886. Č. 9575. 266 stran velké osmerky. — Cena 1 zl. 35.

Promluvy duchovní ku studující mládeži. — Sepsal P. Jan Ev.

Hulakovský, professor při c. k. státním reálném gymnasiu na Smíchově. III. díl. Schválením nejdůst. knížecího arcib. ordinariatu Pražského daným dne 14. prosince 1887 č. 10824 a nejdúst. biskupského ordinariatu Budějovického dne 23 prosince 1887 č. 481. Stran 182. — Cena 1 zl. 10 kr.

Řeči nedělní, sváteční a příležitostné. — Napsal Fr. Daneš č. kanovník

Mikulovský, tit. kons. rada, k. a. em. vikář Novostražecký, rytíř řádu Františka Josefa a osobní děkan na Peruci. 11 1/2 archů. — 182 stran. — Cena 90 kr.

Krátké úvahy na každý den v roce vůbec a na čelnější svátky

ještě zvlášť, se svolením církevním vydal P. STYX, congr. SS. Redemptoris. Se svolením skladatele i nakladatele v jazyku českém spracovali práci společnou: *Teresie hraběnku Schmising-Kerßenbrocková,* rod. hraběnka Lažanská a Th. Dr. Karel Lev Řehák, farář v Podolí u Prahy.

Rozjímání tato, denně asi 2 stránky čtení obsahující, výborně se hodí českým osobám duchovním obého pohlaví vůbec, ale i každému jinému zbožnému anebo po dokonalosti toužícímu zvlášť

Cena I dílu 26 tiskových archů (416 stránek) obsahujícího jest 1 zl. 50 kr. — Druhý a poslední díl 24 1/4 archů Cena 1 zl. 50. kr.

Miláček Páně. — Pro ctitele nejsv. Svátosti Oltářní sebral i složil Th. Dr.

Karel Lev Řehák, farář v Podolí u Prahy. S úchvalou církevní. Stran 48 a 2 krásně barvené obrázky, jakožto památka na sv. zpověď a svaté přijímání.

Slzy bolu, útěchy a naděje. — Sbirka nápisů hrobních, jež sebral, sestavil

a i sám složil Bohumil Fr. Hakl, děkan a biskupský vikář Hořický
Cena 70 kr.

**K dostání v Cyrillo-Methodějském knihkupectví (Gustav Franc) v Praze,
Malé náměstí čis. 143—1.**

N á v ě š t í .

P. T. pány odběratele našeho listu slušně žádáme, aby předplatné, pokud jest k požadování, laskavě zaslali přímo do administrace knihtiskárny Cyrillo-Methodějské 1508-II.

Obsah „Obrany víry“:

Je-li zpověď proti rozumu? (W.) — Maria Panna u protestantů a katolíků. (—š.)
Příšera na maškarním plesu. (W.) — Svatá Isabella. (—š.) — P. Galabert.
(—k.) — Směs.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 37—40.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendář“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Ctění svatých ostatků ve světle dějinném.

Napsal —š—k.

Arcibiskup a říšský kancléř Reinald přinesl r. 1146. z Milána do Kolína ostatky sv. tří králů jakožto vzácný dar Friedricha Barbarossy. Když pak věřící hrnuli se se všech stran, uctít svatých pozůstatků, pojal svatý Engelbert úmysl, zbudovati svatým třem králům důstojný chrám na místě starého Petrského domu. Základní kámen k dnešnímu velechrámu položen byl za neobyčejné slávy dne 15. srpna r. 1248 arcibiskupem Konrádem z Hochstadenu. Při vysvěcení téhož byly ostatky svatých tří králů v drahocenné skřínce slavně přeneseny do nově vystaveného choru, za hlavním oltářem umístěného.

Tento velechrám byl vyznamenán mnohými privilegii, jakož i stkvostnými dary osob jak duchovního, tak světského stavu a papež i císař chtěli mu přináležeti jako k a n o v n í c i. Nápis na obou stranách chóru vyrytý označuje jednu stranu za papežovu, druhou pak za císařovu. Obrovský náklad ku stavbě této katedrály uhažen byl z milodarů a obětí zbožných věřících, z nichž zvláště dlužno vytknouti ony dary, které nově korunovaní římská císařové, z Cách se vracející, skládali v této svatyni k uctění svatých tří králů.

A tak jest kolínský dóm — proslavený starobylostí, velikostí a uměleckým provedením, — důstojným stánkem Božím, zároveň pak výmluvným svědectvím uctívání svatých ostatků v církvi katolické, neboť jak první podnět k této monumentální stavbě, tak i pozdější její dokončení vznikly z tohoto církevního dogmatu. Ctění svatých ostatků náleží k dogmatům, proti kterým již od dob bludařských tvrdošijně bylo bojováno. Během času stal se tento předsudek protestantů konsistentním a jeví se dnes téměř nepřekonatelným.

Vyznávám otevřeně — napsal Stolberg po své konverzi jednomu z protestantských příbuzných — že katolické ctění svatých ostatků bylo pro mne kamenem úrazu a že to trvalo celou řadu let, než učení to osvítilo nejen moji hlavu, ale i srdce a já jsem si mohl dáti ujištění, jak pravdivou, svatou a ctihodnou, mohl bych říci, jak každému křesťanskému srdci přirozenou jest tato nauka.*) Jaký smysl mají — pokračuje dále šlechtný

*) Bedřich Leopold hrabě Stolberg. Napsal J. Janssen. Str. 141. a násl.

hrabě — v ústech protestantů slova: „Věřím v obcování svatých“, pak-li nevěří v žádný poměr mezi věřícími na zemi a svatými v nebi? Ve svatých nejsou jen tito, ale Bůh sám ctěn, který jim propůjčil tu milost, pomocí níž se Bohu zalíbili mohli.

O ostatcích pak praví osvícený hrabě: „Jest-li že památka na vzdáleného neb nepřítomného přítele, pokud totiž slouží k tomu cíli, aby nám připomněla vzájemnou lásku, již jsme k sobě luili, má pro nás nějakou cenu, mohou tím spíše ostatky omilostněných přátel Božích míti pro nás cenu velikou. Proto oceňování relikvií již samo sebou jest přirozeným zjevem; a pakli se v duchu obracíme od těchto ostatků ku světcům samým, od nich však povznášíme se k Bohu, nemůže účta, svatým ostatkům prokazovaná, býti leč milou Bohu. Tolik již nám praví rozum. A shledáme-li, že toto ctění zakládá se na písmě svatém, na ústním podání a na stálém zvyku církve katolické, pak jest tato účta tím ctihodnější. Písmo sv. učí nás, že těla zbožných vstanou z mrtvých.

Nejsvětějším člověčenstvím Ježíše Krista byla i těla zbožných posvěcena. Jak bychom jich neměli ctíti? Písmo svaté nás učí, že mrtvý, položený do hrobu proroka Elisea, dotykem kostí vyvoleného muže oživil. Proto praví o něm Sirach: „že mrtev byl, to věštila ještě jeho mrtvola. Dokud žil, činil divy, po smrti pak zázraky.“ — Ano i oděv světců byl mnohdy obdařen mocí zázračnou. Tak plášť Eliášův. Žena, jež se dotkla lemu roucha Kristova ihned ozdravěla. V Genesaretu uzdravili se všichni nemocní, kteří se dotkli oděvu Ježíšova. — V dějinách apoštolských se praví: „A Bůh činil nemalé divy prostřednictvím Pavlovým, tak že i pás a roucho jeho pokládali na nemocné a nákaza zmizela, zlí duchové z nich se odstranili.“ Ano i stín sv. Petra vrátil mnohým zdraví.“

Již od nejstarších dob projevovala církev účtu k ostatkům svatých. Když byl sv. Polykarp, učedník Jana Evangelisty, skončil na hranici smrti mučednickou, sebrali křesťané ve Smyrně jeho kosti, kterých — jak sami v listu obci Filomelské vyznali — výše si cenili, než zlato a drahokamy. O zázraku, jaký se udál u ostatků svatých Gerváse a Protáse, an jakýs slepec prohlédl, vypravuje sv. Ambrož jakožto očitý svědek v dopise své sestře; podobně i sv. Augustin, který byl tehdy v Miláně, kde zázrak podotčený se stal, a odvolává se na to, že událost tato je světoznámou, ješto i císař byl tenkrát v Miláně přítomen a nespočetný dav lidu viděl zázrak na své vlastní oči. Povrhoval by vši historickou věrností a vinil by právě tak moudré, jako zbožné muže, ano i samy světce ze lži, aneb aspoň z bezpodstatného tlachu, kdo by všechna svědectví toho druhu, aneb podobné události, jež se za různých dob přihodily, chtěl popírati, či o nich pochybovati.

A jako ctění svatých vůbec spočívá na projevech lásky a oddanosti, podobně byla zvláštní cena přiznána těm předmětům, které uchováváme jako upomínku na svaté pode jménem ostatků. Pod tím rozumíme v první řadě kosti svatých, dále části roucha, nástroje, jimiž byli umučeni, krátce předměty, které světců nejbliže se týkaly. Ze jmenovitě ostatky, na prvním místě uvedené, jsou zvláštním předmětem zbožné účty, spočívá v té okolnosti, že těla svatých byla chrámem Ducha svatého a očekávají svého slavného z mrtvých vstání.

Musíme hned předem odpůrci to připomenouti, praví Vosen *), že zuřivý boj, právě v této věci proti katolické církvi vedený, zevrubně a nepředpojatě posouzen. postrádá vsí podstaty. V čem vlastně pozůstává u nás to ctění sv. ostatků? Jednoduše v tom, že uchováváme tyto nám tak drahocenné předměty na čestném místě. Ony spočívají v případné, mnohdy umělecky vyzdobené skříňce a bývají časem ukazovány věřícím jako zbožné památnosti. Pakli některý zvláštní ctitel dotýčného světce učiní krok dále tím, že přeje si políbiti sklo této skříňky, aneb její hranu, aneb ostatek sám, ani v tom

*) Katolicismus a nájezdy jeho odpůrců. Str. 692 a násl.

se mu nezabraňuje.“ To je to celé naše ctění relikvií. Ptáme se teď, co je v tom odporného? Což pak vůbec nejví píeta ve všech případnostech něco podobného?

Katakomby tisícronásobně dosvědčují starobylost tohoto obyčeje. S nadšenou láskou vyhledávali první křesťané, zvláště pak tak zvané „bratrstvo hrobařů“ (fossiores), v době velkého pronásledování mrtvol sv. mučedníků, aby jim v katakombách postoupili ta nejčestnější místa, aneb aby nad jich hroby zřizovali oltáře pro oběť mše svatě. Po mučednické smrti sv. Ignatia za císaře Trajana kolem roku 107 sebrali křesťané v Římě kosti tohoto světce, od lvů zanechané a odeslali je obci Antiochejské, již Ignatius byl biskupem. Tam byly pozůstatky ve vsi úctě uloženy a prohlášeny za poklad, „drahocennější nad zlato a perle.“ A jak sám sv. Chrysostom ve chvalořeči na sv. Ignatia doznává, byl úmrtní den tohoto sv. mučedníka každoročně v antiochejské církvi u pohřebního místa těchto ostatků slaven. Tento Ignatius byl, jak známo, přítelem i vrstevníkem apoštolů a křesťané jeho obce, mezi nimiž ještě mnozí žáci sv. apoštolů žili, mohou nám právem v tomto svém chování sloužiti za vzor.

Dále podotýkáme všem odpůrcům, že pro nás neexistuje žádné církevní donucování, abychom věřili v pravost nějaké relikvie. Vše, co o pravosti jednotlivých ostatků soudíme, nespočívá nijakž na žádné náboženské povinnosti, nýbrž pouze na přirozených důkazech. Chce-li pak kdo hnáti kritiku až do krajností, i to jest mu volno. Myslím však, že bude zcela rozumným, propůjčme-li víry zbožným tradicím našich předků, pokud se týče jednotlivých ostatků.

Zvláštní příčina ctění sv. ostatků spočívá v okolnosti, že dle zanechaných našimi předky věrohodných svědectví dopustil Bůh v jednotlivých případech divy dotykem sv. ostatků. Avšak ani to nepatří v katolické církvi k pevnému věření. Odpor reformátorů proti ctění sv. ostatků spočívá na odmítnutí ctění svatých vůbec a příčinu toho dlužno hledati v mylném názoru, že ospravedlnění (čili zpověď) v pravdě neposvěcuje, nýbrž takový zachráněný zůstává sám v sobě věčně hříšníkem.

Není tedy ctění sv. ostatků samo sebou člověku tak cizím, aby klidně rozvažujícímu odpůrci mohli býti proti mysli. Vždyť — jak jsem již podotkl — nalézáme na mnohých místech v písmě svatém příklady podobné víry. Tak čteme o plášti Eliášově ve 4. knize královské kap. 2. verš 14., o kostích Eliseových a zázračném z mrtvých vstání následkem jich dotknutí v 4. knize král. kap. 13. verš 21, o dotýkání se podolku roucha Kristova v evang. sv. Matouše kap. 9. v. 20 a kap. 14. v. 36., o dotýkání se pásu a roucha sv. Pavla ve skutech apošt. kap. 19. v. 12. a o stínu Petrové tamže v kap. 5. v. 15. A jestliže se Bohu líbilo, jak biblí dosvědčuje, působiti zázraky dotknutím se jmenovaných předmětů, proč by byl nemohl Pán později právě tak zázračně působiti ve svých svatých?

Není mým úkolem, posvítiti si úplně zevrubně na všeobecně učiněnou výtku, že jest část našich relikvií nepravou! S touto věcí má se to právě tak jako s uměleckými poklady. Jestliže kritika dokáže pádně a nezvratně nepravost jednoho neb více předmětů v té které umělecké sbírce, jest již tím oprávněn úsudek, že celý obsah sbírek jest nepravým, aneb pochybným? Nesnadnou jest kritika tam, kde jedná se o nejstarší relikvie a ty jsou nám právě nejvzácnějšími: předměty totiž, které týkají se Krista, Marie Panny a sv. apoštolů. Tyto prastaré ostatky pocházejí vesměs ze sbírky v Cařihradě, která příliš záhy na náklad císařský pořádána býti počla a jež souvisí s cestou císařovny Heleny do Jerusalema a jeho okolí. Nemůžeme ani na okamžik pochybovati, že první křesťané uchovávali vzácné památky, jež jim po Kristu Pánu a Marii Panně v různých částech oděvu, v předmětech, s utrpením jeho souvisících, a v jiných utensiliích zbyly, s nevýslovnou úctou a vážností a chránili je v dobách pronásledování před všelikým porušením. A jak snadno jim bylo, dostati se z počátku v držení těchto věcí a jak úsilovně po všech

takových předmětech pídili se ti, kdož v srdci svém chovali nezvratnou víru v učení Kristovo. Jak málo starostí i výloh způsobilo hledání nějakých předmětů, Kristu přináležejících, na příklad Josefu z Arimathey, Nikodemovi, Magdaleně, Lazarovi a jiným zámožným osobám z přívrženců Ježíšových, aby kromě trnové koruny, hřebů, roucha, jímž bedra byla opásána, houby, která smývala krev z mrtvoly Páně, kromě všech těchto zajisté drahocenných předmětů, které již od pohřbení Kristova byly jich majetkem, také ještě nenabýly oděvu Ježíšova, anebo koupí nezískali metly, jimiž byl bičován a jež vzácnou krví jeho byly potřísněny?! Jak snadno to bylo možno v prvních dnech, kdy katani byli v držení zkrváceného oděvu a rádi přepustili jej každému, kdo jim dvojnásobnou cenu za něj zaplatil, aby si ho buď sám podržel, aneb věnoval jej matce Páně jako vzácnou památku na ukřižovaného syna! A s jakou as láskou i úctou později, když počet křesťanů obrovskou měrou vzmohtnul, osobní přátelé Panny Marie opatrovali po její odchodu z tohoto světa vše, co v pozůstalosti její bylo nalezeno?!

Od doby té uplynulo ne celých 250 roků a již počala pořádati sbírku císařovna Helena kteréž bylo zajisté dosti prostředků po ruce, aby nejen předměty toho druhu na místě zkoupiti mohla, nýbrž také jich pravost dala zkoumati. A rodiny, v jichž dědičném držení se různé památky na Krista a jeho matku nalézaly, rády přepustily tyto tak úzkostlivě strážené dary zbožné císařovně, aby sloužily ku veřejnému uctění se strany všech křesťanů. Tak vznikla ona císařská sbírka ostatků v době, která nebyla příliš vzdálenou původu oněch předmětů, aby důvěru v pravost sebraných věcí s to byla utvrditi. Ovšem že zde otevřeno jest kritice volné pole, ale i zbožná důvěra jeví se zde naskrz rozumnou a oprávněnou, zvláště je-li provázena vírou, že božská prozřetelnost uzuala tyto úcty hodné předměty hodnými zvláštní ochrany, vyznamenavši je také závažnou působivostí.

Z Cařihradu pak jest další cesta, kterou poklady ty do různých měst a zemí nastoupily, po většině historicky zjištěnou, tak že kritice naskytuje se při tom málo obtíží.

Předpisy naší církve snaží se zatím, aby pochybné ostatky zůstaly — pokud možno — nepovšimnuty. Avšak nemohu opomenouti odpůrcům tohoto učení nepředložití otázku: což by to mělo opravdu škodlivý vliv na spásu duší věřících, kdyby mezi mnohými pravými ostatky nalézala se v relikviáři také nějaká nepravá část? A přec jenom škodlivost spásy duší jest tím jediným, co by mohlo způsobiti podnět k žalobám. Úmysl pocty vztahuje se jen ku pravým ostatkům a prostřednictvím jich směřuje nepřímou k oslavě Krista, jehož působnost vděčně obdivujeme ve svatých jeho.

Na začátku tohoto článku jsem podotkl, že vznik, jakož i nádhera mnohých chrámů jest v těsné souvislosti se ctěním sv. ostatků. O tom jest mi třeba zevrubněji se zmíniti.

Kdyby byli protestanti celou věc klidně rozvázili, věru že nic by je k tomu nepřimělo, aby jako barbaři ničili stkvělé a proslavené pomníky staré zbožnosti a aby — jako v Anglii se to stalo — uvrhli v plameny ctihodné ostatky sv. Albána, sv. Edmunda, sv. Tomáše, aneb — jako ve Francii — spálili ostatky v Lyoně sv. Irene, v Poitiers sv. Hilaria, v Toursu svatého Martina *).

Oni by byli poznali, že opravdu není v církvi nic staršího nad obyčej, sbíratí kosti, či krev, neb šaty sv. mučedníků a uschovávatí je ve skříňkách s největší úctivostí. Jest to jednou částí prastaré disciplíny církevní, jak tomu nasvědčují akta sv. Ignáce Antiochejského a okružní list církve ve Smyrně, týkající se ostatků sv. Polykarpa. Dobře známo jest, jak pohané se namáhali, aby křesťané nemohli se zmocniti těl mučedníků a s jakou horlivostí na druhé straně věřící pátrali po ostatcích svatých: sedm žen bylo odpraveno, že při mučení sv. Blažeje zachycovali krev jeho; krev sv. Cypriana

*) Srovnej: Digby-Kobler: Život katolický ve středověku. Str. 410 a násl.

byla chytána do sátek, které byli křesťané za tím účelem rozprostřeli. Aspoň až do III. století nebyl budován žádný chrám, leč nad hrobem některého světce a pohan Ammianus Marcellinus nazývá přímo křesťanské chrámy hroby, kdežto římská synoda za času papeže Sylvestra I. přičetla ku devíti stupňům kněžským také „strážce hrobů mučednických“ — custodes martyrum. Julian mluví v jednom ze svých spisů o úctě, jaká jest prokazována hrobům sv. apoštolů Petra a Pavla. Rufinus popisuje slavné přenesení těla jakéhosi mučedníka za zpěvu písní a žalmů, na kterýžto průvod císař Julian Odpadlík patřil s nemalým hněvem. Zbožní biskupové prvních dvou století nosívali u sebe ostatky mučedníků v zlatých nádobách. Sv. Cyrill Jerusalemský mluví o úctě, jakou křesťané vzdávali ostatkům svatých. Sv. Augustin píše o zástupcích věřících, kteří přišli, aby vzdali úctu ostatkům sv. Štěpána, které byly za časů cis. Honoria nalezeny a mluví o zázracích, které jimi byly způsobeny. Týž učitel oznamuje, že svátek sv. Felicity a Perpetuy, jichž těla nalézala se v Kartágu, přivábil každoročně větší množství lidí, než co zvědavců kdysi přítomno bylo jich mučednické smrti. Podobně popisuje též sv. Ambrož nalezení těl sv. Gerváse a Protáse, jakož i divy, jež se při jich slavném přenášení udály, sv. Jeroným však odmítá výtky, které byly své doby od kacířů proti ctění sv. ostatků činěny, se vši rozhodnosti jako neodůvodněné. Nuže to, co učil křesťanský starověk o úctě k ostatkům svatých a nejen slovy, nýbrž i skutky osvědčoval, nalézáme opět ve středověku. Poslyšme jen, co praví o tom stará kronika. Tělo ctihodného biskupa a vyznavače Gerharda mělo býti pohřbeno v chrámě na čestném místě. Zbožný papež Lev IX., kdysi biskup Toulský, sám chtěl slavnostnímu tomu aktu býti přítomen, i opustil Řím a objevil se v Toulu uprostřed shromážděného kněžstva i davu lidu, přijat byv s velikou slávou. Pověst o této chystané slavnosti rozšířila se daleko široko a působila nejen značný nával lidu, nýbrž i velkou účast biskupů, kteří sjeli se z blízka i z dál, aby obcovali řídké této události. Tak na př. zavítali k ní arcibiskup Lyonský, arcibiskup Hugo z Chrysoполе, arcibiskup Jiří z Uher, biskup Trotmund z Trecassina, biskup Herbert z Autunu a anglický biskup Lupus. Den k přenesení ostatků byl již určen, avšak pro stále víc a více mohutnící nával lidu papež, obávaje se, aby při takové obrovské účasti ostatky sv. žádné škody neutrpěly, viděl se nucen naříditi, aby přenesení dalo se v noci a jen za přítomnosti duchovenstva a mnichů. Když proto v neděli, dne 21. října, nadešel pozdní večer, počly vigilie a po nich hned laudes. Na to odebral se papež, obklopen biskupy a preláty, v průvodu akolytů, pochodně i kadidlo nesoucích, k místu, kde uložen byl biskup, odhalil kámen, který zakrýval hrob světcův a zadíval se na mrtvolu, drahocennější než všechny poklady pozemské. Ani jediná skvrna nezhyzdila obličej svatého muže, připadalo to, jako by spal, maje oči mírně přivřené, dlouhý bílý vlas splýval mu zvolna po šíji. Celé tělo bylo zahaleno v nádherné pontifikální roucho, které nijakž neutrpělo vlhkem ani té nejmenší pohromy. Světec ležel před jich očima v takové kráse, že na něm zdáli se viděti obraz příštího z mrtvých vstání. Na to bylo sv. tělo jeho s největší úctou vyzvednuto, v plátno zahaleno a po celý následující den k uctění věřících veřejně vystaveno. Následujícího dne byla velká slavnost, po kteréž bylo tělo světcovo uloženo v pravo od oltáře sv. prvomučedníka Štěpána a nad ním oltář od papeže samotného vysvěcen. — Když v r. 974 v Troyeru biskupem Milonem byly přenášeny ostatky sv. Mastia, shromáždil se lid v obrovském množství a zůstal v svato-Petrském chrámě od prvních nešpor až do mše sv. dne následujícího, ztráviv celou noc v postech a na modlitbách.

Původně byla těla a ostatky svatých pohřbívány za oltářem a Valois podotýká, že křesťané spouštěli malými otvory, na hrobech mučedníků učiněnými, dolů závoje, aby pomocí nich dotkli se ostatků, majíce za to, že s tím spojeno je velké požehnání. Později byly ostatky stavěny na oltář, jako se to — dle svědectví svatého Odon - stalo s ostatky sv. Valburgy; v 9. století dalo se to již všeobecně. Skříně však, které kryly ostatky sv.,

pignora sanctorum, neobsahovaly nejspíš nic jiného, než plátno a toho druhu předměty, které zahalovaly tělo světcovo; to aspoň vysvětluje ono množství ostatků jednoho a téhož světce, které na různých místech k uctění jsou vystaveny. Věřící činili si nejspíše také kopie ostatků, které pak dotknutím pravých ostatků považovali za stejně účinné a podobnou mocí obdařené, i vzdávali jim neobmezenou úctu; tak tomu bylo s trnovou korunou Kristovou, se dřevem kříže, s hlavami a rouchy světců; nějakému rozebrání neb rozkouskování svatých děl stavěl se klerus vždy na odpor a násilí, v tomto vzhledě spáchaná, dala podnět k přísnému pokání. Když byla v 7. století Antiochie Saraceny vydobyta a města Jerusalema a Alexandrie upadla v moc Peršanů a Arabů, dostalo se velké množství sv. ostatků na západ.

Tak mohl napsati jakýsi spisovatel z XIII. století: Naše šťastná a svatá matka. církev, chová k útěše a ozdobě domu Božího mnoho těl svatých, při jichž pohledu tak mnozí lidé bývají často z lásky k Bohu až k slzám pohnuti a touhou po věčném životě prochnuti. Neboť kde jest nějaký chrám neb kaple, tak chudý a nepatrný, aby nezdobil jej ostatek některého světce, jenž již s Kristem vládne v nebeské říši? A vskutku, každý ví, jak chrámy za středověku vyznamenávaly se drahocennými relikviáři, před nimiž bývaly zavěšovány mohutné lampy z nejjistšího stříbra.

Těla mnohých svatých, jako sv. Anselma, Cutberta, Claudia, Edmunda, Remigia, Kateřiny Boloňské, Kláry z Montfauconu, Anežky z Politiana a jiných, zůstala dobře zachovalá. S posvátnou hrůzou patří navštěvovatel chrámu Sixelnského na tělo sv. Mikuláše Fluenského, které stojí na oltáři vztýčeno, podobno spíše nadpřirozenému zjevu, po jeho boku pak roucho, jež nosil a které věřící uctivě líbají; a neubrání se slzám, kdo vkročí do kaple kláštera Boloňského a uzří tělo sv. Kateřiny, která již po čtyry staletí sedí na trůnu, beze vsí opory, neporušená a potopená v záplavě hořících svíců, tak pokorná a přec v takové nádheře, — jedno z dojemných divadel, jakých církev katolická dítkám svým hojně ukazuje.

Mnohdy byla těla svatých umístěna v křišťálové skříni, tak že zůstala stále viditelnými, jako na př. ve velkých opatstvích Benediktinských: sv. Urbanu a Ensiedlu, v kterémž posledním možno spatřiti kosti sv. Řehoře, syna jednoho anglosaského krále. Ve starém klášteře Larrivourském, v diecesi Troyeské, nalézaly se ostatky sv. těl, o nichž nikdo nevěděl nic jiného, než že náležela osobám, o nichž šla pověst, že v stavu svatosti zemřely; avšak nikdy nebylo opomenuto zvyku, v den 1. května vyzváněti všemi zvony k upomínce, že téhož dne byly tyto ostatky v jmenovaném chrámě uloženy. Když Karel Velký daroval chrámu Argenteuilskému jakýsi sv. ostatek, došel též v 1. hodinu odpoledne a k upomínce na tuto událost, bylo denně v touze hodinu vyzváněno.

Ostatky svatých mají býti ctěny, praví jeden z kanonů sv. Teodora Cantaburského. Pak-li možno, má každé noci před nimi hořeti světlo; nedovoluje-li však toho chudoba dotýcného místa, neděje se tím ostatkům žádné zneuctění. Ale ve dny narození svatých mají hořeti světla před jich ostatky, poněvač oni jako lilie rozšiřovali libeznou vůni v celém své okolí a sloužili církvi Boží ku ozdobě. Takovými poklady nabyly jak chrámy, tak i města jakési důležitosti. Koho by nezajímala Toulouse, ješto možno v podzemním chrámu sv. Saturnina spatřiti tělo tohoto světce? Podobně i Neapol chová vzácný poklad v krvi sv. Januaria, Milán v těle sv. Ambrože; tak také přinesl král Langobardů, Luitprand, nesmírný klenot hlavnímu městu své říše Pavii, vykoupiv r. 723. za pontifikátu Řehoře II. od Saracenů kosti sv. Augustina a dopraviv je u vítězoslávě do Pavie, vyšel jim sám až do Janova vstříc. — Když kníže Boleslav uslyšel o mučednické smrti přítele svého sv. Vojtěcha, Apoštola Prusů, vykoupil tělo jeho od pohanů, vyváživ je stříbrem a dal je dopravit do metropolitního chrámu ve Hnězdně a zde

v nádherné skříní uložiti; sem konány poutě zbožných ctitelů tohoto světce z Čech, Polska, Němec a Itálie a byl to i sám císař Otto III., který sem přišel se stkvělou družinou rytířů, aby se pomodlil na hrobě mučednickově, svého někdejšího vychovatele a přítele.

Soudný čtenář shledá v těchto středověkých aktech toliko téhož ducha a tuže praxi, jako za prvních dob křesťanství, když na příklad poslal Rade-gund sluhy do Jerusalema a východních zemí vůbec, aby zde sbírali ostatky; anebo když sv. German, biskup Auxerrský, odešel na rozkaz církevního sněmu se sv. Lupusem z Troyesu r. 429 do Anglie, aby zde bojoval proti Pelagiovým bludům, navštívil při této příležitosti hrob sv. Alberta a vzal s sebou do Francie trochu země, která byla krví světcovou potřísněna; anebo když bylo r. 780 ve velkém shromáždění knížat a biskupů veřejně vystaveno celé množství drahocenných relikvií, jež byl chrámů téhož města císař Byzancský daroval, anebo když v Senlisu o svátku v 6. století zesnulého světce Frambaulta lid mezi bohoslužbou při obětování líbal místo pateny ještě úplně zachovalou kasuli téhož svatého; anebo když králové francouzští ukazovali vlastnoručně v jisté dny shromážděnému lidu ostatky svatých, jako to na př. činil král Karel V. o velký pátek a jako to r. 1423 učinil vévoda Bedfordský ve jménu anglického krále a z usnešení parlamentu. Petrarca nalezal se v Padue, když právě bylo přenášeno tělo sv. Antonína, i praví, že nacházel se v nepřehledném tom množství, které se obdivovalo onomu slavnému a velkolepému obřadu. Za našich dnů mluví se mnoho o návštěvě hrobů básníků, vojevůdců a knížat, nenapadá však žádnému z nich, aby k tomu připojili též návštěvu hrobů svatých, tak jako by lidské sympatie a všechny pojmy o vzdávání úcty přestávaly tam, kde jedná se o vzpomínky na osoby, které byly kdysi Bohu drahými a jsou teď jimi ještě u větší míře. Ano, nehledě ku křesťanské tradici, nehledě k sankci, již Bůh hned ve starém zákoně úctě ostatků propůjčil, není nic úctyhodnějšího a v pravém smyslu přirozenějšího, jako chovati v uctivosti ostatky ctnostných lidí. Lze si představit, že by to nemohlo přinést žádného duchovního užitku, kdyby někdo ukázal pastýřskou hůl některého biskupa, anebo hůl, o níž se opíral nějaký mučedník, kráčeje ku smrti, když již u Homera věrný Eumeus pláče, spatřiv luk svého otcovského velitele? A jestliže sv. Rehoř Tourský vypravuje: „V jednom předměstí Lyonském žije žena, která prý skrývá střevec, jenž vyzul se z nohy sv. Epipodioví, když byl na smrt veden, — kdo by v tom mohl viděti něco nerozumného? Bylo by snadno, sebrati celé množství podobných črt „z dob víry.“

Jak z výkladu tohoto vidno, má ctění svatých za nutný následek též ctění jich ostatků a obrazů. Avšak nejsou nám tyto jenom předmětem drahé vzpomínky; tato posvátná těla jsou chrámem Božím, v nichž On sídlil a v něž vлил náplň svých milostí; ona jsou požehnaným nástrojem, pomocí něhož byly velké věci provedeny; jsou to ta samá těla, která jednou povýšena a ozářena zastkví se jako slunce, jsouce předmětem úcty i samých andělů. „Nuže,“ zvolíme odpůrcům ctění sv. ostatků se sv. Jeronýmem, „jsme tedy modloslužebníky, vstupujeme-li do basilik sv. apoštolů! A biskupové jsou nejen modloslužební, nýbrž i pošetilí lidé, jelikož věci zcela bezcenné a pozůstatky v prach rozpadlé, v hedbáv a zlato zahalené dali přenášeti! Blouznivci jsou věřící všech církví, které vycházely vstříc svatým ostatkům, přijímajíce jich s takým nadšením, jako kdyby byly spatřily živého proroka mezi sebou!“ A sv. Augustin dí: „Hrстка prachu shromáždila tak obrovské množství lidí. Skryt jest popel, zřejmé však dobrodiní. Považte tedy, co nám připravil Bůh v zemi živých, když tolik slávy nám poskytuje z prachu mrtvých.“ —

Je-li zповěď proti rozumu?

(Dokončení.)

Tato slova Goetheeho dokazují na jedné straně jasně a zřejmě, že zповěď odpovídá hlubší potřebě lidského srdce, že však protestantská všeobecná zповěď bez zvláštního vyznání se z jednotlivých hříchů nemůže vyhověti této potřebě. Důležitost a význam svědectví Goetheova bude nám zároveň omluvou za to, že jsme slovům jeho více místa popřáli.

Ku svědectví mistra Goetheeho druží se důstojně ony projevy, v nichž protestantský biskup a spisovatel dr. E y l e r t tlumočí téměř doslovně vlastní idey a přání krále pruského Bedřicha Viléma. Král totiž odůvodňuje zповěď přirozeností a potřebou lidského srdce následovním způsobem: „Jest potřebou lidskému srdci, pak-li s jeho nábožností jest to vážně a opravdu míněno, aby mělo vůbec někoho, s nímž by otevřeně a upřímně o nejsvětějších záležitostech svých si pohovořiti mohlo. Každý, kdo nectí jen formu a nevěnuje pozornost obřadům, nýbrž také vnikne ve svatou věc samu, ji si zamiluje a vyhledává: nemůže tuto duchovní žádost a snahu v nitru svém skrýti, nýbrž musí je otevřítí. Uzavřenost duší, provětrávání oživuje posvátný plamen. U každého křesťana, a obzvláště toho nejlepšího, vzniknou následkem střídání se a změn ve vnitřním a zevním životě nálady, kdy jeho poznání zračí se tu jasněji, tu temněji, víra jeho zde mocněji, onde slaběji, mysl jeho tu čileji, tu opět klesleji. Tisícerym dojmům byvše poddány a napodány pokušeními, která v každém postavení a v každém věku jinak se utváří, vystupují, jako by z tajemných propastí, pochybnosti a záhady, které nebe zatemňují a mysl úzkostí naplňují. A domníváme-li se, že jsme jednoho nepřítele šťastně přemohli, vystupuje často neočekávané nový a opovídá nový boj. Mnohdy ztrácíme opět rychle, čeho jsme se pozvolna a s námahou domohli. Hotov, úplně hotov nebude nikdy člověk sám se sebou, to pocítuje nejhloběji a nejbolestněji právě ten, který nejdále dospěl. Bez předhůzek, bez lítosti není žádný a na každém srdci, které zapřádá život lidský svými změnami, hledá nějaký červ. Každý sténá pod jakýmkoliv životním břemenem a to, jež jest neviditelným, bývá často nejtěžším; každý potřebuje posily a pobídky, každý vzpružení a utužení.

Tak bouří to a burácí v každém srdci, nechť si tluče pod pláštěm královským, či pod řízou, či pod halenou. Člověk, jakožto člověk, zůstává si všudež stejným, základní síly, pudy a potřeby jsou všudež totožné a toliko dle stupňů, ne však ve své podstatě, rozmanité; každý nosí v prsou svých jak svůj osud, tak svůj životní úkol. Avšak ve způsobu pojímání spočívá velký, rozhodný rozdíl, buď — anebo, zda k náboženství a církvi se obrátí, či po dlouhém kolísání se od ní odvrátí. Syn, který se odtrhl od domu i srdce otcovského a oddal se marnivostem a bezúzdnému životu, nedbal žádných ohledů, pustil vše mimo sebe, až když vše nahlédl a se obrátil, činil pokání. Na tomto obrácení, na tom vyjasnění o vlastním stavu svém a nitra svého vše u člověka záleží, jakož i velká otázka: byl-li získán pro něco vyššího a věčného, či má-li v hříchu a ve sprostotě zahynouti?! — jest tím výhradně podmíněna. Pronikne-li však v tomto boji sama se sebou ku světlému bodu vyjasnění, mizí-li a ztrácí-li se pozvolna na obloze jeho nitra mlhy bludů, pochybností a vlastních klamů, zanikají-li furie jeho náruživosti, stává-li se klidnějším jeho nitro a slzy lítosti vyprýští z očí: pak sestupují k němu andělé Boží a slouží mu a pomáhají mu silami svatých předsevzetí.

Tomu pak, jenž předsevzetí těchto pevně se drží a je provádí, jest naléhavou potřebou sdílnost v nouzi, pomoc, povzbuzení od toho, jemuž důvěřuje. Kdo se osamocuje, oslabuje sama sebe, stává se zasmušilým a pozvolna sám v sobě odumírá. Jenom ve sdílnosti života jiných spřízněných srdcí s naším vlastním srdcem spočívá jeho život, jeho mohutnění a jeho vzrůst. Jen nepatrná jest část lidí, kteří sami sobě dostačí; jeden potřebuje druhého;

a pevné, uzavřené povahy, které toliko samy na sobě spočívají a jsou s to, mravní revoluci v nitru svém vydržeti a ji vítězně překonati, auzi by. někomu druhému popráu byl jediný pohled do vzbouřeného srdce, jsou vzácnými výminkami. Tento pohled do nitra možno ovšem dovoliti jen důvěrné osobě a tu, kde člověk může a chce otevřeně a pravdivě srdce své i se všemi jeho slabostmi a tajemným utrpením, bojem a žalobami odhaliti, třeba jest mu posvátné pečeti mlčelivosti. Svatosť může opět svatostí býti zaručena a pouze náboženství může dáti sankci bezpodmínečné důvěře. A ono ji poskytuje; zde toliko může dáti, co má, a poskytnouti, cokoliv chce a může, neboť tady jeho všeobecné pravdy docházejí ve svém speciálním a individuálním návodu také skutečného použití a tím teprv stávají se oživujícími a působivými. Universální prostředek v theorii zde se skytá všem, avšak v praksi musí se každému zvlášť, dle jeho osobní působivosti, utvořiti, aby mohlo býti odpomoženo osobně přilnulým nepravostem a nedostatkům. Kdož by byl zcela čist a jich sprostěn? Koho by netísnily a nesoužily? Zda-li není již ten nejslechetnějším a nejlepším, jenž podniká zápas za jich sprostění? A kdož by si nepřal v tomto nejvážnějším a nejsvětějším životním ohledu přítele posvěceného, důvěrného, nábožného, k němuž by cele mohl přilnouti, aby poučen jeho radou a povzbuzen jeho útechou, stal se jistějším a čilejším, jakým by rád byl! Již z tohoto všeobecného, humáního stanoviska pozorováno, spočívá učení písma svatého na mravní potřebě vyznání se z hříchů a nařízení církevní, pokud se týče ustanovení zpovědi, v potřebách každého pravého křesťana, jako vůbec v přirozenosti a ústavě křesťanského náboženství samého jest, má poskytnouti údům církve příslušného jim požehnání.“ (Charakterní črty a historické úryvky ze života pruského krále Bedřicha Viléma III. Vydal R. Eylert, doktor filosofie a theologie, evang. biskup, Děvina 1842. I. díl. str. 352.)

Také katoličtí myslitelé všech dob poukázali k tomu, jak velice odpovídá vyznání se z hříchů přirozenosti lidské. Tak praví již Origenes: „Jest-liže hříšníci skrývají a zadržují v sobě hříchů svých, bývají pustotou v srdci svém tísněni a skoro dušeni. Pak-li však stane se hříšník vlastním svým obžalobcem, již tím, že sám se obžaluje a vyzná, sprostí se hříchů a zbaví se veškeré látky, nemoc podmiňující.“ (Homil. 2. v žalmu 37.)

Pascal, Chateaubriand, J. de Maistre, Nicolas, Wiseman, Sailer, Beckedorf, Hettinger, Oswald, Franke a jiní dokazují za našich dnů způsobem přesvědčivým, že vyznání z hříchů nestojí v žádném odporu s lidským rozumem, nýbrž naopak že mu úplně odpovídá. Slyšme jen, co praví ctihodný Sailer.

„Jest v přirozenosti lidského srdce, že si vyhledává přítele, jemuž by nitro své svěřilo, jehož radou by mohlo býti vedeno, jehož silou by mohlo býti posilněno. Člověk sám nechce nésti žádného břemene a každá radost, každý žal, každý hřích stává se mu břemenem. Jest podstatou živoucího křesťanství, že lidé se spojují a v nejdokonalejší soulad sdružení býti mají. A kde takovéto přátelství, tu jest i otevřenost, sdílnost, splynutí srdcí. Jest to v přirozenosti srdce, hříchem obtěžkaného, že nedovede v nejdůležitější záležitosti samo si pomoci, poraditi, sebe upokojiti, útechy dodati, aby nejednalo stranicky a egoisticky, nýbrž snaží se za pomoci některého přítele nabýti klidu. Opakuji: jest to v přirozenosti srdce, hříchem obtěžkaného. V takovémto stavu jest neobyčejná citlivost zcela přirozenou. Mysl sama pocítuje tíži hřichu. Rozřešení, které souvisí s předcházejícím odhalením hříšného stavu a spojeno jest na druhé straně s náležitým poučením, upokojením, útechou, napomenutím, výstrahou, pokáráním, jest takovým dobrinám pro pokolení hříšníků, že neznám žádného dobročinnějšího prostředku, nevědomé poučovati, úzkostí naplněné upokojevati, líně povzbuzovati, nečisté očistovati, nad onu moc rozřešující, která v duchu Kristově se provádí, aby zachránila lidstvo.“ (Sailer, základové náboženství, str. 240.) Oswald přímo tvrdí: „Má-li nějaké dogma církevní psychologickou pravdu, spočívá-li nějaká

instituce její na základech, v přirozenosti lidské zakořeněných, pak jest to dogma o nutnosti zpovědi, jest to instituce zpovědní.“ (J. K. Oswald, dogmatické učení o svatých svátostech katolické církve. Münster, 1875, sv. I. str. 123.)

Slyšme ještě v krátkosti slova duchaplného de Maistre-a:

„Co jest člověku přirozenějšího, než ono hnutí srdce, které se k druhému tulí, aby mu svěřilo tajemství? Nešťastník, zármutkem a mukami svědomí rozervaný, potřebuje přítele, důvěrníka, který by jej vyslechl, jemu útěchy dodal a mnohdy mu radil. Žaludek, který v sobě cítí jed a sám sebou se snaží, aby jej opět zvrátil, jest přirozeným obrazem srdce, do něhož hřích vlil všecken svůj jed. Ono trpí, ono jest nepokojným, ono se stahuje křečovitě, až nalezlo ucho přátelské, jemuž se cele oddá. Přejděmež však od důvěry ke zpovědi a složme před oprávněnou k tomu stolicí vyznání, v této dobrovolné zpovědi pozná svědomí moc usmířující a nárok na milost; zpovědnice sahá od pouhého pocitu matčina, která táže se dítka svého, jež proti vůli její bylo mlsalo, po příčině rozbití porcelánové cukřenky, až po soudce, který z výše své soudné stolice vyslýchá vrahy a lupiče. Často nedbá vinník, puzen svědomím, beztrestnosti, kterou mu mlčení slibovalo. Věru nevím, jaký tajemný pud, který bývá často mocnější onoho pudu sebezachování, nutká jej, aby vyhledával trest, jemuž uniknouti může. Ano, často i v případech, kde se nemusí obávat ani svědků, ani mučení, zvolá vinník: „Ano, jsem vinen!“ A mohl bych uvésti tuto milosrdná nařízení, která v takových případech dobrovolného přiznání se poskytují soudnímu dvoru moc, aby mohl trest, co možná nejmírnější, i v případech násilné vraždy, pronésti, aniž by musel odsouzenec panovníkově milosti odporučiti.“ (Jos. de Maistre, du pape, tom. II. chap. III.)

S tímto theoretickým výkladem souhlasí také fakta. Neustále dočítáme se v novinách, že k tomu neb onomu soudu dobrovolně se dostavil zločinec, a puzen výčitkami svědomí, sám odevzdal se do rukou trestající spravedlnosti.

Nejvýš smutný případ odehrál se před anglickou porotou v březnu r. 1880. Jakýsi Henry Harman byl obžalován ze zavraždění jistého Josefa Grymesa. Vražda tato spáchána byla dne 17. ledna 1874. Již tenkrát označovaly podezřelé okolnosti pachatele za vraha, týž byl zatčen a před porotu v Salisbury r. 1874 postaven, obžalován jsa ze zločinu úkladné vraždy. Avšak porota neuznala jej vinným pro nedostatek důkazů, následkem čehož Harman propuštěn byl na svobodu. Vyšetřování bylo tím skončeno. Tak jako již u mnohých těžkých zločinů, octla se společnost anglická před záhadou, která teprv v budoucnosti měla býti rozluštěna. — Po letech vyhledal obžalovaný jednoho dne strážníka své domoviny, kdež se od nějaké doby zdržoval, a prohlásil mu: „Nemohu to déle snášeti. Musím sám vydati se v ruce vaše, ješto jsem asi před pěti lety spáchal vraždu nedaleko Swindonu ve Wiltshire.“ Strážník, domnívaje se, že člověk ten tropí si z něho žert, napomenul jej, aby dal pozor na to, co mluví a varoval jej před následky toho; než Harman doložil: „Pište jen policejnímu dozorcí Northovi ve Swindonu a ou vám podá bližších zpráv. Byl jsem již tehdy z vraždy obžalován, ale pro nedostatek důkazů propuštěn na svobodu; já vše zapřel. Zavražděn byl stařec a slul Grymes. Zavraždil jsem jej zahradnickým nožem v jeho vlastním domě. Jméno mé jest Henry Harman. Jsem zločincem a nemohu takto déle žíti!“ —

V květnu 1883 dostavil se do trestnice v Oerlu jakýsi muž, jenž trápen svým svědomím, dobrovolně vyznal se z vraždy. — V lednu téhož roku vyznal se jakýsi mladík, který po spáchané vraždě uprchl do Afriky, kdež vstoupil do praporu střelců — chasseurs d'Afrique, — rovněž před soudem, že před léty spáchal vraždu a svědomí že mu nedá pokoje. „Breslauer Zeitung“ oznamovala před třemi lety, že vražda, před 7 lety spáchaná, přišla následovním způsobem na jevo. V městské káznici zaměstkaný pisář Max W. prohlásil jednoho dne dobrovolně, že má na svědomí vraždu, že nemá na chvílku pokoje a že doufá lítostivým přiznáním dojíti duševního klidu.

Čím jiným mohou býti takovéto události vysvětleny, leč tím, že svědomí člověka, zločinem obtížené, touží po úlevě a osvobození. Tím dají se též objasnit doznání jistých lidí, kteří bludné cesty svého života písemně neb ústně s jinými sdělují, jakož i historicky zjištěné tak zvané laické zpovědi, to jest zpovědi, které, poněvač nebylo po ruce kněze, byly před laikem složeny.

Soudy samy uznávají přiznání se ze spáchaných zločinů za něco přirozeného, přisuzující mírnější trest tomu zločinci, který se otevřeně a litostrlivě vyznal, než onomu, jenž zatvrzele, vzdor všem důkazům a vzdor hlasu svědomí, odpírá každému přiznání se.

Není tedy ani zbla pravdy v tvrzení, že by zpověď, vyznání se ze spáchaných hříchů a poklésků, odporovala lidskému rozumu, nýbrž spíše, jak svědectví věřících i nevěřících mudrců a filosofů, jakož i skutky samy potvrzují, jest nejvš přirozená a přichází vstříc hluboce cítěné potřebě lidského srdce, v zatvrzelosti dosud nevězíciho. W.

N e r o n o v y p o c h o d n ě .

Tam, kde dnes prostírají se čarovné zahrady Vatikánského paláce, rozkládaly se kdysi uměle založené sady Neronovy. *) Sem pozval císař římský lid ku slavnosti, jakéž prý dosud nespátřil. To lákalo. Neboť viděti císaře svého, krotícího zdivočelé koně, nebo naslouchati jeho unášejícímu zpěvu, nebylo Římanům žádnou novinkou; také boj gladiátorů s dravou zvěří více nevábil a předhazování bezbranných lidí vyhladovělým bestiiám pozbylo své zajímavosti. A nebylo již více vzácným divadlem, když v temnu nočním zazářilo pojednou z Neronových zahrad tisíce pochodní a rozlilo čarovné světlo nad věkovitými stromy i libovonnými květinami, dodávajíce sadům pohledu okouzlujícího. Odtud ta zvědavost lidu, který hořel touhou, spatřiti již nevidané divadlo, jaké mu císař poskytnouti zamýšlel.

Lid v prouděch spěl do zahrad Neronových. A vskutku — uzřel novinku. Proti lidem, ve zvířecí kůži zašitým, štvání jsou podráždění psi. Těmito lidmi, byli křesťané. Když stíny staly se temnějšími a noc rozložila své perutě nad Římem, zapáleny v zahradách pochodně. A jaké pochodně!? Křesťanští mužové, ženy a panny! Byli přivázáni ke kůlům, smolným paprem, voskovým plátnem a těsně nakupeným roštím obaleni a v plamenech hořících lidí viděl Řím poprvé svého císaře krotit koně.

Avšak jediným toliko večerem neměly býti slavnosti skončeny. Letní noc na 27. července přešla příliš rychle, než aby dovedla ukojiti choutky lidu a panovníka; následoval tedy 28, 29, 30. červenec a každého dne štvavnice psů proti lidem, večer pak živé pochodně. Nero, divokými rozkošemi rozvášněn, říjel, Řím tleskal mu pochvalu, církve Kristova truchlila.

Po tomto opojení krví následovalo u mnohých strašné probuzení. Vzdor tomu však byly v celé rozsáhlé říši uspořádány pravé hony na vyznavače křesťanství a tisíce jich pobito. A všechno toto zuření mečem a dýkou, která ne jedním rozmachem zničila život, nýbrž polozacelené rány opět obnovovala a novou krev prolévala, všechno lámání a mrzačení údů, strašné rozedrání těl olověnými kulemi, všechno jak a vzteklost dravců, spousty vřelého oleje, roztaveného olova, hořící smůly, vše to nedovedlo udolati církve Boží. Plni radosti chvátili mučedníci smrti vstříc.

Totó pronásledování dalo se roku 64. Krátce před tím zničil hrozný požár celé město. Mnozí viní ze žhářství Nerona, že prý dal zapáliti Řím proto, poněvač si přál nového, krásnějšího hlavního města. Necht' tomu však jakkoliv, tolik jest jisto, že Nero z výšin Esquilinu pohlížel na obrovské ohnivé moře, jej bavilo, jak plameny hadovitě vinuly se z ulice do ulice, zachvacujíce dům po domu, jej těšil hluk a křik, k němu sem zalétající, tu

*) Nero vládl nad říší římskou od r. 54—68 po Kristu.

bědování ochuzených, tu nárek poraněných padajícími trámy a břevny, tu chroptění umírajících, tu zoufalé hlasy zachráněných a v tu vřavu mísící se ječení paličů: „Ustupte, — máme rozkaz!“ Jako komediant stál tu císař římský s lírou v ruce a deklamoval nad hořícím městem, opojen divukrásným divadlem, teď že bude míti dost místa k zbudování nového paláce, — byl ničemou vždy a vsude. Řím volá po pomstě, Nero denuncuje křesťany za zločinné paliče. Tak měl aspoň snadnou hru k uskutečnění strašlivého pronásledování nevinných obětí.

Avšak míra zlomyslnosti císařovy nebyla ještě naplněna. Již celé desítiletí uplynulo, co tato ohava, v nach oděná, ovládala celým světem. V slzách požívaly provincie svůj chléb a chudly, poněvač Nero strašně lačněl po jejich penězích a neubasitelně práhnul po jich potu; císař nikdy neoděl se dvakrát v totéž roucho; lovil-li ryby, byla udice ze zlata, vlas z nachu; při hře sázel na jeden hod 400 sesterčí; masky jeho herců, žezla divadelní byla pokryta perlemi, podešve jeho střeviců napuštěny vzácnými voňavkami, mezkové zlatem okováni; když Neronova manželka, Poppaea, nastoupila cestu, provázela ji vždy karavana oslic, aby se v jich mléce vykoupiti mohla; během desíti let rozházel Nero na 600 millionů jen mezi své otroky a propuštěnce.

A bez jediného slova odmluvy dal si to svět líbiti. Vrátil se z Řecka, kde císař pohostinsky vystupoval na divadlech, u vítězoslavě vtáhl v Řím, přijat voláním: „Nero, nový Bůh! On jediný z celého světa a ze všech dob zvítězil v každé hře!“

A v té době napsal sv. apoštol Petr v druhém svém listě, že „ví jistě o brzkém složení svého tělesného stánku,“ jakož mu to také Kristus předpověděl.

Dne 29. června r. 67 byl Petr na kříž přibit, hlavou dolů, prohlásiv, že není hoden, aby sešel touže smrtí, jako jeho mistr a Pán, téhož dne pak stát také sv. Pavel a s nimi umučeno mnoho jiných věřících.

Míra Neronova byla dovršena, — za rok po té nebylo jej více. Jako bývá lesklá bublina i dechem dítěte sfouknuta beze stopy, — tak zašel i Nero.

Nepřátelé Říma pozvedli na hranicích obrovské říše zbraní svých a zotročení národové uvnitř říše se vzbouřili. Dlouho se tomu Nero jen posmíval; avšak když došla jej zpráva, že má býti někdo jiný za císaře povolán, pojala jej nevýslovná úzkost. Ale záhy se vzmušil, setřásl příšerné myšlenky, zpíval opět rozpustilé písně při hodování, upadl v zuřivost, vypověděl nepřátelům válku, on — zbabělec! Avšak ne, on nebude bojovati s mečem v ruce; až vojska naproti sobě stanou, vstoupí Nero do středu obou, s lírou v ruce a se zrakem zaroseným. Nastane veliké pohnutí, objímání vzájemné z obou stran a bude po boji.

Brzy zas měl Nero strašné sny; viděl, jak jej mravenci zvolna zžirají, jak jeho zamilovaný kůň proměnil se v opici, jak sochy dvanácti národů říše římské zvedly se ze svých podstavců a šly na něho. . . . Mezitím vzpoura přešla. Avšak Nero nevěděl o ničem. A to jest právě, co dodává pádu jeho největšího významu, že nebylo to opravdové nebezpečí, nýbrž toliko příšerné obrazy, v podrážděné mysli jeho povstalé, které jej odvály z povrchu zemského jako pířko.

Při stolování zmocnil se jej z nenadání strach; Nero vyskočil, převrhl stůl a rozbil dva křišťalové poháry, jež byly jeho zamilovaným předmětem. Hvězdopřavci mu pravili, že na východě čeká jej trůn ještě slavnější, židovští lichotníci prohlašovali jej za Messiáše, — nuž tedy vzhůru na východ! Avšak ne, pravil sám k sobě, výjdi na forum oděn v roucho smuteční a vyvolej soucit lidu. A hned učinil si náčrtek řeči, která by i kamenem hnouti mohla. Vše chce Nero učiniti, jenom ne zemřít!

Avšak k čemu to rozčilení? Vždyť Řím je klidný a spí a císaři nehrozí odnikud nebezpečí. Před komnatou císařovou stojí stráž, přecházejíc zvolna krokem odměřeným po chodbě, v kasárnách gardy jest sice živo, ale tak to

bývá tam obyčejně. Konečně vrhl se Nero na lože a vysílen usnul. O půlnoci procitl a vyskočil. Stráž nebyla více na svém místě, co to má znamenati? Nero poslal svého otroka pro prvního ministra, toho nebylo nikde k nalezení, císař sám jde od dveří ke dveřím, palác jest pustý, jak po vymření; když se byl vrátil do své komnaty, byla i tato prázdná, ano i lože mu ukradené. „Jsem tedy osamocen!“ zvolal Nero, „nemoha nalézti ni přítele, ni nepřítel.“ Celým světem byl opuštěn.

Co se to pojednou přihodilo? — Do kasáren gardy vstoupil plukovník Nymfidius a oznámil vojínům, že Nero uprchl, on pak že přináší od nového císaře Galby slib, že každý legionář má obdržeti po 5000, každý gardista po 30.000 sestercích. Vše to byla lež, — ale Nero byl opuštěn. Teď ovšem nebylo proň v Římě více místa.

Nero stojí na břehu Tiberu, chce se vrhnouti do vody, nemá však tolik odvahy. Faon, jeden z propuštěnců, nabídl mu svůj domek na blízku města. Nero přijal návrh. Oděn v rozedraný plášť vstoupil na koně, provázen čtyřmi otroky. Aby jej nikdo nepoznal, ovinul si celý obličej šátkem.

Tu zaduněla země, — z kasáren gardy zavzněl křik, — oslava to Galby, kletba pro Nerona. A malá družina bývalého císaře cvailem ujíždí z Říma. Tu vzepjal se kůň, šátek spadl z Neronova obličej, jakýsi vojín poznává svého císaře a vzdává mu poctu.

Obydlí Faonovo nalézalo se stranou silnice; Nero a průvodčí jeho uvázali koně k stromům a nastoupili pěšky cestu úzkou stezkou přes kamení a trní; nohy pocítují nezvyklou bolest a na mnohých místech musel Nero rozprostříti svůj plášť, aby zmírnil ostrost trnů a kamení. Tak dostali se na zadní stranu obydlí, kdež vykopána byla dosti hluboká jáma, Faon poradil Neronovi, aby se zde zatím skryl, než jej bude moci tajně a nepozorovaně do domu uvésti. Avšak Nero se bál, že by se naň mohla některá stěna sřítiti, nechtěl býti za živa pohřben a proto zůstal ležeti na poli, sám na širém poli, pod temným nebem s nescetnými jeho hvězdami. . . . Dnes mu nesvítily křesťanské pochodně v čarovných zahradách jeho.

Nero měl žízeň; nabral si, nevida ničeho jiného, vody z blízké kaluže do obou dlaní a zvolav: „To má býti Neronův nápoj!“ — ukájel žízeň. Pak vytahal trny, zabodnuté v jeho plášti, prolezl úzkým otvorem ve zdi, plaze se po ruce i nohou, do domu a zemden, vysílen klesl v první komnatě, do níž vstoupil, na špatné lože. Nemohl však usnouti, — trápil jej hlad. Vzdor tomu však odmítl nabídnutý mu černý chléb, nebylat to lahůdka pro jeho labužnický žaludek.

Družina jeho domlouvala mu, aby učinil rychle konec svému životu. Dlouho se vzpíral, konečně povolil. Chtěl, aby mrtvola jeho byla spalena, toliko hlavy aby se šetřilo. Při tom neustále naříkal: „Jak velkého umělce ztratí svět!“

Tu přinesl posel Faonovi zprávy z Říma. Senát prohlásil Nerona za nepřítel říše a odsoudil jej dle starého zákona k smrti. Nero se tázal, k jaké smrti. Bylo s ním sděleno, že odsouzenec, zbaven oděvu, bývá tak dlouho metlami mrskán, až zahyne. Poděšen chopil se Nero dvou nožů, jež u sebe choval, zkušel jich ostří a skryl je opět, řka: „Ještě nenadešla hodina smrti!“ — Pak vyzýval přítomné, aby se bili v prsa a zpívali smuteční písně; úpěnlivě též prosil, aby přec někdo z nich příkladem dodal mu zmužilosti k sebevraždě. Pak opět zuřil nad svojí zbabělostí. „Žiju ku své hanbě,“ volal. „Styď se, Nerone, styď se! Měj zmužilosti! Procitni!“

Tichou nocí zavzněl dusot koní. Nero má býti živ dopraven do Říma, zněl rozkaz jezdců. Nesměl více prodlévati. S pomocí jednoho z otroků přifízl si krk. Oči jeho vystoupily z důlku, přítomní hrázou se rozutekli.

Senát vyhlásil Galbu za císaře, lid tleskal pochvalou, strhl a rozbil sochy Neronovy a povraždil pomocníky jeho ukrutností.

Tak bídně skončil Nero; jméno jeho jest v opovržení všeho lidstva.

Česko-katolické spolky v New-Yorku.

Sděluje Josef Kafka, učitel.

Američtí Čechové mají v nové vlasti své spolkův a společků různých počet nesčíslný po všech osadách. Kde sotva deset Čechů se usadí, utvoří mezi sebou ihned spolek. A poněvač pobavení a obveselení jest jim uprostřed cizinců velenutným, zakládají nejvíce spolky zábavné. Avšak i poučné a vzdělávací spolky veliké jejich přízni se těší. Mimo to nezapomínají na stránku materialistickou, zvláště v čase nejnovějším, a podpůrné spolky všeho druhu rostou tam mezi krajany našimi jako houby po dešti. Nejvíce českých spolků všeho druhu jest v New-Yorku, kde se počítá Čechů skoro 35 tisíc. Každým rokem téměř objeví se tu nějaký nový, tak že spíše by bylo potřeba, aby síly Čechů více se soustřeďovaly, než tak přílišně rozptylovaly.

Že i katolíci v zakládání různých spolků náboženských nezůstávají při tom pozadu, rozumí se samo sebou. Náboženské spolky tyto v krátkém čase vesměs v mohutné sbory vzrostly.

Jedním z největších spolků zdejších jest spolek „rytířů sv. Václava.“ Členové jeho odívají se zvláštním krojem a starají se všemožně o potřeby českého chrámu zdejšího. Mimo to vykonávají dozor a pečují o pořádek při službách Božích a účastňují se každé církevní slavnosti. Také v čas nemoci obdržel postižený několik dolarů téhodně podpory a v pádu úmrtí toho kterého člena dostane se podpory peněžité i mravní příbuzným jeho. O sirotky pak stará se poručník spolkem ustanovený až do 14ti let. Zcela podobný spolek jsou „rytíři Svatojanští,“ kteří sledují tentýž účel, řídí se podobnými pravidly a jenom krojem od předešlých se liší. Spolek tento v hájení pravd náboženských velmi statně si vede.

Ku spolkům těmto druží se důstojně „spolek sv. Cecilie“, jenž si vytkl za úkol, pěstovati zbožný zpěv a umění dramatické se zvláštním zřetelem ke stránce náboženské.

Jiným, avšak tomuto velmi podobným spolkem jest „Bořivoj“, kterýž za ostatními spolky katolickými v činech svých pozadu nezůstává, kráčeje s nimi ku předu takřka „ruku v ruce“.

Všecky tyto jmenované spolky veškerý svůj příjem mimořádný obracejí ve prospěch českého katolického chrámu v New-Yorku. Vedlejšího tohoto příjmu domáhají se pořádáním různých slavností a zábav, kterýchž všichni Čechové zdejší velmi rádi a ochotně se účastňují, přispívajíce tak svoji hřívnou ku větší slávě a cti jména Božího v nové vlasti své.

I my přejeme katolickým spolkům těmto hojného zdaru v jejich počinání.

Třináctý u stolu.

(Z dějin starobylého města Kolína nad Rýnem.)

Sděluje —š. —k.

Eberhard, farář u sv. Jakuba v r. 1188, známý jako jeden z nejzbožnějších kněží v Kolíně, poslal jedné soboty svoji hospodyně do trhu, aby tam, jak se to již po léta dalo, nakoupila maso.

Ona vstoupila do jednoho z řeznických krámů v témž okamžiku, když opouštěla jej kuchařka vládnoucího tehdy purkmistra a koupila tam za značnou summu nápadně krásnou pečení, která zdála se býti kuchařce příliš drahou. Když pak tato byla marně ohlížela se na tržišti po jiné pečince, odebrala se domů, aby se teprv otázala, smí-li žádanou cenu řezníkovi dáti čili nic, domnívajíce se, že maso do její návratu zůstane v krámě. Když po chvíli byla se vrátila, — byla pečeně ta tam. Na otázku, kdo by ji byl koupil, dostala za odpověď, že hospodyně faráře svato-Jakubského.

Kuchařka oznámila to svému pánu. Ten však, hněvem rozkácen, vykřikl: „Co pro purkmistra Kolínského jest příliš drahým, může zaplatiti ten chudý a — jak se praví — asceticky žijící farář Jakubský? Počkej, ptáčku, já se ti pomstím! V neděli jsem jeho hostem; pak strhnu škrabošku z toho licoměrníka!“

A aniž by se byl dříve opověděl, jak to dobrý mrav velí, objevil se zmíněného dne purkmistr s několika důvěrníky v poledne na faře a pozval se za hosta. Farář byl nemálo udiven nad takovou poctou, která se mu stala, vmlouval se však, že nemůže vzácné hosty ničím lepším uctíti, an sám zcela jednoduše jest živ. „Nic nevadí, pane faráři; cokoliv nám vaše kuchyně poskytne, vše vděčně přijmeme a jsem i přesvědčen, že budeme úplně spokojeni!“ — „Nuž, tedy mne následujte do vedlejší síně,“ prohodil farář a pobídl nezvané hosty, aby se posadili u jeho obyčejného, nízkého stolku. — Právě zavzněl zvon — poledníček, pobádající k modlitbě, i poklekl kněz, aby vykonal obvyklou pobožnost. U malého stolku, na němž prostřeno bylo pouze pro faráře, měl hrdý a bohatý purkmistr města Kolína, dnes obědvati. Právě vstoupila hospodyně a přinesla na třech miskách skrovný oběd: polévku, zeleninu a maso, které bylo ku přípravě prvního pokrmu sloužilo; hody měly býti zakončeny láhvi — vody. Rychle přineseno několik talířů a hostina počala. V několika minutách byly misky vyprázdněny a teď následovala dlouhá, — dlouhá pauza. — Purkmistr, který toto vše považoval jen za tragickou předehru ku krásné komedii, jež brzy z toho se vyvine, dal celému posavadnímu průběhu věcí volného průchodu, nepromluviv ani slova; avšak záhy zrudl hněvem v obličeji a žíly na čele naběhly mu k prasknutí, když po tomto hladovém obědě vyzval farář své hosty, aby za přijaté dary Bohu vzdali vroucí díky. „Podvodníku,“ křičel zlostí celý schvácen, „dnes dohrál jsi svoji ničemnou úlohu; ty odvažuješ se ještě spojovati nábožnost s rafinovanou drzostí!? Kde jest ta pečeně, která byla příliš drahou pro purkmistra Kolínského a již jsi včera dal zakoupiti? Chceš si ji snad uschovati pro své labužnické choutky, až odejdeme?“ Farář, nad tímto nenadálým výbuchem hněvu purkmistrova užaslý, zbledl jako stěna, avšak záhy jevil obyčejný klid a s úsměvem odvětil podrážděnému primátoru: „Pravda, — dal jsem včera zakoupiti pečení; avšak ta nebyla určena pro mne a k jakému cíli bylo jí upotřebeno, rád bych tě uvědomil, kdybych nechtěl v skrytu uchovati tajemství, mně tak drahé. Než — čest má vyžaduje, abych ti o tom zjednal jistotu, — pročež následuj mne!“

Chvěje se na celém těle kráčel kněz napřed, jako by to byla jeho poslední cesta v jeho životě a se srdcem, bázní naplněným, otevřel dveře u — jídelny.

Kol velké, stkvostně vyzdobené tabule sedělo dvanáct chudobných starců, jichž obličeje zbrázděny byly sice utrpením a bídou, kteří však zdáli se zde zapomínati na všechny rány, jež krutý osud srdcím jejich byl zasadil, neboť z tváří jejich zírala radost a spokojenost. „Těchto dvanácte starců,“ pravil tiše farář, „hostím každé neděle, aby, po šesti strastných dnech, aspoň sedmého dne užili nějaké radosti a posílnění. Pro ty pak, jak sám vidíš, byla pečeně určena, neboť moje vlastní potřeby jsou nejvyšš skrovné!“

„Já však vidím u stolu třináct osob!“ odvětil purkmistr a když tvrdil farář, že jest jich pouze dvanáct, jal se je poznovu počítati a našel jich zase — t ř i n á c t!

Když tedy farář, aby purkmistra vyvedl z omylu, každého jednotlivého starce vyvolal jménem, při čemž se ukázal počet starců taký, jak jej farář byl udal, odvětil purkmistr: „A proč přehlédl jsi onoho muže, v čele sedícího, z jehož obličeje září nebeský klid a jenž na nás tak významně pohlíží?“

Po těchto slovech zmocnil se úžas a posvátná bázeň všech přítomných a nezvaným hostům bylo ve společnosti zbožného muže jaksi nevoľno. I vytratili se jeden po druhém.

Kdo byl medle ten třináctý, jehož purkmistr při počítání vždy viděl, kterého však ani farář, ani kdo jiný z ostatních přítomných neznamenal? — Dějiny chrámu, sv.-Jakubského praví, že to byl Kristus Pán, který se v tomto kruhu zbožných mužů zjevil, aby purkmistrovi osvědčil zřejmě svou přítomností, že on dopustil se ohavného zločinu, posvátné každému místo zneuctiv svou hříšnou žádostí.

Zbožný farář, ctěn a milován ode všech, zemřel u vysokém věku, požívaje již za živa pověsti světce.

S m ě s.

Legenda o svatě Martě. Město Tarascon v jižní Francii má jméno své od jakési nestvůry, která tamže v prvních dobách křesťanských prováděla svůj rej, avšak sv. Martou byla zkrocena. Lid tamní vypravuje si o události té následující legendu: „Jedenkrátě rozšířila se v městě pověst, že sv. Marta zachránila v Avignonu jakéhosi člověka tonoucího, který byl padl do vln řeky Rhôny. Postrašení lidé pravili u sebe: „Pakli tato světice dovede zachrániti člověka tonoucího, proč by nás nemohla sprostiti tohoto netvora?“ Daro nabádal je pohanský kněz, aby hleděli rozhněvané bohy usmířiti novou obětí, lidé nevěřili ani jemu, ani Jovišovi, od té doby, co v černém lese několik kroků od posvátného sloupu objevila se nestvůra; i vyslali posla ku světici, jímž byl jako rytíř, který zároveň měl dar básnický. Jednoho jitra, když Marta, oči své upírajíc směrem k Judei na Východě, byla pohřížena v modlitbu, předstoupil před ni rytíř a pravil, hluboce se ukloniv: „Měj s námi smilování, velká, svatá Marto! Ty's zachránila jakéhos člověka před smrtí utopením, zachraň také nás od nestvůry, která nejistotou naplňuje naše okolí. Pakli bude pokračovati ve svém posavádním počínání a požíratí nás a naše stáda, pak záhy nezbyde v městě ani jednoho rytíře a žádné dobytče nebude se pásti na zelenajících se nivách našich. Matky chvějí se o své dítky, ptáci nebeští od nás odlétají a mrtvo, pusto v černém lese. Zde jest můj válečný oř, jest mírný jako beránek, dokud má mne na blízku, posaď se naň a já jako věrný sluha tvůj půjdu pěšky a povedu oře za úzdu. Ó pojď do našeho města a sprostí nás obludy a my za to z vděčnosti ověncíme Boha tvého olivovými ratolestmi.“ —

Světice vstoupila ihned na koně a následovala rytíře až do města, kde lid ji s netrpělivostí očekával. Poručila všem, aby odešli do svých domovů a zcela samotna šla do černého lesa. Nestvůra zvolna se k ní přiblížila a spatřila světici s rukama křížem složenýma. „Ve jménu otce, syna i ducha sv.“ zvolala Marta a učinila znamení sv. kříže. Drak tiše položil se k její nohoum, Marta spoutala jej růžencem, jež stále nosila u sebe a za nevyšlovného jáso tu lidu odvedla zkrotlou nestvůru z města a okolí. — — —

Obsah „Obrany víry“:

Ctění svatých ostatků ve světle dějinném. (Napsal —š. —k.) — Je-li zpověď proti rozumu? (W.) — Neronovy pochodně. (—š. —k.) — Česko-katolické spolky v New-Yorku. (Sděluje Jos. Kafka, učitel.) — Třináctý u stolu. (Z dějin starobylého města Kolína nad Rýnem. Sděluje —š. —k.) — Směs.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 41—44.

Předplatné budiž zasýláno přímo do administrace: Ostrovni ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nadavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendář“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

I r s k é k n ě ž s t v o .

Obvyklou taktikou lžiliberalů vždy bylo a jest, obviňovati církev katolickou, že tato vinna jest všech neštěstí, které ten onen národ stihly. Dějiny však dokazují nám pravý opak tohoto tvrzení. Církev a její kněžstvo zůstaly vždy katolickým národům věrný, ony pěstovaly tu kterou národnost, ten který jazyk národní až do posledního vzdechu jeho. Útočištěm národa a jazyku jeho, když ode všech byl opuštěn, zůstaly vždy kostel a kazatelna. Starobylý jazyk řecký, latinský, syrský, koptický, armenský, slovanský udržel se v kostele až po doby nynější, ačkoli potomci národů těch mluvili teď řečí pozmeněnou, starobylému původnímu jazyku nesrozumitelnou, ano i docela jinou.

Podobně tomu bylo u národa irského. Posledním útočištěm jeho byla církev, kostel a kazatelna. Irské kněžstvo, irský episkopát vždy horlivými skutky dokazovali příslušnost svou k hnětenému svému národu, kněžstvo irské hájilo práva svého národa, když tento byl od celého světa opuštěn. Ovliv irského kněžstva lze přičísti bezpříkladnou onu trpělivost, s kterou obyvatelstvo Irska staletě a nevýslovné útisky snášelo. Bez příkladu kněžstva, bez jeho napomenutí byl by národ irský snad dávno již zlomil okovy, jej tížící, byť jenom i proto, aby v svobodném, neodvislém spočinul hrobě.

Dějiny jasně nám dokazují, jak po staletí katolické kněžstvo ve prospěch svého národa irského pracovalo. Ještě za nejstarších dob, dříve než-li politické a náboženské bouře nešťastný Erin stihly, působilo irské kněžstvo blahodárně ve prospěch svého národa a ve prospěch celé střední Evropy, ve tmách pohanstva pohřížené. V 9. století svatí věrozvěstové slovanští poznali, že nejlépe vzdělati může lid jazyk jeho domácí. Proto pěstili a na jazyk literní vzdělali jazyk staroslovanský. Něco podobného, několik století před nimi, uskutečnil apoštol Irčanů, sv. Patrik, v Irsku. On již ve 4. století vzdělal starobylý jazyk celtický na jazyk literní, zvláštní mu sdělav abecedu, na základě staré abecedy římských mnichů sestavenou.

Příčiněním sv. Patrika vzmáhala se v Irsku rychle křesťanská osvěta, z Irska šířilo se světlo pravdy po celé pohanské střední Evropě. Z Irska přibyla do střední Evropy celá řada křesťanských věrozvěstů, odtud vyšel sv. Havel (r. 613), sv. Kilian se svými druhy Kolomanem a Fotuanem (r. 689), sv. Fridolin (asi r. 700) a mnoho jiných. Sv. Virgil, biskup solnohradský (784), jeho učený druh, světicí biskup Dodo, slavný učitel na vy-

sokém učení pavianském Durgal (827), neméně slavný Scotus Erigena byli Irčané. Podobně slavný arcibiskup Malachiáš z Armazhu, regenerátor irské Církve († 1148), jenž skončil v náručí sv. Bernarda z Clairveauxu a celá řada mužů učených oněch dob byli synové krásného Erinu.

V klášteřích zeleného ostrova kvetly vůbec vzdělanost a umění dávno před vpádem Anglo-Normanů do Irska, zde našla věda útulku, když po vpádu Anglosasů r. 1169 do Irska stihly staleté bědy veškeren národ irský, ničíce jeho jazyk i blahobyt. Vždy stálo v dobách těch strastných irské kněžstvo, ať světské, ať klášterní, v popředí svého národa, radíc, pomáhajíc mu a těšíc ho dle možnosti.

Toto svědectví vydává irskému kněžstvu sám Girald z Cambrienu, dějepisec a oslavovatel prvního podmanitele Irska, Jindřicha II., jenž pána svého na výbojných jeho taženích provázel a nicméně nestranný úsudek o irském kněžstvu si zachoval. S velikou chválou zmiňuje se též letopisec o zbožnosti, zdržlivosti a mravně bezúhonnosti kněžstva irského. Charakteristická jest odpověď, kterou témuž historikovi v odvěť dal arcibiskup Moric Casheln († 1191), když Girald si ho dobíral, že irská Církev žádných mučenníků vykázati s to není. „Jest pravda,“ odpověděl mu arcibiskup, „neboť Irové, ač se s nimi jedná jako s barbary a lidmi nevzdělanými, chovali vždy nicméně velikou úctu a vážnost k svému kněžstvu a nikdy nepozvedli rukou svých proti němu. Nyní však objevil se ve středu našem národ (anglický), který mučenníky dělati dovede. Ode dneška bude mítí též irský národ své mučenníky, jako kterýkoli národ jiný.“

Osudné, avšak pravdivé to bylo proroctví. Irský národ vykázal v následujících na to letech více mučenníků, než li kterýkoli národ jiný. Nesvorlost a lehkomyšlnost irského národa zavinila veškeré jeho neštěstí, které prozíravý arcibiskup předvídal. Král Jindřich druhý zahájil za něho pronásledování lidu irského, jemuž odnímal půdu, rozdávaje ji anglickým svým baronům. Protože však ani to nepomáhalo, zapověděl Edvard III. (r. 1337) sňatky Angličanům s Irčany, zapovídal jim irský kroj i mluvu, chtěje takto zabrániti splnutí vítězů s podmaněnými.

Horší ještě doby nastaly irskému lidu a kněžstvu, když bývalý defensor fidei, Jidřich VIII, odpadl od víry katolické. Irský sněm, r. 1541 v Dublině zasedal a tomuto titul „irského krále“ propůjčil a užíval ještě v obou sněmovnách řeči irské. Tehdy však započato s pronásledováním katolického irského kněžstva, které nechťelo se zpronevěřiti víře otců svých. Za jeho dcery královny Alžběty, museli již katoličtí kněží prchatí z Irska a r. 1571 museli jesuité irskou knihtiskárnu převésti do Douaye ve Francii, kdež založili též pro Irčany katolický seminář, protože tito ve vlastní domovině byli za psance prohlášeni.

Zoufalí Irčané, jichž kněžstvo bylo jako litá zvěř v lesních doupatech a skrýších pronásledováno, odhodlali se r. 1595 pod O' Neillem k povstání, leč po šestiletém zoufalém odporu byli poraženi. Hromadné konfiskace stihly tehdy nešťastné Iry. Ještě krutější pohromy stihly Irčany, když tito ujali se vypuzené katolické dynastie Stuartovské. Tu diktátor anglický Cromwell zahájil r. 1658 vyhlazovací boj proti plemenu irskému. Statky povstalců, jakož i těch, kdož jim poskytovali útulek, zničeny, obyvatelé irští byli vyhnáni z mnohých míst a byli jako polní zvěř vehnáni do obor, jež opustiti pod trestem smrti bylo zapovězeno. Ubožáci zemřeli hladem, neboť zbraně schopní Irčané byli beztoho vesměs pozabijeni.

Hrozná byla věru msta krutého protestanta Cromwella na nešťastném katolickém lidu, který doslovně plnil rozkaz parlamentu protestantského: „v Irsku zabiti, porubati, zhubiti, spáliti, zničiti všechno, jako Israelští to učinili Kanaanitům.“ Obyvatelstvo prchalo do kostelů, hledajíc u oltářů Nejvyššího ochrany a milosrdenství, leč bylo i s kněžími svými po stech, po tisících povražděno. Tak tomu bylo ještě za Cromwella a přece již před tím napsal „velké“ Alžbětě vojevůdce její, lord Grey: „Mimo těla

a popele zůstalo v Irsku jenom maloučko, nad čímž by Vaše Veličenství vlád-
nouti mohlo.“

Irský národ, katolická Církev prohlášení za psance. Té doby prohlášena
anglikánská církev za státní církev, katoličtí Irčané museli živiti četné, bohatě
nadané anglikánské pastory a biskupy, nesměli na příště kupovati pozemky,
nesměli dědit po protestantech, byli vyloučeni z veškerých státních úřadů.

Avšak jako se irský lid tolika soužením ve víře otců svých zvrátiti nedal,
podobně přestáli hrdinsky protivenství veškerá katoličtí kněží. Jak již řečeno,
za hrůzovlády Cromwella byl katolický kněz v Anglii a Irsku psancem: stří-
leli, věsili, pálii a topili je na potkání. Honba na „vlky a kněze“ patřila dle
současných protestantských zpráv k nejvýnosnějšímu řemeslu kázajících
a žalmy zpívajících Cromwellianů.

Nicméně pronásledováním tím, v katolických zemích neslýchaným, nebylo
vyhubeno katolické kněžstvo v Irsku, neboť r. 1697 vydán rozkaz, že všichni
biskupi a mniši musí do 1. května r. 1698 opustiti Irsko. Návrat do vlasti
byl jim pod trestem smrti zakázán a na vypátrání a polapení kněží, kteří
buď v zemi se skrývali anebo tajně se do ní navrátili, byly vypsaný peněžité
odměny. Za polapení arcibiskupa, biskupa, generalního vikáře anebo jiného
vyššího církevního hodnostáře, který měl církevní jurisdikci, platila anglická
vláda 50 liber sterlingů (při tehdejší drahotě peněz platila suma ta více než
1000 zl.), za obyčejného mnicha placeno 20 liber.

Při vrozené surovosti anglického sprostého lidu můžeme se domyslíti,
s jakou krvežíznivostí honby na katolické kněze byly konány. Pouze, kdo
odpřisáhl víru katolickou a přiznal se k vyznání anglikánskému, směl zůstati
na živě. Každý jiný kněz byl okamžitě ortelován. A přece duchovní pastýři
neopouštěli svých stád. V opuštěných, odlehlých chatrčích, slujích a podzem-
ních skrýších čekali na své věřící, těšili, vzmužovali a napomínali a posilňo-
vali je udílením sv. svátostí.

Protože v Irsku žádných katolických škol více nebylo, prchali katoličtí
jinoši s nasazením svého života do Francie, aby se tam v irsko-katolických
školách vzdělali a po vysvěcení na kněžství do Irska se vrátili a zde, za stá-
lého nebezpečí trestu smrti, nešťastným krajanům duchovní útěchu udělovali.

Avšak, i když po Cromwellově smrti nejsurovější pronásledování přestalo
a katoličtí kněží opět volněji se pohybovati směli, odpírali zmužile, uznati
anglický episkopát za své představené duchovní. Jen málo katolických kněží
dalo se pohnouti k odpřisáhnutí víry své. Arcibiskup Brown, takový odpadlík,
dřívější provincial Augustiniánů v Anglii, který za Jindřicha VIII. odpadl od
katolické víry a za své odpadlictví hodností arcibiskupa dublínského vyzna-
menán byl, trpce si nařiká v listu k Tomáši Cromwellovi, jeneralnímu vikáři
Jindřicha VIII., na neposlušnost irského kněžstva. „Ani mírným napomenutím
a evangelickým poučením“ — praví — „ani přísežnými závazky, které jim
slavnostně ukládám, ani vyhrožováním přísnyimi tresty nemohu žádného svět-
ského a řeholního kněze pohnouti a přemluviti, aby slovo Boží (totiž dle
kacířského anglikánského vyznání) a právoplatný titul nejjasnějšího našeho
knížete (totiž titul Jindřicha VIII. jakožto hlavy anglikánské církve) věřícím
hlásali.“

Neústupností kněžstva nabýval zmužilosti též irský lid a jedině takto
v oné době neslýchané persekuce zachránil svoji víru a sebe. A v pravdě také
jedině silná víra umožňuje přestáti tak krutá pronásledování, jakých bylo
přestáti irskému lidu. Že irský národ nevyumizel doposud z řad národů živo-
cích, toť v pravdě zázrakem a zázrak ten umožnilo jedině neohrožené chování
kněžstva irského.

„Utláčován lakotným velkostatkářem, vyssáván vládou, zničen převráce-
nými zákony, nalézá Irčan pouze u kněze vřelé, sdílné srdce, radu a pomoc,
avšak i též varovný hlas otcovského svého přítele“ — tak praví Bernard
Lesker ve svém spise „Irské útrapy a boje.“ A dále dí týž spisovatel:
„V pravdě jest jenom kněz v hrozném tom boji mezi boháčem a mocným

a chudasem a slabým, jak v Irsku neustále zuřil, útočištěm poslednějšího: „Nesčetněkrát však také zadržel kněz napřažené rámě zoufalce, jenž se chtěl pomstít. Pak-li boháč a neúprosný soudce v nesčetných případech nebyl zbit a zabit, tedy děkuje to pouze a jedině knězi katolickému.“ To uznávali též spravedliví protestanté. Tak píše r. 1841. Angličan Steele: „Pokud svět světem, nebylo ještě nikdy tak velkolepého mravného združení mužů, jaké je katolické kněžstvo v Irsku.“ Jen neznalec anebo darebák může proto tvrditi, že by nyní katolické kněžstvo irské a sv. Otec chtěli Irčany zraditi.

Spravedlnost a milosrdenství.

Pohled do věčnosti. (*Dle vidění svaté Brigity.*)

Satanáš objevil se v průvodu jedné duše, tak vypravuje svatá Brigita, před věčným soudcem Božské Spravedlnosti, Ježíšem Kristem, jemuž veškeren soud jest dán od Otce. Žaloba za žalobou hrne ze sopcích úst ďablových, že ubohé duši až k smrti teskno jest. „Má jest duše tato! Mám celou knihu její hříchův,“ volá vítězně lhář od počátku.

Soudce: „Název té knihy?“

Žalobce: „Neposlušnost“ — kniha ta má sedm dílů; každý díl tři odstavce, každý odstavec čítá víc než tisíc slov, žádný méně, ano některý ještě více.“

Soudce: „Jmenuj mi jednotlivé oddíly a obsah jednotlivých odstavců, neboť ač mne nemine žádné myšlení a není mne tajno nižádné slovo, přece žádoucno, aby zde před soudem Spravedlnosti Božské tvá žaloba úplně vyslyšána byla.“

Žalobce: „První díl knihy té jest pýcha tohoto člověka, a tu v první řadě stojí jeho duchovní hrdost, kterou se za nevím jak dokonalého před ostatními považoval, neméně chtěl vynikati v služebnictvu, svém oděvu a příbytku, který nádherou převyšoval výzkumy jeho vrstevníků; v třetí řadě stojí jeho marnivost, kterou dával na jevo přílišným pěstováním tělesné krásy, pln jsa ješitnosti — v každém činu, v každém jednání svém, nebyl prost té snahy zalíbíti se a býti v ústech lidu a sloupcích novin.

Druhý díl jeho hříchu tvoří lakomství. Lakomým byl svým rozumem, jež nikdy v prospěch svých bližních nechtěl propůjčiti, říkáje: nač bych se namáhal jiným jen k blahu.

Lakomým byl v lásce své: nikoho nepotěšil v zármutku, ač měl příležitosti dosti stírati slzy vdov a sirotek, neučinil tak. Lakomým byl ohledně cti a slávy jména Tvého: sta, tisíce vydal na oslavu jména svého, ale halíře bylo mu líto na oslavu jména Tvého.

Třetí díl jeho hříšnosti tvoří smilstvo.

Vzdor tomu, že jej páska manželská měla chrániti od hříchu toho, dopouštěl se skutků proti přírodě a mravopočestnosti; oplzlými řečmi svými nesčetných nadělal pohoršení; svými pak labužnickými hostinami jen ještě více osten těla svého nad meze přirozenosti podněcoval.

Čtvrtý díl pozůstává v jeho závisti, kterou v srdci choval, nemohl-li ji řeči neb skutky na jevo dáti.

Pátý díl jeho hříšnosti tvoří nezřízená touha po ukájení tělesnosti jeho, způsobena mnohdy nadpotřebným jídlem a pitím.

Šestý díl jeho hříchův tvoří hněv, onť zajisté ani sobě ani jiným nepřál onoho pokoje, jímž naplňuje duši svou mírný a tichý srdcem.

A konečně dlouhou řadu hříchů jeho doplňuje zanedbávání jeho povinností, pomíjení tolika dobrých skutků a příležitosti k dobrému.

Na divadla, zábavy, žerty a frašky měl vždy pokdy, ale k modlitbě, k službám božím, k činům z lásky k Bohu a k bližnímu vždy se mu času nedostávalo, dokonce pak zanedbával skutky milosrdenství.

Hle, tu můj svazek hříchu od začátku až ku konci; nuže, vynes rozsudek svůj, že duše ta mně zcela přináleží.“

2. Obhájce.

Tu přistoupí k trůnu věčné Spravedlnosti Matka milosrdenství, Maria Panna, jako mocná hříšníků orodovnice.

„Synu můj,“ praví, „dovol mi promluvit slovíčko před nevystihlou spravedlností Tvou.“

„Nejmilejší Máti,“ odpovídá Syn, „jest-liže úhlavnímu nepříteli Spravedlnost má nic nezapoví, jak by mohlo Tobě odeprěno býti, ana jsi Matka má a královna nebes!“

Krásná jako měsíc, výborná jako slunce, strašná jako vojenský šik uspořádaný, vyzve žalobníka mluvit pravdu, když se jej otáže:

Předně: „Pověz mi, pyšný anděli, znáš všechny myšlenky lidí?“

Žalobce: „Nikoliv, jen ty, které dle zevnějšího seznám jednaní a které uhodnouti mohu jakožto závěrky dřívějších úmyslů, jakož i ty, které jim sám do srdce vložím; ostatně přiznávám se, že nadpřirozená má vědomost od pádu obmezena jest jen na zlé myšlení, nikoliv na dobré.“

„Za druhé: Pověz mi, odbojníče, co může písmo v tvé knize shladiti?“

Žalobce: „Nic nemůže shladiti vinu v knize smrti, leč láska k Bohu. Kde tato láska jest — tam mizí hřích!“

„Po třetí se tě tážu, pověz mi, zatvrzelče, může-li býti hříšníka tak nečistého, tak Synu Mému protivného, aby nemohl obrácením se odpuštění a milostí dojíti, dokud ještě na světě živ jest?“

Žalobce: „Nikdo není tak hříšným, aby, pokud žije na světě, nebyl schopen polepšení a obrácení, pak-li jen chce.“

„Věztež tedy,“ promlouvá vznešená zástupkyně hříšníková: „Tato duše na konci své zemské pouti ku mně se obrátila, prosíc: Matko milosrdenství, Spomocnice nešťastných! nejsem hoden prositi Tvého Syna, ježto hříchové mojí příliš těžci a počet jich příliš jest velik; já jsem jej mnohokrát rozhněval, neboť více jsem miloval svět a jeho rozkoše, než-li Boha, svého Stvořitele, Vykupitele a Posvětitel.“

Pročž vznáším prosbu svou na Tebe. Smiluj se nade mnou; vždyť Ty nikomu, kdo Tě prosí, neodepřeš svého milosrdenství. Zasvěcuji, budu-li živ, ostatek života, vůli svou i srdce Tvému Synu, neboť to mně nade všecko trápí, že jsem nic dobrého ku cti Tvého Syna, mého Tvůrce neučinil — kromě Tebe nemám nikoho, ku komu bych se vrhnul.“

„S výrazem takového smýšlení odebrala se duše ta na věčnost. — Neměla-liž jsem této její vroucí prosbě vyhověti? Kdož by nezasloužil vyslyšení, když celým srdcem, celou silou vůle své takto prosí. Tím pak více to na mně jest, ana jsem matka milosrdenství?“

Žalobce: „O takovéto změně vůle já ovšem ničeho nevěděl; jest-li však tomu tak, chci důkazy.“

Matka milosrdenství: „Nestojíš mi za odpověď, ale staniž se tak k vůli dobré věci. Ty, nešťastníče, řekl jsi před tím, že jedině láska k Bohu jest s to, aby písmo z tvé knihy smazáno bylo.“

„Nuže, Synu můj! nechať otevře nyní knihu žalob, zda vše tam zůstalo, co předvedl, či něco smazáno jest.“

Žalobce: „Hrůzo! Vše — vše smazáno, zbylo jen něco málo.“

Druhý zástupce: „Po tomto vyznání žalobníkově, obrací se Soudce k anděli strážnému, kterýž až dosud nepohnutě byl stál na straně obžalovaného.

„Pověz, služebníče věrný, kde že jsou této duše dobré její skutky?“

„Ty, o Pane, znáš všechny věci, nejen nové ale i staré; Ty zkoumáš srdce i ledví; Ty pronikáš zrakem svým nejtajnější záhyby srdce lidského —

není mi třeba oznamovati něčeho, an již všecko víš. Toliko, abych zjevil Tvou velikou dobrotu a lásku, tak činím, když tuto před Spravedlností Tvou mluvím.

Od prvního jeho dechu do posledního jeho vzdechu stál jsem mu po boku na stráži a bděl nad jeho tělem i duší. I já vedl knihu, v níž jsem všecky jeho dobré myšlení, žádosti, řeči i skutky zaznamenával. Kniha ta má název: „poslušnost“ a dělí se rovněž na 7 dílů.

Jest to předně svatý křest, jímž jeho duše jest poznamenána na věky.

Za druhé: jeho zapírání, jevící se v postu, opomíjení zlého a v přemáhání pokušení.

Za třetí: jest to modlitba a dobrá předsevzetí.

Za čtvrté: jeho almužna jevící se v skutcích tělesného i duchovního milosrdenství.

Za páté: jeho naděje, které se, vzdor své hříšnosti, nikdy nespustil.

Za šesté: jeho víra, již co křesťan zachoval.

Za sedmé: jeho láska, kterou zvláště na konci svého života s milostí Ducha sv. spojil, aby ji nikdy více neztratil.“

Soudce: „Kde jest ta kniha?“

Anděl: „Stojí otevřena před Vševědoudností Tvou, o Pane!“

3. Dobrozdání soudcovo a výnos trestu.

Po těchto slovech druhého zástupce osloví Maria Panna žalobce: Hled jak ztenčily se listy černé knihy tvé a jak zbledla čern žaloby tvé.

„Běda, běda,“ zvolal ďábel — „jak jsem potřen; Tvé patě marné já činím útoky.

Však nicméně, duše ta pro zbytek svých hříchů zůstane po nějaký čas v moci mé.

Jak dlouho? Pane!

Soudce: „Dříve odpověz na mé otázky:

„Vyžaduje toho Spravedlnost božská, aby tato duše přišla do nebe čili nic?“

Žalobce: „Hodno a spravedlivě jest, aby tato duše takto ospravedlněna po právu došla nebeské blaženosti, avšak dříve musí býti od zbytku svých hříchů očištěna.“

Soudce: „Pověz přítomným zde, co za trest bys usoudil této duši?“

Žalobce: „Aby zůstala v mé moci, dokud zcela očištěna nebude.“

Soudce: „Ukrutníče, zapovídám ti, abys dle své zlovůle s ní nakládal; trestána bude, nikoliv jak ty bys žádal, nýbrž jak vyžaduje Spravedlnost má. Dle velikosti viny říditi se bude i trest.

Trojím způsobem zhřešila zrakem; trojím způsobem sluchem; trojím způsobem citěním. Trojím způsobem bude trestána v očištcí: Máš shlížeti se v hříších svých, zhlížeti tebe ve zlobě tvé, zhlížeti hrozné tresty svých spoluvinníkův.

Nechť proniká duši tu nesmírná hanba, poněvadž dříve jí sebechvála byla nade vše. Ať zakusí hanu a opovržení, poněvadž světu horlivěji sloužila, než mně Bohu svému.

Ať pocítí bolest ohně, dokavad jako zlato očištěna nebude tak dlouho, jak dlouho si na zemi přála beze mne žítí, a poněvadž sobě přála žítí do skonání světa, odsouzena budiž tak dlouho trpěti: neboť ten, kdo si přeje rozdělen býti a spojití se se mnou, zaslouží nebe beze vši zkoušky; kdo si přeje déle žítí, aby se mohl na smrt připravit, které se stále obává pro její hořkost, projde jen menším utrpením; kdo však k vůli dlouhému žítí na zemi pohrdá blažeností nebeskou, bude rovněž tak dlouho trpěti v očištcí.

4. Přímluvy.

Po tomto výroku spravedlivého Soudce vstupuje láska za prostředníka, a sice především láska Máteře Boží.

„Požehnán buď a zveleben, Synu můj, zvelebena též Spravedlnost Tvá, jež vzdor všemu milosrdenství u veškeré své platnosti zůstává.“

Ačkoliv v Tobě vše vidíme a skrze Tebe víme, oznámíti přec na poučenou jiným račiž, co by tak dlouhý čas trápení v ohni očistcovém zkrátiti mohlo; jakými prostředky lze uhasiti žár ohně toho?“

„Tobě, Máti má, nic nemůže býti odeřeno, Tys Matka milosrdenství, Ty všem milost a blaženost zjednáváš.“

Tři to jsou prostředkové, jimiž lze tak dlouhý čas trestu zkrátiti.“

První jest navrácení všeho nespravedlivě nabytého jmění; neboť spravedlnost toho vyžaduje, aby duše tak dlouho trpěla, dokud všecko nespravedlivě jmění do posledního halíře nebylo nahrazeno pozůstalými, neb přímlovou svatých, neb almužnami přátel, neb očistou v přiměřeném poměru k nepravému jmění.“

„Druhý prostředek jest hojné udílení almužny; neboť almužnou se hřích vymaže, jako vodou oheň uhasí.“

„Třetí prostředek jest obětování mého svátostného těla na oltáři.“

„Tyto tři prostředky jsou s to, aby duši pozbavily muk očistcových.“

Tu táže se královna nebes: „Jakou pak výhodu má tato duše za ty dobré skutky, jež pro Tebe byla vykonala?“

„Každý dobrý skutek, i to nejskrytější dobré myšlení za čest a slávu mou odměněno bude; to vše nyní bude vznášeti se před ní a zjedná jí občerstvení a potěchu.“

„Čím to je, že odsouzenec tento tak tiše se chová, ani jako by živ nebyl?“

„O mně napsal prorok: jako beránek před tím, kterýž ho střížce, oněmí a neotevře úst svých.“

„I já stál před nepřátely svými jako jeden, jenž mluvití nemůže; to ale nepohnulo duši touto, neboť ona sobě z umučení a smrti mé pramálo dělala. Protož vyžaduje toho Spravedlnost, aby jakož já tehdy před soudcem svým úst svých neotevře, i ona před svým soudcem oněměla.“

„Požehnán budiž, Synu můj, jenž nic nečiníš bez spravedlnosti. Ty's pravil, že duši této mohou její přátelé pomoci. Nuže, nebude Tobě neznámo, že ona mně trojím způsobem sloužila.“

Předně svou zdrželivostí, neboť na svatvečery mých slavností činila si ujmu; za druhé modlila se žaltář; za třetí zpívala na poctu mou nábožné písně.“ —

„Pak-li že tedy, Synu můj, hotov jsi vyslyšeti prosby její přátel na zemi, tu prosím i já, abys mne vyslyšel.“

„Čím výše kdo v lásce stojí, tím více prosby jeho platí; poněvadž Ty ale v milování mém nejvýše stojíš, žádej, zač chceš a stane se Tobě.“

„Prosím tedy, nejmilejší Synu můj, aby tato duše zbavena byla společnosti tohoto zlého ducha, aby nemusila stále slyšeti jeho hanu a hanbu svoji a nemusila trpěti nejhroznější muka duševní chladnosti, jež zasloužila svojí lhostejností k Tobě.“

„Budiž podle vůle Tvé, jak Jsi prosila, necht se stane!“

„Požehnána budiž Láska Tvá a Milosrdenství!“

V tomtéž okamžení objevil se jeden ze světců, jichž tu byl nepřehledný zástup, a pravil:

„Čest a chvála, sláva a díkučinění Tobě, o Pane Tvůrce a Soudce! duše tato oddána mi byla po čas svého na světě obcování, onať mne a společníky mé ctila, ku cti mé ukládala si i půst, pročež prosím ve jménu těchto svatých i ve jménu mém, aby Jsi se smilovati ráčil nad ní a jí na přímlovu naši pokoje popřál, by zlí duchové nesměli její mysl zatemniti, by jí tak nikdy nezmizela hvězda naděje.“

Soudce: Ačkoliv tohoto trestu zatemnění mysle vším právem zasloužila, chci na zásluhy Vaše i tento trest zmírniti; nemá nikdy zakrytou býti před ní její blaženost budoucí.“

Sbor svatých: Zveleben budiž Bůh ve spravedlnosti, neboť Ty soudíš a nenecháš nic bez trestu!“

Anděl strážný: „Od prvního okamžení, kdy duše tato spojila se s tělem, provázel jsem ji, jak mi Tvá láskyplná prozřetelnost byla velela; ona přec někdy mých vnuknutí dbala — pročež prosím za smilování, za milost pro ni!“

„I tvá prosba došla vyslyšení!“

Vidění svaté Brigitty zmizelo.

(Kniha VI. kap. 39. Visiones stae Brigitae.)

5. Vysvobození.

Po čtyřech letech plných proseb církve bojující a přímluv církve vítězné vyšla — dle jiného vidění téže světice — duše ta z očiště v průvodu svého anděla strážného do nebe.

Někdejší protestant — kardinálem.

Životopisná črta od —š. —k.

Jak nevyzpytatelnými jsou cesty Páně, toho jasným dokladem jest kardinál a kníže-opat Fuldský, Bernard Gustav. Týž narodil se r. 1631. jako nejmladší syn panujícího markrabí Bádenského, Bedřicha V. Švédský král Gustav Adolf byl mu při křtu kmotrem a po něm obdrželo dítě jména Gustav Adolf, která později, po přestoupení jeho ku církvi katolické, změněna byla v Bernard Gustav k upomínce na jednoho z předků, o němž šel jeden hlas, že zemřel ve stavu svatosti: Bernarda Bádenského.

Ve svém mládí věnoval se princ vojenství a nabídl služby své nejprv republice Benátské, pak koruně švédské a posléz říši německé, v kterémžto postavení prodělal válečné tažení proti Turkům a zúčastnil se r. 1664 krvavé bitvy svato-Gotthardské. Avšak ještě před opuštěním dráhy vojenské nastoupil z nenadání dráhu jinou. Po skončené cestě do Hollandska a Itálie zřekl se totiž víry Luterovy, v níž byl odchován, a složil ve vší tichosti ve Františkánském klášteře v Heimsheimu (v Elzasích) r. 1660 katolické vyznání víry. Po třech letech odcestoval do Říma, kdež veřejně se přiznal k církvi katolické a přijal od této chvíle jména Bernard Gustav. Pohnutky k tomuto kroku vylíčil v malém latinském spisku: „Sex motiva,“ v němž uvedl, že ku přestoupení jeho k církvi Kristově přispělo nejvíce místo v evangeliu sv. Matouše kapitola 16. verš 18. (o skále Petrově), jakož i stať o následování Krista od Tomáše Kempenského. *)

Po svém obrácení a po skončení turecké války zamýšlel Bernard Gustav věnovati se stavu duchovnímu a k důkladnému připravení se na tento důležitý krok odebral se do benediktinského kláštera v Johannesberku, kdež prodlel až do 2. července 1666. O tamním jeho životě se praví: „Pokud u nás meškal, řídil se všemi předpisy, týkajícími se jídla, pití, zachovávání postu i mlčení a každodenně z rána i na večer objevil se v choru, aby zúčastnil se officia. Poněvač již čtvero nižších svěcení jemu uděleno bylo, nosil kleriku a biret. Lože jeho sestávalo z pouhého slamníku. On vlastně nebyl žádným novicem, nýbrž prodělaval toliko kandidaturu, jak jest obyčejem v klášteřích helvétské kongregace Benediktinů.

Z poslušnosti k císaři Leopoldovi opustil Bernard Gustav zamilovanou samotu v Johannesberku a vstoupil do knížecího Benediktinského kláštera

*) Velice usilováno bylo o to, aby také otec princův, panující markrabí Bedřich, byl za svého pobytu získán katolické církvi, rovněž i krásná a vzdělaná princezna Kateřina Barbora Bádenská, kterou císař Leopold I. přál si pojmouti za choť; avšak marné úsilí. Za to následoval příkladu princova synovec jeho Karel Bedřich, markrabí Bádenský, který r. 1671 v Římě vrátil se ku kat. Církvi.

ve Fuldě, kde přijal dne 5. října 1667 řeholní roucho sv. Benedikta. Noviciát svůj odbyl na hoře sv. Petra ve Fuldě, kdež složil také sliby, směl však se svolením papeže přijmouti hodnost kanovnickou nejprv v Kolíně, pak ve Štrassburku a posléze v Lutlichu. Na odporučení císaře Leopolda jmenoval jej kníže-opat a kapitula Fuldská koadjutorem s právem nástupnictví, jako byl rovněž jmenován koadjutorem Siegburkským a říšského opatství Kemptenského. Podobně obdržel i proboštví Holzkirchenské. Na kněze posvěcen byl v Badenu světícím biskupem Špýrským.

Jak jsem již podotkl, směl Bernard Gustav i po svém vstoupení do řádu Benediktinského podržeti svůj kanonikát v Kolíně i jinde, za kterouž příčinou udělil mu papež Klement IX. dispens. Tu otázala se kapitula Kolínská Kostnické kapituly, zdali jest markrabí Bernard Gustav oprávněn, podržeti si kanonikát kolínský i tehdy, když náleží řeholi. Na to odvětila Kostnická kapitula: „Nalezli jsme, že toto počínání jeho knížecí milostí pana markrabí jest nebezpečným prejudicem, který by mohl míti zhoubné následky pro všechny řehole. Proto budiž celá tato záležitost bez prodlení předložena římskému Veličenstvu a říšským metropolitům, aby tito společně jeho Svatosti papeži vyložili, jak škodlivé důsledky mohly by vyplynouti z této nepřistojnosti.“ Zdali kapitula Kolínská této rady poslechla a zakročila, není známo, ale tolik jest jisto, že krok ten zůstal bezvýsledným.

Dne 5. ledna 1671. rozřehnal se kníže opat Fuldský, Jáchim z Grave-neggu, s tímto světem. Pohřbení jeho mrtvé schránky odloženo bylo až ku 4. únoru, do příchodu koadjutora Bernarda Gustava, který se tehdy zdržoval v Kemptenu. Teď se stal knížetem-opatem Fuldským Bernard.

Země Fuldská úpěla již po celou řadu let pod nesnesitelným téměř jhem židovským. Avšak nikdo nepropůjčil sluchu těžkým vzdechům obyvatelstva, nikdo nestaral se o zjednání nápravy. Tu obrátili se tito k novému opatu s prosbou, aby aspoň snesitelnějším učinil jim toto židovské břímě, pod nímž klesají. A Bernard Gustav slíbil jim nejen polevu, nýbrž úplné odstranění tohoto jha, pak-li zemské stavy budou jej v této snaze podporovati. Tyto pokynu jeho uposlechly a dne 1. dubna r. 1671 vydán byl rozkaz Fuldskému židovstvu, aby se během čtvrt roku vystěhovalo; své nemovitosti mohlo prodati a movitosti vzíti s sebou. Z toho povstal nesmírný jásot v celé zemi; nový opat nazýván všeobecně „otcem vlasti.“

Dne 8. června 1671 zavítal do Hammelburku, aby přijal hold tohoto druhého města své země, při kteréž příležitosti posvětil kámen k nové kapli sv. Antonína, která měla býti zbudována na památku osvobození obyvatelstva od židů.

V roce 1772 stal se Bernard také knížetem — opatem Kemptenským a v témže roce zakročením císa. Leopolda kardinálem sv. římské církve. Téhož roku zavítal do Johannesberku v tichém odlehlém Porýnsku, kdež ubytoval se v téže cele klášterní, v níž před lety připravoval se ku svému duchovnímu povolání. Při odchodu svým vzal odtud s sebou dva kněze, aby kážeň v klášteře Fuldském zřídili dle vzoru zdejší kongregace.

Poněvác tou dobou uprázdněno bylo biskupství Luttišské, ucházel se o ně Bernard a odcestoval tam r. 1674. Avšak jako věrný přívrženec císařův a říše přišel tam do sporu s kurfirstem Kolínským a Ludvíkem XIV. Francouzským, z kteréž příčiny byl na zpáteční cestě do Fuldý přepaden oddílem francouzských vojnů a zajat. V této své trapné posici učinil slib ke 14 pomocníkům, jež byl častěji vzýval za dob dřívějších. A vskutku podařilo se mu uprchnouti; avšak jeho stkvosty, listiny, jakož i průvod zůstaly v rukou protivníkůvých. On sice učinil všechny možné kroky, aby dostalo se mu náhrady i zadostučinění, ale marně. Vzдор tomu dostal slibu, danému v hodině nebezpečí.

Roku 1676 podnikl naposledy cestu svou do Johannesberku, v době, kdy tamní opat slavil své kněžské druhotiny, jemuž kardinál assistoval. Odtud odebral se do Říma ku volbě papeže. Jmenovitě jeho přičiněním se stalo, že tiáry dosáhl Innocenc XI.

Krátce před svou smrtí opustil Fuldu a odebral se do Hammelburku, odkudž zavítal do Altstadtu, kdež se ubytoval v klášteře. Sklíčen nemocí, obcoval denně mši sv., již sloužil jeho dvorní kaplan, sám modle se růženec. Na sv. Tomáše zhoršila se nemoc tou měrou, že již časně ráno povolán byl kvardián klášterní, aby kardinála vyzpovídal. Po té přijal nemocný tělo Páně a na štědrý večer byl zaopatřen svátostmi umírajících. O svátku sv. prvo-mučedníka Štěpána o 10. hod. večerní usnul na věky.

Kardinál nařídil před svou smrtí, aby tělo jeho bylo převezeno do Fuldy, srdce do Kemptenu a vnitřnosti aby zůstaly v Altstadtu, kterémuž přání vyhověno.

Tak skončil pozemskou svou pouť někdejší Luterán, dosáhnuv nejvyšší důstojnosti, jakou katolická církev svému knězi propůjčiti může. Skonal se slovy: „Ježíši, v Tobě jsem žil, v Tobě umírám!“ —

FEUILLETON.

Odplata za zrádu.

W. — Bylo to v roce 1815., za strašné války spojených vojsk evropských proti dobyvateli Napoleonu I., když proslulý jeden vojevůdce rakouský na pochodu svém proti hrdemu městu nad Seinou ubytoval se v útulném zámku bohatého velkostatkáře francouzského v departementu Yonneském. Majitel tohoto panství, Francouz tělem i duší, byl si dobře vědom, jak zběsile počínali si krajaní jeho v dřívějších letech na vítězných svých pochodech Německem a Ruskem proti obyvatelstvu zemí nepřátelských, označující cestu, kudy táhli, krví a zříceninami kvetoucích druhdy osad a domníval se proto, že nyní, když karta se obrátila, vítězstvím opojený nepřítel vrátí Francii všecky ty šlehy, jimiž druhdy všemocný císař Evropu častoval, že bude spláceti stejné stejným, — oko za oko, zub za zub, nevěda, že všicki, vítězové i poražený, chovají jediné vroucí přání, aby vrátili zubožené Evropě mír, jedním toliko mužem ohrožovaný; byv tedy zpraven o tom, že vojska francouzská prohrála v Nizozemí několik důležitých bitev, jakož i že sbory spojených mocnářů již již mohutnými proudy zaplavily nivy francouzské, směřující do nitra země, — do metropole Seqanské, předsevzal si, že z opatrnosti odklidí ze zámku všechny své stkvosty, jakož i drahocenné nádoby, dříve než se stanou obětí hrabivého nepřítel. Dal tedy pobiti velkou dřevěnou bednu železem a do ní složil nejen všechny rodinné památky, vzácné klenoty a stříbrné přibory, nýbrž i peníze, jichž nutně nepotřeboval, pak kázal v odlehlém koutě rozsáhlé zahrady vykopati jámu a zde ukryl největší část svého jmění. K této práci, již ovšem sám nebyl s to vykonati, použil dvou sloužících, k nimž choval největší důvěru: Jakuba a Benjamína. Jakub byl již dávná léta ve službě zdejšího panstva, ještě když otec nynějšího majitele vedl správu rodinných statků a úlisností, jakož i lichocením dovedl získati si přízeň domáří paní, která, jako většina dám Francouzských, dbala ponížených, sladkých slov, byť i ze srdce jedem přeplněného prýsticích; všeobecně považován Jakub za věrného služebníka, který jest pozorným na každou příhodivší se maličkost a to bylo příčinou, že i nedůvěřivý z počátku pán počal mu poněmáhu důvěřovati, až cele mu naklonil srdce své. Benjamín sloužil zde sice teprve krátký čas, ale svou pílí a svědomitostí, jakož i naprostou oddaností k pánu svému získal si záhy jeho přízeň tou měrou, že si jej ze všeho služebnictva nejvíce oblíbil. Těchto dvou mužů použil tedy statkář ku provedení svého záměru; za temné noci poklady zakopány. Když jáma pečlivě byla upěchována a místo k nepoznání urovnáno, vzal pán oba sloužící do svého pokoje, kdež — u přítomnosti manželky jeho — museli mu slíbiti, že zachovají o této věci nejpřísnější mlčelivost. „Až nepřítel opustí naši vlast,“ pravil, „pak vy-

zvednete z lůna země za dne, co v noci jste zakopali a já osvědčím vám v hojně míře svoji vděčnost a uznání; znáte mne již dosti dobře a víte též, že umím dané slovo splnit!“ —

Zatím spojená vojska postupovala stále ku předu; Francouzové mohli jen slabý klásti odpor, sbory jejich jeden po druhém na hlavu poraženy a rozprášeny a tak se stalo, že jednoho dne byla také krajina, o níž v tomto vypravování řeč, zaplavena nepřátelskými vojínky všeho druhu zbraní a v zámku již zmíněném ubytoval se rakouský general. Hlavní město kapitulovalo. Vítězové slavili do něho svůj vjezd, konec války se blížil, toliko bylo ustanoveno, aby vítězné armády zůstaly nějaký ještě čas ve Francii, dílem ku zjednání pořádku, dílem ku zotavení vysílených již vojínů.

V této době se stalo, že sloužící Jakub, za tak věrného považovaný, přiblížil se kdysi nepozorovaně ku generalovi, v zahradě se procházejícímu a učinil mu nabídku, že mu poví o skrytém pokladu, pakli mu za to vyplatí 100 Louis d'orů a zachová o všem přísnou mlčenlivost.

Šlechtitný důstojník byl nad špatností tohoto člověka celý užaslý, nicméně však slíbil ničemnému zrádci, že mu žádanou částku vyplatí, jakmile jen slíbený poklad octne se v jeho ruku; tu zasvětil jej sluha do tajemství a ukázal mu i místo, kde byla bedna skryta. —

Při obědě tázal se generál nenápadným způsobem svého hostitele, je-li zvykem u zámožných rodin francouzských užívati při jídle stříbrných příborů a zdali i on nějakých má.

Tento rozpačitě přisvědčil, doložil však, že ani ve snu netušil, že mu štěstěna dopřeje hostiti ve zdech svého zámku tak přívětivého nepřítele a proto že všecko z obavy před ztrátou v čas ze zámku dal odstraniti.

„Tak?“ — opětoval general, zachmuřiv se, neboť jej mrzelo, že hostitel skrývá před ním vyzrazené již tajemství.

„Ano!“ odvětil váhavě Francouz, „odeslal jsem vše do svého domu v Paříži!“

„Nu, — učinil jste také dobře!“ doložil general s úsměvem a přetrhl rozmluvu.

Manželka statkářova neočekávala z tohoto intermezza nic dobrého. Ona byla mezi obědem dobře pozorovala generala a vyčetla z jeho obličejce, že se cítil uraženým. Ne bezdůvodně tedy soudila, že tajemství bylo prozrazeno.

Na Jakuba však měla tak málo podezření, že se mu svěřila s tím, co ji tížilo a tázala se jej, zdali by jí snad nemohl v této věci podati bližší vysvětlení.

„Na to je snadná odpověď!“ odvětil bez rozmýšlení Jakub. „Vždyť je tu Benjamín, před nímž jsem již často milostivou vrchností varoval; ten zrádce, jakmile má jen chvíli volného času, již je u pobočníka generalova, hoduje s jeho sloužícím a chci hlavu svou položit pod meč katův, pakli on nezradil tajemství mu svěřené!“ —

Ještě téhož večera poradila svému manželci, aby dal povolati ze vsi na zámek místního sudího, by Benjamína co nejdříve vyslechl a dle výsledku vyšetřování buď jej okamžitě ze zámku odstranil, aneb na dále ve službě podržel.

To se skutečně stalo. Jakubovi bylo nařízeno, aby uvedl tajně místního soudce do zámku. Tento muž byl snad vším, jen ne ctnostným. Věda, že Jakub požívá u vrchnosti nemalého vlivu a že mu tudíž může býti prospěšným, dal se od něho podplatiti s tou podmínkou, že se mu podaří poctivého Benjamína ze zámku vystrnaditi. Proto také po skončeném výsledku oznámil sudí panstvu, že se Benjamín po celou dobu vyšetřování choval velice drze a všecko popřel, poněvadž pak drzost není žádným důkazem nevinny a kromě toho i stále měnění barvy v obličejce nescvědčí o čistotě svědomí, poněvadž pak dále nemohl zapřít, že byl několikrát v komnatě pobočnickové, kamž jej, poněvadž týž měl svého sluhu, nemohly žádné povinnosti volati, z těch všech důvodů pokládal jej sudí za nebezpečného a radil, aby tento člověk za

nynejších dosti již nebezpečných časů byl ze zámku i ze vsi bez meškání odstraněn.

Tento náhled došel sice souhlasu, statkář však pravil: „Propustíme-li z čista jasna Benjamína a zůstavíme-li jej bez chleba, mohl by se nám, když je tak zlomyslným, všemožně mstít; dám mu tedy list na svého bratra v Troyesu, svěřím mu dobrého koně ze své stáje a postarám se, aby jej tam zdrželi aspoň na tak dlouho, co pobudou u mne nepřátelští vojíní; po uzavření míru a zjednání opětého pořádku budeme moci teprve učiniti, v čem nám opatrnost dnes brání!“ —

A tak se i stalo. Za jitra následujícího dne opouštěl Benjamín zámek, nastupuje vzdálenou cestu s psaním.

Uplynulo několik klidných dní; ani general, ani jeho pobočník neznamenali, že by byl v tomto zámožném domě chyběl sloužící. — Jedenkrát procházel se po skončeném obědě general se svými hostiteli v zahradě a oba manželé nemohli dosti vynachváliti laskavost a dobrosrdečnost, s jakou se vítězští nepřátelé ve Francii chovali; tu pravil general jako by nahodile: „Nuže i já chci vám po sobě zůstaviti trvalou upomínku na sebe a své lidi. — Což abych tak zasadil zde v zahradě nějaký stromek, který by vám i vaší milé rodině v budoucnosti připoměl tu vážnou dobu, kdy uprostřed těchto zdi dleli nepřátelští vojíní!?“

„Ach ano!“ odvětila radostně paní, „tato myšlenka jest velkolepá, pane generále! Růžový keř! Postarám se ihned, aby sem byl nějaký dopraven a ujišťuji vás, že budu oň po celý svůj život pečovati, jej před nepohodou chrániti a jako nejmilejší památky jeho si vážit!“

„Dnešní doba, milostivá paní, nehodí se pro růže!“ odušil vážně šlechtný vůdce; „chci vám zasaditi raději strom lípový; jsemť původem Slovan a lípa jest nám stromem posvátným, značíc symbol mohutnosti, jednoty a věčné svěžesti všech slovanských kmenů. Ve stínu tohoto krásného stromu, až parné slunce své hřivé paprsky kolkolem rozleje, vzpomínejte, draží přátelé, na rakouského generála, který jako vojn byl nepřitelem vašeho císaře, jako Slovan pak přítelem francouzského národa!“ — — —

Ještě téhož večera přineslo na jeho rozkaz několik vojnů mladý lípový strom z nedalekého háje.

Následujícího dne pravil general po skončené tabuli: „Pobyt náš ve Francii vyměřen jest jen na krátko a proto si přeji, aby zasazení stromu dalo se dnes a by tomuto aktu obcovali všichni obyvatelé tohoto domu!“

Prání tomu vyhověno, také služebnictvo všechno povoláno; vojsko, na zámku tábořící, dostavilo se v plné zbroji. Když general tázal se statkáře, kde by měl strom zasaditi, ponechal mu tento na vůli volbu místa.

General rozhlížel se chvíli pátravě po zahradě a pravil: „Aby tedy strom nikde nepřekážel, zasadíme jej tam u zdi!“ po těch slovech kráčel přímo k místu, kde byla bedna ukryta a nařídil svým vojnům, aby zde vykopali jámu.

Hostitel zbledl, zachvěv se na celém těle. Marně činil proti tomu všeliké námitky; ujišťoval, že právě na tomto místě chce si zbudovati besídku, že do tohoto zákoutí nevnikne ani jediný sluneční paprsek, že v této půdě nebude se stromu dařiti atd. General však zůstal neoblomným, setrval na svém a sotva shlédł bednu v tomto místě zakopanou, nařídil poddůstojníkovi, aby přivedl Jakuba, který, věře nebezpečnosti a nemoha nikdy uniknouti, poněvač vchod ze zámku byl strážěn dvěma vojnými, hleděl se skrýti v některém pokoji.

S pracným namáháním podařilo se vojnům, dostati těžkou bednu na světlo denní. K líčenému úžasu generálovu nad tímto nálezem a k jeho dotazu, co by to bylo za bednu, přiznal se hostitel ku všemu, řka, že zde dal bednu se svými klenoty zakopati z pouhé opatrnosti a upřímně ujišťoval, že by toho byl neučinil, kdyby byl mohl tušiti, že bude ve svém zámku hostiti tak šlechtného a ctihodného nepřitele.

„Mám za to, že tyto poklady budou ve vašich komnatách lépe stráženy, než zde,“ pravil s úsměvem generál a poněvač poddůstojník přiváděl právě Jakuba, strachem na celém těle se třesoucího, vyjevil všem přítomným, že tento darebák to byl, který mu tajemství ono vyzradil a nařídil dvěma vojínům, aby v odměnu tohoto činu místo slíbených 100 Louis d'orů vyplatili tomu zrádci na téže bedně 100 ran holí.

Statkář a choť jeho prosili generála, aby mu trest prominul; avšak marně. Nepovolil, toliko svolil, aby nemuseli býti přítomni tomuto divadlu. Služebnictvo však muselo zde zůstat i býti při vykonávání rozsudku.

„Tento špatný chlap,“ pravil generál, „musí obdržeti upomínku na dnešní den!“ a bez milosrdenství nařídil okamžité provedení exekuce, což se též stalo. Po té byl bídný zrádce polomrtev ze zahrady vynešen, statkář i manželka jeho znovu přivoláni a v jich přítomnosti zasadil teď generál lípu, která snad až do dnes rozpíná své smaragdové perutě jako svědek slovanské šlechtnosti a spravedlnosti.

Jakub dopraven byl do polní nemocnice a zde po delší době vyléčen. Že službu svou v tomto zámku více nenastoupil, rozumí se samo sebou.

Benjamín byl okamžitě zpět povolán, nastoupil místo Jakubovo, obdržel za svou věrnost slíbenou odměnu a těšil se na vždy neobmezené důvěře svých pánů.

S m ě s.

Křesťanští mučedníci v Africe. Lonského roku došla z missionářského okršku kardinála Lavigerie právě tak ohromující, jako povznášející zvěst o mučednické smrti teprv nedávno ku Kristově víře přivedených domorodců ze země velkých jezer v střední Africe. Apoštolský vikář z Nianzy, monsignor Livinhac, podal o tom představenstvu propagandy následovní zprávu: Představený křesťanských obcí missie naší, Karel Luanga, byl zajat a od svých souvěrců odloučen. Doufáno, že podaří se, přiměti jej k odpadnutí. Jakýsi Sengole nabídl se pohlaváru kmene, že přivede Luangu k rozumu. Počal jej tedy zvolna spalovati; začal u nohou. „Ať tedy přijde tvůj Bůh a zachrání tebe,“ posmíval se. Tázaný odvětil s největším klidem: „Ubohý bloude, nevíš, co mluvíš. Mně jest, jako bys poléval tělo mé vodou. Ale pakli budeš dále Bohu se rouhati, uvrhne tě jednou do opravdového ohně.“ Mlčky snesl další, pozvolné mučení, až vypustil duši. Jiný kat, jménem Mkadjanga, dostal nařízeno, aby 46 jinochů a děti křesťanských obcí buď přiměl k odpadnutí, aneb je zahubil. Byli tedy všichni pohromadě přivedeni na vrch Namungongo, blíže missionářské stanice Sancta Maria de Subaga. Všechny pokusy, zviklati je u víře, potkaly se s nezdarem. Tři nejmladší z nich zamýšlel kat ušetřiti a postavil je tedy stranou, aby pohledem na muka svých soudruhů byli zastrašeni. Mezi 43 mladíky nalézal se také katův syn. Ještě jedenkrátě naléhal naň otec: „Milý synu, svol aspoň, abych tě u sebe skryl; nikdo tě nenalezne.“ „Otče,“ odvětil hoch, „nechci se dát sebou skryti. Ty's jen otrokem královým; on ti rozkázal, abys mne usmrtil; neusmrtíš-li mne, budeš míti darmo nepřijemnost z toho a těch chci tě ušetřiti. Znáš příčinu své smrti; jest to mé náboženství. Otče, zab mne.“ Tu svázal jej Mkadjanga a udeřil jej sochorem tak prudce do spánku, že hoch byl okamžitě mrtev. Na zmíněný vrch nanesli pohani velké množství roští. Tím obložili mladistvé vyznávače, položili je řadou podle sebe a zapálili. Z praskajících plamenů slyšeli pohané, jak nevinné oběti jejich odříkávaly modlitby, kterým je byli missionáři naučili. Po půl hodině bylo lze spatřiti polospálené mrtvoly a něco popele. Tři nejmladší hošiči zatím stáli stranou a čekali, brzy-li také na ně dojde. „Proč pak i nás neusmrtíte?“ volali. „Vždyť my jsme právě tak dobrými křesťany, jako ti druzí; my jsme víry svojí nezapřeli a nezapřeme jí nikdy.“ Mkadjanga jako by jich ani neslyšel. Neměl již tolik odvahy, aby i tyto děti povraždil. „My si vás necháme na podruhé,“ odbyl jich krátce. Byli zatím odvedeni do vězení, jsouce svědky hrdinné mysli svých křesťanských bratří. Nám jsou k útěše slova Tertullianova: „Krev mučedníků jest semenem křesťanů!“ — k.

Svátky a jich poměr ku mravnosti. Slavením svátků vystupují jaksi tajemství náboženství v popředí, neboť se zdá, jakoby záznaky, jimiž Bůh život i smřt vyvolených svých provázal, znovu opět měly působnosti své nabyti. Vzdor tomu nelze zapřítí, že za dnešní lhostejnosti k víře, ba zřejmé nevěře, stále se vzímající, také těmto slavnostem významu se nepřikládá a pohlíží se k nim s neúctou. Avšak dá se dokázati, že tam, kde nejsou svátky zavedeny, jako na příklad u protestantů, také dni nedělní špatně bývají svěceny. Protestantští pasto-rové zřídka kdy se sejdou k poradám, aniž by si nestěžovali do nedbalosti, s jakou jich svěřenci slaví neděle. A hlavně, pokud mravnosti se týče, nepotřebují země katolické nijakž obávat se, že by porovnání jich k zemím protestantským vypadlo v jich neprospěch. Tak jest velkovévodství Meklenburské zemí veskrz protestantskou a má tedy to nesmírné štěstí, že nemusí slaviti s katolíky žádných svátků. A v této zemičce jsou kraje, v nichž nemanželské dítky desateronásobně zmohly se nad manželskými; ve 469 obcích připadá na $\frac{1}{3}$ manželských, $\frac{2}{3}$ nemanželských dětí a v 72 dědinách vůbec manželské dítky se nenalézají. V této zemičce však na mnohých místech ani nedělní bohoslužba se nekoná, poněvadž ani živá duše do kostela nevkróčí. Nemravnost a svátky nestojí k sobě v žádném jiném poměru, leč že, kde bohoslužba vůbec se nekoná, lhostejnosti tím více přibývá, jelikož příležitost k slyšení náboženského poučení z úst kněze a hold, Bohu vzdaný, odvrací od všelikých neřestí a zla, v nichž protestanti pro přílišný nedostatek ochranných prostředků proti nemravnosti tonou.

* * *

Ze života svaté Mathildy. Jako Faraonové Egyptští stavěli si velko-
lépe pyramidy jako poslední své útočiště po skončené pouti životem, tak zase
křesťanští mocnáři hledali útulek v chrámech, jimi zbudovaných. A tak také vy-
stavěl si císař Jindřich I. a jeho choť, svatá Mathilda, krásný kostel v Quedlin-
burku v Prusku, kdež také odpočívají. Jak kronikáři sdělují, byl tento chrám
votivním, na poděkování za vítězství r. 934 v krvavé bitvě u Merseburku dobyté.
Dle poslední vůle Jindřichovy byl Quedlinburg určen za vdovské sídlo jeho man-
želky. Kdož je s to, vylíčiti ten zbožný život, jakýž zde — odloučena od celého
světa — vedla! Z pravidla modlívala se žalmy již před prvním kuropěním a vrátila
se ve vsí tichosti opět do své komnaty, aby s nastalým dnem rozdělila mezi
čekající chudinu jídla a šatsvto. Mši svaté obcovala každodenně. Pro svoji velikou
dobročinnost byla u svého syna, císaře Otty I., obžalována za marnotratnictví.
Proto bylo jí vše odňato, ona sama z vdovského sídla svého vypuzena, až konečně
synové nahlédli křivdu, na matce spáchanou, a sami jí doprovdili do Quedlin-
burku. Když onemocněla, celé davy chudých k ní chvátaly, aby svoji dobrodítelku
aspoň ještě jednou spatřily. Také vnuk její, mohučský arcibiskup Vilém, k ní
zavítal, z jehož rukou přijala tělo Páně a sv. posledního pomazání. Když pak
čtvrtého dne chystal se na zpáteční cestu, doručila mu sv. Mathilda přikrov, jež
si sama byla pořídila a schovala, řkouc: „Budeš toho dříve potřebovati, nežli
já!“ A vskutku, — arcibiskup cestou náhle skonal. Umírajíc posypala hlavu po-
pelem, pravíc: „Nesluší se pro křesťana, zemřítí bez kajicného roucha a popele!“
Pak se poznamenala sv. křížem a klidně 14. března 968. zesnula. — Před oltá-
řem sv. Petra, z něhož se dnes zachovaly jen skrovné zbytky, jest dvě hrobů,
z nichž jeden označen jest deskou mramorovou, druhý pak pískovcovou; rozbitými
okny vniká ostrý vítr a déšť do vnitř svatyně a skučí svou básnou píseň nad
posledním odpočinkem velkého císaře německého Jindřicha I. a jeho manželky
sv. Mathildy. Noha cizincova zřídka kdy sem vkročí, za to však hrobka slíčné
hraběnky Königsmarkovy, milostnice Augusta Silného, a rodný dům Klopstockův
bývají zvědavci často navštíveny. Příčina toho podivného zjevu je snadno vysvě-
tlitelná; u protestantů pozbylo vše, co katolického, sympatií. Knižata a hrabata,
lačníci po církevním majetku, byli Luterem v nezřízených choutkách svých uko-
jeni, proto přilnuli k reformaci, katolicismus, kdekoliv to možno, tupíce. Teprve
po více než třech stoletích, dne 6. června 1858, byl biskupem Konrádem z Pa-
derbornu vysvěcen opět malý katolický kostelíček v Quedlinburku, kamž přeneseny
ostatky sv. Mathildy a chotě její, císaře Jindřicha.

Čtení Bohorodičky. Měsíc máj, zasvěcený nejkrásší růží nebes i země, poskytuje každému katolickému srdci příležitost, aby osvědčil lásku i vzdal úctu svoji královně andělů a všech svatých. Nebude od místa, zmíníme-li se z dějin minulosti o ušlechtilých zjevech křesťanské pokory a úcty, v jaké i vznešení duchové skláněli čelo své před matkou Kristovou. Za panování francouzského krále Františka I. osvědčili někteří luteráni svou nenávisť k nejblahoslavenější panně tím, že sochu její zohavili, urazivše matce Boží a její dítku Božskému hlavu. Nevole nad tímto bohoprázdným činem byla všeobecná a král nařídil, aby zločin ten byl veřejně usmířen. Za tou příčinou vypsál cenu 1000 dolarů na vypátrání zločinců a dal zhotoviti podobnou sochu ze stříbra. Dne 13. června 1528 zúčastnil se, provázen královskými princí, po skončení slavné mše sv., která sloužena byla u přítomnosti mnoha biskupů a prelátů, processí, při kterémž nová socha byla nesena na místo určené. Došed k místu zločinu, stanul průvod, císař sám vzal sochu Bohorodičky, postavil ji do kapličky, políbil jí úctivě nohy a dlouho setrval na modlitbách, osvědčuje tak veřejně svoji neobmezenou úctu k nejblahoslavenější Panně. — Dokladem, jak i duševní velikáni neostýchali se s důvěrou obracet se k Marii Panně, jest nám nesmrtelný básník Torquato Tasso. Když slavný tento muž ležel na smrtelné posteli, stál u něho mladý Rubens, genialní malíř, a plakal. Zrak umírajícího utkvěl na malém obraze Bohorodičky, jež měl Rubens zavěšený kol krku. Tasso prosil o tento obrázek, který před časem byl sám věnoval otci velkého umělce. „Dostaneš jej brzy zpět,“ pravil, „až v krátce vychladnou mé rty!“ Rubens uposlechl a proslavený autor „osvobozeného Jerusálema,“ drže křečovitě v rukou svých obrázek, zbožně se modlil. Po jeho smrti spěchal Rubens se svoji Madonnou do chrámu sv. Petrského, aby před tváří Boží zesnulého příznivce svého v lásce k Bohorodičce následoval. — Proslulý francouzský žurnalista, Ludvík Veuillot, o němž již v listě našem byla vícekrát učiněna zmínka, plavě se kdysi do Říma, spatřil náhodou v kabinetu kapitánově veliký obraz Marie Panny. To jej překvapilo a hovorný spisovatel, který pátral po látce jako kočka po myši, ihned začal rozmluvu s kapitánem. „Co říkáte, milý pane, tomu nečas, je to věru až k zbláznění, zdá se, že si zatančíme ve vlnách a vy jste přece tak klidným i při tak strašné nepohodě!“ — „Jsem 50 roků stár a 50 roků na moři, neboť jsem se na lodi narodil; tak starý námořník se hned neleká! — „Odpusťte, kapitáne, spatřil jsem ve vaší kabině obraz nějaké dámy, patrně to podoba protektorky této lodi?! Či snad je to nějaká svatá patronka?“ Kapitán se usmál a odvětil: „Císařské poštovní loďstvo dopravní již dávno neuznává potřebu protekce některého světce, — tato loď sluje Lykurg, znáte, prosím, onoho svatého? Dámu, o níž jste mluvil, ctím já osobně jako patronku a stalo se to následovně. Nebylo mým zvykem, vzhlížeti k nebi, ale jednou zadíval jsem se tam upřímně, když jsem již byl toho mínění, že staneme se obětí rozbouřeného moře. Nechovaje naději v lidskou pomoc, stal jsem se zbožnějším, než jsem se kdy domníval, že bych býti mohl. Učinil jsem slib matce Boží a tato nechtěla ve zdvořilosti zůstatí za mnou. Jako by vyšší mocí vedení, šťastně jsme vpluli do přístavu a splnili jsme svůj slib, kráčejíce bosou nohou, oděni bluzou a košilí a zpívajíce litanie, do chrámu „notre dame de garde.“ Matka Boží vrátila mi též manželku, která byla již na prahu smrti a obdařila mne dcerou; tyto dvě milé bytosti modlí se denně k Bohorodičce, abych nezhylnul na moři, nýbrž doma, s Bohem usmířen. Jděte tedy, milý pane, klidně do své kabiny a spěte tak bezstarostně, jako já!“ —

* * *

K čemu by Prusko mohlo teď „Polenfondu“ (200 milionů marků k poněmčení a poprotestantštění Poláků) **použítí.** Letos zdá se, jakoby příroda sama mstila se Prusákům za vyhlazování Poláků. Východní Prusko letos velice utrpělo povodněmi v poříčí řek Odry a Visly. Ministr Puttkamer, jenž právě z krajův zatopených se vrátil, líčí bídu lidu nade vše pomýšlení. Povodeň na Porýnsku r. 1882 byla prý hračkou naproti letošní v nížinách nogatských okolo Elbiny na Marienburku. Tři čtvrtě hodiny dostačily, aby krajina v objemu 4 mil byla na 10 stop vysoko zatopena. Lid musil v pravém smyslu slova v košilích utíkatí

a statek a dobytek živlu rozzuřenému zanechati. Utvořilo se nové jezero, z něhož jako ostrůvky vynikají statky na návrších. Sotva 10% statků stojí dosud nad vodou. — Co jsou statky vezdejší naproti živlům rozzuřeným? Přejde voda, podemele domy, přijde víchř, smete příbytek, přijde oheň a ztráví vše. Kdo včera byl ještě boháčem, dnes snad je žebrákem.

* * *

Kterak nakládá se v Německu s peticemi katolíků? Čtenářům známo, že pozůanské dámy poslaly německé císařovně za příčinou její návštěvy v krajích polských povodní stížených adresu díky a oddanosti, že však adresa ta byla vrácena s podotknutím: nepřijímá se. Dnes přináší „Constanzer Nachrichten“ upomínku na něco podobného, co stalo se před 20 lety v Bádensku. I zde posýlal katolický lid velkovévodovi petice s mnoha tisíci podpisův, v nichž těžce stěžováno bylo do vlády tehdejšího ministra Jollyho. Avšak petice ty z převážné části ztrácely se a nedocházely do rukou panovníka. Později ovšem dozvědělo se, kdo petice ty katolického lidu házel do koše. Byl to šéf kabinetní kanceláře, nepřítel katolíků a zednář. Když věc na veřejnost přišla, byl nevěrný úředník na místě propuštěn. V takových případech bývá nejlíp, adresy lidu podávatí panovníkům osobně.

* * *

Otázka na bohoslovce. Který pořádek jest správnější při zaopatřování: zpověď, sv. přijímání, sv. pomazání nemocného, jak u nás, nebo-li jak v některých krajinách francouzských obvyklý jest způsob: zpověď, pomazání a pak teprv sv. přijímání?

Někde kostelníci pekou tak tenké hostie a tak řídké, že sotva kněz, jenž přece větší částici sv. spůsoby přijímá, téměř ničeho na jazyku necítí; jest to předepsáno?

* * *

Mučenník pro nejsv. Svátost. Bylo to za času hugenotských válek, kdy v jedné katolické osadě ve Francii odvážili se konati veřejný průvod s nejsv. Svátostí do přírody. Cesta vedla kolem lesíka, jenž přináležel protestantům. V něm ukryt čekal nějaký bandita s puškou v ruce. Zrovna když rána namířena na kněze s Nejsvětějším — vyskočil z průvodu jeden katolík, v tom rána již padla a tento se skácel knězi k nohou. Kněz v ustrnutí měl tolik duchapřítomnosti a božského nadání, že vyňal nesjv. Svátost a podal ji umírajícímu se slovy: „Synu můj! Ty zajisté jsi hoden na místě a bez zpovědi přijmouti Tělo Páně, jež my tu veřejně uctíváme.“ A raněný obrance Svátosti oltární zemřel s Kristem v srdci.
(*Kat. miss. Bl.*)

Obsah „Obrany víry“:

Irské kněžstvo. — Spravedlnost a milosrdenství. Pohled do věčnosti. (Dle vidění svaté Brigity.) — Někdejší protestant — kardinálem. (Životopisná črta od —š.—k.) — FEUILLETON: Odplata za zradu. — Směs.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 45—48.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovni ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádatkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendář“ přihlášci se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Naši kněží — žáci sv. Petra.

V Tiberiasu, nedaleko jezera Genesaretského, strměla svatyně, která byla v nemalé cti u všeho lidu a slula chrámem sv. Petra. Týž vystavěn byl právě na místě, kde Kristus přenesl na prvního z apoštolů řízení své Církve. Petr obdržel rozkaz, aby pásł ovce i beránky Kristovy a rozkaz tento vykonal způsobem stkvělým, procestovav širé kraje východní i západní, kde všude hlásal víru v Krista a dosazoval biskupy, aby veliké dílo své trvale upevnil. Dějiny zachovaly nám jména mnohých těchto biskupů, kteří ctění jsou Církví katolickou jako mučenníci a zakladatelé biskupství. Tak dosadil Petr v Sicilii za biskupy sv. Pankraciá, Narciana, Berilla a Filippa, v Kapue sv. Priska, v Neapoli sv. Asprania, v Terracině sv. Epafrodita, v Aquikole sv. Marka, v Nepei sv. Ptolema, ve Fesule sv. Romula, v Lukce sv. Paulína, v Ravenně sv. Apolináře, ve Veroně sv. Egregia, v Padově sv. Prosdocima, v Syře sv. Tycina, v Aquilei sv. Hermagoru. Do Španěl poslal sv. Torquata, Etesifona, Sekunda, Judalita, Cecila, Hesichia, Eufracia. Do Němec pak sv. Eucharia, Egysta a Margiana.

Zvláštní pozornosti Petrově těšila se provincie Gallská. V Limogesu cti jako patrona svého biskupství sv. Marciala. Má to prý býti onen hošík, který přinesl Kristu Pánu na poušti chléb a ryby, jež pak On zázračným způsobem rozmnožil.

V Trevíru kázali sv. Maternus a Valerius, kteří jsou v martyrologiu označeni jako žáci sv. Petra. V Arlesu působil Trofius, o němž napsal sv. apoštol Pavel Timotheovi: „Zanechal jsem Trofina nemocného v Miletu!“ On byl od knížat apoštolských v Římě posvěcen. Sens cti za své patrony sv. Saviniana a Petruciana, Reměš opět sv. Sixta, Siricia a Memmia. V Besançonu kázal sv. Linus, byl však se svými soudruhy z města vypuzen a vrátil se do Říma k sv. Petru, aby se stal jeho nástupcem. Křtitelnice v Besançonu měla název: „pramen sv. Lina“. V Bourgesu působil svatý Ursin, v Seintesu sv. Eutropius, v Perigueuxu sv. Froncius, v Metách sv. Klement, v Marsu sv. Julian, ve Viennu sv. Krescensius, v Narbonnu sv. Pavel, který byl před tím místodržitelem Cyperským a jemuž ke cti dal si apoštol Pavel po svém zázračném obráčení totéž jméno.

Seznam apoštolských mužů, které byl Petr do světa vyslal, hlásat evangelium, nemůže býti úplně sestaven, neboť zuřivost pronásledovatelů rozšířila se i na akta o mučennících, poněvač měli v úmyslu, zničiti též jména kře-

stauská. Baronius sdílí náhled s Metafrastem, že Petr při pronásledování a vypuzování křesťanů i židů, vedle jedné legendy, přišel až do Bretagné a do Velké Britanie. Apoštolové, obzvláště pak Petr, vyplnili poctivě rozkaz Kristův: „Jdouce do celého světa, učte všechny národy!“ Oni uměli též sestaviti, zorganizovati a vojvoditi celé armády apoštolských mužů. A poněvač missie těchto byla zcela nová a velmi nebezpečná, musí odvaha a obětavost jejich tím větší vzbuditi úžas.

Sotva byl Petr stolec svůj v Římě postavil, již počalo pronásledování. On však nestaraje se o to, uváděl pomocí křtu vždy nové zástupy oveček v lůno Církve. Jak povznášejším dojmem působí pohled na místa, která ještě dnes v Coemeterium Osterianum lze nalézt, kde sv. Petr křtil a na oltář, na němž obět mše sv. přinášel! A tuto sv.-římsko-katolickou víru roznášeli žáci jeho z římských katakomb do celého světa a zpečetili ji svou krví.

Avšak i v jiném smyslu má sv. Petr nesčetné množství žáků. Jsouť to biskupové, kněží, řeholníci, kteří pokračují v jeho apoštolské působnosti po celém světě až po dnes. Oni schodili kříž na kříž toto pozemské údolí a všude činili dobře jako jejich mistr, oni byli světlem světa, jako jim Spasitel sám byl. Národové vželi v temnotách a stínu smrti, až vniklo k nim světlo evangelia. Spravedlivým i nespravedlivým, chudým pastýřům podobně jako mocným králům, prostým lidem, jako na př. staré Anně, kmetu Simeonovi, rybářům na jezeře Genesaretském, tak jako učeným mistrům Israelským, na př. Nikodemovi, zasvitlo slunko milosti a hřivými svými paprsky proniklo a ozářilo i srdce jejich. A tím sluncem byl Kristus, jakož pravil: „Dokud jsem na světě, jsem jeho světlem!“ (Jan 9, 5.). Po něm měli býti tímto světlem světa apoštolové, jakož i jich nástupci, biskupové, kněží a řeholníci. Právem velebena jest vzdělanost, již křesťanství s sebou přineslo, avšak často a v nepochopitelné zaslíbenosti chce se zapomenouti, že to byli právě oni muži, kteří s nebezpečím života procházeli nepohostinnými zeměmi, kteří odvážili se k barbarům a lidojedům, aby i v srdce těchto vložili símě křesťanské a pomohli jim vyběřiti z bahna pohanství k nadzemským výšinám, — ku stavu svatosti. Mnichové to byli, kteří odvykali národy válčení a lovu a učili je mírnějšímu způsobu života. „Mniši,“ praví protestant Mallet, „zjemňovali poučováním svým divoké mravy obyvatelstva, mniši, ti ubozí, nepatrní mniši, dovedli zlomiti tyranii šlechtý!“ — „Mnichové,“ podotýká jiný protestant, „skrotili tisíce barbarů a přivedli je k Bohu, a nebyli-li oplakáváni ve své vlasti, již pro Boha byli opustili, byli žáky svými po smrti co nejtrpčeji želeni.“ — „Řeholníci to byli,“ praví Herder, „kteří opisovali hebrejskou, řeckou a latinskou bibli, pečlivě ji opatrovali a potomstvu zbožně zanechali.“ — „Bylo velkou chybou,“ tvrdil dr. L. Oken, „že byly beze vší šetrnosti kláštery zničeny a duchovenstvo sesazováno. Takové hříchy bývají dříve neb později trestány, jak to již na své vlastní oči vidíme. Kde teď jest bohatství, klášterům uloupené, to jest jejich knihovny, sbírky přírodnin, přístroje fysikální? Kláštery byly učebnami i klenotnicemi celých zemí.“

„Žádné společnosti,“ ujišťoval Gibbon, „nebyl svět povinen takovými díky, jako řádu Benediktinů; jeden jediný z jeho klášterů učinil snad pro vědu více, než obě britské university v Oxfordu i Cambridge. Oni podivuhodní muži jsou stkvělým bodem našich dějin, podobní jsouc hvězdám v noci bezměsíčné a zářící nad námi tichým, vábným leskem. Protestantský dějepisec Cobbet vyslovuje mnišstvu neobmezenou chválu i z jiného stanoviska. „Kláštery nebyly jen zakládány v duchu ušlechtilé zbožnosti, nýbrž také státní obezřelosti. Ony neudílely jen chléb, nýbrž prostřednictvím jich šířen byl všeobecně blahobyt, štěstí a spokojenost. Největší příčinou bídy v Irsku jest nepřítomnost majitelů velkostatků, kteří výnos země v cizině prohýří a tím země chudne. Kdyby mělo Irsko dosud svých 800 klášterů, nemělo by dnešní bídu. Každý klášter byl majetníkem, který nikdy nezemřel, jeho pozemky nikdy neměnily vlastníka, jeho pachtýři nikdy netápali v nejistotě, jeho lesy nemusely se nikdy

chvěti před sekerou rozmarilých i marnotratných dědiců, krátce, klášter byl střediskem, jenž všechny kol sebe soustředíval, jmenovitě ony, kteří potřebovali podpory, pomoci a rady. Byla to společnost mužů či žen, která vedle obyčejné chytrosti vládla i značným jměním, jež dostávalo všem jejich potřebám! — Takový měly vliv kláštery na zušlechtění mravní, jak protestanti sami dosvědčují, které dnes naši osvícení filistéři vyhlašují jen za hnízda číré nevědomosti líných zahálečů a jako překážky vši vzdělanosti a o jichž zrušení usilují jak pomlouvační dějepisci, tak i penězochtiví státníci. Jak mnohá z těchto posvátných budov slouží teď za skladiště veteše a chrámy, z nichž po století zněly chvalo zpěvy, přeměněny ve stáje, odkud také slyšeti možno hlasy, — avšak lajcích a klouncích služebníků.

V prvních dobách církevních, kde tu i tam klíčící idea klášterních společností ještě zcela se nerozvínovala, byli to biskupové a kněží, kteří vzali na se úkol, mrávy lidu zjemňovati, vědy pěstovati a bohatými dary a almužnami pečovati o potřeby chudiny. Vzpomeňme jen na sv. Vavřince. Oni proslulí mužové zlatého věku, oni velcí patriarchové, biskupi a kněží, jež ctíme jako učitele církevní a sv. otce, žili jako řeholníci a byli i dleem jich zakladateli. Tito zbožní svatí mužové bojovali s výsledkem proti nelidskosti, nekázni, krvežíznivosti a smyslnosti řeckého i římského pohanství a na víru obraceným knížatům zakládali křesťanské státy. Tito uznali vděčně dobročinný vliv Církve na blaho národů a ochraňovali s mečem v ruce její božská práva. Tak vyvinul se krásný poměr mezi státem a Církví, oba byli mocnými a silnými svou sjednoceností a národové cítili se pod jich řízením zcela šťastnými. Biskupové a kněží po století byli největšími dobrodinci lidstva a učili též svěřené ovečky dobročinnosti. Teď mohli si volně oddychnouti chudasové, jimž byla věnována péče největší, otroci, jichž pouta spadla, všickni, již toužili po božském míru. A měl snad z toho svět nějaké škody; jest-li že kněží zahrměli s apoštolskou odvahou mnohému lotru, mnohému krutému tyranovi: „Počinání tvé je nedovolené!“

Žáci sv. Petra, kteří velmi často nuceni jsou zvolati: „Třeba více poslouchati Boha, než lidí!“ dnes jsou neméně potřebnými, než v dobách minulých. Neboť ti mužové nespasí lid, kteří mezi bohoslužbou z okna svého příbytku se dívajíce, pokušují svou obligátní dýmčičku, kteří tlachají o bigottních předsudcích svých předků, žádného postu nezachovávají, dobrodiní nekonají, s milostnicemi své jmění i mladistvé síly promrhají a později ku nemalému pohoršení lidu i věrnost manželskou zlehčují. Tyto a celou řadu jiných hříchů nechává zlý svět bez povšimnutí, avšak co by se stalo na světě, kdyby více žánní apoštolští mužové nevystupovali! Proto jsou biskupové a kněží všem špatným vladařům, úředníkům, soudcům, otcům rodiny, mladým starcům a všem hříšníkům trnem v oku a přec v jedné chvíli jsou jich nejlepšími a upřímně hledanými přáteli, — v hodině smrti.

V tomto strašném okamžiku, když bohatství, přátelé, milostnice osvědčili se býti bezmocnými, kdy tápá zoufalec ve tmách nejistoty i strachu v očekávání věcí příštích, otevrou se dvěře příbytku jeho a jimi vstoupí muž, jehož dosud považoval za svého nepřitele, a ačkoliv pozdě, přece nabude lepšího přesvědčení. Jest to kněz, obdařený apoštolskou mocí od sv. Petra, který smí v hodině smrti dáti rozhrěšení ode všech hříchů, i takových, které odpustiti jinak papežům vyhrazeny jsou.

Tak v každém knězi oživne svatý Petr, klíče království nebeského jsou též vloženy v jeho ruku, Kristus staví na něm řád své církve, marně pokouší se o něho peklo celou svou mocí i lstí. Čím byli kdysi světu žáci sv. Petra, tím jsou i dnes a byt i měli snad podlehnouti zuřivosti krutých Neronů, z jich ostatků a krve povstane celá legie jich nástupců v posvátném úřadě, která žehná blahoslavené jich památce!

—l.—ch.—

Ku charakteristice kardinála Eberharda Nidharda, generálního inquisitora španělského.

Napsal W.

Jaký podivuhodný, na změny bohatý život jeví se nám u neobyčejného tohoto muže! Vojín, Jesuita, profesor filosofie, zpovědník a vychovatel při vídeňském dvoře, zpovědník královny španělské, státní ministr, generální inkvizitor, španělský vyslanec v Římě, arcibiskup, kardinál — tof několika slovy nástin života a působení rakouského Jesuity Eberharda Nidharda. Ze vznešených pocházejí rodičů, narodil se dne 8. prosince roku 1607 na zámku Falkensteině ve Štýrsku, zvolil nejprv vojenské povolání, záhy však (dne 5. října 1631) vstoupil do řehole Jesuitské. Po skončených studích vyučoval delší dobu v Hradci filosofii a církevnímu právu, až jej roku 1644 císař Ferdinand III. povolal ku vídeňskému dvoru, kdež působil jako zpovědník arcivévodkyně Marie Anny a vychovatel potomního císaře Leopolda. Když pak arcivévodkyně Marie Anna odcestovala jakožto nevěsta Filipa IV. do Španěl (roku 1649), musel jí Nidhard k rozkazu Ferdinandově provázeti a tak se stal zpovědníkem španělské královny.

Také královský manžel její Filip IV. vážil si Nidharda tak velice, že mu chtěl opatřiti kardinálský klobouk; avšak k naléhavým prosbám Jesuitů upustil od svého záměru. — A jako za našich dnů rakouská princezna Kristina spravuje státní záležitosti španělské jako vladařka, podobně musela také roku 1665 po smrti Filipově chopiti se Marie Anna otěží vládních jako poručnice svého čtyřletého syna Karla II.

O její osobě načrtal nám Marino Zorzi, který od roku 1663—1666 meškal jako benátský vyslanec při španělském dvoře, tento obrázek: „Královna matka vyniká svým vzorným životem a čistotou mravů, podobna jsouc zrcadlu nad míru jasnému; mnoho hodin denně věnuje spáse své duše a konání dobrých skutků, jiné hodiny obětuje audiencím; depešemi zabývá se denně dle jich rozměrů a nutnosti. Rozděluje takto všechen svůj čas, zasvěcuje celé žití svoje službě Boží, krále a poddaných. Častá bolesť hlavy působí jí nemalých obtíží a jest na překážku rychlému vyřizování státních i soukromých záležitostí. Jsouc při smrti chotě svého zcela nezkušenou v řízení důležitých zájmů zemských, ujala se nicméně s největší účinností a vytrvalostí vládních otěží, aby slabou rukou svojí řídila pohyb toho kolosálního stroje.“

Vyslanec sděluje dále, že král, ještě za svého života, jmenoval státní radu, aby měla královna — vdova kol sebe zkušene a věrné rádce. Ku členům této náležel kromě jiných také Pater Eberhard Nidhard, Jesuita a generální inkvizitor. „U tohoto muže“ — praví Marino Zorzi — „spojily se šťastné okolnosti s mocnou protekcí, aby mu dopomohly ku stkvělé životní dráze . . . On přijal řeholní roucho tovaryšstva Ježíšova, činil pokroky ve studích, získal mnoho pochvaly na katedrách a dobyt si důvěry všestranně . . . Královna pak učinila jméno jeho proslulým tím, že mu z vědomosti, důvěry i úcty svěřila nejpřednější a nejdůležitější úřady. Po smrti králově byl povolán do státní rady a po překonání mnohých obrovských překážek obdržel hodnost generálního inkvizitora, první to důstojnost co do moci i vážnosti, tak že k dokonání rychlého letu jeho až k cíli nejvyššímu nescházelo nic jiného, než zaměnění černého roucha za purpur svatého sboru. Ačkoliv nebyl talent jeho ničím vynikajícím a neobyčejným, přec jeví mnoho schopností, byl mnohými úmysly oduševněn a nepředpojat; on těšil se z úcty, jež mu ze všech stran byla prokazována, avšak nebyl při tom nijak hrdým. Poněvadž nebyl rozeným Španělem, byl v podezření, že velice sympatizuje s Rakouskem, jeho neočekávané povýšení vzbudilo závist a důvěra jemu víc

a více osvědčovaná, měla v zápětí celé hory temných mračen, které jméno j ho hleděly chmurným závojem svým zastrítí; jak ryčné batterie, tak i tajemné podkopy pracovaly na jeho pádu; avšak on dovedl vždy důstojně a neohroženě každý útok odraziti, výhrůžky odstraniti a mraky úkladů rozptýliti; on důvěřoval v mocnou ochranu své královny, v níž spatřoval pevnou kotvu své bouřemi zmítané lodičky, v níž viděl naději své záchrany a svého udržení.“

Obavy vyslancovy měly se brzy splnit. V čele odpůrců Nidhardových stál syn Filippa IV. don Juan d' Austria, který se nešťítíl žádných prostředků, aby nenáviděného Nidharda odstranil a jeho mocný vliv pro svoji vlastní osobu získal. Jmenování velitelem všech pro Flandry určených sborů vojenských don Juan odmítl, předstíraje, že jest churav. Z Consuegry, kamž byl královniným dekretem ze dne 3. srpna 1668. odkázán, poslal 21. října 1668 list vladařce, plný obviňování P. Nidharda, ježž nazval tyranem, končící tou nalehavou prosbou, aby se více neřídila neblahými radami tohoto baziliška.“

Na tento pamflet odpověděl generální inquisitor spisem, nadepsaným „Copia de uno consulto, que hizo el Señor inquisidor general, confessor de la Reyna, maestra Señora,“ v němž všechny žaloby slovo za slovem vyvrátil. Chci z něho uvésti jen jediné místo, které se nejlépe hodí ku charakteristice Nidhardově:

„K tomu mohl bych připojiti důvěru Jejho Veličenstva, s jakou mne nejen po více než 24 roky u svých královských nohou trpěla a nikdy nechtěla mi dáti svolení, abych se do své klášterní celi vrátil, ačkoliv jsem ji o to s celou upřímností srdce svého opět a opět vroucně prosil, nýbrž mi také poručila a mne, mám-li těch slov užiti — sama snažně prosila, abych o tom více nemluvil a neopouštěl ji bez pomoci ve stavu její samoty a zármutku, abych i na dále přispěl jí ku spóse duše její.“ (str. 4.)

Oproti výtce tyranství podotýká Nidhard, že vždy vyslovil se proti novým daním, což mohou všichni radové mu dosvědčiti: „To již zcela zřejmé vysvitá z toho, že od úmrtí králova nebyly více ukládány žádné všeobecné daně, zač jsem já vždy se vším úsilím a rozhodností horlil, uváděje důvody, které o neprospěšnosti nových daní svědčily. V této věci dovolávám se svědectví nejen těch, kteří se mnou účastnili se porad, nýbrž také oněch, kteří mne o té věci slyšeli mluviti... Sotva že král zavřel oči ku věčnému spánku, prosil jsem Její Veličenství, jíž se zde dovolávám na svědectví, aby zmírnila cla z potravin, zvláště masa, ryb, vína, oleje a octa.“ Mnohé, oč Nidhard usiloval, se sice stalo, avšak během času vyskytly se opět takové překážky, že královna viděla se nucenou, od úlev opět upustiti.*) Ku konci vypočítává generální inquisitor všechny pomluvy, jaké byly stále a soustavně o královně roztrušování, tak na příklad mezi jinými též, že prý mnoho millionů dala svým rakouským příbuzným.

Královna vyžádala si dobrozdání o tomto listě Juanově od státního ministerstva. V tomto dobrozdání ze dne 29. října 1668 vyslovují se ministři velice šetrně o chování se levobočka, „který se dal příliš unéstí náruživostí.“ „Ačkoliv jej vzdor tomu státní rada nechce odsouditi, přec k úžasu svému pozoruje, jak mohl don Juan propůjčiti víry zlomyslným zprávám, které mu byly dány o zpovědníku, jenž jest tak vynikajícím, učeným, i ctnostným mužem a který má všechny potřebné vlastnosti, jež činí jej spůsobilým a důstojným římského purpuru, nehledě ani k tomu, že Vaše Veličenství počtilo jej nejvíce vynikajícími úřady státními a v něho svoji plnou důvěru skládá, an týž nejen nikdy nepřekročil mezi své působnosti, nýbrž také do-

*) Příčinou toho bylo patrně, že slovo „sporivost“ jest španělským pojmem naprosto neznámým. Benátský vyslanec Catterino Belle gno při španělském dvoře (1667—1670.) pravi ve své zprávě: „La parola economia è un linguaggio ignoto a Spaguoli; passa il disordine a punto di grandezza e di onore.“ — Slovo „hospodárství“ (sporivost) jest španělským terminem neznámým; patří nepořádek k pojmu velikosti a cti.“

brovozně vzdaloval se mnohého, co by byl beze vší výtky podniknouti mohl. Nespravedlnost, jakou mu Don Juan imputuje, nás velice překvapuje, poněvač jej on vzdor všem těm řídkým vlastnostem pokládá za svého odpůrce a za nepřitele všech svých plánů, až k tomu stupni, že se mu stal tento klam, který ostatně jest vlastním pramenem všech jiných bludů, fixní ideou!¹

Avšak tyto bludy a klamy se stále zvětšovaly. Celá spousta pamfletů popouzela vždy víc a více veřejné mínění proti Nidhardovi, přívrženci don Juanovi očíhledě rostli: ano i mezi dvorními dámami bylo dvě stran: „Nidhardistky“ a „Austričky“.

Abý unikl nebezpečí zatčení, sebral dou Juan několik sborů vojenských a vedl je proti Madridu. Tři míle před hlavním městem rozbil dne 24. února 1669 tábor svůj.

Královna jej vyzvala, aby složil zbraň. Princ žádal za vypuzení P. Nidharda ze Španěl, pak že bude neuposlušnějším ze všech poddaných. Nunciovi, který jej prosil jménem papeže, aby aspoň dopřál královně lhůtu čtyř dnů na rozmýšlenou, dal tutěž podmínku: odstranění Nidharda; „a nepůjde-li dobrovolně dveřmi, pak jej sám vyhodím oknem.“ Žádal pak, aby mu byla během 48 hodin dána rozhodná odpověď, buď *ano*, — aneb *ne*.

Tu usnesla se státní rada, poraditi královně, že jest v zájmu veřejného pořádku a pokoje, aby byl zpovědník okamžitě propuštěn. Se všech stran nucená, svolila konečně vladařka se slzami v očích. To stalo se dne 25. února 1669. Téhož dne vydala dekret, který uvedl rozhodnutí její u všeobecnou známost, že ku opětovným naléhavým prosbám svého zpovědníka sprostuje jej dosavadního úřadu. Davší ctnostem jeho to nejstkvělejší vysvědčení, jmenovala jej zároveň s podržením všech dosavadních titulů a příjmů mimořádným vyslancem španělským v Římě.

Avšak Nidhard nechtěl přijmouti ani titul, ani výslužné. Protestant *Coxe* podotýká k tomu: „Musíme říci ku cti a chvále svrženého ministra, že nám dal vzácný příklad sebezapření. On odmítl peněžitě dary, které mu byly nabídnuty od mnohých osob, mezi jinými od kardinála z Arragonie a od hraběte Peñarandy. On volil raději, abych použil vlastních jeho slov — opustiti Španěly jako chudý kněz, právě jak byl přišel. Jen s velkým namáháním podařilo se, přiměti jej k tomu, že přijal od královny 200 dukátů na cestu do Říma na místě výslužného 2000 piastrů, avšak vyslanectví, tehdy mu nabídnuté, rozhodně odmítl.“²)

Jiný příspěvek ku charakteristice generálního inkvizitora poskytují nám listy, které byl generál řádu Ježíšova *P. Oliva* za příčinou různých povýšení *P. Nidharda* vydal provinciálům své řehole.³) Z těchto listů dozvídáme se též podrobněji o dalších důstojnostech, které uměla vděčná královna zjednatí svému někdejšímu zpovědníku.

V prvním listu ze dne 30. října 1666 sděluje *P. Oliva* s výrazem hlubokého zármutku, že královna Španělská, uznávajíc vynikající vlastnosti *P. Nidharda*, žádala Jeho Svatost papeže *Alexandra VII.*, aby poručil tomuto knězi, by přijal důstojnost i úřad generálního inkvizitora ve Španělech.⁴*)

*) Totéž souhlasně sděluje „*Theatrum Europaeum*“, 10, II. str. 105. — Gubernátoru Milánskému bylo španělským dvorem nařizeno, aby touto zemí do Říma se ubírajícího *P. Nidharda* všude v městech a obcích, kdekoli se pozdrží, náležitě pohostil, na jeho počest z děl stříletí dal a prokázal mu čest, jaká mu přísluší. — Také v Janově uvítán byl salvami z děl a republika dala mu k dispozici stkvostný palác k volnému použití.

**) Listy tyto nalézají se v staré kopiové knize v archivu německé provincie; až dosud nebyly nikde otisknuty a „*Obrana víry*“ jest prvním časopisem, v němž zajímavé a velice cenné tyto příspěvky historické i literární aspoň v obsahu — pokud rozměry listu toho dovolují — uveřejněny jsou.

***) *Guarnacci* vypravuje: „*Id (officium fidei quaesitoris in Hispania) Nidardus renebat propter votum, quo omnes e Societate Jesu obstringuntur de nulla amplectenda dignitate extra religionem, nisi imperio Summi Pontificis coacti. Ideoque effecit Maria Anna regina, ut Alexander VII., pontifex maximus, praeciperet Patri Everardo virtute oboedientiae, ut munus oblatum sine cunctatione susciperet.*“

Téměř rok odpíral P. Eberhard co nejrozhodněji a namáhal se, aby královnu z úmyslu toho zvrátil; sám generál učinil, co bylo v moci jeho. Konečně však stali se oba oběti poslušnosti vůči sv. stolici. Jediné, co jej těší, jest myšlenka na mnoho dobrého, co v tomto postavení od rozvážlivosti, ctnosti a horlivosti P. Nidhardovy ku větší cti a slávě Boží může býti očekáváno. Na tento úmysl nechť všichni kněži tovaryšstva Ježíšova přinesou obět mše svatě a všichni nekneží nechť obětují jednou růženec.

Druhý list jest z doby daleko pozdější; datován jest ze dne 28. prosince 1671. Před více měsíci namáhala se královna španělská, aby prostřednictvím svých ministrů vymohla jmenování P. Nidharda biskupem Agrigentským, avšak protiúsilí P. Nidharda a generála se podařilo, zabrániti tomu. Rovněž zamezen byl pokus, jmenovati Nidharda titulárním biskupem; generál sám vyjádřil se vůči státnímu sekretáři, kardinálu Altierimu, že se vrhne papeži k nohous a dříve ze země nevstane, než až prosba jeho dojde vyslyšení. Konečně došla ze Španěl nová žádost, aby byl P. Eberhard jmenován kardinálem, zároveň s listem, dle něhož byl P. Nidhard jmenován rádným vyslancem španělské koruny. V témže listě bylo nařízeno hraběti Astorgovi, aby papeže co nejdříve prosil, by P. Eberharda buď beze změny roucha připustil k vykonávání nového úřadu, anebo aby mu nařídil přijetí titulárního chrámu. Zatím obdržel generál bezpečnou zprávu, že papež nepokládá více P. Nidharda, který byl na rozkaz Alexandra VII. jmenován generálním inkvizitorem, jenž byl španělským státním ministrem, před tím mimořádným a teď rádným vyslancem španělského království, za podřízeného poslušnosti řeholní; z té příčiny také domnívá se papež, že nijak nepoškodí pravidla řeholní, pakli udělí P. Eberhardovi hodnost titulárního biskupa. Následkem této zprávy napjali jak P. Nidhard, tak i generál všechny síly, aby vyznamenání toto zamezili; avšak generálovi se ani nepodařilo, připuštěnu býti k slyšení jak u papeže, tak u kardinála Altieriho, což bylo něčím neobyčejným, proto musel užiti písemní cesty a dal prostřednictvím P. Nidharda doručiti kardinálovi list. P. Eberhard, jenž všemožně se snažil k vůli tovaryšstvu, k němuž přináležel, aby ušel nové vysoké důstojnosti, projevil ochotu, že se vzdá úřadu rádného vyslance španělského při dvoře papežském. Zatím co v této věci zahájeno bylo vyjednávání, objevil se náhle kardinál de Maximis, jenž sdělil s P. Nidhardem nezvratnou vůli papežovu a zároveň doručil mu papežský rozkaz ku přijetí biskupského titulu, čemuž se on i generál s bolestí i zármutkem podrobiti museli. Aby však tento bezpříkladný příklad nestal se nikdy více příkladem, poprosil generál papeže ústně i písemně, aby brevem nejen uzavřel, nýbrž dokonce zazdil dvířka, jimiž by pokora a jednoduchoť tovaryšstva jen poškozena býti mohla. Papež k tomu přivolil. Modlitbu tovaryšstva zasluhuje nový biskup pro svou nevyrovnatelnou lásku k řádu Ježíšovu, jehož roucho sice složil, ježž však nikdy nepřestane milovati: se slzami v očích odložil řeholní roucho, tak že všicki přítomni cítili se hluboce dojatými.

O několik měsíců později, dne 21. května 1672, rozeslal P. Oliva provinciálům řádovým třetí list, v němž oznamuje povýšení dosavadního arcibiskupa Ederského, P. Nidharda, za kardinála. On nazývá Nidharda mužem vynikajících ctností, učenosti a znalosti věcí. Pro svoji příchynlost, rozvážlivost, zbožnost, štědrost vůči chudým a schopnost u vedení nesnadných záležitostí diplomatických sklídl neobyčejnou pochvalu jako vyslanec španělský při římském dvoře. Jest povinností tovaryšstva, aby tu velkou lásku, jakou Jeho Eminencí denně řeholi té osvědčuje, splácelo modlitbou, pročez že mají všicki kněži jednou přinést obět mše svatě a všicki bratři laici pomodliti se růženec za blaho kardinálovo. Lásku kardinálova k tovaryšstvu jest tak mocná, že i sám generál řádu, který v tomto vzhledě má i chce všechny ostatní předčítí a který tak nic jiného nemiluje než tovaryšstvo, přec nemá tolik odvahy, aby se v této příčině mohl porovnatí s kardinálem.*)

*) V Britickém museu nalezá se breve papeže Klementa X. ze dne 26. dubna 1672, jímž oznamuje papež královně španělské, že jmenuje k její žádosti arcibiskupa Nidharda kardinálem.

Jako kardinál náležel Nidhard kongregacím Tridentského sněmu církevního, biskupů, sv. officia a propagandy. V roce 1677 stal se protektorem Portugalska při dvoře římském. Zemřel za pontifikátu Innocence XI. dne 1. února 1681 v stáří 74 let. Všechny spisy jeho týkají se bez výjimky obrany neposkvrněného početí nejblahoslavenější Panny. Knihovnu svoji odkázal koleji Jeziťské v Linci. Jeho tělesná schránka byla, jak si to tak toužebně přál, pohřbena vedle oltáře jím tak velice milovaného sv. Ignace z Loyoly. Z nápisu, krásličho jeho náhrobek, buďtež uvedena tato slova: „Io. Everardo Nidhardo . . . Viro integritate, religione, constantia, in adversis aequabilitate; In omni vita laudatissimo; Quod viventi fuit in votis multis prope Sancti Parentis tumulum domus Professorum Romana haeres Monumentum posuit.“

Huber ve svém pamfletu „o řádu Ježíšově“, opíraje se o jakousi francouzskou stať, napsal následovní posudek o Nidhardovi: „Když Marie Anna rakouská, manželka Phillipa IV., udělila rakouskému Jesuitovi Nidhardovi, svému zpovědníku, po smrti králově hodnost prvního ministra a přenesla naň též důstojnost generálního inkvizitora, narazilo toto povýšení při vysokomyslnosti Nidhardově na nechuť a prudký odpor. Jistému španělskému grandu, který činil Jesuitovi pro chování jeho předhůzky, týž odvětil: „Víte-li pak, že jste mi povinen úcty? Mámt každodenně svého Boha ve svých rukou a královnu vaši u svých nohou!“

Doufám, že jsem se čtenářstvu „Obrany víry“ zavděčil tímto charakteristickým náčrtem života muže, jenž v dějinách světových hrál vynikající roli a který neušel, jako žádný Jesuita celé spoustě potupných výrazů proto, že v plnění každé povinnosti své byl svědomitým, nedbaje osobních prospěchů, ale jsa vždy paměťliv zájmů celku, jehož blaho svěřeno pečlivým rukou jeho.

Avšak nepředpojatá historie, neznající protežování a ohledů, vynesla, jak z náčrtku uvedeného vysvitá, příznivý soud nad generálním inkvizitorem, kterého tovaryšstvo Ježíšovo s chloubou čítá ku svým nejzasloužilejším členům.

T ě ž k á z k o u š k a .

Parný to byl den u Talavery. Smrtí zhrdající bojovali vojní španělští za nejvznešenější ideály lidstva: svobodu, vlast a víru svoji, proti dobývačným vojům francouzským. Španělský důstojník Garzia bránil se proti pěti nepřátelským dragonům. Čtyři z nich, rukou jeho skoleni, padli k zemi a pátý, těžce zraněn, byl nucen ustoupiti. Avšak také on sám krvácel z hluboké rány a, jsa oddělen od svých, viděl se býti dínu v šanc zneuctívajícímu zajetí. Tu napadlo jej, aby se stavěl mrtvým, prv než postupující nepřítel nastoupí svůj vítězný zpáteční pochod. Opatrně, zpola zahrabán mezi mrtvolami lidí a zdechlinami koní, prohlédl svoji ránu a zrak jeho svezl se při tom na medaillon s poprsím matky Boží, jež od dob svého dětství stále nosil zavěšený na prsou. V témž okamžiku sevřelo se mu srdce při vzpomínce, že na honbě za ctí a vyznamenáním byl tak dlouho zanedbal službu své milé patronky.

Těžce pocítil v této chvíli marnivost světskou, i modlil se, hluboce vzlykaje: „Ó dobrá matičko, nejblahoslavenější panno! Vysvobod mne z tohoto nebezpečí a já chci se zcela zasvětit tvé službě!“

Ještě třikrát přemetly se přes něho řady nepřátelských dragonů, aniž by jej byla kopyta koňská poškolila. Když byl po čtvrté zaslechl dusot koňský, poznal své soudruhy, oddíl španělské jízdy. I volal, co mu hrdlo stačilo, títo přispěli mu ku pomoci a dopravili jej pozorně do nejbližšího lazaretu.

Po několika dnech, poněkud zhojen, byl jako neschopný k další vojenské službě propuštěn, i směl se vrátiti domů. Od této chvíle pomyšlel na to, jak by dostal svému slibu. I vyhledal nejproslulejší klášter Kartusiánů v Andalusii a přál si mluvit s jeho představeným. „Přicházím,“ pravil, „abych vás, důstojný otče, poprosil, byste mi byl nápomocen ve splnění slibu, který jsem v bitvě u Talavery byl učinil. Slibil jsem totiž nejsvětější panně, že vezmu na se řeholní roucho a budu jí v některém přísném řádu sloužit!“

„Milý synu,“ odvětil vážně sluha Boží, „život mnišský jest zcela jiný, než vojenský. Umrtvování kláštera nemůže přemoci a ovládnouti vojenský váš charakter!“

„Avšak, otče můj,“ dí skromně Garzia, „zda-li pak neobmezená poslušnost, kterou jest vojín zavázán a která jej se zapomenutím vlastní osoby i v náruč smrti žene, není nejlepší přípravou pro bezděčné obětování svého života v klášteře Kartusiánském?“

Po delší, nějakou chvíli trvající rozmluvě, dovolil mu opat, aby zde zůstal jako host a aby směl se zúčastniti duchovních cvičení ku zkoušení sebe sama. Po uplynutí čtrnácti dnů, v kteréž době byl se Garzia horlivě zúčastnil všech cvičení, tázal se prelata: „Nuže, jak jsem dosud obstál?“

„Aj, z těchto cvičení nelze ještě souditi, poněvadž třeba jest považovati je pouze za první zkoušku.“

„Když aspoň tomu již tak jest, tedy mne přijměte za novice! Jest-li že jsem mohl zasloužit si u pluku ve dvaceti měsících hodnost důstojnickou, budu moci též s pomocí neblahoslavenější panny nabýti potřebných stupňů dokonalosti!“

Převor splnil usmívaje se jeho prosbu a přál nastávajícímu novici pozeňnaní nebes. Po dlouhý čas byl bratr Garzia okrasou noviciátu a obdivem professů.

Jednoho dne shromáždil převor kapitolu a pravil ukazuje na nového bratra: „Tento náš bratr, který vede v klášteře život zcela dle pravidel řeholních, byl obviněn u vojenského soudu, že před nepřitelem desertoval a prapor své vlasti a víry zrádně opustil. Rozsudek nad ním nebyl dosud vynes.“

Garzia, nemaje tušení, že sám převor to byl, který u vojenského soudu byl vyvolal pochybnost o udatenství onoho důstojníka, aby došel spravedlivého a právoplatného úsudku a zároveň by měl příležitost, moci nového novice podrobiti přísné zkoušce, — cítil se slovy těmi těžce dotknutým. Ve tváři jeho střídala se červeň se smrtelnou bledostí. Oči mu jiskřily jako by hněvem a srdce mu tlouklo tak hlasitě, že to mohli všicki slyšeti. Avšak novic pozvedl své křečovitě sepjaté ruce k obrazu Ukřížovaného a klesl na kolena. Po celých osm dní trpěl pod tíží zneuctívající obžaloby a bojoval sám se sebou, vždyť nesměl ku své obraně ani jediného slova použiti, neboť řehole zavřela mu rty. Kdykoliv jej některý bratr potkal, domníval se, že v očích jeho čte tichou výčitku a pokaždé jako by cent padlo mu to na prsa. Jen Bůh a svatá panna — tak mínil — znali jeho nevinu. Tak uplynulo osm dlouhých dní.

Následující soboty objevil se bratr Garzia pokorně a zmužile v kapitole, při tom však chvěl se nemálo. „Bratři,“ počal mluvit převor hlasem přívětivým, „velebmež Pána, který našemu bratru Garziovi propůjčil tolik sly, aby nepodléhl v tak těžké zkoušce. Obdržel jsem o něm hodnověrných zpráv. Dle nich jest on nejudatnějším rekem naší armády. Vy jste byli svědky mocného duševního boje, jaký on pod nátlakem fidešního zneuctívajícího obvinění podstoupiti musel, a nabyli jste jasných důkazů jeho pokory a oddanosti. Přistupte, bratře Garzio, obejmete mne a přijměte toto vyznamenání, které vám posílá ministerstvo války jako stkvělé zadostučinění křivdy, na vás spáchané.“ Při těch slovech doručil mu převor zlatý, vavřinem zdobený kříž.

Slzy zrosily zrak Garziův. Na to objal vroucně své bratry a kráčel s nimi do chrámu. Zde upevnil kříž na soše matky Boží a pravil: „Ty's má milá maticko, zasloužila toto vyznamenání, neboť jsi mne zachránila před mými nepřáteli a uvedla's mne do tohoto zátíší, kde mohu tobě celý svůj život zasvětit.“

Po několika letech skonal tento vzor mnichů a lid dlouho želel ztrátu svého „Kartusianského důstojníka“, Garziy. —š—k.

Zpověď ve sklepe.

(Skutečná událost.)

Ve shromáždění spolku sv. Vincence z Pauly v Bombay (v Indii) vyprávěl jeden z bratří shromážděným chudým následovně příhodu:

Nic neděje se nahodile. Není také žádné náhody, pakli nezapomínáme na božskou prozřetelnost; Spasitel náš sám praví, že vlasy naše na hlavě jsou sečtény. Vše slouží za nástroj božské prozřetelnosti, ano i zlo, které bývá lidmi spácháno a jehož Bůh používá k tomu účelu, za jakým dopustil, by se to stalo. To zračí se zřejmě v následující příhodě, kteráž není vymyšlena, nýbrž faktický se přihodila. Jakýsi boháč byl zachvácen nemocí, která musela jej zvolna, ale jistě sklátiti do hrobu. Bohatství pak nechrání člověka ani před hříchem, ani před smrtí.

Avšak tento boháč se přece ještě domníval, že proslulí lékaři, které si mohl k lůžku svému povolati, zhojí jej z nebezpečné choroby. Proto neuposlechl rady svých některých přátel, aby přijal útěchu náboženství, již může církev poskytnouti těm, kteří jsou již pro svět ztraceni. „Teď ne, teď ještě ne,“ zněla odpověď jeho obyčejně, „já z toho ještě vyvážnu!“ Nemoc činila rychlé pokroky a přátelé milionářovi naléhali naň tím úsilovněji, aby dal zavolati kněze. — „Dnes jsem poněkud slabým, zítra — až budu se cítiti silnějším!“ Následujícího jitra nemohl více mluvit a proto nebyl s to, aby byl odmítl radu svých přátel. I poslali pro kněze a prosili jej, aby poskytl poslední útěchu umírajícímu. Kněz neváhal ani minuty, avšak ve chvatu sdělil s ním toliko jméno ulice, v níž nemocný bydlel, aniž by mu však byli oznámili číslo domu. Kněz všemožně si dal na práci, aby místo nalezl.

Ptal se od domu k domu. Konečně zemdlen, pomýšlel již na to, odebrati se domů a zde očekávati nového posla, když spatřil opodál malý domek, ve kterém ještě nebyl, umínil si pozeptati se. Vstoupil do temné chodby a přišel k pootvěřeným dveřím. I otevřel je v naději, že zde někoho nalezne, kdo by mu podati mohl bližší zprávy. V té temnotě učinil krok ku předu, v nejbližším okamžiku však vstoupil na prázdno a spadl ze srázných schodou do sklepa. Vzpamatovav se, vzhopil se opět a shledal, že si sice působil odřeniny a boule, ale žádného vážnějšího nebezpečí neutrpěl.

Nepatrné okénko dopouštělo tolik světla, že mohl nalézt schody. Když však kněz chtěl vstoupiti na schod, působil mu pohyb v noze takovou bolest, že bezděčně vzdychl.

Tu zaslechl jako by ozvěnou svého vlastního jiný vzdech z jednoho kouta onoho sklepení. I zatajil dech a naslouchal a vskutku, vzdychání se opakovalo. „Jest zde někdo?“ — tázal se kněz. — Slabým hlasem zněla odpověď: „Ach ano, ubohý nešťastník jest tu, který trpí strašné bolesti a který by si rád poslal někoho pro kněze.“ Kněz, jehož oči pomálu přivýkaly tmě, spatřil na kupě slámy ležeti člověka, obaleného v hadry. Přistoupil tedy k ubožákovi a pravil tklivým hlasem: „Milý příteli, tys volal k Bohu a Bůh tě vyslyšel. Budiž jméno jeho velebeno. Já jsem kněz!“ „Ó jak dobrý jest Bůh,“ pravil umírající, „vímť, že nejsem dalek smrti a prosil jsem Boha z hlubokosti svého nitra, aby mi seslal kněze, který by mne vyzpovídal.“

Kněz podjal se svého úkolu, vyslechl zpověď ubohého nemocného, udělil mu rozřešení a podal mu tělo Páně. Pak odešel se slibem, že brzy opět se vrátí, aby mu dal poslední pomazání a tím udělil mu poslední požehnání naší sv. matky církve.

Vrátiv se domů, nalezl kněz adresu umírajícího boháče.

Vzdor bolestem v noze vypravil se ihned na cestu. Když tam byl vstoupil, bylo již pozdě. Ubohý milionář odkládal se zpovědi tak dlouho, až smrt sama učinila tomu konec, vyravši jej ze světa bez rozřešení. — Na to odebral se důstojný kněz opět k chudásovi do sklepa, opatřil jej svátostmi umírajících a šťastný ubožák skonal, děkuje Bohu, že mu milostivě v pravý čas poslal kněze. — Takové jsou cesty božské prozřetelnosti. Koho On ostřihá, ten stojí vždy a všude pod mocnou ochranou jeho; kdo však Jej zapuzuje, bývá i od Něho odstrčen! Proto: memento homo!
—š—k.

Cti otce svého i matku svou!

Vynikající jeden prelát vypravoval následující pravdivou událost ze svého mládí: Otec jeho byl mistrem krejčovským, malý to mužik, avšak pln energie a přísnosti, opravdová hlava rodiny. Syn jeho František byl slitný jinoch, který často ujišťoval, že z něho nebude žádný krejčí, i kdyby mu snad za to oči vypíchali; vzdor tomu však musel ke krejčovině; avšak starý farář místní dovedl přec tolik, že byl dán František podle svého přání na studie a to do blízkého biskupského města Freisingu. Náš František se činil statečně, až se z něho stal bohoslovec. Tu však zlý duch narafčil vějičku, která vehnala Františka do pasti, za to však otci jeho Augustinovi zjednala nemalé slávy. Nadešel poslední den masopustní a náš František pozval si asi tucet přátel do svého bytu, aby jim uspořádal masopustní merrendu. Ti dostavili se maskováni, uvelebili se kol pořádných, dobře vysmolených vědyrek, jedli slanečky ku zostření žízně, na to vytáhli karty a hráli o všecko pryč. Brzy způsobili neslýchaný řev a hlomoz, brzy zas chovali se tak tiše, jako v kostele, rozmlouvali latinsky a řecky, dali si různé hebrejské názvy, krátce dělali si všemožnou švandu.

Domácí pán, počestný to pekař, který již o půl noci stál u pece, vplížil se ku dveřím pokoje páně bohoslovceva, podíval se klíční dírkou a div úžasem nezkašeněl. Toliko pomýšlení na rohlíčky v peci vrátilo mu vědomí a on spěchal rychle dolů; ale hrůza, všechno krásné pečivo spáleno na padř. To bylo mu důkazem nějaké čertoviny. Rychle vyslal posla do Moosburku ku krejčíkovi. Starý Augustin, zvěděv, oč se jedná, nerozmýšlel se dlouho, popadl plášť a zabalil do něho pořádnou lískovku, aby snad cestou nenastydla a pustil se bez meškání do Freisingu. Po třech hodinách stál již v komnatě bohoslovcově. Z očí jeho vyzíral žal a tvář jeho zrosena byla slzami. Při spatření otce zachvěl se František na celém těle a strach i bázeň spoutaly mu jazyk. Na místě: „pozdrav Pán Bůh“, žádal otec Augustin o vydání — karet; František učinil bez zdráhání. „Nezvedený synu,“ pravil otec, „ty's zarmoutil neslýchaně své rodiče;“ po té vytáhl z pod pláště skrytou hůl a — mladý pan bohoslovec — 23 léta starý — líbal zase jako za dob svého dětství lískovku v rukou otcových, malého to, nepatrného mužíka. Na to se vrátil krejčí zpět do Moosburku a pravil ku své ženě: „Chvála Bohu, syn náš opět poslouchá!“

Z Františka stal se kněz. O primici jeho použil slavnostní kazatel, městský farář Moosburský, této události, námi vypravované, ku poučení rodičů i dětí a líčil ji tak výmluvnými a přesvědčivými slovy, že ještě téhož dne několik občanů Moosburských zmrskalo důkladně své syny — studenty, jen aby je na pravou cestu přivedli.

Požehnaní, které spočívá na plnění čtvrtého přikázání a jež nikdy neklame, také na Františka se vylilo; po celý život jeho provázelo jej nezměrné štěstí a stal se z něho později vznešený hodnostář církevní.

— W. —

Osud českých katolíků na Rusi.

V době poslední přetřásá se v českých listech častěji osud Čechův na sv. Rusi. Skoro všechny listy soubhlásí v tom, že osud našich krajanů v Rusku není hodný závidění. Měli jsme ovšem za to, že Čechům bude lze přebytek intelligence převážeti do nesmírné říše pobratimské, ano, že pokud u nás přebývá sil zemědělských, i na tyto v Rusku čekají nezměrné lány půdy, skoro panenské a průměrně též úrodnější, než-li kdekoliv v severních státech amerických.

Po několik let bylo vydáváno u nás heslo: nestěhujme se do Ameriky, nýbrž do Ruska! Sbližujme se s největší říší slovanskou, pěstujme vzájemnost s Ruskem, úlohou Čechův jest, státi se kulturním tmelem ve Slovanstvu vůbec a v Rusku zvláště.

Dnes však ozývá se ze všech stran trpké sklamání. „Nár. Listům“ o Rusku i z Ruska se píše, že naše intelligence od Rusův bývá odstrčena jakožto nesalonní, naši profesori, sládkové, technici a pod. že ve vzdělané společnosti ruské počínají si jako medvědi, ba že nedovedou tam pořádně ani vidličku v ruku držeti a že proto i vzdělaný Čech v Rusku spíše zdomácní mezi Němci, nežli bratry Rusy.

A co osudu se tkne českých rolníků na Rusi, ten o mnoho ještě je žalostnější.

V příčině té bylo nám se strany velmi vážené dopřáno nahlédnouti do dopisu českého rolníka na Rusi, z něhož tuto doslovně vyjímáme:

D 18¹¹/₅ 88.

Nevím, kam se mám obrátit, kde mám prosit o poradu, o zastání, aneb o vysvobození z Ruska: zde u nás chtějí, bychom stali se pravoslavnými, někteří již se dali, ale většina nechce a nedá se a já s mojí rodinou raděj odsud vrátíme se do Čech, raději podstoupíme největší obtíže, než-li bychom víru svoji opustili, ať s námi dělají, co chtějí.

Toho jsou všeho vinni tři mužové, kteříž místo co měli nám sloužiti za vzor statečnosti u víře, nás k odpadu od víry ještě sváděli. Oni zde se oženili, lid pomátli, protože každý chtěl mítí svoje vyznání. Pan Kašpar jest v Hulči, ten učil evangelicky. Pan Saska jest na Hlinsku, ten zas učil česko-bratrskou víru, a pan Hrdlička v Podhájci je též evangelický, my ale se jich žádného nedrželi, dokud bylo možno, chodili jsme ku zpovědi i ku ku křtu a s pohřby k polským katolickým kněžím, ale teď už není možná.

Pan Saska se dal na víru pravoslavnou, je z něho pop. Panu Kašparovi, protože nechtěl pravoslavnou víru přijmouti, odebrali před 4 dny všechny matriky a spisy, na to kostel v Hulči, bývalý to katolický, úřadně uzamkli; o p. Hrdličkovi nevím, co se s ním děje, neb je od nás vzdálený. Jak pravím, toho jsou vinni sami ti tři knězi. Nejdřív počali se spolu soudit, (!) ten chtěl opakovat svoje a druhý též svoje, a teď skrze ně trpíme všickni. Do polských katolických kostelů nesmíme, protože zde Poláci mají vůbec malého práva a Rusové nedají nám se s nimi spolčit; chtějí, bychom přijmuli pravoslavlí: někteří Češi už přijmuli, ale někteří, kdož mají dosud hotové jmění, pojedou nazpět do Čech a nebo do Ameriky; nebo teď jest zákonem nařízeno, že Češi, nebudou-li pravoslavní, nemají práva čeho koupit ani prodat, tedy jejich majetek prodá se jim v veřejném tárgu — (veřejné dražbě) — a po útratách, zbude-li co, že mu něco dají. Radi bychom se vyprodali, ale nemáme komu, to není zde jako v Čechách; mužik zdejší

nemá ani kopejky; Polák nemá práva kupovat a jiného zde není; tedy nám nezbyvá nic jiného, než-li všechno zde nechat a utíkat z té ruské Sodomu.

Pan Saska dal natisknouti v Kyjevě českých pravoslavných kalendářů, a ty rozdávali ruští popové mezi Čechy. Tam tupí a haní naši katolickou víru, že až strach to číst.

S největší prosbou obracím se k Vašnosti. Račte nás vzíti jako ztracené ovečky do svojí moci a ochrany, prosíme o radu, jak se vysvobodit odtud; s radostí v Čechách všechno podstoupíme, jenom ne zde zůstatí a býti pravoslavným: víru svoji nikdy nezcizíme. Též prosím, aby se neuveřejnil můj pod podpis, neb by mne zde bylo zle; zde to není jako v Čechách.

Douška. Dne 12. máje českého 24. května. Dnes jsme se dozvěděli, že pan Kašpar a pan Hrdlička musejí odtud se vzdálit na jinou gubernii t. j. jsou vypovězeni) a pan Saska obdržel pensi a může býti zde za to, že zradil svojí víru a se dal na pravoslavnou; mezi Čechy nastává jí třeňnice skrze to, teď se jedni druhým posmívají, pravoslavným se smějou, že jim vyhnali berany a ti co jsou praví katolíci, čekají tiše svého osudu; proslycháme, že má přijít v brzku rozhodnutí.

Jsmen nešťastní a ztraceni, majetkem propadneme a nebude z nás nic. Zlaté Čechy nade všechno! Račte nahlédnouti jak nás zde milují.

Pokorně prosím Vašnosti o poradu, jak se odtud vysvobodit: já v brzku zašlu opět listy z toho falšivého kalendáře ruského.

S úctou

.....

Prostá tato slova Českého vystěhovalce z Ruska znázorňuje tu děsnou duchovní bídu na Rusi, A jakou kletbu uválili na sebe ti tři, kteříž lid na Rus za sebou zavedli a nyní sami mezi sebou se sváří.

Kněžstvo pak naše žádáme, aby obsah listu svrchu uveřejněného těm zoufalcům, kdož by pro letošní neúrodu na Rus stěhovati se chtěli, výstražně sdělili.

V přítomné chvíli jest osud českých katolíků na Rusi rozhodnut. Nemine skoro dne, abychom v českých listech nečtli o hromadném odpadání Čechů ku pravoslaví. Co den čtyřicet až padesát odpadů se ohlašuje. Je to vůbec smutná historie. Čech není z toho těsta, jako Polák, proto nedivíme se pranic, že Čech vůbec na Rusi nepožívá žádné vážnosti. Musí jím nejen Polák, ale i Rus pohrdati. Zrada na víře sice u Rusů se miluje, ale zrádce se nenávidí.

Kláster Jesuitů v Číně.

Tägl. Rundschau přináší velmi zajímavou stať o jesuitském klášteře v Su Kia Wei v Číně.

Část rozsáhlé budovy ohráena jest velikou zdí, z jejíhož vnitřka ozývá se dupot a křik veselé mládeže. Mimo zeď stojí jeden ze dvou kostelů, určený pro malou obec Číňanů. Stará Číťanka otevřela nám branku, z níž dlážděná cesta uprostřed dvou zahrad vedla do svatyně vkusně okrášlené. Nad hlavním oltářem zvedá se pěkný olejový obraz představující sv. rodinu, podél stěn stojí uměle v čínském slohu vyřezávané zpodobnice. Podlaha pokryta je polštáři a rohožkami pro klekání. Kolem kostela a kláštera rozkládají se pole, Jesuitům od čínského guvernéra darovaná a od obce vzdělávaná. Na širokém náhoně (kanále) houpalo se několik lodic, na nichž Jezuité za účelem misijnářským do všech končin země jezdí, anebo i se Šangaiem spojení udržují.

Na to před námi otevřela se hlavní brána do veliké budovy klášterní, jež z několika stavení sestává. Na zdi stojí v angličtině a franciině oznámení, že cizincům třeba dříve navštívenku svoji představenému odevzdati, což ob-

starává čínský vrátný. Hovorna jest vkusným nábytkem čínským opatřena. Na stěnách jsou biblické průpovědi v řeči čínské, pod nimiž je císařský dekret, jenž Jesuitům usazování se v Číně dovoluje. Po stranách dále visí množství diplomů, jimiž čínským chovancům Jezuitů vysoké literární stupně byly uděleny. Zatím postranní dvířka se otevřely a jimi vkročil P. H. Francouz z Normandie, jenž na Sorboně v Paříži vydobyl si stupeň doktora lékařství.

Čítal asi 40 roků. Prováděl nás v prostranných vyučovacích sních, kdež několika stům chovanců vyšší vzdělání se uděluje. Síně jsou podle vzorů evropských zařízeny.

Byl právě odpočinek. Dorůstající mladíci probáněli se ve velikém sále se svým učitelem páterem. Zhusta se z nich stávají misionáři. Ve knihovně nalezá se na 3000 svazků knih výhradně pro Jezuity určených; kromě toho jest v ní mnoho děl bohosloveckých, matematických, přírodovědeckých atd. Jiný veliký sál určen je výhradně pro mapy. Vedle knihovny je zoologická zahrada. Viděli jsme zde vzácné exempláry jelenů z Formosy a čínských oslů.

Blízko u zahrady nalezáj se sbírky a zoologicky anatomická dílna, kdež je umístěno mnoho koster z celé čínské zvěře, ptáků a ryb, jakož zbytky zvěře předpotopní; množství dobře připravených koží, jejichž duplikáty rozesílají se do Evropy na výměnu. Nalezá se zde celé museum vycpané zvěře a ptáků, sbírka čínského kamení a zkamenělin. Viděli jsme zde výtečné pozorovací nástroje. Jeden jezuita vyučil se litografii, aby mohl sám vyráběti plotny ku snadnějšímu rozšiřování vědeckých děl.

Na jiném oddělení nalezá se zvláštní dům pro nemocné. Zde dostává se každému bedlivého ošetření. Jsou zde dva páteři, jakožto graduovaní lékaři.

Mají zde též stanici meteorologickou, opatřenou všemi možnými nástroji ku měření deště, tepla, větru atd. Odtud vede spojení do všech meteorologických stanic jezuitů v Číně. Nade všecka stavení vyniká hvězdárna, opatřena nejen dobrými nástroji, ale i telegrafem a telefonem. Je zde též fotografický aparát.

Kterak podivuhodně působí řád jezuitský ve své vzorné organizaci v Číně! Nyní dobře jsem pochopil, proč vliv jeho zde vždy více roste. Domahá se ho nejen příkladnou zbožností, bohumilým působením, ale i vědou.

Vzdělaný Číňan má k jezuitům velikou úctu. Prostý lid vida jezuitu co do kroje a zvyků jemu se přispůsobovati, vidí nesmírný rozdíl mezi těmito a kněžími buddhovými. Jezuité kromě toho nešetří nákladu, aby jejich vystoupení bylo vždy důstojné. A s takými misionáři Církve katolické kdež by se směl měřiti misionář protestantský!

D r o b n o s t i.

Císař pán s hlavou obnaženou a učitel se školní mládeží s hlavou pokrytou. Taký zjev poskytoval letos slavnostní průvod Božího Těla ve Vídni. Po vší říši známa jest úcta, jakouž tento slavnostní den nejvyšší zeměpán Pánu nebes ve svátosti oltární vzdává. Zdálo by se, že skvělý příklad zbožnosti Jeho Veličenstva musí mítí značný vliv na vzdělavatele mládeže. Avšak po hříchu ku pohoršení všeobecnému stáli páni učitelé ve Vídni i se žactvem s pokrytými hlavami i tehdy, když velekněz velebnou svátostí udílel požehnání. Jak chudinká musí býti víra takých vzdělavatelů mládeže, kteří stydí se povinnou úctu vzdáti tomu, před nímž na kolena klekají nejen andělé v nebesích, ale i zlí duchové v podsvětí. Necht' neomlouvají se páni svobodou vyznání. Jakmile povinni jsou účastniti se veřejné slavnosti, vyžaduje toho slušnost, aby i učitelé chovali se tak, jak na vzdělané lidi sluší se a patří. I z jiných měst rakouských a štýrských ozývají se stížnosti o neuctivém se chování veřejných orgánů při slavnosti Božího Těla.

Hromadné odpadání Čechův v Rusku ku pravoslaví. Svrchu uveřejňujeme list od českého vystěhovalce na Rusi, v němž těžce stěžuje si na tři kněze, kteříž víru svoji zradili a tím lid český ve zmatek uvedli. Toho vlada ruská používá, aby po svém způsobu Čechy ku pravoslaví přiměla. Dala jim na srozuměnou: buď se vystěhovat se zanecháním všeho jmění, aneb přestoupit. To ovšem působilo.

Den. Pozn. uveřejňuje, že ve vsi Novákově kraje radimského odpadlo 90 osob ku pravoslaví; ve Glinsku 88; v Koprigu 90; v Lucku 112; ve Krystynovce kraje boruckého 93; ve Zdolbnici kraje ostrovského 42; v Ostrově samém 6 a v Ludnově 3, čímž ovšem Čechové špatné svědectví si vydávají.

Nejnovější nálezy v římských katakombách na cestě Salarijské. Minulou zimu kopalo se v nejstarších katakombách římských, jež nesou jméno sv. Priscilly za vedení kommandatora Rossiho, jenž o výsledcích svých prací měl nedávno zajímavou přednášku. Hroby zde jsou nejstarší a pocházejí již z věku apoštolského. Zde též nalezá se nejstarší obraz nejbl. Panny s Ježíškem, jenž podle úsudku znalců pochází z I. století.

Radostný úžas vzbudilo, když posledně našlo se zde několik nápisů se jménem Petra v písmenách latinských a řeckých. Kterak slavně tímto nálezem poráží se protestantismus, jenž tvrdí, že Petr ani v Římě nepobyl. Petr není jménem římským. První křesťané ponechávali si jména svá i při křtu, avšak z Eusebia víme, že někteří dětem svým dávali jména apoštolů, od nichž byli na víru obráćeni. Jelikož jméno Petr u rozdílných rodin se nalezá, jest to novým dokladem působení apoštolského sv. Petra v Římě. Stvrzuje se tím též prastaré podání, podle něhož sv. Petr v Římě hostem byl senátora Pudense, neboť pohřební místo, z něhož poznenáhla zde podzemní katakomby povstávaly, patřilo původně rodině Pudensových.

Jiný nález domněnku potvrzuje vyslovenou již dávno od křesťanských starožitníků, pro niž ale dosud dostatečných nebylo dokladů. Dějepisec Sueton píše, že Acil Glabrio, muž rodu vznešeného, jenž r. 91 byl konsulem, od císaře Domitiána k smrti odsouzen byl, „protože dopustil se jistých novot.“ Takového obvinění dostávalo se obyčejně křesťanům! Lze tudíž domnívati se, že Acil Glabrio byl křesťanem. Jiný pohanský dějepisec Diocassius domněnku sesiluje poznámkou o smrti Glabria. Práví totiž, že Flavius Klemens a Flavia Domitilla z císařského rodu Flaviů a jiní pro atheismus byli odsouzeni a spolu vzpomíná též Acila Glabria, jenž popraven byl „z téže příčiny, z jaké mnozí jiní byli popraveni.“ Dnes víme, že Flavius Klemens a Flavia Domitilla byli křesťany; byli sice od pohanských spisovatelů nazváni židy, jelikož tehdy křesťani od židů se nerozdělovali a křesťanství za sektu židovskou se považovalo. Atheisty byli jmenováni, protože ani Joviše ani Apolla, aniž kterého z bohů římských nevzývali. Nyní pan de Rossi v katakombách sv. Priscilly našel velikou kapli, jejíž stěny kdysi mramorem byly pokryty a na stropě poznávaly se stopy mosaiky. Kaple ta nemá hrobův ve stěnách, nýbrž podle nejstaršího způsobu pohřbívání vznešenějších křesťanův byla určena pouze pro sarkofagy. Vše souhlasí v tom, že kaple ta od pradávna jako pohřebiště křesťanů těšila se veliké úctě, což i potvrzují nejnovější nálezy. Našly se zde nápisy se jmény Acilius a Acilius Glabrio, řecky Akejljos. Nyní víme že rod Aciliův byl křesťanský, stejně jako rod Flaviů, a že novotářství Acilia Glabria viastně bylo křesťanstvím. Tím podán nový důkaz, že křesťanství již v prvním století přístupu mělo do kruhů nejvyšších.

Nalezený ostatek. V Poitiersu byl před nedlouhou dobou nalezen ostatek, který obsahuje částici kříže Kristova a byl císařem Justinem poslán v druhé polovici X. století z Cařihradu do Poitiersu sv. Radegundě. Tato relikvie byla dlouho považována za ztracenou, zatím co byla ukryta v bezedné krabičce za oltářem. Ostatek má formu malé tabulky ve zlatě, bohatě emaillovaném. Nález tento vzbudil veliký vědecký zájem, poněvač jest to nejstarší dosud známé dílo byzantského umění zlatnického.

Nákladem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.)
vyšly následující spisy:

Máj Panny Marie Lúrdské. Na základě spisů církevně schválených sestavil, a ctitelům i odpůrcům neposkvrněné Bohorodičky věnuje Th. Dr. Karel Lev Řehák farář v Podolí u Prahy.

Obsah I. části: Úvod a XXXI. čtení o událostech v Lúrdch. — II. části: Trojí pobožnost růžencová. Devatero litaní. Nešpory o neposkvrněném Početí. Písně. Dodatek o pouti Rakušanů do Lúrdů.

S 1. titulním obrazem a 9 ilustracemi v textu. Stran 298. — Cena 1 zl.

MARIOLOGIE Arnošta z Pardubic, prvního arcibiskupa Pražského. — Na základě jeho spisu: Psalterium de Laudibus Beatissimae Virginis, čili Mariale Arnesti. Napsal Dr. Antonín Lenz, kanovník Vyšehradský. Schválením nejdůstojnějšího kníž. arcibiskupského Ordinariatu de dato 18. prosince 1886. Č. 9575. 266 stran velké osmerky. — Cena 1 zl. 35.

Promluvy duchovní ku studující mládeži. — Sepsal P. Jan Ev. Hulakovský, professor při c. k. státním reálném gymnasiu na Smíchově. III. díl. Schválením nejdůst. knížecího arcib. ordinariatu Pražského daným dne 14. prosince 1887 č. 10824 a nejdúst. biskupského ordinariatu Budějovického dne 23. prosince 1887 č. 481. Stran 182. — Cena 1 zl. 10 kr.

Řeči nedělní, sváteční a příležitostné. — Napsal Fr. Daneš, č. kanovník Mikulovský, tit. kons. rada, k. a. em. vikář Novostražecký, rytíř řádu Františka Josefa a osobní děkan na Peruci, 11 1/2 archů. — 182 stran. — Cena 90 kr.

Krátké úvahy na každý den v roce vůbec a na čelnější svátky ještě zvlášť, se svolením církevním vydal P. STYX, congr. SS. Redemptoris. Se svolením skladatele i nakladatele v jazyku českém spracovali práci společnou: *Teresie hraběnka Schmisling-Kerssenbrocková*, rod. hraběnka Lažanská a Th. Dr. Karel Lev Řehák, farář v Podolí u Prahy.

Rozjímání tato, denně asi 2 stránky čtení obsahující, výborně se hodí českým osobám duchovním obého pohlaví vůbec, ale i každému jinému zbožnému anebo po dokonalosti toužícímu zvlášť.

Cena I dílu 26 tiskových archů (416 stránek) obsahujícího jest 1 zl. 50 kr. — Druhý a poslední díl 24 1/4 archů. Cena 1 zl. 50. kr.

Miláček Páně. — Pro ctitelů nejsv. Svátosti Oltářní sebral i složil Th. Dr. Karel Lev Řehák, farář v Podolí u Prahy. S úchvalou církevní. Stran 48

a 2 krásně barvené obrázky, jakožto památka na sv. zповěď a svaté přijímání.
Slzy bolu, útechy a naděje. — Sbíрка nápisů hrobních, jež sebral, sestavil a i sám složil Bohumil Fr. Hakl, děkan a biskupský vikář Hořický
Cena 70 kr.

Postní kázání o sedmi bolestech blahoslavené Rodičky Boží, Marie Panny, od Boh. Hakla, děkana a biskupského vikáře v Hořicích. Stran 74. — Cena 50 kr.

K dostání v Cyrillo-Methodějském knihkupectví (Gustav Franc) v Praze, Malé náměstí čís. 143—1.

Obsah „Obrany víry“:

Naši kněži — žáci sv. Petra. (—l. —ch.) — Ku charakteristice kardinála Eberharda Nidharda, generálního inquisitora španělského. (Napsal W.) — Těžká zkouška. (—š. —k) — Zповěď ve sklepe. (—š. k.) — Cti otce svého i matku svou! (—W.) — Osud českých katolíků na Rusi. (—l.) — Klášter Jesuitů v Číně. — Drobnosti.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 49—52.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni-uli, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Na svatohorský dub.

Poutníkům svatohorským.

1. Vznešený dube! — Odvěký Ty svědku
dějin posvátné Hory i města!
Kdož sečte ukrytá v kmenu Tvém léta,
jak jsi Ty — starý?
2. Vždyť dvou silných mužův páže nemohou
objati tělo křemene tvrdší;
rámě Tvé v bouři a vichru se nehne,
jak jsi Ty — silný.
3. Již sestru Tvou tam-hle na Kalvarii
před lety nejvyš strmicí smokvoň
ztrátila třeskatého hromu rána —
jen Ty jsi — zůstal.
4. Bys jediným živoucím rok od roku
byl zvěstitelem slávy Marjanské —
šelestěním listů a ptactva sborem
poutníky vítal.
5. Kolik tisíc tisíců již ko' Tebe
vstoupalo s touhou k trůnu Marie
s písní: „Tisíckrát pozdravujem Tebe!“
„Matičko — naše!“
6. Kéž bych jen porozuměl Tvým šelestům,
lepšího kronikáře bych neždál;
Ty's věru mnoho viděl, mnoho slyšel,
ty ale — mlčíš.
7. Ty's viděl Příbram starou, první kapli,
již Malovec stavěl, Marji z slibu;
nyní díváš se zas na Příbram novou,
spojenou — s Horou.

8. Již vymřeli kmetové stříbrovlasí,
kdož znali Příbram cizí bez pýchy;
zemřely stařenky — ve prostém kroji
hroby — je kryjí.
9. Ty jediný žiješ nedbaje novot
nezměněn, zdáš se mi jak v mém mládí,
že's zůstal ochráncem té svaté Hory;
jak jsi ty věren.
10. Buď Ty nám vzorem: jak u víře pevní,
kdy mrak i bouře věkem se ženou,
Marie Panny ať po boku dojdem
na Horu Svatou.

V. B.

S v a t ý k ř í ž.

Dle vyobrazení na královských palácích Assyrských byli odsouzcenci nabodeni na ostrý kůl. Tento způsob smrti nebyl ani Římanům neznámým. Feničané vykonávali popravu v ten způsob, že odsouzence přibili na rukou i nohou ku břevnu. Jen prostřednictvím těchto znal král David tento způsob popravu, an napsal v prorockém zánění: „Oni probodli ruce i nohy mé!“

U Israelitů byl dvojnásobný druh smrti. Ukamenování za rouhání se Bohu a pověšení na šibenici za jiné zločiny; o tom dočítáme se v Deut. 21, 23: „Proklet jest Bohem, kdo visí na dřevě!“ U Kartagiňanů bylo rovněž ukřižování oficiálním způsobem smrti. Římané odsoudili k podobné smrti jen ty, kteří nepožívali římského práva a pak předcházelo obyčejné bičování a všeliké mučení. Teprve císař Konstantin zakázal ukřižování. U Mohamedánů jest však způsob ten dosud v obyčeji. Při posledním velkém povstání r. 1857 bylo mnoho vznešených Angličanů i Angličanek na kříž přibito. Že Kristus netrpěl tak dlouho na kříži, jako mnozí jiní, kteří dva až sedm dní na kříži viseli, než-li je vyprostila smrt z těchto muk, lze připsati na vrub mučení, které předcházelo ukřižování jeho. Jak mnozí před i po něm vypustili duši již při bičování! Biče pozůstávaly z kožených řemínků, které byly proplétány drátem. Odsouzenec byl s rukama do výše pozvednutýma přivázán ke sloupu, tak že jen prsty nohou jeho dotýkaly se pevné půdy. Tím způsobem bylo celé tělo vydáno v šanc strašným bolestem a proto není divu, že tak mnozí při tom zahynuli. U Ježíše bylo bičování křtem krve, po němž toužil pro naše spasení. Ukřižován byl pak na hoře Moria, „my viděli jej poníženého a potupného nejvíce mezi všemi lidmi,“ avšak také Bůh jej viděl, což již slova „Moria“ tajemně napřed hlásalo a z kříže počala jeho vláda. Dominus regnavit a ligno. Nástroj potupy stal se znamením vítězství a jako takový vždy od křesťanů uznáván jak v modlitbách, tak v obřadech, jako ozdoba chrámů, tak korun královských, jako ochránce proti násilí sverpých nepřátel, tak i jako odměna za činy záslužné.

Skutečný kříž Kristův byl i s oněmi dvou vrahů dle starého obyčeje zakopán na místě popravním. Známé jest úsilí sv. Heleny, aby jej nalezla, což také zázkem nebes se poštěstilo. Heraklius pak vydobyl jej od Peršanů a nesl jej u vítězoslávě sice, avšak na pokyn biskupův chudobně oděn, ulicemi Jerusalemskými. Roku 1099. modlili se před ním křížáci a byli tak potěšeni, jakoby byli samého Boha před sebou zřeli.

V nešťastný den bitvy u Hiltina padl sv. kříž v moc saladinovu. Smrtelně raněn odevzdal jej biskup Ptolomejský biskupu Lydskému, avšak i ten s ostatními křesťany upadl v zajetí. Amad-Eddin, moslemánský spisovatel, praví o tom: „Velký kříž byl odňat králi, když bylo mnoho křesťanů kol

něho skončilo svůj život, oni klekali před ním na kolena, i hlavu svoji skláněli; oni zasadili jej ve zlato a drahokamy a nosili jej při velkých slavnostech u vítězoslávě; jich kněží a biskupové ukazovali jej lidu; křesťané uznávali pak za zvláštní svoji povinnost, jej hájiti; to, že jim byl kříž odňat, způsobilo jim větší bolest, než-li zajetí krále.“

Daleko surověji, než-li tento syn Mohamedův, vyslovují se o katolických Lutr a Calvin. Týž odvážil se říci, že by padesáte lidí nestačilo, aby unesli kříž, sestavený z částí, jež jsou zde a onde v chrámech uloženy. A Lutr pravil, že by z nich dal se zhotoviti pěkný krov. Ovšem že věc není tak přehnaná, jak oba tito odpadlíci tvrdili. Z patnácti millionů čtverečních milimetrů, jež zaujímal kříž Kristův, jest sotva jedna třetina v oběhu.

Zvláštní jest, že Kristus tak často mluvil o mravním významu nesení kříže, prve ještě nežli zjevil nám tajemství jeho svou smrtí. „Kdo nevezme na se kříž svůj a nenásleduje mne, není mne hoden.“ (Matouš 10, 38). „Chce-li mne kdo následovati, zapři sebe sám, vezme kříž svůj a následuj mne.“ (Matouš 16, 24.) „Kdo nenosí svůj kříž, nemůže býti mým žákem.“ (Lukáš 14, 27.) Jeho rozmluvy s učenníky o nesení kříže v době veřejného jeho působení, byli jim prorockým označením způsobu, jakým mistr jich skončí svůj život, aby tím získal život nás všech. „Jako Mojžíš povýšil hada, tak musí býti povýšen syn člověka.“ Z učení Kristova o nesení kříže vyplynulo pojednou ono všemu křesťanstvu tak podivuhodné, zvláštní učení o nezměrné ceně trpělivého, věrného, Kristu podobného utrpení a soužení, učení o následování kříže Kristova, jež v dítkách církve pomocí různých stupňů milosti po všechny doby docházelo stkvělého uskutečnění.

Bylo to o velký pátek r. 308. Císař Diokletian chtěl předcházeti dobrým příkladem. An mohl poskytnouti toliko hrozné divadlo, domníval se, že aspoň on sám není tím vinen. On kázal ve svých zahradách ukřížovati vedle sebe v jedné řadě šedesát křesťanů. Mezi těmito byli biskupové, kněží, starci i dítky. Nad každým ukřížovaným byl připevněn nápis: „Křesťan — a proto nepřítel římské říše!“ Ani z jedné úst ubohých ukřížovaných nevyšlo jediného stonu, jediného slova žalobného. Nejstarší z biskupů zanotoval z výšin svého trůnu velebný chvalozpěv tří mládenců v peci ohnivé a všichni pěli s ním. Avšak nesnesitelná žížeň počala pojednou je trápati a opět a opět bylo slyšeti ohlas slov z hory Kalvarie: „Žíznm.“ Tu pojednou objevila se jakási dáma, Marcella, se svými dvěma dcerami, ježž neobrozenost vzbuzovala nemalý úžas, provázena jsouc zástupem otroků, kteří nesli velké nádoby s ukojujícím nápojem. Matka a dcery po schůdkách vystoupily k ubohým obětem a napájely jich. I katani byli tímto osvědčením lásky k bližnímu nemálo dojata, avšak císař byl krutším svých katů, i dal rozkaz, aby ony rovněž jako nepřítelkyně říše byly odpraveny. Zajisté že dolétl k jich sluchu onen známý a tak milý hlas: „Žíznil jsem a napojily jste mne!“ —

Jest-liže Kristus utrpením svým vykoupil celý svět, nemůže býti žádný křesťan na rozpacích, že není nic tak vznešeného, jako trpělivé nesení kříže, ježž Bůh vyvoleným svým seslal. Toho nám byl Kristus Pán vzorem nejkrásnějším, hlásaje všemu lidstvu: „Kdo chceš Bohu se zalíbiti, vezmi kříž svůj a následuj mne!“ A tak stal se sv. kříž všemu katolickému světu předmětem nevýslovné úcty, neboť v něm může každý spatřiti symbol své příští oslavy, může v něm shledati nejpevnější oporu všech svých vznešených úmyslů, v jehož znamení, jako kdysi císař Konstantin, domůže se vítězství.

—l. —ch.

Ze života odpadlého arcibiskupa.

Byli a jsou jednotlivci, — laikové i kněží — kteří úplatností a sliby dali se použiti za nástroj proti svaté svojí matce — církvi; proto nemůže býti neúčinné, ukázu-li z historie minulosti, jaký byl mnohdy osud určen

Bohem již v tomto životě těm, kteří propůjčili svých sil i služeb pronásledovatelům jeho sv. církve.

Jindřich VIII. (1509—1547) král Anglický, který na počátku tak zvané reformace hájil katolické učení se vši rozhodností proti Lutrovi, chtěl se dáti po sedmnácte let trvajícím šťastném manželství, zaslepen hříšnou nárůživostí, rozvésti se svojí řádnou manželkou, Kateřinou Aragonskou, aby mohl pojmouti za choť slícnou a mladistvou dvorní dámu Annu Boleynovu. Poněvadž pak vzdor vši lsti a úkladům nemohl papeže přiměti k tomu, aby první jeho svazek manželský prohlásil za neplatný a jej zrušil, propustil o své újmě a beze vši dispense řádnou svou manželku, oženil se se zmíněnou dvorní dámou a dal jí též veřejně za královnu proklamovati. V téže době hledal, aby aspoň poněkud zevnější formu uchovati mohl, oddaný sobě nástroj, který by jej ve všech úmyslech i podnicích jeho ochotně podporoval, na uprázdněný stolec arcibiskupský v Canterbury. A brzy podařilo se králi naléztí jej v osobě kněze Tomáše Cranmera, který tajně v Němcích s neteří luteránského bohoslovce Osiandra ve snatek vešel a jakýsi spis na obranu rozvodu králova byl spáchal. Papež, s nímž král dosud spojení zcela nepřerušil a který o Cranmerově kouscích byl špatně zpraven, potvrdil volbu královu, následkem čehož bezcharakterní, tajně oddaný muž povolán byl k nejvyšší církevní hodnosti v Anglii, za arcibiskupa Cantaburského a primasa království Anglického. Bidák! Draze však měl si zakoupiti tuto důstojnost a měl za to až ku své ohavné smrti hráti úkol, nad něhož nemohlo býti nic žalostnějšího a opovrhlivějšího!

Prvním aktem této smutné role, již Cranmer po celý svůj život byl přinucen hráti, bylo křivopřisežnictví. Poněvadž totiž byl si Cranmer vědom, že musí při svém vysvěcení přísahati papeži kanonickou poslušnost, odebral se před tím, aby u krále nevzbudil ani stínu podezření ve svoji příští otrockou ochotnost ke všem službám, do kaple a zde u přítomnosti čtyř svědků prohlásil, že přísahou svojí, kterou formálně bude nucen složiti, k ničemu nechce se zavázati, co by práva králova buď v něčem poškoditi, aneb reformám jeho, jež v anglické církvi provésti míní, na překážku býti mohlo. Když to se bylo stalo, přísahal při konsekraci papeži kanonickou poslušnost.

Druhým aktem, k němuž byl Cranmer svojí politování hodnou rolí donucen, byl neoprávněný a nejvyš nespravedlivý rozsudek. Arcibiskupská tato kreatura chtějíc se králi svému zavděčiti za důstojenství své nynější, odeslala několik dní po svém posvěcení list králi, v němž jej jménem národa a pro upokojení vlastního svědomí mocnářova prosila, aby směla prozkoumati proces rozvodní a právoplatně rozhodnouti v této záležitosti. Pokrytec! Stavěl se, jako by nevěděl ničeho o snatku králově s dvorní dámou Annou Boleynovou a zatím při něm před půl rokem assistoval! — Jak se samo sebou rozumí, svolil král ochotně k této žádosti, podotkl však zároveň, že není podroben zákonům žádného pozemského tvora. Jak úsudek arcibiskupův dopadl, dá se snadno uhodnouti. Když byl Cranmer zdánlivě nařídil soudní vyšetřování některých osob, prohlásil první manželství královo za neplatné, druhé pak s dvorní dámou za zákonité a potvrdil ono poslední mocí svého soudcovského i vrchnopastýřského úřadu.

Avšak neměl se Cranmer těšiti dlouho z díků králových za tento nezákonný, nespravedlivý rozsudek! Král Jindřich, tona v mrzkých hříších, neměl dlouhého zálibení ve své druhé ženě a chtěl se jí zase zbaviti. Aby opět před světem uchoval zdání správného počínání, obžaloval ji z cizoložství a krvesmilství, následkem čehož byla Anna Boleynova porotou, ze 27 lordů sestávající, odsouzena k trestu smrti. Mélo by se za to, že král s tímto rozsudkem se úplně spokojil a dvorní dámu dal jednoduše popraviti. Avšak tomu není tak. Arcibiskup Cantaburský měl ještě před vykonáním rozsudku prohlásiti snatek za neplatný, aby tak podal králi nový důkaz své odvislosti, bezcharakternosti a ničemnosti. A vskutku, arcibiskup povolal krále i královnu před svůj duchovní soud.

On vyslechl žaloby, na královnu vznesené, a „po vyzvání jména Kristova a Boha samého maje toliko před očima“ prohlásil, že sňatek, mezi králem Jindřichem a Annou Boleynovou uzavřený, byl vždy neplatným. Tedy sňatek, který byl nedávno ku přání královu uznal za platný, musel nyní, poněvadž jeho příznivec si to přál, vyhlásiti za neplatný a nezákonný.

Tutéž roli, jakou hrál Cranmer při prvním i druhém sňatku králově, musel hráti také při čtvrtém. Když totiž chtěl král dáti se rozvésti se svoji čtvrtou manželkou, stačilo arcibiskupovi ku prohlášení rozvodu vedle dvou zcela neplatných a nezávažných důvodů tvrzení královo, že byl podveden přehnaným líceům krásy své manželky.

A na základě tohoto důvodu vysloví arcibiskup, aby nepozbyl přízně královy, rozvod od stolu a lože!

U páté manželky, Kateřiny Howardovy, odhalil ku přání královu sám Cranmer domnělé přestupky mladé královny. On vystoupil před soudce jako její žalobce a ona jako cizoložnice odsouzena a odpravena r. 1542. Tedy falešným žalobcem musel se ještě Cranmer státi a vzíti si na svědomí nespravedlivé odsouzení a odpravení nevinné paní proto, — že si toho ničemný král přál.

A právě tak bezcharakterním, jakým se jevil Cranmer v mravním životě, byl také ve své víře. Když král Jindřich, nemoha papeže pro své plány získati, byl se odtrhl od Říma a sama sebe učinil hlavou nové anglické církve, ustanovil také nové učení, které zde mělo býti v platnosti. Poněvadž král Jindřich nejspíš proto lnul ke staré theologii, ježto byl stará dogmata proti Lutrovi hájil a s ním v té příčině vešel ve spor, z toho důvodu nepřipustil žádných novot. Cranmer, tajný protestant, kázal proto stále po katolicku. Ano on se dokonce odhodlal i k tomu, že odeslal svoji „milou“ ženušku tajně domů, poněvadž král Jindřich byl ustanovil, že se kněží dle božského zákona nesmějí ženiti a omluvil se u krále co nejpokorněji, že byl dříve jiného náhledu! Sotva však Jindřich VIII. zavřel oči a nový král Eduard VI. jako vrchní hlava církve zavedl nové učení, byl Cranmer první, který se přidal k této nové nauce.

Na nejvyšší přání vypracoval novou liturgii a novou knihu rodinnou, již se všichni, jak duchovní tak laikové, museli přísně držeti, nechtěli-li na se uvaliti těžké tresty. Korunu však všech špatností a bídáctví vstavil si Cranmer na hlavu tím, že pomohl svému protektorovi, vévodovi ze Sommersetu, přivésti na popraviště nevinného bratra jeho Seymoura.

Jaký však byl konec života tak žalostného, jaký byl Cranmer vedl? Smrt na hranici! Po smrti Eduardově totiž chtěl Cranmer s pomocí jiných oprávněnou a zákonitou nástupkyni Marii, jež byla katoličkou, vyloučiti z posloupnosti a protestantku Grayovou dosaditi na trůn. Avšak šlechta i lid prohlásil se pro zákonitou panovnici Marii. Po vyzrazeném spiknutí proti královně dala tato náčelníky reformovaných, k nimž také Cranmer přináležel, k smrti odsouditi. Poněvadž Cranmer doufal, že ujde hanebné smrti tím, když zřekne se přísežně víry své, vydal několik odvolávacích listin, v nichž naskrze pokornými výrazy vyznal se ze svých těžkých zločinů, papeže i královnu prosil úpěnlivě o milost a celý národ o soustrast! Když však viděl, že musí vzdor tomu přece zemříti, odvolal opět, jak někteří tvrdí, před shromážděným lidem své první odvolání a zemřel na hranici, když byl složil protestantské vyznání víry. Takovým ohavným způsobem skončil Cranmer, křivopřísežný arcibiskup, od katolické církve odpadlý kněz, pomocník despotického krále a pronásledovatele církve. Konec jeho byl právě tak žalostný, jako úloha, kterou po celý svůj věk musel hráti.

Nevěra a její následky.

Naše doba jest bohata na sociální katastrofy, které však jistě nemají žádné příčiny, nežli lhostejnosť vůči Bohu a jeho příkázání. Křesťanským náboženstvím se opovrhuje a sociální revoluce kráčí tomuto opovrhování v zápětí. Totožnosť starého pohanství s moderním pantheismem nedá se popřítí. Pohanské idey opět plíží se do veřejného života. Zničení vznešené budovy křesťanství může míti za následek toliko všeobecnou spustlost a zoufalství. Nevěř nikdo příliš v bezstarostnosť i čilost pohanského života, vždyť on má mnoho, přemnoho temných stránek a těch, kdož mohli bezstarostně v pohanství žítí, byl počet velice nepatrný. Dnes také chce každý píti z poháru pozemských rozkoší plnými doušky, zapomínaje, že pravá láska i štěstí zakotveny jsou v lásce a blahé naději, která nemožnou jeví se býti bez Boha, jenž sám láskou jest.

Svatý Augustin praví: „Učení každé má se posuzovati z trojího podstatného stanoviska: předně, jaký jest u něho původ světa, za druhé, v čem nalézá prostředky, aby rozum před bludy uchovalo, a za třetí, v čem spatřuje nejvyšší dobro. Odpověď křesťanská jest známa: ona hlásá Boha všemohoucího jako pána a stvořitele všech věcí, ano děkuje mu za zjevení pravdy a doufá ve zjevení jeho věčné slávy. Pobloudilý rozum lidský pokusil se o jiné rozluštění: od prvních dob snažil se člověk ukojiti své náruživosti, on poznával, že svět může mu poskytnouti mnohých rozkoší a požitků, proto prohlásil svět za boha svého a sebe sama za úplně spokojeného s tímto bohem.“

Sotva bude se kdo mýliti, označí-li jakožto smutné znamení doby nápadný úbytek potřeby poznání pravého Boha. Původcem mnohobožství bylo dle Klementa Alexandrinského nejprve obdivování se nebi a hvězdám, (orientálský kultus slunce, Apollo, Diana); za druhé vděčnost za plodiny zemské (Bacchus, Ceres, Pomona); za třetí tresty, jež lidé zločiny svými na sebe přivolali (furie, zlí geniové); za čtvrté, náruživosti a vášně (Amor, Venuše); za páté, zosobnění lidských činů (Dike, Kloto); za šesté, dobrodiní velkých mužů (Herkules, Pollux, Eskulap). Tak vzniklo tisíce bohů, jak Varro dosvědčuje, ano vše bylo bohem, kromě Boha samého, jak Bossuet praví.

Zdali pak i dnes se člověk až příliš nevelebí za pokroky a vymoženosti vědy a vynálezů? Zdali pak nepřipisuje blahobyť hospodářský skoro výhradně své vlastní píli a vynalézavosti? Zdali uznává nad sebou Boha, kdykoliv hodlá ukojiti své choutky? Zdali chvalořečení mužů moderní vědy a státní theorie má nějakých mezí? A zdali jest dnes slavený státník jist, že již zítra nebude proskribován za zrádce a ničemu? „Kéž bohové tvé země mají ještě nějakou moc a sílu, neboť ti naši nás zradili,“ zvolala Kleopatra nad hrobem Antoniovým. A Cicero opět pravil: „Bozi, jež jsme vždy uctívali, nebyli nám příznivými!“ Tak draze musí dnes mnozí zástupcové lidu zaplatiti důvěru svých voličů. A lid, který, jako na př. ve Francii, vidí tu zášť dnešních pohlavárů vůči křesťanství, vyznává s Ovidiem: „Máme za to, že vše jest dovoleno a následujeme příkladu velkých bohů.“

Dle Strabona byl chrám Venuše Korintských nejvyšš bohátý, avšak vedle stkvostných darů zlatých a drahokamy posetých byly této bohyni přinášeny za obět i dívky, holdující lásce, což přivábilo vždy do Korintu davy lidí z celého světa a pomohlo městu k zámožnosti. Z toho lze doznati, co jistí dějepisci vyrozumívají pod „galantní mythologií Řeků.“ A právě podobný kult překází tak mnohým, aby pravého pojmu nabyli o přírodě božské, o čistotě srdce a svatosti života.

Není-li láska ku ctnosti a k Bohu, nejvyššímu to dobru, s to, odvrátí od stále se rozmáhajícího postupování k novému pohanství, pak aspoň věnujmež pozornost svoji temným stránkám jeho, které nám otevrou oči.

Války bývaly vedeny s největší ukrutností. Celé národy byly zničeny ohněm a mečem. Obležená města často nemohla odhodlati se ku vzdání se.

Z bázně před ukrutnostmi nepřátel vraždili muži své ženy a děti a pak samy sebe, jen aby nepadli do rukou nepřitele.

Více než dvě třetiny obyvatelstva plahočilo se v otroctví. Ukřižování bylo neobyčejnějším trestem otroků, kteří již za nejneopatrnější přestupek tak strašně museli pykati. Jeden z přátel Oktaviových nalezl jiný způsob smrti: předhazování jich dravé zvěři na pospas. V Římě zastával obyčejně otrok, okovy spjatý, službu vrátného. Seneca vypravuje, aniž by tím chtěl podati nějaký příklad ukrutnosti, že sousedé obyčejně v pozdních večerních hodinách slyšeli rány holí, jimiž byli otroci častováni. Pakli byl nějaký pán otrokem usmrcen, museli za to zhytnouti všichni otroci v jeho službě se nalézající, bylo jich mnohdy na sta. Neustálými válkami vzámahal se ustavičně jich počet.

Aristoteles uměl i největší surovost vůči otrokům ospravedlniti svými logickými úsudky. Dle něho není na světě nic bezpečného. Cílem člověka je pozemské štěstí. Aby toho se dosáhlo, musely státy býti utvořeny. Nejvyšším povoláním člověka tedy jest, aby byl státníkem, občanem, neboť jen ten jest poctivým člověkem. Příroda za účelem, položití základ ku štěstí člověka, neposkytla toliko neživotných nástrojů, jako železa a kamení, nýbrž také lidí, kteří slouží za nástroj.

Žena a otrok jsou již přírodou samou poznamenáni. Dle Homera odňal Jupiter otroku polovici ducha. Plato nenalézá v duchu otrokově zdravý rozum lidský. Florus nemohl se dosti vynadiviti, že otroci mohli se odvážit, uchopiti se zbraní proti národu římskému, národu to, který přec světovou nadvládu na se potáhl. Triumfátor nechtěl otroky dáti ukřižovati, aby tím sláva jeho neutrpěla, on spokojil se pouhou ovací, neboť přemožení byli jen otroky! Zdali kdo bičoval psa, nebo otroka, bylo jedno a totéž. Cicero měl otroka, jménem Tirona, jehož zdal se míti ve vážnosti, dal si od něho předčítati, avšak Tiro zůstal otrokem, neschopným, dlíti u senátorů a bývalých konsulů.

„S otrokem rozmlouvati, — jaká to nepřístojnost!“ zvolal Seneca. Plinius nechtěl otrokům ani svěřiti vzdělávání půdy, neboť, praví, „nemůže nějaká práce býti hůře provedena, než lidmi, nemajícími žádné naděje!“

Jestliže hrůzy otroctví z dob starověku dnes aspoň v zemích civilisovaných více nejsou k spatření, upomínají nás přece na to mnohé zjevy. Čemu pak nasvědčuje stále a všude se vzámahající manie sebevražedná, než právě beznadějnosti a neutěšenosti, jaké zavládly v některých kruzích lidské společnosti?! Pravou úctu k sobě samému nabude člověk teprve rozjímáním o odvěkem svém určen, což může jen náboženství mu poskytnouti, toliko ono může jej k tomu cíli dovésti. Kdo tedy člověka olupuje o náboženství, ten činí jej ubohým, beznadějným otrokem. Řekl-li Pavel: „Nevstal-li Kristus z mrtvých, pak marná jest víra naše i naděje naše a my jsme nejbídnějšími lidmi,“ označil tím také, čím může se z člověka vzdor z mrtvých vstání Páně státi nejbídnější tvor, nejnižší otrok, totiž tím, pakli o víru připraven. Seneca upozornil ještě na jednu smutnou okolnost ve veřejném životě pohanství.

On dí: „Ty jsi dnes svobodným občanem, avšak jako takový jsi též vojínem. Ty můžeš býti zajat a prodán za otroka.“ Křesťanský mudřec by řekl: „Ty jsi křesťan, ty požíváš svobody, kterou obdařil tě Kristus Pán, avšak uvaž, že bys mohl přijíti o víru, olupen býti o svobodu dítek Božích, státi se otrokem hříchu. Proto stráž se, nedej se zmásti a připraviti se o nejvyšší dobro života.“

Nechť si tedy každý uvažuje jakkoliv, to zůstane nezvratnou pravdou, že bez víry, jako se nelze Bohu líbiti, tak nemožno býti blaženým, šťastným a spokojeným.

Svatý Vavřinec z Brindisia,

(Ke dni 7. července.)

Podivuhodný jest Bůh ve svých svatých. Kdykoliv nastane na zemi temno, objeví se na nebi nová světla, zazáří jasným svým leskem a celý svět zastkví se v záplavě čarovných, velkolepě svítících hvězd. Podobným světlem byl své doby též sv. Vavřinec z Brindisia. Narozen 22. července 1559 vstoupil v 16. roce věku svého ve Veroně do kláštera kapucinského. Záhy stal se učitelem bohosloví, pak kvardiánem, provinciálem a později generálem celého řádu. Jeho učenost byla opravdu podivuhodná. On učil písmu svatému v hebrejském i řeckém znění úplně z paměti. Bible hebrejská, jím používaná, pak malý ruční kříž a kus pláště jest uschován v kapucinském klášteře Innsbruckém. Kromě hebrejštiny a řečtiny zabýval se také ještě sýrštinou a chaldejštinou k úplnému porozumění písmu svatému. V Padově, kamž hrnuli se studující všech národností, učil č e s k y, německy, španělsky a francouzsky s takou dokonalostí, že v každé z těchto řečí kázal. — Od papeže Klementa VIII. došel ho nesnadný rozkaz, aby pracoval ku poučení a obrácení židů. On činil to po tři léta s velkým úspěchem v Římě až do r. 1599, kdy povolán byl k řízení missie do Rakouska. On kázal hebrejsky a získal nesmírný počet židů církvi katolické. Dle vlastního doznání rabínů vyznal se v hebrejštině mnohem lépe, než oni sami.

Také oproti kacířům dožil se stkvělého vítězství. Císař Rudolf I. povolal ku svému dvoru proslulého dánského hvězdáře Tychona de Brahe. Jako protestant nenáviděl z celé duše kapucíny, kteří za vedení sv. Vavřince vítězně a s výsledkem bojovali proti bludům, a usiloval ze všech sil, aby císaře pohnul k vypovězení těchto horlivých řeholníků. Vavřinec však neklesl na mysl i nabádal své spolubratry k vytrvalosti a důvěře v Boha. Již byl arcibiskup vypuzen a také vypovídací dekret řádu kapucinského sestaven, ano již i říšské radě předložen, ještě chyběl podpis císařův ku platnosti tohoto ustanovení, než císař nechtěl o tom ani slyšeti. Mnozí kněží radili kapucínům, aby dobrovolně opustili říši, aby tak nebezpečí, jemuž císař pro nepovolení nátlaku protestantskému vydával se v šanc, pomohli odstraniti. P. Vavřinec měl rozluční kázání, jemuž i množství dvorních hodnostů bylo přítomno, v němž pravil ke konci:

„Kdyby nám nebylo více dopřáno, spatřiti císaře, řekněte mu, prosím, že budeme se vroucně modliti za jeho blaho.“ Hlasité vzlykání v chrámu Páně svědčilo o upřímné účtě, jaké se těšili kapucíni u katolíků vídeňských. Když byl císař při dvorní tabuli spatřil některé pány ze své družiny v zármutek pohřížené a když bylo mu tajemství to odhaleno, pravil pevným hlasem k úžasu všech: „Kommissar kapucínů jest pravý apoštol, jest světec. On nesmí odcestovati! Panovník, mně mocnější, rozkáže mu, aby zůstal!“ To byl rozhodný obrat v záležitosti setrvání řádu v Rakousku. Kapucínům dopřáno u přítomnosti notabilit říšských slyšení, arcibiskup byl zpět povolán a ve Vídni a v Hradci byly pomocí císařské štědrosti vystavěny kláštery.

Avšak světec tento měl se státi katolíkům rakouským ještě dražším. Dne 11. října 1601 vtrhlo 80.000 Turků do Uher; vojsko křesťanů sestávalo sotva z 18.000 mužů. Mysl jich byla velice kleslou. Světec napomínal je k důvěře a k důstojnému přijetí sv. svátostí, jemuž předcházeti musí modlitba a posty. S křížem v ruce (který jako drahocenná relikvie uchován jest v kapucinském klášteře v Innsbrucku) jel pakostnicí trápený kněz v čele křesťanských bojovníků a brzy pokrývalo 30 000 mrtvol tureckých osudné bojiště. Poněvač dešť kulí nemohl toliko křížem ozbrojeného vůdce křesťanů k zemi sraziti, považovali jej molsmíové za čaroděje. Vítězství bylo dle všech okolností podivuhodné a sám vévoda z Mercoeuru doznal, že lze je připsati, kromě Boha a nejblahoslavenější Panny, zbožnému mnichu Vavřinci. Po bitvě

obklopil sbor důstojníků světce a zahrnul jej díky a pochvalou, kterou Vavřinec skromně odmítl, poukazuje na přispění Boží.

Již císař Rudolf II. nazval, jak výše podotčeno, P. Vavřince svatým, tento pak také u mnohých jiných knížat nalezl chvalorečníky, kteří dovedli ocenit jeho zásluhy. „Velký kurfirst,“ vévoda Maxmilián Bavorský, a císař Ferdinand II. přimlouvali se u papeže, aby chudému mnichu zjednal čest, zřízení oltářů k jeho počtě. Prvnímu z nich odepsal papež: „Opravdu, jest to očividné vítězství evangelické chudoby! Muž, který od kolébky byl chudobným, zasloužil sobě vděčnost a uznání králů i knížat za veliká ta dobrodíní, která jim byl prokázal.“

A císaři římskému odpověděl: „Jest to zjevem potěšitelným, že ještě dnes vidíme ozbrojené dobyvatelky, kterak utíkají se pod ochranu chudobných kněží. Vzdáváme díky Bohu, že křesťanské lásce a apoštolské moci kněze, který uprostřed kruté seči a krvavé vřavy neměl žádné jiné zbraně, než znamení vykoupení lidstva a přesvědčivou sílu své výmluvnosti, zjednal si obdiv netoliko knížat, nýbrž i nepřátel, kteří všim božským pohrdají.“

Tak se stal sv. Vavřinec z Brindisia ochráncem křesťanských národů, zaslouživ si jich úctu pro všechny věky. Svět však nezná vděčnosti a tak i sv. Vavřinec jako celá svatá legie nebešťanů, kteří získali si rovněž nezměrných zásluh o lidstvo, pod vlivem vzrůstajícího se zednářství upadají víc a více v nevážnost i zapomenutí. Avšak nadejde čas, kdy v bídě a v nesnázích tonoucí člověčenstvo najde svého prosíka a pozná, kdo byl jeho pomocníkem v dobách zlých i dobrých a kdo jeho svědkem. Dejž Bůh, aby nebylo pak pozdě a pomoc Boží i přímluva svatých jeho sloužila lidstvu ku jeho spáse a blahu.

— 3.

V ý r o k y s v a t ě h o P e t r a.

Darovaná loutka.

(Dle Th. Grosse spracoval V. B.)

Hrabě z Orlova, nejmocnější říše ministr, zemřel — a ubíral se ještě bled a dojat posledními okamžiky své vezdejší pouti, nicméně ale hrdě a pánovitě v zlatém premovaném hávu přímou cestou — jako všickni po smrti si přejí — do nebe.

Na cestě té předhonil malou společnost, sestávající ze šedivé, třesoucí se babky, mladíka v trestnickém oděvu a vyzáblé, asi pět neb šest let staré dívky, která ještě svou hračku — panenku v pestré cáry obalenou nesla.

Těchto si sotva povšimnuv přistoupí hrabě ku bráně nebes, řka:

„Pardon, já bych jen rád zvěděl —“ Avšak svatý klíčník přerušil jej trochu ostrým tonem:

„Na tobě ještě není řada! Ti tři vzadu přijdou napřed!“

„Přede mnou? — Já jsem hrabě z Orlova, státní ministr s titulem Excellence, rytíř několika řádů a údem rozličných učených společností.“

„My tu neznáme žádné rytíře ani učence!“

„Avšak Vaše Důstojnosti — račte se jen pamatovat — byl jste také kdysi a zastával jaksi rytíře povinnost — usekl jste sloužícímu velekněze Malchovi, jak všeobecně známo, ucho!“

Petr díval se jaksi zaražen a mlčky na posměváčka, jenž dodal:

„A že jste byl kdysi jaksi učencem — aspoň spisovatelem, dokazují dvě Vášnostiny epistolky, které mnohem slavnější jsou, než epistolky madame de Sévigne!“

Zatím přistoupili očekávaní tři poutníci. Sv. Petr obrátil se ku bledé dívence, již byl záškrt z tohoto světa na onen převedl:

„Jdi jen, děvečko malá, ty jsi na pravém místě; neboť pravil Pán: nechte maličkých přijíti ke mně.“

Na to vzal onu známou, tlustou knihu, na jejíž deskách skvěl se nápis: Seznam.

„Jak že se jmenuješ?

„Já poňženě prosím“ — odpovídá babka — Voršila Klepálková“.

„Ano, Voršilo Klepálková, ty zde máš v „dá“ — má ostrý jazýček a v „má“ jest chudá jako kostelní myš.“

„Ano, poňženě prosím, chudá jako ta kostelní myš — kdo pak by mi co dal, kdybych nebyla u fortny klášterní tu polévku dostávala, dávno bych už zabynula. Ach Bože, chudoba je zlá.“

„Nuže — jdi ve jménu Páně, jdi stařenko, tam kde není hladu ani žízně, ani zimy ani náruku, kde ti andělé setrou veškerou slzu tvou.“

Mladík v trestnickém šatě celý se třesa předstoupí.

„Tvé jméno.“

„Vojtěch Nedbal — ňženě ruce líbám.“

„Kradl řípu z panského“ — čte svatý klíčník — „item brambory z farského, omlouvaje svůj čin, že z toho krev neteče. Item natloukl správčovi statku, zbil žida, jenž mu zabavil poslední kozu, začez byl odsouzen na 2 leta do žaláře, kdež také skončil na krtice. — Historie tvá připomíná mi něco ze Starého Zákona. — Doufám, že žalář tě očistil. Vidím, že jsi tam choval se kajicně. Odejdi.

„Prosím tam?“ ukazuje na bránu nebes.

„Nu ano, — jen rychle.“

„Nyní přijde řada na tebe,“ osloví světec hraběte, ale brzy celý zaleknut obraceje listy zvolá:

„Toť to vypadá pěkně. Strana za stranou plna tvého „dá“, kdežto v „má“ nestojí nic, dočista nic.“

„Já, ukázal hrabě na prsa svá — já jsem podporoval průmysl a obchod, umění a vědy, stavěl jsem kostely a školy, sirotčince, nemocnice a chudobince — to všecko není nic?“

„Mlčet — zvolá přísně Petr — to vše je zde zaznamenáno, ale nikoliv jako zásluha, nýbrž jako dluh — vše to se dělo k vůli jménu, k vůli chvále a slávě tvé; jméno Boží, sláva Jeho tím jen utrpěla. Nemá nic lepšího?“

Hrabě nemohl dostati ze sebe ani slovíčka. V tom ozve se děvčátko s loutkou v ruce:

„Pane Petře, pane Petře!“

Sv. Petr obrátí se a praví:

„Ještě si tady, má děvečko? Proč pak nejdeš do nebička?“

„Vidiš, sv. pane, tuto panenku?“

„Jak pak jsi sem s ní přišla, můj drahoušku?“

„Když dovolíš panu hraběti se mnou tam vejíti, můžeš si s tou panenkou v nebi zatančiti, jako já s ní doma tančila.“

„Což pak znáš tady pana hraběte?“

„Ó dobře, neboť on mi ji daroval.“

„Daroval? jak se to stalo, drahoušku?“

„Seděla jsem jednou před domem, když mi rodiče odešli po práci a jedla svůj chlebiček. Když mi chlebiček došel — dala jsem se do pláče. Tu jel pan hrabě v krásném modrém a zlatém kočáře se čtyřmi vraníky. Když se kočár u mne zastavil, optal se mne pan hrabě: „Máš malinká hlad? Já řekla: Ne, zrovna jsem snédla svůj chlebiček. „Proč tedy pláčeš?“ tázal se mně pan hrabě. A já: protože jsem tak sama a nemám si s kým hráti. „Pošlu ti panenku“ a poslal — tu jest.“

Sv. Petr na to neodvětil ani slovem, ale počal obracet listy knihy znovu.

„On to vede trochu ještě po starodávnou ten náš knihvedoucí Gabriel, ale spolehnouti se naň mohlo vždycky — ah! Vždyť jsem to věděl!“ zvolal radostně. „Tady je to na poslední stránce: Daroval jednomu dítěti, aby mu

nahradil radosti jiných dětí, loutku, aby si s ní hrálo po čas, kdy jeho chudí rodiče jsou na práci. Ihned vzal červenou tužku, přetřhl celý seznam vin a hříchů — a v nejbližším okamžení octl se hrabě s dítětem v ruce v království nebeském.

Co jste učinili tomu nejmenšímu, praví Pán, mně jste učinili.

Nenávidění pravdy.

Staré latinské přísloví dí: „veritas odium gignit“ — pravda plodí nenávisť. Tato věta, zdá se, že v sobě obsahuje příliš odvážné škarohlídství a přec každodenní zkušenost učí, že přísloví toto jest až příliš pravdivým. Již Josef Egyptský to zakusil a jeho deset bratří starších srozumělo se na šalbě a klamu a byli to přec lidé řádní, synové váženého patriarchy! Dobrá pověst jich domu zradila je od zločinu, na nějž pomýšleli. A vzdor své nehodnosti stali se přec náčelníky jednotlivých kmenů vyvoleného národa. Co však máme říci tomu, jestliže skuteční vůdcové národa, ano i pohlaváři státu, spiknouve se proti pravdě a nevinnosti, pronásledují Krista a jeho církev jejíž velebnost a slávu kdysi spatřil sv. Jan u vidění. Také židé za časů Kristových odpíra i tvrdošjně pravdě a její světlu. Hlasatel pokání, který odvážil se říci Herodesovi pravdu do očí, musel položití hlavu svoji pod sekeru katovu nebylo věreno ani slovům Kristovým, ani jeho dílům; Pilát odkázal pravdu mezi staré haraburdí a pravdě z mrtvých vstání Páně nechťeli židé uvěřiti ani z truchlení a žalu nerozumné přírody při jeho smrti, ani z její oživení radostného při vzkříšení Kristově, ani z divu svatodušního, ani z katastrofy, jež ztroskotala jich hlavní město a oni v ní nevěří ani vzdor osmnáctistyletemu trvání církve křesťanské, ano vše to utvrzuje je v jich nenávisti. Dětky tohoto světa nepřicházejí na světlo, poněvadž skutky jich jsou zlé. Kdo mnohými milostmi a osvícením pohrdl, jest podoben bohatému zhýřilci, který byl pohřben v pekle; na něho čeká stejný osud a nejhorší při tom jest, že nenalezne víry, kdyby i v ohnivě postavě zjevil se svým bratřím.

Jak mnohé a velké divy způsobili svatí mučedníci! Avšak jak dlouho to trvalo, až konečně seznána byla vášeň pohanská v celé svojí směšnosti a pohanský nemrav musel ustoupiti čisté křesťanské mravnosti! Započal slavný boj u učitelů církvevních proti falešným naukám pohanským a proti hříšnosti nikdy nevymírající. Sv. Hilarius povzbuzuje příkladem k oceňování lidské důstojnosti: „Vidím, jak lidé zimničně pídí se po bohatství. Toto sice poskytuje zábavy, avšak takové, které se od oněch zvířecích ničím neliší, které vždy chtějí dojíti ukojení. Tento způsob života mne neuspokojuje. Znáám šlechtnější snahy. Nosím v sobě božský dar, rozum, který nenalézá zábavy své ve zvířecích rozkoších. Nikoliv, že mne by se nikdy nestal Epikurej!“ Ariánský císař Konstancius terrorisoval katolíky konfiskováním jich statků a jmění, vypovídáním a mučením, avšak Hilarius postavil se proti tomuto počínání jeho statně na odpor.

Tvrdilo se, že dues, v době tak snášelivé, nemá se to více díti. Ano, Spasitel řekl opravdu: „Nechte pšenici a koukol vedle sebe růsti!“ avšak také řekl prorokovi: „Posílám tě, abys plel a sázel, abys bořil a stavěl.“ Hilarius vzkřísil ve svém vyhnanství jakéhos mrtvého a navrátiv se do svého biskupského sídla v Poitiersu, vyplenil z úplna ariánské kacířství. Svatý Athanasius byl pětkrát vypovězen, neboť Ariáni, předchůdci to racionalistů a popíračů Krista za dnešní doby, nemohli snéstí pádné obhájení pravdy. Svatý Chrysostom pravil ku slabému, manželkou svou podněcovanému císaři Arkadiovi: „Obdržel jsem svou církev od Boha ku spásě národů, nemohu ji tedy opustiti. Musíš se chopiti násilí, aby tvé tyranství omluvilo mne před Pánem.“ Kdežto patriarcha a velký učitel církevní byl císařskými vojíny veden do vězení a smrti mu vyhrožováno, tekla v noci

velikonoční v lázních Konstatinových proudem krev katechumenů, kteří byli připraveni ke křtu. Lid pláče a nařikaje spěchal k zlatému rohu, ale anděl konstantinopolský byl již odveden do vyhnanství, kde též sv. Chrysostom zemřel.

Nenávidění pravdy obrátilo se vždy též proti její hlasatelům, což všichni učitelé církevní, jako sv. Augustin, Ambrož, Lev Veliký, všichni papeži a biskupi, křesťanští panovníci, všicci kněží a řeholníci, všichni přesvědčení svému věrní katolíci zakusili. Pakli však pravda plodí nenávisť, nenásleduje z toho, že má být dávana v šanc. Zdá se, že mnohdy jest to oportuní zatajit pravdu, ale šlechetné to není a ještě méně prokáže se tím lidstvu služba nějaká. Kež by všicci pěstitelé mládeže vyšších i nižších škol byli pamětlivi vznešených příkladů starých učitelů církevních, jejich skálopevnosti, hlubokých názorů a ušlechtilosti ducha i srdce, a zvolili si je za svůj vzor a patrony! Potřebují vzorů vůči vzímajícímu se epikurejství a patronů proti mravní slabosti, z níž nezdědka časem vzejde úplné odpadlictví. Co platno mytí rukou, provází-li je zrada dobré věci? Žel, že epikurejství zavádí dnešní moderní škola do života, taže škola, jež vedle církve nejvíce má být nápomocnou při zušlechtnění člověka. Učitelé bez víry jsou masky, které pod zámlinkou vyučování ditek tyto jen svádějí. Vždyť i při nejlepším a nejsvědomitějším vychování stanou se mnohé dítky, sotva že ze školy vystoupí, kořistí svůdnictví; pakli to stane se zelenému stromku, co má se státi se zpráchnivělým?

Zvláštní pozornost budiž věnována výchově mládeže ženské. Učitelkám svěřen jest krásný úkol, pakli i ony používají při tom svatých vzorů. Takovým může jim býti sv. Anna, která vyučovala Marii, matku Boží, příkázáním Jeho. Sv. Kateřina byla tak znamenitě vycvičena a vzdělána, že spletla koncept celému zástupu filosofů. Bůh pak oslavil ji po smrti tím, že kázal sv. její tělo přenést anděli na horu Sinai, kdež dal kdysi Mojžíši sv. zákony. Sv. Krescencie vyučovala spolu s Modestem hošika sv. Víta. Sv. Uršulu pak zvolila si pařížská universita za patronku. Co však má sv. Uršula společného s doktorským sborem této bohoslovecké fakulty? Odpověď je snadná. Nejvyšší školou bohosloví je mučednictví a proto nadchla Uršula 11.000 panen, když se byly, přijavše sv. křest od papeže, z Říma navrátily.

Právem považováni jsou mučedníci za nejlepší vzory křesťanským školám, mistrům vědy právě tak, jako vesnickým učitelům a učitelkám, neboť jestli tito všicci umějí svěřenou sobě mladež tak vychovati a ve víře upevniti, aby dovedla všem bouřím vzdorovati a cítila se dosti mocnou, by mohla pro pravdu trpěti i pronásledování, pak jistě vykonali vše, co v jich moci bylo a to vědomí bude jim nejlepší útěchou při nesnadném jich povolání.

Rozsudek smrti nad Kristem Pánem. *)

Časopis „le Droit“ uveřejnil následující zprávu:

Dostal se nám způsobem nahodilým do rukou jeden z nejdůležitějších soudních dokumentů, jaký kdy nalezl místo své v annalech lidského pokolení: rozsudek smrti nad Kristem Pánem.

Týž zní doslovně, jak následuje:

„Úsudek, pronesený Ponciem Pilátem, místodržícím dolní Galiley, znějící, že Ježíš z Nazaretu má podstoupiti smrt kříže.

V 17. roce panování císaře Tiberia a 25. dne měsíce března, když byli Annás a Kaifáš veleknězi lidu, odsoudil ve svatém městě Jerusaleém

*) Že rozsudek tento, uveřejněný ve francouzském listu „le Droit“ jest apokryfem dá se poznati na první pohled; přinášíme-li však nicméně znění jeho našemu čtenářstvu, činíme tak proto, poněvač i co apokryf jeví se býti zajímavou. *Red.*

Poncius Pilatus, místodržící dolní Galiley, sedě na soudném stolci pretorově, Ježíše z Nazaretu na smrt, aby ukřižován byl mezi dvěma vrahy.

Když byli hlavní a přísední svědci lidu prohlásili, že:

1. Ježíš jest svůdcem,
2. že jest buřičem,
3. že jest nepřitelem zákona,
4. že neprávem vydává se za syna Božího,
5. že klamně prohlašuje se za krále israelského,
6. že slavil vítězný vjezd do templu, následován zástupem lidu, nesoucím v rukou palmové ratolesti:

Poručil Pontius Pilatus Qyritu Corneliovi, prvnímu centurionovi, aby jej odvedl na soud a zakázal všem bohatým i chudým osobám, by v usmrcení Ježíšově nečinily překážek.

Svědci, již podepsali rozsudek nad Ježíšem, jsou: Daniel Robani, fari-zeus; Jan Zorobabel; Rafael Robani; Kapet.

Ježíš půjde městem Jerusalemem a branou Struene.^a

Tento rozsudek byl vryt v kovovou plotnu, na jejíž straně nalézají se slova: „Podobná plotna zaslána byla každému jednotlivému kmenu.“

Táž byla nalezena r. 1820 v starobylé nádobě z bílého mramoru, která byla vykopána v městě Aquileji v království Neapolském, kdež ji odkryli kommissari, nalézající se v družině francouzské armády.

V době výpravy do Neapole nalézala se v sakristii Kartusiánů neda-leko Neapole, uschovaná v malé bedničce z ebenového dříví. Nádoba sama nalézá se v kapli v Kasertě.

Umělečtí znalci přeložili originál hebrejský do franciny.

Kartusiáni vyprosili si po úsilovném doléhání, že tato plotna byla jim ponechána. Bylo tak učiněno za ty obrovské oběti, jaké byli armádě fran-couzské přinesli.

Pan Denon dal si zhotoviti podobnou plotnu, do níž dal vrýti tento rozsudek. — Při výprodeji jeho pozůstalosti zakoupil ji lord Howard za 2890 franků.

—k.

Čtyřicet mnichů — mučedníků v Irsku.

(Calendarium benedictinum.)

Když v Anglii pokračovala „panenská“ královna Alžběta v zločinech svého otce Jindřicha VIII. a celou zem hrůzou a strachem poděsila, stkvěl se v Magalu v Irsku klášter benediktinský leskem všech ctností a největší snahou, aby co nejpřísněji šetřil a zachovával řeholních pravidel. Tyto ctnosti, jež v klášteře byly vzbuzovány, byly neustálou obžalobou ze zločinů, jež byly výsledkem odpadnutí od pravé víry, proto také byli zbožní mniši obžalováni u královny ze svých křesťanských cvičení. Ihned dán byl rozkaz k jich povraždění a slidiči vydali se na cestu, jako by se jednalo o dobytí nějaké pevnosti. Opat, zvěděv o příchodu katanů, svolal bratry do chrámu před hlavní oltář, kdež tito, poručivše Bohu svoji duši, očekávali svou smrt! Vojáci vyplenili a prohledali nejprv klášter a měli za to, že řeholníci jim unikli. Teď chtěli spustošiti i svatyni Boží, ale jak užasli, vstoupivše tam, když spatřili před oltářem sbor mnichů, v tichou pobožnost pohřtzených. Avšak již zmocnila se jich opět zuřivost, jakož i vzpomněli si na daný rozkaz královny. Jedna po druhé padaly hlavy ubohých obětí a oltář byl krví celý potřísněn. Tento pohled naplnil postrachem samotné surové žoldneře, kteří, aniž by byli dále kostel zneuctívali, mlčky odtáhli. Jen jediný z mnichů, který právě meškal mimo klášter, aby nakoupil potřeby, zůstal zachráněn. Při svém návratu nalezl klášter zpustošený a spolu-bratry své v krvi tonoucí. Proud slzí vytryskl mu z očí, on vrhl se na kolena

před oltář matky Boží, před kterýž teprve nedávno mniši chvalozpěvy svými byli slavili svátek nebes královny. Avšak záhy v jeho vzdechy vmísil se slavný hlahol zvonů, neznámou rukou v pohyb uvedených, podivuhodné světlo ozářilo prostory chrámové, mniši povstali, odebrali se do choru na svá místa a počali zpívati nešpory. Nikdy ještě nebyl v opatství slyšán zpěv tak úchvatný, vždyť to pěli andělé s nimi a velebili spolu i s mučenicí matku Boží, která je královnou mučedníků. — Nešpory byly skončeny, zpěv ustál, všude zavládo mrtvé ticho, avšak na živu pozůstaly mnich více neplakal. Posilněn vznešeným divadlem, jehož byl svědkem, pokračoval ve chvalozpěvech ku počtě Boha a vznešené nebes královny, až také on došel spojení se svými spolubratry.

—k.

D r o b n o s t i.

Kněžský seminář u svatě Anny v Jerusalemě. Dopis, časopisu „L'univers“ zaslaný, oznamuje důležité dílo pro sjednotiti se chtějící Řeky. Magr. Lavigerie, kardinal a biskup Alžírský, odeslal missionáře do Jerusalema, aby zde založili apoštolskou školu ku vzdělání kněží pro Maronity. Oni počali v lednu r. 1882 své dílo na onom posvátném místě, kde spatřila bez poskvrny počatá Panna Maria světlo světa.

Již Benedikt XIV. poukázal k tomu, že jest mnohem snáze, obrátiti rozkolnické Řeky pomocí sjednocených Řeků, než prostřednictvím latiníků, proti nimž oni vždy byli zaujati.

Převor otců kláštera sv. Anny, P. R o g e r, jest muž apoštolský dle vzorů sv. Cyrilla a Methoda, zmužilý, pln velkých ideí, pln oddanosti a sebezapření. Papež Lev XIII. poželhal tomuto podniku, a zabývá se obzvláště, jako duchovní otec velké křesťanské rodiny, náležitým způsobem se zeměmi východními; kardinal Simeon, tehdejší prefekt Propagandy, pravil, že svatý otec pokaždé, kdykoliv on k němu v úředních záležitostech zavítá, nemešká informovati se se záležitostmi, východních krajin se týkajícími. Čilí otcové doufají, že počet jich chovanců rok od roku značně bude se zvětšovati. — Nedávno udála se tamže událost nad míru žertovná. Jeden z otců vedl chovance do Bethanie ku hrobu Lazarovu. Zde byla čtēna událost v mrtvých vzkříšení a dojem její na mladistvá srdce alumnů byl hluboký. Zpáteční cesta přes horu Olivovou vedla kol poustevny nedávno zesnulé zbožné sestry Gabriely. Jeden z černochoů hlídá zde sady P. Ratisbonna a obydlí jeho podobno jest jeskyni, na způsob hrobu. Věděl li to onen vůdce mladého apoštolského zástupu čili nic, krátce zvolal do jeskyně: „Lazare, pojď ven!“ V téže chvíli bylo slyšeti v jeskyni jakýsi šramot a černý strážce, zahalený bílým prostěradlem, vyrazil ven a díval se udiveným zrakem po přítomných, kteří vypukli v ryčný smích. Ovšemž, z mrtvých vstalý černocho byl těmto mladíkům něčím nevidaným, kteří za to ubohému, polekanému strážci udělili štědrého zpropitného.

Návštěva ve vězení „la Roquette“ v Paříži. Jeden ze spolupracovníků „Figara“ vymohl si dovolení, že směl navštívit vězení „la Roquette“ a popisuje návštěvu tuto v jmenovaném listě, jak následuje: „Když jsme byli (totiž on a průvodce jeho, vrchní dozorce věznice) letmo prohlédli si celu k smrti odsouzených, prošli jsme rychle třemi sály, v nichž vězňové jsou různými pracemi zaměstknáni a přišli jsme posléz do západního oddílu Roquette, v níž v době povstání byli zavřeni duchovní, žandarmové a oni národní gardisti, kteří zdráhali se konati službu. Pak dostali jsme se až na konec chodby tohoto oddílu a zastavili jsme se před dvěma kobkami, označenými čísly 1 a 2, jež však byly prázdný. Dozorce otevřel dvojí dveře, sňal čapku a pravil třesoucím se hlasem: „Zde strávili poslední noc monsieur Darboy, arcibiskup pařížský a president Bonjeau.“ Čela číslo 1., v níž Darboy byl uvězněn, byla na rozkaz soudu uchována v témž stavu, v jakém ji byl arcibiskup, prv než cestu poslední nastoupil, opustil. Ještě dosud jest chudobné a pouhé lože na témže místě

u okna a vlněná deka leží sbalená u nohou. Cela, jež byla vykázána prezidentovi, neliší se v ničem od oné první; kobky ostatních mučedníků nevynikají také ničím zvláštním.

Když byla potulka naše u konce, žádal jsem dozorce, aby mne vedl cestou, kudy kráčeli arcibiskup, prezident, pater Allard a abbé Daguerry až ku popravnímu místu. Opustivše tedy celý číslo 1. a 2. a prošeďše pustou chodbou, dorazili jsme do úzké a temné prostory a konečně ke schodům. Dozorce vyprávěl, že zde jakýsi opilý národní gardista zasadil arcibiskupovi tak prudkou ránu ručnicí, že týž upadl na kolena a narazil hlavou o dlažbu; jistě že by byl pádem se srázných schodou se zabil, kdyby jej nebyl prezident v čas zachytil. Sestoupili jsme po té po 72 schodech; malými dvířkami vystoupili jsme před první okružní zeď, kde asi tucet strážníků koná hlídku. Byly nám otevřeny železem pobité dveře a my oclli se před druhou zdí. Mezi těmito oběma zdmi, vyprávěl dozorce, potupili komunardi ubohé oběti, když je byli tudy vedli, spůsobem nejsurovějším. Arcibiskup pravil: „Odpouštím vám, mé dítky!“ Zastavili jsme se u stěny, kde vražda spáchána. Stěna tato jest v pravém slova smyslu kulemi prorýta, jako syto. Na prostoře, asi 50 centimetrů obnášející, napočítali jsme 60 děr. Na místě, kde arcibiskup padl, umístěn jest nápis: „Zde zavraždili bídníci arcibiskupa monsignora Darboye“ a zde také zřízen památník.“

* * *

Prst Boží. Jistý muž, který žil odloučen od své manželky, vyjádřil se po její smrti k jinému muži, který rovněž rozveden byl se ženou: „Má již leží, přeji tobě téhož štěstí!“ Trvalo to sotva osm dní, když raněn mrtvicí, uložen byl po bok své manželky. — V den Nanebevzetí Panny Marie, v době, kdy v chrámech Páně slouženy byly mše sv., hrál si jakýsi pobuda s malým parním strojem. Hospodář napomenul jej, aby šel raději do kostela, jinak že s ním milý Bůh nebude spokojen. „Co, milý Bůh!“ odvětil tento, „zkusím, zdali můj stroj jej nevypátrá!“ Sotva byl tato slova pronesl, utrhł mu stroj ruku až po samý loket, tak že musela mu býti celá ruka odňata.

* * *

Kostelníci a tabernakul. Nejednou, ale vícekrátě měl jsem již příležitost viděti v pražských chrámech, jak kostelník po mši svaté neb odpoledním požehnání přistoupil k oltáři a točil klíčkem u tabernákulu na všechny strany. zkoušeje patrně, je-li schránka Nejsvětějšího uzavřena. Takoveto počínání je n a s k r z e n e s l u š n é a měli by duchovní správcové co nejrozhodněji je zakázati.

Do nejsvětějšího, kdež byla archa úmluvy postavena, která byla přec jen pouhým předobrazem našich tabernakulů, směl, jak známo z bible starozákonní, vstoupiti jen velebnéz a to z pravidla ještě jednou toliko v roce, o slavnosti smíření. Laik nesměl se opovážiti ani nohou tam vkročiti, na tož pak aby se byl dotkl archy úmluvy, vždyť ani obyčejný kněz to nesměl učiniti. Kdysi pohleděli Betsamiti neúčtívým zrakem na posvátnou archu a hle! — 50.000 lidí odpykalo zločin ten svými životy. Levit O z a, tedy žádný obyčejný laik, odvážil se dotknouti se neúčtívě archy úmluvy, jež při přenášení na horu Sion hrozila k zemi se skácti, a za to okamžitě zemřel. Z toho vidíme, jak oprávněně jednala Církev, vydavši nejpodrobnější nařízení o stavbě, výzdobě a zacházení s novozákonní archou úmluvy, aby každé neslušnosti zabránila a jak velice prohřešuje se na povinné účtě k stánku Nejsvětějšího ten, kdo neposvěcenou rukou dotýká se tabernákulu.

* * *

Něco pro zasmání o svobodných zednářích. Jak našemu čtenáři povědomo, jsou tak zvaní svobodní zednáři čili freimaurové nejzarytějšími nepřáteli církve katolické a svatý otec sám v proslulé encyklice „humanum genus“ (pokolení lidské) vystoupil proti zhoubnému jich působení důrazným spůsobem. Jestliže časem dostane se na veřejnosť z jejich tajných dílen mnohý čertový kousek, za něž se rytíři lžíce a kladiva styděti nemusí, přece zřídka vyvede jim někdo tak podařenou švandu, nad kterou i ten nejzarytější zednář musí se dáti

do srdečného smíchu, jakou vyvedl jim před dvěma lety bývalý policejní náčelník pařížský a poslanec pan Andrieux. Freimaufi vyhodili jej ze svého středu proto, že prý prozradil tajemství o přijímání členů do jich loží, popsav celý ten komediantský obřad ve svých „vzpomínkách,“ které byl v jednom listu pařížském uveřejňoval. Pan Andrieux neváhal a uveřejnil doslovné znění doručeného mu dopisu v časopisu „Temps,“ jímž vylučuje se ze zednářského svazku. Tato „ex-komunikace“ zní doslovně: „Úplné mlčení. At . . . Symb . . . (1. stupeň) O . . . v Lyoně. (Opravdu jako v čarodějné knize nějaké. Ty tři body . . . jsou zvláštním znamením zednářským, o čemž viz Taxilovo vyznání: „Bratři tři bodů,“ jež přinášíme ve zvláštní příloze.) Panu Andrieuxovi, poslanci za okres Rhónský, v Paříži! Milý pane! Ješto lože úplného mlčení v sezení svém ze dne 18. února uznala vás vinným zednářského přestupku 12. třídy, prohlašujeme vás tímto za zbavena všech zednářských práv a vylučujeme vás ze svazku svobodných zednářů. Z tohoto usnesení můžete se během jednoho měsíce odvolati. Ze zvláštního rozkazu — tajemník: Souлары.“ — Jak přísné toto rozhodnutí dojalo pana Andrieuxa, vysvitá z následující rozmarne historky, kterou ku výše podotčenému rozsudku připojuje. Právě pak mezi jinými: „Ó co se z tebe stalo, Cassarde Besançonský, jehož památky chci dnes tuto vzpomenouti, nejsa více vázán žádnými ohledy.“ V Besançonu totiž provozoval Cassard pouliční prodej limonády, při přijetí pak nových členů do loží hrál roli — odpraveného. V jedné jeskyni, která jen slabě mdlým svitem příšerně planoucích smolnic ozářena byla, prostrčil Cassard vždy svoji hlavu kulatým, ve dřevěné stěně vyřezaným otvorem. Tehdáž se ještě nevědělo, co je to hypnotismus a proto ztuhlý pohled Cassardův účinkoval tím mocněji. Díky pak hustému závoji, velice šikovně složenému, zdálo se že skloněná hlava Cassardova jest zcela oddělena od trupu. K této hlavě byli vedeni nováčkové, kteří si přáli přijatu býti do lože a bratří je doprovázející pravili k nim tichým, vážným hlasem: „Zde jest hlava jednoho z bratří, jenž zradil naše tajemství; zde vidíte, jak trestáme krivopřísežnictví.“ — — Jednoho dne uveden byl do tajemné jeskyně muž, kterému náš švitořivý prodáváč limonády již mnohou sklenku absynthu byl nalil. Když opět bratří jej provázející nadzvedli závoj, jenž zahaloval hlavu domnělého odpravence, ulekl se muž nesmírně a když po chvíli se vzpamatoval a z prvního strachu se zotavil, pohlédl lépe na hlavu zde ležící a v úžasu zvolal: „Aj hle — vždyť je to tatík Cassard!“ A tu pozvedla se zvolna hlava šfatého a pravila temným, pevným hlasem: „Mlčte člověče,“ načež se opět zvolna položila na víko rakve.“ —

Pěkná, v době kyselých okurek přímo výtečná historka, z níž páni freimaufi se asi zrovna tak potěšili, jako ti, již neměli čest přísahati na zednickou lžici a kladivo. — —k.

Obsah „Obrany víry“:

Na svatohorský dub. (V. B.) — Svatý kříž. (—l. —ch.) — Ze života odpadlého arcibiskupa. (—š. —k.) — Nevěra a její následky. — Svatý Vavřinec z Brindisi. (Ke dni 7. července. (—š.) — Výroky sv. Petra: Darovaná loutka. (Dle Th. Grosse spracoval V. B.) — Nenávidění pravdy. — Rozsudek smrti nad Kristem Pánem. (—k.) — Čtyřicet mnichů — mučedníků v Irsku (—k.) — Drobnosti.

N á v ě š t í.

 P. T. pány odběratele našeho listu slušně žádáme, aby předplatné, pokud jest k požadování, laskavě zaslali přímo do administrace knihtiskárny Cyrillo-Methodějské 1508-II.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 53—56.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Bude svět opět katolickým?

Co vše zahrnuje v sobě věta: „bude svět opět katolickým?“ Nic jiného, než následovní: „Národové zničí to, co dnes vzývají a vzývati budou to, co dnes ničí. V ústrojích státních a v zákonech bude opět Bohu vykázáno místo první, člověku pak poslední. Papeži navraceno bude opět jeho světské panství a uzmutá práva; všichni národové a jich vlády budou opětně s láskou a důvěrou obraceti se k němu jakožto otcí svému. Církev Boží sprostěna bude tísnících jí státních okovů; všechny vlády a jich poddaní budou jí na slovo poslušnými a příkázání její dbalými, jako své milované matky. Veřejné mínění bude naskrz jiné; vychování mládeže, literatura, vědy, umění, mravy, krátce celý život národů dostane zcela nový směr; vše vrátí se ku víře a plynoucím z ní milostem. Liberalismus, revoluce, bezbožství budou úplně překonány a vyplněny. Katolická pravda zvítězí na celé čáře nad revoluční lží!“ —

To vše obsaženo jest v jednoduché větě: „Svět bude opět katolickým!“

Takový úplný převrat v lidstvu ve století devatenáctém byl by největším zázrakem. Kdož by pochyboval, že v moci Boží to spočívá? Vždyť Bohu nic není nemožného! Avšak zdali pak Bůh takovýto zázrak způsobiti chce a způsobí? Kde byl tento div přísliben? Písmo svaté, ani ústní podání neposkytují nám o ničem podobném jistoty. Že moderní svět bude opět někdy katolickým, o tom lze při nejmenším pochybovati. Návrat ku víře byl by proň omládnutím, zjařením. Avšak ve všem tvorstvu nic nemládne, také člověk n.e. On má své dětství, jinošství, mužný věk, stáří a pak následuje smrt. Tak tomu jest i s pokolením lidským. Nikdy ještě žádný národ neomládl, tím méně pak svět. Potopa nebyla pro lidstvo předpotopní omlazením, neboť je s výjimkou jedné rodiny zcela zničila. Putování národů, vpády barbarů nepřinesly jarost a zmládnutí říši řecko-římské, nýbrž zhubily ji.

Kde pak by také k podobnému processu nabralo se potřebného času? Svět jest dnes vetchým starcem, stojícím jednou nohou v hrobě! Pokolení lidské proběhlo již dobu ne celých 6000 let. *) Dle podání, které sahá až do dob apoštolských, vezme svět koncem šestého tisíciletí za své. Svätý Barnabáš, slavný vrstevník sv. Pavla, píše ve známém, jak mnozí tvrdí apokryfním listu. „Dbejte milé dítky, těchto slov: On ukončí všechna svá díla v šesti dnech. To znamená, že svět má trvati toliko 6000 let! . . . Budou tedy všechny věci,

*) Viz článek náš: „Kdy zajde svět?“ v lonském ročníku „Obrany víry.“

milé dívky, šest dní, to jest 6000 let, trvati!“ Písmo sv. dí o sv. Barnabáši, že byl pln Ducha svatého. Podobného náhledu jest též svatý Ireneus, žák to sv. Polykarpa, který, jak známo, byl vyučován sv. apoštolem Janem. On praví ku konci svého listu proti kacířům (1. kap. 5. verš): „Mnoho-li dní bylo třeba ku stvoření světa, tolik tisíciletí potrvá!“ Otcové církevní a nejproslulejší bohoslovci jsou téhož názoru. Bellarmin dí, (de sum. pontif. I. cap. 3.) že považuje dobu trvání světa ne přes 6000 let za pravděpodobnou. Pakli to omyl, tu netřeba se horšiti proto, že jsme se s tak proslulými muži mylili. Odkud tedy vzíti potřebný čas, jenž se jeví býti nevyhnutelným k processu omládnutí moderní společnosti?

Ještě však jest záhodno, abychom na jednu věc obrátili svůj zřetel. Před koncem světa totiž musí a utvoří se také dle výslovného udání božského zjevení říše Antikristova a rozšíří se tak mohutně a rozsáhle, jako žádná jiná z posavadních říší. Má snad toto zmládnutí lidstva býti před se vzato vedle této říše? Kdož by tomu mohl uvěřiti? Říše antikristova již jest tu: roste a mohutní. Každý, kdo zdravými smysly dobu přítomnou pozoruje, musí uznati pravdu těchto slov. Tak mnohá věc, již ve světě vidíme a o níž slyšíme, jest proto uskutečněna, aby razila Antikristovi cestu. Pozorujme jen jednotlivá fakta. Téměř všechny zločiny, proti Bohu spáchané, byly, pokud to šlo, z trestního zákoníku vypuštěny. Všechna vyznání nábožeská, i ta nejnerozumnější a nejabсурdnější, postavena na stejný stupeň s oným, Bohem zjeveným. Křesťanské pravdy a dogmata jsou veřejně popírány a v pochybnost brány. V nesčetných časopisech bývá zjevení, božství Kristovo, nesmrtelnost duše, ano i rozdíl mezi dobrým a zlým zneuznáván. Knihy a noviny kypí zrovna rouhačstvím. Synem Božím zřízený ústav ku spáse duší, totiž církev římsko-katolická, bývá co nejzúřivěji napadán a o všechny hmotné prostředky olupován. Církev bývá ze zákonodárných shromáždění dle možností vypuzována, ona bývá vůči lidu prohlašována za nepřítelkyni svobody a obecného blaha. Nařízeními její bývá opovrhováno; služebníci její jsou všemožně zkracováni v právech svých, ba i za zrádce a přeběhlíky vyhlásováni. Lid bývá klamným pozlátkem smyslných obrazů a bohatství na otroka, ba pouhou zvěr snižován; odtud ty nemravné knihy, obrazy, divadla, ano i ty nesčetné krčmy. Všechna činnost a úsilí za našich dnů směřuje k tomu, aby národové od sebe se nevzdalovali, nýbrž co nejúžeji spolu se stýkali, což provádí se nejen pomocí železnic a telegrafů, nýbrž i prostřednictvím tajných, mezinárodních společností. Jedním slovem: to vše má za účel, uchystati půdu despotismu jediného člověka, Antikrista. Tento strašný tyran bude míti, dle slov sv. Jana, ohromnou moc vojenskou k dispozici. Snad se mu již dnes připravuje pole tím, že všichni velcí národové přeměňují území svá v obrovský tábor válečný? Ne více na tisíce, jako v dřívějších stoletích, nýbrž na miliony čítá se teď bojovníků. A aby tento Antikrist mohl se pohodlně koupati v krvi, musí býti sbory jeho ozbrojeny vražednými nástroji, jichž působnost překonává vše, co všeničivý duch vynalézti mohl. Tak stojí věci. Říše Antikristova přichází, připravuje se. Avšak ještě není vše po hotově; snad za několik desítek let bude moci hlava této podvrtné říše nalézti vše uskutečněno dle svého přání.

A pak chceme ještě mluvíti o zmládnutí tohoto světa, o katolické přeměně lidstva? Když děvče ze Salettu, jemuž se byla matka Boží zjevila, psalo r. 1851 na rozkaz svých představených papeží, aby s ním sdělilo tajemství, jež z úst matky Boží bylo slyšelo, ustálo z nenadání v psaní a tázalo se jedné z jeptišek, co znamenají slova „neomylnost“ a „Antikrist.“ Tak vypravuje nejdůstojnější biskup Birminghamský ve své kuize: „Svatá hora La Salettská.“ —

Ačkoliv křesťanský svět tušiti se zdá konec světa nedlouho po 6000 letech, sluší přece vždy na paměti míti slova Kristova, že Bůh tu hodinu ne-
zjevil ani andělům. Protož bděme a modleme se!

Svatý Jan Kapistran.

Dle spisu P. Gaudentia: „Protestantismus a Františkáni.“

Není v dějinách téměř příkladu, aby byl některý kazatel tak velice se po všem světě proslavil, jako Františkán Jan Kapistran. Kamkoliv se obrátil, všudež sbíhal se lid z měst i vesnic, všudež byl kněžstvem i obyvatelstvem vítán s otevřenou náručí. Narozen v Abruzzích v Kapistranu roku 1385, byl nejprv v Italii činným. Provázen dvanácti společníky řehole sv. Františka, jejíž sám byl nejkrásnější ozdobou, procházel městy italskými, uzdravuje, kamkoliv zavítal, nemocných. Když byl došel k řece Pádu a marně sháněl se po přivozníku, aby jej i s družinou na břeh dopravil, poklekl Kapistran na břehu, vroucně se pomodlil, pak vzal ze svého cestovního vaku plášť učitele svého sv. Bernardina, rozložil jej po hladině vodní a hle! — mohutné vlny se rozstoupily, utvořivše z obou stran pevnou hrázi a zanechavše uprostřed pevnou půdu, po níž dostal se Kapistran i s průvodem svým na druhý břeh.

V Portogruaro, San Vito, Udine a Gemona uzdraviv nemocné, obrátil se, všude toužebně očekávan, ku zemím rakouským. V Pontafiu vrátil němému řeč, slepé dívce zrak, chromému zdravé údy a více nemocným poskytl úplného uzdravení. V Běláku zhojil čtrnáct lidí nakažlivou nemocí stížených, učinil jednoho slepce vidoucím a hluchého slyšícím. V den svého učitele sv. Bernardina uzdravil těžce nemocného faráře městského a způsobil mnoho jiných obdivuhodných zázraků. Ve Vídeňském Novém Městě byl císařem Bedřichem III., pak Uherským a českým králem Ladislavem a mnohými knížaty světskými co nejuctivěji pozdraven.

U přítomnosti této stkvělé družiny kázal Kapistran o trojí třídě lidí: počínajících, pokračujících a dokonalých; po té zhojil asi 40 nemocných. To bylo příčinou, že císař pojal ku světcům tomuto takovou důvěru, že v nejdůležitějších případech vždy o radu se jej tázal a nedal mu na jevo svou nemilost ani tenkrát, když Jan odvážil se kárati císaře z lichvy, jakou se židy provozoval. Při odchodu jeho provázel jej nepřehledný dav lidu tři hodiny cesty. Ve Vídni přijat byl shromážděným duchovenstvem, magistratem, doktory a professory co nejokázaleji; zde kázal na slova písma: „Každý dar dobrý a dokonalý pochází z hůry od otce světél.“ Jakkoliv užíval při kázáních svojich jazyka latinského, což teprve jiný kněz vždy přetlumočiti musel, aby lid mu rozuměl, kterážto procedura trvala obyčejně tři hodiny, nicméně dovedl upoutati posluchačstvo způsobem podivuhodným. On uzdravil opět mnoho nemocných a jedno děvče z mrtvých vzkřísil. Tříleté jakés dítko, byvši ze studny, do níž padlo, mrtvé vytaženo, ihned obživlo, když byl Kapistran, nedaleko káže, nad ním kříž učinil. Jistý muž spadl nešťastnou náhodou se střechy vysokého domu na dlaždění a smrtelně se zranil. Když Kapistran po skončeném kázání ubíral se kol místa neštěstí, zželelo se mu v nevýslovných bolestech umírajícího ubožáka, i dotkl se levicí rozbitých údů, pravicí pak učinil kříž a hle! — nešťastník zdrav povstal, žehnaje svému ochránci. Dva manželé přeli se o otcovství nedávno narozeného dítky; Kapistran přistoupiiv k dvoměsíčnímu děcku, oslovil je latinsky a aj, ono odpovědělo po německu a označilo nedaleko stojícího a hašteřícího se muže za svého otce. Usmíření rodiče složili pak k nohous světcovým značnou část peněz, již on kázal rozdati chudým.

Nesčetná obrácení na víru byla výsledkem jeho apoštolské činnosti: paní zřítaly se nádhery, kupci lichvy, mládež světa. Až na 500 mil z dále sešli se úžasli věřící z Uher, Multanska, Valašska, aby slyšeli slovo Boží z úst muže vyvoleného. On kázal často zástupům, 100.000 hlav čítajícím. V Čechách obrátil 11.000 Husitů ku víře Kristově, načež obrátil se do Němec. O počtu zázraků, Kapistranem způsobených, napsal Rader: „Četl jsem jako určitou zprávu, že sv. Jan Kapistran více než 30 dílem již zemřelých, dílem

umfrajících k novému životu povolal, že vrátil 370 hluchým sluch, 36 němým řeč, 123 slepčům zrak a jiných neduživých celkem 920 vyléčil.“

Pokrmý přijímal jen jednou denně a to v tak malém množství, že to bylo opravdu zázrakem, jak mohl při tom býti živ. Byl on také těla úplně hubeného. Vzдор svým každodenním několikahodinným kázáním a uzdravování nemocných, napsal ještě 45 kněh a traktátů.

Hlavní jeho zásluhou o evropskou civilizaci byla horlivost, jakou osvědčoval proti Turkům. Tito dobyli r. 1453 Cařihradu; tu se již domnívali, že celá Evropa jest v moci jejich, že za nedlouhou dobu zastkví se půlměsíc na hradbách Vídeňských a na sídle papežském. Knížata, biskupové a v první řadě nejvyšší ohrožení uherští magnáti naléhali na Kapistrana úsilovně, aby jim v nebezpečné chvíli přispěl ku pomoci. Kapistran tedy kázal všudež pokání a v Sedmíhradsku převedl 12000 rozkolníků do lůna církve Kristovy. V kratičké době mnoho zemí jako blesk proletěv, sehnal na 70.000 křížáků z Uher, Čech, Němec, Polska, Slavonie, Valašska; dle stavu byli to nejvíce sedláci, řemeslníci, studenti, kněží a řeholníci, zvláště terciářové (z třetího řádu) sv. Františka. Za zbraň sloužily jim meče, pavezý, oštěpy, šípy, kosy, ano i pouhé hole, jakých pastevci užívali. Nikoho jiného však nechtěli poslouchati, než Kapistrana, tohoto prohlásili za svého nejvyššího velitele, na každý praporec vztýčili kříž a ozdobili mimo to obrazy sv. Františka, sv. Antonína, Bernardina neb Ludvíka. Mezi křížáky bylo mnoho kněží, kteří vojny zpodobovali a nemocné zaopatřovali a všem dodávali odvahy, aby zmužile proti Turkům bojovali. O rozpustilosti, svárlivosti, hádkách, třenicích a jiných neřestech nebylo slyšeti ani slova, — byliť to opravdoví bojovníci Kristovi. Oni modlili se s Kapistranem a nečinili ničeho bez jeho pozhánání. S ním chtěli žíti a zemříti.

V Petrovaradině sloužil sv. Kapistran mši svatou, když tu padl šíp na oltář a na něm vyryta byla slova: „Neboj se, Jene, mocí mého jména přemůžeš Turky.“ Bylo to krátce před rozhodnou bitvou, jež svedena byla u srbského Bělehradu. 14. červenec byl určen za den útoku. Jako druhý Mojžíš prosil Kapistran Boha o vítězství, všem vydal za heslo jméno Ježíš. S divokou zuřivostí vrhlo se 200.000 Turčínů v boj, avšak křížáci bojovali jako rozkacení lvi. Po pěti hodiném krveprolití byli Turci poraženi, lodě jejich zničeny, Dunaj byl volný a za jasotu vítězného vojska vtáhl Kapistran s Hunyadi do Bělehradu. Avšak dosud nepominulo všechno nebezpečí, neboť na zemi byli Turci ještě pány a nedali se tak snadno přemoci. Mohamed II. zuřil hněvem, zvěděv o neúspěchu svých vojsk; umínil si tedy, Bělehradu za každou cenu zpět vydobyti a křesťany zničiti. Nový, strašlivý útok byl chystán; tvrz Bělehradská bombardována rozžavenými kulemi. Vojevůdce Hunyadiho zmocňovala se málomyslnost, — ne tak Kapistrana. Tento uvedl zástup 2000 bojem dosud nezemlených křížáků do pevnosti, plamennými slovy je povzbudil, aby bojovali statečně pro víru, Boha a jeho svatou církev, aby vždy s důvěrou a zbožností vyzývali nejsvětější jméno „Ježíš“ a pak zaručil jim jisté a slavné vítězství. Dne 22. července počali Turci všeobecný útok. Již byla dolní část města vydobyta, již stály sbory Janičářů v příkopě pod tvrzí, již vztýčoval osmahlý Turčín půlměsíc na hradbách Bělehradských, když Kapistran objevil se se zástupem nového vojska. Turci byli odraženi, mnozí hynuli v plamenech, ani obhajcové pevnosti lili na obléhající hořící smůlu a metalí zapalené otepě dříví. Teď odvážili se křížáci sami útoku na turecký tabor. Radostně chvátali chrabrí vojíní za svým vůdcem, jenž s křížem v ruce jako vichřice hnal se v čele svých věrných, kteří za mohutného pokřiku: „Ježíš, — Ježíš!“ jako lvi vrhli se za Kapistranem na nepřitele, uchvacující statečným svým vystoupením mužstvo váhajícího Hunyadiho s sebou; třetí, nejkrutší boj strhl se v opevněném ležení tureckém; sám sultán, jindy tak choulostivý a rozmařilý, vrhl se, aby dodal zmužilosti svým vojínům, v místa, kde nejzuřivěji bojovalo. Avšak nic nespomohla zuřivá odvaha sveřepých Turčínů; s křesťany bojoval sám Bůh a proti tomu jest každé lidské úsilí

marným. Za nastalé noci prchlo v divém zmatku všechno turecké vojsko, když bylo zůstavilo na bojišti 24.000 mrtvol a nezměrnou válečnou kořist, jež padla do rukou vítězů.

To bylo ono věčné památné vítězství kříže a nejsvětějšího jména Ježíš nad půlměsícem tureckým, to byl onen boj na záchranu západního křesťanstva, s nímž lze srovnati toliko bitvu u Toursu r. 732 pod Karlem Martellem a námořní vítězství habsburského Dona Juana d' Austria u Lepanta r. 1571. Celou Evropou zavzněl jásot a plesání. Kapistran poslal ještě v den dobytého vítězství zvláštního posla do Říma ku papeži Kalixtu III. oznamuje mu v listě: „Může radovati se Vaše Svatost a naříditi modlitby díků, neboť jedině Pán vykonal velikých věcí, jemu budiž za to čest na věky!“ Brzy na to posíl Kapistran nalehavě papeže, aby ihned všechno úsilí bylo vynaloženo k dokonalému očištění Evropy od Turků a k znovudobytí svaté země. Kalixt III. učinil vše, co v moci jeho bylo, aby tuto myšlenku Kapistranovu uskutečnil. On zastavil dokonce všechny své stkvosty a klenoty, aby k tomu opatřil peněz. Dále kázal všude hlásati kříž, nařídil zvonění tak zvanými „tureckými zvony“ a slíbil účastníkům tažení křížáckého, aneb podporovatelům jeho plnomocné odpustky; ale vše nadarmo!“ — Evropa, lhostejná ku Kristu a jeho církvi, nedovedla se nadchnouti vznešenou touto ideou! Kdyby byla Evropa tehdy se ujala myšlenky slaveného vítěze Bělehradského a tak mnohých papežů před a po Kalixtu III., co bylo by jí uspořeno bývalo potupy, zchudnutí a krveprolití. Právě teď, kdy půlměsíc jest v úpadku, připravují se ty nejtěžší zápletky a blíží se odplata za nevyšímavost zdravé politiky římských papežů.

Hunyadiho a Kapistranova síla byla zlomena. První z nich zemřel brzy, vysílen nadlidským namáháním ve třech záhy po sobě následujících bitvách. Kapistran během 17 dní spal sotva 17 hodin. A přec, byv svými vojny upozorněn, aby se více šetřil, prohodil: „Nic nevádí, budu si moci ještě dosti odpočinouti!“ — V pravdě velký to muž, jakého může zroditi jen velká doba! — — —

l.— ch.—

Z ř í š e d u c h ů.

Napsal M. W.

Svět se pohybuje v nejnápadnějších odporech. Na jedné straně honí se svou duchaplností, kritikou, nevěrou, — a na druhé straně dává na jevo takovou lehkovnost, že i nejkolossálnější straky na vrbě dá si bez hlesnutí namalovati. — Zatím co potřásá nedůvěřivě hlavou nad nejdůležitějšími pravdami křesťanského zjevení, nad jsoucností Boží, nad nesmrtností duše, nad věčnou blažeností, nebo věčným zármutkem po smrti: holduje na druhé straně demonické pověře spiritismu, nově povstalému kultu pohanskému pomocí citování duchů, otáčení či ozývání se stolečku, psychografie. Zvláštní jest, že tak mnozí, kteří všechnu víru v život nadzemský dávno byli od sebe odhodili, a zamítají to, co Bůh zjevil a náboženství v nejkrásnější formě to uchovalo, z nečistých rukou satanových přijímají všecko s pravou zbožností a vírou a dají se od ducha temnosti takto za nos voditi.

Titěž lidé však, kteří dnes zaslepiti se dají spiritistickými hokus-pokusy, snad zítra již řeknou v nepochopitelné bezmyslenkovitosti, kdykoliv se jedná o otázky náboženství, aneb o důkazy křesťanské víry: „Jak pak mohu v takové věci uvěřiti, vždyť ještě nikdo se z onoho světa nevrátil!“

Tato námitka proti životu posmrtnému a proti nesmrtnosti duše jest patrně nejslabší ze všech. Já bych odvětil na takovouto poznámku následovně: Příteli, ty neznáš ani písma svatého, ani nejsi zběhlým v dějinách, neboť jinak musel bys vědět, že bible, jak staro- tak novozákonní, vypravuje nám o rozmanitých zjevech lidí zemřelých, kteří k životu navráceni byli. Tak první kniha královská oznamuje nám, že prorok Samuel zjevil se králi Sau-

lovi před bitvou a vyjevil mu nastávající jeho smrt. Na jiném pak místě dočítáme se, že, když uloženy byly kosti zesnulého proroka Elisea do hrobu, v němž již nějaká mrtvola se nalézala, tento dříve zesnulý ihned oživil. Dále jest všeobecně známou věcí, že se při proměnění Kristové na hoře Tábor zjeví apoštolům Mojžíš a Eliáš a s Kristem rozmlouvali. Nepřihlížejíce k zázračnému vzkříšení mrtvých všemocným slovem Kristovým a k jeho vlastnímu z mrtvých vstání, také apoštolové, jak to skutky apoštolské zřejmě potvrzují, činili zázraky na mrtvých a také jiní světci propůjčenou jim mocí Boží byli s to, mrtvým tělům propůjčiti život.

V životopisech svatých můžeme se dočísti o rozmanitých případech, kdy vyvolení Boží po své smrti objevili se v postavě všem viditelné. Tak na př. zjevil se sv. Petr svaté Agatě ve vězení a zahojil jí rány, mučením vzešlé. Svatá Lucie spatří mučednici Agatu v té chvíli, když modlí se na její hrobě a přijímá od ní poučení. Sv. Anežka ukáže se po své smrti rodičům svým a těší jich. Mučednice a panna Potamienna zjeví se jednomu z vojáků, jenž ji cestou k popravišti provázela a účastenství své s její utrpením na jevo jí dal. Svatý Basilisk ukáže se sv. Janu Zlatoustému a sdílí s ním nastávající jeho konec. Svatá Eliška, lantkrabí Durynská, zjeví se po své smrti v ozářené postavě mnichu Volkmarovi a zacelí jeho těžce zraněné ráme.

K těmto příkladům dají se vřaditi sta podobných příběhů. Než — svět již jest navyklý, považovati všecko co svatých nebo světic se týče, za nepravdivé neb smyšlené.

Snad dojdeme více víry, uvedeme-li několik pamětihodných takovýchto příkladů z kruhů světských. Podotýkám však již předem, že se omezují pouze na takové události, jež hodnověrnými svědky lze potvrditi. Neboť nikde právě nepřihází se tolik klamu, bludů a podvodů, jako v takovýchto případech. Ostatně přenechávám to laskavým čtenářům, aby o událostech, mnou vypravovaných, vytvořilo si svůj vlastní úsudek.

I.

Mezi zjevy zesnulých zaručenými hodnověrnými svědky nalézají se více takových, které staly se následkem daných slibů. Tím nechci nikterakž tvrditi, že za všech okolností takovéto dohodnutí se osoby živé se zesnulou udati se muselo; naopak zdá se, že jsou to výjimky, které jen se zvláštním svolením Božím se přihodily.

Kardinál Baronius, muž učený a zbožný, vypravuje ve svých pamětech z roku 1491 tuto podivuhodnou událost: Michal Merkátó uzavřel slib se svým přítelem Marsiliem Ficinem, proslulým to lékařem a filosofem Florenckým, že ten, kdo z nich nejdříve zemře, druhému se zjeví. Jednoho jitra seděl Merkátó, vzdálen daleko od svého přítele, u psacího stolu, když zaslechl dusot koňský a zároveň hlas Ficinův, volající naň z ulice: „O Michale, Michale, — tyto věci jsou pravdivé!“ Merkátó přiskočil k oknu a spatřil svého přítele, oděného v světlobílý šat, sedícího na bílém koni, kolem domu jeho cválati. V témže okamžiku dokončil Marsilius Ficinus ve Florenci zápas se smrtí. Kardinál Baronius byl se dověděl o této příhodě z úst samého Merkátó. —

Jedním z nejpodivuhodnějších toho druhu zjevení jest ono, o němž učený Calmet vypravuje; týž dověděl se o tom z úst toho, jemuž se to bylo přihodilo. Bezuel, 15letý to studující jinoch, uzavřel důvěrný přátelský svazek se svým spolužákem Defointainesem, stejného s ním věku. V r. 1696 museli se oba rozloučiti, ježto posléz jmenovaný nastoupil další studia svá v Caenu; dříve však slíbili si, že ten, kdo z nich nejdříve zemře, pošle druhému zprávu z onoho světa a smlouvu tu podepsali svou vlastní krví. Dne 31. července r. 1697 nalézal se Beguel na louce, aby při senoseči nad lidmi dohlížel. Tu překvapen byl z nenadání dosud u něho nezvyklou mdlobou, která druhého i třetího dne na téže louce se opětovala. Tu spatřil svého vzdáleného přítele, oděného v plavecký šat. Týž pojal jej za ruku, odvedl

jej asi třicet kroků stranou a mluvil s ním téměř tři čtvrtě hodiny. Hlas přítele se zjevivšího byl jako obyčejně. I sdělil s ním, že předevírem v tento čas stalo se mu při koupání neštěstí; on udal dále mnohé okolnosti skutku tohoto s naprostou určitostí a vskutku udání toto později se potvrdilo. On svěřil mu též jisté věci, které by měl oznámiti rodičům a bratrovi zesnulého; také se měl Bezuel zaň žalmy modliti. O poměrech a okolnostech onoho světa nesdělil s ním ničehož, avšak nezdál se nikterakž býti nešťastným a nespokojeným. Bezuel mohl rozkaz tento teprvé asi za měsíc vykonati; v této době zjevil se mu Defointaines ještě dvakráte a to jednou před jídlem a podruhé z rána. Druhá rozmluva trvala asi čtvrt hodiny, — třetí jen několik minut.

Abych uvedl též příklad z doby novější, dovoluji si sděliti následující událost. V prvních letech tohoto století vzbudil všeobecnou pozornost profesorem drem Wötzelem v Lipsku uveřejněný spisek: „Skutečné objevení se mojí manželky po její smrti“ a způsobil nemalé vzrušení po celém osvíceném světě. Wötzel totiž byl požádal nemocnou svoji choť, aby jej po smrti dle možnosti svojí způsobem neklamným přesvědčila o pravdě nesmrtelnosti. Ona mu to přislíbila. Za několik týdnů po její skonání měl kdysi professor noc velmi neklidnou, bezesnou. Z nenadání zazářilo to v předstíni slabým, jasným paprskem světelným a Wötzel k svému úžasu spatřil bělostnou postavu, v životní velikosti své zesulé manželky, která tichým, avšak zřetelným hlasem jej ujistila, že žije stále a že on ji opětně uzíří. Wötzel vyskočil a chtěl ji obejmouti, ta však mu zmizela jako lehounký obláček na bezmračném nebi. Asi za šest neděl po této události odpočíval jedenkrát professor po polednách na pohovce, když otevřely se z lehka dveře sousední komnaty a zesulá objevila se poznovu a stanula sotva na několik kroků před svým manželem ve své někdejší postavě, s tímže bílým rouchem a přívětivým vzezřením, opakujíc své dřívější výpovědi s doložením, že více mu pověděti nesmí; pak řekla mu: s Bohem, — na shledanou! Mluvic zdála se, že ani rty nepohybuje, slova proudila jí bleskorychle z pootevřených rtů. Postava nebyla tentokráte tak průhlednou, jako za oné noci, ano zdálo se dokonce, že rozměry svými zastíňuje dveře. Když professor chtěl se jí chopiti, — stala se neviditelnou. Wötzel ujišťuje, že všeliký prelud smyslový jest zde nemožným, poněvač v obou případech byl při jasném a úplném vědomí. Proti nájezdům, které byl řečený spis jeho vyvolal, vydal obrannou brožuru a prohlásil se býti ochotným, před celou universitou Lipskou přísežně potvrditi pravdivost svých výpovědí.

K tomu připojuji ještě jeden případ, jenž nestal se následkem nijaké úmluvy, jak tomu až dosud bylo. Člen královské akademie Berlínské, botanik Gleditsch, viděl kdysi v sále akademie zesnulého presidenta Maupertuisa a to netoliko snad běžmo, v jediný okamžik, nýbrž po celou čtvrt hodiny. Tato věc způsobila ve vysokých, nevěrou nasáklých kruzích, neobyčejné pohnutí. Král Bedřich II. zasypal Gleditsche všemožným posměchem. Gleditsch však proti všem útokům se strany nevěrců, jimž byl vydán v šanc, obrnil se tímto jednoduchým, vážným a suchopárným prohlášením: „Nemohl bych se odvážiti, něco vyhaného tvrditi, nač jsem — nikoliv předrážděním smyslů a letmo — nýbrž po celou čtvrt hodiny s myslí klidnou a zdravýma očima pohlížel!“

II.

U velmi mnohých, ba snad u většiny zjevů udává se za důvod jich objevení se touha po vykoupení, prosba za pomoc, buď již prostřednictvím modlitby, anebo přinešením obětí mše svaté, aneb jiných dobrých skutků, jmenovitě však navrácení nespravedlivě nabytého majetku.

Tak vypravuje slavný opat, blahoslavený Petr z Cluny, následující: Jistý kněz byl vyslechl zpověď jakéhosi šlechtice, jménem Kvida, který brzy na to v souboji zahynul. Jedenkrát zjevil se mrtvý tomuto knězi a žádal jej, aby šel ku bratru jeho Anselmovi a nařídil mu, by týž ihned navrátil jednomu sedláku dva kusy dobytka a jisté obci vynahradil mocí vydobyté

peníze, neboť za tyto hříchy teď snáší velikých muk. Farář nemohl ihned žádosti této vyhověti, ješto Anselm meškal kdesi v cizině. Kvido však objevil se po druhé a upomenul jej poznovu. I vyhledal kněz Anselma, avšak neporídil ničeho, neboť týž nechtěl o něčem podobném ani slyšeti. Tu objevil se Kvido po třetí a prosil, aby mu tedy kněz sám pomohl. Kněz učinil, seč v moci jeho bylo, majetek zaň vrátil a duch více se neukázal.

Jisté děvče z Eselwangenu mělo v březnu roku 1671 nějaké vidění na louce. I zvolalo: „Všichni dobří duchové chválí Pána Boha!“ Načež duch jí odpověděl: „Já také!“ — I tázala se jej: „Co tedy žádáš ode mne?“ — „Pomodli se třikrát: otče náš“ — dostala za odpověď. Stalo se a zjev dal znáti na sobě tak mocné pohnutí, že mu až slzy tvář zrosily.“

Jistý student v Narbonně, jenž byl stižen vyobcováním z církve, objevil se svému příteli a prosil jej, aby šel do Rodezu a vymohl tam na biskupovi odvolání onoho vyobcování. Když tento přání tomu vyhověl, objevil se poznovu, děkoval a slíbil, že bude za to uznalým. K těmto nástinům mohl bych připojiti celou řadu podobných, myslím však, že ukázky tyto dostačí.

III.

Mnohdy bývá též cit vděčnosti pohnutkou ku projevům zjevů. Z množství jednotlivých případů uvedu zde jediný, jež byl proslulý francouzský řečník P. Lacordaire kdysi vyprávěl. Jistý polský kníže, zjevný to nevěrec a arcimaterialista, byl právě dokončil spis proti nesmrtelnosti duše a chystal se dáti jej do tisku. Když jedenkrát procházel se parkem, vrhla se mu jakási chudobná žena k nohám a prosila jej, slzíc, aby jí daroval almužnu, by mohla dáti za pokoj duše svého právě zesnulého muže sloužiti mši svatou. Ačkoliv kníže ani v život posmrtný, ani v působnost oběti mše svaté nevěřil, daroval přece ubohé paní ze soucitu zlatník. — Tři dni na to seděl kníže ve své pracovně, aby přehledl jedenkrát ještě zmíněný svůj spis, když tu spatřil na dva kroky od sebe státi jakéhos rolníka, po venkovsku oděného. Rozhorlen nad touto nenadálou a neohlášenou návštěvou muže, který po té ihned zas zmizel, zavolal kníže svého sloužícího, aby jej vypeskoval za to, že cizí lidi pouští k němu do pracovny bez ohlášení. Avšak sluha dokládal se vším možným, že nikoho ani neviděl, ani neslyšel. Následujícího dne objevil se neznámý opět v tutéž hodinu a na témž místě, aniž by opět slova byl promluvil. Tentokrát dostoupil hněv knížete svého vrchole, avšak zatím co kníže zvedal se z křesla, sedlák opět zmizel. Ani úzkostlivé pátrání nevedlo k žádnému cíli; nikdo nedovedl si toho zjevu vysvětliti. — Kníže čekal tedy na následující den s tím pevným předsevzetím, že tentokrát musí přijíti záhadné této věci na stopu. A skutečně opakoval se zjev týž také třetího dne. Avšak dříve nežli mohl kníže jediné slovo pronésti, oslovil jej neznámý následovně: „Kníže, přicházím, poděkovat se vám. Jsem manžel oné ubohé ženy, která před několika dny vás na kolenou prosila o almužnu, aby mohla dáti za klid mé duše obětovati mši svatou. Tento skutek lásky zalíbil se Bohu, tak že mi dovolil, abych šel se Vám poděkovat a zároveň vás ujistil, že jest život posmrtný a duše že jest nesmrtelnou. Na vás teď záleží, abyste dobrodini toho, jehož účastným jste se stal, ku spáse duše svojí použil.“ To řka, zjev zmizel. Tímto sdělením hluboce dojat a překvapen, roztrhl kníže v okamžiku spis svůj, nevěrectvím dýšící. Nejlepším a nejpádnejším důkazem pravdivosti vyličeného mnou příběhu jest ta skutečná věc, že kníže změnil zcela dosavadní způsob života a že jeho polepšení ukázalo se býti upřímným a úplným.

IV.

Konečně stává se nezřídka, že duchové se zjevují, aby varovali, aneb před neštěstím chránili, aneb v nebezpečí přispěli.

Budiž mi dovoleno, vyprávěti ze vzpomínek svých, jak jsem je z dob mládí v paměti své uchoval, příběh, který jest vskutku zvláštním. Na začátku

let 40tých choďoval z D. jakýsi student, jménem Tovara, jehož můj děd osobně byl znal, denně do asi hodinu vzdáleného města, kdež navštěvoval gymnasium. V době adventní, kdy žáci choďovali denně na roráty, musel jinoch brzy před svtáním nastoupiti cestu z domova. Najednou se rozhlásilo, že viděl studující Tovara na cestě u Božích muk, asi půl hodiny od vsi D. vzdálených, ducha, který jej napomínal, aby se varoval jistých výstředností, nepil piva a aby zůstal věren svému předsevzetí, státi se knězem. — Tato událost byla různě posuzována. Jedni se tomu smáli a mínili, že snad to byl jeho vlastní otec, který jej v ta místa předešel a tímto tajemným způsobem mu rady své vložil na srdce, druzí pak snažili se opět jiným způsobem věc tu nějak vysvětliti. Otec však rozhodně prohlásil, že na události této nemá pražádného účastenství. — Jisto jest, že Tovara záhy zapoměl pokynutí mu daných, ano i vzdal se úmyslu svého, studovati bohosloví, oddal se lékařství a vedl na universitě pražské a později vídeňské, an měl dosti značné jmění, život nevázaný. Tu najednou, tuším, že to bylo v roce 1850., zalétla k nám do D. děsná zpráva, že Tovara byl někde za Vídní zavražděn. On totiž byl si s několika soudruhy učinil výlet kamsi do okolí Vídně; v hostinci, když se byl podnapil, se nepohodl se svými přátely a spor ten nabyl takových rozměrů, že jeden z jeho soudruhů v návalu rozkvašenosti vytasil nůž a vrazil jej Tovarovi do prsou s takovou prudkostí, že týž v několika okamžicích skonak. Těžce zarmoucený otec potvrdil pravdivost hrozně této zprávy. Teď teprve upamatovali se lidé opětně na onen zjev, který před lety studujícího Tovarou varoval, — ovšem že marně, bez výsledku.

Šebastian Brunner sděluje ve své knize: „Odkud a kam?“ událost, která jest jednou z nejvzácnějších perlí v pokladu nám až dosud známých zjevení se duchů a kterou spisovatel přímo zvěděl z úst toho, jemuž se přihoda ta stala. — Farnost Allgavská leží v krajině zcela hornatě a málo přístupné a jest tak rozsáhlá, že musela býti rozdělena ve více filiálek. Jednoho drsného nepřijemného zimního večera seděl tamní kaplan Weber u stolu se svým farářem. Tu vstoupil do síně chudý, nuzně oděný hoch a prosil žalostně o almužnu. Farář posadil jej za stůl a dal mu jísti. Týž poděkoval a chtěl opětně odejti, než cítil se tak slabým a nemocným, že nemohl ani z místa sebou hnouti. Weber navrhl, aby mu byl upraven malý pokojík na faře, s čímž farář souhlasil. I odnesl kaplan ve svém náručí hocha na lože a dal povolati lékaře, který prohlásil, že pokouší se oň prudká horečka. Dobrý kaplan staral se o hocha co nejpečlivěji. Když horečka ustála, vzal hocha ve svou ochranu a vyučoval bez cíle světem bloudícího sirotka ve svatém náboženství a nabádal jej ku řádnému a zbožnému životu. Avšak zdánlivě vyojovaná nemoc se vrátila po krátkém čase se vši prudkostí a po nedlouhé době ustlal kaplan svému svěřenci poslední lůžko v chladné zemi. — Od té doby uplynul nějaký čas a nastala opětně zima. Kaplan Weber byl volán do jedné dědiny, asi hodinu vzdálené, ku návštěvě těžce nemocného. Když se navracel domů, byla již tma; značná vrstva sněhu pokrývala zemi a činila cestu neschůdnou a nerozeznatelnou. Duchovní zbloudil z cesty. Pojednou zaprašťelo to pod jeho nohama a v téže chvíli probořila se pod ním vrstva ledu kteréš zamrzlé bařiny neb potoka a Weber ocťl se v mrazivém objetí vody. Čím více usiloval vydrápati se na povrch, tím hlouběji klesal: viděl se již býti ztraceným. V tomto kritickém postavení spatřil náhle zablesknutí před očima a v téže chvíli stál před ním onen hošík, jehož byl ošetřoval a vyučoval, podal knězi ruku, vytáhl jej z vody, dovedl jej na bezpečnou půdu a vztyčenou pravicí ukázal mu směr, kterým by se měl dále ubírat, načež zmizel. Zachráněný uposlechl tohoto pokynu a vskutku došel šťastně domů.

* * *

Končím tato svá sdělení následujícími poznámkami: Pakli kde, jest s ohledem na nadpřirozené zjevy největší opatrnosti třeba, jelikož právě zde snadno mohou nastati přeludy smyslové, aneb děsivé obrazy, z předrážděné

obrazotvornosti vzešlé. Mnohé osoby jsou tak lehkověrné, že na př. zapraští-li v noci nábytek, aneb netopýr svými křídly o tabuli v okně zavadí, domní vají se již viděti aneb slyšeti ducha. — Z té okolnosti, že přihází se mnoho takových klamů a že mnohé domněle zázračné zjevy dají se způsobem přirozeným vysvětliti, nesmíme souditi, že všechny zjevy jsou šalbou a mámením. Takovýto předsudek přičil by se rozumu a zkušenosti. — Skutečná zjevení nepřihází se často a předpokládají vždy důležitý podnět a zvláštní svolení Božské prozřetelnosti. K ukojení zvědavosti však nikdy Bůh takovýchto mimořádných prostředků nepoužil. Ale stalo se již nejednou, že nadpřirozené zjevení mělo býti prostředkem ku potření nevěrectví. V tomto ohledu platí slova písma svatého: „Máte Mojžíše a proroky; nevěřte-li těmto, nevěříte ani tehdy, vstane-li kdosi z mrtvých.“ — Mnozí lidé se hrozně bojí strašidel a duchů, tak že se nemohou odvážiti, zůstatí ani na okamžik po tmě, aneb vyjítí ze síně do temna. To jest ovšem malicherná bázeň. Neboť kdo má dobré svědomí a důvěruje v Boha, tomu neublíží ani čert. — U přítomnosti dětí nemají se nikdy vyprávěti báchorky o strašidlech, neboť se tím mladistvá obrazotvornost velice podražduje. — Konečně platí i zde pravidlo: „Zkoušejte vše a to nejlepší podržte.“ —

V ý r o k y s v a t ě h o P e t r a,

(Pln odpustků — a přec nemůže do nebe.)

Před branou nebeskou ozývá se již poněkud vyštemovaný tenor nyní právě zemřelého zpěváka či „forpátra,“ jak jej putující do Vamberic Čecháčkové přezdělí.

„Ach, můj sv. Petře, já jsem to povídal, kdy jsem se posledně ve Vambericích loučil, že už vícekrát procesí nepovedu. Tenkrát všecko plakalo — to bylo „loučení“ i tomu zatvrdlému bednáři tekly slze — a toho ještě nikdo neviděl plakat, až já ho tak rozebral.

Těšili mne, těšili, ti moji milí poutníčkové, že ještě dá Pán Bůh zdraví, že zase na přesrok tu sv. pouť spolu konati budeme, ale já to cítil v těch kostech. Když už táhne sedmá desítka, tu to má člověk každého dne k očekávání. Než budiž Pán Bůh pochválen — došel jsem ještě s tím „procesím“ šťastně domů, ale hned jsem ulehl.

Velebný pán mne vyzpovídal — pěkně zaopatřil, a nyní jsem tu, neboť jsem si za živa to nebičko už kolikrát zasloužil.“

„A čím pak se domníváš, milý příteli, že jsi sobě nebe již kolikrát zasloužil?“ táže se rozšafně náš nebeský klíčník, jemuž přece jednou trochu úlevy v jeho úřadě se dostalo, snad proto, že i smrt má své nyní prázdniny.

„Čím pak, nežli zásluhami. Co pak to není nic: bez mála čtyřicetkrát putovat do Vamberic, a vždy celé „procesí“ obstarat, předříkávat — předzpěvovat, vítat, loučit, křížovou cestu konat, a nad to co jsem jen získal plnomocných i neplnomocných odpustků?“

„Hle tu mám celý svazek těch modlitbiček s odpustky. Tady: „list s nebe spadlý“, tu: „sedm zámkův“, tu zas: „sedm stupňův k nebi vedoucích“, jen to dohromady už dává na 900 let odpustkův — a co pak bych byl takový lotr, abych tolik let měl trpěti v očištcí, pekla by mne už musili tak mnozí odpustkové pozbaviti.“

„Pekla tě odpustkové zbaviti nemohou, k tomu jest jedině křest a svátost pokání; škoda, že jsi byl zpěvákem, neboť co rozumíš těmi odpustky?“

„Co si tak z kázání o porciunkulích pamatují, jsou odpustky prominutí trestů, které bychom po spravedlnosti Boží buď na světě neb v očištcí trpěti musili, i když nám vina a trest věčný odpuštěny byly rozhřešením kněžským.“

„Jest viděti, že tomu přece lépe rozumíš, než veliká většina nepřátel Církve sv. vůbec a odpustkův zvlášť.“

„Vím, sv. Petře, vím ze zkušenosti, že mnozí i věřící pokládají odpustky za odpuštění hříchův — a to nejen minulých, — ale i budoucích. Tak že mnohý se domnívá, když získal na pouti, neb o jubileu plnomocných odpustků, že má na několik let od zpovědi pokoj, že má odpuštěno, jak oni tam říkají „do foroty.“

„Ale i ty, jak pozoruji, nejsi prost mnohých falešných náhledův ohledně moci a působnosti odpustkové.“

Vzdor tomu, že Církev od sněmu Tridentského všecku plní věnuje na vykořenění všeho zlořádu s odpustky, přece i ty jsi mi důkazem, že dosud i v Čechách mnohý trestuhodný nešvar na řád církevní se tu děje.

Všecky ty tvé modlitbičky jdou z dílny výdělkářské a odpustky, jimiž se honost, jsou lež a podvod, čili jak vy tam nyní na zemi tomu říkáte hotový švindl.“

„A přec jsou tištěné a jména papežův na nich!“

„Jest vidět, že jsi jeden z těch starých, jenž ještě věří černému na bílém — od té doby více se tiskne lži než pravdy.“ „Obrana víry“ již několikrát proti takovému zneužívání důvěry a víry prostého lidu se postavila.“

„Nekupujte jiných modliteb a písní, než od biskupův schválených — zvláště opatrní buďte při modlitbách, na něž vypsaný jsou odpustky, většina jest jenom pouhé lákadlo, byť i od osob jinak zbožných, jež přídavkem, že modlitba ta odpustková, hledají jen většího důrazu dáti modlitbě své.“

Všecky ty modlitbičky po 2 kr. a krejcaru lze odsoudit a spálit. Jestli pak jsi jich rozšiřoval a při nich něco vydělal, získal jsi jen více očistcových trestův a nikoliv odpustkův.“

„Jak pak, když jsem to nevěděl?“

„Právě za to, že jsi se zanedbával, abys byl o tom poučen.“

„Bohužel, že jsem o tom slyšel na jednom poutním místě v kázání jednoho kněze, jenž velice horlil proti prodávání a kupování takových podezřelých věcí, ale já se dal více na stranu těch jarmarečníkův. Bylo mi jich lito.“ —

„Toť právě přidá jen tvým mukám.“

„Snad ale nepřišli všichni ti odpustkové na zmar, neb co jsem jenom těch „karantén“ (quadragen) získal a po každé o „porciunkuli“ byl jsem v chrámu františkánském u sv. zpovědi k vůli odpustkům, já vůbec nikdy neopominul té příležitosti, která se naskytala k získání odpustkův.“

To dobře a chvalitebno, neboť možno, že jsi po každé jich platně získal, pak ale prospěli jakožto poklad Církve dušem v očistci, aneb ti byli neplatní — a pak aspoň tvá snaha padá na váhu.“

„Což mohou odpustkové také býti neplatní?“

„Tak jako zpovědi mohou, ano jsou přecasto neplatny, tak i získání odpustkův může vyjíti nadarmo.“

„Jak to, prosím?“

„Jest zpověď něco platna, když kajcník či lépe hříšník nemá lítosti, nechce napravit, nahradit učiněnou škodu, vrátit cizí majetek, zanechat příležitost, zvyk, osobu ku hříchu jistě vedoucí?“

„Není; to jsem přecasto v kázáních slychával.“

„A tak ještě častěji minou se odpustky své moci, své působnosti skrze špatné zpovědi, skrze špatně vykonané podmínky.“

„Zdali pak víš, co přede vším Církev sv. žádá na tom, jenž si od ní, jakožto majitelkyně pokladu zásluh Kristových, jakožto držitelkyně moci klíčové, odpuštění časných trestů žádá?“

„Aby se vyzpovídal a nejsvětější Svátost oltářní přijal.“

„Čili, aby se nalezal v stavu milosti Boží.“ A poněvadž nikdo nemůže o sobě jistiti, že jest v stavu milosti boží, proto jest také platné získání odpustkův tak často nejisté. Neboť o neplnomocných, byť i vždy platní

byli, nemůže se nikdy říci, že by jich bylo získáno přes míru, an nikdo neví, jak mnoho se mu ještě na shlazení všech zasloužených trestů očistcových nedostává. O plnomocných pak, jež jsou úplné odpustění všech časných trestův jak na zemi, tak v očistci zase platí, že jich stále kajcník má zapotřebí, protože stále hřeší tudíž stále časných trestů zaslужuje. Konečně byt by i se stalo, že by někdo nadbytek odpustků měl, prospějeť tím jen své duši, any se mu úmysly a skutky dobré za příčinou odpustků konané za zásluhy připočtou. Vůbec zde platí učení Církve svaté. Kristus zanechal Církvi své moc odpustky udíleti, jichžto získání lidu křesťanskému na nejjvyšší prospívá ku dosažení věčné blaženosti.“ (Conc. Trid. sess. 25.) V. B.

Žid Rosenthal — Messiášem.

P. Ratisbonne uveřejňuje ve svých „pamětech“ následovní událost: V podivných těch dobách, v nichž žijeme a kdy i samotní židé na východě, kteří přec po staletí nalézali se ve stavu zkamenění, konečně vylézají z hrobů, odhazují roucha pohřební a upozorňují celý svět na svoji obdivuhodnou sílu, neú se co diviti, znamenáme-li, že v téže době opět se probouzí jich nejsvětější tradice a nejpevnější naděje. Tyto tradice i naděje dají se shrnouti ve dvou slovech: Jerusálém a Messiáš! Obě tato čarovná slova jsou takměř základním kamenem jich dějin, podstatou jich tajemné existence a zdá se, že dnes více než kdy jindy poutají pozornost veškerého vyvoleného národa. Již počíná návrat dítek Israele do Palestiny bráti na se tvárnost vážnější a toto zvláštní, proroky předpověděné hnutí stává se den ode dne zřetelnějším. Avšak musíme hned připojiti k tomu, že většina těch, již po mnohých staletích vracěji se opět ze svého vyhnanství do svatého města, bývá lákána spíše nadějí v časný zisk, než láskou k rodnému městu a jeho templu. Ubozí židáci Evropští přicházejí sem hlavně z toho důvodu, aby vzali podíl na značné almužně, již byli sem israelští milionáři k dispozici zaslali. A poněvač návrat jejich do Jerusálema podstatně souvisí s procítěním jich messiášských nadějí, musíme již předem býti na to připraveni, že setkáme se s těmi nejsměšnějšími zjevy Messiášskými. Vzdor tomu, že židé tvrdošjně na tom lpí, zavrhuje Ježíše Krista, syna Božího a syna Davidova, vytoužené světlo národů, vydávají se přec sami v nebezpečí, že upadnou v tutěž poniženost.

A vskutku, — hle! tu objevuje se již Messiáš v panu Rosenthalovi. Kdo je tím spasitelem vyvoleného národa? Jest to jakýsi žid z Bukurešti, hlavního města Rumuska, jest otcem tří dítek a skoro rok již vdovcem. Rosenthal počtil také nás svojí vzácnou návštěvou. V ústavě sv. Petra představil se nám v moderních šatech, jako by ze žurnálu vystřižen. Na hlavě měl cylinder; vous jeho jest barvy plavé, rysy obličeje jsou pozoruhodné, postava jeho štíhlá. Celé držení těla svědčí o důstojnosti; let čítá asi padesát. On sám se stoickým klidem prohlásil se vůči nám jako zaslíbený židům Messiáš. Prosili jsme jej, aby vyjádřil se blíže; i sdělil s námi následující podrobnosti: V roce 1867 přišel poprvé na rozkaz Boží do Jerusalema; toto posláni však mělo býti pouhým projevem jeho poslušnosti. Po smrti manželky zjevil se mu Bůh po dvakráte a oznámil mu zřejmě, že on jest jeho vroucně milovaným synem, oním všemi národy toužebně očekávaným Messiášem; on že bude v Jerusalemě pomazan za krále Sionského, pod jehož žezlem skloní se všicki národové. Dále bylo mu zjeveno, že již nadchází konec světa, po němž nadejde nové stvoření všech věcí; této přeměně však budou předcházeti mimořádná znamení. Na tomto novém světě bude toliko jedno náboženství, jedna řeč, jeden král (totiž pan Rosenthal) a Jerusalema stane se hlavním městem celého světa. Kromě těchto zjevení svěril Bůh svému milému synu ještě jiná tajemství, jež však on s nikým sděliti nesmí. Bůh rovněž pravil k Rosenthalovi — Kristu, že musí, aby se ukázal hodným

všeobecného království, podstoupiti nejprv ty nejkrutší zkoušky a ta nejbolestnější utrpení. Velkomyslně přijal týž ony odstrašující podmínky. Rosenthal, novopečený Spasitel, odcestoval nejprv do Egypta, aby se naplnilo slovo proroka: „Ex Aegypto vocavi filium meum!“ — „Povolal jsem z Egypta svého syna!“, avšak tam byl ubohý Messiáš zneuznán, zavržen a konečně i uvězněn. Když byl opět na svobodu propuštěn, obrátil kroky své do Jerusalema a odtud zaměřil rovnou cestou do Betlema, kdež prodlel několik dní. Na to odešel znovu do Jerusalema, naplniv takto prococtví Isaiášovo: „A j. ty Betleme Efrato, nikoliv nejsi nejmenší mezi městy Judskými, neboť z Tebe vyjde vévoda, jenž královati bude lidu svému israelskému.“ Když byl tímto způsobem pan Rosenthal doslova uposlechl božských příkazů, započal v Jerusalemě svoje poslání a hlasitě dával u všeobecnou známost svoje práva i vlastnosti. Avšak nikdo nechtěl jeho slyšeti, každý pokrčil rameny a celý svět se mu vysmíval. „Avšak, mistře,“ tázali jsme se ho, „jaké pak činíš divy na důkaz svého božského poslání?“ „Činím pouze jediný! Dejte pozor!“ I obrátil se proti slunci a zadíval se do něho upřeně zrakem vyjeveným. „Vidíte, vidíte dobře, jak se dívám do slunce, aniž bych mrknul; já dokonce spatřuji v něm odlesk svého obličej!“ Jaký to zázrak všech zázraků! Než — slyšme dále. On dokazuje ještě jiným, ne méně však nápadným způsobem svou božskou moudrost. On znal totiž v Jerusalemě více proslulých osob ze starých dob, které opět po druhé žijí. On poznal podle tahů v obličejí jakéhosi starého Araba — patriarchu Abraháma, Mojžíš a Aron byli toho času nájemci hostince u městské brány; z krále Davida stal se židovský lékař pan Hock atd. Zvláštní na celé té věci jest, že nikdo z jmenovaných zde pánů nedovedl se upamatovati, že by byl před dvěma neb třemi tisíciletími hrál na světě úlohu více vynikající, než teď; ba ještě více, oni se posmívají nauce o stěhování duší, nazývají to smýšlenkou a dělají si z Rosenthala dobrý den. Ani židé, ani moslímové, ani křesťané nemají se k tomu, aby výpovědím tohoto nového Messiáše přiložili víry; v celém Jerusalemě jest opovržen a v posměchu. Rosenthal však mlčí, jakkoliv zrovna zuří nad takovýmto přijetím; neboť ví, že stojí psáno: „Kristus bude vlečen na smrt, jako beránek na jatky a neotevře úst svých, aby si stěžoval a naříkal!“ Této rady drží se s vzácnými jen výminkami; když totiž jednoho dne několik židovských kluků za ním běželo a naň pokrikovalo, rozběhl se za nimi a koho z nich chytil, toho spráskal nemilosrdně. Co pak se týče těch, jimž podařilo se utéci, pravil o nich, že neujdou trestu svému v den, kdy Bůh jej za krále vyhlásí. A den ten není již dalek, on spoléhá na to s pevnou, nezvratnou důvěrou. Až do té doby pak opustí Jerusalem, to nevděčné, zaslepené město, aby se vrátil ku svým třem milým dítkám do Rumunska.

To jsou tedy ti nedůstojní představitelé Messiášů, kteří vystupují před tváří Israele a přec z tohoto národa měla dle zaslíbení vyjítí nejblahoslavenější panna Maria a syn její, Ježíš Kristus, který naplňuje celý svět svým učením, svými činy a zázraky své milosti, Ježíš, který spojil pod žezlem svého kříže všechny národy, Ježíš, bez něhož vše je temnem a chaosem, který jedině má slova života. Ach moji drazí bratři v Israeli, volá P. Ratisbonne bolestně dojat, — otevřte oči svých a vizte! Upřete zrak svůj, nikoliv jako Rosenthal, pyšně na hmotu sluneční, nýbrž plni pokory na Ježíše, věčné světlo, slovo Boží, chléb srdce a radost duše. Poznejte jej konečně!“

Kapucín u smrtelného lůžka turecké panovnice.

Kdysi o půlnoci klepali v Cařihradě dva vojíní turečtí na klášterní fortnu otců kapucínů a tázali se po P. Chrysostomovi. Fortnýř uvedl je, chvěje se na celém těle, do cely kněze. Týž povstal, přijal z rukou jich list, jež mu podali, přečetl jej, odebral se do chrámu, vzal k sobě Tělo Páně

a následoval vojíny na pobřeží mořské. Tam vstoupil do připravené již lodičky, plavil se přes Bosphorus a byl dovezen až k paláci sultánovu.

Ve skvostné, s pravou orientálskou nádherou zařízené komnatě ležela na lůžku jakási paní, svíjejíc se v krutých bolestech. Po boku její stál mladý, slícný muž, jenž trpce plakal. Tu bylo slyšeti v předsíni nějaký šramot. Ku mladému muži, jenž nikým jiným nebyl než tureckým panovníkem, přistoupil otrok, skřížil ruce na prsa, poklonil se hluboce a řekl tlučeným hlasem: „Již je zde!“ Sultán mlčky kynul na znamení, aby vstoupil. Vešel páter Chrysostom a sultán, chvátaje mu vstříc, dí k němu: „Matka má zápasí se smrtí, chce však zemřítí ve víře otců svých.“ Na to pokročil ku své matce a pošeptal jí: „Matičko, staň se vůle tvá, jest zde katolický kněz!“

Po té se vzdálil. Zbožný řeholník přistoupil k loži umírající. Vznešená nemocná cítila nevýslovnou radost. Téměř po celou hodinu odhalovala své hříchy obtížilá svědomí zpovědníkovi, přijala rozřešení, pak tělo Páně a svátosti umírajících. Mezi těmito obřady klečel sultán u nohou lože matčina, hluboce skloněn k zemi, a modlil se vroucně.

Potom opustil P. Chrysostom palác a byl doprovoben opět ku svému klášteru. Nemocná skonala. Brzy na to rozšířila se po městě zpráva, že byl P. Chrysostom v noci ze svého kláštera odveden. Jedni tvrdili, že byl uvržen do vězení, jiní opět, že byl tajemným způsobem ze světa zprovozen. Konečně objasnila se celá záhadná událost. Matka sultána Mahmuda byla křesťankou a rodem Francouzku, nazývající se za svobodna Aimée Dubuc de Rivery.

Jak se dostala do haremu sultánova, nepodařilo se nám vypátrati. Ona nalezla milost v očích tureckého mocnáře, stala se jeho manželkou a po čase matkou dědečka nynějšího sultána. Ona zřekla se víry svojí, nejspíše z donucení. Avšak jádro křesťanství nedalo se ze srdce jejího vypleniti, často vzdychala a litovala svého těžkého hříchu, jehož zřeknutím se víry byla se dopustila a milost Boží přišla jí v rozhodném okamžiku na pomoc. Syn její Mahmud byl dosti šlechetným, aby jí neodřekl poslední útěchu, o niž úpěnlivě prosila a tak byl k umírající kněžně povolán P. Chrysostom. Tento navrátiv se zpět odebral se do klášterního chrámu, poklekl a prosil vroucně Boha za spásu duše velké hřišnice, kterou milost Boží tak očividně byla osvitila.

Strach před smrtí.

V předešlém století vládl v Rakousku císař Josef II., panovník to vysoce nadaný, ale špatnými rádci obklopený a tím v neštěstí uvržený. Císař Josef, který chtěl vše dle svého zařizovati a stávající ze základů změnití, umínil si též, že katolickou církev předělá dle svého modelu. Za tou příčinou vydal celou řadu církevních zákonů. On měl ku své ruce jen jednoho ministra, knížete Kaunice, který obzvláště podporoval církevně politické záměry mocnářovy. Tento byl přítelem Voltairovým, onoho pověstného člověka, který již v mládí svém přísahal, že zničí křesťanství. Víry, jakož i náboženských výkonů byl se Kaunic již dávno zřekl. Avšak muž tento měl neobyčejný strach před smrtí a proto také před všemi možnými příčinami, jež by mohly vésti ke smrti. Ano, on obával se i sebe menšího zachlazení. Kdykoliv šel do císařského hradu, musela býti ve všech komnatách, jimiž šel, i v letě, okna zavřena. V zimě bylo možno jen zřídka kdy dostati jej z jeho pokojů, proto musel císař buď sám jej navštívití, anebo pomocí listů s ním si dopisovati. Nikdo z jeho sloužících, nebo přátel, nesměl před ním pronésti slovo smrt; ano i když některý úředník z jeho ministerstva zemřel, nesměla mu býti jeho smrt oznámena. Když posléze kníže sám se tázal, proč dotččný úředník není v úřadovně, byla mu smrt jeho ohlášena následovním způsobem: „Vaše Jasnosti, on více již nepřijde.“ — Tento strach se stále stupňoval, čím více to s Kaunicem šlo ke konci. Když kníže ve stavu beznadějném ležel na svém

lůžku, dal si zavolatí jednoho ze svých synů, který právě nalézal se ve Vídni, avšak vedl dosti lehkovážný život, a tázal se ho ve svém zoufalství, neví-li pro něho prazádné útěchy. Tento synáček, ne právě schopen, aby byl těšitelem umírajícího, odvětil, krče rameny: „Papa, — nevím o žádné útěše!“ — načež se starý Kaunic zarmoucen a bolestně dojat obrátil ku stěně. On zemřel v zoufalství podobně jako přítel jeho, známý Voltaire.

D r o b n o s t i.

Z jižní Afriky. Klášter trappistů v Marianhillu, byl před dvěma roky povýšen na opatství. Prvním opatem stal se P. František Pfanner, který o stavu svého kláštera zaslal následující zprávu: „Veškeré klášterní mužstvo sestává z 90 osob, z nichž pochází 27 z Rakouska, 1 z Irska, 1 z Anglie, 1 ze Švýcarska, ostatní pak z Německa. Opat sám jest Rakušanem, z Vorarlberku, podpřevor jest Moravanem, šafář z Westfalska, architekt z Bavor, knihtiskař z Vídně, katecheta černošský z rak. Slezska, nadučitel z Londýna, podučitel z Württemberku. V mužstvu tomto nalézá se 21 rolníků, 5 horníků, 7 zedníků, 4 zahradníci, 4 krejčí, 4 truhláři, 4 obuvníci, 3 pekaři, 3 tesaři, 2 kameníci, 2 kováři, 2 lakýrníci, a po jednom zastoupení jsou: tkadlec, kuchař, klempíř, mlynář, cinař, kolář, sazeč, včelař, knihář, sýrař (ze Švýcar), punčochář, jirchář, sladovník, stavitel varhan, mechanik. Chybí nám dostatek krejčů, poněvač musíme zhotovovati množství šatů pro Kafry, jak mužského, tak ženského pohlaví. Pak jest nám nejvš zapotřebí hodináře. Oprava hodin stojí v Natalu právě tolik, jako zhotovení hodin samo. Zedníků, tkalců, soukenníků bychom zde také více potřebovali, rolníků pak a dělníků polních, zahradních i silničních bez počtu.

Ze všech těch jest 22 choristů (11 kněží a 11 noviců), kteří jsou bíle oděni, 68 pak jest bratří laiků, (z nichž 29 noviců), kteří nosí hnědé roucho. Tito vstoupili do řádu buď v Mariasternu v Bosně, či v Marianhillu v jižní Africe, toliko 6 jich pochází z mateřince v Mariawaldu, z něhož v kulturním boji byli vypovězeni. Ze všech 90 toliko dva jsou staršími členy řádu než P. František, seniorem pak všech jest bratr Zachariáš. Nejmladším z nich jest zmíněný již kafrský katecheta, teprv 18 let čítající. Dle národnosti jest 13 Poláků, 3 Angličani, 2 Češi, jeden Slovinec, Maďar, Furlán, Lužičan; všichni ostatní jsou Němci jako polena. Tato četná, mnohojazyčná a mnohohlavá rodina řizena jest jednou jedinou vůlí. Jak to možná? Tož možno jen v církvi katolické, jen v přísném klášteře.“

Co podobného druhu kolonisace docílí, o tom podávají nám nejlepší důkaz stkvělé výsledky, jichž docílili dva Benediktini od let 40. v pustých tehdy ještě krajinách severoamerických, kdež podařilo se jim uvéstí celou řadu přistěhovaných Evropanů ve službu missionářskou, kteří pak jevíli neobyčejnou horlivost v záslužném díle civilisačním divokých, pohanských národů a v rozšiřování pravé víry ve vzdálených dílech světa. Zaslужují tedy neunavní pracovníci na vzdálené vinici Páně největšího obdivu, ale i účinné podpory ve svém počínání se strany veškerého katolického světa. —

* * *

Svatá poutnice z dob křížáckých tažení. Ku konci XII. století žila v Čechách princezna, která již v nejtělejším věku velmi dobře porozuměla duchovnímu rytířství. Práví se, že to byla dcera krále Vladislava II. Církev ctí ji za svatou, slavnost její připadá na den 6. července, — jest to sv. Angela. Její víra a nevinnost naplnily záhy úžasem celý svět. Vychování své nabyla dle tehdejšího spůsobu v klášteře. Ve znalosti písma svatého a v lásce k Bohu dělala úžasné pokroky. Ona si umínila, že nikdy nepřijme jiného ženicha, leč Spasitele svého — Ježíše Krista. Jednoho večera měla vidění. Spatřila totiž Pannu Marii uprostřed andělských kůrů, které pěly sladkými hlasy: „buď zdráva

nebes královo, buď zdráva paní andělů!“ A jeden z těchto nebeských pěvců přiblížil se k Angele a pravil jí: „Prchni rychle do Jerusalema a zasvěť se tam Bohu a službě Marie Panny z hory Karmelské, neboť otec tvůj zanáší se úmysly, dáti tebe jinému ženichu!“ A svěťice, napsavši před odchodem svým příčinu svého útěku z domova, poslechla rozkazu tohoto.

Sluhové královi, ano i král sám přišel pro svoji dceru do kláštera, nalezl zde však jen lístek s těmito slovy: „Budete mne hledati, nenaleznete však mne. Vyhledám si úkryt, kde ženich můj si odpočine před vedrem denním!“ A otci svému zvláště ještě napsala: „Ted víš, milý otče, kde jsem. Chceš-li býti opravdu mým otcem a mne za svou dceru míti, nechtěj mne odloučiti, zapřísahám tě, od mého nebeského otce, neboť on jest králem všech králů, pánem všech pánů a ten mne jediný vyzval, abych opustila domov svůj, a zapomněla na svého otce i národ svůj a následovala jeho pokynutí!“

Zatím Angela statně postupovala ku cíli své pouti a dostala se již do chrámu sv. Žofie v Cařihradě, kde se jí zjevila věčná moudrost v podobě krásného dítky, které jí podalo karmelitský breviř a napomenulo ji ku každodenní chvále Boha. Přisedši do Jerusalema, odebrala se ihned do kláštera Karmelitek, kde ji přijala abatyše jako starou známou. Obrovskými kroky počala svou dráhu ctnosti, na níž toliko sebezapřením, umrtvováním, pohrdáním světa a pokorou lze si vydobytí vavřínů, jichž zasloužení stojí kněžnu více námahy a přičinění. Avšak láska k Ježíši překonala vše, ničím více nebyly jí pozemské koruny a bohatství. Při nové volbě abatyše uzřel biskup pět panen s hořícími světly a šestou se světlem, v zářivém křišťálu planoucím, — anděl pak naznačil mu, tu aby zvolil; byla to Angela. Nová abatyše byla však stále jako prv služkou všech, matkou chudých a to po 35 let. Hříchy křesťanů k hněvu popuzeno umínilo si nebe, že vydá sv. zem ještě jedenkrát v moc nevěřících. Světici však se zjevila matka Boží, nařikala si, že nemůže více zadržeti trestající rámě svého syna a povzbudila ji, aby raději teď vrátila se do své vlasti, což Angela též učinila a zde zbožný život svůj dokonala. —

* *

Cisár Vilém II. není zednářem. Jelikož známo, že cisár Vilém I. i syn jeho Bedřich I. po celý život byli členy spolku zednářského, jest mnohým s podivením, proč i cisár nynější nestal se jeho členem. Mnozí hledají příčinu v tom, že 1. března 1874. otec nynějšího císaře důstojnosť velmistra řádu složil s tím odůvodněním, že loží zednářskou přichází do okolností, jež spravedlnosti knížete v cestě stojí. Možná, že přímé povaze a křesťanskému přesvědčení císaře Viléma II. zednářské mukerství se protiví.

N á v ě š t í.

P. T. pány odběratele našeho listu slušně žádáme, aby předplatné, pokud jest k požadování, laskavě zaslali přímo do administrace knihtiskárny Cyrillo-Methodějské 1508-II.

Obsah „Obrany víry“:

Bude svět opět katolickým. (—c.—) — Svatý Jan Kapistrán. (Dle spisu P. Gaudentia: „Protestantismus a Františkáni.“ —I.—ch.) — Z říše duchů. (Napsal M. W.) — Výroky sv. Petra: Pln odpustků — a přec nemůže do nebe. (V. B.) — Žid Rosenthal — Messiášem. — Kapucín u smrtelného lůžka turecké panovnice. — Strach před smrtí. — Drobnosti.

Pro nahodilou překážku nebylo lze k tomuto číslu přílohu: „Vyznání Taxilovo“ přiložiti, příštím číslem se bude zase pravidelně pokračovati.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Jsou-li protestantští kazatelé pastoři, superintendenti atd. kněžími skutečnými?

V posledních dnech objevuje se u protestantův jakási snaha Církvi katolické se vyrovnati, aneb se jí připodobniti, aby se propast, kterou se víc a více od víry křesťanské uchylují, před lidem věřícím jaksi přikryla.

Majíť už také kříže s umučeným, uznali Pannu Marii za pannu, úcty a následování hodnou, majíť jakýsi druh zpovědi, ale jen ne té svátostně katolické, majíť konečně také skládání rukou ve sborech svých na kandidáty kazatelství, jmenují to již dokonce také „svěcením“ jak nedávno čtli jsme v novinách; jmenují se rádi dvojctihodní, faráři, majíť ale největší nesnáz s obětí mše sv. a tudíž se budou museti starat o nějaký surrogát oběti, neboť bez oběti není kněze a oběť zase není bez kněze. Tím, že protestanté zavrhlí mši sv., tu nekrvavou obět N. Z., zavrhlí také svěcení kněžstva a tudíž důsledně protestanté kněží nemají. Před tvářmi lidu zůstanou jen duchovními správci a v skutečnosti nekněžími, laiky, byť si i ten název kněze N. Z. přivlastňovali.

Protestantští kazatelé, pastoři, superintendenti atd. kněžími nejsou a kteří jsou, jsou jen v církvi katolické.“*)

Neboť jako nedělá roucho mnišské mnicha, tak ani vláda, ani vrchnost světská, ani celý sbor, ani synoda evangelická, ani superintendent s pastory nemá té moci od Krista Pána, někoho na kněze posvětit; to může a smí jedině biskup, řádný nástupce sv. apoštolův.

Kdo jsou apoštolští biskupové? —

Papež a všickni biskupové katolické Církve. Poněvadž ti jsou řádní nástupcové apoštolův Kristových. O papeži historicky jest dokázáno, že jest 258. nástupce sv. Petra. První papežové mohli býti svěceni od Petra neb Pavla, neb nejspíše obou najednou, ale ustanoveni za papeže nebyli nástupci

*) Jak známo, když odpadne katolický kněz buďto k vůli ženitbě, neb k vůli penězům — jakž obyčejně se stává — ku protestantům, ať augsburského, ať helvetského neb anglikánského vyznání — bývá chycen všemi desíti a držán jako smetana. Nikomu, ani sebe zarputilejšímu nepříteli papežství, nenapadne, jej dle ritu svého vyznání chtíti přesvětit; tu jest to obdržené papežskými biskupy svěcení právě všem vhod, kdežto Církve sv. katolická žádného pastora, kazatele ani superintendenta bez předcházejícího řádného svěcení za kněze neuznává a tudíž obročím obdariti nemůže. Kdyby tomu tak bylo, oč větší počet pastorův by se obrátil k Církvi katolické?!

Pavlovi, nýbrž Petrovi, protože Petr již tehdy držel moc klíčovou v celé Církvi. Můžem tedy směle říci se sv. Augustinem: „Co mne ku katolické Církvi poutá, jest ta nepřetržitá řada biskupův od toho apoštola, jemuž Kristus celé své stádo svěřil — až do nynějšího papeže.“

Co se týče ostatních po celém světě roztroušených biskupův neb představených Církve, tu ovšem nemůže každý vykáhati se jmény svých předchůdcův do dob apoštolských, jako papež římský, nicméně lze o každém dokázati, že poslední jeho známý předchůdce pravým apoštolským biskupem byl a své svěcení nic jinak, než v oddanosti ku papeži, co nejvyšší viditelné hlavě Církve Boží, přijal. Všem ostatním náboženským společností, které nemají toho důkazu, že jejich biskupové, neb představení jsou apoštolští biskupové, schází také apoštolské kněžstvo. Jen ten kněz, který dokáže, že byl od apoštolského biskupa svěcen a poslán, jest pravým knězem N. Z., jen ten jest knězem v pravém slova smyslu, jenž platně a řádně uděluje svátosti, platně a řádně koná oběť N. Z., jen toho kněze jest platně rozhrěšení. Jinak jest jenom správcem duchovním, pastýřem, presbyterem, kazatelem, dvojitě a třeba trojčitíhodným pánem, nikoliv ale knězem N. Z. v pravém slova smyslu. Kristus Pán, jenž pomazán, posvěcen a poslán jest co nejvyšší kuž všeho lidstva, (Žid: 4, 14; 7, 17.) nedal tuto moc všem věřícím, nýbrž jen dvanácte, které si byl vyvolil, k tomu zvláště posvětil a poslal.

Ze slov jeho: Již vás nebudu nazývati služebníky; neb služebník neví, co činí Pán jeho; ale nazval jsem Vás přátely; nebo všecko, cožkoliv jsem slyšel od Otce svého, oznámil jsem vám.

Ne vy jste mne vyvolili, ale já jsem vyvolil vás a postavil jsem vás, abyste šli a užitek přinesli a užitek váš aby zůstal: aby, začkoliv byste prosili Otce ve jménu mém, dal vám, (Jan 15.) — patrně jest, že jen těch 12 určil za kněze; (Jan 20, 21.) že jen oni dostali moc, poslání své přenášeti na jiné, které za hodné toho uznávali, aby s nimi neb vedle nich úřad kněžský konali.

Podle toho, jestli veškeru svou od Krista obdrženu moc přenesli na zástupce neb nástupce své, jmenují se tito — biskupové; jestli tuto moc odvislou učinili na moci své apoštolské neb biskupské — světili kněze, jak jim v tom pravém slova smyslu říkáme, aneb jen jich za pomocníky s částí té moci modlitbou a skládáním rukou posvětili a ti se jmenují jáhnové.

Během času vymizela potřeba jáhnův, čili jáhnové dali se posvětití brzy na kněze, tak že nyní máme jáhny velmi krátký čas, obyčejně tři dny, po kterých se stanou kněžími.

Naši tedy kněží katoličtí jsou řádně posvěceni od apoštolského biskupa, tudíž pravými kněžími N. Z. —

Již na sněmu Tridentském prohlásili shromáždění Otcové: všickni ti, kdož jen od lidu neb jen od moci neb vrchnosti světské povolání a ustanovení opovázili se duchovní moc a správu si přisvojiti a ji vykonávati; všickni ti, kdož vlastní pošetilostí za kněze lidu se vnucují, nemajíce biskupského poslání ani svěcení, nejsou kněžími Církve, nýbrž zloději a lupiči, kteří nikoliv dveřmi vrazili do ovcince Kristova.

Jestliže ani 10 ba ani 100 ani 1000 obyčejných kněží katolických nemohou učiniti, posvětití ani jednoho laika na jáhna, neřkuli na kněze, jak může si troufati sbor věřících i s pastory i se všemi superintendenty někoho učiniti knězem N. Z. v pravém slova smyslu? To věděl Lutr a proto, aby si pomohl, odvolával se na slova sv. Petra: Vy jste královské kněžstvo (I Petr 29). Píše totiž na šlechtu německou: „Vše, co vylezlo ze křtu, (aus der Taufe gekrochen ist) může se chlubit, že jest již knězem, biskupem, papežem.“ (Lut. Wit. A. Th. 6, 545.)

Ovšem že zběsilost proti kněžím katolickým Lutra zaslepila, že nepochopil smysl slov těch, neboť zde mluví sv. Petr k celku a nikoliv k jednotlivcům o kněžství a obětech v duchovním smyslu, jak z celé kapit. 2. vysvitá.

V tomtéž smyslu jako sv. Petr bere i sv. Pavel kněžství křesťanův, když píše (k Řím. 12. 1.), aby křesťané svá těla vydávali za živou, svatou, bohubilou oběť — ano tak již David v tom smyslu praví: „oběť bohumilá jest duch skormoucený.“ Jest ale toto vnitřní omezení tělesné bujnosti, almužna, duch skormoucený, obětí v pravém slova smyslu? Tak také křesťané dobro-
mady jsou královským kněžstvem, ale v nevlastním slova smyslu.

Tak jako že Kristus Pán viditelnou přinesl oběť na kříži, oběť v pravém slova smyslu, tak chce, aby viditelné, od laikův oddělené kněžstvo jeho skutečnou oběť krvavou nekrvavě co skuteční kněží přinášeli.

Vzhledem k té vnitřní duchovní oběti, jakou člověk se Bohu obětuje, jest každý křesťan knězem, jako v přenešeném smyslu je „králem.“ Ale vzhledem k té zevnitřní pravé oběti N. Z. mše sv, jest a sluje jenom ten „knězem,“ kdo tuto zevnitřní oběť, jež jest Tělo a krev Páně, pod způsobou chleba a vína Bohu ve jménu lidu křesťanského přináší.

Ku konci budiž nám dovoleno učiniti podobenství z písma sv. zrovna těm, již tak rádi biblí nás odbyti chtějí.

Čteme v knize Mojžíšově čtvrté:

Sebral se pak Kóre syn Izárův, syn Kath, syn Levi, a Dátan a Abiron synové Eliabovi, a Hon, syn Feletův z pokolení Ruben, a postavili se před Mojžíše a mužův ze synův Israelských dvě stě a padesáte, vrchních to shromáždění, svolávajících sbor, mužů znamenitých, a spikli jsou se proti Mojžíšovi a Aronovi a řekli k nim:

„Dostí toho jest, neb veškeré shromáždění všecko svaté jest a u prostřed nich Pán; proč vy se máte vynášeti nad shromáždění Páně?“ (Kap. 16. 1—4.)

Aj, není-liž to vše na vlas podobno oněm reformatorům Luterovi Zvinglimu, Kalvínovi a t. d. (viz svrchu uvedený citát Luterův: všecko, co vylezlo ze křtu, knězem jest atd.) —

Leč čtemež dále: „I uslyšel to Mojžíš, a padl na tvář svou a mluvil ku Kóre a k všemu shromáždění takto:

„Zítřa to oznámí Pán, kdo by jeho byl a kdo svatý a připustí jej k sobě, a ten, na němž zalíbení má, přistoupí k němu.

To učiňte: Vezměte si kaditelnice, Kóre a všecko shromáždění jeho, a dejte do nich ohně, a vložte v ně kadidla před tvář Páně zítřa a bude muž, kterého vyvolí Pán, ten svatý bude — — — ty a všecko shromáždění tvé povstali jste proti Pánu, neb což jest Aron, že reptáte proti němu.“

Když pak poslal Mojžíš, aby byl povolán Dátan a Abiron, synové Eliabovi, tak oni řekli: „N e p ů j d e m e!“ (Num. kap. 16, 4—15.)

Neu-liž to hotový protest jako na sněmu říšském ve Špíru r. 1529.

Pod císařem Karlem V. sešla se tu knížata katolická, a aby mír jednou zjednan byl, navrženo:

„Ti stavové, kteří nepřijali učení Luterova, ať zůstanou tak, jako před tím; ostatní ať vyčkají všeobecného sněmu církevního; však nech ať nebrání se katolíkům na území nového učení ve vykonávání jich víry, zvláště ať nikomu se nebrání v sloužení neb čtení mše sv.“

A přece stavové strany Luterovy podali císaři protest (ohrazení), odkud jim to jméno.

Lutr jako druhý Kóre postavil si hlavu a řekl: I kdyby nám sněm (concil) večeri pod obojí povolil, my si vezmeme jednu, anebo žádnou.

Ba dokonce pravil: Řekne-li sněm „ano,“ my řekneme „ne,“ řekne-li „ne,“ my „ano.“ —

Než vraťme se k našemu příkladu.

Na rozkaz Hospodinův poručil Mojžíš, aby všickni věrní Israelští oddělili se od těchto buřičův: „Odstupte nyní od stanů mužů nešlechetných těchto, a nedotýkejte se ničehož, což jejich jest, abyste nebyli shlazeni pro všechny hříchy jejich.“ — — —

Stalo se pak, že protrhla se země pod nimi a pozřela je i všechny domy jejich — a sstoupili oni, i vše co bylo jejich do propasti za živa, a zakryla je země a zhyňuli v prostřed shromáždění.

Oheň pak vyšel od Pána a strávil dvě stě padesáte mužů, kteříž obětovali kadidlo. Tamtéž 26—36.

— Řekne někdo: Aj, tuď podobenství tvé kulhá: Ani Lutr, ani Kalvín, ani Zvingli nebyli ni ohněm, ni zemí stráveni.

Ovšem ne hned a před zrakem lidu. Kdo však vidí do věčnosti? Ale i zde sami protestanté doznávají, že se rozpoltila jednota jejich, a že zem ustupuje pod nohama jejich, že protestantism se kácí. Schází mu oběť, schází mu kněžstvo. Schází mu jednota a té nedosáhne synodami, nýbrž autoritou viditelné hlavy církve.

Jenom v Církví sv.-katolické zachovala se jednota zevnitř i uvnitř.

Zevnitř udržuje se hierarchií (zřízením vlády duchovenstva), uvnitř pevnou a čistou vírou.

Jenom kněz, v jehož srdci žije upřímná a čistá víra, uznává papeže za nejvyššího viditelného pastýře pastýřů a lidu, za viditelnou hlavu církve boží, za nástupce sv. Petra, jemuž odevzdány jsou klíče království nebeského, a jemuž přikázáno i propůjčeno jest, aby potvrzoval bratří svých; jenom takový kněz uznává biskupa za nástupce sv. apoštolů, ježto ustanovil a řídí Duch sv., aby spravovali Církev boží, kterouž Kristus dobyl krví svou; jenom v čisté a pevné víře uznávají se vzájemně papež a biskupové i kněží i jáhnové za sluby jednoho Pána, Hospodáře, na vinnici Jeho pracující.

To jest řetěz, který od samého Syna božího počíná a jde skrze papeže, biskupy, kněze, jáhny, podjáhny a jiné služebníky a členy církve až k tomu pokřtěnému novorozeňátku. Protož každý pravý kněz má vždy na mysli, že sám o sobě nic není, že jen ve spojení s ostatními články toho řetězu prospívá — jinak jest sice článkem, — ale neužitečným, protože osamělým.

V. B.

Hnutí katolické v Anglii.

Napsal M. W.

Není tomu dlouho, co přinesl anglický katolický list „The Tablet“ výtečnou stať, nadepsanou: „*Tricet let katolické hierarchie v Anglii*,“ v níž zevrubnými statistickými dáty dovodil nesmírný pokrok, jaký učinil katolicismus v samotné Anglii, — Wales, Škotsko a Irsko v to nečítajíc. Velice potěšitelným jest rozmnožení počtu biskupů, kněží a chrámů, které od roku 1850, kdy anglická hierarchie došla papežem Piem IX. svého obrození, se událo. Během této více než 30leté periódy vzrostl počet biskupů z 8 na 14, — počet pak kněží — jak světských, tak řeholních — a chrámů téměř se zdvojnásobil, ješto v roce 1850 čítalo se v Anglii pouze 826 kněží a 597 chrámů, v roce 1880 naproti tomu již 1962 kněží a 1175 kostelů, dnes pak jeví se stav ten ještě utěšenějším, ano se čítá téměř o 300 kněží a o 50 nových chrámů více. Počet klášterů a náboženských budov vystoupil z nepatrné sedmnáctky na 134. Avšak tento na pohled dosti značný počet kněží neodpovídá ještě daleko potřebám katolického obyvatelstva, neboť poměr jeho k počtu obyvatelstva jest dnes značně menším, než byl před 200 lety. Konverzí sice, nájmě ve třídách vyšších, velmi přibýlo, avšak jevílo náramně malý vliv na vzrůst a zmohutnění katolického obyvatelstva v Anglii.

Od smrti Tomáše Watsona (r. 1584), který za panování královny Marie byl biskupem Lincolnským, nebylo v Anglii preláta, který by byl mohl vykonávati diecesanní jurisdikci, až teprve r. 1850, kdy kardinál Wiseman byl postaven v čelo nové hierarchie, která tenkrát u zarytých protestantů anglických vyvolala tak prudkou bouři „mravního rozhořčení“, že výsledkem

jeho bylo přijmutí parlamentem tak zpátečnického zákona, jakým byl bez odporu tak zvaný „Ecclesiastical-Titles-Act,“ který však brzy na to, když byly klidnější a rozumnější názory nabyly převahy, opět byl zrušen. Více než jedno století, totiž do roku 1685, nebylo v Anglii katolického biskupa vůbec a vedení prořídých stád svěřeno bylo arcikněžím. Dle udání Oratoriána Panzaniho, jehož byl papež Urban VIII. r. 1635 do Anglie odeslal, aby zde prozkoumal stav katolíků i státní církve anglické, páčil se tehdy v Anglii počet katolíků na 150.000. V poměru k tomu byl počet kněží opravdu značný; neboť působilo zde 500 světských kněží, 160 Jesuitů a 127 členů různých řeholí. Třicet let později, na počátku vlády Karla II., byl počet katolických laiků i kněží opět značnější, jakkoliv udání o tom si odporují. Od té doby začala vláda biskupů in partibus infidelium s titulem apoštolských vikářů. V polovici osmnáctého století oznámili tito biskupové, že v „okresu Londýnském,“ který zaujímal velikou část jižní Anglie, žilo pouze 25.000 katolíků, jichž duchovní potřeby byly 60 kněžími obstarávány, a že v posledních letech počet jich jen o málo se zvětšil. V roce 1773 bylo jich zde ještě méně, avšak odstraněním barbarských zákonů proti katolíkům nastal značný obrat k lepšímu. Obrat tento byl tak velkolepým, že na příklad pro Lancashire, kde r. 1773 žilo toliko 14.000 katolíků, kteří roztroušeni byli po více než 100 missiích, mohl již r. 1804. biskup Gibson konstatovati veliké zmožutnění a páčil počet tamních katolíků na 50.000 a udal počet kněží, zde působících na 85, kteří většinou náleželi různým řeholím, jmenovitě řádu Jesuitskému. V roce 1815 bylo v okresu Londýnském 78 chrámů, z nichž v Londýně samém 12, pak 104 kněží a 68.700 katolíků.

Od těch dob vzrůstal počet ten vůči hledě, k čemuž poznamenává „Tablett“: „Před 200 lety žilo v Anglii 150.000 až 200.000 katolíků, dnes možno jich počet udati na více než 1.250.000 duší.“ — Dále zmiňuje se jmenovaný časopis o tisících konvertitů, podotýká však též, že mnoho chudých irských katolíků stalo se obětí nástrah, jež polčíly na lapání katolických duší boháči protestantští, nešetříce ani peněz ani nekalých prostředků, jimiž by odvislé od protestantských chlebedárců katolíky státní církvi ziskati mohli. Uvážíme-li to neustálé stěhování se irských dělníků do továrních měst anglických, z nichž tak mnozí již katolické Církvi byli odlouzeni, pak nejví se celé to rozmnožení počtu konvertitů — vzdor těm čelným konversím vzdělaných Angličanů, — nijak jako značné; neboť co se získá vzdělanými Angličany, obrátí se v nivec irským proletářem. Rozdíl jest pouze ten, že protestantští Angličané obracejí se ke katolicismu z přesvědčení, kdežto Irčané odpadávají od něho z nouze, bídy a sešlosti.

„Tablett“, chtěje prospěti posvátné věci církve Kristovy, přinášel z počátku pilně seznamy konvertitů, avšak záhy od toho upustil, aby protestanti, příliš poděšení nad značným počtem mužů z nejlepší společnosti anglické, ve strachu nechopili se opět násilných prostředků k udolání katolicismu. Avšak vzdor tomu nudný Angličan slídí s neobyčejnou horlivostí po denních novinách a nejzajímavějšími byly mu vždy konverse. Neboť považme jen, jak dlouhou dobu rozmouvalo se denně v kruzích aristokratických o konversi protestantského markýze de Bute. Disraeli (lord Beaconsfield, bývalý první ministr Anglický) učinil jej dokonce hrdinou svého tendenčního románu „Lotar.“ Sotva upadlo to v zapomenutí, nastalo předevo k nové rozmluvě o konversi Buryho, státního podsekretáře v ministerství války. Nikdy pak nemohla mlčením pominuta býti konverse lorda Ripona, který se zřekl se svobodným zednářstvím zároveň též anglikanismu. Zednáři totiž svěřili mu úkol, aby dokázal falešnost katolicismu, avšak pravda, již se hlubším studiem theologických dogmat dopátral, uvolnila ohavné svazky, které jej dosud poutaly k nepřátelům církve. Stal se roku 1880 místokrálem v Indii, kdež vládl 30milionovému národu. — Ne méně epochalou byla konverse anglikánského bohoslovce Orby Shipleye, který pohnutky k tomuto kroku sdělil s veřejností v časopise „Times.“ — Když pak katolický „Tablett“ nepřinášel více

seznamy konvertitů, ujal se toho týdeník elegantního protestantského světa londýnského „Whitehall-Review,“ který vyznamenával se ne tak důmyslností v úsudcích, jako spíše živostí a jemným sarkasmem. Dne 28. září r. 1880 vydal první seznam konvertitů, které zcela trefně označil jako „rekruty Říma.“ Dne 5. října přinesl druhý seznam, opatřený předmluvou. Dne 12. a 19. října, pak 1. listopadu uveřejňoval pokračování a závěrek. Od té doby doplňuje časem ještě svoji statistiku konvertitů.

Podrobnosti o hrdinných obětech, jmenovitě paní, jsou velice zajímavé. Zmíněný list totiž píše: „Že za našich dnů bývá náboženská otázka velice vážně pojímána, důkazem toho jest rozšíření konverse. Konvertiti nedávají znáti žádnou zlost proti naší státní církvi a my je s pokojem necháme odejti. Před sto lety napsal Doddridge: Propaganda papežství vzrůstá se strašlivým způsobem. Biskup Gibson vydal svoji známou výstrahu před papeženstvím a dámy opět domnívaly se, že nejlépe dají na jevo svůj odpor k řádu kapucinskému tím, když budou nositi kapucinské pláště s kapucemi. Dnes jest zbožné ženské pokolení, jak římský breviř dámy nazývá, hezky již zastoupeno mezi konvertity a předvádí nám již pěkný kontingent římských rekrutů. Největší posily nalezl tento v oněch společenských kruzích, kde se ode dávna byl ubytoval v pravdě zbožný anglikanismus, totiž ve venkovských rektorátech a presbyterstvu. Napočítali jsme v seznamech konvertitů toliko 50 kazatelů, avšak za to více nežli sto paní a dcer těchže. Nepřeháníme, pravice, že tyto mučednice bez mučení a palmy připravily si za své přestoupení ku katolické církvi krutý osud. Viděti se opuštěnou od muže, dítě, příbuzných, připraviti se o všechno pohodlí života, jest opravdu osud velmi krutý. Nechuť ku víře a církvi jeho může tak mnohý muž od své ženy ještě sněsti. Když však stane se paní nebo dcera pastorova katoličkou, jest to radikálním, dalekosáhlým protestem oproti charakteru a učení muže i otce, kterýžto protest jest tak veřejným, že tento charakter a toto učení každé neděle, kdykoliv pastor káže, veřejně jest kompromittováno i z toho nejdolehlejšího místa pobytu konvertitova a sice na základě obžaloby, že trpí nedostatkem buď křesťanské lásky, aneb náležitěho ocenění fakta, jež také ku konversi jej puditi muselo. Žádný Angličan nemůže navštívit Řím či Florenc, aby se zde nesetkal s anglickými dámami, žijícími v přísném inkognitu, jež navštěvují neustále chrámy, aneb okreslují si díla Rafaelova či Frã Angelikova. Londýn sám skrývá ve zdech svých nesmírný počet takových dám, které si nejnamáhavějším způsobem vydělávají trpce zasloužený kousek chleba, jehož v domě otcovském kromě jiných věcí měly v nadbytku. Jistý ke katolické víře přestoupilý kazatel nám psal: Co mne nejvíce ku přestoupení pohnulo, jest to, že my nemáme žádné viditelné hlavy a žádného určitého vyznání víry a že každý kazatel může říci, co chce.“

Ze šlechty zaznamenáno bylo mezi rekruty římské 52 jmen a mezi nimiž: hrabě de Bute, Beaumont, Bushau, Bradstreet, lord Douglas, lord Howden, lord Holland, lady Kerr, vévoda de Leeds, lord Spencer (jenž se stal členem řehole Passionistů), markýz Ripon, atd.

Dámy z vyšších kruhů jsou zastoupeny 600 jmény, z nichž: lady Arundellová, vévodkyně z Athofu, miss Curtenayova, baronka Corsonova, lady Herbertova, lady Lea, lady Howardová, markýza Lothianová, vévodkyně z Norfolk. atd.

Bohoslovců napočteno jest 318, mezi nimi 265 z university Oxfordské z nichž vynikli kardinálové Manning a J. H. Newman (Oriol College); konverse posléz jmenovaného byla téměř ohromující ranou pro anglikanismus. „Times,“ „Morning Post,“ „Spectator“ nemohly nikdež naléztí útěchy a domnívaly se, že státní církvi již odzvoněno umíráčkem. Lev XIII. jmenoval jej také kardinálem.*) Jinými rekruty z Oxfordu byli: Pakeley,

*) „Obrana víry“ přinese v některém z příštích čísel počátek delší zajímavé práce: „Kardinál Newman a katolické hnutí v Oxfordu“, nač předem upozorňujeme.

Anderdon, Allies, Browelow, Bridges, Faber, Marshal (stal se missionářem), Spenser Norcote (napsal veliké dílo o katakombách a stal se redaktorem „Revue de Dublin.“) Z Cambridge byli rekrutováni mezi jinými: Kampbel, Morris (Jesuita), lord Osborn.

Z vojska zaznamenáno bylo 100 jmen důstojníků, mezi nimi čtyř generálů. Z námořníků obětovalo se Římu 5 admirálů a 18 důstojníků.

Z úředníků soudních obdržel Řím 78 mužů, z parlamentu 10.

Ze žurnalistů přestoupili: Th. Cooper, Gray (Freman Journal), Lucas (Tablett), Millior, Oates, Philp, Towey, Wasburn. Z umělců: sedm architektů, více hudebníků a polytechniků. Z učenců: mnozí lékaři proslaveného jména, pak 38 spisovatelů, z nichž: Aubrey, Digby, Dalgorions, Oxenham, Clem. Scott, Duglas.

Veliký počet konvertitů oddal se stavu řeholnímu; jest jich známo 200, mezi těmi 51 Jezuitů, 14 Dominikánů, 20 Oratorianů. Do kláštera z dóm vstoupilo 57. Čtyři konvertiti zbudovali chrámy. Taktéž četní synové, dcery a sestry anglikánských biskupů přestoupili ku katolicismu, mezi nimiž choť děkana od sv. Pavla v Londýně, snacha irského primasa, sestra Gladstonova, kaplan anglikánského biskupa v Jerusalemě, atd.

Kéž by splnilo se proroctví jiného anglického listu: „Church Rewiew,“ jenž napsal: „Sekera jest již u kořene. Během padesáti let bude celý protestantský svět nevěřícím a co ještě bude věřiti, to stane se katolickým.“ První část proroctví se již naplnila, snad dojde svého vyplnění i část druhá, neboť hlouček věřících jest zcela nepatrný. — — —

P. d'Alzon. *)

Dne 21. listopadu roku 1880 zavřel v Nimesu oči ku věčnému spánku řeholník, který si byl o církve katolickou ve Francii získal nesmrtelných zásluh a zůstavil po sobě následování hodný příklad ušlechtilého sebezapření. D'Alzon narodil se dne 30. srpna 1810 jakožto jediný syn velice zámožných rodičů. Otec jeho byl v době obnovení království poslancem a doufal, že syn jeho na tomto poli cti bude mu nástupcem. A vskutku hoch jevil neobyčejné nadání duševní a energii až obdivuhodnou. V roce 1824 vstoupil v Paříži do koleje Stanislavovy, kdež utvořil se kol něho kroužek věrných a šlechtitelských přátel. Právníká studia svá konal pod Baillym, jehož dvěma synům byl později v řeholi představeným. K tomuto hloučku mladých učenců, kteří si obrali za úkol, odstraniti zříceniny, jež byla renaissance s revolucí nakupila, náležel Comberlot, du Lac, Gerbet, de Solinis, Parisis, La Bouillierie, Bonelly, Cazales, Laménais, který později hrál roli tak velice nešťastnou; také Victor Hugo byl podobným deserterem. Mezi těmito nad jiné vynikl d'Alzon, který spojoval s hlubokou učeností také pravou zbožnost, které přivykl ostatně již v domě otcovském. Nejlépe charakterisuje rodiče jeho ta okolnost, že, byť i sebe četnější společnost na jich zámku v Lavagnacu se sešla a v proudu nejlepší zábavy se ocitla, vždy, jakmile zavzněl zvonek ze zámecké věžky, ustálo veselí a všickni přítomní museli se odebrati do kaple, kdež kaplan předříkával modlitby. D'Alzon vzpomínal si rád na vážná slova svého otce, jež byl k němu jako hochu osmiletému pronesl, podobně jako sv. Blanka ku svému synáčku sv. Ludvíkovi XI.: „Synu můj, raději bych Tě viděl dnes mrtvého, nežli abys spáchati měl nějaký smrtelný hřích!“ Otcovská auktorita působila na mladého d'Alzona tak mocně, že pokládal za největší svou rozkoš v tomto městě rozkoš nad Sekvanou, mohl-li denně obcovati mši svaté. V chrámě sv. Tomáše z Villanovy seznámil se s jistým mladým medikem, Gonrandem, jemuž nebyla zbožnost nijak na závalu, aby se z něho stal slavný lékař.

*) Viz článek P. Galabert v čísle 9. letošního ročníku „Obrany víry.“

D'Alzon si umínil, že věnuje své síly službě církevní. On považoval za nejkrásnější životní úkol, býti vojínem Páně a vstoupiti v řady služebníků církevních. Avšak bez boje to přece nešlo. „Jsem bídný člověk,“ pravil jednoho dne, „po celý měsíc jsem se stavěl na odpor svému povolání, avšak den sv. Bernarda byl též dnem mého obrácení, — pokušení jsem překonal.“ Byť i ne k tak velkým věcem, jako sv. Bernard, byl d'Alzon přec povolán, hráti v církvi roli důležitou. Musel-li syn pro svoji osobu již činiti si násilí, byl pro jeho rodiče boje neméně strašným. Pravid-li Spasitel: „Kdo otce svého a matku více miluje než mne, není mne hoden!“ — zajisté chtěl tím naznačiti velké duševní boje, které uvažování a přemítání o těchto slovech během století tak často vyvolalo. Ke vroucí lásce, jakou matka d'Alzonova jevila ku svému dítěti, pojilo se příliš mnoho ctižádosti, než aby vzdor své zbožnosti netoužila po světské cti a slávě a poslanec d'Alzon snil — maje na paměti neobyčejný talent svého syna — nejraději o diplomatické kariéře jeho. Odpor rodičů bývá nejčastější překážkou při volbě budoucího stavu, avšak u d'Alzona učinili ji zvláštní okolnosti ještě kritičtější. A proto jedné noci vstoupil d'Alzon na koně a za chvíli již opouštěl rodný svůj zámek, jeho půvabné zahrady a stkvostné vyhlídky do šírého okolí, jehož dědicem mohl jednou býti. Z Montpellieru oznámil pak svým rodičům, že vstoupil zde do semináře a neodvolatelně zde zůstatí míní. Na své cestě zdržel se nějakou dobu u mladého abbé Pauliniera, dnešního arcibiskupa Besançonského, aby duši svou posilnil svatou rozmluvou.

Znovuobsazení prořídilých řad kněžstva bylo tehdy spojeno s velikými obtížemi, jmenovitě z vyšších tříd společnosti nechtěl nikdo voliti stav duchovenský. Tím šlechetnějším tedy bylo rozhodnutí d'Alzonovo. Čím více snažil se vžiti se do svého povolání, tím více zrál v něm úmysl, jíti do Říma. Uprostřed temna Gallikanismu zazářilo vždy v jeho mládí světlo, které plálo v středišti všeho křesťanstva. A po tomto světle toužil měrou nejvyšší, aby jednoho dne mohl říci: „Viděl jsem Petra.“ Papež byl mu vždy živoucím Petrem, vznešeným předmětem jeho úcty, a v Římě, v bezprostřední blízkosti papežově, býti posvěcenu na kněze, zdálo se mu, jako by to bylo dvojnásobné posvěcení. Dnes by nad touto myšlénkou nikdo se nepozastavil, avšak byly doby, kde podobná idea byla pokládána za hloupost. „No popery“ (žádné papeženství) protestantské Anglie bylo v jistém stupni užíváno též v zemích katolických. Ve Francii zdáli se nejméně věřiti, že toliko jedna cesta vede ku kněžství, totiž studium v diecesním semináři. Od dob Ludvíka XIV. byly mezi Francií a Římem tak hluboké příkopy vykopány, že, chtěli-li kněží jako na příklad d'Alzon v Římě býti posvěceni, museli při svém návratu do vlasti počítati s tou okolností, že bude jim odepřeno uznání posvěcení na kněze, ješto mnozí preláti považovali to za pouhý akt ctižádosti. Toto faktum vyprávěl přítel P. d'Alzona, který se také stal podobnou obětí, generální vikář Chesnel z Quimperu, konsultor vatikánského koncilu. Bylo tedy třeba jisté odvážlivosti pro mladého, snaživého muže, aby se z této malicherné církevní politiky vyprostil. V Římě studoval d'Alzon pod P. Micarou, který jako kardinál zemřel v pověsti svěťce. V den sv. evangelisty Jana r. 1834 slavil d'Alzon za asistence dnešního biskupa Moulinského a zesnulého biskupa Liegeského svou první oběť mše svatě. Zbožní věřící, kteří při mších svatých, jím sloužených, stále obcovali, porovnávali jej pro jeho vroucí zbožnost se sv. Aloisem. On sám pak velebil Boha za zvláštní milosti, jimiž jej Bůh od dob jeho posvěcení na kněze obdaroval.

Ujec jeho byl generálním vikářem biskupa Nimeského a k tomu odebral se mladý d'Alzon po svém návratu, aby brzy zaujal jeho místo, jež po 45 let zastával. Jeho snažení, posty a umrtvování byly obdivuhodné a měly svůj základ jediné v rozjímání o utrpení Kristově. Nesčetné podniky jeho donutily jej velmi často, že osobně jal se sbíratí almužnu, do čehož se záhy vpravil a v čemž se mu dobře dařilo. Jeho matka, která se s ním posléze přece smířila, říkávala žertem, kdykoliv jej navštívila: „Musím přec také jednou

učiniti návštěvu našemu žebrákovi.“ Každého rána odebral se do katedrál-
ního chrámu, aby zde zpovídal; sem hrnuly se v dobu tu zástupy věřících,
i těch, kteří ostýchali se zjevně víru svou i přesvědčení vyznati. P. d'Alzon
byl též neobyčejně výmluvným kazatelem, který dovedl živým a úchvatným
slovem zamluviti se srdci posluchačovu. Odtud ten nával lidu do chrámu,
v němž P. d'Alzon kázal, odtud ta nesčetná pozvání, jež ho od duchovních
bratří docházela, tak že mnohdy pět-až šestkráté denně kázal, vždy zvoliv
jiný předmět ku svému spasitelnému rozjímání. Když mu byl v tomto vzhledě
P. Lacordaire domlouval a k umírněnosti nabádal, pravil jemu: „Bystřiny
uchvátí dravým proudem vše, avšak také kapka dovede vyhloubiti kámen
častějším padáním. Chci býti podobnou kapkou!“ — Velice záslužným, ač
s mnohými obtížemi spojeným činem bylo založení řádu Augustinek, které
touto dobou mají 14 domů ve Francii, Španělsku a Anglii. To stalo se jedině
podnětem a přičiněním d'Alzonovým. Pro tuto svoji bezpříkladnou horlivost
v plnění svého posvátného úkolu stal se P. d'Alzon miláčkem lidu i předsta-
vených a ztráta jeho na všech stranách bolestně pocíována. Sám sv. Otec
projevil nad jeho úmrtím svou nejhlubší účast. Také kardinálové Guibert,
Borromaeo a Manning dali výraz svému velikému zármutku nad bolestnou
ztrátou, jež stihla Církev katolickou. Byl to bojovník, jakých málo, jenž ne-
znal jiného potěšení, než prospěti církvi a jiných nepřátel neměl než těch,
kteří i církev Kristovu pronásledovali. —š. —k.

H v ě z d a j i t ě n í .

Napsal Ant. Plaček.

„A byť jste se mne i odřekl, tatínku, nevezmu si ho. Předně není
naší víry a vyčítal by mi každé doby katolické modlářství, a za druhé se mi
nelíbí jeho spurná, ba přímo surová povaha. Hu, až po mně mráz jde,
pomním-li, že mám s tímto odporným mladíkem jíti k oltáři.“

„To nemusíš, Růženko. O ten nemusíš ani zavaditi, však to již pan
hejtman u hejtmanství zprostředkuje sám. Vidíš, děvče, tak se mi líbíš! Nač
vůbec chodit k oltáři, nač vůbec do kostela, tam ti nikdo nic nedá a těch
zdí tam na šedivo omalovaných a toho pozlátka na sochách a anděličkách
se věru nenajíš, ha ha.“

„Bože, tatínku, vy nemáte pro své ubohé dítě žádného slitování. Pomněte
na nebožku matičku a její nábožnost. Ubožák, loučila se těžce se světem,
zanechajíc zde ubohého sirotka, úplně opuštěného. Nyní klidně dřímá na
bučickém hřbitůvku a očekává, že splníte, co jste jí, umírající, slíbil.“

„Mlč, hloupá, tomu ty nerozumíš! Nevíš, jak jest člověku, když se topí.
Chytá se každého stébla, jen aby se zachránil. Nuže, i já se topím, a chytám
se stébla, a tím jsi ty, Růženko. Což jsi tak zaslepena, že na mně žádnou
změnu nepozoruješ? Nemohu spáti a v noci trpím úzkostí strašnou trýzeň.
Co nevidět přijdu do lidských úst a hrdý Malinec nesnese posměchu, útržky
a těch rozličných soustrastí a litování svých sousedů. Nevezmeš-li si mladého
Kutila, jest veta po mé cti a po celé dobré pověsti, to si dobře rozvaž, —
či chceš aby si otec tvůj konečně zoufal?“ —

„Zadržte, nešťastný otče!“ zvolala Růženka, „tak dalece to tedy s námi
došlo, že sobě chcete zoufati nad milosrdenstvím Božím, — že se chcete
státi samovrahem! Pro Bůh, sdělte se mnou vše, a já mile ráda obětuji vše,
jen abych vás zhoubné trýzně zbavila. Vezměte můj mateřský podíl — ve
spořitelně narostl na dvacet pět tisíc, — zaplaťte, ukonejšete své věřitele,
jen nezaprodávejte mé srdce, v němž bydlí nezměrný bol!“

„Hlouposti!“ rozkřikl se Malinec. „To se nestane, aby hrdý Malinec
sáhl na tvé věno po matce — mám dosti, bych své peněžité záležitosti obsta-

ral sám, zde se jedná o jinou věc a tu nezpraví bohužel ani třikrát dvacet pět tisíc —; nevíš, děvče, do jakých osidel jsem zabředl; ďábel mne drží již jednou rukou ve svých osidlech a nevysvobodíš-li mne, není mi pomoci. Rozhodni se zkrátka, není času na dlouhé vzdechy a achy, nebo, nežli se naděješ — povedou tvého otce — bohatého, hrkého Malince, četníci do kriminálu!“

„Do kriminálu!“ — rozkřikla se Růženka, spínajíc ruce. „Bože, snad jste neshodil do vody. —“

„Zadrž, nešťastnice, nevyslovuj onoho jména z úst. Či nemám dosti na červu, jenž v nitru mém strašně blodá? Starý Kutil mne v onu osudnou noc překvapil — ví vše — musil jsem mu slibiti, že, — Růženko, smiluj se nade mnou, nedej, by se poctivé jméno Malincovo haubou pokálelo, vysvoboď mne a dej mi opět duševní klid,“ prosil Malinec, sepjav ruce.

Růženka, ubledlá jako padlý sníh, vrhla se na kolena a zakrývajíc slícný uszlý obličej, zápasila patrně v srdci svém, neboť ňadra se jí prudce dmula, jako vlny na rozbouřeném moři a myšlenky její zmítaly se jako nepatrná kocábka, již mořský vír již již pohltiti chce. Konečně ustála u svém štkání a lomíc zoufale rukama, zvolala:

„Nejsvětější Panno, odpusť — nemohu jinak jednati, — musím zachrániti duši zbloudilou, — vždyť jsem jeho dcerou a on jest otcem mým — slíbila jsem to zesnulé matičce. — O, Maria, královno mučovníků, pláču s Tebou, Panno svatá, abych těmito slzami smyla hříchy otce svého, které zaviny utrpení Tvé i Božského Syna Tvého. Dovol, Panno svatá, bych Tě vzývala jménem bolesti plné, a dej mi síly, abych i já otevřela utrpením a bolem svým zbloudilému otci cestu k radostem věčným.“ Pak vstala, popošla k otci a pravila:

„Nuže, nechť tedy Kutil přijde; pokusím se těžký kříž nésti — chci býti ženou jeho, — lásky však nechť nežádá,“ a tonouc v slzách, opustila potácejíc se, jizbu.

„Byl to kus perné práce, na mou věru,“ zašeptal Malinec. „Pro dobré jméno rodu svého podstoupí i smrt; to má po matce. Nemyslil jsem však, že by se byla tak brzo vůli mé naklonila; to dělá její růzenečkářství. Katoličtí kněží to umějí, jen co je pravda; v každém napomenutí mají ustavičné přikázání: „Cti otce svého i matku svou,“ na myslí a vtloukají je do dětských hlav, ha ha, nyní mám vyhráno!“

II.

Nedaleko města Pacova leží hrad Kámen s vískou téhož jména. Víska bývala v 15. a 16. století městečkem, kde se i trhy odbývaly. Během času trhy pomínuly; kamenští prý je prodali do blízkých Černovic. Nyní arcit jest Kámen pouhou vesnicí.

U samé silnice, která vískou se vine, vedle školy stojí filiální kostelíček, zasvěcený „Bolestné Panně Marii,“ r. 1673. vystavěný s hrobkou pánů Malovců z Malovic, kteří téměř po dvě století Kámen v držení svém měli. Zmíněný hrad strmí na příkrém, osm sáhů vysokém balvanu a jest částečně obydlený. Na návsí, či na městečku, jak starcové a stařenky až po dnes říkají, nalezá se hluboká studně, která prý ani dna nemá, jak si lidé povídají.

Začátkem srpna, když žito, pšenice i jiné obilí zrátí počínalo, bylo vše na nohou, ať mladý, ať starý, vše se chystalo ke žnám. Jedni dělali povřísla, druzí strojili řebriny a třetí čistili a větrali stodoly. Mládež pak byla sama sobě zanechána, vždyť se ta drobotina neztratí, poběhají si trochu po městečku anebo si vyběhnou k Eši k cihelně a nepřekážejí alespoň doma.

Na návsí bylo živo. Houfy dětí batolily se na trávníku, na němž skrovné chudobky své hlavinky vystrkovaly, jako by se ku plesu malých dítek přidružití chtěly. Byl to ale hluk od těch malých pískať, že nebylo ani svého slova slyšeti. V tom se rozkřikl jeden kučeratý klučina:

„Hle, děti, růženečkář jde!“ a všichni se rozběhli jako na povel na proti malému hošíkovi v krátké kamizolce, jenž ze statku od „Hlavničků“ vyběhl.

„Jak jsi se vyspal? už si se pomodlil na růženci? umyla tě maminka?“ volali jeden přes druhého, tahajíce klučinu, který v kruh malých nezbedů vkročil. Tvářičky jeho plály ohnivě a z očí jeho kanula slza za slzou; pak ale utřev si rukávem líce, zvolal:

„Však byste se také modlili, kdybyste jen uměli; mne však naučila mamička krásným modlitbám, z nichž jest nejkrásnější růženec. Tak jsme se doma modlili od adventu do postu růženec radostný, v postní době růženec bolestný a nyní se modlíme růženec slavný. Těším se vždy na sobotu, tu se po práci všichni večer na hlas modlíme. Jest mi vás, braši, líto, že se krom otčenáše, neumíte pomodlit ani „Zdravas královno.“

„Hm, to je slávy,“ ozval se Přibylův Josífek, „však se doma také modlíme, když jdeme spát „Otčenáš i Zdravas;“ více umět nemusíme, tatínek tomu lépe rozumí, nežli ty.“

„Eh, nechte ho; vsadím se, že má růženec u sebe,“ rozkřikl se František Hronů a rychlým hmatem vyškubl „růženečkáři“ malý růženeček z řader. „Růženečkář“ udeřil však smělého nezbedu přes ruku, tak že bolestí vykřikl a růženec z ruky pustil. František Hlavničků si opět růženeček zastrčil za řadra a vmísil se mezi děti, jež byly na několik skupin rozděleny a v rozličné hry zabrány. Jedni hráli špačka, druzí metu, jiní opět na honěnou a děvčata hrála hru prstýnkovou aneb „na paní Růžovou.“ Veškerá mládež byla v plném proudu, jenom Františka Hlavničkovic si nikdo nevšiml, neb kdo pak by si s tím růženečkářem hrál. Osamělý hošík, hleděl chvíli na divý rej skotačivých chlapců a veselících se dívčin, a když jej koukání omrzelo, šel po návsi vzhůru k zámku a nežli se nadál, stál u bezedné studně.

Tato jest kol kolem roubena a úplně kryta. Dva okovy, střídající se, vyvažují vodu z nedozírné hloubky.

František přistoupiv k studni, pohlížel do temné hlubiny nějakou chvíli, pak, jako by jej nějaká myšlénka ponoukla, odskočil a počal po cestě malé kaménky sbírat. Když jich nasbíral plné kapsy, přistoupil opět k studnici, počal jeden kamínek za druhým do hloubky házet, počítaje, kolik asi času uplyne, nežli do vody padne a žblunkne. Ale načekal se, nežli kamínek o stěny sem tam se odrážející ke dnu žblunkl; tak si malý pacholíček krátil čas, kdežto soudruhové jeho skotačivě po návsi pobíhali.

Hronovu Františkovi otrnulo brzy udeření růženečkářem mu způsobené a on vmísil se mezi povykující mládež, jako by se nebylo pranic přihodilo. Klamal by se však každý, kdo by byl myslil, že je věc tato odbytá. V mladém nitru plála zášť a nenávisť, a nemohl-li hned pokoření mu učiněné splatiti, uschoval si je na dobu příležitější. Když rej malých dovádlců dostoupil vrchole, vzpomněl si na udeření a krev se mu počala hrnouti do jeho, beztoho již rozpálené líce. Rozhlédl se kolem, hledaje, kde by se mohl s růženečkářem v boji setkati a jemu takto urážku mu učiněnou stonásob oplatiti. Františka však mezi davem nebylo. Tu náhle zaleskl se mu zrak divou vášní, a aniž by komu co řekl, oddělil se od davu, plížil se krokem kočičím k bezedné studni. František Hlavničků nalezal v házení kamínků do studně zábavu, nahýbal se přes obrubeň, tak že prsama téměř v rovnováze na obrubni ležel a svrchní částí těla se nad hladinou vodní vznášel.

Ničema František přiblížil se jako krvelačný dravec od zadu a když hošík nad studnicí jsa nahnut, hlasitě: „patnáct, šestnáct atd“ počítal, nadzdvihl mu z nenadání nohy — a František letěl střemhlav do bezedného jícnu. — — —

Mladý zlosyn ulekl se nepředloženého činu a srdce počalo mu prudce bušiti. Vzpoměl si na výklad pana faráře, jenž jim ve škole o Kainu a Abelovi vypravoval, že Bůh na bratrovraha volal: „Kaine, kde jest bratr tvůj Abel?“, načež Kain odpověděl: „Nevím! Zdali jsem já strážným bratra svého?“

I řekl Hospodin: „Co jsi učinil? hlas krve bratra tvého volá ke mně ze země a proto zlořečený budeš a tulákem a poběhlíkem na zemi.“

I zahučelo mu v hlavě a on slyšel zřejmě hlas s nebe řkouc: „Kaine, kde je bratr tvůj Abel?“ Vzpochopil se náhle, vrazil do davu dětí, rozkřikl se: „Hlavničkův František spadl do studně!“

Děti rozprášily se mžikem po celé vesnici a lidé vybíhali z domů, spěchali k studni.

Mladá Hlavničková všecka polekaná vyběhla ze stodoly, byla celá bez sebe, sotva se vlékouc. Sotva dechu popadajíc přiběhla k studni a nahnula se přes okraj, chtěla se za synáčkem dolů vrhnouti, v čem jí však sousedé zabránili a počali dolů volati, je-li hošík živ, aby se ozval. Ubohá matka vrhla se na zem lomíc zoufale rukama a pozdvihujíc zraku svého k nebesům lkala úpěnlivě: „Svatá Panno Maria, útočiště zarmoucených, pomoz, ach pomoz!“ — dále nemohla a omdlévajíc sklesla bez sebe na trávník.

Děti pobíhaly okolo studně zděšeně, až konečně Bohuš učitelů klekl na zem, počal se na hlas „Otčenáš“ modliti, ostatní následovali jeho příkladu a modlili se společně za zachránění svého soudruha, s nímž si před chvílí nikdo hráti nechtěl. Veškerá obec byla na nohou; ženy křísily omdlelou, prolévající hořké slzy bolu, kdežto mužové, kol studně stojící, rokovali, jak by dítě, možná-li živé, ze studně dostali, když se v tom rozléhl dojemný hlabol velebné písně mariánské „Hvězdo jitřní“, a vznášel se libě k nebesům, když dítky pěly:

„K Tobě my teď v našem soužení
zraku zvedáme v roztoužení;
vypros nám u Pána Krista
pomoc Matičko přečistá.“ — — — —

Tu se rozkřikl soused Heřman: „Bože spravedlivý, slyšel jsem ze studně volání,“ a nahnuv se přes okraj, křičel seč měl sly, „Františku, ozvi se, jsi živ?“ —

A ze studně zaslechl po trapné chvíli volání: „Ano!“

František volal skutečně. Stál dole na spuštěném okovu, drže se křečovitě řetězu. Heřman se opět rozkřikl: „Všemohoucí Bože, chlapec stojí na okovu! Spusťte rychle druhý okov a vytáhneme jej živého.“

Otec hošíkův, Bartoloměj Hlavnička, statný muž, chopil se rumpálu, spouštěl okov opatrně do studně. Čím hlouběji padal prázdný okov, tím více vystupoval okov plný, na jehož okraji stál František, bledý jako křída, maje ručku kol řetězu pevně ovinutou.

„Můj zlatý Františku, můj jedináčku, tys živ — živ, — o Panno Největější, jak ti mám děkovati!“ zvolala blažená matka, objímajíc znovu narozené dítě.

„Neuhodil jsi se, nebolí tě nic?“

„Co by mne bolelo? Letěl jsem ve vzduchu jako pták s překrásnou paní, která mne svými lokty objímala a přiletěli jsme do překrásné zahrady, kde rostly zlaté růže. Krásná paní posadila mne do zlatého košíku, růžemi vystlaného a poručila mi, abych se držel levou rukou oblouku, z druhé pak, abych růženec nepouštěl. Hleděte, držím jej doposud v ruce. Když jsem již v košíku seděl, pohladila mne hebkou rukou a pravila: „Jsem Panna Maria, čili Hvězda jitřní, jak mne lidé nábožní nazývají; za to, že se tak pobožně růženec modlíváš, prosila jsem Synáčka svého, by dovolil, abych tě mohla zachránit. A Synáček můj, to milostivě dovolil. Dítě buď vždy tak zbožné a nábožné, jako jsi bývalo a vzývej vždy ve svých potřebách „Hvězdu jitřní.“ Na to krásná paní zmizela a bělostná holubička vznášela se nade mnou. Více nevím nic.“

III.

Největší statek v Soběšicích byl Malincův. Zaujímal prostory polností, lesů, rybníků a luk za pět selských usedlostí a soběšický Malinec platil za

bohatého zemana v celém kraji. Nezdědil ho, ani nekoupil a přece se stal jeho majetníkem; přiženil se do něho.

Malinec se vlastně jmenoval František Hron a pocházel z Táborska v Čechách.

„U Malinců“ říkali lidé dvorci „po doškách,“ jak venkovan rád činí. Od nepamětna již přicházel dvorec „u Malinců,“ po každé do cizích rukou, ježto hospodáři synů neměli. Tak praděd dvorčky Malincové nazýval se Svoboda, děd Novotný, otec Dvořák a nynější majitel Hron. Všemu lidu to bylo podivné a mnozí vyvozovali z toho klepy, že na dvorci „U Malinců“ lpí kletba. Dále bylo divné všem babičkám a kmotříčkám přetřásavým, že každý nový hospodář přišel k Malincovům chudý, za to však že jmění na hromady hromadil. I nynější Malinec přišel do Soběšic jako malý toulavý chlapec žebrotou. Nikdo nevěděl odkud přišel, ani jak se jmenuje, když ho pantáta Trefil jednoho jitra, téměř stuhlého za humny našel a do svého statku přivedl. Teprve po velkém vyptávání a domlouvání sdělil, že se jmenuje František Hron, že neví odkud je. Nezná prý otce, ani matky, ba nechtěl vědět pranic o Pánu Bohu, zkrátka, zevnějšek jeho zobrazoval pravdivý obraz vnitřní spousty. Pantáta Trefilů se nad ním ustrnul a jsa horlivým vyznavačem náboženství helvetského, posýlal jej pilně do evangelické školy v Soběšicích, tak že z malého Frantika vychoval zarytého helvetu.

Kdo by to byl řekl, vida jej v Kameně po návsi pobíhati a konečně na ubohém „růženečkáři,“ ohavný zločin spáchatí?

Zlotřily a uličnický Frantík Hronů stal se bohatým Malincem a zpupným helvetou v Soběšicích na družné Moravě. Jak se to mohlo státi?

Sotva že byl Frantík po svém ohavném činu pokřik učinil a lidé se všech stran se sbíhat počali, ulekl se a svědomí mu počalo činiti trapné výčitky a on uzavřel ze vsi utéci. Ubíhal, štván jsa svědomím, ze vsi po silnici k Pelhřimovu; za ním zazníval stále hlas: „Kaine, kde jest bratr tvůj Abel!“ Utíkal z rodné vísky, seč měl síly, živě se žebrotou a ovocem, od místa k místu, vyhýbaje se větším městům jako Pelhřimovu a Jihlavě, neboť dle jeho dětského rozumu věřil tam trest za zločin svůj, a tomu se chtěl vyhnouti. Zajisté že po něm již pátrají a chytnou-li jej, pověsí ho na šibenici šedesáti loketní, jako druhdy Amana. Tak doběhl až do Soběšic; dále mdlobou nemohl. Tam ulehl za humny, přemýšleje, co by měl nyní činiti; že nesmí vyraziti své rodiště, věděl dobře, neboť přivedli do Kamenu nedávno jednoho tuláka postrkem a tak by učinili též i jemu, jakmile by se vyradil. Tak jej našel Trefil.

Když se bylo všeobecné pobouření v Kameně utišilo, stala se k večeru shánka po Frantíkovi. Nikdo o něm nevěděl. Zarmoucení rodiče hledali jej dlouho do noci, marně však. Tu napadlo otci, že bude chlapec u babičky v Lidmani a to poněkud matku upokojilo. Když se druhého dne nevracel, běžela matka do Lidmané, Frantíka tam však nebylo. Tu nastal opět v Kameně všeobecný shon po zmizelém; vyptávali se Františka, zdaž s ním snad u studně byl, což tento záporně zodpověděl a když se jej tázali, jak se mohl tak neopatrně nad studní nahýbati, tu odvětil hošík, že cítil, jak jej někdo za nohy chopil a násilně do studně strčil. Kdo to však byl, pověditi neuměl anebo nechtěl. Když pak se Frantík nevracel, přišli na myšlenku, že snad též do studně spadl, kde bídně zahynul. Hledati jej neodvážil se nikdo, neboť beztoho je studně bezedná, a tu by veškeré pátrání po něm nebylo nic platno. Na to, že František Hlavničkův měl ve vlasech plno písku a bahna a tudíž až ke dnu dopadnouti musil, nevzpoměl nikdo.

V kameneckém kostelíčku jest tato zázračná událost na obraze následovně vyobrazena.

Na návsi Kamenské u studně stojí z pravé strany sedlák Hlavnička a na levé straně žid Heřman (pod každým jest nápis: Hlavnička kamenský — žid Heřman), kteří vytažují okov, na němž stojí chlapec se sepjatými rukama. V oblacích vznáší se Panna Maria a nad chlapcem poletuje bílá holu-

bička. Pod tímto vyobrazením nalezá se nyní již málo čitelný nápis: „Tisíc-krát pozdravena buď Nejsvětější Panno, a Matko Boží, bolestná Maria, za Tvou milostivou ochranu našemu dítěti prokázanou, jenž roku 1799. do této kamenské studně shozený šťastně zas v okové zdrav sepyjatýma rukama okolo řetězu vytažený byl.“ — —

František Hron zdomácněl u Trefilů docela. Jsa tichý a úslužný byl starému pantátovi ve všem k ruce. Měl se čile k práci, vstával časné a chodil nejposléze spát. Pantáta Trefil si jej zamiloval jako vlastního syna a ukládal pro něho každoročně sto zlatých do brněnské spořitelny, tak že, když mu bylo dvacet pět roků, měl hezkých pár set uložených a měl naději do hezkého statku se přiženiti, neboť nebylo v Soběšicích tajno, že je František švarný jinoch, pracovitý, pilný a spořivý a že se musejí ostatní chasnící daleko široko před ním schovati. Též i matky Soběšické, Krchlebské i Květinovské po něm se zalíbením se dívaly a u otců byl dobře zapsán pro svou až příliš přepjatou horlivost náboženskou, již se jak doma, tak i v helvétské modlitebně vyznamenával. Občanstvo Soběšické, Krchlebské i Květinovské bylo až na dvorec Malincův vyznání helvétského a tu uznal František za moudré a prospěšné, tančiti pantátovi Trefilovi podle noty.

Trefil popustil statek jedinému synovi, odstěhoval se do chalupy výměnkářské, již si byl vystavěl a k níž několik lánů polí od statku sobě vymínil. František šel se svým dobrodincem a pracoval a obdělával lány pole s obvyklou zručností. Chalupa hraničila se dvorcem „u Malinců,“ ký div tedy, že se vloudil švarný jonák Božence Malinovic, jediné dcerce z dvorce do srdéčka.

Boženka byla rodičův mazlíček, a pročež ji to přílišné práce nedalo, svolení jejich si získati. Nejprve odhalila nitro své matce; tato byla slabá dosti, že po krátkém zdráhání v nerovný sňatek svolila. Hůře bylo s otcem Malincem. Jako zbožný katolík nechtěl o nerovném manželství ani slyšeti, tím méně pak se zarytým helvetou Hronem. Až teprve, když se Hron písemně byl zavázal v Bučicích u pana faráře, že manželce své ponechá úplnou svobodu náboženskou a že veškeré dítky z manželství snad vzešlé v katolickém náboženství vychovati dá, svolil, ač nerád, v smíšený sňatek.

Tak se u Malincův odbývala hlučná svatba; oddavky byly v katolickém kostelíčku bučickém a vše bylo v pořádku.

Že si rozlil tím u Soběšických helvétů ocet, na to se pranic neohlížel a svého pěstouna uchlácholil povídkou, že nyní budou Soběšice úplně helvétské, ježto žena prý brzy pozná pravé světlo učení helvétského a odřekne se modlářství.

Manželství jejich mohlo se zváti šťastným alespoň před světem, neboť dokud byli staří výměnkáři živi, nosil je František téměř na rukou a Boženku skoro zbožňoval. Byltě v sedmém nebi; stal se boháčem, o čemž se mu ani ve snu nezdálo, maje po boku slíčnou žinku, která si jej jedině z pouhé lásky zvolila a když jej konečně zdravou, červenolící dceruškou obdařila, neznala radost jeho žádných mezí. Žádná růže neroste však bez trní a do číše radosti ukápne často krupěj pelyňku; tak bylo i u Malinců. Stará Malincová poléhávala, až konečně odešla do života lepšího a v několika týdnech následoval ji starý Malinec. Ač se nyní stal Hron pánem samostatným, přece nebyl šťastným. Pustil se do rozsáhlého obchodu s koňmi a počal jezdit do Uher. Býval častokrátě čtrnáct dní, ba i tři neděle z domů pryč a odcizoval se neustále klidné domácnosti, v níž druhdy největší blaho nalezal. Božena svolila z počátku ke všemu, vždyť milovala muže svého láskou vroucí, když však viděla, že hospodářství klesá, polnosti i les se zanedbávají, tu počala muži svému laskavě domlouvati a prosila jej, by obchodu koňského zanechal a jen klidné domácnosti se věnoval.

Nastaly trudné doby u Malinců. Božena scházela vůčihledě, František oddal se životu tuláckému a býval doma jenom hostem. Božena žila jen pro svou Růženku; čeled Františkem najatou rozpustila úplně a najala si čeled

katolickou a rozšafného nádvoříka, kterému správu dvorce svěřila. Nyní viděla, jak velice chybila, že tak nepředloženě v nerovný sňatek s Hronem vešla a považovala vše za trest, od Boha na ni seslaný. Aby statek dědičný neupadl v ruce helvétské, dala sobě velice na nábožensko-mravném vychování jediné dcerušky záležeti, což se matce takřka hravě dařilo. Byla tě zajisté Růženka pravou rozkvétající růžičkou, jejíž nevinná dušinka byla plna vroucnosti k Pánu Bohu a nejsvětější Panně naplněna. Nebyti jí, byla by sobě musela Božena nad opuštěností svojí zoufati. Zárnost a zbožnost Růženčina činila ji sice velkou radost a potěšení a byla jedinou útěchou její — avšak podryté zdraví jí navrátiti nemohla. Ubohá chřadla — až konečně na den Nanebevzetí Nejbl. Panny Marie čistou duši svoji Bohu odevzdala.

Hron přijel právě z Uher, když se po Soběšicích rozléla zpráva, že dvořka Malincova dokonává. Bodlo jej u srdce. Seskočil z vozíku, hodil otěže pacholíkovi a spěchal do stavení.

Zde spatřil dojemné divadlo.

V ložnici ležela Božena, bledá jako smrt, majíc v ruku stříbrný křížek. Zrak její zářil leskem nadobyčejným. U postele stál pan farář z Bučic, podáváje jí Tělo Páně. Slunce vnikalo do prostranné ložnice a ozářovalo obličej klidný a do vůle Všemohoucího odevzdané trpitelky. Jí v hlavách klečela Růženka, lomíc rukama a hledíc zoufale na duchovního rádce a těšitele, jenž se s Boženou neustále modlil a jí nebeské útěchy dodával. V pozadí klečela v bolném zadumání domácí čeleď, po tichu se modlíc.

Sotva byl Malinec dveře u ložnice otevřel, pozvedla Božena zraku svého a kynula mu rukou. Celý zdrcen, přistoupil Malinec k loži umírající, libal v němém bolu podávanou mu pravici a klesl na kolena.

„Františku, umírám,“ zašeptaly uvadlé rty její, „ať čeleď odejde po své práci.“ Přání tomu čeleď neprodleně vyhověla. Božena, jednoho každého jménem volala a ruce všem podávala, dělajíc jim znamení svatého kříže. Věrní služebníci vypukli v hořký pláč a líbajíce ledovou pravici její, dávali jí s Bohem.

Když byla čeleď odešla, pohlédla Božena k muži, jenž pod tíhou viny u postele na kolenou klečel. „Františku, umírám. — Slib mně před panem farářem, že nebudeš Růženku nutit k žádnému sňatku a hlavně, že nedovolíš děvčeti, byť i chtělo — vejít v manželství smíšené. Smíšené manželství jest neštěstím v rodině —, ono ruší vnitřní shodu dvou srdcí —! Buď s Bohem — odpouštím ti vše. — —. Bože, osvít mysl jeho, by poznal pravé učení Kristovo, — abychom — když jsme se zde — rozcházeli — setkali a spojili se — tam před tváří Tvojí —! Nejsvětější Panno, milostná matko Páně, —, buď matkou opuštěnému sirotku — začloň jej milostností svou — a voď jej po trnitých cestách života. S Bohem — odcházím do lepších krajů — již mně kyne královna nebes — — již jdu — hvězdo jitřní oroduj — za — mne — opatruj — moje — — — — —

Šlechtné Boženy nebylo více.

Po pohřbu byla dána Růženka, dle poslední vůle matčiny do Brna do kláštera, kde se ve víře katolické zdokonalila a v pracích ručních náležitě vycvičila.

Když se byla za dva roky do domu otcovského navrátila, přijela jako do ciziny. Nic jí nepřipomínalo dřívější pořádek; stáje plné koňstva a různých čeledínů byl plný dvorec. Malinec obchodoval s koňmi ve velkém a dodával koňstvo ruské armádě.

Polní hospodářství pronajal nájemci a sám bydlil v chalupě výměnkářské již byl nově vystavěl, tak že se hezkému letohrádku podobala. Pro nájemníka vystavěl nové stáje a prostranný kravín, tak že se dvorec podobal malému panství. To vše vystavěl z výtěžku obchodu svého, kromě toho měl hezkých několik tisíc uloženy. Nájemně z dvorce a užitky lesní ukládal ustavičně pro Růženku, neboť říkával, že ona jest pravou majitelkou dvorce a že jí zkrátit nesmí.

(Pokračování.)

Nákladem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.)
vyšly následující spisy:

Listy a květy. Básně Vojtěcha Pakosty. — Cena 80 kr. — „Listy a květy,“ které obsahují sedm tiskových archů, jsou rozděleny ve dva oddíly, z nichž prvý: „Znělky šumavské“ podává rozkošných 50 básniček. Druhý oddíl: „Různé zpěvy,“ zahrnuje v sobě cyklus rozličných básní, vesměs formou i obsahem dokonalých. Úprava „Listů a květů“ Pakostových jest velmi vkusná, a pročež básně ty co nejvřeleji doporučujeme.

Básně Š. Gregorčiče. S přivolením básnickovým ze slovenštiny přeložil Vojtěch Pakosta. Kněz Š. Gregorčič zaujímá jako básník za dnů našich u sbратřeného s námi národa slovenského místo první. Jediným svazkem básní, jež dočkaly se v krátké době r. 1885 vydání druhého, získal si Š. Gregorčič zvučné jméno po všem slovanském světě. — Básně tyto v plynném a věrném překladu Vojtěcha Pakosty, opatřené vkusnou podobiznou autorovou v úpravě skvělé (str. 160), doporučujeme co nejvřeleji. — Cena výtisku 1 zl. 20 kr.

Starý dub. Pověst z Podřipska. Napsal Václav Doksanský. Cena 36 kr.

Kallista. Román ze III. století. — Napsal Dr. J. Newman a s povolením nakladatelovým (J. P. Bachema) v Kolíně n. R. česky upravil a poznámky přičinil Fr. Doubrava. Stran 336. 8°. Cena 1 zl. 10 kr.

Valerie, nebo-li jak křesťané opouštějí vítězně katakomby. Historická povídka. Napsal Antonín de Waal. S povolením spisovatelovým dle druhého opraveného vydání po česku spracoval Josef Mergl. Stran 208. Cena 80 kr. — Povídka tato pro svůj velmi zajímavý a poučný děj neměla by v žádné křesťanské rodině chyběti.

Naplněné proroctví. Historická povídka z dob polovice prvního století po Kristu. Napsal J. E. Hulakovský. — Stran 48. 8°. Cena 30 kr.

Slzy bolu, útěchy a naděje. — Sbírká nápisů hrobních, jež sebral, sestavil a i sám složil Bohumil Fr. Hakl, děkan a biskupský vikář Hořický. Cena 70 kr.

K dostání v Cyrillo-Methodějském knihkupectví (Gustav Franci) v Praze, Malé náměstí čís. 143—1.

N á v ě š t í .

P. T. pány odběratele našeho listu slušně žádáme, aby předplatné, pokud jest k požadování, laskavě zaslali přímo do administrace knihtiskárny Cyrillo-Methodějské 1508-II.

Obsah „Obrany víry“:

Jsou-li protestantští kazatelé, pastoři, superintendenti atd. kněžími skutečnými? (V. B.) — Hnutí katolické v Anglii. (Napsal M. W.) — P. d'Alzon. (—š. —k.) — Hvězda jitřní. (Napsal Ant. Plaček.)

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 57—60.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O f e t i š t v í.

Podává Vinc. Drbohlav.

Stopuje li kdo kult náboženský pohanských národů, potkává se se zvláštním zjevem. Spatřuje vedle ctění bytosti vyšší uctívání předmětů všeho druhu, ať přirozených, ať rukou lidskou utvořených. Tyto předměty slovou fetiši. Jméno fetiš pochází od portugalského feitiçao, což znamená kouzlení. Portugalci označovali tím náboženský kult Negrů na západním pobřeží Afriky, s nimiž se stýkali. Jest to modloslužba nejhrubšího zrna, která prýští z nevědomosti a pověry. Jsou to věci oživované buď samými bohy, nebo duchy předků, od nichž brne se štěstí, nebo neštěstí na člověka, proto jsou předmětem vzývání a úcty. Na nich závisí nejen blaho jednotlivců, rodin, ale i kmenů

Fetišem je v přírodě vše.

V prvé řadě jest to zvíře.

U pohanů vůbec živočichů o mnoho níže nestál pod člověkem. Ba svou instinktivní vlohou, zručností a silou jej i převyšoval. Což tedy divu, že mu člověk ve své zatemnělosti prokazoval božskou úctu. Na Kongu a Gambesi ctí lva, domnívajíce se, že v něm bytují duše vládců. Táž úcta prokazuje se i opicím. V Africe vůbec ctí mnozí kmenové jistá zvířata a běda cestovateli, který by se odvážil je zabít. Tentýž mrav nalezáme na ostrově Formose. V Egyptě ctí hyeny, šakaly; v Číně tygra; v jižní Americe kočkovité šelmy, protože zvířata tato živí se i lidským masem a tím duch člověka do nich vstupuje a tam bydlí. Veliké úctě se těší u Kalifornanů vlk. Oni mají původ svůj od vlka Koyota, který byl všeho stvořitelem. Že zvíře je praotcem lidí, věří mnozí Indiané v Americe a znamená těch zvířat na všech předmětech (t. zv. totemismus). Sám Livingstone a Holub potvrzují to o Afričanech ku př. Bakhattové jsou kmen zasvěcený opici, Batan lvu, Bakuena alligatoru a pod.

Ainové na japonském pobřeží holdují medvědu, kterého krmí a pak za veliké slavnosti požívají. Athapaskové v sev. Americe ctí zajíce jako sídlo velikého ducha. Výkal jeho činí prý je nezranitelnými. Bobru na huronském jezeru přinášejí Indiané dýmku míru, aby je chránil na honbě.

I ta zvířata, která člověk skrotil, byla ctěna, neboť byla sídlem dobrého ducha. Starých Egyptanů býk apis byla inkarnace boha Phath. Jak Plutarch dí, krása, která ho vydala, počala jej světlem měsíce. Musel mít 99 znamení.

Nejdůležitější bylo, podoba supa na zádech a pod jazykem výrostek brouku podobný. Toliko kněz o jeho božství rozhodoval. Čtyřicet dnů byl živen mlékem a pak do Memfidy slavně odveden. Šel-li tento bůh na procházku, předcházeli jej dva heroldi a sbor chlapců mu pěl hymny. Sláva jeho trvala 25 let. Potom byl utopen, balsamován a slavnostně pohřben. A Egypt hledal si božství nové. Tento býčí kult zachoval se dosud u Negrů na bílém Nilu. Obyčejně je to strakáč. Nohy jeho jsou ozdobeny měděnými, nebo železnými kruhy; rohy kravskými, nebo žirafími chvosty. K velebě jeho skládají se hymny. Lid ho vyzývá o pomoc. U assyrských národů byl taktéž býk ctěn. Býk Kojomort, byl prvním člověkem a otcem lidského pokolení. Řecká mytologie má báji o býku Minotaurovi.

Vedle býka byly ctěny v Egyptě kráva a tele. Kult telete znali i Israelité. Domácím božstvím byla Egyptanům kočka. Hořelo-li, tu pomýšlel Egyptan dříve kočku zachrániti, než svůj majetek. U Egyptanů ctil každý kraj své zvláštní zvíře, které bylo jinde pronásledováno. Plutarch se zmiňuje, že ctitelé psa haštěřili se se ctiteli ryby Oxyryncha a jedni druhým tato zvířata zabíjeli, až tomu Římané přítrž učinili.

V Indii byl ctěn bílý slon, v němž duchové hrdin a králů přebývali. Ostatně slon v indickém bájesloví hraje velikou úlohu. Bůh Ganesa měl sloní hlavu a sám Buddha přišel prý na svět jako veliký slon. U Siamců do dnešního dne požívá veliké úcty.

Koza byla ctěna kolem egejského moře; osel u Athenanů, jehož usmrčení rovnalo se vraždě člověka. Kůň byl v úctě u Peršanů, Řeků a Slovanů. Svantovitovi byl zasvěcen kůň na Ráně. V Altoně a Štětíně chování byli bělouši. I naše bájesloví chová k nim úctu. Šemík vyhledal knížete Křesomysla, šemík vysvobodil Horymíra.

Z pernatců požíval božské úcty kondor u Inků, jenž byl jejich praotcem. Báječný pták wakon byl praotcem Indianům; někteří rudokožci ctí vránu, havrana, tetřeva a p. Supa, jestřába a ibise ctíli v Egyptě; orla ctíli Řekové a Římané; husa a páv byli miláčky Junoniny. Holub byl domácím božstvím Assyřův, u Římanů byl miláčkem bohyně Afrodity. Sova a kohout byli zasvěceni bohyni Atheně.

Z obojživelníků ctí se krokodil u Egyptanů a do dnešního dne ctí jej Ašantové. Rudokožci zbožňují želvu, na níž prý spočívá stvoření a pohybem jejím povstává bouře a zemětřesení.

Na Sandvišských ostrovech je ctěn žralok, protože těla zemřelých požírá. Tím prý duch mrtvého přejde do něho a chrání ty, co žijí, od záhuby. Zvláštní však úcta prokazovala se hadu. Jeho tajemné žití, jeho divná podoba, studenost — vše vzbuzovalo v člověku strach a úctu. Bájilo se o něm, že se živí popelem zvířat. V Indii jsou bohové mající podobu hada. Šešnaga jest král podzemní říše hadů. Boje hadů a spolky s nimi vyplňují celé bájesloví jejich. Višna má ložem hada. V Mahabharatě jest zmínka o králi hadů Tarakovi.

Tam kde had hubí hmyz, jako na Nilu, Gangu a Eufratu, je bohem míru a úrody. Quinejší černoši zasnubují mu každého roku dívku. V Dahomeji jsou hadům zasvěceny chrámy. Ba velekněz může jménem hada žádati i lidské oběti. Kafrové ctí zvláště žluté hady, kteří jim chytají myši.

V suchých krajinách, jako v Persii, je had bohem zlým; tu jest lidí nepřítel. Proto mu i děti obětovali.

V Egyptě had Thermutis zdobil hlavu Isidinu a byl krměn ve mnohých chrámech telecím tukem.

V řeckém bájesloví přidělena hadům důležitá úloha. Kadmos a Harmonia proměnili se v hady. Pausanias tvrdí, že bůh jako had z Epidauru do Sikyonu byl přivezen. Had vedl Antinoi na místo, kde založila Mantineu; Hrdina Kychreus v bitvě salaminské objevil se jako had před vojskem Sopolovým.

V chrámě římské bohyně Bona dea byli chováni živí hadi. Juno Lanuvina měla hada.

Litevci a Longobardi měli též hadí kult.

Stolba ve svých amerických povídkách zmiňuje se o hrozném kultu hadů na ostrově Haiti, kde byly i za hrozných orgií děti obětovány.

Fetišové byly také stromy. Egyptané se domnívali, že v jich korunách bytují duchové. Tato domněnka pauje i u mnohých ostrovanů tichého oceánu.

Veliký duch u Indiánů amerických sídlí na stromě. Patagonci obětovali posvátnému stromu Qualichu. Cypřiš byl ctěn ve střední Americe. Staří Peršané putovali ku kašmírskému cypřiši. V Damaře dal strom všemu počátek. On byl otcem lidského pokolení. O něm se bájí, že na počátku všech věcí byl strom a z toho stromu vyšli Damaři, Bušmané, zebry, bývali a p. Danakilové v severovýchodní Africe obětují sykomoře skot. Na Kongu má kúra fiková moc fetiše a poškozování její pokládá se za zločin. Oliva byla ctěna v Akropoli, palma na Delu, dub v Dodoně. Germanům dub a Slovanům lípa byly posvátnými stromy.

Kameny ctíli téměř všichni staří národové, zvláště meteory, jako Diany v Efesu, Marsův v Římě. V Kábě byl meteor božstvím, které chránilo socialitu. V Delfách byl kámen Zeus fetišem. V Orchomenu, ve chrámě Charitek, byly fetiši spadlé s nebe kameny. Apollo megarský byla pyramida z kamení. V Římě Jupiter Lapis byl fetišem smlouvy. Na Kypru vzývali dešťovec, aby svolal na zem déšť. Gallové, Germané obětovali kameňům a potírali je vínem, krví a olejem. Dle svědectví Kosmasova i staří Čechové obětovali kameňům. Až dosud indiští kmenové ku př. Bogadarové uctívají kameny, které jim kněží posvětili. Hory byly sídlem duchů. Tentýž náhled platil i o jeskyních. Na Haiti uzavírají smlouvou s horou, aby tam mohli své zemřelé pochovati. Mexičané modlí se k hoře Catatepec, která jest prý jim matkou. Negrové, Jakutové, Mongolové ctí hory, jako svodiče blesku a mraků.

Prameny, potoky, řeky byly fetiši. Na Kamčatce, mají-li jíti přes vodu omlouvají se takto: nezazlívej nám, jsme bez viny, Rusové nás k tomu nutí.

Na Sumatře a Filipinech ctí moře. Peruanům bylo největším bohem. Indům byla svatou řeka Ganges. Řekům byly řeky sídlem božství. Odysseus vzývá neznámou řeku v zemi fajácké. U Ašantů je řeka Tando hlavním fetišem u Darků řeka Gobi. Staří Slované obětovali řekám též.

Země byla fetišem u Řeků a slula Gaea, u Římanů Tellus, u Peruanů Pachamama.

Ohně měl moc fetiše. Ctíli jej Peršané a Feničané. Římanům byl podstatou trvání a k jeho udržování sloužily vestálky. Divoši jej pokládají za božské zvíře.

Kurdové ctí jitřenku. Větrům a houřím obětovali Řekové a Římané. Bečuané pokládají hrom za svého předka. Mexičtí Indiané ctí zlý vítr „checatl“ a j.

Fetišnický charakter chová i kult mrtvých, kult hrobů a mohyl. Bylať domněnka, že duch tak dlouho u své mrtvoly prodlévá, dokud tato nesetlí. Za tím účelem Egyptané mrtvoly balsamovali. Papuové věří, že hlava je sídlem ducha, který rodinu pozůstalých chrání. Proto hlavy nebožtíků si umělým způsobem udržují. Hlavy zemřelých náčelníků jsou fetiši celého kmene.

Kafrové ctí také mrtvoly. Despota Čaka dal při smrti své matky na počest mrtvole zabítí tisíce skotů. Deset panen bylo s ní pochováno. Vojínové při té příležitosti na tisíce lidí se světa sprovodili.

Podle svědectví Herodotova i Taurové hlavy zabíjených nepřátel na týče naráželi a je kolem chatrčí svých stavěli, aby byli strážci domů.

Issedoni lěbky zemřelých pozlacovali, ukládali a každoročně jim oběti přinášeli.

Člověk živý byl fetišem. Na havajských ostrovech byl Kook pokládán za boha a k službám jeho byli vyvoleni kněží. Až když suroví námořníci náboženský cit domorodců urazili způsobem nejvyšším, rozzuřili se a zabili jej.

Lidé žili v názoru, že v náčelníku rodiny, nebo kmene, bytuje duch — božství. Náčelník byl obrazem živoucího boha. Byl sám fetišem. Toto božství přecházelo z nástupce na nástupce. Tím se stávalo, že mrtvola náčelníkova byla tak dlouho nepochována, dokud se kouzelníkům nenaskytl nástupce vhodný. Na tahitských ostrovech narodil-li se králi syn, přestává býti otec vladařem, neboť duch celého kmene vchází z osoby královny do synovy.

Ve starém Mexiku pomazal velekněz krále do úřadu a tento musel slíbiti, že dá slunci vycházeti, že dá pršet, zrátí a p.

V Peruansku byl Inka bohem na kněžích nezávislým. On si volil kněze sám a přijímal oběti a pocty.

Tentýž kult byl v Egyptě. Amenofis I. byl zbožňován, Ramses II. měl jméno Nutiaa: velký bůh; Ptolemeus II. slul: Puuteranut: bůh pomoci.

Japonský mikado pochodí od božské matky. Jméno jeho nesměl za živobyti nikdo vysloviti. Dairi znamená palác. Tak se tituluje.

Fetišnický charakter má i čínský císař, v něm sídlí mocný duch. Ve starém Řecku pocházeli králové také od bohů. V Římě byl král obrazem božství. Staří Germané doufali od krále úrodnost země, déšť a p.

Fetišnictví nepostrádaly věci po zemřelých, jakoby jim duch zesnulého propůjčoval moc a sílu.

Hůl a pohár byly fetiši těch penatů, které Aeneas z Troje do Lavinia přinesl. Ve chrámě bohyně Vesty byla hlíněná nádoba fetišem. Kopí bylo znamením moci. Fingal (v Ossianu) odevzdává kopí předka svého Ossianovi a tím zároveň i vládu.

Jak udává Herodot, vzdávali Skytnové starodávnému železnému meči výroční oběti. Allanové a Hunové ctili meč, jako boha Marta.

Koruna a žezlo mají také fetišnický nádech, neboť vězí v té představě, že ona věc má moc dřívějšího držitele a že tento neviditelný u toho dlí a rady mu udílí, kdo je nosí. Fetišy byly i válečná znamení. V západní Africe nosí kmenové neúhledné figurky do boje. Na sandvišských ostrovech jsou tyto noseny na místo korouhví. Feničané a Pitakové měli je na lodích. Peršané měli vozy bohů. Egyptské vojsko mělo za vůdce fetiše. Římsí váleční orlové byli bohové války. Spartané nesli také bohy své do boje. Aeginští Thebanským poslali fetiše do boje. Staří Slované nesli rovněž dřevěné bohy do boje.

Konečně dlužno se nám zmíniti o fetiších ze dřeva, nebo z hlíny zhotovených. Kult těchto tvoří podstatu náboženství černého obyvatelstva afrického. Je-li řeč o fetiších, tu jsou obyčejně míněny tím pitvorné, ohyzdné figurky dřevěné, nebo hlíněné pestře zbarvené.

Negrové sice věří v jednu nejvyšší bytost, ku které se také modlí, ale tato bytost postrádá bohoslužby. Oni jí nepřinášejí žádných obětí. Za to celou důvěru věnují zmíněným figurkám. Jimi bůh vládne; tam bytuje. Figurky tyto zhotovují kouzelníci, kteří pověřivé syny africké mají v plné moci.

Každý negr má svého fetiše, který slove suman. K tomuto se utíká ve všech svých zaležitostech. Přináší mu dary: mléko, rum, palmové víno a tabák. Zabíjí mu skot a krví jej potírá; při tom jej prosí, aby ho vyslyšel.

Ba ta dobrá duše, má-li v úmyslu provésti něco zlého, zahrabe samuna do země, aby jeho čin neviděl. Někdy je tento bůžek hrozně tvrdohlavý, nedbá jeho nářků a prosby — až ubohého negra dopálí, že jím tluče a konečně jím pohodí s tou myšlénkou, že duch z něho odešel.

Vedle osobního fetiše má každá rodina svého. U Karibů jmenují se Kunaové. K jim obracejí se členové rodiny ve svých společných záležitostech. Má-li se rodina rozejíti, jde k čaroději sofovi, který spálí rodinného fetiše. Popel jeho smísí s vodou a dá jej rodině požití. Na to jim přísně zakáže, určité zvíře pojídati. Od té doby členové vystříhají se té potrawy, neboť věří, že nosíce tohoto bůžka v žaludku, takto jej uctívají.

Fetiš celého kmene slove u Ašantů bassum, který má k uctívání celý sbor služebníků.

V obyčejném chodu života spokojuje se černoch se svým osobním fetišem. Jestliže však se hrne neštěstí na celý kmen; nastává-li všeobecná nouze, hlad, mor; hrozí-li válka — tu spěchají všichni ku knězi, aby jim vůli vrchního fetiše vyjevil. Tito kněží jsou nejprohnanějšími dryáčnickými, jaké jen svět nosí. S velice vážnou tváří berou od nich dary. Na to provádějí své kejkle. Obyčejně svatyně takového fetiše je hluboko v lese, na místě temném. Zde, když se posilní rozčilujícím nápojem, provádějí divoký tanec za pekelného křiku a hřmotu svých pomocníků. Tohoto tance zúčastňují se i prosebníci a v tomto všeobecném řevu pronášejí svá přání. Konečně v jakési exstasi šílenosti, což jest znamením, že fetiš vstoupil do kouzelníka, obdrží prosebníci dvojsmyslné odpovědi. Někdy je kouzelník odkáže na vhodnější čas a nutí je k novým obětem. Bývá-li vše bez výsledku, není to vina fetišova, nýbrž lidu, který buď nedbá předpisů, nebo svou bezbožností boha zatvrdil. Někdy zaviňuje nezdár tento nedbanlivost jich o kněze. A negr nese dary nové a nové. Někteří žongléři jsou dobrými břichomluvci, zvláště ti u jezera Tanganjika.

Do této kasty kněžské berou se tací, kteří jsou náchylni k epilepsii. I kněžky nacházejí se mezi nimi. Tato společnost kouzelníků tvoří tajemné bratrstvo, které je takměř v celé Africe střední rozšířeno. Dřevěné fetiše nalezáme i u Papuů a jmenují se „Korvaři.“ Tyto bůžky zhotovuje kouzelník ve stínu stromu. Obecenstvo kolem něho tančí a zpívá tak dlouho, až je fetiš hotov. Na to za hrozného volání a křiku volají do něho ducha. Vzývajíce ho sedí na bobku a předkládají mu oběti. U Polynesianů slují „tiki“ atd.,

Jak mohl povstati fetišismus? Na tuto otázku odpovídají nám naturalisté i křesťanství.

Naturalisté, kteří popírají stvoření a kteří pokládají člověka jenom za inteligentní zvíře, tvrdí, že je fetišismus pokrokem. Člověk se znenáhla vybavoval ze společnosti bratří svých čtyřrukých opů a povznášel se k náboženským ideám, které potom vlohami národu, polohou země, fantasií, přírodními zjevy nabývaly různé formy. A jeden takový druh je fetišismus.

Výklad křesťanský však zní trochu jinak. Křesťanství vidí v člověku obraz Boží a nikoliv němé zvíře. Člověk se jako zvíře nevyvinuje. Existence zvířete je pojištěna instinktem. „Jsem dalek toho — praví Schlegel — hledati počátek lidí ve zvířecím stavu; můžeme v tom jen stav zdivočení, odchylky viděti a poznati. To jest hypotéza, která vede od absurdum.“

Jak by mohl člověk vyniknouti nad zvíře? Tím, že ho naturalistická metoda povyšuje, popírá eo ipso svoji podstatu, svůj základ a své východiště. Fetišismus býti pokrokem nemůže, protože v nezměněné podstatě trvá do dnešního času v nemalé míře.

Původně byla víra v jednoho Boha, jak to stará náboženství dosvědčují. Indové měli Parabrahmu, Peršané Zervane Akerene, Číňané Schang-ti, Egypťané Ammona, Etruskové Tina, Slovaué Boga, Germané Alfadura. I u starých Řeků a Římanů existoval z prvu jeden Bůh.

„Čím více zpytují — dí výšejeomenovaný Schlegel — dějiny lidstva, tím více se přesvědčují, že zvedení a cudní národové vyšli od ctění jedné bytosti a že magická moc přírody teprve mnohobožství přivolala a konečně ve víře lidu duševní pojmy náboženské zatemnila.“

Byla to tedy cesta degenerace, úpadku a nikoliv pokroku, která uvedla lidstvo do náruče pantheismu. Monotheismus dostal hmotné zbarvení.

Původně byly přírodní síly, zjevy, obrazy výlevem jedné božské bytosti. Avšak idea jednoho Boha nemohla se působením smyslnosti, která lidstvo více a více ovládala, udržeti pouhým slovním označením. Bylo nutno voliti znaku — symbolu, který uváděl na paměť existenci a působení nejvyšší jedné bytosti. Ale časem zapomnělo se na tento božský živel, který byl do tohoto znaku vložen. Lid pokládal symbol za boha, on stotožňoval tedy znak s bo-

hem samým. V které periodě se to stalo, pro nedostatek zpráv nesnadno určit. O Egypťanech víme, že již za časů Ptolemeových platily symboly zvířat za bohy.

Dítě přírody je závislé na ní. Štěstí a neštěstí dere se na něho přírodou a v přírodě. Pro to ty mocné zjevy v přírodě živé i neživé budily v něm pocit nepatrnosti a vlastní podřízenosti. Duch jeho uděšen byl neschopen přijíti na příčinu této velikosti, což vzbudilo v něm náboženský cit. On je zbožňoval. A právě tato slabost a opuštěnost, s jakou se na zemi nalezal, vynutila mu i potřebu míti vlastního ochrance, který by jej v štěstí podpořoval a neštěstí zbavoval. A našel ho v těch trpasličích figurkách — fetiších.

Jaký dojem učinila Církev katolická na mne, anebo: nic pro oko, nic pro ucho!

Z vyznání bývalého luter. duchovního Rudolfa Haserta.

Kolikrátkoliv jsem šel po Warmbrunu, vždy jsem se vloudil ke mši svaté. Neb když Lutr ji veřejně v posměch uvedl a co ďáblovo dílo, co drakův ocas potupil: tuť musí dítky jeho, nechtějí-li za podezřelé považovány býti, k ní se jen vlouditi.

Před tím mne tam několikráte všetečnost přivedla. Díval jsem se na obřady a jejich přísný dojem objevoval se mi skoro co hnusný a strašný; nyní to bylo jinak. Závory ze srdce mého byly odstrčeny, mrákoty pochybnosti rozprášeny, srdce mé otevřeno. Vstoupil jsem tam s vírou, s toužebností a žádostí jako ona žena, protlačivší se zástupem, aby lemu roucha Páně se dotekla. (Mat. 9.)

První dojem byl takový, jak jej hraběnka Ida Hahnová popisuje.

Cítil jsem své rozčilení, zarosilo se to ve mně a bezděky kanuly mi slze, slze blaženosti. Těmto slzím musil jsem se později mnohem více diviti, an má tvrdá přirozenost těžce k slzím přichází.

Dále jsem pocítil při svaté oběti té pokoj nade všecken rozum, útěchu své mysli, souzvučnou rozčilenost a povznešenost, líbezný tah do neviditelného světa, volnost vše opustiti; což jsem nikdy ve shromáždění protestantů nepocítil i tehdy ne, když jejich nejlepší a nejpilnější prostředky, mocné kázání, celou svou sílu byli vynaložili.

Nevýslovná touha táhla ztracené dítko netoliko do domu Otce v nebesích; nýbrž také k matce blízké a viditelné na zemi.

Tak bezděky přišel jsem k poznání a tak mocně k cítění: že zde není lichá hra pro pověru a mrtvý skutek, že můj lačný po věčnosti bažící rozum nadarmo o další námítky se namahá.

Pán na zemi viditelně obcující prokázal se těm, jenž jeho slovům věřiti nechtěli neb nemohli, svými skutky co pramen života; a kdo jen lemu jeho roucha se dotknul, ten pocítil sílu života a požehnání z něho vycházející.

Tak jsem tu poznal a pocítil Boha-člověka neviditelné mezi svými, a církev co jeho svaté tělo. I kdyby později hlava a rozum můj o pravdě církve se nebyly přesvědčily; přece duše má a můj jasný živocit byl by nebyl zapřel nadpřirozené dojmy.

Slunce se prokazuje co královna přirozeného světa, který pod paprsky slunečními oživuje a vzrůstá, a každá v temném sklepe svůj vadnoucí život zakrněle trávící rostlina, kdyby to věřiti nechtěla, co se o divotvorné moci sluneční vypravuje, může to sama okusiti, jestli to za namahání hodné drží, vstoupením do záře sluneční; tak jest i církev slunečná žena milosti plného Boha, a pročez volám ku každému protestantu jako Filip k Nathanaelovi (Jan 1.): „Pojď a viz!“

Měj to za hodno, přemoz sám sebe a jdi na mši, a čekej u víře a v modlitbě, jaké dojmy na tě učiní; zkus sám, jak věčný Bůh co člověk zde přítomný okolo věznů, hladových, kulhavých a slepých mimo jde. Nabudeš jiných dojmův života, poznáš rozdíl mezi postavením pravdivého života a toliko líčeného života, života rozbouraného, zakaleného, zakrnělého.

Jiné dojmy života povzbudí také jiné myšlenky. Kdo opravdový život na se přijal, tu jej také pojme v myšlénkách a vysloví, je li totiž schopen myšlení a řeči.

Ano věřím, že každý na této cestě tak daleko přijíti může, že by sám si to řekl, co od jiných četl a slyšel o Církvi a co se mu nezdálo věrohodným a že by mu pak jeho vlastní rozum všecky vlastní námítky vyvrátil.

Jmenoval jsem dojem tento tichým. Protestanté obyčejně Církvi katolické předhazují, že oči baví a smysly zaslepuje. Já však jsem nebyl takovým způsobem od ní přitažen; na mne učinila dojem, ku kterému jsem žádných očí ani uší ani vůbec smyslů jakých nepotřeboval, ten dojem jest v kolně tam v Irsku, kde potají mše sv. se koná tentýž, jako ve skvostném chrámě sv. Petra v Římě.

Protestantské služby Boží přestávají, když člověk přestane slyšeti a ohluchne; an jest slovo tam jediným prostředkem milosti. A když ubohý člověk dokonce ještě oslepne a nemůže více písmo čísti, jaké pak má služby Boží?

Tak však to není v pořádku; Bůh ví i potom ještě k svým dítkám přistoupiti. Dítka cítí blízkost otce svého; ovce ví, že jest u svého pastýře; bylina kloní se k slunci; věřící, cítí a pozorují dojmy milosti a lásky blízkého a všudypřítomného Boha, byť jej ani neviděli ani neslyšeli. Písmo dí: „V Bohu žijeme, v něm hýbáme se a trváme; kde jsem, tam jsi vůkol me.“ (Žalm 139.) A zase praví písmo: „Bůh chce nejprv mezi námi bydleti, s námi obcovati a naším Bohem býti. On bydlí ve svatyni i v rozervaném pokorném srdci. Zde jest opravdově Pán, jak posvátné jest toto místo!“ (1 Mojž. 28. — 2 Mach. 3. — Zjev. 21.)

Jak může písmo tak mluvit? V prvním mluví o všeobecné všudypřítomnosti všemohoucího Stvořitele, od kteréhož všecky věci pocházejí; v druhém o zvláštní přítomnosti Syna, skrze něhož všecky věci jsou a který uprostřed nás bydlí, který již v Starém Zákoně bydlel ve Svatyni a ku kterému lid boží na všech místech tvář obracel ku modlitbě.

Toto Nejsvětější jest toliko v Církvi katolické; a kde jest to u nás protestantů? Nepřítel to ukradl! Máme všeobecnou přítomnost všemohoucího Stvořitele, ale se zvláštní přítomností milostivého Syna má se to asi takto:

1. Reformovaní (helveti) slyší o něm mluvit co o nepřítomném, když totiž kazatel není rozumář.

2. Luteráni (Augsburáci) slyší o něm blíže a zřetelněji mluvit, když totiž kazatel jest pevnověrec. Při svaté večeři myslí živě na zvláštní přítomnost milosti připovězené a touží po ní.

3. U katolíků jest ale On sám, oni mají Jej samého a přítomného plnou milostí; a i ten nejmenší věřící kněz a ten nejprísrnější rozumář nemůže Jej od lidí odstraniti a odloučiti. Ze všech poslanců mluví on Sám. (Luk. 10, 16.)

Jako tedy Bůh zvláště přítomným na zvláštních místech se ukázal, tak nacházíme též, že všickni lidé, židé, pohané, křesťané, vždy zvláštní místa hledají; jen my protestanté ne. A jako Bůh se své strany ve své milosti rozličné a viditelné prostředky má, aby se k lidem přiblížil, tak zase naopak lidé se své strany, aby se ve své vůli a myslí k Bohu přiblížili, uchopili na příklad obrazy a znamení, objímali a líbali kříž, schody u oltáře, ruce, šaty a ostatky svatých jeho dítek. Toto všecko mohlo nám protestantům jen směšné býti; my jsme mysleli, že se smíme Bohu jen v duchu klaněti; to že jest pravda a vše jiné jmenovali jsme modloslužebností. (Jan 4, 24.)

Účinky pseudo čili nepravé nápravy.

Nejvíce starostí nadělalo reformátorům předurčení. Je-li kdo předurčen od Boha, aby byl spasen, nač se má modlit, zpovídat, ba nač třeba křtu.

Dříve nechávali každému otci svobodno, zda chce křtít nechat neb ne, k zpovědi jít neb ne (Lutr. W. Alt. 1, 792.), že každý má právo kazat a svátosti udílet (2. 512. 497. 503.) Pak zase odejmuli tuto svobodu. Se všech kazatelů slyšel ubohý lid horlení nových kazatelů proti staré církvi, tito pak mezi sebou se hádali bez ustání.

Lutr přiznává ku konci života svého:

„Jest skoro tolik mínění jako hlav kazatelů. Šlechta, měšťani, sedláci rozumějí nyní lépe evangelium než já a sv. Pavel; jsou moudřejší a učenější než všichni faráři.“ (Valch 5.) „Všichni oudové jsou proti sobě, také my jsouce kousek srdce, trápíme se mezi sebou.“

Lid nepřicházel již více do kostela. Lutr: Co je z kalicha více chl . . . nenecháme, jak mnoho chtějí, nebývá skoro šest neděl svátost držena. (Wicll. evang. Lut. 46. Valch 5.) Zde ve vůkolí Wittemberga znám jen jednoho sedláka, který svou čeládku k slovu Božímu napomína, všickni ostatní běží přímo k čertu. Nepřichází skoro žádný sedlák do kostela a farář nemusí kazat, z čehož mají mladci radost. (Valch 9.) Vydán jest spis, jak se má služebník Boží voliti a dosaditi, každá obec sama bez ustanovení, to bylo teprv později zavedeno.

Tak vyhnali katolického faráře a s jinými ustanovenými dělali co chtěli. Nedávali jim nic, nechali je krávy a prasata pásti; ano docela žádných nechtěli. (Alt. 9.)

Při prohlídce v Markách se shledalo, že veliký počet kazatelů bylo krejčů, ševců, kominíků atd. (Gallas Branibor. dějep. 3, 146.) Volilo se, kdo měl dobrý hlas, to ostatní měl Duch sv. přidati a učiniti. (Alt. 2.)

Kurfirťovi psal Lutr: Ženské pohlaví jest tak pokaženo, že běhají za studenty do komor navrhující jim svou lásku; rodiče nechtějí již syny na studije poslat, řkouce; že jim tam na krk věšme ženy. (De Wette. Br. 5.)

Sám Lutr vyznal ještě toto pamětihodné: Kdyby mezi 2000 študenty ne 100 neb 200, nýbrž jen 2 neb 3 spravedliví bohoslovci byli: to by bylo již Bohu co děkovat! Pod papežstvím byli lidé jedním ďáblem posedlí, nyní ale jsou sedmi. (Kázání dom. Jen. 10.)

Jak mne jeden lutriánský církevní rada ku katolické církvi přivedl?

Z vyznání býv. luter. duchovního Rudolfa Haserta.

V roce 1850 v srpnu byl jsem se svou rodinou v lázních ve Flinsbergu. Tam nás navštívil můj švakr, superintendent a církevní rada Vedemann z Břeclavi.

Od mnoha let upadl do těžkých pochybností; kam jej však přivedly, to mi ještě nezjevil.

Jednou na procházce řekl mi bez obalu: „Církev katolická má pravdu.“

Slova ta udeřila do mne jako blesk, já stál tiše hledě naň jako na podezřelou osobu.

Myslel jsem: „Ty církevní rado církve lutriánské a můj švakře — tak daleko's přišel!“ Bylo mi jako kdyby posel satanášův byl přišel! Hlas však, kterým mluvil, byl tak pokojný, tak líbezný, tak beze všeho nároku a bez

všeho vybízení mne — že spozorovav můj nepokoj, chtěl odejíti — zatím mne přivábil a bylo to nejsilnější vybidnutí pro mne.

On se vzdal krásného postavení a obrátil se svému svědomí věren k lutriánům; prošel po mnohá léta v těžkých pronásledováních skoro všechny krajiny bez oddechu a pokoje, a konečně po mnohém hledání a zápasení, po těžkých obětech, když strávil svou nejlepší sílu a u cíle býti myslel, odpočinouti si v lásce, kterouž u obce své v největším stupni požíval, vidí se sklamána a ošizena jako dítě vyvržené ze sladkých snů a krásných vyobrazení do přísné zkušenosti; vidí: „Není to tak, jak jsi kázával; ti, kdo se na tvé slovo spolehali a ty sám nevejdeš toliko vírou do nebe, nýbrž dítky milosti musejí počet klásti z darů milosti, jež zanedbaly; z každého prázdného slova a nepotřebného vzezření (Mat. 12, 36) a dokud posledního halíře nezaplatíš (Mat. 5, 26); nic nečistého tam nevejde a bez svatosti nikdo neuzří Pána Boha (Žid. 12, 13.); jest očistec; a ty zde na zemi ještě nejsi také v čisté církvi!“

Chtěl jsem jej těšiti a hleděl jsem to nejdříve námitkami a vyvracováním. On byl ale již se všemi námitkami hotov a vnitřně již mnohem více prodělal.

Byl jsem roznícen a podporoval mne v tom brzy jiný spolubratr, jenž nás též navštívil. Slyše ale mé námitky opakovat a pronášet od jiného, počínal jsem viděti, co znamenají; a podivný mi byl pokoj a jasnost, s kterou Vedemann všechny tajnosti rozluštil, a naproti tomu nepokoj a roznícenost, s kterou druh poznovu tajnost dělal a věc zamotával.

Poznáváje v soudruhu sám sebe, počal jsem sobě samému nedůvěřovati; i předsevzal jsem si bádati, zdali zde v základě skryto nevězí šálení a mámení, které se nechce nechat znepokojovati, které se uraženo cítí a které se tváří, jako by povzbuzeno a rozčílono bylo. Neb kdo skutečně pravdu má, ten má klid a pokoj v sobě i s jinými — u pravdy jest také láska.

Můj odpor byl napotom klidnější, pořád slabší a konečně umlknul.

Vsál jsem tedy vidiny svého švakra dychtivě do sebe, on se zdál velmi upokojen, že našel nádobu, do které dlouholetým bádáním a prací vynalezený poklad vysypati mohl.

Ach! ač nyní ještě nevěděl, měl jsem já býti dědicem jeho nejlepšího jmění!

Neb několik měsíců později položil se již na smrtelné lůžko: Tu jsem mu ještě psal:

„Nemohu věřiti; u veřejí zaslíbené země a jen se zdál jako Mojžíš zřítí!“ —

On byl také k tomu kroku odhodlán, vyslovil to mně a jiným; každý může jeho psaní u mne čísti. Já jsem to psal veřejně a uznalo se pak za povinnost hanbu jeho (jakou u svých souvěrců tímto přechodem k víře katolické by klidil) kryti a záciloniti; já však naopak měl jsem to za povinnost, jeho čest odkryti, a nezpokojuji zemřelého v pokoji jeho, velebě Boha a jeho milost v něm, kteráž věrnost jeho odměnila pravopřavým světlem. On jest zajisté příkladem mnoho ubohých ztracených ovcí i také ubohých pastýřů nemohoucích v tiché toužebnosti po stádcí Kristovu zábradlí vezdejších poměrů prolomiti, těm teprv na onom světě úplné uspokojení za podíl se dostává.

Tři týhodny zůstali jsme ještě pospolu. Smýšlení jeho pojímalo mne pořád vic a více, neb jsme vždy velmi souhlasili.

My jsme se milovali, my jsme jeden druhého, jak on mi sám se přiznal, doplňovali.

Protož věřím, že milost Boží tohoto posla vyvolila, aby u mne vchod věci připravil, o kteréž by mi žádný tak snadno začítí nebyl směl.

Připravila mně ale již milost, že jsme viděli, a protož také nalezl posel její všudy přístup. Neb každý obrat v pravdě jest jen milostí Boží možný; my lidé můžeme toliko po šlépějích milosti jíti a na její kynutí pozorovati.

Světla paprsek shůry byl na mne vylit, počal jsem vše jinak nahlížeti, jak? to mi ukázal můj posel.

Hluboká a přec sladká zádumčivost vloudila se ve všechny naše rozpravy a pozorování. Flinsberg leží uprostřed vysokých a pustých vrchů. Při každé procházce musí se namahavě jíti nahoru; divá voda šumí s vrchu dolů, zasmušilé jedle a olše vidíš zde místo radostných květin, slunce zde pozdě vychází a časně zapadá, mlha a studené větry naplňují často údolí.

Zde jsme spolu seděli jednou při jasném večeru a dívali se jako ostatní hosté jediným mezi vysokými zděmi otvorem dolů na utěšenou krajinu. Nad ní na jedné skále stojí Greifenstein; u nás již slunce nesvítilo, tam ale vše trpčelo se v nejlíbivějším světle. Jako tato pustina přicházel mi můj stav a já co ztracená ovce. V mé duši povstaly vzdechy jednoho básníka:

Ach! z propasti těchto dolů,
jež studená kryje mha,
kž bych vznést se moh nahoru,
ó! jak šťasten byl bych já!
Uzřel bych tam krásná sídla,
věčné hory, věčné zelené,
kdybch perutě měl aneb křídla,
na ty hory zaletěl bych nadšeně!

— — — — —
Tam na horách!
Tam bych byl rád!
Tam slunko tak jasně svítí,
tam čerstvou vůní dýše kvítí;
tam na horách, tam bych byl rád!

I nám byla také ještě vyhlídka otevřena do slavného království, do krásného města Božího, jež Petrova skála od starodávna ovládá.

Tak se mi stala i příroda kazatelem se svou jímající obrazořečí. I ve snu mne bavila tato krása Církve zobrazené přírodou.

Časně ráno, když jsme sestupovali ke studni, počnalo se sice daňti v našem údolí, ale ještě scházelo světlo sluneční, obyvatelé krajiny vůkolní již mile ozařující, po němž jsme my také toužili. Tu jsme mluvili o dnu, jež by asi protestanté ještě měli, u studně pak o sedmi pramenech, o sedmi darech a posvěcení Ducha sv., tam se nám vyjasnilo. V. B.

H v ě z d a j i t ě r n í.

Napsal Ant. Plaček.

(Pokračování.)

Právě, když byla Růženka z Brna přijela prodal baron Lesonický panství bučické a soběšické knížeti Jablonovskému, bohatému šlechtici polskému.

Nová vrchnost přijela na panství a ubytovala se v Bučících v tamnějším zámku s četným komonstvem. Byl to veselý život v Bučících. Myslivců, lokajů a komorníků, kočárů, koňstva, ohařů a chrtů se jen hemžilo, neboť kníže pán vedl hlučný a nádherný život; při tom byl povahy mírné a přísné katolických mravů. Na hranicích Soběšických, tam kde začíná hájemství bučické stojí u samého břehu potoka mohutná lípa, jež své větve na vše strany rozkládá a stinnou besídku tvoří.

Zámecká vrchnost sobě místečko toto zvlášť zamilovala, utvoříc kolem lípy malý park. Kníže pán dal na silný peň lípy zavěsiti překrásný obraz

Bohorodičky, představující hvězdu jitřní. Přes potok vedla úzká lávka s vetším zábradlím, po které občané soběšičtí k úřadnímu řízení do Bučic chodili. Vozová cesta byla asi půl hodiny od lávky vzdálená, kde se nalezal kamenný most. Kniže pán dovolil svým poddaným, aby sobě času nedělního a svátečního pod lipou, již vůkolní lid jitřenkou nazval, od práce odpočinuli. Tak bylo v sváteční dny času letního u jitřenky veselo. Sousedé z vůkolních vesnic velmi rádi se pod lipou scházeli a sobě o běžných věcech porozprávěli. —

Růženka chodila do Bučic každé neděle a každý zasvěcený svátek do kostela a neopomenula nikdy důstojnému panu faráři návštěvu učiniti. Obyčejně zůstala ve farnosti přes oběd, pak šla na odpolední služby Boží a ztrávila takto dny sváteční ve společnosti ctihodného stařečka, svého učitele a duchovního rádce. —

Byl úmrtní den nebožky Boženy.

V Bučicích vyzváněli slavně k dopoledním službám Božím, neboť Církev svatá slavila dnes svátek „Na nebe vzetí nejbhlahoslavenější Rodičky Boží Marie Panny“, a z přifařených osad spěchali nábožní farníci, aby nezameškali nejsvětější nekrvavou obět novozákonní a kázání.

I Růženka vyšla ráno z domu, by se k nábožným věřícím připojila. Byla jedinou katoličkou z obce soběšické a proto si tím více dávala na tom záležeti, aby co nejprísněji veškeré náboženské povinnosti plnila. Modlila se cestou růženec a nežli se nadála, byla u lávky. Měla v úmyslu pomodlit se pod jitřenkou, u obrazu Bohorodičky, za zesnulou matičku; do kostela bylo dosti času. Když byla lávku jako laňka přeběhla a chtěla pod stinné loubí rozvětvené jitřenky vkročiti, stanula náhle u pěšiny a zůstala podiveně jako socha státi; co spatřila, vechlo ji temnou červeň do obličeje. Tam před obrazem Bohorodičky klečel mladík v oděvu mysliveckém, pohřížený v hlubokou modlitbu.

Štíhlá postava švarného juna měla cosi vznešeného do sebe a Růžence se zdálo, že se jí objevil princ z čarovné říše bájek a zlatých zámek. Tak asi vypadají cherubové a serafínové, klanějící se Hospodinu — toť anděl v lidské podobě. Takové asi myšlenky provívaly nitrem jejím. Hleděla naň chvíli utajeně, aniž sobě troufala vydechnouti. Tu mladík vzdychl a zvolal hlasem, zbožnou vroucnost projevujícím: „Hvězdo jitřní, útočiště všech opuštěných, opatruj a ochraňuj mne zde, jako jsi až dosaváde rod náš ochraňovala!“

Tu uznala Růženka za vhodné odejiti, by jí neznámý mladík nezahlídl — ; co by si byl o ní pomyslel — a pak byl též svrchovaný čas do kostela. Vzchopila se a spěchala lesní pěšinou do mírného vrchu, březím porostlého, a nežli se nadála, stála na prostranné návsi bučické.

Obyvatelstvo přifařených obcí stálo před útulným kostelíčkem s kulatou věží uprostřed návsi se rozkládajícím a vítalo se na vzájem. Tu zaseptalo několik osadníků: „Velebný panáček již jdou,“ a vše se hrnulo do kostelíčka, který byl v několika minutách zbožnými farníky téměř přeplněn.

Růženka věnovala dnešní pobožnost mešní památce zesulé matičky a pohřížila se v pobožnou modlitbu, tak že ani nezpozorovala, že konec mše sv. nadešel, a teprve když zahlaholil staročeský chorál: „Otče náš, milý Pane,“ ze stérých úst klenbou chrámovou, vzpamatovala se a naslouchala nábožně slovům důstojného pastýře.

Po vykonané pobožnosti a uděleném požehnání počal se malý chrámček prázdniti; posvátné zvuky varhan umlkly a velebné ticho rozhostilo se pod klenbou chrámovou.

Pod kůrem stál, jsa o sloup podepřen mladík v mysliveckém stejno-kroji. Růženku bodlo divně u srdce, když do jeho snivých, modrých, hlubokých očí pohlédla; zapýřila se, a sklopíc hlavu, spěchala okolo štíhlého myslivce ze stánku Božího.

I švarný jun zahleděl se pln úžasu na něžnou postavu Malinovic Růženky a přistoupiv k jedné ženě, která opodál stála, otázal se jí na dívku z chrámu vycházející. Tu se dověděl, že jest to jediná dcera zemana Malince ze Soběšic, který velmi zámožný jest. Myslivec ženě poděkoval, spěchal z kostela. Růženka však již nespátril.

Mladý myslivec přijel na panství se svou vrchností a byl přidělen za příručího k lesnímu úřadu bučickému; byl mu přikázán revír soběšický. Byl rodák z kraje táboorského v Čechách a jmenoval se Bohuslav Hlavníčka. Rodiče jeho byli zámožní rolníci a měli ještě starší syny Františka a Vojtěcha. Vypravovalo se o něm, že je ze zbožné rodiny katolické, která jest vroucí ctitelkou nejsvětější Panny a Rodičky Boží. Nebeská královna prý jeho otce, ještě když dítětem byl, od jisté a neodvratné smrti zázračně zachránila, a tu všickni členové rodiny této berou útočiště ku královně andělů — k hvězdě jitřní. Tak jsme viděli statného Bohúslava pod jitřenkou před obrazem Boho-rodíčky klečeti, a vroucně se modliti.

Bohuslav šel nerad do Bušic, zaslechnuv, že se na panství mnoho helvétů nalézá; když mu však otec do Polska, kde se svou vrchností dlel, psal, že jest matčin bratr v Bučících farářem, zaradoval se velice.

Nalezal se již celý týden v Bučících a nemohl pro přílišný nával práce doposud strýce faráře navštívit, ponechávaje si návštěvu na některý sváteční neb nedělní den. Dnes bylo tak příjemně, tak volno v Boží přírodě, ký div tedy, že si Bohuslav hned časně z rána učinil vycházku k jitřence, nevěda, že se stal nevinnou příčinou, že Růženka na faře panu faráři na jeho otázky zmateně odpovídala. Vkradl se nevědomky do srdečka jejího, a zapadl do něho, jako dýmánek do zlata; — ubohá, nevěděla, že doutnajíc jiskra brzo v prudký plamen propukne.

Starému pánovi to bylo velice divné, že jindy tak švitořivá a veselá Růženka se stala dnes málomluvnou; přičítal to však vzpomínce na zesnulou matku.

Tu bylo zaklepano na dvéře, a po obvyklém vyzvání vstoupil Bohuslav do jizby. Zarazil a začervenal se jako pivoňka, spatřiv slícnou, rozkvétající Růženku u strýce faráře, tak že nemohl ani slova ze sebe vypraviti. Též i s Růženkou se stala veliká změna. Zbledla jako padlý sněh, pak jí líce náramně zahořely, srdéčko jí přestalo tlouci, pak opět tak prudce zabušilo, div že neklesla. To vše dobře starý pán pozoroval a aby učinil trapnému výjevu konec, popošel o dva kroky ku předu, otázal se vlídně Bohúslava po příčině jeho příchodu.

Bohuslav zmužil se tak dalece, že mohl vykoktati ze sebe slova: „Velebný pane strýčku, jsem synem Františka a Marie Hlavníkových z Kamena, a —“

„Drahý hochu, pojd na mé srdce Bohúslave, tuším — tys statným jonákem,“ přerušil farář jeho řeč, a rozevřel náruč, do níž se Bohuslav radostně vrhl.

„Kde jsi se zde, na družné Moravě, vzal, myslil jsem, že jsi v Polsku?“ pravil farář srdečně.

„Ano, až do nedávna byl jsem ve Višňové; nyní jsem přidělen zdejšímu lesnímu úřadu za příručího, což jest mi dvojnásob milé, ježto budu na blízkou vám, velebný pane strýčku, jehož si tak mnoho vážím.“

Po vřelém uvítání byla Růženka Bohúslavovi představena a brzo rozproudil se živý a přátelský hovor. Bohuslav ostal přes oběd a při milé společnosti setrval do požehnání. Růženka se s počátku stranila a byla malomluvnou, poznenáhla však se vmísila v hovor, aniž věděla jak. Její úsudek, třebaž o sebe malichernější věci, naplnil Bohúslava pravým obdivem, neboť mu ani ve snách nepřipadlo na mysl, že by v malé víšce, vzdálené života velkoměstského, mohl naléztí dívku, nad svůj stav tak vysoce vzdělanou. Toť bylo prvé setkání se mladých lidí.

Růžence a Bohuslavovi nastaly dnové štěstí. Dvě mladých duší se zblížilo. Byli sebe hodni. Oba byli prodchnuti týmž citem pravé zbožnosti a nevinnosti, oba byli vroucí ctitelé nejsvětější Rodičky, a setkali se častokráté pod jitřenkou a zažili v modlitbě k Bohorodičce pod stínem staré rozvětvené lípy chvil nejblaženějších. Zde dověděla se Růženka od Bohuslava o záračném zachránění jeho otce nejsvětější Pannou, jakož i že se narodil v Kameně v Čechách a jmenuje se Bohuslav Hlavnička. Růženka vypravovala Bohuslavovi opět na vzájem osudy své matičky a své vlastní, a tak nahlédli jeden druhému do srdce a odhalili tak celé nitro své.

Známost mladých lidí nezůstala dlouho tajemstvím. Jednoho večera kráčel Malinec z Bučic a překvapil Růženku s Bohuslavem pod jitřenkou, ani pěli k počtě Bohorodičky píseň „Hvězdo jitřní.“

Překvapením zůstal u lávky státi, stíraje si s čela pot. Za hodnou dobu zašeptal: „Tedy proto nechce o našich hoších ani slyšeti.“ a ubíraje se po lávce, rozumoval: „Hm, hm, to se nehodí do mého krámu, z toho mračna nebude děšť. Kdo by se to byl do toho svatouška nadál, potom věrme někomu.“

Když byla Růženka domů přišla, očekával ji otec v pokojíku a tam ji pozdní chození do lesa vytýkal a jí co nejrozhodněji večerní toulky zakazoval.

Růženka uhodla ihned, kolik uhodilo, pročež pranic nezapřela a pravila: „Drahý otče, musíte odpustiti mně, že jsem se vám nezmínila o jedné věci. Náhodou nebo božským řízením poznala jsem šlechetnou povahu jednoho jinocha, pročež jsem s ním přátelství uzavřela. Musím se přiznati, že cítím náklonnost k jeho zbožnému, dobrému srdci, a proto chci vás, milý tatínku, prositi, byste mé známosti na překážku nebyl. Přiznávám se, že, budu-li voliti někdy druha na cestě životem, nevyvolim jiného, leč dobrého, zbožného Bohuslava.“

„Jakého Bohuslava?“

„Víte-li již začátek, vězte také konec. Miluji Bohuslava vroucně, s celým horoucím zápalem svaté lásky —“

„Ale u všech všudy, kdo je přece Bohuslav?“ rozkřikl se netrpělivě Malinec, a Růženka pokračovala:

„Miluji Bohuslava Hlavničku, příručího při lesním úřadu —“

„Hlav ničku!“ rozkřikl se Malinec.

„Ano, Bohuslava Hlavničku.“

„Je Moravan?“

„Nikoliv. Jest rodem z Kamena u Pacova, v jižních Čechách, kde jeho příbuzní bydlí. Avšak, co jest vám, zbledl jste nápadně, tatínku, zvolala pečlivá Růženka, přiskočíc k Malincovi, jenž se musel stolu chytit, aby neklesl.

„Eh, nic to není, — dobrou noc,“ a bouchl prudce dveřmi a ubíhal z domu do temné noci.

„Hlavnička z Kamena? toť bude zajisté syn! Růženečkářového bratra — neboť sám žádných dětí míti nemohl, utopil se v studni a shnil tam jako vrbový pařez. Aby jej byl někdo živého ze studně vytáhl, není ani možné. Tak to asi bude. Prokletý růženečkář, ještě cítím onu ránu, však mu přišla proklatě draze, ha ha!“ Tak rozumoval Malinec spěchaje ku předu, a nežli se nadál přiblížil se k lávce. Chtěl jít pod jitřenku sejmut obraz Bohorodičky a hodit jej do potoka, by se Růženka ještě více po těch modlářských věcech nevášnila. Sotva že však učinil první krok na lávku, ucouvl hbitě zpět, neboť spatřil švarného jonáka Bohuslava Hlavničku u prostřed lávky státi.

Modlil se na hlas, podepíraje se o vetché zábradlí, domnívaje se býti samotén. Byl pohřížen v zbožné rozjímání čtrnáctého tajemství svatého růžence a vzdechl zbožně: Zdravas Maria, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná jsi mezi ženami a požehnaný plod života tvého Ježíš, který tě, Panno, na nebe vzítí ráčil“, a dodal: „Blahoslavená Panno, matko milosti, nedej v hříších umříti bez lítosti, poslední ať jsou slova má: Ježíš, Josef, Maria! V těch

slozech chci umřít a na věčnost odejít. Svatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné, nyní i v hodinu smrti naší. V boji stůj Matičko při mně se Synem svým, ať šťastně skonám a se dočekám v nebeské vlasti neskončených slastí. Hvězdo jitřní, stůj — ah! — oro“

Spuchřelé zábradlí povolilo, jsouc násilně někým ze země vytaženo, a Bohuslav se sřítíl střemhlav do vody, která, vysoko vystříknouc, se nad ním zavřela.

Malinec stoje na břehu, zachechtal se divoce: „Jeď do pekla, růženečkáři, ty mně zde více strašit nebudeš, ha ha!“

„Ba nebude, kmotře,“ ozval se za ním hřmotný hlas souseda Kutila. „Však se můj Jiřík něco nazlobil, když zpozoroval, že se Růženka s tím modlářem schází; nyní bude mít k ní alespoň cestu otevřenou, haha!“

„Co že?“ osopil se naň Malinec.

„Inu, udat vás nemyslím, kmotře, že jste se vši silou o zábradlí opřel a i s kulem ze země vyrval, toho mne Bůh uchovej, vždyť jsme souvěrci, a o jednoho růženečkáře méně nebo více, to není taková škoda, vždyť udělal mému Jiříkovi místo u Růženky. Namáhal jste se však, kmotře, slyšel jsem vás hekat až od buku, mohl jste se mi svěřiti, byl bych vám pomohl. No, teď bude alespoň ruka v rukáve, kmotře, podejmež si ruce!“ a Malinec, nevida zbytlí, pohlížel na Kutila vytřeštěným zrakem, podal mu bezvolně ruku.

IV.

Na faře v Bučicích leží nemocný. Lékař ze zámku chodí do fary dvakrát denně a kroutí vždy povážlivěji hlavou. Starý farář, celý utrápený a zarmoucený, sedí v lenošce u lůžka nemocného a modlí se v latinském breviáři. Tázavě pohlíží k doktorovi, ale tento krčí ustavičně rameny.

Kdo jest nemocen?

Bohuslav ztrativ převahu, zvrátil se do vody a ztratil vědomí. Potok byl dosti hluboký; náhlý pád přivodil mu velké poranění na hlavě. Když se z omráčení svého probal, ležel pod rozvětvenou jitřenkou; jak se tam octl, nevěděl. Zrak jeho hledal spanilou tvář Nejsvětější Panny, a on, namahaje se, hleděl povstati. Zde stála v koutě jeho brokovnice; dosáhl ji pracně, chopil se jí oběma rukama a on podpíraje se o ni, sklesl na smrt umdlen na kolena a zvolal: „Hvězdo jitřní, o—ro—duj“, a sklesl opět bez vlády k zemi. Tak jej našel hajný Volavka a dal jej dopravit do fary, ježto do lesního úřadu bylo příliš daleko.

Hodný a zbožný mladík tonul mezi životem a smrtí; konečně však zvítězila mladost nad zhoubnou nemocí a lékař prohlásil, že bude nemocný při životu zachován, arci že hned tak z lože nepovstane.

Co Bohuslav se smrtí zápasil a téměř o sobě nevěděl, odehrával se v Soběšicích u Malinců jiný děj.

Jediná dcera ze statku bude mítí svatbu s mladým Kutilem. Vše, co ubohá Růženka vymohla, bylo, že se oddavky měly odbývati v kostelíčku bučickém. Starý Kutil nechtěl o výmince této ani slyseti, neboť byl církevním starším, a tu nechtěl takovou hanbu úřadu svému způsobiti. Napřed hrozil, že se svatby nebude nic a pak že Malinec uhlídá, co starý Kutil umí; když pak odpor mladé dívky zlomiti nemohl, svolil k výmince této, prohlásil však veřejně, celý svatební průvod půjde jen až k lávce a odtud že se do bučického kostela odeberé jen ženich s nevěstou, mládenec s družičkou a oba svědci. Nikdo prý nedokáže starého Kutila donutiti, by jen práh modlářského kostela překročil. Též starý Malinec se v tomto smyslu vyslovil, nebo i on byl „presbytérem“ a neobstál by před svými souvěrci.

Za těchto okolností chystali se v obou rodinách k klučné veselce.

Růženka vüchhledě chřadla, růžové líce a malinové rty zbělely jí jako padlý sníh, a ona se potácěla z místa na místo jako pouhý stroj, a zadumčivě rozhlížela se kolem, jako by se s milým místečkem loučiti chtěla.

O nehodě, jež miláčka jejího stihla, slyšela z úst ctihodného faráře, jenž tvrdil, že ruka zločinná Bohuslavovi v chladném potoku hrob ustlati chtěla. Po otcově rozmluvě otevřela Růženka faráři své srdce a sdělila mu otcův strašný zločin. Starý farář se zamlčel; patrně bojoval u nitru svém krutý boj, pak ale vložil své ruce na hlavu její a požehnav ji, vzdánil se mlčky. —

Růženka předstírajíc chorobu, žádala mladého Kutila zdvořile, avšak zcela určitě, by k nim večer nechodil a jí potřebného klidu popřál. Stalo se jí po vůli.

„Jen až bude má,“ říkával Jiřík, „pak bude muset tančiti dle naší vůle; její modlářské zvyky a obyčeje vyženu jí již z hlavy, avšak ona bude brzo jiná.“

Dlouho do noci klečivala ubohá oběť, věnující blaho své zločinu vlastního otce, před obrazem matky Páně, trvajíc na modlitbách. Modlila se za spásu otce svého, prosila o pomoc a o sílu, by soužení na ni seslané statečně nésti mohla a volajíc zesnulou matičku, vzpomínala na její poslední rozloučení se s ní.

Aniž by se byla nadála, nadešel den sňatku.

(Dokončení.)

D r o b n o s t i .

Několik slov o rytířích a řádech se stanoviska katolického.

Nemysliž si laskavý čtenář, že budu jej unavovati něčím, co již dávno zná, neb o tom četl a slyšel. Tak, jak to podávám v následujících řádcích, s těžší bude to někomu známým. Kdy vzniklo staré rytířství? Pakli odložíme — zcela po zásluze — stranou bajky Francouzů a Angličanů, kteří nejvíce o tom se rozepsali, můžeme s jakousi určitostí označiti dobu Karla Velkého za původ starého rytířstva. Jest o něm známo, že pasoval syna svého Ludvíka I. v Řezně na rytíře způsobem velice jednoduchým a zajisté starobylým, vzatým z obřadů církve katolické při udílení sv. biřmování, totiž mírným (dle svědectví jiných však vydatným) políčkem. Avšak z toho ještě nevysvitá, byl-li Ludvík I. prvním rytířem v říši francé, či byl-li jím někdo jiný; jenom tolik víme, že tento nástupce velkého císaře s historickou oprávněností může býti nazýván prvním evropským rytířem, neboť v dějinách nelze ani jediné stopy se dopátrati po někom druhém. Že Karel Veliký sám rytířskou důstojnost nezaujímal, o tom není sporu, — u stolu jeho mělo sice více tak zvaných rytířů účastenství, ale to všecko jest pouhou pověstí, tak jako onen rytíř Roland, o němž, jakož i o rytířích Artušova stolu, celá řada poetických svědectví po ruce nám sice jest, přes to vše nebyl ničím jiným, než záhadnou bájí.

Z čista jasna však shledáváme se ještě v témž století s celým pokolením rytířů, rozšířených po všech zámcích a hradech, a zvláště to byla země Franků, kde rytířstvo nejrychleji nabylo jakési konkrétní formy. Zde na těchto tvrzích vyvinuje se staré kavalírství velice zdárně, zde dospívá v jakýsi druh šlechty, ano časem jako nejdokonalejší výkvět její. Zde počíná vychovávat se příští rytíř: bývá to šlechtický hoch, který k cizímu rytíři jako páže (damoiseau) bývá dán do učení, aby zde takřka řemeslně vzdělal se ve všech počátcích rytířství: totiž aby vycvičil se v náboženství jako základu všech věcí, dvorským mravům, službě u paní, slabých a starých mužů, později jako jinoch cvičí se ve zbrani a v druzhíně svého pána má příležitost poznati spůsoby rytířské a pak teprve, dokonale se seznámiv prakticky i theoreticky se zařízením a přednostmi rytířského stavu, jakož i s povinnostmi jeho, bývá přijat do vyšší společnosti šlechtické a za panoše (ecuyer) povýšen; zde bývá v galantnosti a uhlazeném chování docvičen a nezřídká i s vědami a uměními středověkými seznámen (trivium a quadrivium),

až konečně dojde toho kýženého stupně rytířské zralosti, že svým pánem a mistrem, pakli věrně, poctivě a ctnostně po celý čas svého učení se choval, aneb jiným proslulým rytířem, hrabětem, neb knížetem na důstojnost rytířskou povýšen byl. Od té chvíle obýval vlastní svůj hrad, byl zakladatelem nové rodiny a jako člen druhého stavu bral podíl v záležitostech zemských, provinciálních, župních.

Až potud bylo rytířstvo stavem vojensko-šlechtickým. Tu však pošaly se tvořiti mezi rytíři ještě zvláštní spolky či řády, všechny v základě svém s tímže rázem: jako ochrana náboženství, utiskovaných, nešťastných, chudých, vdov a sirotků, jako mužná obrana práva proti každému bezpráví, vždy však se zvláštními vedlejšími účeli, jak to poměry tehdejších dob vyžadovaly a jak z přirozenosti srdce lidského samy vznikaly; tak povstalo celé množství zvláštních řádů rytířských, mezi nimi mnohé s prapodivnými cíli a účeli a velmi často i s burleskními názvy, jako na př.: řád labutě, psa a kohouta, řád boty, medvěda, bláznů, přemoženého draka atd. atd. Můžeme s určitostí přijati, že tyto zvláštní řády vznikly asi za 100 let po Karlu Velikém. — Pakli byly mnohé malichernosti příčinou vzniku těchto řádů, daly vážné doby X. XI. a XII. století podnět ku vystoupení velkých, mocných, vojenských řádů rytířských, jichž účelem byla zvláště křížová tažení do sv. země. Náboženství, kteréž bylo vždy základem rytířství a jehož hájení bylo stále nejsvětější povinností kavalírů, úplně pojalo v sebe celé rytířství a výsledkem toho byly obrovské snahy křesťanského světa k potlačení vždy hrozivěji vystupujícího pohanstva a k vydobytí svatého hrobu, který již dávno přestal býti pod zvláštní ochranou východo-římské říše. Tím vstoupil původně jen společenský řád rytířský také na ohromné pole politické působnosti a tu dán podnět ku založení čtyř mohutných řádů rytířských: Johannitů, německých rytířů a templářů, — když byl k tomu položen základ nejstarším řádem rytířů Božího hrobu, který však nikdy nepovznesl se k té moci a lesku, jako ony jmenované tři řády. Dle vzoru těchto čistě vojenských řádů vzniklo a utvořilo se pak celé množství jiných a hrálo po celou dobu středověku zvláštní, mnohdy vynikající úlohu ve svých omezených kruzích. Tak povstaly řády sv. Jiří, holubice, sv. Jakuba, měsíčního svitu, matky Boží, sv. Petra a Pavla, lilie, kladiava a obruče (u nás v Čechách), až k řádům: amarantovému, lásky k bližnímu, šlechtivosti, vytrvalosti, unie holandské, řádu vějíře, kteréžto všechny byly založeny panovníky různých dvorů knížecích a určeny pro jejich okolí. Tak pokračovalo až ku konci XVIII. století. Od té doby pak přemnohé z nich rychle zanikaly, jiné potrvaly až po dnešní den, ale živoří a jsou mnohdy pochybné ceny. Skutečně existují a oprávněny jsou nositi název rytířských řádů staré katolické řády Johannitů či Maltánů, německých rytířů, božího hrobu, pak všechny papežské a ony katolických států, konečně pak též řády ruské, pruské, anglické, švédské, jakož i některých menších křesťanských zemí. Turecké, perské a pohanské řádové odznaky nemají pro rytířství pražádné ceny. W.

Obsah „Obrany víry“:

O fetišství. (Podává Vincenc Drbohlav.) — Jaký dojem učinila Církev katolická na mne, anebo: nic pro oko, nic pro ucho! (Z vyznání bývalého luteránského duchovního Rudolfa Haserta) — Účinky pseudo čili nepravé nápravy. — Jak mne jeden lutriánský církevní rada ku katolické církvi přivedl? (Z vyznání bývalého luter. duchovního Rudolfa Haserta) (V. B.) — Hvězda jitřní. (Napsal Ant. Plaček.) — Drobnosti.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 61—64.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Sv. patronové čeští a vlastenectví.

Sebral Jos. Prášek.

Vlastenecký spisovatel díla: „Drahé kameny z koruny svatováclavské“ píše v předmluvě své takto: Když před tisíci lety mrákota pohanských bludů a hříchů skoro všecku naši vlast pokrývala, přichvátali poslové Boží, sv. Cyril a Methoděj, s jasným světlem učení Kristova, zrušili modly, povýšili strom sv. kříže, a na tom stromu života počalo národu našemu zrát ovoce spasení věčného! A tu vzbudil Bůh v národu našem rekyni sv. Ludmilu, nadchnul hrdin sv. Václava, sv. Vojtěcha, sv. Jany, Nepomuckého i Sarkandra, kteří svou, v púcte o katolickou víru a spravedlnost, vyлитou krví zvlažovali vinici Páně, by hojnější vydávala úrodu. Mnozí, jako sv. Prokop, Ivan, bl. Anežka pod korouhví Kristovou v tuhém, prodlouženém zápasu nad tělem, světem i ďáblem zvítězivé, nápodobili statečnost mučenníků a nevinnost andělů. Všem pak plápolalo srdce milostí k bližnímu, všici obsypávali přátele i nepřátele kvítím milosrdných skutků. Ačkoliv tak všici bližnímu v tělesných i duševních potřebách pomahali, přece pak o duši jeho tím více dbali, aby ji na věky blaze bylo. Oni svým *moudrým, líbezným a nábožným* obcováním mnoho krajanů svých Spasiteli našemu získali a touž měrou Jeho království po vlastní naši zvelebili. Byli to zajisté služebníci i služebnice Bohu milí, praví to miláčkové Boží.

Že Bůh laskavým okem na ně pohlížel, dokázal tím, že jejich oběti, modlitby, almužny i práce vděčně přijímal. Oni to byli, kteří kajcností svou spravedlivý hněv Boží ukrotili, že Bůh mnohým poshověl, a že uchoval leckdys celý národ náš pohrom obecných, a vychvátil jej z neřesti záhubné. Ano, dokavad na zemi lkali, k Bohu volali, vyslyšal Bůh rád jejich přimluvu; když pak doputovali, a On přijal je v stánky věčné, přidal prosbám jejich moci i důrazu.

A náš dobrý lid český znal tyto dobrodince své, často za živa, jako k sv. Prokopu, k nim o přimluvu u Boha se utíkal, hlavně ale hned po blažené smrti jejich je jako své ochrance na nebi ctíl a za pomoc u Boha vzýval, jim ku počtě slavnosti slavil a nádherné chrámy stavěl. Zvlášť, když naše drahá zem česká v nebezpečí a neštěstí se nalezala, tu vidíme, jak zbožní předkové naši zvlášť horlivě k sv. patronům utíkali se. A vskutku, čím větší neštěstí bylo, tím větší bylo i volání k nim, a tím jistší i pomoc od Hospodina.

Když zbožný lid český takovýmto způsobem přečasto o mocné přímluvě svých krajanů, svatých to svých patronů, u Boha se přesvědčil, když viděl, jak přímluvy jejich tak často ukrotily hněv Boží a celý národ vysvobodily od pohrom velikých, zahořel k nim lid ten zbožný takovou láskou, že je vzýval netoliko jako ochrance čili patrony, ale zvláště jako *dědice* české země.

Když zbožní předkové naši katoličtí, tak píše Votka ve svých Památkách Staroboleslavských, naše sv. patrony české nazývali **dědice české země**, neobmýšleli tímto názvem toliko říci, že tito svatí a světice jsou naši *ochrancové*, což slovo *patron* znamená, ale že **jsou po Bohu prvními vlastníky, prvními pány země české a obyvatelů její**. Ejhle, jaká to patrná známka veliké a zvláštní úcty, kterou předkové naši k týmž sv. dědicům mívali, a kterou se náš národ českoslovanský nad jiné vyznamenával. A jak hluboké muselo býti přesvědčení o veliké moci přátel Božích na nebi. Naši zbožní předkové viděli, že vlast česká má takorůzka na všech stranách zuřivé nepřátele, oni viděli, že *hroznější nepřátel vnějších jsou nepřátelé domácích*, totiž **nesvornost** mezi pány zemskými, a všem těmto nepřátelům měli se ubrániti! Oni nepřeceňovali nijak sil svých, a proto viděli, že proti tolika nepřátelům nedostačují, i proto prosili o pomoc s hůry, a aby pomoci a sfly tím spíše se jim dostalo od Hospodina, **darovali** vlast svou sv. patronům v nebi, by oni, jako dědici čili majitelé a páni země české, orodováním svým dědictví své, vlast českou chrániti byli jako nuceni, a nedali zahynouti ani těm, kteří v ní bydlejí a ji milují, ani budoucím! Jako praví vlastenci, jako praví milovníci vlasti své byli toho jisti, že bez pomoci s hůry, se Sionu nebeského, vlast svou proti tolika nepřátelům, domácím i cizím, neubrání, a tuto pomoc hleděli vlasti své zabezpečiti orodováním sv. patronům, kterým i ji v dědictví odevzdali.

A když Bůh viděl, že národ náš jej tak v jeho svatých ctí, žehnal mu, a v době, kdy národ náš měl sv. patrony a dědice v úctě nejpřírodnější, žil zároveň v době nejtišší, nejblazenější. A to bylo za slavné doby otce vlasti Karla IV. Tento král, jehož památku ze srdcí českých nevymažou ani ti, kteří nyní v knihách naň takřka ani nevzpomínají, ale za to velebí ony muže, kteří bořili a ničili to, co byl otec vlasti zbudoval, tento veliký král český s takovou láskou ctil sv. patrony, že nelitoval ni zlata ni drabých kamenů, kterémuž nebylo dosti slávy, by sv. památku jejich nejlépe poctil. Nejnádhernejší snad chrám v Evropě měl na hradě Pražském, měl v sobě pojmouti nejdražší poklady české, sv. patrony. A nemoha tento chrám svatovítský dokončiti, zbudoval v něm alespoň překrásný stánek sv. Václavu, světoznámou kapli svatováclavskou. Doufale zajiště, že potomci jeho chrám ten dostaví, a sv. patrony v něm nejnádhernejši uhostí.

Než po jeho smrti nastal obrat v zemi české přezalostný. Pokojná, slavná doba počala mijeti, a s ní počala hynouti i úcta k sv. patronům, tak zanikl i poznenáhlu v chrámech hlahol chorálu národa českého: Sv. Václave, vévodo české země, rozpomeň se na své plémě, nedej zahynouti nám i budoucím! Národ náš počal se odvracet od pravé víry, víry katolické, počal se odvracet od milácků Božích sv. patronů, a Bůh počal se odvracet od něho. A jaký byl toho následek? —

Rozpomeňme se na národ israelský; Bůh poslal k němu svého nejmladšího Syna, tento zůstavil mu své největší miláčky sv. apoštoly. A jak zachoval se národ ten k nim? Povrhl jimi! A hle, Bůh takorůzka za to povrhl jím, z dopuštění jeho a za trest nepřítel mocný ztroskotal sv. město jeho, spustošil zem a nevděčný lid rozptýlil po všech končinách země. — A něco podobného stalo se i národu našemu. Se světlem Karla IV. jako by bylo shlaslo i světlo národa našeho. Lid český sveden jsa od falešných proroků, zpronevěřil se kříži, kterýž sv. patronové tak ctili, zahodil kříž, a místo něho chopil se kalicha. Ale jakého kalicha! Kalich, který byl malován červenou barvou na černých praporech husitských, nebyl kalich, v kterém byla krev Páně, neb kalich takový od kříže odděliti se nedá, ale byl to kalich,

který se naplňoval krví bratrskou, krví bratrovražednou! A v krvi té prolévané v bouřích husitských, kde Čech Čecha ubíjel, utápěla se čím dále tím více úcta k sv. patronům; při tom bořily se svatyně, hanobily otláře a sochy sv. patronů, a národ náš, ač vojenské slávy v bojích těch si dobýval, hynul na statku a krvi čím dále tím více. Neuvěřitelně, ale přec pravdivo. Naši staří Čechové před sv. Gyrillem a Methodějem nechtěli přimjouti ani pravou víru Kristovu hlásanou z Němec, teprv když sv. věrozvstové přišli a hlaholem slovanským mu ji hlásali, teprv ji přijali. Za to ale potomci jejich, husitskými bludy jsouce u víře zvikláni, když se byli nabažili víry husitské, a z ní pošlé víry táborské, pražské a bratrské, zapoměli se tak, že z Němec přinešenou víru luteránskou a kalvínskou (helvetskou) osvojovati si počali. A když konečně se tak zapoměli, že, zhostivše se pravé víry a s ní i sv. patronů, za dědice a pána země české kalvínského krále Bedřicha Falckého v Praze s jasotem uvítali, tu opustili i je takorůzka z dědictví vyhnání sv. patronové. Doznali a přísahou stvrdili jak protestanté, tak i katolíci^{*)}, že v noci přede dnem 21. prosince 1619., kdy se měla v chrámu svatovítském řízením zběsilého královského, kalvínského predikanta Skultéta dítí ohavnost spustění, kdy chrám spustošen, a posvátný prach sv. předků od protestantů ohavně pošlapán, že oné noci, jakož se bylo již dříve dne 22. a 29. listopadu bylo stalo, opět všecka okna chrámová sama od sebe se osvítila, a slyšeno jest v kostele zpívání o Všech Svatých. To viděli a slyšeli strážní na hradě Luteráni, Kalvínci i Husité, až hrůza je pojala. Potom slyšeti bylo zpívati mši sv., a potom zdálo se, že po kostele obchází průvod zpívaje „Oremus“, „Modleme se,“ avšak někteří tvrdili, že slyšeli „Migremus“ = „odejděme odtud,“ a že dvěře železné u svatováclavské kaple s třeskotem se zavírají, načež světlo z kostela zmizelo, a ukázalo se v kaplích sv. Václava a sv. Vojtěcha. Mnozí to pod přísahou dosvědčili, co viděli a slyšeli, a bylo obecné přesvědčení, že zpěv ten pocházel od sv. patronů a jiných, jichž těla v chrámě odpočívala. Slova ona asi spíše zněla migremus než oremus, spíše „odejděme odtud,“ neb národ náš byl od chvíle té jako opuštěn, byl ve válce poražen a z počtu živých jako vymazán.

Hle, jak podobně stalo se národu našemu, když se byl spustil miláček Božích, dědiců svých, a s nimi i pravé víry, jako se stalo národu israelskému. I země naše byla spustošena a národ buď ve válce usmrcen neb do sousedních zemí rozmečen, tak že z třech milionů sotva 800.000 rodáků zůstalo v zemi české!

Veta by bývalo snad po národu našem, kdyby jej byli sv. dědicové a patronové docela opustili. Než oni dědictví své opustiti nemohli, oni orodováním u Boha okázati chtěli potomkům, že jsou praví dědicové a strážcové pozemské své vlasti české. Když pozůstali Čechové rozpomenuli se opět nad sebou, a opět k nebesům volati počali: Svatý Václave, vévodo české země, rozpomeň se na své plémě, . . . všichni svatí za nás proste, zahynouti nám nedejte . . . Kriste eleyson! tu jako zázrakem probudil se národ náš. Ano, když i upřímní synové vlasti se domnívali, že vyhyne jazyk český, tu v Římě prohlášen za svatého náš patron a dědic sv. Jan Nepomucký, strážce jazyka a dobré jména, a jazyk náš český vyrván záhubě a národ český zachován! Ano, zde okázala se překrásně prozřetelnost Boží o národ náš pečující, jak krásně Votka v jubilejní knize dědictví svatojanského vykládá. Ano, národ náš, který měl po přání svých nepřátelů zahynouti, na orodování sv. patronů z dlouhého smrtelného spánku k novému životu se probudil a hlahol český opět mocněji zazníval!

Národ náš opět k životu se probudil a povinností jeho, by se i na budoucí věky zachoval. Než, co nepřátel již povstalo a co jich takorůzka denně proti němu opět povstává, a to jsou nejen nepřátelé vnější, ale zvlášť nepřátelé vnitřní, synové téhož národa, kteří za pomoci nejhroznějšího nepřítelů jeho, zednářů totiž, símě nesvornosti a neznabožství, símě to záhuby, rozsvírají do srdcí jeho a které bo-

*) Viz: Eckertovi, Posvátná místa k. h. města Prahy, I., 31.

hužel tak bujeti počíná. Aby všem nepřátelům těm odolal, k tomu nemá dostatečné síly, za tou příčinou musí se ohlížeti po příkladu starých Čechů po pomoci s hůry, s nebeského Sionu, a tu opět musí se po příkladu jejich obrátiti na přátele Boží sv. patrony, by orodovali za dědictví své, by Bůh nedal zahynouti nám, ani budoucím, ano nyní musí opět celý národ volati k sv. dědicům a patronům svým: za nás proste, zahynouti nám nedejte! —

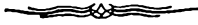
Než, rozhledněme se, jak pak se nyní probuzelý národ náš chová k sv. patronům a dědicům vlasti své? —

Bohu budiž žalováno, a před Bohem budiž bédováno nad nevšímavostí naší k nejnějším svým dobrodincům, k sv. dědicům a patronům. Projděte celou českou zem, a kolik naleznete těch, kteří ani jmén sv. patronů neznají, kolik svatých, kde se celá leta nezapěje píseň: Svatý Václave! projděte zemi českou a kolik naleznete synů a dcer národa českého, by v nebezpečenství vlasti utíkali se k sv. patronům a volali: za nás prosté, zahynouti nám nedejte ni budoucím! A což, a to jest nejsmutnější, nad čímž srdce pravého vlastence českého takřka žalem puká! Vezměte po většině nové spisy a knihy české, a naleznete tam, že lidé, kteří je psali, a kteří nejsou hodni, aby je byla kdy česká matka pod srdcem nosila, že lidé tito nejdražší dědictví naše, víru otců našich, víru katolickou, její svaté a mezi nimi i sv. patrony hanobí, a jen muže ony chválí, kteří byli mravnými příčinami úpadku země české a kteří v zemi naší jen bořili ale nic nestavěli! Dobře píše Eckert v „Č. k. d.“ roč. 1884.: Stalo se, žel Bohu, u nás přepodivným zvykem, že tak zvaní svobodomyšlníci, zapomenuvše se nad celou minulostí a nábožnou povahou našeho lidu, o všem, co s vírou katolickou souvisí, podvrtné a potupné píší a zvláštní slávu v tom hledají, když naše sv. dědice snižují. Tato zabijácká moda přišla k nám z ciziny. My Čechové máme vůbec to neštěstí, že od jaktěživa bývala u nás náklonnost přijímati vše, co cizina vyrobila špatného. Anglický bludař Viklef byl ve vlasti své nevážen a celkem neškoděn, u nás natropil pak tolik zlého, že vlast naše z toho po věky krvácela. Luther, Zwingli a Kalvín rozešťvali lid náš do úmoru. A tak jest i nyní. Našeho svätce sv. Jana Nepomuckého, jehož zná a ctí celý svět katolický, a který našemu národu po celém oboru církve katolické získal věhlas a slávu, pošpinil nejdříve v cizině protestant Otto Abel, a hle, ta cizácká špína zalíbila se i hned některým našincům, kteří neměli práce důležitější, nežli cizí tu špínu upravovati za duševní pokrm pro náš český lid katolický! —

Nepodobá se, jakoby se chtěl dáti opět národ náš svěsti a znovu chtěl povrhnouti svými sv. dědici a patrony, jako to učinili svedení jeho předkové? Mělo-li by se tak státi, pak novému trestu propadl by národ náš, bezpochyby vymizel by na dobro z řady národů: By se tak nestalo, rozpomenouti se musí národ náš opět nad sebou, opět musí tlouci v útrokách jeho zbožné, katolické srdce starých Čechů, jako oni i on musí velebiti Boha, který podivný jest ve svatých svých, rozplameniti musí srdce své úctou nelíbenou k svatým patronům a dědicům svým! V každé bídě a nouzi, zvlášť když vlasti hrozí nebezpečí, musí volati k sv. patronům a dědicům, a nebude oslyšen. Vžívati je musí jako ostatní svaté a světice Boží, ale se zvláštní horlivostí! Jejich jména ať nosívají si dítky od sv. křtu, jejich obrazy a sochy buďtež v obci a v domech na prvním místě, každý syn a dcera národa hled' poznati důkladně jejich život, navštěvuj jim zasvěcená místa i jejich hroby s úctou a radostí, necht následuje každý dle svého povolání jejich ctnosti, každý ale ať ošetřuje zvlášť odkázané dědictví nejdražší, víru otců našich, víru katolickou, necht všude po vší vlasti naší rozlehá se opět převelebná píseň: Svatý Václave, vévodo české země, Ty jsi dědic české země, rozpomeň se na své plémě. Nedej zahynouti nám i budoucím, sv. Václave, Kriste eleyson.

Po vlastech našich rozšířeny jsou nyní všude blahodárné spolky hasičské, které uhájiti mají majetek proti hroznému živlu ohně; než nyní počíná sžítati národ náš hroznější oheň, oheň nevěry a s ním spojeného nevázaného života, a tu třeba, by i po vlastech našich všude sdružili se mužové čestní

v družiny svatováclavské, jako se stalo již v Praze v obvodu chrámu sv. Tomáše, by okázale se účastňovali všech církevních slavností a životem svým zbožným a ctnostným hasili oheň nevěry v rodinách v obcích, by s nimi pak celý národ byl za jedno, by pak celý národ volal k nebesům: Všichni svatí za nás proste, zahynouti nám nedejte, sv. Víte, sv. Norberte, sv. Zikmunde, sv. Prokope, sv. Vojtěše, sv. Jene Nepomucký, sv. Ludmilo, sv. Václave, Kriste eleyson! A pak opět bude kvésti pravé vlastenectví v Čechách, Bůh vyslyší hlasy lidu svého a na přimluvu sv. dědiců a patronů nedá zahynouti jemu ani budoucímu a to nejenom zde ale i na věčnosti!

O t r o k á ř s t v í a f r i c k é .

Č. Druhý Petr z Amiensu volá křesťanstvo do boje proti nevěřícím. — Z hornatého břehu starého Karthaga spěchá veliký pastýř africký přes moře do Říma, aby získal na prvním místě hlavu křesťanstva pro své záměry a podniky. — Bez únavy odjíždí do Francie, aby tam mezi rodáky roznítil zájem pro myšlénku, nejhodnější církve, aby ní zakončila osvětovou činnost tohoto století. — Za nedlouho uzřela ho Anglie na svých březích a lordové angličtí naslouchali rozněcujícím jeho slovům: „Osvoboďte Afriku! Zachraňte celé plemeno! Potrvá-li panující otrokářství ještě 20 let, zahyne celá rasa negerská! Devatenácté století dívá se klidně na hrůzy konkvistadorů španělských! „Vzchopte se křesťané na ochranu lidskosti, osvěty a člověčenstva!“

A sotva dozněla ohnivá tato slova, stoupá veliký kardinál opět na loď, vyjednává s králem belgickým, od něhož spěchá do Berlína, získává taktó ani ne v půl letě všechny mocnosti v Africe usedlé, pro záměr svůj: Odstranění afrického otrokářství. Tak sám na prvním místě pracuje kardinál Lavigerie pro svou myšlénku.

Než nedosti na tom. Zasílá písemné výklady a vyzvání vládám, zmocňuje se ve prospěch svého podniku tisku evropského, a to i takového, jenž věci jeho stojí nejdále. — Tak na př. Rakousko, nemající žádných osad v Africe, je jistě méně povoláno k pomoci, než Anglie, Francie, Německo, Španělsko a Itálie, jež se dělí o černou pevninu.

Ale i zde u nás zmocní se má vřelý zájem pro utrpení černochoů afrických nejširších vrstev. — Sekretáři arcibiskupovi obracejí se tedy i na český tisk, na prvním místě tisk katolický.

Posíláme vám otisk přednášky, kterou měl ndp. arcibiskup alžírský nedávno v kostele sv. Sulpicia v Paříži. Otiskněte ji prosím nebo sdělte se svým čtenářstvem aspoň v nejdůležitějších místech. Nadchněte veřejnost pro myšlénku tak vznešenou; moci veřejného mínění nebude se pak moci vymknouti vaše vláda a přispěje jistě — ač by tak snad i z vlastního popudu učinila — k velikému dílu lidskosti!“ —

Těmito slovy byli jsme požádáni o pomoc pro myšlénku kardinála Lavigerie-ho.

Užíváme rádi tohoto vyzvání a přednášky ndp. arcibiskupa a podáváme ji čtenářstvu svému nezkrácenou, úplnou.

Papež Lev XIII. encyklikou svou „Plurimis“ zahájil třetí slavný zápas s otrokářstvím, který církve podstupuje.

Poprvé zápasila počínajíc od vzniku svého s otrokářstvím pohanským. Byla to nauka církve, která na ně přímo namířila, vybižeje lidstvo, aby se vzájemně milovalo jako bratří, jako dítky jednoho Otce. Církve vedla tento zápas dále svými apoštoly, papeži a učiteli, napomínajíc ku spravedlnosti a k soucitu, po celé věky razíc ji cestu svými ústavy a příkladem. Je pravda, boj trval dlouho, neboť byl namířen proti všem zkaženým náklonnostem srdce, majícím za cíl celé hromady ubožáků skrovné hrstce vydati na pospasy: „Humanum paucis vivit genus.“ Než konečně zasvitl den, kdy vřed tento zmizel ze světa křesťanského, a svoboda, vzácný odkaz Kristův, slavila úplné vítězství.

Tytéž vášně, které byly podporami otrokářství pohanského, byly příčinou nového, kdy na sklonku věku patnáctého objevena Amerika.

Skrovní hlouček osadníků obrátil se do Afriky a počalo lidokupectví. Toto hanobí svět již po tři věky a naplňuje jej hrůzami neslýchanými. Proti zlořádu tomu církve pozvédala hlasu svými misionáři (Las Casasem) svými papeži (Piem II., Lvem X., Benediktem XIV. a za našeho věku Řehořem XVI. a Piem IX.) Otrokáři nadarmo utíkali se i k učencům, aby tito klamavými závěry a zdánlivými důvody pomohli jim opřítí jich nekřesťanské stanovisko; křesťanství porazilo jich lakotu a hamižnost úplně. Mužové šlechtai, spisovatelé i státníci na počátku našeho věku vypověděli válku tomuto nepříteli a zasadili mu rány smrtelné, jimž podlehl.

Záslouhou těchto mužů jest, že ponenáhu zmizelo z osad otrokářstvo úplně, když se bylo sáhlo k zařízení lodí křižujících. Jediná veliká říše má je dosud, Brasilie.

Lev XIII. dočkal se toho, že vidí svoje právní splněná; jménu šlechtěného pastýře toho, jemuž Bůh v odplatu zdraví navrátil, přísluší čest nehynoucí.

Než zatím co americké otrokářství znenáhla mizelo, zoufalé hlasy ozývaly se pořád mohutněji z vnitra Afriky, které skrze belgické, anglické a americké badatele i k nám dolehly.

Nelze pochybovati, že v oněch krajích otrokářství bylo vždy, ale v těch rozměrech, v jakých nyní je vidíme, nikdy dříve. Jest na mále, že skrze ně celý kmen vyhyne. Civilisovaný svět nestará se o tu věc, i stará se náměstek Kristův o to, aby o ní zvěděl. Co já ji znám dopodrobna, tomu jest teprve několik let. Po celé desetiletí žil jsem v severních krajích Afriky, nemaje leda temné tušení o násilnostech a hanebnostech, které tam se páší. As deset let tomu, co poslal jsem syny své, misionáře alžírské do krajů rovníkových, dosud téměř zcela neznámých. Osadníci tamnější jsou výhradně Francouzi, kteří vydání jsou všem nepohodám, zabijáckému podnebí, nevýslovným útrapám, všemožnému strádání.

Nejhorším však utrpením jejich jest býti svědky muk obyvatelstva tamějšího, kterému zvěstují nauku Kristovu, nemohouce mu pomoci, nemohouce neodvratnou záhubu jeho zadržeti. Od těchto slyšel jsem o smutném osudu, jemuž podrobeni jsou černoši na velikých jezerech skrze otrokáře, pronásledující a štvoucí je jako divokou zvěř. Hned, jakmile jsem se o tom dověděl, hodlal jsem celému světu věc oznámiti. Abych nešťastníky zachránil, neviděl jsem prostředku jiného, leč vzbuditi rozhořčení celého světa proti lidokupcům těmto. Než váhal jsem: tázal jsem se sebe samého, nerozpoznal-li bych zuřivost těchto ohavníků svým oznámením a nevydal-li bych tak syny své brzké a jisté smrti, zároveň pak zdali bych nezbažil černochy pomocí misionářův.

Než doba nadešla, kdy počet badatelů se rozmnožil. Mnozí z nich již uvedli ve známost, co viděli. Zprávy jejich nemohou arci býti úplně, nebo cestovatel, jenž se jen krátkou dobu na místě pozdrží, nemůže vše tak shlédnouti jako misionář, jenž neustále mezi lidem žije; nicméně již tyto zprávy dostály, aby věc, o kterou jde, osvětlily. Evropa počala věnovati pozornost Africe, velmoci o ten úkol se rozdělily. Co před desíti lety bylo nemožno, jest možno nyní. Lze se nadíti u nich přes to, že ostatní jich zájmy různem jdou, v této příčině že „se sjednotí v útrpnosti a soustrasti“ jak vyslovil se Montesquieu za času osadnického otrokářství. A v tom shoduje se přání mé s přáním hlavy křesťanstva. Z těch důvodů pominula doba mlčení, kdy nesvíta žádá naděje, a nastala doba, kdy dlužno mluvit.

V minulých padesáti letech, kdy pozornost naše upjata byla na jiné země, mohamedanismus podmanil sobě znenáhla, potichu, avšak s jistotou nezdolnou téměř polovinu Afriky. V některých krajích, obzvláště nám blíže ležících, založil říše; v jiných připravoval půdu svému otrokářství

Nejsmutnějším bludem jeho jest nauka islamu, že lidstvo záleží ze dvou rozdílných plemen: z pravověrného (mahomedánů), určeného panovati, a proklatého (dle něho samého), určeného sloužiti. V tomto negri poslední místo mají, na rovni jsouce zvířatům. Jsoutě, jak Lev XIII. s důrazem praví, v jejich očích tažným dobytkem. Nata iugo iumenta.

Výbojností svou a naukou islamu se spravující vnikli moslemové až do středu Afriky. Zřídili si celé tlupy honců, které hloub a hloub postupují a to s dvou stran: se strany Marokka a Tunisu směrem k Tombuktu a krajinám v poříčí Nigrú; s druhé strany, Egypta a Zanzibaru k velikým jezerům, ano teď i přes Kongo k hranicím osad anglických a kapských. Všady provozují touž honbu na lidi pro otrokáře. Schovají se v lese vedle pěšin nebo mezi obilím a přepadávají ženy negrů nebo jich děti, které se samotny objeví. Ano v okolí velikých jezer došla věc tak daleko, jak misionář píše, že žádná ženská, žádné dítě, které jen na 10 minut ze vsi se vzdálí, neví, zdali se do ní vrátí.“ Ničemníci tito provozují své nekalé řemeslo úplně bez trestu. Náčelníci neodvislých státeků, na které země jest rozdělena, nejsou s to, aby násilnictví toto zamezili. Proti těmto slídičům otroků, nejvíce Arabům a mesticům, ale i negrům z pomorí, po zuby ozbrojeným domácí obyvatelstvo má toliko kamení, klacky, šípy a oštěpy k obraně. Nemohou tudy lupičům odolati a jim s výsledkem odporovati.

Kdyby však spokojili se jen přepadáním jednotlivců! Než oni pořádají celé výpravy se sousedním státekem se spojíce, jemuž dílu kořisti přenechávají, aby se později na něj rovněž vrhli. Tu přepadají vesnice ve spánku, slaměné boudy zapalujíce nad hlavami nic netušících spáčů. Ranami z ručnic postrašené obyvatelstvo utíká do lesů, do neproniknutelného houští, do vyšušených koryt, do vysoké trávy v údolích. Zde jsou pronásledováni, starci a odporující muži usmrcováni, schopní muži na trhy otrokářské posíláni, ženy a děti rovněž. I počnám tu ubožákům řada nesčetných útrap. Otroci jdou pěšky. Silní muži, kteří by se mohli o útěk pokusiti, bývají spolu připoutáni na rukou, někdy i na nohou, takže chůze jest jim mukou nevýslovnou, hlavu pak mají prostrčenu do klády, a to víc jich společně, tak že má tato děr více.“ Takové jest líčení misionářů, Jde se celý den. Na večer učiní se zastávka k nočnímu odpočinku. Každý z otroků dostane přehrstli syrového prosa. To jest vše. Ráno jde se dále. Za několik dní několika ochábnou síly, ženy a starci jsou první, kteří se zastavují. I přicházejí vůdcové, aby stádo lidí dřevěným obuškem postrašili, a jeli kdo tak vysilen, že jíti nemůže, dostane jednu za týl a prachu jest ušetřeno. (Pokračování.)

Dekrét papežský urbi et orbi o pobožnosti růžencové.

Jeho Svatost Lev XIII. povzbuzoval od nastoupení svého pontifikátu neustále všechny křesťany k účtě a vyzývání svaté Panny a Rodičky Boží modlitbou svatého růžence, jsa k tomu ponoukán útisky církve svaté a naléhavými potřebami časovými. Tak praví mezi jiným ve své první encyklice o růženci ze dne 1. září 1883.: „Potřeba pomoci božské jest dnešního času opravdu nemenší, než kdy slovutný Dominik zavedl užívání Mariánského růžence, aby obecnému zlu přítrž učinil. S hůry jsa osvícen prozíral dobře, že proti tomuto zlu není prostředku účinnějšího, než když lidé ku Kristu, jenž jest cesta, pravda i život, se vrátí připomínajíce sobě často dílo spásy, které pro nás vykonal, a vyzývati budou onu přímluvkyni u Boha, které požádáno bylo vyhubiti všechny bludy kacířské. Proto sestavil modlitby ve svatém růženci tak, aby rovněž tajemstva našeho spasení po řadě rozjímána býti mohla, jako v rozjímání toto aby mystický věnec vpleten byl, uvitý z pozdra-

vení andělského a modlitby k Bohu, Otcí našeho Pána Ježíše Krista. Nepochybujeme tudy hledající pomoci od podobného zla, že tento způsob modlitby od svatého muže k tak velikému užitku katolického křesťanstva zavedený také pro naši dobu za důležitý pokládati dlužno.“ Vůle papežská plněna všady s největší ochotou a svorností, tak, „že bylo viděti, jaká horlivost náboženská v lidu křesťanském jest domovem a jak velikou naději skládají všichni do nebeské ochrany nejblahoslavenější Marie Panny“ (Encyklika ze dne 30. srpna 1884.).

Nejkrásnějším plodem naděje této jest bez odporu památný skutek, jenž se stal vnučným Božím roku tohoto, padesátého od nastoupení úřadu kněžského Jeho Svatosti papežské: v pravdě podivuhodný příklad veřejného vyznání víry, překrásný a ušlechtilý závod pobožnosti po celém okrsku katolickém, při němž radost způsobu rozmanitými na jevo dávana. Ze všech vrstev obyvatelstva scházely se důkazové lásky a oddanosti k námětku sv. Petra: vyslanectva, přípisy, slavná processí z nejzazších končin světa, bezpočetné dary, o nichž právem říci se mohlo, že jich cena hmotná převýšena byla dobrou vůlí dárčův. „Nebo v tom září podivuhodně božská dobrota a moc, jížto církev svatá ve velikých protiventstvích jest sílena a podporována; jížto útěcha skýtána za Jeho jméno bojujícím; jížto ze samého zla hojná žeň dobra vzhází; v tom září též sláva církve okazující božskost svého původu a svého života, jakož i Ducha svatého, jímž jest řízena; skrze téhož Ducha sv. spojeny jsou duše a myslí věřících páskou společnou a s nejvyšším pastýřem církve. (Oslovení v konsistoři dne 25. listopadu 1887.) Avšak národové katoličtí uvažující, že brány pekelné co den mohutněji na církve sv. dorážejí, uznávají pilnou potřebu toho, aby nejen horlivost v modlení neochabovala, ale i důvěra v moc Matky Boží rostla přispěti křesťanstvu a stolci apoštolskému na pomoc. Nechať tedy pomní, že dle vůle Boží plnost darů Jeho a trvání jich „není jenom ovocem jeho dobrotivosti, než i naší vytrvalosti.“ (Apoštolské breve ze dne 24. prosince 1883.)

Co tedy sv. Otec, děkuje za obdržené a prose za nové milosti, v letech uplynulých svými encyklikami a dekréty kongregací sv. ritů (20. srpna 1885, 26 srpna 1886, 11. září 1887) o spasitelném užívání sv. růžence, obzvláště v měsíci říjnu, nařídil a připomenul, vše to nařizuje a připomíná opět pro tento rok. A ježto více věcí nařídil k rozmnožení liturgické účty vznešené Panny růžencové, vytkl v přání, aby oslava svátku růžencového, připadající na první neděli v říjnu, byla zvýšena, totéž svým vlastním officiem a poručil, aby toto ihned od světského i řádového duchovenstva předčítáno bylo dle textu přiloženého, jež přehlédnutý a schválený vydati dal kongregací ritů. Dne 5. srpna, ve svátek P. Marie Sněžné, 1. P. 1888.

A. kardinál Bianchi,
prefekt kongregací sv. ritů.

Laurentius Salviati,
sekretář.

H v ě z d a j i t ě r n í.

Napsal Ant. Plaček.

(Dokončení.)

Bohuslav počínal se uzdravovati a strýcem farářem podpírán, procházel se každodenně ve farní zahradě. Jednoho jitra po mši svaté, vešla Růženka nesměle do fary, tázajíc se po panu faráři. Stará Kačenka, sestra pana faráře, vedla ji do zahradní besídky, kde farář s Bohuslavem seděli. Růženka vlekla se po pěšince žlutým pískem posypané, a když zraku svého k faráři pozvedla, když na ni byl přívětivě promluvil, ucouvla leknutím zpět a rozpráhnouc rámě své proti Bohuslavovi, klesla bez sebe k zemi. Všickni přiskočili k omdlévající dívce a Bohuslav vrhl se vedle ní na kolena, počal ji

křísiti a nejněžnější jména dávati. Jeho hlas pronikl až do srdce jejího a ona pozvednouc svého čistého a hlubokého zraku k ubledlému jinochu, zašeptala: „Hvězdo jitřní — vezmi mne k sobě — ó, jak ráda bych zemřela.“

Společnému úsilí všech podařilo se Růženku úplně k sobě přivést, a když se byla zotavila, prosila pana faráře, by vyslechl její zповěď. Duchovní pastýř odebral se s ní do chrámu Páně a těžce zkoušena dívka otevřela rádcí svému srdce dokona. Po svatém přijímání ubírala se Růženka k Soběšicům, aniž by se byla do fary navrátila.

V neděli ohlašoval pan farář z kazatelny, že Jiří Kutil vyznání helvetského, bude sobě bráti počestnou pannu Růženu Hronovou katolického náboženství ze Soběšic za manželku. Politický sňatek měl se pak u c. k. okresního hejtmanství ve Z odbývati, ježto Růženka se zdráhala do helvetské modlitebny vkročiti, anto prý se druhá strana též „modlářského“ chrámu straní.

Smutný to byl průvod svatební v úterý. Hostů sezvaných bylo sice mnoho, jídla a pití hojnost, přece však panovala při svatebním veselí veliká sklíčenost. Ženich, nevěsta, dva svědci a mládenec s družičkou, tvořili celý průvod, majíce se odebrati do Bučic. Ženichův svědek byl bohatý Votava a svědek nevěstin bučický hrobník Svoboda. Bolně připomenula Růženka otci, když se tázal, koho si za svědka přeje: „Bučický hrobník Svoboda pochoval jedinou radost moji, přelaskavou matičku, necht dokoná dílo své a pochová též štěstí moje.“ Ostatní průvod zůstal u lávky zpět a zasedl k připraveným stolům, na nichž bylo množství sklenic a džbánů s pivem, neboť starý Kutil drže slovo a nechtěl překročiti práh kostela „modlářského.“

V kostele vyřkla nevěsta, jsouc na smrt ubledlá a unavená osudné „ano,“ a po mši svaté, odebral se malý průvod z chrámu Páně. Starý farář pohlížeje okem zaroseným za ubohou obětí, ana na hrobě své roditelky poklekla a v hlubokou modlitbu se pohřžila. Zde u své matičky prolévala hořké slzy bolu, zde vyprávěla rodičce svojí — nezměrné neštěstí své a rozjímalá o osudu, jaký jí po boku nenáviděného muže očekává. — —

Ženich postál chvíli na hřbitově, pak pošeptal Růžence, že musí hosty ucítiti a odvedl je do — kořalny!

Konečně byl čas k odchodu a starý hrobník odvedl mladou ženu téměř mocně od hrobu matky její Boženy a všichni ubírali se k Soběšicům.

Pod jitřenkou, před obrazem Bohorodičky byla malá společnost. Starý farář s Bohuslavem a ještě s jedním cizincem klečeli zde, jsouce v modlitbu pohřženi. Modlili se růženec.

Právě když průvod svatební krácel kolem modlil se farář:

„Svatá Maria, milosti plna, Pán s tebou, požehnaná's ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého Ježíš, který tě, Panno, v nebi korunovati ráčil.“ Růženka zaslechla slova tato sklesla citem a bolem přemožena k zemi, a sepnouc ruce zvolala: Maria, moje jediné útočiště, obrať ke mně své milosrdné oči a přispěj mně ku pomoci — Bože — nesnesu tuto tíži —“

„Hoho, s takovou mi přestaň, modlářko, to netřpím,“ zvolal podnapilý ženich a uchopiv Růženku kolem pasu, vlekl ji přes lávku. Dovlekl ji až do prostřed v místa, odkud byl Bohuslav spadl, když zavrával a klopýtl. Vrchní část těla jeho vzala převahu a on srátil se i s Růženkou do vln potoka, který přítokem vod s hor byl téměř přeplněn.

Výkřik následoval v témže okamžení z obou břehů. Cizinec jenž s farářem a Bohuslavem před obrazem Bohorodičky kleče se modlil, svlékl hbitě kabát skočil do vody, plavaje k místu neštěstí. I hosté s druhé strany vrhli se do potoka a obapolném úsilí podařilo se oba nešťastníky na břeh vytáhnouti.

Jak mile ucítil Jiří, že padá do vody a pevnou půdu pod nohami ztrácí, pustil Růženku a jsa opilý, klesl ke dnu. Růženku unášel proud dále. Cizinec toho nedbaje, pustil se za ní a po delším namahání vytáhl ji na břeh. Za pomoci faráře a uzdravujícího se Bohuslava, položili ji pod jitřenku

a přivedli po nemalém úsilí k životu. Bohuslav klesl cizinci kolem krku, zvolal: Bůh a nejsvětější Panna, odplatíž vám čin tento, tatíčku!“ a cizinec utřev sobě zarosený zrak, pravil: „Milé dítě, svatá Panna vedla kroky mé, bez jejího pokynutí, nebyl bych dnes zde. Nyní však spěchejme dívku na lůžko uložití, by se nedostavila horečka.“

Bohuslav usekl loveckým tesákem několik kmenů a učinil z nich nosidla, na něž Růženku položili a do fary odnášeli.

Jiří byl mrtev. Pádem do vody, narazil hlavou o špičatý kámen a rozbil si lebku. — Byly to smutné svatební hody v Soběšicích.

V.

Do fary chodí opět zámecký doktor. Tentokráte nekrouťi však nedůvěřivě hlavou a doporučuje největší klid. —

Jak se stalo, že přišel starý Hlavnička do Bučic?

Vstal jednoho jitra a pravil k manželce: „Marjánko, dnes jsem měl prapodivný sen. Zjevila se mi opět neblahoslavenější Rodička Boží. Z oblaků slunečnými paprsky jasně ozářenými, kráčela nebes královna ke mně a otázala se: „Co dělá Bohuslav?“ I pokrčil jsem rameny, nemoha ani slova pronésti. „Jdi a podívej se!“ poručela mi a nežli jsem se nadál, zmizela jasná hvězda jitrní v oblacích. Připrav mi prádlo, pojedu do Bučic.“ Když se byl pomodlil, šel nakrmit hnědouše a připravoval se k odjezdu. V poledne vyjel.

Příjezd jeho překvapil jak strýce faráře, tak i Bohuslava a divným řízením Božím přišel všem vhod. Nyní seděl starý otec u Růženky již obsluhoval jako nejpečlivější otec. Tato byla dosud ani slova nepromluvila.

Starý Malinec byl na faře dvakrát denně, poptáváje se po svém dítěti. Dnes mu nastávala smutná úloha pohřbu. Se starým Kutilem nebylo řeči, kudy chodil, tudy lomil rukama a plakal jako malé děčko. Jediná chlouba jeho, syn Jiřík, není více mezi živými a ou zůstal nyní sám, jako kůl v plotě. Nezbyvalo Malincovi jiného, nežli se v řízení pohřbu sám uvázatí a Jiřík byl za velkého účastenství lidstva co nejslavněji pohřben.

Odpoledne po pohřbu přišel starý Malinec do Bučic a farář uvedl jej po prvé k Růžence. Ležela na bělostném loži, jako dokonávající holubička; jak mile otce svého spatřila, zašeptala: „Tatínku!“

„O milé dítě, Růženko, odpusť zaslepenému otci, jenž chtěl štěstí života tvého zmariti,“ zvolal Malinec klesaje u lůžka nemocné dcery.

„A což Jiřík —?“ vydechla těžce.

Malinec ukázal mlčky k nebesům, odpověděl: „Odešel na pravdu Boží.“

„Bože, podivné jsou soudy Tvoje,“ zašeptala Růženka a zavřela oči.

V tom vešel do pokoje starý Hlavnička s Bohuslavem. Farář představil svého švagra z Kamena Malincovi. Tento pohlížel zděšeně na cizince, pak ale utřev si pot z čela, postoupil blíže a pravil hlasem mírným: „Vítám vás na družné Moravě, jsme staří známí.“

„Jak to?“ otázal se Hlavnička.

„Jsem též v Kameně rodilý a v kostele Věženském, dle katolického řádu pokřtěný. Snad mně znáte,“ pravil Malinec, „jmenuji se František Hron.“

„František Hron —!“ zvolal rozčleně starý Hlavnička. „Tedy jsi onen, jenž mne do kamenské studně zúmyslně shodil?“

„Co — že? Tys František Hlavnička, růže —“

„Jen dolož — růženečkář! Ano, týž jsem. Růženec byl mojí radostí v mládí a jest jedinou chloubou a útěchou mojí v stáří,“ pravil třesoucím se hlasem Hlavnička.

„O, Bože, dějí se zázraky!“ zvolal Malinec a přikročiv k Hlavničkovi, sepal ruce a zvolal:

„Můžeš mi onen prokletý zločin odpustiti, Františku —?“

„Nejen že ti odpouštím, ale vinu tě k srdci svému, zbloudilý synu církve katolické. Pojď do vedlejšího pokoje, tam ti budu o svém zázračném zachránění Bohorodičkou vypravovati, to musí srdce tvé dojmouti a doufám

pevně, že pak křivdu v nerozvážené mladické bujnosti z nerozumu učiněnou odčiníš.“

Staří odešli a Bohuslav přistoupiv k loži nemocné, pozoroval ji chvíli mlčky, pohladil ji jemně po lici a vtiskl pak vřelý políbek na bělostné čelo její.

Růženka pohledla na vroucně milovaného jinocha a spatříc jej, jak se nad ní v blahém roznícení sklání, objala jej oběma rukama zaseptala: „O můj věčně milovaný Bohuslave!“ — —

Když se byli oba staří druhové v jizbě u faráře usadili, počal starý Hlavnička své zázračné zachránění z drápů jisté smrti tak živě líčiti, že jak Malinec tak i farář slzeli; když pak vypravoval, že ono zázračné zachránění jest v kostelíčku kamenském vyobrazeno k věčné paměti a že si celá osada zvolila „Hvězdu jitřní,“ za svoji patronku a ochránitelku, k níž se v dobách strastných i radostných s důvěrou utíká, tu roztál led, obklíčující srdce starého muže a on zvolal:

„Zajisté, svatá Panna učinila skutečný zázrak, a já napravím zločin na rodu tvém spáchaný, nebo mocný a spravedlivý jest Pán, jenž bez odměny a bez trestu nikoho nenechá. Vězte, že jsem velkým bídňkem, jenž není hoden, by naň slunce svítilo —; tebe, Františku, jsem v slepé nenávisti a zášti srazil do jícnu jisté smrti a Bohuslava jsem zločinným jednáním, vytrhnutím shnilého zábradlí —“

„Zadrž, nešťastníče,“ rozkřikl se Hlavnička, „tvoje msta nezná žádných mezí!“

Malinec se odmlčel, po chvíli pokračoval: „Ano, Bůh jest spravedlivý a hrozná slova jeho: „Kaine, kde jest bratr tvůj Abel?“ znějí mi neustále v uších.

Chťel jsem vznikající známost v mladých srdcích hned v zárodku udušiti —, ďábel vedl kroky mé k osudné lávce a ponoukal mne k hnusnému zločinu. Chci, Františku, Boha i svět usmířiti, a táží se tě: „Chceš přijati Růženku za svoji dceru —?“

Starý Hlavnička se zamyslíl.

Malinec pohlížel úzkostlivě brzo na svého druha, brzo opět na faráře a když onen neodpovídal, opětoval chvějícím se hlasem, svoji nabídku.

„Či snad jest Růženka, pro syna tvého špatnou?“

„Nikoliv,“ odvětil Hlavnička. „S dcerou jsem dokonce spokojen a nežádám si lepší — avšak co se tebe týče —, brachu, — odpusť — helvětu v našem rodu trpěti nemohu. Byl by to špatný vděk nebes královně, za její milostné a zázračné dvojí zachránění; — nikoliv — nemohu nabídnutí tvé přijati, ač vím, že tím dítěti svému velké hoře způsobím. Ostaňme před světem dobrými přáteli — nebo věz, že jsem se nikomu nesvěřil, že tys mne do studně shodil — neví to nikdo!“

„Velebný pane,“ prosil Malinec, „prosím, přimluvte se za mne u otce, nebo vězte, že jsem se stal v nitru svém katolíkem a prosím vás, buďte mým učitelem a vůdcem na cestě pravdy. Katolická víra musí býti velmi vznešenou, má-li takové obhajce, jako tebe, Františku, neb ty jednáš naproti svému nepříteli jako sám Kristus Pán činil. Náležím nyní víře katolické tělem i duší. Kýž nadejde i mne „Hvězda jitřní“ a osvíti svoji nezměrnou milostí choré srdce mé. Svatá Panno, tys zvítězila a mně nezbyvá, nežli pokořiti se v prachu před svatým obrazem tvým!“ To řka, klekl před obrazem Bohorodičky a starý Hlavnička společně s farářem zapěli radostně:

„Před Tvým obrazem, ó Matko Páně!
Chceme prosby svoje skládati — — —“

Co mám říci více?

František Hron učinil v bučickém kostelíčku slavné vyznání víry, právě v týž den, kdy slavil šťastný párek své zasnoubení a do stavu svatého manželství vstupoval.

Byla to řídká slavnost v tiché dědině moravské a stala se velepamátnou tím, že i milostivá vrchnost Jejich kníž. Jasnost kníže pán s milostnou chotí svojí na ní účast brala. Kníže pán byl totiž šťastnému ženichovi svědkem, kdežto přebražená nevěsta zůstala starému Svobodovi věrnou.

Brzy na to poděkoval se Bohuslav z panské služby a stal se Malincem. Starý pantáta Hron, dřívější Malinec. odjel po svém vstoupení do lůna samospasitelné církve katolické se starým Hlavničkou do Kamena; kde na statku u Hlavničků klidně až do smrti v bohobojnosti živ byl a svojí dobročinností a dobrotou srdce se vyznačoval.

Mladým manželům žehnal Bůh v míře svrchované. Několik různolících dítek batolilo se kolem šťastných manželů a pro každého z nich hodlal Malinec zakoupiti v Soběšicích statek, což se mu s Boží pomocí též podařilo. Tak je až podnes v Soběšicích pět katolických statku s Malincovým dvorcem; požehnání boží spočívá na nich, všichni tvoří rodinu jedinou, vedouce život bohobojný a jsouce horlivými ctítely svatého růžence a „jasné Hvězdy jitřní.“

Jáhen s vytaseným mečem.

V zápiskách Jana Křt. hraběte Belgrada, děkana kolleg. kapituly při chrámu v Cividale, dočítáme se následující zajímavé zprávy: „Při kapitule Cividalské uchoval se dosud starobylý obyčej, dle kterého ubírá se v den Zjevení Páně (6. ledna) děkan kapituly ku pontifikální mši sv. v průvodu dvou kanovníků, z nichž kanovník-jáhen má na hlavě helmu s vlajícemi červenobílými péry, v pravé ruce vytasený meč a v levici starou mešní knihu. Když vstoupí do choru, pozdraví jáhen kapitolu tím způsobem, že po třikráte skloní meč. Po příchodu k oltáři odloží jáhen helmu i meč a mše sv. začne. Při evangeliu vezme jáhen opět jmenované válečné odznaky, pokročí ke stupním, do choru vedoucím, a vzdá mečem čest jak kapitule, tak i zbožnému lidu; načež odloží helmu, jakož i meč, které po boku jeho jeden z kleriků drží nad hlavou, aby znaky tyto všem zřejmě viditelné byly, zpívá evangelium dle starobylého způsobu. Když byl evangelium dopěl, vezme opět meč i helmu a oznámiv všem slavný svátek toho dne odebere se znovu k oltáři. Ke konci mše zapěje jáhen místo obvyklého: „Ite missa est“ — povýšeným hlasem: „Ite vos regat ille apparens stella duce, super quem Paterna vox, ut hodie missa est,“ — a vrátí se pak do sakristie tak, jak z ní byl k oltáři vyšel.“ — Až potud Belgrado. A doktor Francesco Cecconi praví na str. 147. svých pamětí provincie i města Udine toto: „Když byl patriarcha Aquilejský ujal se v dómu Aquilejském duchovní správy svého patriarchátu, odebral se v průvodu stkvělé družiny do Cividale, někdejšího hlavního města vévodství Friaulského, aby zde také světské panství své nastoupil. U městské brány byl patriarcha přijat náčelníkem rodu B o j a n i a, jenž mu na znamení téměř povinnosti své podal meč v bílé pochvě a doprovodil jej do paláce jeho. Patriarcha odebral se do kaple sv. Paulína, kdež vykonal pobožnost. — Odtud uchýlil se do kollegiálního chrámu, zde usedl na mramorovém trůně, v presbyteriu postaveném, jež dnes ještě lze spatřiti. Zde obdržel od děkana kapituly vytasený meč, který ukázal lidu a pak zastrčil do bílé pochvy, zatím co chor pěl chvalozpěv sv. Ambrože. Na to vzal patriarcha evangelium a před trůn jeho předstupovali teď preláti, šlechta, lesní pánové a zástupcové obcí, seřadění dle důstojnosti, a skládali přísahu věrnosti. Při slavné bohoslužbě v den sv. Tří králů jde doposud k oltáři jáhen s vytaseným mečem v ruce a s helmou, ozdobenou vlajícemi péry červenobílými (barvy to obce Cividalské), na hlavě a zpívá zde, když byl meč i helmu odložil, svaté evangelium. V katedrálím chrámě v Udine zpívá jáhen o půlnoční mši vánoční evangelium, drže v ruce vytasený meč, v upomínku, jak se praví, někdejšího uchopení se vlády, spíše však jest to pozůstatek jakéhosi staro-

dávného obřadu, který znázorňoval hájení evangelia aneb dvojnásobnou církevní moc.“ — Jiné staré podání, oprávněné se o nějaký důkaz, tvrdí, že v Cividale a Udine bylo zpíváno evangelium tímto slavným způsobem na památku, že zde kdysi římský císař zpíval evangelium s vytaseným mečem v ruce, když byl v obou jmenovaných městech přítomen slavné bohoslužbě. Že vskutku císařové v ornaté jáhna pěli evangelium zvláště o vánočních svátcích, vysvětluje ze spisu papeže Benedikta XIV.: „De festis Domini nostri Jesu Christi, liber I. caput XVII., — de festo die Nativitatis Domini,“ kdež uvádí svědectví z kroniky Alberta Štrassburského: „Ve svátek Narození Páně král Karel (Veliký) přijal tělo Páně a četl o jitřní mši sv. hlasem povýšeným evangelium, třímaje v ruce obnažený meč: Vyšel rozkaz od císaře Augusta . . . atd.“ — „A Martenem popsán jest tento obřad, dle něhož buď některý císař neb král, který přítomen jest mši sv. na trůně pontifikálním, drže v ruce meč, zpíval páté čtení officia. — Teď však v noci Narození Páně světí papež vévodský klobouk a meč, jež pak daruje buď některému přítomnému neb nepřítomnému knížeti.“ — A jako o Karlu Velikém, podobně čteme i o císaři Jindřichovi, že při půlnocní mši sv. o vánočních, kterou papež Lev IX. r. 1053. ve Wormsu byl celebrouval, zpíval sv. evangelium. Jestliže císařové požívali takových privilegií již u přítomnosti papežů, tím více těšili se jim v přítomnosti biskupů. Jest také známo, že císař Karel Veliký byl v Cividalu, že navštívil nemocného patriarchu Signalda, že zde naučil se znáti sv. Paulna a jej jmenoval napřed již nástupcem patriarchovým. Císař Konrád II. byl v Aquileji za časů patriarchy Popona, který ztroskotané město znovu vystavěl a basiliku jakož i palác opravil a zřídil. Císařové Fridrich I., Fridrich II., Karel IV. a jiní byli opět v Aquileji a Cividale, a nejspíše byli tam o vánočních svátcích a o půlnoci zpívali buď evangelium, aneb o jitřní sedmou lekcí. Podání, jež o tom mluví, jest všeobecným a od pradávných dob nepřetržitým. Z toho lze dovoditi, že mnohý císař zpíval o slavnosti Zjevení Páně v Cividale sv. evangelium, tím spíše, an zmíněný již Martene praví, že císařové a králové nezpívali lekcí a evangelium jen o svátcích vánočních, nýbrž vždy, kdykoliv přítomni byli bohoslužbě nejen v kaplích papežských, nýbrž i v biskupských. V Udine nezpívá jáhen, při mši přísluhující, nýbrž arcibiskupský vikář, druhdy patriarchátní vikář, anebo některý jiný kanovník s obnaženým mečem sedmou lekcí matutina: „Vyšel rozkaz od císaře Augusta atd.“ s následující na to homilií. Tento obřad, který kdysi byl v užívání u kapituly patriarchátní v Aquileji, přisvojila si arcibiskupská kapitula v Udine, ačkoliv patriarcha nikdy zde nesídlil. Od které doby datuje se počátek tohoto obřadu, v den Zjevení Páně v Cividale konaného, nelze určitě udati; má se však za to, že původ jeho vznikl po pádu říše Langobardů a na počátku znovuzřízení západořímského císařství. Meč až posud při tom užíváný má letopočet 1366, v kterémž roce patriarcha Marguando slavil svůj vjezd do Cividalu, aby zde ujal se světské vlády nad Friulem a okolím. Tento meč pořízen byl na místě jiného, již zcela zrezivělého, a bylo ho používáno jak při nastolení patriarchově, tak i při zpívání evangelia. Ještě podrobnější a jasnější zprávy, historicky zaručené, o příčině a vzniku tohoto obřadu chybí, a spisovatelé spokojí se toliko s jeho popsáním, dále nepátrajíce; zdá se, že mezi různými domněnkami ta jest nejvíce odůvodněnou a pravdě podobnou, již jsem výše uvedl, totiž: obřad tento pochází odtud, že jak v katedrále Aquilejské, tak i v oné Cividalské při mši sv., patriarchou sloužené, několikrát zpívali evangelium západo-římské císařové. Dlužno uvážiti, že po ztroskotání Aquileje Attilou stalo se Cividale hlavním městem Friaulska, až patriarcha Bertoldo učinil v první polovici 13. století Udine hlavním městem a že od počátku 8. století Cividale bylo stálým sídelním městem patriarchů, až po dvou stoletích patriarcha Popone přeložil sídlo duchovní správy opět do znovuzřízené Aquileje, odkud zase pro nezdravou polohu města bylo sídlo do Cividalu přeloženo, kdež pak zůstalo po půldruhého století až do dob patriarchy Bertolda.

Byl apoštol Tomáš v Mexiku?

Odpověď na tuto otázku dává nám vysoce zajímavá stať v časopise „Catholic World“, připouštějíc pravděpodobnost, že sv. apoštol Tomáš rozšířoval v Mexiku sv. evangelium. Podáváme podstatný obsah článku, jenž dojista vzbudí pozornost čtenářstva našeho.

Když Španělé dobyli Mexika, našli u praobyvatelů, známých pode jménem Azteků, mnoho náboženských obyčejů a zvyků, připomínajících živě křesťanství. Jak hodnověrní španělští dějepisci z oněch dob vypravují, platil templ, známý pode jménem: „kostel sv. kříže“ za nejstarší chrám mexický. Kříž požíval v celé zemi obzvláštní úcty. Povstaly klášterní společnosti mužů a paní, které vyznamenávaly se čistotou mravů a sporfádaností života a zabývaly se umrtvováním svých žádostí, modlitbou a náboženskými výkony v chrámech. V těchto klášteřích byly dokonce i čtyřicetidenní posty pozorovány. V celé zemi byl v obyčeji obřad, velice podobný křesťanskému křtu a byl též v takové úctě a vážnosti a za tak důležitý pokládán, že nikdo se nevzpečoval účastným se ho státi. V Yucatanu nazýváno bylo toto omývání vodou, s čímž spojeno bylo pronášení žehnajících slov a udílení jména, znovuzrozením, a považováno bylo za hlavní podmínku k uniknutí věčné záhubě a k dosažení věčné a nepomijitelné blaženosti. Jak v Mexiku, tak také v Nicaragua a Peru užívali všeobecně jakéhosi druhu zpovědi, kteráž platila za nezbytnou k dosažení odpuštění hříchů. O svátku boha Hitzlipueli, který připadl vždy o křesťanských velikonocích, konalo se posvěcení chleba a vína, a Mexikáni věřili, že tento chléb stal se tělem a toto víno krví tohoto boha. — Tyto, hodnověrnými dějepisci vypravované události daly podnět otcí Glessonovi, učenému autorovi spisu „Dějiny katolické církve v Kalifornii“, k tomu závěru, že starší Mexikáni již dlouhý čas před odkrytím Ameriky Kristofem Kolumbem přijali světlo pravé víry a že nejspíš některý ze sv. apoštolů do zemí těchto zavítal.

Mexické hieroglyfy činí přijetí zmíněných domněnek pravděpodobným. Neboť zde nalezneme, že v téže době, kdy Ježíš Kristus za hříchy lidstva vypustil na kříži ducha svého, děje se zde zmínka o velkém zatmění slunce a strašném zemětřesení. Dále se oznamuje, že za několik let po těchto hrůzných zjevích přírodních přišel do této země bílý muž s dlouhým vousem, hlavou nepokrytou a bosýma nohama, oděn v plášť, ozdobený kříží, a holi poutnickou opatřen. Byl nazýván Quetzalcohuatl a vyličován za muže svatého, který vysvětloval lidu tajemství trojjediného božství, ztělesnění syna Božského, narození jeho z Marie Panny, jeho smrti na kříži, zpovědi, čtyřicetidenní půsty a t. d. a vyzýval jej ku ctnostnému životu.

Následující důvody bývají uváděny pro platnost domnění, že oním v mexických hieroglyfech zmíněným ctihodným cizincem byl apoštol Tomáš. 1. V mexických hieroglyfech jsou všechna jména osob allegorická. Quetzalcohuatl značí královského páva, kteréž zvíře platilo za symbol velké zásluby a zvláštní moudrosti. 2. V nářečí Nahuatlském znamená toto slovo také blíženec. Mohlo by tedy pode jménem Quetzalcohuatl míněn býti vynikající blíženeček. A sv. apoštol Tomáš bývá rovněž nazýván Didymus, to jest blíženeček. Dále se vypravuje, že byl Quetzalcohuatl později králem pronásledován a že jeho přívrženci byli povražděni. Quetzalcohuatl uprchl proto do Choluly a odtud do Yucatanu a později odebral se na sousední ostrovy, které obdržely název „ostrovů, na nichž se skryl blíženeček.“ Zmíněné již náboženské společnosti v Mexiku sluly též blíženci, poněvadž proslulý blíženeček byl jich zakladatelem. 3. Dor. Siguenza dokázal již ve velice učeném spisu, který bohužel se ztratil, že tím Quetzalcohuatlem byl apoštol Tomáš. 4. Otec Kircher praví ve svých „dějinách Číny“, že na hrobě sv. apoštola Tomáše v Meliapore v Indii vyobrazen jest páv s křížem. 5. Popis cizince, udaný v mexických hieroglyfech, souhlasí úplně s oním sv. apoštola Tomáše. 6. Jest dokázáno, že již před pátým stoletím byly čilé obchodní styky mezi Čínou a Indií s jedné a Mexikem s druhé strany, a není tedy pravděpodobným,

že apoštol Tomáš mohl z Indie dostatí se do Mexika přes Sumatru a Filippinské ostrovy, poslušen jsa rozkazu svého božského mistra, ježž byl udělil svým apoštolům: „Jdouce do celého světa, učte všechny národy!“ — W.

D v é k ř í ž ů.

Francouzský general A m b e r t vypravuje ve svých „Vzpomínkách“ následující událost:

V předměstí St. Germain v Paříži žil jistý setník ve výslužbě, který již r. 1823. při obležení Pampeluny přišel o ruku. Jako muž vzdělaný a vytržbeným vkusem se honosící, choval velkou zálibu v uměleckých předmětech, a jmenovitě krásná knihovna byla jeho pýchou. Manželka jeho nebyla sice již mladou a půvabnou, za to však pro zbožnou mysl svou požívala lásky a úcty všech, kdež se s ní stýkali. Často modlila se před krucifixem, který jí byl tím milejším, an muž jí ho byl přinesl z válečné výpravy do Španěl. Setník měl ve zvyku jen jednou za rok opouštěti s chotí svou Paříž, aby ve Versailles navštívil svého soudruha z let válečných. Při jedné podobné příležitosti, kdož po 12hodinné nepřítomnosti přibyl opět do Paříže, našel všechny stkvosty v největším nepořádku po podlaze rozházené, mnohé polámané, mnohé zas připravené k odnešení, — avšak nic nebylo uzmuto. Ano i zlaté i stříbrné peníze nalézaly se na svém místě ve skříní, která byla sice otevřena, avšak ani kousek jediný nechyběl. Policie k vyšetření tohoto případu sem přivolaná, vyslovila domněnku, že zloděj byl nejspíš v práci překvapen a nemohl dílo své ukončiti, — až dopis, ježž setník po dvou dnech obdržel, poskytl dosti světla v záhadné události. Zněl takto: „Pane setníku! Vědělt jsem o vaší krátké nepřítomnosti v Paříži a umínil jsem si vykořistiti ji ku svému prospěchu. Sám a beze všech pomocníků vedral jsem se do vašeho příbytku. Vaše stkvosty i peníze smály se mi vstříc a já jsem se již napřed těšil, že opět za dlouhý čas objevím se ve vyšších kruzích; nádherné hostiny a veselé společnosti kouzlyly se již před mým zrakem a zhlížel jsem rovněž v zrcadle, jak budou mi slušeti vaše prsteny a zlaté hodinky s těžkým řetízkem. Dovedu oceniti drahocenné vaše stkvosty, neboť náležím vyššímu stavu. Já sice dosud nikdy neposkvrnil rukou svých krví nevinně prolitou, avšak tentokráte byl jsem připraven, že skolím toho, kdo by mne byl u vás vyrušil a mne takto před celým světem v potupu uvrci mohl. Vyznávám se z toho proto, ježž nikdy nedozvíte se mého jména; neboť v kratičkém čase již bude jiný díl světa mým domovem. Neoloupil jsem vás o nic a přec měl jsem úmysl, vzíti vám vše. Neměl jsem ničeho, a byl jsem hladý téměř vysilen a nebyl jsem ani s to, abych vaše klenoty, po zemi rozházené, sesbíral a na původní místo uložil. Když jsem se totiž rozhlízel ve vaší komnatě na vše strany, abych se přesvědčil, zdali jsem ničeho nezapomněl, co by se dalo ještě uzmuti, padl náhodou můj zrak na krucifix, zavěšený nad lůžkem vašim. A pohled ten způsobil ve mně podivnou změnu, — zachvělt jsem se na celém těle, neboť obraz ten vyvolal ve mně upomínku na mé mládí. Vidělt jsem v duchu týž krucifix, spočívající na prsou umírající paní a tou byla — moje matka. A vzpomněl jsem si ještě na jiný kříž, — kříž čestné legie, který otec můj obdržel v Alžíru za chrabrosť. On se sice odtamtud více nevrátil, padl v boji za česť a slávu Francie — ale soudruh jeho přinesl matce mojí kříž ten na památku. A vzpomínka na těchto dvě krucifixů pravila mi, že otec můj byl statečný vojín a matka má svěťice. V ténuže okamžiku museli asi oba pohlížeti na mne dolů z výšin nadzemských a Bůh sám popatřil na mne zrakem milostivým. Pln hrůzy klesl jsem na kolena a hluboký vzdech, ježž se vydral z mých prsou, svědčil o mé lítosti a dobrém předsevzetí.“ — Toť skutečná událost, z níž vysvítá, kterak i lupiče může v poslední chvíli zachrániti vzpomínka na křesťanské, hodné rodiče, jichž památka hluboko je vryta v srdci každého člověka.

S m ě s.

Podivuhodná konverse. Jistý protestant sdílí v jednom saském časopise následující zprávu: „Otec můj byl úředníkem v Drážďanech a žil ve skromných poměrech. Bohužel ztratil jsem záhy oba rodiče a zdědil jsem nepatrný toliko kapitál. Můj bratr dal mne do učení k jakémusi kamenotiskaři a staral se o mne velice málo. Cítil jsem nevýslovně bolestně svoji nesmírnou opuštěnost. Ve smutných hodinách, když bylo mi velice těžko kol srdce, chodil jsem obyčejně do blízkého katolického chrámu. Tu poklekl jsem na stupních oltáře, neboť ačkoliv jsem o tom nikdy se žádným nemluvil, cítil jsem, že Bůh jest zde zcela jinak přítomen, než v našich protestantských chrámech, které jsem pravidelně každou neděli navštěvoval, kde však mě pranic déle nezdržovalo a ani mi na mysl nepřipadlo, abych se sám ještě modlil, když bylo kázání skončeno a zpěv dozněl. Jednoho dne oznámil mi bratr, doručuje mi několik tolarů, že můj podíl již jest vyčerpán a že mu není více možno, aby se mne na dále ujal. Byl jsem jako zmámený, neboť bratr můj byl dosti zámožný, potlačil jsem však vzdechy a nářky a vplížil jsem se pln starostí do své podkrovní komůrky. Suchý chléb a trochu studniční vody bylo mým jediným a každodenním pokrmem, vzdor tomu ubývalo mého jmění velice rychle a jednoho dne nezbylo mi více, než několik pfeníků na housky. Bylo to naprostou nemožností, abych se byl dožebraval pomoci u svého necitelného bratra; viděl jsem, že nezbývá mi nic jiného, než umřítí hladu. Spěchal jsem do katolického kostela; nikoho tam právě nebylo; poklekl jsem před oltářem a svěřil jsem milému Bohu, jehož přítomnost jsem zde znamenal, všechn svůj bol a útrapy. Tu pocítil jsem najednou klid ve svém nitru; pak jsem šel do dílny po své práci; sotva jsem začal, dal si mne mistr zavolat a oznámil mi, že spokojenost jeho s mými výkony dovoluje mu, aby mi ode dneška povolil týdenní mzdu. Zvláštní náhodou nepomýšlel jsem nikdy, abych se stal katolíkem, ačkoliv od té doby jsem horlivěji než kdy jindy navštěvoval katolický kostel a zde se modlil. Do 18. roku věku svého uspořil jsem si tolik, že jsem mohl odebrati se na Mnichovskou akademii. Jednoho chladného, listopadového dne seděl jsem v pivovare právě u okna a pil obvyklou sklenici piva. Pojednou zaslechl jsem zvonění a pohlédnuv z okna blíže, spatřil jsem kněze, nesoucího u prostřed dvou luceren tělo Páně těžce nemocnému. Jindy následovalo kněze dosti lidí, aby modlíce se provodili nejsv. svátost; tentokráte však nešel nikdo; studený, se sněhem smíšený déšť každého zdržel. Tu napadlo mne: nejde-li žádný katolík, prokaž ty čest Pánu. I nechal jsem státi své pivo a provázel jsem s hlavou nepokrytou kněze do úzké jakési uličky, kdež, prve nežli vkročil do domu nemocného, obrátě se, udílel — jako obyčejně — požehnání nejsv. svátostí. Snad překvapen tím, že vidí pouze mne samojediného, podržel mi chvíli nejsv. svátost před tváří. A když jsem tak oko v oko Boha svého ponořoval, cítil jsem neobyčejné vzrušení v srdci svém; klesl jsem, hlasitě vzlykáje, na kolena, a když jsem opět vstal a byl samoten, byl úmysl můj pevný a nezvratný, že stanu se katolíkem; již následujícího jitra vyhledal jsem duchovního, abych se dal poučiti, — a od té doby velebím tu šťastnou chvíli, kdy naučil jsem se lépe znáti Pána svého, který mi nejen v čas přispěl ku pomoci, ale i srdci zjednal mír a štěstí.“ —

Obsah „Obrany víry“:

Svatí patronové čeští a vlastenectví. (Sebral Jos. Prášek). — Otrokářství africké. — Dekret papežský urbi et orbi o pobožnosti růžencové — Hvězda jitřní. (Napsal Ant. Plaček. Dokončení.) — Jáhen s vytaseným mečem. (—š. —k.) — Byl apoštol Tomáš v Mexiku. (W.) — Dvě křížů. — Směs.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 65—68.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovni ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

P a m á t n ý s t r o m.

(Ke dni 16. a 28. září.)

Dlouhá řada let zmizela v moři věčnosti, od těch časů, co zemřel sv. Method, který rozsíval v naší zemi símě víry křesťanské s nejlepším úspěchem, který i knížete Bořivoje a choť jeho sv. Ludmilu pokřestil a tím základ položil k onomu velkému dílu, jež slove obrácení lidu českého na víru křesťanskou. Co sv. Method zasil, to ochraňovali a pěstovali naši sv. zemští patronové. A první rozšiřovatelkou pravé víry, prvou mučednicí, prvním svatým květem i ovocem z křesťanství vyspělým na pustém nevzdělaném poli českém byla sv. Ludmila. Se smrtí její nezmizela víra křesťanská. Uložila dobré símě v duši a srdce svého vnuka, kteréhož vychovala jako nejlepší matka.

Starobylá pověst vypravuje, že sv. Václav se narodil na knížecím zámku, jenž býval v nynější vsi Stochově, a svatá Ludmila prý na památku zrození prvního vnuka před zámkem dala zasaditi mladý stromeček dubový a pak jej touž vodou, ve které novorozeného kněžíce koupávali, dávala zalévatí, čímž prý se k tomu nemálo přispělo, že mladý doubek velmi bujaře růsti počal. V nynějším Stochově, vsi to v kraji pražském směrem k Žatci, stojí na návsi v jednom koutě až podnes mohutný stovkový dub, jehož kmen sice jest odumřelý, ale z něho vyrostlá větev jest sama od dávných let již mohutným kmenem a má tolik větví na sobě, že celý stáří svém sešlý dub dosti statečně až posud vypadá. O tomto prastarém dubu panuje v krajině Stochovské obecné mínění, že to je ten samý dub, který sv. Ludmila na památku narození svého milého vnuka zasaditi dala (P. Votka, T. J. Památky Staroboleslavské str. 129).

Sv. Ludmila zasadila ještě jiný lepší stromek, který vyrostl ze samého srdce sv. Václava a nyní stal se z něho mohutný strom, který dosud silný jest, neb kořeny své zapuštěny má v srdcích všech věrných ctitelů sv. Václava. Na tom stromě jest viděti i zdravé větve se vzácným ovocem, jestiž viděti i uschlé ratolesti a zející jizvy po větvích, které nenesly užitku a proto uřaty byly podle slov písma sv.: Vseliký strom nenesoucí dobrého ovoce bude vyřat a na oheň uvržen. Tím stromem v duchovním smyslu je sv. víra v české zemi, uřaté větve jsou setky husitské, uschlé ratolesti jsou protestanti a nevěrci, kteří u nás povstali a spojení s církví sv. přerušili. Byly doby, kdy již na mále bylo, aby sv. víra v české zemi vyhynula, a s ní by byl i lid zahynul na zemi i pro věčnost, ale sv. Václav prosil zaň, aby nezahynul.

Kéž se víra svatováclavská, kterou sv. Václav v srdcích našich předků byl utvrdil a zachoval, kéž zachová se i budoucím!

Za dnů panování sv. Václava lid tak byl zaslepen, že ještě sloužil bohům svým pohanským, klaněl se a vzýval mrtvou hmotu, kus kamene nebo dřeva, nic nevěda o Bohu, Otci nebeském, nic nevěda o Ježíši Kristu, Synu Božím a Spasiteli lidském. Ale sv. Václav maje v srdci svém zaseté semeno lásky ke Kristu Pánu od své báby, byl svému lidu otcem pečlivým, který staral se o svou rodinu velkou, o své plémě a nechtěl, aby v pohanství zahynulo na zemi a pak i na věky, ale aby skutečně se stalo šťastným — pravou vírou.

Ó té neunavné horlivosti, s jakou sv. Václav evangelium spásy mezi lidem svým rozšiřoval! Povolal do země kněze ze všech zemí křesťanských, je velmi ctil a si jich vážil, dal stavěti kostely a školy; na hradě Pražském položil (928) základ kostelu sv. Víta tam, kde až dodnes hlava všech kostelů českých stojí; sám pak v průvodu vychovatele svého kněze Kajchy putoval od místa k místu, lidi sám poučoval, napomínal a prosil, aby pravdě Boží neodpírali a modlářství se odřekli; a kde dospělých od pohanství odvrátiti nemohl, aspoň děti jejich za velký peníz od nich vykupoval a pod svojí dohlídkou Bohu ke cti za křesťany zbožné vychovati dával. Ale jako Spasitel snáseti musel odpor zákonníků a fariseů, až i od nich ukřižován byl, aby nás zachránil, tak sv. Václav musel tuhý boj postoupiti, aby pravou víru nám zachoval, až i krev svou prolil. Nebo to bylo hlavní příčinou smrti sv. Václava, že některým zemanům a i dvořenínům jeho protivila se velice jeho apoštolská horlivost. Sobečtí ti lidé nelibě na to hleděli, že sv. Václav staraje se o rozšíření křesťanství, o zlepšení mravů, jejich nezřízeným žádostem byl na odpor, že jmění a příjmy knížecí obětoval na podporu chudých, na vykupování otroků, na stavby kostelů, spíše než by jim v jejich nepravostech povoloval a jejich lakotě, ctižádosti hověl. Tato nelibost vzrostla v čirou nenávisť proti sv. knížeti a proti víře křesťanské a zavedla nepřátele jeho konečně k novému zločinu, že pomýšleli i na úkladné usmrcení svého knížete. Do svých tenat zapřísti dovedli pochlebováním, štváním a haněním i mladšího bratra jeho, jenž byl prudký, cti a vlády chtivý. Návodem těchto pohansky smýšlejících lidí odhodlal se vlastní bratr, že úkladně usmrtil vlastního bratra, že prolil vlastní krev. Ale krev sv. Václava zalila půdu, v které zasazen byl stromek křesťanství, oživila kořeny jeho, takže nezahynula pravá víra, ale vyrostla ve velkolepý strom. Nebo sv. Václav nepřestal o lid svůj se starati v nebesích, pokud ctěn byl od něho na zemi, takže vešlo v přísloví: Lid český nezahyne, dokud sv. Václav zaň oroduje (Kosmas). Pokud sv. Václava v zemi jeho ctíli a víru, již on hlásal, pro niž krev svou prolil, kterou jako drahé dědictví svému rodu zanechal, pokud té víry se drželi a si jí vážili, potud pomáhal sv. Václav lidu svému v potřebách jeho pozemských i duševních, aby i život měl v nebesích, aby žil v pokoji a štěstí též na zemi.

Kníže český Soběslav I., zvaný selský, hájil své země proti sousednímu králi (Lotharovi). A když u Chlumce (1125) již měli bitvou setkati se s nepřitelem, viděli sv. Václava, an stojí nad vojskem jejich v povětří v bílém odění na bílém koni, drže v rukou kopí s praporem českým. To vidouce čeští vojíní všichni vykřikli jako ústy jedněmi, řkouce: Buď nám dnes na pomoc, sv. Václave, kníže náš a Boží mučedníče! V tom se s nepřitelem potkali a bojovali tak šťastně, že nepřítel utrpěl hroznou porážku a s hanbou z české země odtáhnouti musel. Hle lid český tehdy nezahynul, ale zvítězil slavně, protože sv. Václav zaň orodoval. — Jiný pak důkaz o mocné přímlově jeho máme z dob Přemysla II Otokara krále, který musel válku podniknouti s králem uherským na uhájení země rakouské a štyrské. Ale český panovník dobyl plného vítězství na Moravském poli (1260), a to opět na přímlovu sv. Václava. Jeden znamenitý a nábožný český rytíř (Jan ze Svojslavův) ležel v den bitvy na lůžku v těžké nemoci a nemohl se

účastníci bitvy. Zdálo se mu, že je na poli v poli mezi bojovníky postaven a tu viděl lid český nedobře postavený. V tom viděl sv. dědice jdoucí jim na pomoc; nejprve šel sv. Václav a za ním ostatní, v tom se týž ohlédl a řekl k ostatním: Mdlé jest vojsko naše, protož pojďme s pomocí Boží jemu na pomoc — to pověděv prápor svůj proti nepřátelům obrátil, a oni všichni se obrátili a utíkali. A skutečně mnozí bojovníci čeští před bitvou byli u velké sklíčenosti jako polomrtví, ale když jsou začali bitvu, tak veselí byli, jakoby o svém vítězství byli ujistěni. I Uhři sami dosvědčovali, že když bitva počala a Češi nábožně písně pějíce, proti nim vytrhli, že se bezděčně obraceli a utíkali proti své vůli. — A opět později, jest tomu přes pět set let (1323), když na bavorských pláních objevil se nad českým vojskem sv. Václav na oři bílém, a kdy otcové naši za hřímavého zpěvu: Sv. Václave, vejvodo české země — dobyli vítězství, jehož účinky přinesly o 24 let později Karlu IV., synu nezapomenutelné Elišky, poslední Přemyslovny, korunu římsko-německého císařství. — Pokud ctíl lid český dědictví svatováclavské: víru jeho, byl chráněn před nepřítelem, žil v pokoji, byl šťasten, slynul blahobytem a ctí u okolních národů. Před zrakoma našima táhnou postavy vznešené, které položily pevný základ ku příští moci našeho národu, kterak nad hlavami jejich duje větrem korouhev svatováclavská, a kterak světec ten za hlaholů písně své vede otce naše od vítězství k vítězství;“ (V. Beneš Třebízský) před zrakoma našima táhne řada slavných vládců, kteříž svou láskou k zemi a vírou svatováclavskou zem tuto povznesli, a mezi nimi spatřuje zrak náš přede všemi postavu Karla IV., jakoby rukou vyzdviženou žehnal této zemi, z kteréž učinil zemi tuto na světě nejšťastnější, nejslavnější — pravý ráj to na pohled! Za tohoto panovníka, převelkého ctitele a následovatele sv. Václava dosáhl lid tento nejvyššího stupně. Týž vlastní jméno na křtu sv. od něho přijal a jeho za ochránce dostal, nešetřil zlata, drahokamů k vyzdobení jeho posvátného hrobu, k jeho počtě založil nový chrám sv. Vity, jemu ke cti zval korunu českou svatováclavskou, jemu jí vložil na hrob, jeho napsal životopis a dle něho se řídil, maje sv. Václava za vzor, stal se nejlepším českým králem, že i dnes slove Otec vlasti. Tehda též i lid slynul velkou horlivostí za svou víru, jak svědčí přečetné chrámy po celé zemi — již tehdy založené. Předkové českého lidu věděli, čímž jsou povinni a zavázáni víře svatováclavské, protož ji milovali a pevně k ní stáli, odtud povstalo také pořekadlo: Neminem vere bohemicum posse esse haereticum t. j. jakoby pro lásku k víře otců bylo nemožno, aby mohl býti Čech zrádce na víře své. Než stalo se to přece nepravdivým.

Bylo to za nehodného syna Otce vlasti, nehodného toho jména, které při křtu sv. po svatém Václavu dostal, jenž nežil dle vůle Páně, ale i sv. Jana Nep. utopiti dal, že konal svou sv. povinnost, ten pak pocítil starosti, jež mu způsobil svým učením a svými následovníky jiný Jan. A tehdy hle Bohužel mnozí odstoupili od víry otců svých. Ale co se stalo pak z toho lidu, kdy u velkém množství opustil víru katolickou, opovrhl oním dědictvím sv. Václava, přestal tím i ctíti sv. Václava samého, kdy přestal zpívati i píseň svatováclavskou: Svatý Václave vévodo české země — nedej zahynouti (jakož i v husitských kancionálech marně hledáš tuto píseň, kterou od dávna sv. Václav byl ctěn)? Kteří od starodávné víry se odtrhli, uvrhli na veškerý lid nesmírné, nesčíslné bídy a svízele! Co zhubily války husitské a protestantské! Co padlo za oběť husitské zaslepenosti kostelů a klášterů, měst a hradů, co krásných památek zbožných předků se zkazilo neb uloupilo, co lidí zahynulo, co chudších lidí upadlo v nevolnictví a robotu, lid náš uveden v nečešť a hanění. A opět v protestantských válkách (30leté) na tisíce vsí bylo spustošeno a spáleno, že dnes ani památky po nich nenalézáš, na půl páta sta statků větších přišlo do rukou cizích, na místo blahobytu nastala chudoba, hospodářství a řemesla sklesla, vědy byly spory a válkami náboženskými umlčeny, na dva miliony obyvatel ztratila zem tato, kteří buď mečem, hladem, morem zahynuli, aneb se vystěhovali do ciziny. Což ale nadto lítost-

nější, mnoho-li lidí zahynulo tu též na věky! Za tak drahou cenu vykoupil si lid ostatní opět pak starou svou víru katolickou, svatováclavskou!

Byly to smutné doby, kdy Kalvíni opanovali hrad pražský a chrám svatováclavský, hlava země této katolické, měla býti zbavena vší okrasy a památek. „Vypravuje se, že v noci (na 21. prosince 1619) před zohavením chrámu osvítila se (Eckert: Památná místa Prahy I. 31.) všechna okna velechrámu, a bylo viděti světla hořeti, jakoby celý kostel hořel a bylo slyšeti v kostele zpívati litanie. To viděli a slyšeli strážní na hradě a jiní kacíři, až hrůza je pojala. Potom slyšáno zpívati mši sv., a pak zdálo se, že po kostele obchází v průvodu duchové sv. patronů v čele se sv. Václavem, zpívající: Oremus (Modleme se), však jiní domnívali se slyšeti: Migremus (Vzdalme se), a že dvěře železné u svatováclavské kaple s třeskotem se zavírají, světlo z chrámu mizí. Po bělohorské bitvě dosvědčovali to mnozí přísežně, co té noci byli viděli a slyšeli, a bylo obecné přesvědčení tehdá mezi lidem, že zpěv ten pocházel od sv. patronů, jejichž těla v chrámu odpočívala, a kteří ze svatyně se ubírali, kde oni i sv. víra i Kristus sám byl urážen!“ Snad by byli opustili i celou vlast a lid, kdyby část jeho nezůstala přec věrná dědictví sv. patronů, víře svatováclavské, kterážto část lidu se slzami v očích a přesmutná v srdcích svých z hlubokosti své bídy snažně se modlila k sv. patronům, zvláště prosbami nepřestávajíc dorývati na sv. Václava: Sv. Václave, vévodo české země, nedej zahynouti nám — i budoucím! A sv. patronové a mezi nimi též sv. Václav vyprosili u trůnu Božího smilování a život pro své dědictví, pro svůj utrýzněný lid a zuboženou zemi!

A tehdy Bůh po tolika strastiplných cestách uvedl lid český opět na cestu pravou a ukázal mu, která víra může jej oblažiti na zemi a spasiti po smrti, která že víra zajistí mu, že nezahyne na věky. Jen katolické národy neumírají, jako neumírá církev katolická; jako tato má přislíbené a zajištěné věčné trvání, tak má je pojištěno i ten lid, který se drží víry a církve katolické; jako neumírá Kristus, neumírá ani víra ani církev ani národ právě křesťanský, katolický. Jako zahynul národ židovský, že se zřekl Krista, tak musí zahynouti každý lid, který Kristem opovrhne a církví Jeho. Český lid by již dávno a vícekrát nebyl, kdyby byl úplně přestal býti národem katolickým, dvakráte se odchýlil od pravdy, štěstí, že se opět ku pravdě obrátil. Kdyby se měl od církve katolické odvrátiti, orodoval by jistě zaň sv. Václav a dědici jeho, aby se zase vrátil ku pravdě, jako se modlil prorok Jeremiáš za národ židovský. Ale kdyby se nenavrátil, přestal by zaň se modliti kníže jeho svatý a lid by jistě zahynul. Proto víru svatováclavskou v srdci svém stále jako poklad drahocenný chovajíce, u sebe i svých svěřených ji rozhojňujíce neustávejme volati: „Sv. Václave, vévodo české země, nedej zahynouti nám i budoucím!“

F. Novodvorský.

Otrokářství africké.

(Pokračování.)

Opět se jde dále. Hrůza dodala síly i nejslabšímu. Pokaždé, kdykoli se někdo zastaví opakuje se hrozná podívaná. Po několika dnech čeká je opět strašné divadlo. Otrokáři poznali, co jich oběti dovedou snésti. Jedním pohledem si je změří, teď vidí, které by brzy podlehly. Aby skrovnou potravu ušetřili, postaví se za nešťastníky a jednou mohutnou ranou je skolí. Mrtvoly nechají ležeti neb je pověsí na stromy. Teď mají se ostatní ubožáci uložiti k spánku! Snadno si pomysleti, jaký to asi spánek jest! Mezi mladšími černochoy, jimž jsme svobodu vykoupili, jsou mnozí, kteří dlouhý čas v noci s hrozným výkřikem se probudí. Vidí ve snách hrozně krvavé scény, které zažili.

Tak jsou kolik měsíců na pochodu. Karavana se menší den ke dni. Pokusí-li se kdo o odpor neb útek, posekají jej šavlí a raněného nechají na cestě ležeti. Proto vším právem možno říci: Kdyby ztratila se cesta z krajů podrovnkových do měst s otrokářskými tržišti, našla by se hned zase podle kostí černochů, kterými jest olemována.

Po děsných mukách došel smutný průvod města, kde je trh na lidi. Z původního počtu zbyla polovice, nebo třetina, nebo ještě méně. Tu jsou opět scény jiného druhu, od nichž genius lidstva odvrací tvář. Jak dobytek vystaveni jsou tu negři ke koupi. Koupěchtiví ohledávají jim po řadě nohy, ruce, zuby, všechny údy těla, aby dělnost jejich ocenili. Smlouvají cenu vyhlédnutého jak o dobytče. Tento náležití pak kupci tělem i duší. Nedbá se při tom svazků pokrevenských: otec od syna, matka od dcery odlučují se bez ohledu na jich pláč a nárek; nedbá se též studu: nejnestoudnějším požadavkům jest jim se podrobiti. Duší i s tělem náležejí pánu svému; ten může je trýzniti, zabiti — není, kdo by mu v tom mohl brániti.

Poslyšme, co praví o věci té slavný Livingstone, jenž sám byl svědkem nelidského řádění tohoto:

„Když jsem podával zprávu o lidokupectví v centralní Africe, nepověděl jsem plnou pravdu proto, abych nebyl viněn, že přeháním. Mám-li však mluvit pravdu, dím, že tu věc přeháněti nelze, takové jsou hrůzy ohavného obchodu tohoto. Co jsem na své oči spatřil, co se děje obvykle při tom obchodu, jest tak strašlivé, že se marně namáhám, upomínky tyto z mysli své zapuditi. Příhody nejsmutnější časem vymizí z paměti, avšak hrozné výjevy, které jsem viděl, opakují se v mysli mé, tak že často v noci vyskočím z lůžka poděšen byv strašným snem.“ (Z posledního denníku Livingstonova.)

Než missionáři naši spatřili výjevy ještě broznější. Viděli tyto katany, kterak sršíce vztekem, že jim ušla kořisť, šavle tasili, oběti své nejprv rámě, potom nohu usekli a na pokraj blízké pastviny hodili řkouce: „To přiláká levharta, ten tě naučí choditi!“

Nepřeháním. Mohu svatosvatě s Livingstonem tvrditi, že tu přeháněti jest věcí zhola nemožnou. Připomínám opět, co mi synové moji psali, co na své vlastní oči spatřili, co nejhodnověrnější cestovatelé angličtí, američtí, protestanté i katolíci, vyprávěli. Nikdy svět neviděl zlořádů tak děsných. Pravda, byloť otrokářství v osadách vzbudilo též nevoli celého světa, ale tento obchod s otroky daleko nedospěl té výše ukrutnosti, na které nalézají se od dvaceti let tato honba na lidi v centralní Africe, která již tolik obětí na životech lidských byla si vyžádala. Otrokářství v osadách obmezovalo se na dospělé, hlavně muže.

Osadníci američtí potřebovali především silné, zdravé lidi ku práci. Děti byly břemenem. V Africe nabyt tento obchod v rukou moslemských tvářností jinaké. Černoši jednou do Ameriky přišli nemohli utéci. Překáželoť útěku moře. Na souši nepomní otrok při tak ukrutném s sebou zacházení leč na útek a otčinu násilně opuštěnou. Na vysočinách afrických jest dále orba za příčinou podnebí tak pohodlná, že může práci rolnickou zastati žena, ba že muž stává se zbytečným. Proto nevyplácí se odvlékati muže a je vyživovati, než se s nimi dojde na tržiště. Jsou tudy ženy a děti zbožím na tržištích vnitrozemských hledaným. Ty nepomýšlejí z bázně na útek a jsou bez bázně kupovány, aby všelikým choutkám svých pánů sloužily a dítky vychovávaly.

Od té doby, co spočívá obchod v rukách moslimů mnohoženství oddaných, dostoupila bezuzdnost samých náčelníků výše závratné. Jsoutě někteří z nich jako Mtesa a nyní Muanga, král ugandský, kteří měli najednou až po 1200 ženách. I nejchudší moslim má vždy po několika ženách. Této neřesti hoví nízká cena otroků ve vnitrozemí. Žena dostane se někde za kozu, dítě za balíček soli. Ani to však nebudiž s podivením. Kozu třeba vychovati, sůl ze solnic vyrobiti, ženu však a dítě potřebí jen chytiti a odvléknouti. V ta-

kové konce dospěly věci, že jest tady člověk prostředkem výměny za potřeby nejskrovnější.

Tak daleko dospěla vášnivost lidská, že nelze při pomýšlení na to než klnouti těm, kteří snižují člověka pod obraz Boží na roveň jej stavíce s hovadem, jak výše uvedený citát Lva XIII. praví: „Nata iugo iumenta.“

Avšak i s jiného hlediska horší jest otrokářství vnitrozemské než osadnické. Doprava otroků do osad vyžadovala dlouhé a namáhavé cesty přes okeán, i bylo tedy otrokářství omezené, kdežto obchod vnitrozemský jest ustavičný, každému přístupný. Potřebí jen k tomu mestice s tlupou lidohonců, černé kořisti a kmenů, u nichž by tato byla na prodej. Proto se vzdává lidokupectví ve vnitru země ustavičně, aniž má o tom Evropa nejmenší známosti. Ono vymizelo, pravda, v přímoří ale dále do země všady je nalézáme v plném bujení: v odlehlých městech marokkanských, v oasách sabarských, v Timbaktu, na jih od Nigru až k řece Zambezi a hlavně na vysočinách u velikých jezer, kde prostí obyvatelé, jako kdysi Indiáni v Peru, lakotu lidohonců tím více dráždí, ani v četných dědinách pohromadě bydlí a úrodnou půdu vzdělávají.

Odtamtud zaznívají zprávy nejhorší. Dovídám se poslední poštou ze Zanzibaru z denníka jednoho ze ctíhodných Otců, opět jedno vylíčení barbarského výjevu, které s vámi sdělití neváhám již déle, kdy hodina odplaty udeřila. Hle, čtete je a vizte, jak lotři ti ďábelsky si počínají nešetřice ni věku ni pohlaví, jak naši missionáři smrtelná muka trpí musíce býti svědky nevylicitelného utrpení domorodců a nemohouce jim pomoci. Vidít dobře, kdyby se nerovného boje odvážili, že by jen osud jejich zhoršili a za všechny výkupné zaplatiti také nemohou. Tím rozdírá se srdce jejich dvojnásob, vidoucích radost vykoupených a zoufalý žal těch, jimž přispěti nemohli.

A to vše smí se dít v osvíceném věku XIX., roku 1888. po Kristu! Dej Bůh, aby city mé s vašimi souhlasily! Nám aspoň za vinu pokládáno nebude, potrvá-li zlořád tento dále. Chcete-li dáta zevrubná, abyste jej mohli odsouditi, nuže tu jsou. Obnášit co rok počet obětí, jak moji missionáři udávají, 400.000, dle Camerona aspoň 500.000. Rozumějtež dobře 500.000 otroků prodá se svrchu řečeným způsobem co rok na tržištích vnitrozemských! Avšak do toho počtu pojati nejsou dle cestovatelův afrických i missionářů ti, kteří při honbách na ně konaných přijdou o život, kteří hladem nebo útrapami na cestě hynou. Dle jedněch připadají na jednoho prodaného otroka čtyři, dle jiných pět až deset mrtvých.

Odhad tento potvrzují slova Cameronova*), dle nichž jeden z těch tygrů maje 50 žen prodati zpustošil 10 vesnic vyhubiv obyvatelstvo jejich. Dle toho bylo by ročně dva milliony černochů pobito nebo prodáno, a za 50 let celé vnitrozemí africké vylidněno.

Nezasnu nikterak nad tím výpočtem. Dle zpráv mojich missionářů nemine dne, aby nepřešla jezero Tanganjika karavana otroků.

Ještě před desíti léty byla Mangema nejlidnatější provincií, dědinami posetou, dnes poskytuje valná část její, asi jako třetina Francie, obraz nejděsnějšího zpustošení.

Tážeme se nyní, jaké jsou asi praktické prostředky, jimiž by se nelidskému řádění tomu učinila přítrž? Křesťanská láska sama o sobě nestačí zachrániti životy tolika millionů lidí. Kromě toho vznikla by i nebezpečí: kdyby se prakticky provedla a nastalo hromadné vykupování otroků, mělo by toto jen vzbuzení lakoty otrokářů a rozmnožení lidolovu v zápětí. Potřebí jest tudy účinnějšího prostředku, rychlé a vydatné pomoci.

Sv. Otec dovolává se vedle křesťanské lásky moci nikoliv útočné, nýbrž obranné, obrací se k státům křesťanským, dáváje na srozuměnou, že zmohou mnoho u knížat mahomedanských, na nichž závisejí otrokáři, aby tudy moralního vlivu svého užily činíce je zodpovědnými za pokračování v líčených

*) Cameron, A travers l'Afrique. ed. Hachette pag. 384.

ohavnostech. Naši missionáři přiznávají též, že jen branná moc toto zlo dovede vyplniti. Kéž nadejde brzy doba, kdy některá z evropských velmocí proklaté lidokupectví zničí!

Pilná potřeba bude tedy, aby rozličné státy evropské berlínským kongresem vliv na Afriku mezi sebe rozdělený mající, každý ve své oblasti dostatečnou brannou moc vydržovaly, jížto by dvěma neb třem stům lupičů jejich nekalé řemeslo překazily.

Z dřevních dob církevních.

Patriarcha Noe musel na své vlastní oči viděti, jak ti, kteří čas ku pokání jim daný promeškali, při všeobecné potopě zahynuli. Podobně byla marnou přímluva Abrahamova za bezbožnou Sodomu. Eliáš se modlil, aby Bůh nebe uzavřel a vskutku po 3 leta a 6 měsíců nepršelo. Žalmy Davidovy jsou plny zlořečení proti nepřátelům Boha a jeho lidu. — A Kristus počínaje na kříži modliti se slovy: „Bože můj, proč jsi mne opustil!“, dal tím nejlepší svědectví o bezpříkladné zlobě právě těchto nepřátel Boha a jeho lidu a prohlásil proroctví za zcela naplněné. Na místě starého vyvoleného národa nástoupila církev svatá a také ona měla častokráte příležitost, pozvednouti k nebi žalobný svůj hlas pro spáchaná na ní násilí. Ona požívala při tom zbusta slov Davidových, která mohou se nám dnes zdáti krutými, ješto psána byla ještě v době zákona strachu a bázně, nikoliv pak onoho lásky, ona však neužívala proti násilí stejných zbraní, nýbrž slz a hlubokého zármutku, podobna jsouc utlačované vdově, která k nebi pláče a o pomoc se utíká, jsouc pronásledována.

A jako prosba této nesmí býti zneuznávána, jelikož Bůh jest její pomocníkem, podobně i stalo se vždycky osudným všem pronásledovatelům a sužovatelům církve, jelikož byla Kristem velikou mocí nadána. Staré obyčeje a zvyky církevní, jak je byl Martenius sebral, samy nás nejlépe poučují o rázu doby, do které příuáleží, kdy pšenice tak krásně kvetla, ale i plevel tím mohutněji se šířil; ony nás poučují dále o spravedlivosti a mateřské starostlivosti církve, která bystrým zrakem bděla nad svými svěřenci, jakož i vydávají svědectví o úctě a vážnosti, které se církev ve všech zemích těšila, poněvač i ti nejmocnější často podrobovali se její úsudku.

„Žalobným hlasem církve“ bylo nazváno několik modliteb, jež kněz při slavné mši svaté po „pater noster,“ v rukou drže nejsvětější tělo Páně, veřejně musel říkati. Po těchto modlitbách následoval všeobecný zármutek a truchlení.

Svíce byly shasnuty, oltáře obnaženy a pokryty buď žíněnými, aneb černými rouchy, ostatky a obrazy svatých, trním ovité, byly položeny na zem, — officium modleno se hlasem temným. Klerikové vyzváněli při tom zvonem, do choru svolávajícím, odkudž i jeho název: zvon h něvu. Všechny dveře chrámové byly uzavřeny a trním obloženy, toliko malá dvířka zůstala otevřena. Tento obyčej zdá se nám dnes býti divným, druhdy však bylo to něčím obyčejným, i těmi opravdu svatými muži zhusta užívaným, jako na příklad svatým Řehořem Tourským, Remigiem, Lambertem, Filibertem, Richardem atd.

Jáhen, stanuv před oltářem, volal hlasem srdcervoucím:

„Pokorně blížíme se k tvému oltáři a nejsvětějšímu tvému tělu i krvi, Pane Ježíši Kriste, Vykupiteli světa, a vyznáváme se ze všech hříchů, pro něž jsme také již trestáni. Nespravedliví, na svou sílu se spolehající lidé, povstali všude proti nám a přepadají svatyně tvé a jiná místa, tobě zasvěcená. Oni pustoší je a olupují, potlačují chudých, tvých to ctitelů, tak že ti

ubozí musí trpěti hlad, bojesti a soužení největší. Oni usmrcují je dýkami a meči. Také o náš majetek, z něhož my v tvé svaté službě žítí jsme odkázáni a ježž duše v Pánu zesnulých ku cti a slávě tvojí byly nám zůstavily, olupují nás a násilím oň připravují. Pane, tento tvůj chrám, ježž jsi byl v starých dobách založil a jenž zbudován jest ku cti tvojí matky a tvých svatých, pohřžen jest v hlubokém zármutku. Znič pýchu těch, kteří toto tvé místo a nás sužují. Ty je znáš a srdce jejich bylo ti známo, prv než se narodili. Přiveď je, o Pane, svou mocí ku poznání!“

Před kletbou obrátil se kněz k lidu s následujícím ohražením:

„Žádný z věřících se nedomnívej, že tuto kletbu, již my proti svým nepřátelům před Bohem a sv. Petrem, jemuž Bohem dána moc svazovati a rozvazovati, pronášíme, sami jsme vynalezli z vlastní odvážlivosti a odměřenosti. To děje se mocí, již jsme obdrželi od apoštolské stolice proti těm, kteří nechtějí se polepšiti a napraviti!“

A obrácen k oltáři pronášel kněz následovní kletbu:

„Všemohoucí Bože, jenž věnuješ pozornost svoji soužením těch, kteří k tobě volají, jenž vidíš slzy vdov a sirotků, zachraň nás od našich nepřátel, kteří pokání způsobem zlomyslným oddalují a ve svatyni tvoji dědičně uvázati se hodlají. Podíl jejich budiž u Satana a Abirona, Annáše a Kaifáše, Jidáše a Piláta, Šimona a Nerona. Necht' prokleti jsou ve městě i na poli, na svých hradech i ostrovech. Oči jejich necht' jsou zatemněny a šíje jejich vždy skloněnou. Vylej na ně svůj hněv a zuřivost tvé pomsty zachvat je. Obydlí jich necht' jest pusté a nikdo nebydlí v jich stanech. Smrt přijdiž na ně a za živa necht' zpropadnou se do pekla. Znič plod jich života a celé potomstvo, cesty jejich necht' vedou je k záhubě a nemoci necht' je pronásledují. V tobě, o Bože, jest naše síla, ty zničíš naše nepřátele. O Bože, jenž jsi k zachránění duší toto místo vyvolil, ochraňuj je na prosbu nejblahoslavenější rodičky Boží a všech svatých před svými a našimi nepřátely, aby tito polepšení svého dosáhli a my zase všech strastí a soužení sprostění byli a tobě za to vděčnými se stali!“

Církevní tresty byly ode dávna k tomu určeny, aby zločiny byly usmířeny a bloudící se polepšili. Dříve než byla kletba pronešena, musel křesťanskému lidu býti oznámen zločin, jakož i tvrdošijnost dotýčeného hříšníka a dovozena příslušnost tohoto trestu. Taková formule, již v roku 600 po Kr. bylo užíváno, zněla následovně:

„Oznamuje se láskám Vaším, že N. N., oddav se ďáblu, jehož se byl na křtu sv. odřekl, nečiní si z toho svědomí, pustoše vinici Páně, jeho církev, a olupuje ji tím, že chudé, které Kristus krví svou byl vykoupil, potlačuje, zabíjí a vykořisťuje. Narozen z vody a ducha sv. přičtěn byl k dítkám Božím, teď však jest dítětem ďábla, poněvadž jej následuje. Zanedbáním svého pastýřského úřadu museli bychom se obávati, že přivedíme na sebe strašlivou hrozbu nejvyšší hlavy církevní, ježž zní: Pakli bezbožníku nevstaviš před oči jeho zlomyslnost, požádám krve jeho z ruky tvé. Pročež poslali jsme k viníkovi své kněze, jakož i napomínací listy, zvali jsme jej ku polepšení a pokání, avšak, poněvač satan zatvrdil srdce jeho, nedbal našich spasitelných napomenutí a zdráhal se, zadost učiniti církvi Boží. Ku potrestání takovýchto zneuctivatelů náboženství a míru, ježž Kristus církvi své dal a zůstavil, máme od něho samého i apoštolů podrobné předpisy. Neboť praví Pán v evangeliu: „Zhřeší-li proti tobě bratr tvůj, potrestej jej bratrsky potaji, pak přede svědky, pak sděl to s církví, pakli by ani tohoto trojího napomenutí neuposlechl, budiž jemu jako pohan a publikán (veřejný hříšník). A dále poroučí Pán, aby úd, jenž ze svazku lásky se oddělil a celé tělo sužuje, byl odříznut a zavržen: zlobí-li tě ruka tvá, utni ji.“ Apoštol vylučuje vrahy a lupiče z království nebeského. A Jan zakazuje dokonce pozdraviti takové lidi, abychom neměli podílu na zlomyslných jich činech. Poněvač jest naší povinností, abychom vyplňovali božské a apoštolské rozkazy, musíme shnilý a nezhojitelný úd mečem vyobcování z církve od těla církevního odstraniti, aby

ostatní údové těla touto morovou ranou nebyli zároveň nakaženi. An tedy N. N. nedbá našich napomenutí, neuznává vinu a setrvává v tvrdošijné nekajicnosti, zbavujeme jej a všechny jeho účastníky — ve jménu nejsvětější Trojice, sv. apoštolů Petra a Pavla a mocí nám nehodným uděleného úřadu — požívání nejdrahocennějšího těla i krve Páně a společnosti všech křesťanů, vypovídáme jej z lůna matky církve na nebi i na zemi a prohlašujeme jej za prokletého a zatraceného spolu s ďáblem, pakli se neobrátí, nebude činiti pokání a nedá zadostučinění sv. církvi, kterou byl těžce urazil.“

Všicci přítomní museli říci: Amen a hořící svíce byly shasnuty. Výrazy kletby byly vždy tak voleny, aby v provinilcích vzbudily bázeň a strach a povzbudily je k lítosti.

Často bylo církvi dopřáno té radosti, že nezvedení synové opět vrátili se do lůna jejího. A právě, jak truchlivým hlasem pronášela kletbu, tak radostně přijímala ztracené dítě ve svůj střed. Kajicník musel objeviti se v žíněném rouchu, bos, před chrámem a kleče očekávati biskupa. Také ti, kdož poškození neb uraženi byli, shromaždili se zde, aby dali svědectví, že jim bylo poskytnuto úplné zadostučinění a aby přijali slib kajicníkův, že nikdy víc jim neublíží. Pak pojal jej biskup za pravici, vedl jej do chrámu, osvobodil jej od klatby a okružníkem dal věděti, že týž byl opět přijat do společnosti křesťanů.

W.

Jak si vykládá desatero přikázání božích katolík, jak evangelík a jak socialista?

1. Já jsem Pán, Bůh tvůj. Nebudeš mítí jiných bohů přede mnou; neučiníš sobě modly, abys se jí klaněl! Exod. XX, 1—7.

K a t o l í k: Jenom Bohu přináleží ta nejvyšší úcta, zvláště pak klanění. (Deharbe katech.) Tato nejvyšší pocta děje se v duchu modlitbou, tělem pak, když klekáme, složením rukou, účastenstvím na veřejných službách božích a t. d. Klečí-li katolík před sv. obrazem, vztahuje se pocta ta zase jen k Bohu, jehož prostředníkem jest světec vyobrazený.

Bůh trojjediný světa nepotřebuje, ale proto stvořil svět, aby se zjevil a blažil svět. Zjevil se nám svými místodržiteli, lidskými to prostředníky.

P r o t e s t a n t neb **e v a n g e l í k** učí a vykládá si toto přikázání asi taktéž, jenom zavrhuje prostředníky, jimiž Bůh se zjevuje a sice takto:

Bůh všecko dobré sám v tobě činí, ne ty sám. Duch sv. zjevuje každému člověku Boha a víru knihou:

V skutečnosti ale platí: Bůh zjevuje se jednomu každému ve vlastním jeho rozumu.

S o c i a l i s t a: Věřiti v Boha mimo- a nadsvětového, jak o něm církev učí, jest pověra před ctiteli člověčenství. Neb duch člověčenství jest duch Boží; věř v pokračujícího ducha času! Člověčenství jak je, jest tou nejvyšší a nejvznešenější bytostí. Heslo jich: „Lidmi nás nechte býti a žádnými křesťany! — Ó, člověčenství, od tebe a skrze tebe a k tobě jsou všechny věci, tobě budiž čest na věky.

2. přikázání berou a v stejném smyslu si vykládají katolíci i protestanté.

S o c i a l i s t é: Jméno Boží vezmeš nadarmo a zůstaneš nepotrestaný od ctitelů člověčenství.

3. přikázání vykládá si socialista takto: Všecky dny drž stejně a žij jen pro lidstvo. Tvůj svátek budiž, když se máš dobře!

4. přikázání:

K a t o l í k: V pořádku přírody rodí se dítky z otce a matky; ti jsou spolu tvořitelové, správcové a vychovatelé chlebem, zkušeností a jinými pro-

středky; tak skrze ně a pod nimi zrůstá dítě a stává se samo něčím pro svět. Ten samý Bůh má také ten samý pořádek v království božím, v Církvi. Tu se rodí děti Boží otci, kněžskými křtícími a Bůh dává Ducha sv., tak jsou knězi spolutvořitelové a spoludržitelové při duchovním rodu věřících; oni je krmí chlebem života, řídí cvičením, kázáním a zpovědí. Protož cti otce i matku, vrchnost co otce v státu, kněze co otce v Církvi, tak se ti dobře povede na zemi a věčně na nebi.

Protestant: V přírodě a v státu má sice Bůh takový pořádek, ale v církvi jinak: Lidé bývají znovuzrozeni, t. j. věřícími učiněni knihou; to působí Duch sv. a nemá žádných spolutvořitelův, spoluzachovatelův a spoludržitelův. Tak jsou všichni křesťani stejní a kazatele potud ctí, pokud v nich slovo Boží a ne je samé posloucháš; kde je slyšíš slovo Boží nemluvíti, tam si jich nevyšímej.

Zásada ta zní: Cti Boha a žádného člověka.

Podobně jest tomu tak s náhledem o původu člověka. Kdežto křesťané katoličtí kloní se k náhledu, že Bůh při zplození dítěte jednomu každému nově stvořenou duší dává, kloní se protestanté k náhledu, že Bůh dal do ducha obou rodičův moc sdělití nového ducha při plození dle vůle jeho.

Socialista praví: Bůh nestvoří při plození docela nic, ani otec ani matka spolu netvoří, nýbrž jen pud přírody. Nač tedy otce a matku ctíti?

Socialisté a komunisté volají: „Pořádek stavů jest nepořádek.“

Všichni lidé jsou stejní, totiž pud přírody, stejné ukojení žádají. Osoba, svobodná vůle a hodnota nic neplatí. Příroda nás všechny činí stejné, tedy žádná přednost. Pryč se šlechtou! Pryč s boháči! Nestejnost jest nepořádek proti přírodě. Svoboda, bratrství a rovnost!! To jsou hlasy socialistův při čtvrtém přikázání božím.

5. Važ si života svého i bližního svého! tak Církev katolická zabírá nepřítelství a nezná v prokazování milosrdenství ani rozdílu mezi náboženským vyznáním.

Protest. konsistorní rada Menzel vyznává ve svých dějinách Německa: „Od protestantských knížat nikde nebyla katolíkům snášenlivost v skutku ukázána.“

Lutr: Když zloděje provazem, vražedníka mečem, kacíře ohněm trestáme, proč nechopíme raději papeže, biskupy a celý roj římské Sodomy, církev Boží bez přestání otravující? Proč jsi v jejich krvi ruce neumyjeme? (Alt. I. 69.)

K Meuchlerovi v Drážďanech praví: „Nemohu se modlit, musím při tom křít. Mám-li říkat: posvěť se jméno tvé, musím při tom říci: zakleto, zatraceno a zahanbeno musí býti jméno papežníků — a tak neustále ve všech sedmi prosbách. Tak se modlím denně bez přestání a cítím, že to vyslyšeno.“ (lépe, že si ve své zášti ulehčím.)

Socialisté: „Zabíješ! totiž ne zloděje, ne vražedníka, jehož pud přírody snad jednou (?) daleko sáhl; ale beze vši milosti všechny, kteří veliký zločin na majestátnosti člověčenství se dopouštějí, že totiž zlaté časy, nebe na zemi zadržují, t. j. všichni na starém pořádku v státu a v církvi drží. Nebude dříve dobře, dokavád poslední král na stěvě posledního kněze nebude viseti!“

6. přikázání.

Katolík: „Stav manželský jest svatý stav, jest svátost a jest nerozlučitelný. Stává se ale cizoložstvím při těch, kdož se sami svobodně nebeskému ženichu aneb jeho nevěstě (Církvi) byli zaslíbili. Panenství jest to nejideálnější (nevznešenější) manželství; v tomto vyšším nadpřirozeném pořádku milosti nachází duch lidský nejúplnější upokojení!“

Protestant: Bezženství jest cizoložství, vede jen k cizoložství, žádný člověk nemá pud přirozenosti v moci, panenství jest nepřirozený pořádek.“ **Lutr.**

S o c i a l i s t a: „Stav manželský jest cizoložství. Neobmezujme přirozenost nepřirozeně pod manželstvím, tak nebude více žádné cizoložství a svobodný pud přírody ať si hledá vždy nové ukojení!“

7. 9. a 10. přikázání:

K a t o l í k: „Bůh dal své dobro lidem, co každý míti má, bývá mu od Boha co mzda jeho zásluhy neb co dar dobrotivé lásky dáno; tak jest právo vlastnictví; ale lidé jsou jen správcové Boží; svobodná vůle člověka nemá svůj úřad zanedbati a má nuzným bratrům udíleti. (Skut. ap. 4.)

Svatou láskou činí se bohatec dobrovolně chudým!

Právě tak odevzdal Bůh statky a poklady milosti v církvi správcům, sdílejícím jak kdo zasluhuje; a zavírajícím před drzími hříšníky. (Viz moc rozhřešovací, svazovací a rozvazovací; odpustky).

P r o t e s t a n t: Poklady milosti jsou sem dané od Boha, a kdo věří, přivlastňuje si vše sám, bere si sám úplné odpuštění hříchů, nebe, blaženost; nemusí teprv čekati, zdaž a jak mu správci udílejí; nepotřebuje žádnou zpověď, žádné odpustky!“

K tomu ještě to: Když katol. církev žádost po jmění a požívání zapudila svatou láskou, kterou nebeskou majetností a užíváním nahradila: zapudila naproti tomu reformace „svou vírou samou“ svatou lásku, potupila dítě této lásky „dobrovolnou chudobu“ a posadila na místo její žádost požívání; přiřkla této zvláštní přirozené potřebě právo, samo sebe upokojení si vzíti a to jak se samo sebou rozumí jen v království Božím!

S o c i a l i s t a: Vlastnictví jest krádež. Požádáš bližního svého manželky, služebníka a všecko, což jeho jest; neb stejnému lidstvu přináleží všecko; musí vždy stejně rozděleno býti a kdo se zpěčuje, bude trestán co zloděj na lidstvu.

* * *

Z předloženého porovnání mezi katechismem katolíka, evangelíka a socialisty neb komunisty ohledně „desatera“ vychází na jevo, že protestantismus stal se jaksi můstkem neb přechodem k socialismu.

Přechod z katolického křesťanství ku protikřesťanství, bezbožství není možným leč pomocí tohoto můstku, jež připravila reformace nepříteli spasení, neboť tak rychle to nešlo, pročež pozvolna musel převáděti a zaslepovati a v zaslepenosti tělo vysvobozovati, žádosti přírody rozpustiti a na tento svět a jeho velebnost uvýkati.

Zásada životní chce se vynésti a dokonati, i símě satanášovo musí k poznání přijíti při velkém dnu žně světové. Čím dále, tím více připodobňující se protivady přestanou, polovičatost a lichocení pomine a důslednosti nejzvěnější vyjdou na světlo a budou naproti sobě státi naprosto naposled:

- a) křesťani, katolíci a protikřesťani, antikristi.
- b) úplně věřící a úplně nevěřící.
- c) Duch z Ducha milosti a tělo (přirozené lidstvo.)
- d) Tito jako andělé nadpřirozenými zázraky a tito jako ďablové nadpřirozeným čarováním (2. Tes. 2, 9.)
- e) Tito pronásledováni co mučedníci hůř než v prvních třech stoletích a tito pronásledujícíe a mučícíe hůř než pohaní;

až znamení Syna člověka, kříž v oblacích a on sám po druhé se objeví a se svými ženci (anděli) velikou žeň držeti bude. V. B.

FEUILLETON.

Kterak jsem se naučil hráti v karty.

K jubileu čtyřicetiletého zrušení roboty z vypravování jubilovaného faráře.

Napsal P. K.

Seděli jsme bratrsky podvečer, asi před desíti lety, kolem staříckého jubilanta faráře. Právě jsme dohráli naší národní — bulčičku. Jubilant shrábnuv vítězoslavně bulku, s úsměvem, ale již trochu znavenou tváří pravil: a teď už, děti, mám hry dost, myslím, že jsem vám dal za vyučenou taky dost. Raději si něco povídejme.

— Máme — odvětim — roztomilý červencový den; červánky ze západu na nás se usmívají, jako zde večerní den našeho dědouška po krásném, dlouhém dnu bohumilého života. —

— Nadchází noc, — dodal jubilant vážně, — obláčky z doutníku vypouštěje a kartami o stůl poklepávaje.

— Ještě tu není a doufáme v Boha a Vaše stálé zdraví, že dlouho ještě nenadejde, avšak račtež nám, ctěný p. jubilante, pověděti, kde jste se naučil hráti tolik mistrně bulku? Kolikrátkoliv jsme s vámi hráli, skorem vždy jste nás obehrál. My přece taky packáři nejsme, ale hráti s takovým důmyslem, a dodám, tolik elegantně, ba na oko nedbale — rozprádáte se sousedem hovor, mluvíte o hospodářství, o knihách a třeba i o hvězdách, a při tom děláte důčko za důčkem a beřete bulku za bulkou a nám ponecháváte pouze čest, dívati se na prázdný talířek.

— Milé děti, — odvece stařeček — to je historie velmi vážná, je to kousek našeho strastného národního života. Tedy poslyšte, — ale to si vyprošuju, aby se nerozsvěcovalo. Předmět, o němž tuto chci vypravovati vyžaduje jako štafáž večerní pološero, na něž následuje hvězdnatá, tichá noc.

* * *

— Musím především podotknouti, — začal jubilant, — že jakožto novo-svěcený kněz, měl jsem v ošklivosti karban a to z příčiny ne jedné. Můj nebožtík otec, — dej mu Bůh nebe, — zlaté sice srdce, ale jednu velikou skvrnu na něm měl, že si rád zahrál ten přenešťastný velus a že obyčejně prohrál. Karban jeho působil v naší rodině mnohé trapné doby. Kdykoli jsem jako dospívající student jen na karty se podíval, vždy mne to do srdce bodlo a v duši ozývala se slova: vy kleté obrázky jste příčinou našeho rodinného úpadku, že statek po praotcích zděděný přišel do rukou cizích. — A dále, víte bratří, že jsem odjakživa rád se obíral knihami. Vy teď ani nevíte, co je to, míti naše české knihy rád, když jich z literárního trhu sype se, — zrní i plev — jako z párního, mlátícího stroje. Býval jsem pravým knihožroutem a proto jsem považoval čas při karbanu sebe hezcím, ztrávený, za ztracený. Avšak okolnosti prazvláštní naučily nejen Dalibora housti, ale i mne hráti v karty a sice hráti se vší pílí a se vším důmyslem. Kdyby mi byl někdo v semináři předpovídal: ty budeš jako kněz bulkářem, byl bych to považoval za velikou urážku. Ale jak povídám, jinak stojí v našich knihách a jinak bývá v životě. — —

— Milí páni bratří, bezpočtukrát, ba denně vzpomínám si na svého patrona, sv. Františka, jak na své cestě po moři do Indie, hrál též v karty se surovými námořníky a víte proč hrál? aby t. odnaučil tyto surovce hroz-

nému klení při karbanu. On jim s andělskou pokorou ukázal, že lze baviti se i bez rouhání a bez hrubých urážek Boha.

Mně vnutila jiná věc karty do rukou, — láska t. k našemu ubohému, trýzněnému lidu. — —

Stařeček si oddychnul, ústa vodou svlačil, načež pokračoval.

První mojí stanicí farářskou byla vesnička v hornatém jizerském pohoří, kterouž chci tuto nazvati *U b o h o v e m*, protože byl to pravý *U b o h o v*, v němž přebýval hodný a zbožný sice, ale chudý lid. Před padesáti lety živil se lid na horách výhradně pšádlem. Na selských živnostech bývalo zle, velmi zle. Pamatuju se na matku, která časné z rána budívala čeládku a nás děti se slovy: vstávejte, a pšáďte, abychom měli na sůl! — Do snídání napřadlo se a zmotalo pšadeno, doneslo ke krupaři, kterýž za přízi vyměňoval sůl, krupici, mýdlo, mouku a vůbec vařivo a pak teprv se snídalo. Jinak nebývalo ve statku groše. Kolem *Ubohova* rozkládají se tři dvory hraběte Vrchním na tomto pohorském panství býval obyčejně některý pan Franc, jenž buď teprv začínal svoji správcovskou kariéru, na níž doufal postoupiti za řiditele panství někam do kraje, — anebo též dostával se tam správce z kraje, jenž u vrchnosti, t. j. u některé zástěrky upadl v nemilost. Slovem obyčejně bývali to lidé, kteříž v řeči kulturní označují se příslotkem: *š t r é b r ů v* a kteříž tedy chtěli si udělati na hoře „dobré oko,“ stůj co stůj, byť i tisíce očí ubohých poddaných do krve se uplakaly.

Tehdy právě byl tam správcem jakýsi — — nebudu ho jmenovat, odpočívá již v hrobě, zemřel zbožně v mých ramenou, já sám mu oči zatlačil, — člověk ten jako hraběcí úředník měl pověst co nejhorší, lid jej jinak nepojmenoval než *č e r t*. A mně jako faráři bylo souzeno, i s tímto čertem býti za dobře, chtěl li jsem, aby kostelní střecha nepadla na hlavy lidu a na mou hlavu střecha farní.

Hrůzy roboty měl jsem seznati teprv zde.

Víte bratři, jak to chodívало na statcích naší šlechty, ovšem jen některé. Chraňž Bůh, abych do jednoho pytle házel všecky. A'e to víte, že tehdy mnohý majetník panství neukázal se doma po celý rok a že žil někde za hranicemi a že utrácel krvavý pot svých poddaných všelijak. Hazardní hráči a milostnice vybírali hýřivým šlechticům z kapsy peníze. Tak pohříchu dělo se i s naší, — jak se tehdy říkalo, — milostivou vrchností. Řiditeli panství psávalo se domů — vždy jen o peníze a řiditel nalehal na správce — vždy jen o peníze. Vem kde vem, vydři jak můžeš, ale jen pošli peníze!

Proto bývalá robota nejhroznější vždy tam, kde ta milostivá vrchnost bývala zhýralá. A obráceně osud lidu býval vždy lepší tam, kde vrchnost alespoň jistou dobu trávila mezi lidem a mohla na své oči přesvědčiti se o jeho krvavých mozolech. — —

Dle toho poznáváte, že *Ubohov* odjakživa byl považován za stanicí pro správce nejhorší, byla to Sibiř, jakési vyhnanství. Proto i každý správce hleděl se řiditeli zavděčiti co nejvíce, aby co nejdříve dostal se někam do kraje. A zavděčiti se mohl toliko tím, posýlal-li do ústřední, — vždy prázdné — kasy co nejvíce peněz, jež musily vydřiti se z krvavých mozolů lidu.

Kterak na patronátě takovém vypadaly kostely a fary, lze snadno si představit. A soudit se tehdy? Mnoho-li pak dnes ještě si vysoudíme na opravu chrámů a far? —

Náš správce — vulgo čert — řádl tedy zle na pohorském panstvíčku. Houil lid nemilosrdně do roboty. Sedláci musili posýlati potahy a chalupníci obětovali své holé ruce, jak všeobecně známo.

Náš horský lid, dobrý je lid, dříví by dal na sobě štípat, ale taky zase příliš ubližovati si nedá. Pracuje a dře se až do úmoru, ale přílišné násilí odráží, když nelze jinak i násilím.

Horál není líný na krok, a přeskáče snadno hory a doly a proto i našel cestu ku krajskému úřadu do Ml. Boleslavi, aby si na kruté bezprávi správce — čerta, postěžoval. Pan krajský horaly vlídně sice přijal, vlídně vyslechl

a co nejlídněji slíbil, že věc vyšetří a pokud možná bude, i napraví. Lidé vraceli se z „kraizamtu“ s čakami nejlepšími, těšili se na lepší časy, avšak starý Vondra, chalupník, říkali mu vůbec „holán“ protože sloužil kdysi u hulánů, říkával jim: vy blázni, myslíte, že vrána bude klovati vránu? Pán na pána nebude nikdy. Dokud císař pán — při kterémž slově vždy smekal uctivé čepici — nám nepomůže, nebude dobře. Je-liž on Bůh, aby všecko všudež viděl? Pán Bůh ví sice, co kde který čert tropí, ale, ale — — tu to jsem vždy křečovitě zatřásl, a on odplivnuv si co nejrůzněji, jal se vyklepávat a znovu nacpávat svoji křenovku. A měl pravdu. Možná, že se dostalo správci, anebo direkci nějaké důtky od krajského úřadu, avšak lid o tom nedozvěděl se ničeho a útky děly se vždy horší. —

Přirozený následek toho byl, že lid vida se odevšad opuštěna, začal — srocovati se.

Když totiž — za lepšího počasí — upracovav se ve dne na panských polích, vycházel teprv v noci na své pole: tu často místo spaní zacházel si ještě do krčmy anebo i do něčí stodoly, — tehdy se ještě nezamykaly — a zde polohlasně se radil, co by si v té bídě měl počítí? Padlo tu mnohé hrozné slovo a mnohá výhrůžka vydrala se ze stísněných prsou. A v skutku právě při mém příchodu proslýchalo se, že brzy dostal — tak za větrem — bití šafář, brzy poklasný, a tu zas ovčák, ba i sám muškátýr, opozdil-li se v krémě, přinášel si domů něco, co se vůbec neprodávalo. Právě při mé instalaci stalo se, že po správci, jenž asi o desáté ode mne odjížděl, házeno bylo kamením.

Správce ovšem zuřil, pátral a vyšetřoval, avšak naše horaly mohl natahovati na skřípec, nebyl by z nikoho ani slova dostal. Došlo konečně ku zjevné vzpouře na poli: Šafář t. domníval se míti odůvodněné podezření na jednoho chasníka, že mu pode dvorem na rozcestí vlepil na tvář několik náramně teplých, po nichž mu po kolik dní nechutnala ani kaše posypaná perníkem a proto na něho navedl panské pacholky, aby ho na poli při robotě lapli. I stalo se, avšak chycený bránil se jako lev a řval jako býk. Načež lid se sběhl a chasníka vyprostil.

Správce vztekem div že nezšílel.

— Však já vás vyplatím, — soptěl hněvem — pojedu do Boleslavi a přivedu sebou škadronu husarů, ti vás naučí se modlit. — K tomuto úmyslu posilovali ho nejvíce šafář a muškátýr. Na neštěstí byl správce starým mládcem. Možná, že vlídné slovo ženy a ohled na děti, byly by náhlou povahu jeho pozmirnily.

Věci schylovaly se k nejhoršímu, když tu náhoda, či prozřetelnost božská postavila mne uprostřed mezi rozbouřeným, k nejhoršímu odhodlaným lidem a mezi soptícím správcem.

Ve městě, kde lidu nazbyt, lidé jeden druhému se vyhýbají, na venkově sbližují se. Farář, jak víte, bývá často nucen, kliky u pánů ohmatávat, s jakým potěšením, víte též.

A správce měl právě na mne jako učarováno. Zval mne přes tu chvíli k obědu a já, abych ho neurazil, s největším odporem chodil. Pravím s odporem, protože vždy po obědě, vybízel mne ku hře v karty.

— A proč, velebný pane, nehrajete v karty? — dotíral na mne. — Býti knězem a neumět hráti v karty. A proč nepijete? — upejpáte se jako panenka. Snad vám tu nechutná? —

— I chutná p. správce, všecko je výborné, ale — —

— Co ale, jezte a píte, a po jídle budete hráti s námi bulku. P. Franc musí dnes býti u lidu, schází nám třetí. Dnes vám nepomůže ani turecký císař. —

— No tak tedy, velebný pane, — přimlouval se pan důchodník, — račte to p. správci udělati k vůli. —

(Dokončení.)

S m ě s.

Matka a dcera. Četli jsme nedávno v jistém berlínském listu následovní událost: „Bylo to brzy po polednách, — když zastavila se před vchodem do zdejší Charité (největší nemocnice Berlínské) nádherná ekvipáž, z níž vystoupila jakás s nejrafinovanější elegancí oděná dáma. Kráčela přímo ku přijímací kanceláři. Vstoupivši tam tázala se přítomného zde úředníka hlasem lehce se chvějícím, zatím co zajímavá tvář její vystřídala všechny barvy: „Předevčírem byla sem dopravena jakási stařena, která byla v ulici pod lípami nalezena na dlažbě ve mdlobách; — ráda bych zvěděla, zdali tato ubohá ještě — žije!“ Oslovený patřil pln podivu ku krásnému tomuto zjevu: toto účastenství k osobě, jež polovyhladovělá a v hadry zahalená byla z policie, jež našla ubohou na ulici ležeti, dopravena sem do nemocnice, překvapovalo jej, ač za dlouhou dobu své působnosti již mnohým neobyčejným případům byl přivykl. „Ano pamatuji se!“ odvětil a otevřev velikou knihu, do níž jen letmo se zadíval, doložil: „Tato žena zemřela již včera v noci úplným vysílením, — patrně nemělať již po několik dní ani sousta, — naše pomoc zde byla marnou!“ — Ze rtů mladé dámy vydral se bolestný výkřik, z něhož vyznívala celá trýzeň srdce, lítostí a bolem rozervaného. Pak potácela se tiše ze síně a zdrcena klesla do měkkých podušek svého povozu. A skryvši tvář v jemných ručkách svých, plakala usedavě, šeptajíc chvílemi: „Můj Bože, můj Bože, můžeš mi odpustiti, že jsem ji nechala zhynouti hladem a v největší nouzi?! Avšak zda by byla z ruky mé něčeho přijala, — když jsem — — —“ Umlkla a zhrozila se, neboť celá její minulost vstoupila jí teď na mysl a jako vzdušný obraz vznášela se před ní. — On viděla se v malé světničce podkrovní v odlehlém koutě městském, ana sedí vedle své matky u šicího stroje, den jak den bez oddechu pracujíc a lopotíc se na tu skývu denního chleba, — až poddala se svému chleboďárce, bohatému továrníku, jenž slícnému dítěti za nevinnost jeho slíbil nádheru a bohatství. Avšak kletba matčina pronásledovala ji i do těch stkvostných komnat, jež teď obývala. Z počátku zdála se cítiti v srdci svém nějaký osten, rozrývající nitro její, během času však zapomínala a po letech zapoměla docela, že měla matku — Tu včerejšího večera došel jí list od neznámého člověka, nikým nepodepsaný, kdež krátce se jí oznamovalo, co bylo její matku postihlo . . . Dále již nevzpomínala. Povoz zajel do nejelegantnější třídy městské a stanul před vkusným domem, — byl to její dům a když byla vstoupila do předsíně, co nejnádherněji vyzdobené, vyšla jí vstříc komorná, jež s hlubokou úklonou oznámila: „Pan továrník N. jest zde, milostivá slečno!“ — Rychle osušivši slzy na tvářích, postavila se před zrcadlo a usmavši se koketně, s myslí rozjařenou vstoupila do kabinetu, kdež ji očekával starší pán. V téže chvíli zapomenuto bylo vše, co ji dosud tak mocně rozzechvívalo, zapomenuto bylo mrtvé matky. Druhého dne, kdy mladá dáma po noci v hříších probdělá, odpočívala na lůžku, vyvezl jednoduchý pohřební povoz ze dvora Charité rakev z prken sbitou, bez květin, bez věnce — a nikdo nekráčel za rakví, aby poslední vzdal poctu zvěčnělé, nikdo nehodil hroudu na temný její přikrov s přáním sladkého odpočinku . . . Bylo již po polednách, když mladá dáma procitla a přistojivši se, vyjela na procházku!“ — — — K tomuto obrázku netřeba slov.

* * *

Z Jerusalema. V okolí chrámu z mrtvých vstání Páně v Jerusalemě má Rusko území, které bylo až dosud pusté a staletým rumem pokryté. Pravoslavná společnost nařídila před dvěma lety na radu i útraty svého presidenta velkoknížete Sergia, aby zde bylo kopáno za tím účelem, aby zjištěn byl plán budov, zřízených cisařem Konstantinem na místě, kde Kristus zemřel a z mrtvých vstal, jakož i aby vypátrán byl směr staré obvodní zdi Jerusalema a pomocí toho odvodněna byla autentičnost jeskyně, která sloužila za hrob Spasitelův a jest po celém křesťanském světě předmětem úcty. Toto vykopávání setkal se s výsledkem,

všeliké očekávání předčícím. Když byl odstraněn rum z celé krajiny až ku skále, přišlo se na zbytky staré obvodní zdi a na základy brány, kterou za časů Spasitelových vcházelo se do města. Poněvač pak tato brána jest nejbliže Golgoty, kde Kristus byl ukřižován, lze se vsí určitostí říci, že nalezena byla cesta, kudy Kristus na smrt byl veden. A tímto vynálezem došla svého konečného rozřešení také otázka pravosti míst ukřižování a z mrtvých vstání Páně v chrámě božího hrobu.

Nákladem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.)
vyšly následující spisy:

„**Vlastenecký Poutník**,“ kalendář pro katolíky na obyčejný rok 1889 (ročník XXI.). Redaktor Vojtěch Pakosta. Cena jednoho exempláře 50 kr., na tucy za 4 zl. r. m., proti hotovému zaplacení dává se na tucet jeden výtisk nádavkem. — Kromě rozmanitého obsahu zvláštní ozdobou „Poutníka“ jest (jakou se málo který jiný kalendář vykázati může) letošní obraz titulní: Poutní místo „Stará Boleslav“. Skvělý barvotisk pečlivě a věrně dle fotografie ve 12 barvách na hladkém papíře provedený.

Svato-Václavský kalendář na obyčejný rok 1889 (ročník desátý) s rozmanitým obsahem. Redaktor Vojtěch Pakosta. Cena jednoho exempláře 30 kr., na tucy za 2 zl. 40 kr. — I k tomuto kalendáři přiložen jest jako titulní obraz: „Poutní místo „Stará Boleslav.“

Básně Š. Gregorčiče. S přivolením básnickým ze slovenštiny přeložil Vojtěch Pakosta. Kněz Š. Gregorčič zaujímá jako básník za dnů našich u sbratřeného s námi národa slovenského místo první. Jediným svazkem básní, jež dočkaly se v krátké době r. 1885 vydání druhého, získal si Š. Gregorčič zvučné jméno po všem slovanském světě. — Básně tyto v plyném a věrném překladu Vojtěcha Pakosty, opatřené vkusnou podobiznou autorovou v úpravě skvělé (str. 160), doporučujeme co nejvřeleji. — Cena výtisku 1 zl. 20 kr.

*K dostání v Cyrillo-Methodějském knihkupectví (Gustav Francl) v Praze,
Malé náměstí číslo 143—I.*

Našim pánům odběratelům.

Nížepsaná administrace prosí pány odběratele, by dluhující předplatné buď zcela aneb částečně (jest jich více set) sobě v brzku vyrovnati neobtěžovali, bychom mohli list správně dále vydávati.

Administrace „Vychovatele“
Ostrovni ulice, č. 1508—II.

Obsah „Obrany víry“:

Památný strom. (Ke dni 16. a 28. září.) F. Novodvorský. — Otrokářství africké. (Pokračování.) — Z dřevních dob církevních. — Jak si vykládá desatero přikázání božích katolíků, jak evangelik a jak socialista? (V. B.) — FEUILLETON: Kterak jsem se naučil hráti v karty. (K jubileu čtyřicetiletého zrušení roboty z vypravování jubilovaného kněze. Napsal P. K.) — Směs.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 69—72.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovni ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

L á s k a k z e m ř e l ý m.

(Ke dni 2. listopadu.)

Lidskému srdci jest přirozeno, v úctě chovati památku na zesnulé. I nad hrobem úhlavního nepřítele stává se srdce, dosud pobouřené, klidnějším a zapomíná rádo všech minulých dnů, — hrob smiřuje všechny protivy. Ze za všech časů bývalo zvykem, ctíti paměť mrtvých, toho důkazem jest nám staré latinské přísloví: „De mortuis nil, nisi bene,“ — „o mrtvých nic leč dobré!“ —

Rozmanitým jest způsob, jakým se láska ta osvědčuje. Nejlépe a nejšlechetněji se jeví tehdy, mluvíme-li o zesnulém jen pochvalně, zamlčujíce, pokud toho není třeba, jeho stinných stránek. Zvláště dítkám to dobře sluší, vzpomínají-li rodičů svých jen s úctou největší. Podobně jest chvályhodným mravem, postarati se o důstojný pohřeb. My ukládáme těla milých zemřelých do posvátné půdy hřbitovní, stavíme na hrob pomníky, obsypáváme hrob kvítky, každý dle své možnosti. Jest to vskutku obdivuhodné závodění, které snaží se drahá místa výsperkovati a vyšňořiti co nejvelikolepěji; byť jevil se mnohdy přepych ten oku cizím zbytečným, ba snad jen okázalým proto, „aby lidé neřekli,“ — přec jeví se v snaze té něco lásky k onomu, jenž pod tou hroudou, nebo kamenem, dřímá svůj věčný sen a to v očích našich úplně ospravedlňuje hřbitovní pompu. Vyjděte si jen na hřbitovy v den dušiček a tu můžete pozorovati, že i ti, jimž Bůh a víra toliko dle jména známi jsou, i v ten den spějí ven — na svaté pole, aby navštívili hroby svých milých. Poněvadž člověk nemůže stále dlíti u drahého rovu, aby jen takto ctil památku zesnulého, musel nastoupiti jakýsi náhradní prostředek, ježž láska k mrtvým dovedla vynaléztí. Jsouť to totiž různé předměty, jež zemřelým kdysi náležely, jsouť to jejich obrazy, připomínající nám živé doby ony, kdy oni nám byli ještě tak blízkými a teď tak vzdálenými, ano my dáváme si mnohdy i mrtvou schránku, v rakvi ležící, zobraziti, jen abychom při pohledu tom oživili v sobě upomínku na zašlé miláčky. A konečně považujeme za čestnou povinnost, smutek po zemřelých i veřejně osvědčovati, v šatstvu, ve zdrželivém způsobu života atd.

Kdo chtěl by vytýkati něčeho takovýmito důkazům šetrnosti k zesnulým? Křesťanství aspoň toho nečiní! Neboť jsou tyto výrazem čisté, nezfalšované přirozenosti lidské. Křesťanské náboženství příliš jest daleko toho, aby po-

tlačovalo lidskost, neboť bylo jí přijalo ve kruh oněch povinností, jež lidstvu hlásá, — ba ono samo hledí našim přirozeným důkazům lásky k zesnulým vdechnouti vyššího ducha, poskytnouti jim hlubšího významu tím, že káže nám stavěti nad hroby památníky ve způsobě kříže, znaku to vykoupení, hrob okrašlovati květinám, symbolem to budoucího z mrtvých vstání, a zdobiti jej věnci, — obrazem to věčné koruny.

Avšak ani na tom nepřestává naše svaté náboženství, neboť činí na naši lásku k zesnulým mnohem větších nároků. Jemu nedostačí ony čisté lidské projevy, byť i byly křesťanským duchem proniknuty. Neboť náboženství naše hlásá nám tu vážnou pravdu, že duše zesnulých potřebují naší lásky ne ku zevnímu její osvědčování, ale mnohem více k účinnému přispění. Víra nás učí, že duše oněch, kteří bez těžkého hříchu odešli na onen svět, nepropadají sice věčnému zatracení, musí však za svoje malá provinění, či všední hříchy, jež bez usmíření s sebou byli vzali, anebo za hříchy již odpuštěné, činiti pokání. Jsou to duše, které, abych mluvil se sv. Augustinem, „nebyly tak zlé, aby proto milosti Boží nehodnými se staly, ale také ne tak zbožné, aby bezprostředně do blaženosti věčné vejšti mohly.“ A víra nás dále učí, že těmto „ubohým dušičkám“ můžeme my pomoci. Také v této věci, jako ve všech ostatních, cítíme se za jedno s prvními křesťany, kteří slova svých vroucích proseb za zesnulé zjevili v rozmanitých nápisech na hrobech, — nápisech, z nichž tak mnohá obsahuje tytéž modlitby, kterých až po dnes církev při zádušních službách Božích používá. Víra tato došla ostatně pochvaly již v písmě svatém starozákonním, kde ku konci zprávy o Judovi Makabejském, který kázal přinésti oběť za padlé v boji, se praví, že jest to „svatá a spasitelná myšlenka, modliti se za zemřelé, aby tito hříchů svých sprostěni byli.“

Jest nám tedy vírou otevřeno širé pole k osvědčování naší lásky k zesnulým. A tu nesmíme se jen spokojiti se zevními toliko znameními své vzpomínky. Neboť co byly by platny ty nejvelkolepější pomníky, co drahocenné věnce a vzácné květiny na hrobech, kdyby ti, jimž tato pocta platí, ještě úpěli pod spravedlností Boží, bez pomoci a opuštění od těch, kteří, aby aspoň před světem památku jich ctili, nešetří žádného nákladu. Co platna všechna krása náhrobní, co drahocenný smutek, když ti, jež tím uctíti chceme, marně musí hořekovati: „Smilujte se nad námi aspoň vy, přátelé naši, neboť ruka Páně dotkla se nás!“

Naše svatá církev tudíž vřelá jest, která bez přestání, zvláště pak v den dušiček nám skýtá, čím bychom lásku svou k zemřelým způsobem více než čistě lidským osvědčiti mohli. Naskytá-li se nám ve dnech těch na všech stranách množství okouzlujících předmětů k okrášlení hrobů: také svatá církev otevírá své poklady a z nich podává nám nejvzácnější drahokamy pro ubohé duše. Jest to nejprv modlitba, s níž máme předstoupiti před tvář Boží, a prositi za trpící duše. A církev sama povznáší v den věrných dušiček co nejslavnostněji hlasu svého, aby vyprosila jim milosrdenství Božího. Ona vede nás pak ku hrobům zesnulých, káže rozsvěcovati světla s vroucím přáním, „aby i jim světlo věčné svitilo.“ — Na to kropí je posvěcenou vodou a modlí se, aby nebeská rosa občerstvila trpící duše. Pak zahaluje poslední jejich temný příbytek v šedý plášť libovonného kadidla a vyzývá při tom Boha, aby nebeská vůně, věčná slast, zahalila též duše, pokání činící.

Nejvzácnější klenot však poskytuje církev ubohým duším o b ě t í m š e s v a t é. Ona světi neustále beránka velikonočního na oltářích svých, pro jehož zásluhy vyzývá Otce nebeského, aby přijal na milost duše v očištění. To jest ta příčina, proč věřící tak rádi obcují mši svatou za zemřelé, ano mnozí z nich hledí ještě svatým přijímáním zvláštní útěchy zjednati duším jejich. Neboť tento stav člověka, hlavně však svátost pokání, předcházející před přijímáním těla Kristova, sblízuje nás nejvíce s Bohem a činí nás spůsobilými ku získání četných odpustků, jichž cestou přímluvy můžeme účastnými učiniti též duše v očištění.

Konečně chceme i připomenouti, jak vůbec každý dobrý skutek, každé umrtvování, každá almužna může ubohým duším sloužiti k útěše. Příležitosti k umrtvování poskytnuto nám dosti při našem denním zaměstnání, při našem obcování se světem atd. Podobně i dosti máme příležitosti k rozdáváním almužny. Na naši podporu čekají chudí a nuzní, čeká i sama nejvyšší hlava církve, sv. Otec, čekají missie a tak mnohé nevyhnutelné potřeby církevní, jako na příklad: stavba chrámu atd. V pravdě, — prostředků, jimiž bychom trpícím duším ku pomoci přispěli a jim účinnou, srdečnou lásku osvědčiti mohli, se nám nenedostává. Křesťané, kteří chovají víru pevnou a své zemřelé opravdu milují nemohou prostředků těch bez povšimnutí nechat. — Pamětlivi tedy jsouce věčného blaha milých zesnulých, pečujme ne o zevnější jich uctění, před Bohem bezvýznamné, ale o spasitelné činy, k nimž církev radí, aby vyplnila se slova církevní, jimiž tato loučí se s duší zemřelého, přejíc jí: „In paradisum deducant te angeli, in tuo adventu suscipiant te matyres et perducant te in civitatem sanctam Jerusalem!“ — „Do ráje nechť uvedou tě andělé, při příchodu tvém nechť přijmou tě mučedníci a doprovodí tebe do svatého města Jerusaléma!“ —

—š. —k.

Z vyznání býv. luter. duchovního J. E. Rudolfa Haserta.

Židé příkladem zaslepenosti pro protestanty.

Bedřich Veliký ptal se jednou svého věřícího lékaře, řka: „Zimmermanne, řekni mi přece jeden důkaz pro své křesťanství, ale zcela krátce!“ Tento odpověděl: „Židé.“ Král: „Hm, hm, — máš pravdu.“ Tak i mně, totiž Hasertovi, byli vždy též hrozným příkladem a důkazem. Tělesné tresty na ně přišly, jejich zem a zemské království ztracené, a že do nebeské říše nechtěli, to není ještě to nejhorší; ale to nejhorší jest, že do zaslepenosti upadli. (Řím, 11, 25. 2. Kor. 3, 14.) Že jim netoliko chrám, nýbrž také Bůh sám a pravá bohoslužba porušena byla, že písmo mají a přece z něho nic nerozumějí, na jedno slovo písmo mnohokrát i 300 výkladů. Právě tak my protestanti. Tento národ jest nejrozhořčenější dědičný nepřítel křesťanství a hleděl je od počátku vyvrátit a přece má své trvání jen skrze základ křesťanství, písmo. I my protestanti, trpící nepřátelé katol. církve, trváme toliko písmem, jež toliko z katolické církve máme, jehož cena a vážnost jen katol. církvi nám udržena byla, která naší zásadu: „Duch každému udává, co od Boha jest,“ již dávno odbyla, a které jsme nic nerozuměli, když jsme se katolickým podáním řídit nenechali.

Židé chrání písmo co nejstarostlivěji a nosí je mezi všechny národy k svědectví pro křesťanství a proti sobě; neb každý nepředpojatý nahlíží hned, že křesťanství jest vyplnění písmo. My protestanti chováme také celé písmo, nový i starý zákon co nejopatrněji; naše biblická společnost nosí je co svědectví pro katolickou církev mezi všechny národy a proti nám samým; neb každý nepředpojatý může hned nahlídnouti, že katolická církev je vyplnění nového zákona; že přislíbený Duch sv. v ní vládne nad přírodou, ve svatých a v zázracích; že v ní nadpřirozené obcování je, ono zaslíbené království, jež vládnouti má nade všemi královstvími světa. K tomu nosí naši misionáři též katolické podání mezi všechny národy k svědectví proti nám; neb každý může hned nahlídnouti, že naše ostatní učení se k tomu nehodí ovšem, ale všecko učení katol. církve.

Než židi sami proti své vůli všude svědectví křesťanství dávajíce, nadávají nám křesťanům zaslepenců, proto že v křesťanství vyplnění jejich písmo vidíme. A my protestanti nadáváme katol. církvi co zaslepené, co království antikrista, protože v církvi vyplnění celého písmo míti chce.

Ale každý hned nahlíží, že židi zaslepeni jsou a rovněž také jedenkaždý hned nahlídnouti může, že i my protestanti zaslepeni jsme!

Každému hned napadne zvláštní známka, kterouž židi na sobě mají. Každý se ptá: „Proč se nehodí k času, světu a národům, kdež žijí? Chtějí Stvořiteli světa žítí, ale duch jejich jde se světem! — Proč nemají ani jako pohaní nějakou oběť, kněžství, království? Jsou rozehnané stádo, ztracené mezi všechny národy od jednoho konce světa až k druhému, (5. Mojž. 28, 64) byly dříve hlavou, nyní však učiněni jsou ohonem, potupou a průpovědí u všech národů.“ (v. 13 a 37.)

My protestanti také tak. Těkáme vírou svou mezi nebem a zemí. Se světem nemáme a s nebem nemůžeme žítí. Dítky světa (věřící) nechceme a svatí nemůžeme býti. My jsme jeden národ Boží (jedným křtem) v rozličných zemích rozprášení, bez království, bez oběti, bez kněžství.

Každý vidí židy do služby mamonu upadnouti, jejich nohy nemají nikde pokoje, mají třesoucí srdce, zapadlé oči a uschlou duši (5. Mojž. 28, 35. 36). Oni sice lkají a touží po přislíbeném Mesiáši, ale přehlížejí objeveného a skutečného a hmatají jako slepci v jasném poledni, (v. 29.); a jsou rozlobeni proti millionům všech národů, již se mu klaní. (Řím. 11, 18.)

Nás protestanty vidí každý do zbožňování přírody, lidí a do hmoty upadati bez pokoje a radosti, všudy v pochybnostech a váhání ohlížíme se neustále a hyneme toužením nad církví, tělu to mesiáše, ale ona nám zůstává neviditelnou i písmo viditelné, stojící před námi, chodíme vůkol jako slepí a rozjitření proti 250 millionům, kteří se v ní klaní Kristu.

Táže se mnohý a zpytuje o židech a také nalezá, že kletby a tresty jejich Boha docela doslovně na ně přišly, jak jim Mojžíš a Mesiáš vyhrožovali. A ptá-li se a bádá-li o nás protestantech: tuť též shledává, že tresty Boží jsou na nás docela přiměřené a že tak musely přijít!

Židi ale sami nevědí ničeho o trestech a zavržení; považují se neustále za samovolný národ; vidí se pozeňnanými, ani křesťanští králové přicházejí k nim se dlužit. Oni vběhli jistě do trestů a zabili ty, již je varovali! Právě tak my protestanti nevěděli jsme nic o naší duševní bídě, suchosti a nouzi na nebeském dobru, také nic o svojí pozemské bídě v státu, která neustále vystupuje. My jsme se neustále měli za vyvolence Boží, za velepozeňnané a vysokovzdělané před všemi katolíky a setrvali jsme pevně a jistě ve všech trestech.

Co bylo ale základem u židů zaslepenosti, co příčinou trestů, již 2000 let trvajících a tak zle jako nikdy dříve, také tam ne, kde od Boha upadli do hanebné modloslužby? Musil hřích býti horší než modloslužba! Od Boha neodpadli sice, neb se klaní svému starému Bohu, který se jim zjevil. Ale to byl jejich hřích, že svého Boha zavrhli, když se jim v těle objevil, Boha v lidské postavě, jak před očima jejich stál a jak skutečně mezi nimi bydlel. Proč ale zavrhli Krista? Proto, že Boha tupí a sami se Bohu stejnými činí, a oni jen Bohu samému čest vzdávati chtějí. To bylo jejich mínění. Té jejich zaslepenosti! Tak ztracen je Bůh, (Jan 9, 41—55; 16, 3); a mamon se stal jejich bohem!

My protestanti však neklaníme se docela Trojedinému, nevyznáváme v těle zjeveného člověka učiněného Boha? Ano! ale to jest náš hřích, že jsme přece Boha v těle skutečně objeveného zavrhli, a zavrhli, jak se ještě neustále v těle objevuje a v lidské postavě uprostřed nás bydlí, aby neustále a neustále vykoupení člověka konal; zavrhli jsme jeho lidské náměstky, skrze které Bůh člověk co učitel, kněz a král mezi svými bydlí a působí; zavrhli jsme jeho oudy na zemi, jeho svaté tělo, jehož on sám hlavou jest, jeho celé viditelné království; zavrhli jsme druhého praotce, plodícího dítky podle svého způsobu, svaté; zavrhli jsme svátosti, skrze které plodí a vychovává; jeho svatou oběť, v které velkokněz neustále co člověk se za nás obětuje a své milosti přítomnost ukazuje! Proč jsme však zavrhli církev katolickou? Proto že Boha a Krista trpí a se sama Kristu rovná a my jen Kristu samému čest

dáti chceme! To bylo naše mínění! Ale! naší zaslepenosti! Tak jsme ztratili Boha a živý poměr k němu!

Byl-li ale nyní náš hřích ten samý, nemusel také trest ten samý býti, zaslepenost?

A jako židům přislíbeno jest: „až ouzkostliv budeš a všechny tyto tresty tě potkají v posledním čase, pak se obrátíš“ (5 Mož. 4, 30. Řím. 11, 25—26); neobráti se pak též i protestanti?

Tři habsburské kněžny.

1. Císařovna Marie, choť Maxmiliána II.

Tato proslulá kněžna odvrátila svojí skálopevností u víře netoliko manžela svého i dítky od odpadlictví, nýbrž sama jsouc svatou působila u svých dítek pravé divy svatosti. Nejvíce z nich proslavily se Markéta a Eliška, jež pověst za svaté pokládala. Jako otec její, císař Karel V., podobně též Marie cenila katolické náboženství příliš vysoko, než aby při dvoře svém, aneb ve svojí družině dovedla strpěti někoho, kdo zdál se jí býti u víře kolísavým. Každodenně obcovala dvěma, i třem mšem svatým a žádné kázání nebylo jí dlouhým a unavujícím, aby je až do konce nábožně nevyslechla. Byl jen skrovný počet kostelů, jež by nebyla opatřila stkvostnými rouchy obřadními, posvátnými nádobami, aneb jinými ozdobami okrášlila. Bezmeznou a nevyčerpatelnou byla její štědrost k chudině, školám a klášterům. Pokud strídmosti se týče, zdržovala se zcela pití vína a z jídel požívala jen tolik, mnoholi jí pro nasycení bylo nezbytně třeba. A trpěla-li někdy při svém vznešeném postavení a zármutek tížil-li šlechetné srdce její, nikdy nebědovala, nýbrž jedinou útěchou byla jí slova: „Spasitel náš dobyl si trnovou korunou všech ostatních korun, pročež doufám, že také já dosáhnu utrpením svým koruny věčné.“ — Po smrti svého manžela uchýlila se se svojí dcerou Markétou do Španěl, kdež v Madridu vstoupila do třetího řádu sv. Františka a zvolila za trvalé sídlo klášter Klarisek, k nimž i dcera její přistoučila. Zde skonala dne 26. února r. 1603. v náručí své zbožné dcery, byvši všeobecně ctěna jako světice. Pověst vypravuje, že v téže chvíli, kdy vznešená paní vypustila svou duši, vznesla se nad klášterem velká ohnivá koule neobyčejné velikosti a jasu. Tělo její bylo ještě r. 1632 nalezeno neporušeným.

2. Arcivévodkyně Markéta.

Již v útlém věku svém byla vzorem umrtvování a milosrdenství vůči chudým. V roce 1580 navštívila milostný obraz Matky Boží v Montseratu, aby se božskému synu její za nevěstu doporučila. A božská panna kynula prý milostivě hlavou na obraze, když kněžna přání své jí pronesla. Když pak král Filip II. žádal o její ruku, poklekla před obraz Ukřížovaného a modlila se vroucně k Bohu za vyslyšení toužebného přání svého a hle! — brzy na to upustil král od své žádosti. Dne 25. ledna 1584. odebrala se kněžna, nádherně vyzdobena, s diademem, posetým nejstkvostnějšími drahokamy, na hlavě, na prsou s řádem hvězdovým, trpytícím se nejčistšími démanty, — do kláštera panen svaté Kláry. Ji provázeli král Filip II., císařovna-matka a korunní princ v čele nejvyšší šlechty a prvních úředníků španělské říše. Jeden z velmožů nesl v zlaté, stkvostně okrášlené skřince chudičké řeholní roucho a bílý opasek. Když pak v chrámě klášterním odložila Markéta s nevýslovnou radostí svoji královskou ozdobu a s největší radostí přijala prostý šat řeholní a jej vroucně políbila, rozplývali se král i všichni okolostojící v slzách a v hlubokém pohnutí opustili tichou tuto svatyni. Matce svojí, která v témže klášteře úbytek si vyhledala, sloužila až do její smrti jako věrný anděl strážný. Cela její byla tou nejchudší, nejtíšší a nejmenší z celého kláštera. Zde oplakávala všechny urážky, jimiž rouhavý

svět zasypával božského její ženicha, želela tehdejšího houfného odpadání od víry Kristovy a bědovala nad pronásledováním věrných dítek církve katolické tak žalostivě, že téměř oslepla. Pohanění, veřejně způsobené obrazu Ukřížovaného několika židy, snažila se smýti zvláštní odprošující pobožností. Podíl, jí každoročně příslušící v obnosu 30.000 zlatých, kázala rozdělit chudým. Drahocenných darů knížecích dvorů, jež jí časem došly, užila k vyzdobení chrámu. Bohorodičku ctíla a vzývala s láskou v pravdě dětinnou. Růženc ani na okamžik nedala se svojí ruky. Ku svátkům Mariánským připravovala se posty a modlitbami. A nedala sobě pokoje, až císař, král Španělský a jiné knížecí osobnosti obrátili se ku její prosbám k papeži se žádostí, aby prohlásil za článek víry neposkvrněné početí Panny Marie. Velikou úctu jevila též k sv. andělům strážným a největší slitování měla s dušemi v očistci. K smrti, která nastala dne 5. července 1633., připravovala se s obzvláštní péčí. Nesmírný byl nával lidu z blízka i z dálí ku rakvi, do níž uložena mrtvá schránka vznešené světice. Také král Filip IV. a jeho choť zrosili slzami poslední příbytek někdejší císařské princezny. Slavného pohřbu zúčastnili se vedle krále španělského vyslanci všech dvorů evropských, mezi nimi i zvláštní zástupce papežův. Markéta pohřbena po boku své milené matky. Několik nepatrných, chudičkových předmětů, jež nalezeny byly v cele její jako pozůstalost skromné řeholnice, rozdělili mezi sebe knížecí osobnosti a ctíli je jako vzácný odkaz té, jejíž ctnosti celý svět chválil a velebil.

3. Arcikněžna Alžběta.

Tato byla rovněž od dětství ne menším příkladem zbožnosti, nevinnosti a milosrdenství k chudině, již štědré a časté almužny udílela. Když jednou kráta kárala ji vrchní hofmistryně, že uřezala zlaté a stříbrné knoflíčky ze svých šatů a rozdala chudým, pravila jí, aby o tyto záležitosti se nestarala. Když bylo komorné zapovězeno, aby časně nevstupovala do ložnice princezny a jí k pobožnosti neprobouzela, dala si arcikněžna v dřevěné stěně vyvrtati díru a protáhnouti provaz, jež si přivázala k noze a tímto způsobem záhy dávala se vzbouzeti. — Dne 26. listopadu r. 1571. byla v Paříži slavně s králem Karlem IX. oddána, avšak již po čtyřech letech ovdověvši umínila sobě, navrátiti se do Vídně. Nesčíslné množství lidu shromáždilo se při odchodu královny, již každý pro ctnosti její miloval a si vážil, a když povoz její vyjel z bran královského paláce, voláno za ní hlasem žalostným. „Ó jak nešťastnou teď bude naše vlasť, když opouští nás anděl strážný!“ —

A v skutku, — za nedlouho vypukly poznovu bratrovražedné boje Hugenotské, které zpusťily krásnou Francii k nepoznání. Ve Vídni vstoupila královna Alžběta veřejně do třetího řádu sv. Františka, vystavěla klášter Klarisek „u královny andělů“ a zde zřídila si skromný příbytek. Každého rána setrvala až do 10. hodin na modlitbách a zúčastnila se mše svaté, odpůldne pak věnovala tři hodiny modlitbám. Často trpce bořekovala nad neštěstím, jaké německý protestantismus katolické církvi způsobil a prosila Boha, by pobloudilý přivedl do lůna církve. Z té příčiny velice pečovala o kněžské semináře. Před její úmrtím zjevil se jí sv. František, aby jí poskytl útěchy. Za náhrobní nápis zvolila si slova: „Poněvač denně hřeším a nikdy nečiním pokání, jímá mne bázeň před smrtí; smiluj se nade mnou, o Bože, a zachraň mne!“ Bůh osvědčil svatost její mnohými zázračnými činy.

—š. —k.

Mučedník zpovědního tajemství.

Když bylo vojsko Španělské v bitvě u Ayacuco úplně zničeno, nechtěl P. Marielux z řádu Lelliánů opustiti guvernera Rodila, jenž v pevnosti byl obležen.

V září r. 1825. po devítiměsíčním obléhání zmocnilo se obležených pro nedostatek potravin a vypuknutí kurdějů zoufalství, a vzpoura a odboj počaly vždy horlivěji vystupovati na jevo.

Dne 23. září obdržel brigádník Rodil zprávu, že o 9. hod. večerní vypukne opravdivá revoluce pod vedením plukovníka Montarea, jednoho z nejlepších důstojníků Rodilových, který těšil se u vojska mocnému vlivu. Rodil kázal, aby neztratil ani minuty času, spiklence vzíti do vazby. Ačkoliv se nad míru namáhal, by násilím a hrozbami donutil je k vyznání, přece se mu nepodařilo, vynutiti na nich ani jediného slova vyznání, ani tito popřáli tvrdošíjně revoluční spiknutí. Na to rozhodl brigádník, aby si uspořil veliké lámání hlavy, že všichni, jak vinní, tak nevinní, v 9 hodin večer mají býti zastřeleni; neboť v tutéž hodinu, tak uzavřeli spiklenci, měl býti on buď zajat, aneb zastřelen. „Důstojnosti,“ pravil Rodil k P. Marieluxovi, „jest právě šest hodin, vyzpovídejte ty buřiče během tří hodin.“ Po té opustil vězení. O 9. hodině stálo již všech třináct odsouzců před soudnou stolicí Boží. Vzdor této ukrutnosti necítil se Rodil ještě bezpečným. — „Kdož ví,“ pravil sám u sebe, „zdali jsem nezanechal na živé ještě některé spoluvinníky vzpoury, snad ještě u větším počtu, než bylo těch, jež kázal jsem zastřeliti? Ne, ne, nelze mi býti klidným. Zpovědník musí jistě všecko až do nejmenších podrobností věděti. Hej! Zavolejte mi kaplana!“ — Sotva byl tento předstoupil, uzavřel se s ním Rodil do nejzazší komnaty a pravil pak k němu: „Důstojnosti! Není pochyby, že spiklenci ve zpovědi vyjevili Vám všechny plány a sdělili vše to, na čem zakládali svoje naděje. Musím vše to věděti a proto vyzývám vás jménem krále, abyste mi dal zprávu o všem a nezamlčel ani jediného jména, nezatajil ani jedné okolnosti.“ — „Pane generále,“ odvětil Marielux, „vy žádáte ode mne nemožnou věc, neboť nechci obětovati věčné blaho své duše za vyznání zpovědního tajemství dítek, jež důvěrně se mi svěřily se vším, co jich tížilo, i kdyby sám král mi to nařídil; Bůh mne toho chraň!“

Krev vehnala se brigádníku v obličej, vrhl se na kněze, chopil jej za rameno a trásl jím, i pravil výhrůžným hlasem: „Mnichu, buď povíš mi vše, anebo tě zastřelím.“ Kněz však odvětil na ta slova se stoickým klidem: „Chce-li Bůh mé mučednictví, staníz se jeho svatá vůle!“

„Mnichu! Zrádce svého krále, svého praporu a svého představeného, — nechceš tedy mluvit?“ zahřměl Rodil. Kněz odvětil: „Jsem věren svému králi i praporu právě tak dobře, jako kdokoliv jiný; avšak nikdo nemá práva ode mne žádati, abych se stal zrádcem svého Boha a poslouchal více rozkazů vašich, než božích!“ — Rodil zrudl hněvem, žíly na čele naběhly mu až k prasknutí, skočil ke dveřím, prudce je otevřel a vykřikl silným hlasem: „Setníku, zavolejte čtyři muže s nabitými ručnicemi.“ — Po chvíli vstoupili čtyři vojíní a stanuli u dveří.

V komnatě, kdež tato strašná scéna se odehrála, stálo několik rakví. „Na kolena, mnichu!“ zařval Rodil jako dravé zvíře. Kněz sklonil se vedle jedné z rakví, jako by byl již tušil, že tato určena jest k jeho pohřbení. „Pozor!“ velel Rodil vojínům, již přiložili pušky k lícím. I obrátiv se ku knězi, pravil jemu: „Naposledy vyzývám tě jménem krále, abys mi vyznal to, čeho si přeju zvědět!“ — A řeholník odvětil mu slabým, avšak klidným hlasem: „Ve jmenu Boha neučiním toho!“ — „Palte,“ zařičel vztekle Rodil a mnich Petr Marielux, onen proslavený mučedník za víru a zpovědní tajemství, klel k zemi s prostřeleným srdcem.

Tak nabyly i Španěly svého Jana z Nepomuku.

k—.

Ze života Rubensova.

W. — Jednoho dne vstoupil slavný malíř Petr Pavel Rubens, provázen několika svými žáky, do kaple jakéhos neznámého mu kláštera v Madridě. Bylo to tak již zvykem proslulého mistra, kdykoliv totiž na jeho procházkách ulicemi hlavního města bylo mu jíti kol některého chrámu. Avšak zdá se, že návštěvy ty málo jej upokojovaly, aspoň vždy, jakmile octl se opět na ulici,

haněl špatný vkus španělských mnichů, jaký tito při výzdobě svých kostelů osvědčují. Tentokráte naplnily holé stěny kaple srdce jeho ještě větší hořkostí a nelibostí a již byl na odchodu, když v témže okamžiku utkvělo oko jeho na obraze, jaký dosud nikdy nebyl viděl. Rubens přikročil blíže, prohlížel pozorně malbu a s těžší dovedl potlačiti výkřik úžasu.

„Co jest, mistře?“ zvolali jako jedním hlasem žáci jeho.

„Tu vizte,“ — odvětil týž, ukazuje na předmět svého obdivu.

Obraz znázorňoval smrt mnicha, dosud mladičkého, z jehož obličeje zírala krása, kterou ani posty, ani bdění, ni přísnost řeholní nedovedly setřítí. Týž spočíval na kamenné podlaze své cely; v jedné ruce držel lebku, kdežto druhou tiskl křečovitě krucifix ku svému srdci.

V pozadí tohoto obrazu byl druhý, který visel nad chudičským ložem, jež jak se zdálo mnich byl právě opustil, aby na holé zemi dokonal své žití. Obraz představoval mladistvou dívku, ležící na márách; tělo její zakryto bylo sněhobílým rouchem a hořící svíce, jež kol ní byly rozestaveny, vrhaly mdlé světlo na krásnou, usmívající se tvář její.

Na první pohled seznal každý, kdo na oba obrazy se podíval, že jeden z nich doplňuje, či — lépe řečeno — vysvětluje druhý. Nešťastná láska, marné naděje, odřeknutí se světa, — vše to shrnuto bylo v tajemné drama, jež na malbě se podruhé odehrávalo a které teď Rubens se svými žáky obdivoval. A opravdu, — obraz tento prozrazoval ruku umělcovu.

„Kdo as maloval toto stkvostné dílo?“ — tázal se tiše jeden ze žáků.

„Jméno umělcovo bylo — jak vidno — vepsáno tuto v rohu malby,“ odvětil Rubens, „avšak jest vyškrtáno a sice, jak se zdá, teprve od nějaké doby. Obraz není více jak třicet let a méně než dvacet roků stár. Pokud se malíře týče, jenž by jej malovati mohl, mohlo by se souditi na Velasqueza, aneb též Zurabana, či Riberu, — ba mohl by to býti dokonce sám mladý Murillo. Než Velasquez neumí celou věc tak pochopiti, ani zde nespátřují bohatou barvivost Zurabanovu, Murillo zas má něžnější cit a Ribera jest vážnějším. Ne, ne, — tvůrce této malby neznám. Kromě toho vím určitě, že jsem dosud nikdy neviděl ani jediného díla z tohoto štětce. Avšak chci pokročiti ještě dále. Nemyslím totiž, že umělec, ač neznámý a snad již i mrtvý, který dílo toto světu byl zůstavil, náležel k některé škole, ano je možné, že by ani nebyl s to, vymalovati druhý obraz, který by se tomuto vyrovnati mohl. Než — jaká to myšlénka! Chcete věděti, kdo tento obraz maloval? Povím vám to: nikdo jiný, než tento mrtvý mnich!“

„Mistře, — ty žertuješ!“

„Ne, ne, vím, co mluvím. Vstoupí-li kdo do některé řehole, musí se zcela odříci světa.“

„Ach, ty se domníváš —“

„Že mladičká dívka, tam na márách ležící,“ — pokračoval Rubens, „byla životem onoho mnicha, že smrt její měla v zápětí též jeho smrt a že od onoho okamžiku odumřel zcela světu. Mám za to, že toto dílo znázorňuje spíše duchovní, než tělesnou smrt tvůrce jeho. Z té příčiny je možno, že původce jeho dosud žije. V tomto případě musíme se pokusiti o jeho nalezení a přesvědčiti se, zdali ještě něco jiného namaloval.“ —

Rubens rozhlédl se po kapli a spatřil malá otevřená dvířka, jimiž vcházelo se do sousední kaple. Stanuv na práhu této svatyně, zarazil se, — spatřil před oltářem starého mnicha, klečícího a u vroucí modlitbu pohřbeného. I přikročil k němu mistr a pokloniv se, tázal se, zdali by mohl mluvit s převorem tohoto kláštera. Mnich povstal zvolna z klekátka.

„Převorem jsem já,“ pravil tichým hlasem.

„Odpusť, vedomstojný pane, jestli jsem tě z pobožnosti vyrušil,“ — pravil malíř s neobyčejnou zdvořilostí. „Mám k tobě snažnou prosbu. Mohl bys mi snad udati jméno umělce, který onen obraz byl maloval?“

„Malíře onoho obrazu? — To jméno jsem zapomněl, — opravdu zapomněl!“ —

„Cože, — ty's je zapomněl?“ —

„Tak jest — synu můj!“

„To musíš mít slabou paměť, důstojnosti!“ pravil Rubens se špatně tajeným úsměškem.

Převor se obrátil a aniž by byl odpověděl, znovu poklekl a ponořil v dlaně svoji tvář.

„Důstojnosti, stojím zde jménem krále,“ pravil Rubens hrdě.

Mnich zvedl zvolna skloněnou hlavu. „Co chceš, synu můj?“ pravil.

„Chci tento obraz koupiti.“

„Není na prodej, milý synu!“

„Pak rci mi aspoň, kde bych našel tvůrce jeho! Král sám přál by si, seznámiti se s ním a pak — musím mu blahopřáti.“

„Vše to jest marným. Malíř ten nepatří více tomuto světu.“

Jest snad mrtev, důstojnosti, — zemřel již? A žádný člověk jej neznal! Jméno jeho zapomenuto! Onť mohl býti nesmrtelným. Jeho jméno bylo by i mé zastínilo. Jsemť Rubens“ — doložil kvapně.

Sotva toto jméno, jehož sláva byla po celém světě rozšířena, starý mnich zaslechl, zadíval se uctivě v obličej mistrův a přes bledou tvář přelétl mu lehký rŭmĕnec.

„Znáš mne tedy také?“ odvětil Rubens, spokojeně se usmívaje. „Snad budeš teď se mnou šetrněji zacházeti. Nuže, chceš mi prodati onen obraz?“

„Opĕtují znovu, — jest to ěirou nemožností!“

„Pak budeš snad vědĕti o nĕkterĕm jinĕm díle tĕhož mistra? Povĕz mi aspoň, kdy zemřel tento umĕlec!“

„Špatně jsi mi porozumĕl,“ — dí mu převor; „pravil jsem, že nenáleží více tomuto světu, — to vřak neznamená —“

„On žije! Pak musím jej poznati!“

„A proč? On zřekl se všeho, co jest z tohoto světa. Nech jej klidně zemřĕti.“

„Žádáš ode mne něco prazvláštĕního. Jmenuj mi jen klášter, v němž tráví umĕlec tento skrytĕ život svůj. Vyhledám jej. On má býti světu navrácĕn. Jaká sláva jej oĕekává!“

„A což,“ tázal se tiše převor, „kdyby se zdráhal klášter opustiti?“

„Pak obrátím se k samĕmu papeži, který mne poctil svům přátelstvím!“

„Nuže, teď jsi poznal, že jsem dobře jednal, zamlčĕv ti jmĕno jeho, i kláštera, v němž se zdrůuje.“

„Snad,“ pravil Rubens ponĕkud podráždĕným hlasem, „můžĕ tebe donutiti papež i král, abys mlĕnění svĕ porušil. Já se aspoň vynasnažím, aby se tak stalo.“

„Pak bys se dopustil bezprávní, seňore,“ odvětil mnich; „vezmi si obraz, líbí-li se tobĕ, avřak nech toho, jenž míru se tĕší, setrvati v míru až do konce. Mluvím jmĕnem Božím! Ano, znám toho velkého muže, jak ty jej nazýváš a toho ubohého smrtelníka, jak jej já jmenuji. Miloval jsem jej i útĕchy skytal a zachránil jsem jej od záhuby, do jaké jej vášně a náruživosti uvrci hrozily. Bylo to v dobĕ, kdy nevzpomínal již více na Boha; teď jest blízĕk věĕné blaženosti. — Sláva! Můžĕš mi snad jmenovati nĕjakou větří nad onu, po jakĕ on touží a usiluje? Znáš-li pak ten krutý boj, který vybojoval každý človĕk ve svĕm vlastním srdci, pro něž zřekl se světa, — pro něž vzdal se nároků na ěeř, bohatství, lásku a všĕchny ostatní věci, které pozemřká srdce k sobĕ poutají? Chĕš jej snad vehnati opĕt v moře pokuření, an jest nebĕ tak blízĕkým?“

„Avřak to by znamenalo, odřĕci se nesmrtĕlnĕ slávy,“ odvětil Rubens.

„Naopak, — to by znamenalo zřkati ji!“

„A jakým právem stavĕš se tak rozhodně a přĕkře mezi tohoto muže a svĕt?“

„Právem staršího bratra, učitele, otce. Činím to ve jménu Božím. Měj úctu před mým právem, jsi-li dbalým blaha své duše!“

A stáhnuv kápi přes hlavu, rychle se vzdálil.

„Mistře,“ pravil jeden ze žáků, který během rozmluvy bedlivě pozoroval tahy převorovy, „nebylo ti nápadno, že tento mnich jest tak velice podoben onomu mrtvému mnichu na obraze?“

„Vskutku, pravdu díš,“ odvětili ostatní jednomyslně.

Rubens, zahanben a zároveň hluboce pohnut, díval se za schýlenou postavou starého muže. Týž se ještě jedenkrát ohledl a skříživ ruce na prsou, hluboce se malíři poklonil.

„On maloval obraz, — ano, on to jest!“ pravil Rubens polohlasně. „Pojďme. Tento muž má pravdu. Jak nepatrnou jest má velikost u porovnání s jeho! Nechmež jej v míru a klidu umřít!“

* * *

Po třech dnech vstoupil opět Rubens, tentokrát sám, do oné kaple, aby ještě jednou spatřil podivuhodnou malbu a její tvůrce.

Avšak obraz nevisel více na svém starém místě. — V prostřední lodi postaveno bylo castrum doloris a na něm spočívala prostá rakev, kol níž klečeli řeholníci, modlíce se za spásu duše svého spolubratra — převora.

„Byl to geniální malíř,“ prohodil tiše Rubens hlasem, bol hluboký zračícím, a slzy zatřpytly se mu v očích. Hluboce pohnut opustil Rubens podruhé a naposledy kapli, když řeholníci žalostným hlasem dopěli: „requiescat in pace“ nad mrtvolou svého představeného, — geniálního umělce.

FEUILLETON.

Kterak jsem se naučil hráti v karty.

K jubileu čtyřicetiletého zrušení roboty z vypravování jubilovaného faráře.

Napsal P. K.

(Dokončení.)

Co jsem měl dělati? Zasedl jsem tedy ku kartám, ale jak pravím s největším odporem, ba hnusem. Cítil jsem se snížena za pouhý nástroj ku kratochvíli. To stálé jeho pobízení k jídlu a pití připadalo mi jako násilnictví, jako by chtěl říci: Tu máš, najez se a napi a pak mi ukracuj chvíli, jako kejklíř, jako šumař. Avšak upomínka na děravé střechy na kostele a faře, jako by mne přivázala ku stolu správcově.

Děj se vůle boží, kdož ví, k čemu to nebude dobré — myslím si. A dal jsem se do hry a sužil se, hráti dobře. Správec byl hrou mojí unesen. Dával mi pokyny, kterak bulku na proti důchodnímu udržeti a tleskal radostí rukama, když se mi podařilo vlepiti soupeři — šestadvacet.

Byli jsme v nejlepší hře, když tu zvenčí ozýval se hluk. Na dveře zaklepáno a nežli jsme se nadáli, vstoupil hajný.

— Vzácný pane, — poslušně melduju, že se mi podařilo, chytit Dlabolu při kladení ok.

— Aj, aj, konečně máme toho ptáčka, — odvětil správce, vlepil jste mu nějakou? —

— To se rozumí že nečetných, až jsem o něho hůl rozbil, — chlubil se hajný.

— Dobře tak, posaďte se a nalejte si tamhle sklenici piva, — poroučel správce.

— Děkuju uctivě, ale dříve bych rád toho chlapa někam dal, bude beztoho zítra běhat ulicí. —

— Máte ho zde? — Tedy ho předvedte. Prosim velebný pane o dovolení, budeme hned hotovi, já mám rozdávat, — dodal obrácen ke mně správce.

Předvedli pytláka, mladíka asi dvacetiletého, ale kterak zbědovaného! Na rukou, na čele, nad očima byl samá modřina. Což jich teprv měl na těle! Ruce měl houžví do krve v zad svázaný. Hoch ten byl jinak hezky urostlý, ale soudě podle obleku, velmi zanedbalý. Stál tam, jako odsouzenec, na smrt bledý. Věděl asi, co mu nastává. Běhání ulicí na panském dvoře, trest podle staré praktiky lesníků určený na pytláky, bývalo hroznější, nežli na vojně. Tam šlohal ubožáka pouze pruty, zde ale tloukly pytláka jeřábovými holemi tak dlouho, dokud neklesl. Býval to trest na život a na smrt.

Trnul jsem při pouhém pomýšlení na takové tyranství.

— Tak ty tak? — oslovil jej správce — dostal jsi chuť na zajíčka? —

Hoch neodpovídal, toliko očima úzkostlivě mrkal. Sem a tam ukápla mu z nich slza. Bylo mi ho líto. Důchodní významně na mne pohleděl.

— Co dělá tvůj táta? — tázal jsem se ho.

— Dělá košťata, — odpověděl hoch.

— Je taky takový lump, — dotvrzoval správce.

— A máma?

— Krade obilí, — odpovídal za něho hajný.

— No víš co, — zvolal správce — abychom se nezdržovali, dnes jsi jich dostal již dost, ulicí běhat budeš až zejtra, doveďte ho do šatlavy. —

— Ale pane správce, — vyklouzlo mi maně z úst.

— Přejete si něco, velebníčku? —

Na to začnu s ním po německu: Kdybych o něco směl prosit, nenechte toho hocha více bít, vždyť vidíte, že je samá modřina. Je to mladý, nerozumný hoch. Váš lid z něho udělá zítra mrzáka, jestli ho do smrti neubije — myslím, že již dostal na pamětsou dost! —

— To si taky myslím — smál se správce, — avšak vy, velebný pane, tu holotu zde neznáte. — —

— Neznám sice, ale v tomto případě myslím — —

— Eh tak, — vskočil mi do řeči správce, — co se budeme s lumpem dlouho tahat. — Po těchto slovích vstal a k hochovi přistoupiv pravil: Děkuj Bohu, že se za tě zde velebný pán přimlouval. Nechci si dnes veselou hodinku zkazit, ale to ti povídám, ještě jednou tebe přistihnout, pak to zaplatíš životem. Hýbaj! Rozvažte mu ruce a pusťte ho. Po těchto slovech správce sahl opět po kartách a rozdával, jakoby se nebylo pranic stalo.

Hajný zabručel něco do vousů, chyba boží duše, jako pes, když musí pustiti zvěř, načež hochovi ruce rozvázal. Tento bezpochyby netroufal si ani věriti svému sluchu, zůstal přede dveřmi státi.

— Nu tak, co zde lotře čumíš? — okřikl se na něho hajný.

Avšak chlápci vytryskly hojně slze z očí, přistoupil ke mně a ruku mi vděčně polibiv, pravil: tohle jim, velebný pane, do nejdelší smrti nezapomenu, — načež poděkovav se ještě správci — s poskokem odešel.

Milí přátelé, to byla moje první výhra!

Nevíte, kterak jsem byl tehdy blažen!

Téhož ještě večera při hře správce — čert! — prohodil: skoro jsem rád, že jsem toho hochu pustil, — — a po chvílce jako pro sebe dodal: člověk ze vzteku ledačehos se dopustí, co ho potom mrzí. — — Eh tak, zapijme to! — Velebníčku pijte! udělal jste mi dnes radost! —

Zadíval jsem se mu do očí. — Bože! — zvolám v duchu, — to není již ten člověk, to není ten čert! Z oka mu září soucit, milosrdenství, sdílnost — — — téhož dne, dlouho jsem přemýšlel o správci.

Byl to člověk, jenž dělal se horším, nežli na dně srdce byl. To tvrdé správcovské řemeslo, snaha, zavděčiti se vrchnosti, dodávati si vzezření přísného, učinilo jej na pohled tvrdým, necitelným. Tak to dělávají mnozí pod-

řízení. Zvyk pak stává se druhou přirozeností. Při hostině, při víně a pivě tvrdý pancíř na srdci rozepíná se a z něho ukazuje se lidské srdce. Měl jsem tedy klíč k srdci správce. Blahoslavené karty! — tak volal jsem v duchu téže noci. —

Něčeho podobného jsem v knihách našich dosud se nedočel. Kdybych byl při nahodilém setkání se někde v poli správci ze spisů klasických, z církevních otců, ba i ze svatého písma dokazoval, že nelidské trestání přiči se humanitě, právu obecnému, ano i božskému, byl by mne zajisté hrubě odbyl.

Druhého dne bylo po vsi rozhlášeno, kterak jsem Dlabolu z rukou hajného vyprostil a hrozného trestu zbavil. Máti jeho přišla mi děkovat, načež z pod zástěry vyndala — zajíce.

— Nešťastní lidé, — zvolám, — čeho se zase dopouštíte!

— Ponížene prosím, omlouvala se, — to ten nešťastný hoch přines zajíce domů a povídal, toho zajíce že musí dostat p. farář za jeho přímluvu. Pane Bože, vždyť by nás ti zající sežrali, kdybychom je nechytali. —

— Pro Boha vás prosím, jen to víckrát nedělejte. Kdyby to p. správce věděl, já jsem všecek zoufalý.

— Ponížene prosím, kam pak s tou zvěří máme jít, snad ne k panu správcevi? My víme, že zde na faře na nás to nepovědí. Když my jsme tolik chudí — — po těch slovech dala se do pláče. —

— Nu tak dobře, tu máte něco za toho zajíce, ale víckrát mi s něčím podobným nechoďte. Bože, Bože, jen kdyby se to p. správce nedozvěděl! —

— M y, m y mu to nepovíme! — pravila sebevědomě.

— Hloupá babo, to vím, že vy nepovíte. Ale já mu to povím sám. — A pověděl jsem při nejbližší příležitosti, když t. při bulce tvrdý paucíř ze srdce zase svlekl. Já myslil, že smíchem pukne.

— Ano, ano, ano anoanoano — říčelo mu to z hrdla, takoví jsou horáci! Chtěli se Vašnosti ukázati nějak vděční, ale čím jiným, nežli zajícem. —

Po těch slovech vzal mne správce za límec a polohlasně mi šeptal do ucha před důchodním: Velebný pane, jen berte, když vám to lidé přinesou. Jen ať se o tom nedozví fořt! To víte, dělalo by to na hoře zlé oko. Lépe, když se to sní mezi námi, než aby zvěř zanášela se do města. Potom by se řeklo, že já to trpím atd. Po té hráli jsme opět bulku. Věděl jsem již, na čem stojím. —

Po celém okolí rozneslo se, že k mému slovu stalo se něco neslychaného, že t. „čert“ propustil chycenou duši člověčí. Od té chvíle díval se na mne lid velikýma očima. Mohlo mi to sice lichotit, avšak lid sám brzy postaral se, aby ze mne marnivost druhu podobného vypudil. Od té chvíle lid dobíhal si na mne a přednášel mi stížnosti na panskou čeládku. Fama crescit eundo — čím dále od Ubohova, tím báječněji se rozlašovalo, co všecko u pánů zmohu. Selky mi přinášely darem kuřata, kohouty, kachny, husy, a pantátové strkali mi do kapec i šajny, abych prý se za ně přimluvil: jeden a druhý měl k odvodu syna, opět jiný měl opletání pro kradené dříví a tomu zas, aby sleveno bylo něco z roboty, a tam ten, aby nemusil dávat do rajejny sloužit dceru; mnozí chtěli, aby jim zapůjčeny byly sirotčí peníze, a jiným, aby posečkány byly úroky; celé zástupy sedláků a chalupníků přicházely, aby jim bylo více náhrady dáno za škody, učiněné polní zvěří; ten si na panské robotě schromil koně, onen udřel si volá a jiný chtěl, aby mu sleveno bylo obilí z obecného spejcharů a zas jiný, že panská svině vlezla mu do zeli a tomu, že ovcákův pes zadával kačera. —

— Pro pána krále, — zvolal jsem konečně zoufale, — co pak vám to napadá, myslíte, že jsem snad Bůh? vy jste blázni, jděte po své práci a dejte mi svatý pokoj atd. — —

— Ale přece, jemnost, milost pane, ráčejí se přimluviti za mne — a za mne taky — a za mne a za mne — —

— Kačenko! — volám na služku — zavřete dveře a nikoho více sem nepouštějte. — Ten lid zrovna se pomínul. Ano, to je ten karban, jednomu hazardovi jsem pomohl, a teď jich na mne leze celé processí! —

Avšak celá věc nabývala pozadí vždy vážnějšího. Panská čeleď, tedy šafařové, podstarší, hajní a nejvíce ale mušketýr považovali mne za přítele selského lidu a nejen za přítele, ale i za vůdce sedláků. Ženy jejich, bývalé to kuchty z panských kuchyň, psaly to kuchtám v centrální direkci a brzy se o mně rozneslo, jako bych se dělal obhajcem a snad králem sedláků; co tehdy pověst taková značila, můžete si pomyslit. Sám správce, ačkoliv mne velice pohřešoval, viděl se nucena, chovati se ke mně upjatěji a nezval mne k sobě, což mi ostatně bylo velmi milé.

— Vyčkám ho, však on přijde ještě rád, zatím planý hluk se poutíší. Avšak správce nepřišel, nýbrž já musil k němu přijíti sám a hluk nejen že se neutišil, nýbrž vzrostl v pekelnou vřavu. Stalo se to tak.

Rarach nedal mušketýrovi dobře dělat a našeptal mu, aby si právě v té době vyšel do Ubohova na kousek truňku. Byl to starý hranatý Šváb, jež si byl hrabě před lety přivezl s sebou z rajchu, aby ho zde udělal šerhou, ba řeknu přímo chrtem na ubohý lid! Nezná řeči lidu a proto prý bude věrně konat svoji povinnost, však prý mu každý porozumí, až mu bude sázet — na zadní Indii. Před tímto Švábem měl nemalý respekt i sám správce. Vím z mnohé zkušenosti, že lidmi nejnebezpečnějšími u takových vrchností bývali a snad dosud jsou služebníci nejnížší: kočí, kuchty a pod., jako i náš mušketýr.

Byl-li protiva chlap ve stavu střízlivém, byl k nesnesení ve stavu podnapilém. Tu ubohému lidu a zvláště té „české pakáži“ nadával v češtině přímo hrozné, kterouž schválně na posměch „rádebrechoval.“ Tu počínal si vyzývavě slibuje každému, kdo prý do jeho rukou upadne, že mu záda podle not zlinýruje.

Ku všemu neštěstí setkal se tehdy v krčmě se starým „holánem.“ Tito dva vrčeli na sebe — krom té drahé duše — jako dva řezníci hafani. Běda, kdyby se do sebe dali, tu by jeden z obou musil zůstatí na místě. Šváb byl o půl hlavy vyšší, ramenatý, ale neohrabaný. Čítal tehdy asi 60 roků. Holán byl asi o pět roků starší, postavy sice menší, ale i přes jeho stáří ohebnější. Bylo dosud na každém kroku znáti, že kdysi za čtrnáctileté služby na koni prováděl mistrovské kousky. Chmelovou tyčkou uměl na prstech jako mlýnkem točiti, ji vyhazovati a opět zachycovati a jak uměl tančiti! Při muzice postavil se do prostřed kola, podepřel si boky, a zavolav si Šimonovu Rozu, která se sklenným zbožím Polsko kříž na kříž jezдила, pustil se s ní do mazurky. Tu chasa ztichla a s obdivem na starého holána se dívala.

Holán tehdy byl náhodou v krčmě, když tam zavítal mušketýr. Vida tohoto dveřmi vcházeťi, mané si odplivl, což mušketýra nemálo dožralo.

Holán dýmal ze své křenovky a dumal, o čem, ví sám Bůh. A mušketýr, vrazil na zlosť do sebe první tři skleničky kmínky, jal se mysliti nahlas, asi takto po švábsku:

— Kdybych já tu beštii jedenkrát dostal, já, — já — bych ji — — zamlkl se.

Holán věděl ovšem, komu ta „beštie“ platila, ale dýmal a dumal dál. Po chvílce mušketýr zase: takový šatračený — — —

Holanem to trhlo, ale — dýmal a dumal dále. Mušketýr opět: já ši čera užíš velký ježábový chůl, ten bude přilechat na ten paní — — — hahaha. Holána nevyhodil sice ze sedla žádný kůň, ale ten „ježábový chůl“ ho vyhodil z lavice.

— Komu že bude přiléhat? — vzkřik holán na Švába, zafatou pěstí mu zrovna pod nos strčiv.

Šváb nebyl bázlivcem. Vzpřimiv se jako trám před holánem, chtěl jej pěstí od sebe odstrčiti, tento ale hbitější jsa, ránu ramenem odrazil.

— Počkej ty beštie, já ti ukášu, — soptěl mušketýr, načež sotva že to dořek, tasil šavli. Avšak holán, pochyťiv židli, vrazil ji mušketýrovi mezi oči takovou silou, že tento zavrával, načež bukovou nohu ze židle ulomiv, vyrazil překvapenému Švábovi kosinku z ruky a začal ho nemilosrdně mazati.

Šváb řval jako tur, ale holán ho mazal dále, konečně ze zadu ho pázemi jako kleštěmi sevřel a ven ho šoupal na náhrobeň, *) pod níž bylo hnojiště. Sem jím praštil.

Rozumí se, že ihned celá ves byla vzhůru.

— Holán hodil mušketýra do hnojnice! — rozléhalo se po vsi. Byl to jásos nesmírný. Mušketýr brzy vzpamatovav se, začal z hnojiště sbíratí své hnáty a jako kulhavý ďábel odcházel. Chasa a mládež s posměšným křikem za ním.

— Tu máš ještě své parátko na zuby, — vzkřikl holán, rozlomenou šavli za ním na náves hodiv. — — Ono se to ovšem Ubohovským na počátku smálo, ale sousedi zkušnější povážlivě nad tím vrtěli hlavou.

— Lidičky, bude zle! —

Mně samému zježily se na hlavě vlasy.

— Brachu, teď běží i o tvou kůži, — pravil jsem.

— Co si teď počítí? — Věděl jsem napřed, že tato hospodská rvačka bude rozkřičena jako revoluce.

— Vidět mušketýra naskrz umazaného, kulhavého, vidět jej, jak se přes tu chvíli otřásal, kníry si utíral a se ušklibal, bylo sice náramně směšné, ale v uvážení, že v jeho osobě pohaněna byla vrchnostenská exekutiva, tu přecházal všecken smích. Ale ten náš lid nevěděl, co veselostí dělat. Holán stal se hrdinou dne. A téhož ještě dne kdosi složil písničku tuto :

Náš šafář
dostal na tvář,
a pan poklasný
dar dostal vzácný,
vzali mu kolikrát
míru na kabát
a to holí
na panském poli.

Ale pan mušketýr
to přec jen kavalír,
toho posadil, o je o je!
náš holán do hnoje,
o je, o je, o je!
do hnoje.

Toho dne bylo v Ubohově veselo. Mne však zlé tušení pohánělo ku správci. K večeru jsem se oblekl a šel do dvora.

Správce mne tentokráte uvítal velmi upjatě.

— Rebellanti! — Tak oslovil mne místo přivítání.

— Kdož to zavinil? — na to já.

— Snad naposled já? — odvětil pichlavě.

— Prosím, račte si nechat všechno vysvětliti, nevěřte všechno mušketýrovi. —

— Já věřím jeho ranám, věřím tomu zmazání a věřím rozlomené šavli, ty přece nelhou. Ostatně — doložil chladně — co pravda a lež, budou rozsuzovat jiní. Právě jsem poslal rychlého posla do Boleslavi, zítra na večer, anebo po zejtrí budou tu husari.

— Paue správce, co jste to učinil! — zvolám vyděšen.

— Dovolte, velebný pane, zde běží o moji kůži, avšak nechme o tom řeči a pojďte dále. Já vás sice ctím, ale nemluvme o tom. —

Téhož večera měli jsme sice k večeri chutného zajíčka, ale mně stavěl se každý kousek v ústech. Marné bylo pobízení.

— Co bych si z toho dělal, — domlouval mi správce. Toho lumpa holána odvezou do kriminálu, několik výrostků strčíme do bílých fráčků, něko-

*) Zděný, schodami a obyčejně těž pavlačí opatřený výstupek před byty pohorskými, pod nimiž nalézá se hnojiště.

lika sedlákům vypráší mušketýr poctivice, husaři pohladí šavlemi selské hřbety, poštržítě. Čím více budete se s ním mazati, tím hůře si posloužíte. —

— Což pak záleží na mně, ale kde tu zůstane právo a humanita? —

— Plesky, třesky — právo, humanita — jak povídám, nemluvmě o tom. —

Slova tato mne v hloubi duše urážela. Vstal jsem a poroučel se.

— Proč pak se hned zlobit? račte zůstatí, zahrajeme si, abychom zahnali ty myšlénky. —

Já se dlouho zdráhal, konečně ale mírná slova duchodního přemluvila mne.

Hráli jsme tedy, můžete si pomyslit, že tenkrátě hrál jsem náramně rozržitě. Za to ale správce bulku bral za bulkou. Výhra naladila jej co nejveseleji. Ty jeho čertí parohy jako by se skrývaly. V té chvíli připadal mi správce jak uherský kožich.

Dokud byl střízlivý, vypadal jako srstí ven obrácený kožich, jakmile ale byl fuknutý a zvláště měl-li štěstí v bulce, tu kožich se obrátil na pravý původní líc.

Dobrá jeho nálada konečně nakazila i mne.

— Píte, píte, velebný pane, — pobízěl správce přes tu chvíli.

— Holá brachu, — zvolám v duchu, — ještě jsi nevyhrál. — Dělal jsem, jako bych notně popíjel a konečně zanotoval jsem: Na tej louce zelený, pasou se tam jeleni — — Správce pustil se do zpěvu a zpívali jsme jednu píseň za druhou, jak jsme kdo uměl.

Štěstí ve hře, dobré pivo a zpěv rozjařily správce tou měrou, že si začal se mnou bratříkovati.

— Mějme se rádi, jako bratří, — zvolal, kolem krku mne objav.

— Ano mějme se rádi, ale dokažme si tu lásku skutkem.

— Nu a co na mně chcete? —

— Příteli, pravím hlasem dojemným — nečinil jste dobře, že jste poslal pro husary. Posloužíte si tím zle. A nyní jal jsem se mu vykládati všecky následky toho kroku a nejvíce ten, že naše krajina k vůli ožralému, vyzývavému mušketýru přijde do nejhorší pověsti.

Nikoliv pro vojsko, nýbrž pro soudce měl jste poslati, to je obrácený pořádek, na vojsko je času vždycky dost.

— Pravdu máte, příteli — souhlasil správce a oči důchodního zářily radostí.

— Ale již se stalo, — dodal správce.

— Ještě lze všechno napravití, — pravím.

— Ale jak? —

— Pošlete ihned na rychlém koni posla za prvním poslem do Boleslavi s rozkazem, aby tento šel místo do kasáren na krajský úřad. —

— Máte příteli pravdu, napíšu to ihned. —

— A já skočím do ratejny, aby Josef na rychlo si osedlal koně, — pravil důchodní, načež skákal po schodech dolů do ratejny, div že si nohy nepolámal.

V malé chvíli byl napsán „bericht na krajsamt,“ kůň na dvoře zařičel a hned na to tryskem ze vrat uháněl.

Té noci jsem ani oka nezamhouřil — ze samé radosti. Byla to moje nejšťastnější noc.

Jsem u konce.

Bůh tomu chtěl, že vyšetření celé té věci svěřeno bylo úředníku rozváznému. Tento seznav pravý stav věci, rozdělil spravedlivě vinu mezi správce, jeho čeledě a mezi lid. Napomenul správce k mírnosti a lid k poslušnosti. Mušketýr byl z trestu přeložen a holán dostal co nejpřísnější napomenutí. Pouze okolnost ta osvobodila jej od trestu, že čtrnáctě roků sloužil císaři pánu bezúhonně a že v obci až dosud choval se vzorně.

Ve třech dnech bylo zase všecko v pořádku. Večer před odjezdem po stkvělé hostině dali jsme se do bulky a to ve čtyrech. Tenkrát ale správce prohrával a já vyhrával. — Stařeček vypravování své skončil.

Hvězdičky na nebi rozkošně svítily a měsíček zvedavě zíral nám do oken. Snad i on stařečkovi naslouchal o těch starých časech.

— Půjdem s Pánem Bohem po svých, — pravil naposled jubilant, zvedaje se, — až se zase — dá-li Bůh — sejdem, povím vám, jak jsem hrál velusa o Bártovic Mařenku.

— A vyhrál jste ji? —

— Vyhrál. —

D r o b n o s t i.

Illustrace našich humor. obrázků. (Krejčík a Balbín.) V posledním čísle ilustr. „Šípů“ ze dne 22. září ilustroval pan Krejčík † P. Balbína, jak tahá p. Kašpara — Tonnera za ucho slovy: „Myslíš si, poněvadž jsi mou „Obranu“ kdysi přečetl, že smíš už při všech svých kotrmelcích brát pořád moje jméno nadarmo?“ Vtip dost řízný! — — Však pohledneme-li blíže na kontrfé páně Balbínovo, shledáme, že tvář jeho s francouzským vousem je dosti dobrá, ale ilustrace roucha jeho jest veskrze falešna. Pan Krejčík snad dobře ví, že P. Balbín byl Jezuitou, a jako takový nenosil kleriku s knoflíčky, ani „desatero“ na krku, ani expositorium, výložek kanovnický na šiji, jak to vše vidíme na ilustraci Krejčíkově. — Chtěl-li pan Krejčík věrně † P. Balbína vypoodobnit, měl se aspoň jíti podívat k sv. Ignáci na Karlovo náměstí a z P. Koženého neb P. Votky si učiniti model k vyobrazení Jezuity Balbína. Neboť kroj Jezuitův zůstal po všecka století tentýž. Ale tak to jest s těmi pány žurnalisty: mluví o hrůzách jezovitských, a zatím ani za celý svůj život se nevnasnažili, aby aspoň jednou pravého Jezuitu viděli, neb slyšeli.

Když jsem byl na staroměstském gymnasiu v letech 1864—72 měli všichni studenti našeho aspoň ročníku i se mnou to mínění, že Jezuité zavedli a měli inkvisici. Teprv nedlouho před maturitou dostalo se nám pravého světla sdělením jistě neklerikálního profesora, že inkvisitory byli Dominikáni, vzdor tomu ale vždy hrůza nás obešla, kdykoliv jsme o inkvisici zavádili. A ještě něco: Jeden pán, nebudu ho jmenovat, ale řeknu, že prošel větší část gymnásia a paedagogia, tu kdysi právě při dívání se na Krejčíkovu ilustraci † P. Balbína v „Šípech“ naivně se otázal: „Co pak byl Balbín Jezuitou?“ A na odpověď: „což jiného!“, řekl ten pán: „Já myslel, že to byl náký husitský kněz.“ Toť faktum!

Naším pánům odběratelům.

Nižepsaná administrace prosí pány odběratele, by dluhující předplatné bud zcela aneb částečně (jest jich více set) sobě v brzku vyrovnati neobtěžovali, bychom mohli list správně dále vydávati.

Administrace „Obrany víry“

Ostrovní ulice, č. 1508—II.

Obsah „Obrany víry“:

Láska k zemřelým (—š. —k.) — Z vyznání býv. luter. duchovního J. E. Rudolfa Haserta. — Tři habsburské kněžny. (—š. —k.) — Mučedník zповědního tajemství. (—k.) — Ze života Rubensova. (W.) — FEUILLETON: Kterak jsem se naučil hráti v karty. (K jubileu čtyřicetiletého zrušení roboty z vypravování jubilovaného kněze. Napsal P. K.) (Dokončení.) — Drobnosti.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 73—76.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budíž zasýláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Kardinál Newman a hnutí katolické v Oxfordu.

Dle různých pramenů napsal M. W.

I.

Mohutné proudění duševní, které v Oxfordu mělo svůj vznik a kterému také stoupenci státní církve anglické připisují oživení kleru i lidu, jakož i zcela nový život duševní, zasluhuje vším právem, aby jeho příčinám i účinkům věnována byla náležitá pozornost, zvláště ani protestantští spisovatelé, jako na příklad Schöllöv „Traktarianismus“ v Herzogově encyklopaedii, znetvořují pravdu rozmanitým způsobem.

Ráz anglikánské církve jest zcela zvláštní. Onať děkuje za vznik svůj netoliko státní moci, nýbrž ona byla měrou daleko větší než kterákoliv jiná protestantská církev odvislou od krále a jeho ministrů, v novější pak době dokonce od většiny parlamentu. Již za Jindřicha VIII., který zdál se býti nakloněn Luteránům, avšak potom, roztrpčen pro jich hanění různých zlovyků, které dosud v Anglii byly trpěny, katolické učení v šesti odstavcích zcela prazvláštně přiostrčil, musela anglická církev jednoduše se podrobiti nařízením krále. Za Somerseta, přívržence to Calvinova, bylo zavedeno učení reformované; naproti tomu biskupové, jako Gardiner a Boner, byli uvrženi do žaláře, rozkazu Jindřicha VIII., vysloveného v poslední vůli, jímž každá novota se zakazovala, zcela prostě nedbáno. Protireformace za Marie, která u největší části kněžstva narazila na malý odpor, vedla k reakci za Alžběty, která však z důvodů politických a snad i esthetických podržela mnohé katolické zvyky a obřady, vzdor odporu duchovenstva, kalvinisticky smýšlejícího. Reformované učení bylo teď panujícím až po Jakuba I., vlastního původce anglikánské církve, která chce se lišiti od ostatních náboženských společností protestantských. Za tohoto krále a jeho nástupců byl směr přísně kalvinistický vždy více potlačován, kdežto bohoslovci za peridy Stuartovců, jako již Hooker před nimi, pokoušeli se, aby svou nauku přispůbilibi křesťanské starobylosti. Smrt Karla I. na popravišti, který státní církvi jest ctěn jako mučedník, násilnost a pronásledování vlády parlamentu i Cromwella sloužily toliko k tomu, aby učinily církev anglickou populární u všech konservativních živlů a zjednaly přístup svým naukám, z nichž nejdůležitější byla bezpodmínečná poslušnost vlády. Královská ochrana, přízeň ministrů, úplná oddanost státní církve politickému proudění umožnily sice pronásledování katolíků

a nonkonformistů a zlepšení zevnějšího stavu kněžstva, avšak zničily na druhé straně i poslední ten zbytek neodvislosti. Anglická církev stala se jednoduše nástrojem státu. Perioda reformační nemůže se též vykázati ani jediným významným episovatelem neb básníkem, jenž by byl po způsobu Luthera, Zwingliho, Calvina a jiných reformátorů váhou své osobnosti a svými spisy přesvědčivě působil na rozvoj nové církve. Cranmer byl příliš otrockým nástrojem v ruce Jindřicha VIII., Somerseta a Northumberlanda, a duševně velice obmezeným, než aby byl mohl býti zakladatelem nové církve, a Latimer a Ridley byli ještě méně schopnými, stáli se vůdci nového hnutí a strhnouti za sebou vrstvy lidu. Kdežto v Německu a jinde podporovali knížata stranu, která se byla proti staré církvi pozvedla, a dovedli ji pro své vlastní účely využitkovati, musel Jindřich VIII. a ministr jeho Cromwell (nikoliv Cromwell) tuto stranu teprve zřizovati a částečně i podplácením udržovati. Poměrně velmi málo mnichů a kněží z Anglie se našlo, kteří přestoupili k novému učení, mnohem více však schátralých existencí z jiných stavů, které v tom viděly zvláštní čest, mohly-li se posmívati katolickým zvykům, do chrámů katolických se vloupati a nejsvětější svátost oltářní zneuctívati. O nějakém nadšení k novému učení, o nějakém mravním působení jeho není ani stopy.

Oproti těmto jasným faktům, která byla nedávno též vytčena v důkladném článku „Historical Review“ R. Pocockem, jedním z nejznamenitějších badatelů, zní to zcela zvláštně, jestliže stoupenci státní církve stále a stále opětuji, že oni jsou ta pravá katolická Církev a za protestanty považování býti nechťejí. Nedostatek důkladného historického vědění, který u duchovních a laiků jest velmi nápadným, jest mnohému sice omluvou, avšak že také dějepisci jako biskup Stubbs, Blunt a Watson Dixon holdují těmto předsudkům, musí nás opravdu naplniti úžasem. Titíž předstírají, že rostoucí potřebu a touhu po nějakém čistším učení, nepatrné oceňování příliš četného a z části i nedůstojného kněžstva, nespokojenost s duchovní právomocností, nebyly by vedly k roztržce se starou církvi, že revoluce byla parlamentem dvorem diktována, a prohraší pak jedním dechem, že odvislost anglické církve od Říma podkopala národnostní základy a přivedila její pád. Je-li historicky zjištěno, že kněžstvo, hrozbami Jindřicha VIII. zastrašeno, jen nerado a poněnáhu povolovalo a krále za obránce a hlavu církve uznalo, pak jest za tento nedostatek stálosti a pevnosti zodpovědným kněžstvo a nikoliv Řím. Toto úsilí duchovenstva, mnohá a mnohá namáhání, staré učení uchovati neporušeným, ukazují na druhé straně, že reformy krále a jeho změny v učení nebyly považovány za znovuoživení a opětné zřízení staré ústavy církevní, starých obyčejů a zásad, nýbrž jednoduše za neslýchané novoty. Nynější státní církve může býti nazvána v jistém smyslu církvi národní, pokud totiž čítá více vyznavačů než katolíků a nonkonformistů; za časů Jindřicha VIII., Eduarda VI., Marie a na počátku vlády Alžbětiny byla však římsko-katolická Církev takto i ve významu toho slova národní církvi; Tomáš Mone, biskup Fisher, ti všickni kněží a mniši, kteří pro víru svoji podstoupili mučednickou smrt, nebyli snad předchůdci státní církve, nýbrž katolíky. Rovněž jest to převrácený pojem, chtějí dokázati s Joyce, že všechny změny v církevním učení a ústavě lze počítati na vrub dobrovolných usnesení kněžstva na schůzích jeho. To jest jednoduše obrácení pravdy vzhůru nohama k vůli theorii, učiniti z despotického Jindřicha poslušný a povolný nástroj shromážděného kněžstva. Žádají se pádné důkazy a Joyce neuvedl žádný důležitější nežli ten, že král učinil shromážděný klerus soudcem svého rozvodního processu.

Dějiny posledních tří století jasně nasvědčují, že státní církve nemohla překonati své původní stanovisko nějaké politické strany, která se bezděčně oddává vládě, která sankcionuje všechny násilnické činy a všechna porušení ústavy, že ona, poněvač její nejvyšší hodnostáři toliko pro denní politiku jeví zálibení, nedovede uspokojiti náboženské potřeby lidu a že od sebe za-

puhla lepší vrstvy lidu, které usilovaly o šlechtnější a ideálnější cíle. Jest obyčejem, viniti biskupy a kněžstvo osmnáctého století ze svétáctví, z lakoty, z náboženské lhostejnosti a lčiti periodu Stuartů, ano i Tudorů, za dobu rozkvětu cirkve anglické. V podstatě není různost velkou. Zevní poměry kněžstva zlepšily se zvláště od doby vladaření Anny, odpor šlechty k duchovenskému stavu, který se druhdy doplňoval jen z nejnižších tříd lidu, povoloval, tak že teď mladší synové určení byli k duchovnímu stavu; avšak užitek z toho nebyl skoro žádný. Neboť těmto šlechticům jednalo se jen o příjmy a nic jiného. Biskupové, nejčastěji muži beze všeho církevního smyslu, kteří povýšení své děkovali přízni ministrů aneb přímluvě vliv požívajících lordů, neměli ani tolik vůle, ani moci, aby své kněžstvo přiměli k plnění jeho pastýřských povinností. Následky této nedbalosti objevily se záhy v plné míře, celé massy lidu rostly v nevědomosti a zdivočily naprosto, hříšnost vzrnáhala se ve všech vrstvách lidu víc a více, a co nejhoršího, mravní cit stále tupěl, deismus a nevěra objevila se na denním pořádku. Overton a Abbey pokouší se ve svém spise „Te english church in 18 century,“ („anglická církev v 18. století“) oslabiti obžaloby, vznesené na církev 18. století, poukázáním na zbožné muže, jako Nelsona, Kena, Forbesa; avšak vliv těchto mužů byl obmezen a jejich domnělé ctnosti jsou sotva něco jiného než přirozené ctnosti občanské.

Není zde místo, abych se rozepsal o rázu, působnosti a výsledcích methodistů; podotýkám jen, že anglická církev vystrnadila Wesleye ze svého středu a nerozuměla tomu, aby vysoce nadaného, horlivého muže toho využítokovala. Hnutí za Wesleye bývá často s pozdějším hnutím Oxfordským za Newmana srovnáváno a kardinál sám s Wesleyem porovnáván, tak že nemohu několik poznámek o této paralele potlačiti. Oba, Wesley i Newman, vyšli z Oxfordu, oba byli nespokojenými se státní církví, oba pokoušeli se o zřízení živého křesťanství a spojení duše s její Bohem; avšak v prostředcích a cestách, které k dosažení těchto cílů nastoupili, byla veliká protiva. Wesley byl více mužem činu, jako spisovatel, řečník, mající moc účinkovati na massy lidu, muž úžasné energie a duševní síly, schopný snášeti i největší nesnáze, avšak při tom násilný, svévolný, drsný a zpupný proti všem, kdož se mu bezpodmínečně nepodrobili. Charakter Newmanův jest pravým opakem jeho; byl více učeneč, tichý pozorovatel světského plahočení, který v osamělé studovně cítí se nejspokojenějším, kde žije svým ideám a je v kroužku přátel vyměňuje, uměl v daleko větší míře než Wesley, vzdělance pobádati a nadchnouti. Wesley jest despotou, který vyžaduje slepou oddanost, který nejlepši a nejstarši přátele napadá nemírnými výrazy, pakli názory své hájí a od nich ustoupiti nemíní. Newman naproti tomu jest tak skromný a pokorný, že se obává, kdykoliv jiní spatřují v něm vůdce, že chtějí jím býti vedeni. Tato různost charakteru částečně nám objasňuje, proč Wesley neučinil hlubší dojem na klerus státní cirkve, kdežto kardinál Newman bývá považován za obnovitele státní cirkve, ovšem že ve smyslu, který není zcela případným.

Strana „evangelická“, která, methodismem povzbuzena, vytvořila se koncem 18. století, snažila se obzvláště zlepšiti působ kázání v chrámě a na místě suchopárného projednávání látek mravních, aneb neutěšených hádek s deismem a nevěrou, hlásati Krista. Bohužel upadli „evangelici“, podobně jako jich předchůdcové methodisti, v nejčistší subjektivismus. Jich vliv na hnutí Oxfordské a na náboženské vzdělání Newmanovo jest na každý pád nepatrný. Průběhem této stati ukáží, jak sice Newman přijímal myšlenky od jiných, zvláště pak Hurrellem Froudem a Keblem byl mnohokrát pobádán, jak ale vším právem pokládán byl za hlavu a zakladatele náboženského obnovení na universitě Oxfordské, jak zevní poměry pudily jej a jeho přátele k mužnému vystoupení pro zájmy státní cirkve. Literatura, pojednávající o hnutí Oxfordském čili Traktarianismu, jest velice bohatou. Zvláštní pozornost ovšem dovedou na se upoutati především četné spisy Newmanovy, jeho traktáty a kázání, nad jiné pak jeho „apologia pro vita sua“, která způsobila neobyčejnou sensaci ve veřejném mínění, tak že žádný muž v Anglii nemůže

býti v celém národě u větší cti a vážnosti nad Newmana. Z přehojných pamětí a životopisů jsou obzvláště důležitými „The Memoirs of Mark Pattison“, kdež se nám líčí mistrným způsobem život a studie v Oxfordě; pak jeho kázání, vyšlá po smrti jeho, memoiry earla z Malmesburgu, různé práce, které jsou roztroušeny po časopisech a j.

Universita Oxfordská, která ještě dlouho uchovala tradice katolické, nemohla se vyhnouti zesvětáčení svých členů a povrchnosti a mělkosti učení, ano zrovna v Oriel College, jíž Newman přináležel, zastoupen byl svobodnější směr Hampdenem a Whatelym, potomním arcibiskupem Dublinským. Ačkoliv Oxford byl semeništěm kněžstva státní církve a zvláště hojně byl navštěvován syny duchovních, lišili se kandidáti bohosloví velmi málo od jiných studentů, kteří navštěvovali universitu k vůli radovánkám a spřátelení se s jinými rodinami. Vlastního studia bohosloví, přednášek o exegisi, dogmatech, morále a církevních dějinách tehdy nebylo, ano i dnes nejsou přednášky o těchto předmětech pilně navštěvovány. Hlavním účelem pobytu na některé z těch četných kollejí, které tvořily universitu, bylo získání akademických důstojností bakaláře neb magistra artium, a nebyli-li rodiče právě zámožnými, dosažení nadace a po skončených studiích nějakého fellowshipu či místa professorského při některé kolleji Oxfordské. Zkoušky, jež ucházejí o tyto bohaté odměny museli podstoupiti, byly však mnohem snadnější, nežli na první pohled lze si mysliti, neboť většinou byli jen kandidáti z téže kolleje připuštění k ucházení se, a byl-li počet ucházečů malý, vědomosti soků obmezené, aneb byli-li pouze studenti z některé krajiny Anglické připuštění, mohl nadaný muž bez dlouhého studia získati nějakou cenu. Zkoušky samy sestávaly buď z matematiky a přírodních věd, či z klasiků, s výjimtím filosofie a bohosloví. Zkouška, jíž kandidáti bohosloví před vysvěcením museli složiti, byla tak snadnou, že dvou- nejvíce tříměsíční příprava postačila. Professorů, kteří by výhradně přednášeli teologii a filosofii, tenkrát nebylo a nalezáme-li přec v seznamech universitních též tituly, jako „královský professor bohosloví“, nenásleduje z toho, že professor těch několik přednášek, jež dle stanov měl odbyti, také skutečně konal, aneb že se dostavil dostatečný počet posluchačů. Tutor, tolik asi co repetent, s tím toliko rozdílem, že nemusel opakovati přednášky, měl dle starého systému, který dnes částečně jest změněn, vyučovati řečem, filosofii a bohosloví, a studujícímu, péči jeho svěřenému, každým způsobem býti nápomocen. Někteří z těchto tutorů byli svědomití a horliví, jedni zaměstnávali se odborným studiem, druzí trávili ze skrovných zásob vědění, jež před lety byli získali. Universita Oxfordská byla všeobecně nazývána kusem středověku, — zevně podobaly se sice tyto kolleje se svými k coelibatu zavázanými professory svým středověkým předchůdcům, avšak duch byl zcela rozdílný. Tito professoři mysleli toliko na vyznamenání a radovánky, na povýšení a tučné prebendy. O svatosti, snaze po dokonalosti, o činech z pohnutek nadpřirozených, nemůže býti u těchto mužů ani řeči, kteří též nikdy studentstvo neodkazovali k těmto vyšším motivům, neboť, jak Mozley vyznává, byli by snad od studujících utržili si posměch.

(Pokračování.)

V e s t í n u h o r .

Napsal Vlastimil Hálek.

V továrně utichly stroje. Zvon v malé vížce visící zavzněl po všech budovách a dal znamení, že práce skončena. Nastal šum po dílnách; dělníci uklizují nářadí, shánějí se po svých šatech a hledí co nejdříve býti z budovy tovární.

V jedné jen ještě dílně dokončuje dělník svoji práci, ač již odzvoněno. Jest to mladý Čapek. Ač se mu ostatní smějí, nedbá na to; neboť jest svědomitým. Než již také skončil. Poznamenal se svatým křížem na poděkování

Tvůrci, že mu dopřál šťastně dílo dokončiti. Sáhl po svých šatech a ubíral se z továrny k domovu.

Čapek byl jeden z těch zbožných dělníků, jakých poskrovnu v továrnách nalezáme. Práci svou počal s Pánem Bohem a tiše pracoval po celý den. Řečí bytelných se soudruhy nevedl. Věděl, že za mnoho nestojí. Však se mu také hnusily ty nepěkné řeči, jimiž se ostatní bavili. Jeho celodenní zábavou bylo, že vzpomínal na rodinu svou, v duchu obíral se zbožnými myšlénkami, jež prý jsou při práci tou nejkrásnější modlitbou . . .

A bylo-li mu tak teskno u srdce někdy, tížila-li ho namahavá práce, byla útechou jeho slova: „Zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne!“ Jeho nejmilejším potěšením bylo, mohli-li se pomodlit o třetí hodině odpolední potichu růženec. Zdědil tento odkaz po milých rodičích svých, kteří svého syna k tomu od nejtěplejšího mládí vedli.

Pracoval tiše a při tom modlil se tu nejkrásnější modlitbu Marianskou . . . Nikdo o tom nevěděl, neboť Čapek neměl v rukou růženec, uměl ho z paměti. A štěstí dlelo v rodině jeho.

Ostatní dělníci častokrátě naříkali sobě, proklínali ten život domácí, ale Čapek nikdy. Neměl příčiny k tomu. Utíkal se ve všem k Bohu, vše Tvůrci doporučoval. V sobotu při výplatě rovnou cestou k drahé rodině spěchal; do hostince, jako druží se ani neukázal. Za to však v neděli byl prvním z těch, kteří ke kostelu se ubírali.

Tu si pak oddechl po celotýdenním namahání. Po cestě potkával své soudruhy z továrny, potácející se k domovu. Pak ovšem nemohl mír a domácí klid snést se nad chatami dělníckými.

Tak i dnes dokončiv práci ubíral se k domovu. Než mezi vraty továrními dohonil ho švakr jeho Mirtl.

„Počkej Čapku,“ volal naň, „půjdu dnes s tebou domů, už mám toho povalování po těch hospodách dost.“

„Kéž bys měl již jednou dost,“ odvětil Čapek, „přáli bychom si toho všickni. Zvláště pak ubohá stará matka naše . . .“

„Což ta by už mohla jednou také umřítí, není nám nic platna, jen že ji musíme zdarma živiti. Já jsem si bral při svatbě své toliko dceru její a nikoli ji,“ vpadl do řeči Mirtl.

„Nerouhej se švakře; naše matka zaslouží si toho chleba, který jí dáváme, ošetruje děti naše a dělá, co může. A není-li nám již nikterak jinak platnou, tedy aspoň za nás se modlí. Ostatně nemůže-li ona nám za naši péči se odměniti, odmění se nám Pán Bůh jinak stonásobně.“

„Eh, jdi mi s tvými řečmi káravými,“ rozhorlil se Mirtl, „tak mi povídáš vždycky; však já vím, co mám dělati. Ostatně ji živiti nebudu, mám beztoho pořád nouzi.“

Čapek chtěl mu na to odpověděti, že by nouzi neměl, kdyby v hospodách třetinu vydělaných peněz nepromarnil; ale odmlčel se, byl mírumilovný člověk a nechtěl svárů.

Za tím došli oba k svému domovu. Bydleli v jednom domku a měli matku manželce svých u sebe. Byla to hodná žena a také dcery její byly jí podobny. Jen ten zeť Mirtl nehodil se do jejich rodiny. V obou domácnostech žili nábožně a příbytek svůj měli zdobený svatými obrazy.

Zvláště pak uctívali Rodičku Boží . . .

Bydleli samotni v domku v jednom údolí krkonošském a mužové chodili do půl hodiny vzdálené továrny do práce. Kolem domku prostíral se zelený mechový koberec s malou zahrádkou, která byla pečlivou rukou ošetřována. Z obou stran pnuly se vysoké jedle a borovice: jedličí obojích stromů lesklo se v záři zapadajícího slunce, jakoby je zahalovalo v tmavozelený řasnatý plášť ozdobený miliony lesklých diamantův a stály zde majíce krásné koruny na hlavách svých. Malá louka mezi vysokými stromy v pravo k potoku se rozkládající a až k malé chatě dosahující konala též povinnost svoji, bujíc zelenou travičkou, již bylo více než dostatek pro dvě kravičky v chlívu

těsně přiléhajícím. A v této rozkošné krajině bydlela tato rodina. Byly vlastně dvě rodiny, ale vzhledem k matce tvořily přece jen jednu. A v stínu těchto vysokých stromů pod šerou spoustou jehličí, kde plno bujně luční zeleně, visel na stromě jednoduchý obrázek Rodičky Boží. Okraj jeho olemován byl věncem, z lučních kvítek uvinutým . . . Jako zářící perla ve skříni drahocenně stkvěl se obraz spanilé Matky Boží v lůně těch krás přírodních.

Bývají paláce z bělostného, pestrého mramoru, slonovinou a drahokamy zdobené, cedrovým dřevem, amethystem a lazurem, růžovým křišťálem zdobené a uprostřed nich obraz ceny ohromné. Ale vše to jest ničím u porovnání jednoduchého obrazu Marianského uprostřed této dumné krásy přírodní. A co praví k nám tento obraz Panny nejčistší?

„Chcete-liž dojíti slávy, kterou já za podíl mám, konejte svou povinnost, křesťané, dbejte taktéž všudy a vždy Božích přikázání, kteráž já v srdci svém zlatem vyrytá nosila. Stůjte věrně, stůjte vřele k víře své, milujte se na vzájem láskou něžnou, kteráž jest květem učení Kristova, odpouštějte jedni druhým, buďte sobě nápomocni, ať život váš již na zemi jest obcováním svatých!“

Toť obraz celého života křesťanského v pohledu na jednoduchý obrázek Matky Boží v údolí těch vysokých hor, kde by člověk ani obyvatele nehledal.

A při tom svitu zapadajícího slunce zazněl z dále z nějaké horské vesnice tisícero ozvěnou hlas zvonku večerního, k modlitbě zvoucího. Zazněl jasný hlas zvonku údolím, kdy němý klid večera uléhal s libým chladem a těžkou vůní květů v opuštěné stráně.

Než jako na povel vyhrnula se celá rodina z domku, obě ženy s matkou svojí, se všemi dítkami ven do stínu stromů k obrázku. Z tváří všech zářila spokojenost a štěstí. Za nimi ubíral se Čapek samotén. Švagr jeho Mirtl nešel. Byl jedním z těch dělníků, kteří se Boha spustili. Ni přímluva ženy jeho, ani tchyně jeho, ani příklad dětí jeho nedovedly jej k modlitbě pohnouti . . .

Než již počal se Čapek modliti „Anděl Páně“ a různá ústa dítek jeho doprovázela jej nevinnou modlitbou svou. A slunce sklánějící se skorem za vrcholy jemných sosen na hřebenu horském vrhlo ještě jeden paprsek na toto skupení, jakoby přijalo tuto modlitbu a neslo ji cestou před trůn Nejvyššího . . .

Ale zbožná rodina neustála v modlitbě; ještě večerní pobožnost vykonala a na dobrou noc ovila skráně Rodičky Boží tím nejspanilejším růžovým věncem — modlitbou sv. růžence, který prý modlitbou nejkrásnější, Matce Boží nejmilejší . . . Sv. růženec prý tím polibkem nejlibeznější, jež tiskne ctitel Panny nebeské na obraz její . . .

Dokonali modlitbu večerní a v srdcích celé rodiny tak útulný, tak milý a srdečný klid se uhostil. Ubírali se nazpět do chatrče. Dítka vesele pospíchaly napřed. Nejzadnější kráčel Čapek s tchyní svou. Dali se do hovoru o Mirtlovi.

„Kdyby jen aspoň dětem dobrý příklad dával,“ ozvala se stařena, „sám beztoho není už k napravení. Tak žije jako divoch na poušti, že až je mi hrozno s ním pod jednou střechou bydlet. Vždy se bojím, že Bůh ho bude jednou za to rouhání trestati.“

„A co já se mu namluvím,“ odvětil Čapek, „aby se obrátil, že by se kámen pohnul, ale vše nadarmo. Jen Bůh ho může už napravit. Prosim za to denně Rodičku Boží.“

„Jen kdyby aspoň takových řečí před dětmi nevedl. Já sama se třesu, když počne mluvit. Já sice nerozumím mu, co mluví za divné řeči, ale pozouvám přece, že je to něco proti Pánu Bohu.“

„Však už jiný nebude,“ odvětil Čapek rázně, „už jest zcela zkažený četbou těch nevěreckých knih. A kam ho to přivedlo? Že se spustil zcela Pána Boha, začal zanedbávati svoji rodinu a dal se silně do pití lihovin. V sobotu přináší pak velmi málo z celotýdenního výdělku svého.“

„Bůh ho naprav,“ dořekla tchýně a odebrala se do své světničky, kdežto Čapek zůstal venku, aby nabral trochu dříví a trochu se ještě po hospodářství poohlédl. Byl poněkud zamyšlen. Přemítal o tom, kam to švagr jeho životem svým přivede. Bylo mu líto dětí jeho.

Byly tak hodné, nábožné. Obával se, že ještě ty pokazí.

Radil se s duchovním, jenž v blízké vesnici bydlel a prosil ho, aby s Mirtlem promluvil a jemu vše předložil, že jeho život bohaprázdny přivede jej do záhuby.

Ale i to bylo marno. Upřímným slovům služebníka Božího se Mirtl vysmál. Ba doma ještě před dětmi se chlubil, že žádný kněz, kdyby i prsa ze železa měl a do něho neustále mluvil, jej nepohne, aby jiný život vedl.

Co jen se zbožný švagr jeho Čapek naprosil, aby změnil život svůj. Co jen z úst jeho uletěl, modliteb k nebi, aby Bůh mu zbožné srdce udělil. Co jen se Rodičky Boží v krásné růžencové modlitbě naprosil, aby se nad ním smilovala a jemu milost u Boha vyprosila.

Ale ani domluvou, ani dobrým příkladem nedal se Mirtl pohnouti.

Při každé večerní modlitbě celé rodiny v domku obývajcí zůstal doma, ani kříže na čele neučiniv a snad ještě ditky své ven k obrazu Mariánskému pospíchající rouhavými slovy doprovázel.

Byla to zvláštní milost Boží, která tyto ditky chránila před otravujícími řečmi otcovými. Byla to přímluva mocná Rodičky Boží která nedopustila, aby útlá srdéčka nevinných dítek jí odcizena byla. Vždyť jí přinášely to nejdražší, co měly — svá nevinné srdce. Zdobily skráně její každodenně tím nejkrásnějším věncem, uvitým z nádherných růží duchovních v modlitbě svatého růžence.

(Pokračování.)

Ave maris stella.

V roce spásy 1794, kdy katolíkům francouzským naskytla se vítaná příležitost, moci vyznání své, svou zmužilost, s jakou k víře lnouti dovedou, svou lásku k Ukřížovanému vůči rozzuřeným nepřátelům církve veřejně osvědčiti, žila ve Vesvers-sous-Prangey (v okresu Longeauském) dvaadvacítiletá, hodná, církvi cele a upřímně oddaná dívka, jménem Augustina Jobardova.

Bylať odchovankou školy klášterní, radostí svých rodičů a sourozenců. Na ni učiněno u revolučního soudu Langreského oznámení, v němž obviněna jest z náboženského fanatismu, jakož i z tajného spojení s emigranty.

Dívka milovala Boha z celé duše své a byla opravdu ve styku s jedním uprchlíkem, jenž dlel ve Švýcarsku vzdálen jsa vlasti, kterou tolik miloval. Byl to bratr její, důstojný kněz, jenž pro neohrožené hájení učení Kristova zakusil pronásledování a jen z té příčiny, aby mohl časem býti užitečným členem církve bojující, odešel za hranice, než aby život svůj obětoval krvežíznivým Jakobinům. Kdykoliv pak sestra jeho Augusta měla příležitost, že mohla nějakým způsobem bratra svého potěšiti, použila jí ráda, ač se tím vydávala v nemalé nebezpečí. Neboť kdyby byla opatrnost selhala a dopis, byť i obsahem nevinný, zachycen býval, stačilo to ku obvinění z vlastizrady a následek toho: smrt guillotinou. Proto bylo třeba chovati se v této věci co nejobezřetněji.

Vzdrd tomu však bylo její dopisování s bratrem prozrazeno a učiněno na ni jakožto „podezřelou“ oznámení v Langresu. Hned dán důstojníku stráže určitý rozkaz, aby zatkl „občanku“ Augustu Jobardovou. Důstojník byl hodný muž, který bohužel ve službách ukrutných revolučních hyen musel otupovati všechny svůj lepší cit. Když byl obdržel zmíněný zatýkácí rozkaz, zarazil a zachvěl se, neboť, jsa od dlouhých let důvěrným přítelem rodiny Jobardovy, věděl, že v drápy tyranů uvrci má oběť nevinnou. — Bylo to proň trapné postavení. On měl jako nepřítel vkročiti v pohostinný ten dům, kde byl dosud jako věrný přítel vždy mile vítán, — on měl do klidného příbytku vnést

neštěstí a zármutek, kde tak často v milé zábavě a v blahém štěstí prodléval. — Jaký tedy div, že s podobnými myšlenkami nedovedl se usmířiti. Což pak — tak uvažoval — jest to nějakým zločinem, věřit v Boha? — Jest to protizákonným, zůstati věrným svému Bohu a má snad proto každý takový provinilec býti uvržen v žalář, neb docela vlečen na popraviště? Či snad dopustila se sestra proto, že si dopisuje s bratrem, jenž pro spravedlivou věc u vyhnanství žije, zrady na své vlasti? To nešlo nijakž mladému důstojníku do hlavy. Také přičilo se to jeho citu a lidskosti, uvrhnouti v zármutek rodinu, k níž choval nejvyšší úctu.

Co měl však činiti? — Dlouho uvažoval, — konečně pak odhodlal se ke kroku, který pro něho spojen byl s nemalým nebezpečím. Napsal rychle několik slov, pečlivě lístek uzavřel a odevzdal jej věrnému a spolehlivému poslu s rozkazem, aby ještě téže noci odcestoval a do nejdříve do Vesvers-sous-Prangey dorazil. Lístek obsahoval tato slova: „Slečno! Obdržel jsem na vás zatýkácí list. Vzdalte se rychle a dobře se někde skryjte. Zítرا dopoledne přijdu do Vesversu, abych vás odvedl.“

Když posel s lístkem tímto byl již na cestě, cítil důstojník, jako by mu byl těžký balvan ze srdce spadl. Než — věc celá byla povážlivou: šlo o jeho hlavu! Což kdyby tak byl se v poslu svém zmýlil a on jej zradil? — Pak musel by zemřít, to věděl jistě, — avšak staň se již cokoliv, aspoň zachoval se jako muž poctivý, jenž chce zabrániti křivdě. — A s touto útěchou položil se k spánku a klidně usnul.

Následujícího jitra vsedl na kůň a provázen jedním ze strážníků jel do Vesversu. List od něho byl krátce po půlnoci doručen správně tomu, komu náležel. Když byla jej dívka přečtla, sdělila obsah jeho se svojí matkou a obě jednomyslně se smluvily, že Augusta nemá ani uprchnouti, ani se ukrýti, nýbrž setrvati v domě pod obranou milého Boha. —

Schylovalo se již k poledni, když zabušeno na dvěře domu rodiny Jobardovy. Vstoupil důstojník stráže, provázený vojním. Šel klidně, maje za to, že dívka použila jeho dobře míněné rady. Ale jako bleskem omráčen, stanul, spatřiv slečnu Augustu jemu vstříc jdoucí a s úsměvem ruku mu podávající. Důstojníkovi zatočila se leknutím hlava, i zachytil se dveří, aby neklesl. Co stalo se s jeho listem? Patrně jej dívka tato nedostala, neboť tu stála tak klidně a spokojeně, jako by v něm vítala milou návštěvu. Či jej posel přece zradil? Pak musí zemřít, aniž by byl nevinnou obět zachránil. I přiblížil se, po celém těle se chvěje, k zbožné dívce a hlasem sotva slyšitelným pravil: „Nedostala jste můj dopis?“

„Zajisté, můj dobrotivý příteli, — tuto vám jej vracím zpět, — nemáte se tudíž čeho obávat!“

„Za to však vy, slečno! . . . Víte, co vás očekává?“

„Pane důstojníku, prosím, nemluvme o tom. Pojdte teď něčeho posnídati a buďte dobré mysli!“

Důstojník nemohl jednání takové pochopiti. — Když bylo po snídání, jež mu tenkrátě pramálo chutnalo, objala Augusta svoji matku a ostatní sourozence, upokojila všechny a nastoupila uprostřed obou vojínů svoji křížovou cestu. Vykročujíc z domu sepjala ruce, pozdvihla k nebi své krásné oči a zapěla stříbrným svým hlasem zamilovanou svoji píseň: Ave maris stella! — Buď zdráva hvězdo mořská! — A rychle šlo se ku předu — do města Langres.

Když obyvatelé Vesverští spatřili dívku, již pro ctnosti její milovali, uprostřed stráže, krácející jistě smrti vstříc, želeli upřímně mladého její života a mnoho slzí pro ni prolilo! Někteří klekli na veřejné silnici a prosili Boha, aby ji ochránil, jiní lkajíce, loučili se s hrdinnou křesťankou, která sama dodávala plačícím útěchy, řkouc, že se v brzku vrátí. Nese to již přirozenost nevinných duší, že tyto v čistotě své jsou plny důvěry a domnívají se, že žádný člověk nemůže býti špatným. Dobré to duše, které i tehdy, nemají-li samy prazádné naděje, upokojují a dodávají zmužilosti těm, kdož ztrácejí mysl a trapí se starostmi. — — —

V brzku stanula dívka před revolučním soudcem v Langresu, který již předem ustanovil pro ni trest smrti. „Občanko, ty máš bratra, jenž opustil vlast svou, není-li pravda?“

„Ano, panové!“

„A tento bratr býval dříve knězem?“

„Můj bratr jest dosud katolickým knězem a vyznávčem víry Kristovy!“

„A ty si s ním dopisuješ?“

„Ne tak často, jak bych chtěla, ale bohužel jen tehdy, když se mi naskytne příležitost!“

„To však jest zákonem přísně zakázáno!“

„Avšak náboženstvím a hlasem srdce jest mi to dovoleno! Jest to vše, co proti mně máte?“

Revoluční soudcové pohlédli na sebe a nařídili pak, aby „občanka“ byla odvedena do vězení. Již po třech dnech byla Augusta dopravena do Paříže ještě s jinými pro víru svou trpícími, mezi nimiž nalezali se markýz ze Saint-Pierre se svou chotí. Tři měsíce byla držána ve vězení. Pokud mohla, využítokovala svého nuceného zde pobytu, aby zmužilost a skálopevnost spolutěživých sílila a rozohňovala. Ne zřídka rozléhl se v její cele jasný její hlas a neznala jiné písně, než své zamilované: Ave maris stella!

Dne 25. července r. 1794 vyrušilo ji ostré zaskřípání dveří u její cely ze zbožného zpěvu. Objevil se soudní úředník s dvěma vojny, rozevřel jakousi listinu a četl z ní jména několika odsouzcenců; bylyť to oběti, které dnes republika uchystala ke svým krvavým hodům. Na listině této stálo též jméno Augusty Jobardové, která zcela klidně předstoupila, poznamenala se svatým křížem a s úsměvem na rtech nastoupila svou poslední cestu. A ubírajíc se k popravišti zapěla opět krásný hymnus: Ave maria stella a neustála, až hlava odpadla od trupu. Augusta Jobardova náležela k posledním obětem revoluce. Po dvou dnech byl Robespierre svržen. Teď teprv otevřely se žaláře a ti, kteří dosáhli opětné svobody, s nadšením vyprávěli všude o hrdinné dívce Augustě Jobardové, o její neohroženosti jak v životě, tak v smrti.

Rodina této dívky žije dosud v jmenované končině. Ještě dosud vyznamenávají se všichni členové její svou skálopevností u víře. V té spatřují své pravé štěstí, svou ušlechtilost; jedinou pýchou jich jest, že ve své rodině měli mučedníci a připisují to její vroucí přímluvě u Boha, že až po dnes, v tak těžkých dobách, nešťastnou Francií zmítajících, zůstali věrnými své církvi. Dědictvím po Augustě, jehož celý rod si vážil a až po dnes má v úctě, zbyla jim pouze tklivá píseň, kterouž všichni členové rodiny Jobardovy vzdávají hold rodičce Boží: Ave maris stella! — Š. — K.

V hodině smrti.

Největší část lidí tvrdí, že věří v Boha, avšak víra jejich jest tak prapodivným zjevem, že se domnívají, že prokazují Bohu službu tím, jestliže vraždí a násilnosti páchají na odpůrcích své víry. Avšak když jde to ke konci s jich žitím, poznají sami, že byli na cestě bludné, že se strašně mýlili, i odřeknou se buď svých bludů, aneb Bůh ve své všemoci strašlivou smrtí je pokutuje a dá tím celému světu poznati, že pohrdáním božskými zákony, pravým náboženstvím, láskou k Bohu a bližnímu zasloužili sobě těch největších časných i věčných trestů, které teď podstoupiti musí. Několik příkladů z dějin stačí ku dotvrzení pravdy slov těchto.

Nero podřezal si krk nožem a když jej chtěli zachrániti, zvolal: „Jest pozdě!“ —

Císař *Julian* zvolal, nepřátelským oštěpem smrtelně raněn: „Tys zvířetěl, Galilejský!“

Císař *Dioklecian* plazil se zoufalstvím jako had po zemi v prachu a odsoudil sama sebe k smrti hladem.

Císař *Maximinian* zardousil sama sebe.

Císař *Valens* byl nepřáteli svými za živa upálen. — Nedlouho před tím upozornil jej jakýsi mnich na jeho neblahé počínání slovy: „Císaři, ty vedeš válku s Bohem, avšak on bude proti tobě bojovati, ty prohraješ bitvu a nevrátíš se!“ — „A přec se vrátím!“ prohodil kacíř zlostně a kázal pravdomluvného mnicha uvrhnouti do žaláře.

Bludař *Arius* nalezl podobnou smrt jako kdysi Jidáš.

Nestorius skončil rakovinou jazyku, poněvač se rouhal matce Boží.

Montanus oběsil se i s oběma svými „prorokyněmi“.

Manes, hlava sekty tak zvaných Manicheů, slíbil perskému králi Saporovi, že mu uzdraví syna, přilne-li k jeho bludařskému učení. Poněvač však toho nedokázal, poručil král, aby byl uvězněn. Manes však povraždil strážce a uprchl. Když byl opětně chycen, nařídil král, aby z něho byla kůže sedřena, jež pak byla nafouknuta a ještě po stu letech ukazována byla.

Wiklef zemřel pln zoufalství bolestnou nemocí, jež vznikla na jazyku, který tolik rouhavých slov proti Bohu byl pronesl.

Lutr skončil v strašných bolestech po skvostných labužnických hodech, — *Kalvin* s kletbou na rtech jak svému životu, tak spisům.

Voltaire musel zakusiti, jak ďábelského smýšlení byli přátelé jeho, kteří nepřipustili k němu kněze, po jehož slovech útěchy on toužil, nýbrž spokojeně pásli se na jeho zoufalosti, v níž vypustil svou duši.

Velmistr zednářský *Verhügen* skončil kletbou nebi.

A žid *Gambetta*, „velký“ Francouz, vypustil duši právě na rozhraní toho roku, v němž předpovídal, že úplně zvítězí nad klerikalismem. — —

Dosti těchto obrázků. — Teď chci obrátiti pozornost čtenářovu k utěšenějším zjevům. Nemůže býti pro horlivého katolíka nic příjemnějšího, leč dozví-li se o často se opětujících vítězstvích učení Kristova. Tisícům šlechtických duší mužů, žen, dětí, knížat chudšů, učenců i neucených zazářila konečně milost Boží, tak že s jeho pomocí a mnohdy i v posledních okamžicích svého života dovedli uniknouti z labyrintu kacířství. Tak šťastnými byli na příklad mezi knížaty: Jindřich VI. z Condé-a matka jeho Kateřina; Vilém, vévoda z Neuburku; Kristian Vilém, markrabí Braniborský; Královna Kristina švédská, král Jakub anglický; lantkrabí Jiří anhaltský; vévoda Leopold holštýnský; kurfiřt Bedřich August saský; Alžběta Vilemína z Würtemberka (provdaná r. 1788 za potomního císaře Františka II.), Marie, královna-matka bavorská.

Nadmíru četnými jsou též knížata vědy a umění, z nichž po jich obrácení stali se nejhorlivější obhájci katolického učení a mravů. Podotýkám jen jména: Stollberk, Winkelmann, Müller. Bedřich Schlegel, Overbek, Haller, Hurter, Daumer, Philipps. Daniel O' Connell, osvoboditel Irska, kardinálové Newman, Wisemann a Manning. V posledních 35 letech vrátilo se na 400 anglickánských kněží a 500 doktorů university Oxfordské a Cambridžské do lůna církve katolické. „Society“ podala svého času zprávu o smrti jednoho z největších anglických státníků: „Vysoký hodnostář lože svobodných zednářů, lord Beaconsfield, prosil, když byl si vědom své blízké smrti, jednoho ze svých přátel, aby přivedl k němu Jezuitu P. Clarka. S tímto knězem byl Disraeli již po delší dobu znám. Poněvač tento nebyl právě v Liverpoolu přítomen, požádal přítel P. Clarka, aby místo Clarka navštívil umírajícího. Týž vyhověl neprodleně tomuto vyzvání a byl tak šťasten, že z úst umírajícího mohl vyslechnouti odvolání všech bludů jeho. Lord Beaconsfield mohl tak klidně umříti (19. ledna 1881.) jako Littré v Paříži, jemuž v hodině smrti více prospěl titul katolického křesťana, než název učence.“

Ano i židovstvo poskytlo katolické církvi svůj kontingent, z něhož vynikali zejména: zbožný Libermann, o němž jsem již letošního roku v tomto časopise se zmínil, učený rabin Drach, bratří Levelové, Lemann a Ratisbone. Nuže,

co jest to za moc, jež takové divy dovede vykonati? — Nikoli lakota a la-
bužnictví přivedly tyto duše do cirkve katolické, nýbrž milosť, majestátnosť
a nevyrovnatelná krása víry Kristovy, jakož i horlivá modlitba.

To jsou ty prostředky, jimiž osvěcuje Bůh srdce i rozum vyvolených
v hodině smrti, aby unikli věčné záhubě a došli rajských slastí, jež Bůh
připravil těm, kdož jej milují. — W.

Alibi.

(Skutečná událost).

Za chladné prosincové noci vracel jsem se kdysi z města k domovu,
který byl několik mil vzdálen. Nebe bylo tak zachmuřené, že jsem byl opravdu
rád, když jsem došel k lucerně, na prvním domě našeho městečka
umístěné, a použil jsem hned svitu jejího, abych se podíval kolik je hodin.
Chyběly tři minuty do dvanácti. Když jsem opět hlavu vztýčil, spatřil jsem
pojednou postavu muže, jenž tesně u mne stanul. Zadíval jsem se naň jen
okamžik, ale i tato chvíle stačila, aby tahy jeho obličeje v paměť mou se
nesmazatelně vryly. Byl to vysoký muž, oděný v černý šat, tázal se mne
kolik je hodin, poděkoval mi za odpověď, přál mi dobrou noc a zmizel v tem-
notě. — Uplynulo několik neděl a já zapomněl již úplně na onu příhodu.
Do města L. musel jsem častěji za svým povoláním. Když jsem se jednoho
večera odtamtud navrátil, měl jsem v noci sen, prostý sice, avšak nad míru
živý. Zdálo se mi, jako bych byl stál na vysoké hoře. Vedle mne stála ja-
kási zakuklená postava a ukazovala mně kategorickým způsobem k městu L.
Na to jsem procítl. — Následující noci měl jsem tentýž sen a tímže spůso-
bem a totéž vidění opětovalo se v třetí noci, bylo však daleko živější než
dosud. Právě téhož dne obdržel jsem dopis od svého přítele v L., abych
určitě o 1. hodině s poledne k němu se dostavil. Odebral jsem se tedy na
drahu; coupé, do něhož jsem usedl, bylo plno samých právníků, kteří hor-
livě rozmlouvali o případech, kterýž toho dne před porotou L-skou měl býti
skončen. Tázel jsem se jednoho známého advokáta, oč se vlastně jedná a týž
mi dal následovní odpověď: „Jest to opravdu zvláštní případ. Jistý obchodní
příručí, který byl zbaven svého místa, jest obžalován, že zavraždil pokladníka
téhož obchodního domu. Chcete-li býti zajímavému přelíčení přítomen, vezmu
vás sebou.“ Poněvaž mi zbývalo několik hodin volného času, přijal jsem
toto nabídnutí. V sni, která byla dámskou společností téměř zcela obsazena,
nemohl jsem dlouho pro obrovské klobouky našich dám ani tvář obžalovaného
uzříti. Když jsem konečně, stoupnuv stranou, spatřil domnělého vraha, zarazil
jsem se a přemýšlel jsem, kde jsem tuto tak známou mi tvář viděl. V tom
utkvěl obžalovaný smutným svým zrakem na mně. Když bylo mu dovoleno
mluviti, pravil hlubokým hlasem, v němž zračil se pocit vážnosti postavení,
v jakém se octl: „Toliko jeden muž žije, který může dokázati moji nevinu,
— tamhle stojí!“ Bled a rozechvěn ukázal rukou na mne. V téže chvíli jsem
jej poznal. Byl to muž, s nímž jsem se setkal oné noci pod lucernou. Téže
noci pak spáchána vražda. Obhajce obžalovaného spoléhal na prokázání jeho
alibi. Avšak v řetězu důkazu, které již byl provedl, chyběla dosud doba dvou
hodin, a žaloba tvrdila, že právě v tomto čase byl zločin loupežné vraždy
spáchán. Byv povolán za svědka, doplnil jsem výpovědi svou chybící část
v řetězu, neboť místo, na kterémž s tímto mužem jsem se o půlnoci setkal,
bylo od dějiště spáchané vraždy tak velice vzdáleno, že bylo čirou nemož-
ností, aby byl býval v téže skoro době mohl býti na blízku osudného místa.
Následkem toho byl muž onen z obžaloby propuštěn. — A sen? To je pouhá
náhoda namítne někdo. A přec se událost celá přihodila tak, jsem ji zde
popsal. Kdo chceš a umíš, vylož si to! — K.

Šlechtný čin dojde odplaty.

Žofie, rakouská arcikněžna, šla jednoho krásného jitra v Išlu v roce 1837 v jednoduchém jen oděvu, dle něhož by byl nikdo na tak vznešenou dámu nesoudil, procházkou, doprovázena svými dítkami a rozmlouvajíc čile s mladistvými andílky, čincími šťastné manželství její ještě blaženějším, když tu zpozorovala jakéhos sedláka, prostě jen avšak čistě oděného, kráčeti silnicí a nésti v náručí nemluvnátko. Chování muže toho bylo jí nápadným: týž zůstal každou chvíli státi, ohlízel se na vše strany, jakoby někoho očekával, jenž dlouho nepřichází, škrabal se rozpačitě za ušima a konečně — zase několik kroků popošel, aby opakoval týž proces. K tomu ještě přistoupil srdcervoucí nárek děcka, sotva několik dní starého, jež v nesnesitelném vedru a v úpalu slunečních paprsků cítilo se nevolným a nad míru nepokojným, kterážto okolnost, pláčem stupňovaná, zdála se nemálo přispívati k rozmnožení rozpaků venkovánových. Nevěda si rady, usedl posléze na kamennou lávku a v okamžiku již u něho stála arcikněžna, již on neznal. „Jak pak můžete nositi tak útlé dítě v tom strašném vedru po silnici!“ tázala se, shýbajíc se k děcku, jež, spatřivši usměvavý obličej vlídné paní, téměř v okamžiku vyjasnilo svoji tvář. „Inu, vy měšťáci mluvíte, čemu nerozumíte,“ odvětil sedlák, „však bych to nečinil, kdybych nemusel. My bydlíme tam nahore, — v horách, já totiž a má žena, a náležíme do zdejší farnosti. Dnes měli jsme tohle malé pokřtiti, kmotr, jenž jest písařem u celního úřadu, slíbil, že zde bude nás očekávati a zatím, když jsme sem s paní babičkou došli, dozvěděli jsme se, že musel za úradním povoláním jíti do Gmundenu. Teď nevím, co dělat; babička odešla hledat nového kmotra a já jsem již položoufalým, poněvadž tak dlouho nejde!“

„Nu, není-li to nic jiného,“ odvětila arcikněžna, „může býti snadno zpomoženo; chcete li, budeme vám já a můj muž státi za kmotry.“ — „Chcete snad ze mne si tropiti ještě dobrý den?“ „Docela ne, — jen pojďte!“ — „Nu tak vám zatím pěkně děkuju,“ pravil potěšený tatík, „a Pán Bůh odplatí vám to na vašich dětech.“

Prostými slovy dobromyslného venkovana hluboce dojata došla arcikněžna pro svého chotě a záhy ubíral se spokojený pantáta v průvodu neznámých kmotrů do Išlského chrámu. Kdo však popíše úžas farářův, když spatřil vznešené panstvo a radostné překvapení, spolu i jakousi posvátnou hrůzu chudého venkovana, když paní arcikněžna vzala dítě ve svou náruč, a jeho ještě radostnější nadšení, když po ukončení svatého úkonu bohatě byv obdarován byl milostivě propuštěn. Přišel domů, nebyl pohnutím a neočekávaným štěstím s to, vypraviti ze sebe ani slova a počínal si jako šílenec! „Považ, ženo, tu milost, — tu čest, — naše nejjasnější arcikněžna a náš dobrý arcivévoda! Žofie jmenuje se ta malá! — Bože, ta čest! A těch peněz, — podívej se jen. A semhle na čelo políbila milostivá kněžna naše dítě, — zachovej ji Hospodin, žehnej jí a celému domu císařskému!“ A slzy jako hráchy kanuly z očí šťastnému venkovanu.

„Bůh odplatí to na našich dětech, řekl ten dobrý muž!“ pravila arcivévodkyně ku svému choti, když opouštěli chrám a slova ta stala se pravdou. Když totiž malý arcikníže František Josef, nynější císař rakouský a král český, v roce 1842. těžce onemocněl, když něžná jeho matka, arcivévodkyně Žofie, rozplývajíc se v slzách, klečela u jeho lůžka, vysylajíc k dobrému nebi vroucí modlitby za zachránění drahého miláčka: tu tam vysoko v horách, v té chudičké, zapadlé chatě klečel před obrazem Bohorodičky venkovan se svojí ženou a dítěm a prosili za uzdravení dítěte svých dobrodinců. A milosrdný Bůh vyslyšel prosby ty, — mladistvý princ přestál šťastně hrozné nebezpečí, uzdravil se a když jásající a přešťastná matka přivinula opět životu navraceného syna ku svému srdci, první vzpomínka, jež v téže chvíli projela jí lbi, byla na prorocká slova bodrého venkovana: „Bůh odplatí vám to na dětech vašich!“ — — —

Věřím v „svatých obcování!“

(Z vyznání býv. luter. duchovního J. E. Rudolfa Haserta.)

Svaté a ctění svatých zavrhovali jsme vždy v nejlepší máně. Chtěli jsme čest Boha a Krista uchrániti, Bohu a Kristu samému čest dáti. Hřešili-li jsme tím, stalo se to nevědomky a v zaslepenosti (Řím. 10, 2.). Jako jsem sám si dobrého úmyslu a mínění svědom byl, když jsem horlil proti církvi katolické: tak důvěřuji to samé též Lutrovi a novotářům horlivším, zvláště když povážím bídný stav tehdejších časů. Boli mne to, nemoha velezasloužilému Dölingerovi přisvědčiti, když praví: „Lutr lichotil úmyslně, chytrým vypočítáním, nižším žádostem lidským, lakotě, obžerství a pýše; císaři představoval církevní stát co lákadlo, knížatům církevní statky jako lidu pobuřitel, svých záměrů dobře vědomý a slabosti lidské úplně znal“ (Výtah 17. 21. 57). A Meinholdovi rytíři Hageru: „Lutr úmyslně smysl písma pokazil (41); úmyslně a nesevědomitě katolické dogmata porušil (229); praví zase ten samý takto: falešnost ležela v povaze Lutrově (206); Lutr a reformátoři byli hluboce nábožní lidé, ale zaujati do důslednosti své nešťastné soustavy“ (312).

Proč jsme však my také církvi katolické dobrý úmysl nepřipouštěli? Nemohli jsme to snad? — Zaslepenici jest to těžko.

Katolická církev má ten samý dobrý úmysl a záměr; i ona chce Bohu čest dáti a Krista právě ctíti. Dle své zásady soudí a uzavírá církev katol. takto:

1. Svatí musí býti, svatost jest potřebná a nám za cíl položená, po kterém toužiti máme (Žid. 12, 14, 1. Thesalon. 4, 3. Efes. 4, 24.). Bůh stvořil člověka ku svatosti. Kristus hříšníky znovu zrodil a jim Ducha svat. vyzískal, aby svatí byli; a skrze něho mohou všecko. (Filip. 4, 13.) Uznáme-li tedy, že Stvořitelova a Vykupitelova vůle a Ducha sv. práce se skutečně stala, ctíme Boha. Jak může písmo všudy o svatých mluvit a je jmenovat, jestliže žádní nejsou? Kdo ale ty, v nichž Kristus podobu získal (Gal. 4.), kdo údy Krista ctíti nechce, ctí ten jejich hlavu? Kdo dítky Boží necítí, ctí ten jejich Otce?

2. Svatí jsou ctihodní. Kde Stvořitel bytostí svobodně stvořil, a my jim svobodu upíráme, ctíme tady Stvořitele? Svatí byli sami dobrovolně spolupůlčinní, stávající se svatými, byli mravní stromové a žádní přirození, sami přijali sflu milosti, sami se cdevzdali její moci, sami sebe a svou přirozenost zapřeli a užívali milosti. A Bůh sám jest to, jenž je odměnil vždy dle zásluhy. Kde někdo sám svobodně spolupůlčinný jest s jiným, nemá zde též spolu zásluhu? To sama milost jim připouští! Milost to byla, že co svobodné bytosti spolupůlčinně postaveni a do stavu uvedeni byli, kde svého povolání došli; ale spravedlnost jest to, že dle toho jak touží a zasluhují, také obdrží. (Židům 6, 10.) Kdo svatým zásluhu upírá, odpírá milosti, zapírá milost a spravedlnost a chce jen všemohoucího Stvořitele míti! Jest to ale ctíti Boha?

3. Svatí mají zásluhy o nás. Bůh ve svém stvoření, ve svém znovuzrození a vykoupení všudy prostředky ustanovil a spolupůlčinné prostředníky. Bůh přeje andělům i lidem čest a blaženost, aby s Ním (Nejvyšším) spolupůlčinní byli ve spasitelné práci vykoupení. Není to tedy nenávidění pořádku Božího, chtějíce býti bezprostředně s Bohem a s Kristem spojeni a více býti než nám dáno jest? Není to vzpoura, království Boží nechťití trpěti, nýbrž republiku provolati a všecko stejné udělati? — a v 9. článku víry místo „obcování svatých“ — dáti „obec svatých“? — (Viz luteránský kateches.)

Pročby jsme neměli jejich svobodnou vůli pro nás nakloňovati prosbami? Není to samodostatečnost a pýcha? chtějí sám si býti dosti a říkati: „Ten není více než já?“ kdež se jeho pomoc přece potřebuje a na něj odkazuje? a naproti „není to pokora Boha ctíti,“ když prostředníky od něho ustanovené vyznáváme? (Job, 42, 8—9. 2. Mak. 15, 11—14.)

Potom jsem si řekl: „Ta samá sada, ta samá zásada!“ My protestanté ji zapíráme a zavrhuje; církev katol. však klade a pevně zachovává. Ona klade, my upíráme tím Duchem, jenž neustále spojuje.

Profesor Leo praví ke Krumachrovi: Rozdíl mezi námi a katolíky jest jen stupňový. My také máme ctění svatých! augsb. vyznání praví o tom. Ono mluví mnoho co k zásadě nepatří, mluví ve svém smyslu o tom. Rozdíl jest zvláštní. V každém dobře protestantském srdci zní: „Pryč se svatými! Zádná zásluha, žádný rád! Všickni stejní!“

A či zásada se asi opodstatnila? Katolické církvi se podařilo člověkem učiněného Svatého v uctivosti udržeti u svých dítek. U nás ale zavržením ctění svatých byla též úcta ano i uznání člověkem učiněného Svatého odstrčena, s oudy také hlava, a posléz vypuklo i nejdřívejší zapírání člověkem učiněného Syna, pak *Ducha sv.* a trojediného Boha. S nectěním svatých dítek byl také Stvořitel a otec jejich lhostejný a ctění jeho studené a vlažné; nevzýval se též počátek a král svatých více; všecka modlitba byla němá a všecka kolena tupá. To vyznává sám církevní rada Kliefot str. 83. horle právě první proti ctění svatých.

Tedy u nás protestantů právě jest Bůh a Kristus zatemnělý a v zadstrčený, nenávisť Boha, modlářství a pohanství zavedeno; my jsme ctili samoučeláného bůžka svým rozumem a mudráctvím ve všebožství; my jsme zamilovali si svět a co v něm jest; rekům o království tohoto světa zasloužilým stavěli jsme sochy a vyvěšovali obrazy jejich před své oči!

Tedy, z čehož dítky matku svou obžalovaly, toho samy vinny byly. Když jsme se domnívali pevně státi, padali jsme do hříchu a právě do hříchu, jež jsme na jiných soudili. (1. Kor 10, 12. Mat. 7.) Chtíce bratru svému břevno z oka vytáhnouti, neviděli jsme trám ve svých očích. Chtěvše býti sami moudrymi, učiněni jsme byli blázny. (Řím. 1, 20, 21.)

I já jsem byl dobrého mínění, můj úsudek o svatých a mé horlení proti ctění jich, že pochází z písma. Bůh sám že mne k tomu zavazuje. Věděl jsem všecko z písma svatého dovoditi; než teď jsem nahlížel, že katolická církev také dovede z písma důvoditi, jak jsme právě zde byli viděli. Kdo z obou viděl a četl krivě? Mně bylo jasno! Můj úsudek a mé horlení, že vychází z protestantské zásady a ne z písma; a ta zásada, že jsou brejle, skrze které písmo čtu. Já že čtu jen jednotlivé průpovědi, církev ale čte celé písmo; já že tlačím na slovo a vtlačuji v ně ducha svého, církvi ale že písma duch jest dán. Protož my protestanté nemohli jsme písmu rozuměti.

Papež Pius IX. lékařem.

Slavné paměti papež Pius IX. znal velmi působivé prostředky v léčení nemocí a vždy uměl se zdarem jich užiti.

Kdysi těžce onemocněl proslulý advokát S. Nemoc jeho způsobena byla namahavou a těžkou prací, jakou mu starost o výživu četné rodiny ukládala. Byl to muž naskrze poctivý a spravedlivý a požíval všeobecné úcty i vážnosti. Každý, kdo se dozvěděl o jeho onemocnění, měl soucit s jeho osudem. Zvláště pak cítil se hluboce dojatým papež Pius IX. při zaslechnutí této zprávy, neboť znal advokáta S. osobně.

Jednoho dne pravil papež ku svému domácím lékařovi, doktoru Corpimu: „Prosím vás, navštivte přec jedenkrát advokáta S., slyšel jsem, že těžká nemoc uvrhla jej na lůžko. Dejte mu, je-li libo, tento lék.“ S těmi slovy doručil lékařovi malý, pečlivě uzavřený balíček.

Dr. Corpi seznal okamžitě, že lék tento bude jistě zázračně působiti, i odebral se bez prodlení k advokátovi. Choť nemocného uvítala jej sice zdvořile, podotkla však, že chorý jest nad míru zesláblým a ošetřující lékař že přísně zakázal, aby žádná návštěva k němu nebyla puštěna.

„Zcela dobře,“ odvětil na to dr. Corpi, „avšak jsem sám lékařem a chtěl jsem seznati jeho nemoc, abych mohl svatému Otcí, k jehož rozkazu zde jsem, o tom dáti zprávu.“ Po těchto slovech byl lékař ihned k nemocnému uveden. Když byl prozkoumal jeho stav, pravil: „Buďte dobré mysli, milý pane, nemoc není tak zlá, aby pozbylo se naděje v šťastné skončení. Svatý otec dozvěděl se o tom, co vás stihlo, a projevil své nejživější účastenství ve vašem osudu.“

Po těchto slovech začala choť nemocného hořce plakat i pravila lkajíc: „Můj muž onemocněl jen následkem velkého namožení, jemuž musel se podrobiti, aby svou rodinu uživil.“

„Svatý Otec mi zároveň nařídil,“ pravil doktor Corpi usmívaje se, „abych vám doručil tento lék, jenž se mi zdá býti v tomto okamžiku nejvhodnějším.“ To řka, podal nemocnému malý balíček. Byla v něm značná část bankovek. Radostné překvapení nemocného advokáta i choti jeho bylo nesmírné.

Lék sám však též výtečně působil. V nedlouhé době zotavil se advokát docela po těžké své chorobě. Tak osvědčil se papež Pius IX. divotvorným lékařem.

—Š. —K.

D r o b n o s t i.

Zavedení slavnosti všech věrných dušiček, významný to svátek církevní, zasvěcený památce zesnulých, připisuje se všeobecně sv. Odillovi, opatu proslaveného benediktinského kláštera Cluny. P. Odillo Ringholz, kapitulár neméně proslulého kláštera v Einsiedlu, který vydal vysoce poutavou a poučnou biografii sv. Odilla, napsal o zavedení této slavnosti následující zajímavou zprávu: „Odillo nezavedl snad modlitbu za zesulé, která již v starém zákoně byla v užívání, ani nezavedl slavné, každoročně se opěvující dny, památce jednotlivých zesnulých zasvěcené, které již dávno před ním rovněž byly známy, nýbrž on jest původcem zvláštní slavnosti, určené pro všechny zesulé, jak to dosud před Odillem nikde se nedálo. Jak v kronice, jistým mnichem z Rodezu sepsané jest sděleno, konány byly ještě před zavedením této slavnosti v kláštere Cluny za opata Odilla zvláštní modlitby za ubohé dušičky, což sv. Odillovi zdálo se patřičným, aby ku slavnosti všech svatých připojena byla též slavnost na památku všech zvěčnělých, aby tak byla i zevně označena sjednocenost církve vítězné, bojující i trpící. Tolik jest jisto, že on prvý zavedl roku 998, v den 2. listopadu slavnost dušiček ve všech svých kláštorech a povzbuzoval ostatních věřících, aby dne toho byli vždy pamětlivi a zbožné vzpomínce na drahé zesulé jej věnovali. Brzy slavnost tato rozšířila se i po jiných kláštorech, nežli Benediktinských. Biskupové a opati celé Gallie souhlasili se zavedením této památky a také Lutišský biskup N o k k e r (972—1008) ji předepsal pro svou diecesi. Kronikář S i g e b e r g výslovně poznamenává, že tento nový obyčej přešel na mnoho chrámů a mnich B u r c h a r d praví, že není v Německu ani jediného kostela, kde by v den dušiček nebylo slavnostně všemi zvony vyzváněno, veřejné modlitby nekonnány a štědré almužny na účel zesnulých rozdávány nebyly. Že Odillo pro tuto novou slavnost žádal i obdržel svolení apoštolské stolice, rozumí se samo sebou, jakož také udává římské martyrologium, že veškerá církev obyčej tento přijala za svůj. Pokud se týče slavnosti samé, ustanovil dekret sv. Odilla z roku 1030 toto: Dne 1. listopadu budiž všem přítomným chudým udílěna almužna, po nešporách ať se vyzvání všemi zvony, pak následujúc officium zesnulých, na to slavné jitřní. Všichni bratři zúčastnětější se při oběti a kněží celebrujetež mši svatou za zemřelé. Posléze budiž dvanácte chudšasů pohostěno a štědre obdarováno. Tato ustanovení vešla záhy v užívání u všech ostatních chrámů. — Nového, zcela zvláštního vyznamenání dostalo se této slavnosti, když sv. otec Lev XIII. prohlásil, že pomýšlí na veškerou církev rozšířiti právo, kterého v Aragonii kněží již od staletí, ve Španělsku a Portugalech pak od roku 1748. užívali, totiž, že směji v den dušiček jako o Hodu Božím vánočním sloužiti tři mše sv. Pak teprve na-

bude náležitého významu výrok jistého Benediktina: „Odillo získal si zavedením této krásné slavnosti nesmrtelného jména a všechny květy, jež v den dušiček zdobí hroby zesnulých, spojí se u slávověnec kol jména Odillova.“ Tolik o zavedení slavnosti všech věrných dušiček. — Jen pro úplnost této zprávy podotýkám: Svatý Odillo (962—1048) byl obezřetným, pečlivým představeným svého kláštera, neunavným podporovatelem a šřítelem katolictví, moudrým rádcem císařů a králů, věrným a oddaným synem apoštolské stolice. Kdo chce podrobnějších dočísti se zpráv o blahoplodné a požehnané činnosti muže tohoto, odkazují jej na jmenovaný již Ringholzův spis: „Svatý opat Odillo, — jeho život a působení,“ vyšlý v Rajhradské kněhtiskárně Otců Benediktinů. — Š. — K.

Črta ze života papeže Pia IX. * * * Monsignor Bessou, biskup Nomeský, vyprávěl ve své pohrobní řeči o kardinálu Bonnehoseovi následující událost: Za krátký čas po zmocnění se věčného města Piemontskými násilníky (dne 20. září 1870) jal se kardinál přemlouvati svatého Otce, aby nevděčný Řím opustil. Kdyby byl tenkrát věděl, že se jednou i popeli jeho dostane potupy a mrtvá schránka velkého papeže že bude museti býti za noci Římem vežena, byl by snad ještě více domlouval. Pius IX. se zamyslil a slíbil, že po osmi dnech dá mu odpověď. Tato pozůstávala v tom, že doručil po uplynutí oné doby kardinálovi stkvostné umělecké dílo, znázorňující výjev: „Domine, quo vadis?“ — „Pane, kam kráčíš?“ Postrašen pronásledováním chtěl totiž Petr opustiti Řím, avšak v Appiově třídě zjevil se mu Kristus a Petr poděšen tázal se: „Pane, kam jdeš?“ — „Do Říma, abych byl opět ukřížován!“ zněla božská odpověď. Petr porozuměl Pánu a vrátil se do města Neronova, aby se zde připravil na smrt mučednickou. Také kardinál porozuměl papeži a upustil od toho, aby ještě dále radil mu k útěku z Říma.

Nákladem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) vyšly následující spisy:

„**Vlastenecký Poutník,**“ kalendář pro katolíky na obyčejný rok 1889 (ročník XXI.). Redaktor Vojtěch Pakosta. Cena jednoho exempláře 50 kr., na tucty za 4 zl. r. m., proti hotovému zaplacení dává se na tucet jeden výtisk nádavkem. — Kromě rozmanitého obsahu zvláštní ozdobou „Poutníka“ jest (jakou se málo který jiný kalendář vykázati může) letošní obraz titulní: Poutní místo „Stará Boleslav“. Skvělý barvotisk pečlivě a věrně dle fotografie ve 12 barvách na hladkém papíře provedený.

Svato-Václavský kalendář na obyčejný rok 1889 (ročník desátý) s rozmanitým obsahem. Redaktor Vojtěch Pakosta. Cena jednoho exempláře 30 kr., na tucty za 2 zl. 40 kr. — I k tomuto kalendáři přiložen jest jako titulní obraz: „Poutní místo „Stará Boleslav.“

K dostání v Cyrillo-Methodějském knihkupectví (Gustav Franc) v Praze, Malé náměstí číslo 143—1.

Obsah čísla 20. „Obrany víry“:

Kardinál Newman a hnutí katolické v Oxfordu. (Dle různých pramenů napsal M. W.) — Ve stínu hor. (Napsal Vlastimil Hálek) — Ave maris stella. (—Š. —K.) — V hodině smrti. (W.) — Alibi. (Skutečná událost. W.) — Věřím v svatých obcování. (Z vyznání býv. luter. duchovního J. E. Rudolfa Hasserta.) — Šlechtný čin dojde odplaty. (—Š. —K.) — Papež Pius IX. lékařem. (—Š. —K.) — Drobnosti.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 77—80.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Kardinál Newman a hnutí katolické v Oxfordu.

Dle různých pramenů napsal M. W.

(Pokračování.)

Duševní ovzduší Oxfordu bylo pro předběžné vzdělání k povolání kněžskému málo schopno, studie pak samy nestály v žádném poměru s příštími povinnostmi. Celé okolí, radovánky, hry, zábavy musely mladým klerikům, kteří si Oxford zamilovali, znechutiti jich příští povolání při vzpomínce, že budou nuceni trávit život svůj na osamělé venkovské faře, mezi nevzdělanými lidmi a přivedly mladého rektora na myšlenku, aby jinde hledal útěchu. Mladistvé nadšení, láska ku práci, výsledky trvalé, zvláště pak duch víry usnadňují mladému katolickému knězi obtíže, jež on též cítí a na něž byl již připraven. Anglikánským theologům chyběly většinou tyto pohnutky; oni nastoupili úřad, poněvač jim zajišťoval jistou existenci a poskytoval jim vyhlídku v brzký sňatek. Horlivější a svědomitější z nich, kteří opravdu měli dobrou vůli, své farníky duševně povznést, narazili obyčejně na tolik nesnází, vzniklých z nedůvěry občanů, aneb z jich neschopnosti, dané poměry správně posuzovati, že se omezili jako jich předchůdcové pouze na plnění svých povinností, jimž se vyhnouti nemohli, totiž: na kázání a návštěvu nemocných, byli-li k nim voláni. Mnozí naproti tomu okázale dávali na jevo, že si osadníků svých neváží, že jimi pohrdají a odcizili se takto docela jich srdcím. Vychování v otcovském domě, duševní vzdělání na universitě tuto jich nelibost pomáhalo jen zveličovati. Kněžstve doplňovalo se hlavně ze synů rektorů, kteří dělili čas svůj mezi starosti o rodinu, o společenské zábavy a považovali svůj pastýřský úřad toliko za vedlejší zaměstnání. Což bylo přirozenějšího, než že syn vzal si za vzor otce, sdílel přesvědčení otcovo, že to nestojí za namáhání, aby pracoval na vzdělání a poučení svěřených osadníků, zvláště když universitní professori nelenili, líčiti kandidátům nepohodlí a nesnáze venkovského faráře, a pobádali je k horlivějšímu studiu právě proto, že zajistí studentům lepší a příjemnější místa. Ze takové idey nesouhlasí se zásadami, jak je byl Kristus sám znázornil v podobenství o dobrém pastýři, zdá se, že těmto pánům ani nenapadlo, ještě méně pak se domnívali, že by oni sami dobře mohli býti takovými „štrébry“. Svědčí to jen, jak těžko člověku, použití zásad, jež jasně poznal a správně na jiné obrátil, ku svému vlastnímu polepšení.

Stanovisko anglického duchovenstva bylo čistě přirozené a politické. Církev byla řádně založena, ona byla jedinou státem uznanou a autorisovanou, ona byla ochrankou a ošetrovatelkou náboženského života v Anglii, všechny pak ostatní církve jsou sektami, které posud byly trpěny a také na dále mohou býti trpěny, pokud nepoškozují zájmy státní církve. Každý příslušník této, který k dosažení některé prebendy splní nutná a požadovaná podmínky, má právo, užívatí příjmů a výhod, jež tato poskytuje a jest to křiklavým bezprávím, chtějí mu požitky tyto nějak zkrátiti. Ani vláda, ani parlamentární strany, nejméně pak nonkonformisti nemají žádného práva, mísi se do záležitostí státní církve, aneb dokonce žádati za zmenšení prebend, za odnětí církevních statků, aneb stěžovati si do zlořádů v církvi státní. Zrušení „testaktů“ roku 1828, dle nichž byl druhdy přístup do parlamentu aneb k státním úřadům závislým učiněn na přijetí svátosti ve státní církvi a slavném projevu proti učení o transsubstanciaci; emancipace katolíku r. 1829; přenešení nejvyšší duchovní správy v apellacích poslední stolice na výbor tajných radů, který sestával hlavně z laiků; ještě více pak hrozby strany liberální: to vše vyvolalo bouři zděšení v táboře státní církve a nájmě v Oxfordu. Vznikly obavy, že svobodomyšlné principy zjednají si přístup do státní církve, že Blomfield, biskup Londýnský, který veřejně podporoval „evangelickou stranu“ a přívržence její dosazoval k důstojnostem, jež se též vyjádřil odpadlicky o „apoštolském nástupnictví,“ najde stoupence, pakli přátelé státní církve nespojí se k mužnému hájení svých práv.

Politické důvody měly býti tedy podnětem velkého hnutí v Oxfordu, měly v církvi anglické, v lůně university, vyvolati bojovníka za církev Anglickou, jež určil si za cíl, zreformovati ji uvnitř, na místě, jak někteří z přátel jeho chtěli, tuto pouze zevně ochrániti.

Mužem tím byl **John Henry Newman**, tehdejší professor při Oriel College, jeden z nejslechetnějších a nejslavnějších mužů, jež zrodila Anglie.

II.

Nemůže býti mým úkolem, líčiti život a duševní rozvoj Johna Heuryho Newmana, muže tak proslulého; kdo chce prostudovati podivuhodná vodítka jeho slechetné duše, sáhni k „apologii,“ těmto dějinám jeho náboženského rozvoje. Chci toliko prostě vyprávěti zjištěné udalosti a na pravou míru uvéstí běžné bludy a lži, jimiž se německé spisy jen hemží, na příklad zmíněná již stať Schöllova o traktarianismu, kde mezi jinými mylnými tvrzeními stojí psáno, že Newman měl podíl na konferenci v Hadleighu, že Froude byl duší celého hnutí, že Newman odporučoval ve svém 90. traktátu, „reservativem mentalem,“ že byl tajným katolíkem ještě před svým přestoupením. Účastenství Palmerovo z Worcester College při hnutí onom jest popínato mlčením, ačkoliv myšlénka schůze kněžstva pochází od něho, podobně též hned od začátku se jevíeí různost náhledů, an Newman i Froude se přimlouvali za uveřejnění traktátů, Hugh Rose, Filipp Perceval a jiní to zavrhovali. Vůbec celá stať jest chaosem, bez porozumění pravého stavu věcí.

Jako tak mnohé dítky vyrostl Newman bez jasných ideí o víře, bez znalosti církevních dogmat, až v 15. roce věku svého přišel ve styk z Walterem Maynosem, který svými kázáními a svým doporučováním hlavně kalvinistických spisů zanechal nezrušitelné dojmy dogmatických pravd v mysli hochově. Spisy Romaynovy, Tom. Scottovy, Milnerovy, Newtonovy a jiných byly však pro náboženský vývin Newmanův škodlivy, neboť naplnily ducha jeho předsudky proti katolické církvi, jichž toliko poznenáhu dovedl se sprostiti, mezi jinými též myšlénkou, že římský papež jest Antikristem. V době jeho studií na universitě byl to jmenovitě dr. Hawkins, který působil na mladého muže a poukázal jej na význam církevních tradicí. Williamem Jamesem, profesorem při Orielu, byl upozorněn na apoštolské nástupnictví, od Whatelya však, který byl od r. 1822—1829 ve zvláště blízkých stycích s Newmanem, naučil se umění mysliti a považovati církev za viditelnou, skutečnou společ-

nost, která by měla býti neodvislou od státu. Hurrell Froude, žák Kebleův, a později professor při Orielu, od r. 1829 až do své smrti (1836) nejdůvěrnější přítel Newmanův, byl velkým obdivovatelem středověké církve, vroucím ctitelem Bohorodičky a svatých. S vírou ve skutečnou přítomnost Krista ve svátosti oltářní a v přijetí tradice jakožto pramenu víry spojoval askesi, sebezapření a podrobení se autoritě církve. Že ohnivý a nadšený muž, jako Froude, toliko poněhlu a v míře obmezené mohl vyvrátiti Newmanovi jeho předsudky proti Římu a dáti mu podnět k věření ve skutečnou přítomnost Kristovu ve svátosti oltářní, k úctě Panny Marie, to nasvědčuje, jak samostatným byl Newman, jak chtěl sám vše zkoušeti, jak nechtěl učiniti ani kroku, aniž by se nebyl přesvědčil. Také Keble, proslulý spisovatel „křesťanského roku,“ skromný, téměř plachý muž, působil na Newmana mnohem méně, než by se mohlo za to míti, máme-li na zřeteli úctu, jakou on k tomuto muži choval. Keble miloval samotářství, nedral se do popředí a zúčastnil se proto také pozdějšího hnutí Oxfordského mnohem více moudrými radami, než praktickým zasáhnutím, ačkoliv Newman sám přiznává, že podnět k tomu zavadlo kázání Kebleovo o národním odpadlictví. Pusey vystoupil na prospěch hnutí vlastně teprve r. 1835, dal-li vzdor tomu jméno celé straně, lze to připsati na vrub ne tak jeho vlivu, jako spíše zevnějšímu okolnostem, jelikož jako professor hebrejštiny a zároveň kanovník požíval velké vážnosti a byl ve velkém spojení s biskupy a kněžstvem. K tomu, aby se stal hlavou strany, chybělo mu vše. Důsledné myšlení, logické úsudky, objektivní oceňování osob a poměrů nesmí se u něho hledati, mohl však vůči starostlivosti přátel potvrditi, že hnutí, které dávalo na jevo stále rostoucí příchýlnost k Římu, zůstává si stejným a zastupuje nezměnitelné tytéž principy. Energie, s jakou Pusey bojoval proti všem reformám na universitě, horlivost, jakou při zpovídání a kázání jevil, jeho dobročinnost k chudým vynutily mu úctu i u protivníků jeho, avšak za jeho vůdcovství ubylo celému hnutí na vážnosti a vlivu, mužové, kteří nenásledovali Newmana do církve katolické, zůstali ještě sloučení pod Puseyem, zatím co mladší generace vyhledala i našla jiné vůdce. Těchto několik poznámek stačí, aby se ukázalo, jak bezpodstatným jest tvrzení, že Froude, Keble, Pusey aneb někdo jiný mimo Newmana byl hlavou hnutí, nejméně pak Tomáš Arnold, jenž byl příliš vzdáleným kruhů Oxfordských.

Na cestě do Italie, již byl nastoupil ve společnosti Hurella Frondea a otce jeho, Newman těžce onemocněl a celé týdny tím v krásné Italii byl zdržen. Při svém příchodu do Italie se dozvěděl ku své veliké radosti, že v Hadleighu odbyvala se konference přívrženců státní církve, již zúčastnili se Hugh Rose, William Palmer, Hurrell Froude, Perceval a jiní. Účelem shromáždění bylo: 1. Neporušené uchování církve a bohoslužby, odpor proti všelikým změnám, které týkaly by se nějakého uchýlení se neb dokonce potlačení původních zvyků, aneb měly by za účel zavedení novotářství v apoštolských právech biskupů, kněží a jáhnů; 2. poskytnouti církvi příležitost k výměně náhledů a společnému působení v míře největší.“ Newman byl pln svatého nadšení a horlivosti. Zrušené biskupství irské státní církve, strach, že církev podlehne v boji proti liberalismu, dodávaly mu záračné až síly. O cílech a cestách ku posílení a zmohtnutí církve objevila se však shrovnulnost v náhledech. Rose, Perceval a Palmer odkazovali se jednoduše shromážděním, aby činila co za dobré uznají ve prospěch státní církve; Newman a Froude zas chtěli, aby církev hájena byla spisy a traktáty, které by mezi duchovenstvo a lid se šířily, Toliko neradi povolili oni tři z prvu jmenovaní; nebylo jim nepovědomo, že vysocí hodnostáři nepřáli takovému prozkoumávání učení i práv státní církve, obávajícíce se vším právem, že rozbor poměru národní církve ku církvi římské obrátí mnohého ke katolicismu. Avšak přátelství k Newmanovi, obdiv jeho neobyčejných darů duševních udržovala je v mezích povolnosti a šetrnosti. Jelikož pak jejich námitek o obsahu některých traktátů, jež se jim zdály býti příliš katolickými, dbáno nebylo, vzdali se vši další působnosti. Co o události této Palmer soudí, zasluhuje, aby několika

slovy bylo vytčeno. On praví: „Newmanovy duševní dary byly neobyčejné, téměř neporovnatelné, on vtiskl své době ráz svého genia. Jeho schopnosti nebyly značnějšími než jeho společenské a mravní vlastnosti. Nepřekonán stojí zde ve svém přátelství, zdvořilosti, jarosti a jemném vzdělání, ve svých sympatiích k jiným, se vším tím kouzlem, které propůjčuje tomu kterému muži vliv na jiné. On byl rozeným vůdcem, nadaným všemi schopnostmi, aby své vrstevníky za sebou strhl. Právě tyto řídké přednosti učinily nemožným, aby on byl pouhým spolupracovníkem, který by se musel podrobiti obyčejným pravidlům.“ Palmer zůstal protestantem, svědectví jeho jest proto tím závažnější.

Newman soudil správně, že by církvi nebylo mnoho poslouženo shromážděními, konferencemi a adressami, že nejlepší ochranou proti laxním zásadám a zevním nájezdům jest reforma a odstranění zlořádů. On neměl tehdy, jak sám doznává, žádné pochyby, že anglická církev jest pravou církví: „Měl jsem tenkrát největší důvěru v naše právo, my hájili původní křesťanství, které bylo po všechny doby starými učiteli církevními uchováno, v anglických knihách symbolických složeno a anglickými bohoslovci stvrzeno. Toto staré náboženství téměř zmizelo ze země následkem událostí posledních 150 let a musí opět býti znovuzříženo. Byla by to opravdu druhá lepší reformace, neboť bylo by to návratem ne pouze k 16. století, nýbrž k sedmému.“ Jest snadno pochopitelné, že takové zásady musely se zdáti Anglikánům povážlivými a že důvěru, s jakou Newman a přátelé jeho odvolávali se na církevní otce a tradice, pokládali za omylnou a nešťastnou. Mohli-li vůdce vypátrati chyby a bludy v učení a zvycích církve, aniž by od ní odpadl, zdaž dalo se totéž očekávati od žáků? Zdali pak tím nezíská věc katolická? Toť byly otázky, které musely nezbytně vtírati se v mysl biskupům a přívržencům importované církve, které však Newmana samého velice málo znepokojovaly, poněvadž on o nepravdě odpůrců byl přesvědčen.

Bylo spojeno z počátku s nemalými obtížemi, naléztí pro traktáty nakladatele, neboť bylo málo vyhlídek na jich uskutečnění. Ještě hůře bylo, získati spolupracovníky. Mozley zůstavil nám rozmarňý popis způsobu, jak Newman získával spolupracovníky a jiné opět přemlouval, aby traktáty roznášeli, jak všude domlouval a chválil, také tam, kde ničeho nebylo ku chválení, jak zpracovával a propilovával látku, přátele mu zaslano, kde by jinak novým zděláním byl méně času strávil. Největší část a ty nejlepší traktáty byly Newmanem samotným napsány, ostatní byly jím přepracovány. Traktát osmnáctý o postu, čtyřicátý a sedmdesátý o křtu pocházejí od Puseye, jež později Newman vítězně obhájil před útoky odpůrců; traktát šedesátý třetí napsal Froude; také tento byl Newmanem hájen. Prvních sedmdesáte objevil se v říjnu r. 1835, sebraných ve dva svazky; dvacet následujících traktátů bylo mnohem obsáhlejších a zaujímalo čtyry svazky. Vedle těchto traktátů bylo mnoho pojednání uveřejněno v časopisech, jako v „The British Critic,“ který byl od r. 1838—1841 Newmanem redigován, vesměs za tím účelem, aby národní církev ospravedlnily před nájezdy. Největší výsledky byly však docíleny kázáními Newmanovými. Již po celou řadu let působil Newman, který též byl farářem při chrámu Marie P. v Oxfordu, přitažlivě na vzdělanější vrstvy lidu svými úchvatnými, hlubokými pravdami náboženskými prochnutými kázáními; když konečně po dlouhých přátazích vydal svazek svých kázání, byla tato všude s největší pochvalou přijata a jako pravá vymoženost církve anglické pozdravena. Není to vzletný, krásný sloh, ani bohatost, novost a jarost myšlének, není to podařená kresba staro- a novozákonních charakterů, použití jich života a poměrů na dobu přítomnou, není to jemný humor vedle hlubokého, vážného pathosu, co těmto kázáním ještě dnes propůjčuje takové kouzlo, nýbrž jest to obzvláště šlechetná osobnost, která se zračí v těchto kázáních, vroucí láska k Bohu a horlivost pro blaho duší. Polemické spisy jeví sice bystrozrak a velkou zručnost spisovatelovu, avšak ježto Newman v mnohých pádech, na místě aby sám zkoumal, spolehl se na staré anglické

bohoslovce, a také v případech, kde místa sv. otců v souvislosti studoval, podjat byl předsudky, bývá požitek jich často rušen falešnými praemissami, na kterých pak spočívají jeho důkazy. (Pokračování.)

Za svobodu svědomí.

Obrázek z dob velké revoluce francouzské, jakých i jinde dosti.

Napsal M. W.

Na úpatí Pyrenejských velikánů, v zapomenutém koutku jižní Francie, rozkládá se nepatrná, chudičká víska, — sotva ze čtyřiceti chatek sestávající. Kamkoliv oko pohlédlo, všude bída zápasila s nouzí, i chatrče zvetřelé, i pole neúrodná, luka bařinatá, — ba i ty skály pusté, nevlidné. Jen v dáli kdes, tam kde nebe stýkalo se se zemí, mihal se zelený proužek, les to, — ztrácející se v obrovských útesech skalních obrů.

A jako celý ten kraj, — byli i obyvatelé chudobní, již sotva ten ve zdejší chléb mohli s těžší si vydobyti, prosíce denně Boha, aby aspoň toho byl vždy dostatek. — — Jedinou útěchou, pravým otcem celé dědiny byl staříčkový farář, — velebný to zjev! Štíhlá postava, vlas — ryzí stříbro, — oči dobrotou zářící, srdce křišťálové a tvář vždy usměvavá, i tehdy, když bol a strasti hrozily udolati vznešenou jeho mysl. Půl věku již prožil ve zdejší osadě, viděl mnoho milých, více však ještě zlých dob, vychoval několik pokolení a uložil tam na hřbitov svatého Diviše mnohou z ustaralých hlav, již před půlstoletím, na rukou svých ji drže, Bohu byl obětován. Před padesáti lety poslali jej sem představení, aby se staral o duchovní potřeby svěřeného stáda. Přišel jsem tak nuzný, jako jeden z nejchudších zdejších obyvatel, — vždyť stará matička nemohla mu kromě požehnání ničeho udělití. A co by páni se starali o nepatrného faráře, — ten ať lopotí se o uhájení své existence sám! Nějak bylo, nějak bude a po několika desetiletích najde se snad pro velebníčka — bude-li totiž ještě na živu — nějaké výhodnější místo, aby po dlouhých letech bídy a hladu se poněkud zotavil. A tak se opravdu stalo. Pateru Hyacintovi nabídnuto po čtvrtstoletém lopocení místo ve vzdáleném městě, lepší, bohatší, — on však ve šlechtnosti své odmítl, neboť byl tak velice si zamiloval tu zdejší poctivou chudinu, že raději volil jísti jednou denně suchý chléb, než opustiti ty, kteří v něho skládali všechnu důvěru, kteří se k němu utíkali o radu a pomoc, jimž všem byl laskavým otcem, věrným přítelem. Největší štěstí své spatřoval v té vroucí lásce, upřímné oddanosti a neobmezené vděčnosti, s jakou celá osada, od nejstaršího, na pokraji hrobu stojícího kmeta, až k tomu nejmladšímu, sotva chápati mohoucímú dítětku, k němu lnula. A proto se mu stal tento chudičkový kout pozemský tak drahým, proto v něm spatřoval svůj ráj a ničeho vroucněji si nepřál, než aby tam, kde celý život svůj ve službě Pána svého byl ztrávil, mohl jedenkrát i složití kosti své. Snad i toto přání bylo by se dobrému stařečkovi vyplnilo, kdyby kolo dějin nebylo jinak zatočilo s jeho krásnou, milovanou vlastí. Dokud to vřelo v prsou nespokojeného a štvaného lidu, dokud podlí emissari rozdmýchovali jen vášně a slibovali hesperidská jablka lačnému pronárodu: dotud nevěděli v klidné vísce o nějakých chystaných převratech. Jinde to burácelo, zde však bylo klidno, jinde zuřila nespokojenost, choutka po bohatství a jmění cizím, — zde sídlila svatá spokojenost, šťastná i ve své chudobě. Avšak když dravá revoluce rozpoutala všechny litice strašného, krvežíznivého boje domácího, když bouře v celé své hrůze burácela v městě nad Sequanou a šířila odtud strach a hrůzu do nejzazších konců neblabé země: nezůstala v těch dobách strastiplných ani ta zapomenutá dědinka Charniër, tulící se tak spokojeně k Apeninským velikánům, ušetřenou. Došel sem jednoho dne rozkaz národního konventu, aby místní farář buď bez váhání

složil v okresním městě tak zvanou „civilní přísahu“, anebo vzdal se dosavadního místa a opustil okamžitě ves.

Staričkému faráři bylo, jako by tapal v neznámém světě, tak velice jej aspoň zpráva ta překvapila. On, jenž žil pouze svěřenému sobě stádu, jenž nevídal si událostí světových, jaké odehrávaly se v hlavním městě jeho vlasti, jenž nevěděl pranic o tom, co nevinných obětí sklání šíji svoji pod britkou ocel neúprosné guillotiny, od korunované hlavy až do nejposlednějšího žebráka, — on měl na stará kolena složit přísahu, jejíž obsah a dosah ani nechápal. Co mohl tedy jiného učiniti, než že po ten čas odložil všemocný rozkaz stranou. Po několika dnech přišel znovu úřední výnos, obsahující tentokrát znění konstituce, již měl důstojný kmet odpřisáhnouti. Teď mohl aspoň podrobiti farář dané nařízení důkladnému rozboru. Četl pozorně slovo za slovem, větu za větou, avšak v celé té konstituci nebylo ničeho, co by se týkalo dogmat církevních, aneb na jeho úřad pastýřský se vztahovalo; on poznal dále, že rozkaz nepochází od zákonitých jeho představených a proto uznal za dobré, žádné přísahy občanské neskládati, ale též nevyhověti výhrůžce, aby v případě tom opustil osadu svoji. Nepřisahal, — setrval a konal své povinnosti úřední dále. —

Než — neoprávněné toto nařízení podrobující duchovenstvo složení přísahy, již největší část vykonati se zpěchovala, vyvolalo všeobecný nepokoj a jitření myslí, obzvláště ve východních okresích. Poněvadž úřady hrozbu svou, že mocí vyženou ty z úřadu dosavadního, kteří přísahu složití se zdráhají, skutečně plnily, sestoupily se ty obce, jichž farářům týž osud hrozil, ve společnou jednotu a zavázaly se vzájemně, že kněze svého budou brániti, třeba se zbrání v ruce. Myšlenka tato bleskurychle ujala se na všech stranách, odpor proti hrůzovládě a její biřičům se vzdával jako dravá bystřina a byl zajisté původcem oněch zárodků, z nichž záhy vyklíčila zjevná vzpoura proti krvežíznivému konventu Pařížskému, která vrcholila ve strašných bratrovražděných bojích. Avšak národní konvent počínal si rázně, nerozmysleje se dlouho o prostředcích. Věda, že revoluční hydry možno zničiti v zárodku, k čemuž třeba okamžitého i bezohledného jednání, rozeslal oddíly vojsk do všech ohrožených míst a postavil jim v čelo komisaře, opatřené rozsáhlou plnomocí. Jeden z těchto byl vyslán též do nejjihuějších krajů francouzských. Líciti takovouto stvůru vlády národního konventu bylo by zbytečno. Každý z našich čtenářů slyšel a četl o hrůzách velké revoluce francouzské tolik, že pod slovem „komisař pařížské hrůzovlády“ může si představití bezcitného, neurvalého pochopa, jenž neštítí se žádných prostředků k potlačení nespokojenosti a odporu lidu, který rázem zatýkal vzpouzející se kněze a na hlavy těch, jež nepodařilo se mu lapiti, vypsál značnou odměnu.

Pater Hyaciant nemohl ovšem ujíti rovněž témuž osudu, jako ostatní jeho spolubratři v utrpení, a tak donešena jednoho večera do Charnières zpráva, že následujícího jitra počtí je návštěvou setnina vojska s komisařem v čele, aby odbojného faráře zatkla a odvedla. Ihned sešla se celá osada k poradě. Bylo usnešeno, neklásti žádného odporu, který by vskutku nebyl ničeho platen a jejíž by farář sám zajisté neschvaloval, — avšak dohodli se za to o způsobu, jak by dobrotivého otce vyrvati mohli hrozičímú nebezpečí. Několik osadníků vysláno ihned na faru a dílem přemlouváním, dílem násilím pohnuli velebného kmeta, aby uchýlil se na dobu několika hodin do vzdáleného lesíka a ješto farář jen nerad chtěl se jim podrobiti, nehodlaje nijakž vyhnouti se tomu, co Prozřetelnost Božská mu usoudila, dána mu stráž, sestávající s několika ozbrojených sedláků, kteří v pádu potřeby měli jej chrániti, avšak zároveň též pečlivě střežiti.

Následujícího rána podobala se víska opravdu vojenskému táboru. Na návsi objevila se setnina dobrovolníků se dvěma děly, aby oblehla sešlou chatrč, místní to faru, jejíž posádka, staričků pětasedmdesátiletý kmet, byla by jistě okamžitě kapitulovala, kdyby byla přítomna. Vojsko obsadilo celou dědinu, velitel ohlásil obyvatelstvu příčinu svého příchodu a žádal jménem

zákona za vydání faráře. Avšak osadníci jako by byli ohluchli, — nikdo neměl se k činu. Začalo tedy prohledávání domů. Nejprv slíděno ve faře, pak v kostele, kdež při té příležitosti dopuštěno se té neohavnější profanace, po té pátráno po celé vsi, dům od domu. — a když všechno úsilí objevilo se býti marným, byla komisařem veřejně ohlášena cena 20 tisíc franků na hlavu uprchlíkovu. Ale ani to nezpomohlo, — osadníci stáli tu jako z kamene, bez hnutí. Přikročeno k poslednímu aktu: ves na všech stranách zapálena a obyvatelé mlčky museli přihlížeti, jak chudíčký majetek jich stává se obětí žravých plamenů. V hodiavě zbyla z útulné dědiny spousta rumu a popele. A po tomto hrdinném činu opustilo vítězné vojsko zničenou obec — bez pořízení.

Když noc skláněla se nad krajinou a večernice zatřpytla na temné obloze, vrátil se farář se svými průvodčími do Charniéru. Ubožák netušil, co vše osadníci z lásky k němu podstoupili a že raději ožebračili sebe a své děti, než by se byli stali Jidáši svého dobrodince. Bolest nevyšlovná sevřela mu srdce, když stanul nad zříceninami milé mu dědinky a slzy v proudu stékaly mu po vráskovité tváři, když viděl své přítelky, své dobré děti, kterak v rozdraném oděvu, oloupeni o vše, táboří pod širým nebem. Zalostně štkaje vytýkal jim jemně, proč neudali raději nepřátelům jeho skrýš, proč za těch několik jen dní, kterých jemu vetšému starci ještě prožiti jest dopráno, vydali v šanc svoji i svých dítek budoucnost, vzdavše se na milost i nemilost bídě, hladu, nepohodě. — A co mu odvěty nešťastné ty duše? „Ty's náš tatíček, jenž půl věku staral se svědomitě a poctivě o naše blaho, — ty's musel nám býti proto zachován. Nebylo by naším štěstím bývalo, kdyby zůstala obec neporušenou a ty byl v rukou zuřivců, — ale to jest naším blahem, že vidíme zas tebe ve svém středu.“ Vůči takové lásce umlkly všechny jeho námitky, ale v mysli své osnoval již plán, jak by dokázati mohl svěřeným ovečkám, že hoden byl opravdu té velké oběti, již mu přinesly.

* * *

Uplynulo několik dní. — V okresním městě Langresu, kde sídlil konventní komisař, bylo neobyčejně živo. Každou chvíli tu přišly, tu zas chystaly se k odchodu tlupy vojska, aby pochýtalý a přivedly odbojné faráře. Komisař sám měl plné ruce práce; co namahání stály ho jen neustále porady se soudcem a mistrem popravčím, jak by nejrychleji dostal úloze, národním konventem mu svěřené a zbůjníky odstranil. Ani ubožák mnohdy nevěděl, kde mu hlava stojí, a má-li dosud srdce v těle!! Po jedné takové konferenci, když komisař v patrném zemdlení odpočíval v pohodlné lenošce, předveden byl k němu stařec, jehož žalostný zevnějšek byl s to pohnouti i kamenem. Hlava spočívala na prsou, jež pracně oddychovaly, pravice třímala hůl, o níž opralo se celou tíží nachýlené tělo, ve tváři zračilo se utrpení, oděv — dle něhož bylo možno souditi na osobu duchovnímu stavu patřící — byl celý rozedrán. — Kmet žádal komisaře za soukromou rozmluvu. Sotva že přítomní byli opustili síň, oslovil stařec komisaře úsečným způsobem: „Občane, vy jste oznámil ve vsi Charniéru, že vyplatíte tomu 20.000 franků, kdo vám vydá tamního faráře. Přicházím, abych za zmíněnou částku odevzdal jej ve vaše ruce!“

Jakkoliv komisař měl v životě dosti příležitosti seznati špatnost lidskou, zvláště v nejbližším svém okolí, a ač sám nebyl lepším svých krvežíznivých pochopů, přece návrh tohoto kmeta, jenž stoje jednou nohou v hrobě zaprodával ještě lidský život, naplnil jej takovou nevolí a opovržením, že nedovedl pocit ten v sobě utlumiti a chladně odvětil:

„Starče, — ty's katolickým knězem, jak pozorují? A v takovém věku a v tom svém povolání činíš mi tak zvláštní návrh?!“ —

„Není tak zvláštní, jak se domníváte. — Nuže, jste srozuměn?“

„Kdo jsi, jenž mi nabízíš hlavu svého soudruha?“

„Co vám na tom záleží? Nic, jen když dostojím slovu svému. Ptám se ještě jednou: svolujete?“

„Budiž tedy, avšak prolitá krev padniž na tvoji hlavu!“

„Amen! — Vy mně tedy doručíte oněch 20.000 franků?“ —

„Zajisté!“

„A nemohl byste mi snad něco ještě přidati?“

„Krvežíznivče, což pak tvá špatnost není dosti zaplacená?“

„I jest, — jest! Jen se nezdobte proto a dejte mi těch slíbených 20.000 franků.“

„Až nám vydáš onoho kněze!“

„Ještě jednu podmínku! Slibte, že poskytnete mi tolik času a příležitosti, abych s obdrženými penězi směl naložiti dle své libosti?“ —

„Do toho mi ničeho není. Což pak nemůžeš činiti se svým jidášským grošem, cokoliv chceš?“

„To vím, že ano. Avšak vzdor tomu trvám na tom, abyste mi dal určitý slib. Mám k tomu své příčiny.“

„Jakkoliv sice nenahlížím, co tím zamýšlíš, slibuji ti to přece na svou republikánskou čest!“

„Dobrá, — sem tedy s penězi, jáť jsem charnièrský farář!“

„Ty? — Vy?“ zvolal užaslý komisař hlasem, který bezděčně prozradil okamžitou umírněnost a náhlou změnu v chování republikánově.

„Ano, — já!“ odvětil klidně farář.

„A vy sama sebe vydáváte?“

„Ano, abych vyzískal slíbených 20.000 franků!“

„A co počnete s těmi penězi? — Vždyť přec musíte věděti, jaký osud vás očekává. — Nejste více chráněn zákonem!“ —

„Právě proto prosím za okamžité vyplacení částky smluvené, jakož i abyste mne dal ihned dopravit k mým svěřeným ovečkám!“

„A proč?“

„Stráž, jež mne bude provázeti, podá vám o všem bližších zpráv!“

„Opravdu nevím, zdali mám — —“

„Občane! Mám vaše slovo!“

„Pravda! Staň se tedy, čeho si přejete a co jsem vám přislíbil!“

* * *

Obyvatelé Charnièrští cítili se nemálo znepokojenými, zpozorovavše, že milý jich farář z čista jasna zmizel; když totiž byli po svém zvyku shromáždili se v kostelíčku k ranní modlitbě, podivili se nemálo, že faráře tu ještě nebylo, ač týž býval zde jindy prvním. Úžas jejich proměnil se v leknutí, když i na faře nebylo lze se ho dopátrati.

Nevědouce si rady, umínili si, že půjdou jej hledati do okolí, když zavíření bubnu na návsí, zaletlo k jich sluchu. Sotva odvážili se vyléztí na světlo denní, strachujíce se, co se to zas bude dítí, — tak poděsila je opětná přítomnost strážců republiky. Pojednou však celá ves shlukla se kolem vojínů, — neboť divadlo, jaké byli spatřili, zapudilo všechen strach o vlastní životy. Na voze, uprostřed vojenské čety, seděl klidně se usmívaje — P. Hyacint. S pláčem a hlasitým bédováním obklopili jej věrní osadníci, sňali jej šetrně z vozu, líbali mu ruce i šat, — nepřipustivše jej ani k slovu. Konečně když se byli v prvním návalu citu poněkud vybouřili, oslovil je velebný kmet: „Milé dítky! Byli jste zajisté se mnou již nespokojenými, domnívajíce se, že jsem vás opustil, aniž bych vám dal naposledy s Bohem a bojíce se, že nikdy více mne již nespátříte. Mýlili jste se! Takovým způsobem po půl století trvajícím svazku přátelském nikdo se neloučí! Měl jsem v Langresu nějakou záležitost k projednání a neřekl jsem vám dříve o tom ani slova, poněvadž jsem se musel obávatí, že byste mne byli nenechali odejítí. A poněvadž záležitost ta dopadla dle mého přání, chci o tom s vámi několik slov sděliti. — Abyste mne si zde zachovali, obětovali jste bez zdráhání své chýše, své celé jmění, — výsledek to trpké práce celé řady let! Za to chci vám dáti aspoň částečnou náhradu. V této tobolce uloženo jest 20.000 franků, které starosta rozdělí mezi vás v tom poměru, mnoho-li každý z vás pozbyl

Neptejte se, jak jsem nabyl těchto peněz, — toť prozatím zůstane mým tajemstvím a vy později toho se dozvíte. Musím též s těmito vojiny, již mne sem byli doprovodili, vrátiti se zpět a vás na čas opustiti. Dokud však budu od vás vzdálen, prosím a zapřísahám vás, zůstaňte takými, jako jste byli, poctivými a pilnými lidmi. Žijte vespolek v míru a svornosti, jak se sluší pravým křesťanům, milujte se navzájem, setrvejte v bázni boží a vzpomeňte si časem na svého starého faráře, s nímž se jedenkrátě všicci shledáte na onom místě, kde ti, již milují se tak upřímně, jako my jsme se milovali, na vždy zůstanou v blahém a šťastném spojení. Nuže, milé dívky, poklekněte a přijměte mé pozhnání!“

Po těchto slovech, tiše slzíce, poklekli všicci přítomní, i ti drsní vojíní, kteří byli neméně dojati prostými slovy velebného kmeta, než osadníci. Stařec se zrakem k nebi upřeným, jako by spatřoval tam již onu rajsskou blaženost, již ani oko lidské nevidělo, ani ucho neslyšelo, — vztýčil nad hlavami všech své ruce a vyprosil na nebi pozhnání, jak pro své přátele, tak i nepřátele.

Po skončené modlitbě obrátil se k vojínům a pravil jim hlasem na pohled lhostejným: „Nu — pánové — teď jsem již vás!“ — Po té vstoupil na vůz. Srdcelomný pláč a bědování jej provázelo na poslední této cestě z drahé mu dědiny.

Po návratu svém do Langresu, nebyl farář odevzdán katu, nýbrž odeslán jest do Nantesu, kde tři měsíce později nalezl v chladných vlnách šumné Loiry mučednickou smrt. — A takových farářů, jako byl Pater Hyacint, bylo ve Francii na tisíce a všichni došli mučednické koruny. Z nesčtelného zástupu neohrožených těch mužů vyňal jsem si obraz skromného kmeta, abych vylíčiti mohl, byť i chudě, jak dovede za víru, volnost a svobodu svědomí bojovati i zemříti katolický kněz. Kdo's četl tyto řádky, vryj si pevně v duši tento obrázek, neboť možno, že přijdou doby, kdy bude se nám moci státi vzorem! — —

Hříšníkův anděl strážný.

Ze vzpomínek starého vesnického faráře sděluje W.

Byla to dobrá, šlechetná duše tenhle vysocký farář! Poznal jsem v životě mnoho lidí a mezi nimi mnoho dobrých lidí, ale muže tak vzácných vlastností, srdce zlatého a duše jak křístál čistý, podobného jemu dosud neznám. A kdo ví, rodí-li se teď na konci osvíceného věku tak ryzí charaktery! Než — nechci psáti chvalořeč o muži, na něž vzpomínám s bolestnou touhou, mám jen v úmyslu, z bohatých jeho vzpomínek vybrati dnes jednu, skrovnou sice, avšak působivou. Nechám však vyprávěti za sebe faráře samého:

„Jednoho večera byl jsem volán k nemocnému do přifařené obce Podlesí, i bylo mi kráčetí pustým lesem kol chýže starého Martina, známého pytláka a mnohokrátě trestaného zloděje. Přicházejí k sputlému jeho obydlí, spatřil jsem již z dáli Martina, stojícího u nízkého zahradního plotu a ostře na mne pohlížejícího. Muž ten ve svém ryšavém, prokvétalém vousu, s tvářemi vyhublými, s očima hluboce zapadlými a v ošumělém tom cáru, jaký zastíral zhubenělé jeho tělo, zdál se mi býti více politovaníhodným, než špatným tvorem. Napadlo mne, že asi zatvrzelost spolublízních a jeho chudoba učinily z Martina takového ničemu, že se mu nedostávalo práce a důvěry lidí, aby uveden byl na dobrou cestu. I sáhl jsem maně do kapsy, vyňal z ní stříbrňák, pokročil jsem k Martinovi, který stál tu nehybně jak socha, řka: „Pozdrav vás Pán Bůh,“ — a vtiskl jsem mu do dlaní peníz. — Martin jej vzal, zadíval se naň nějak udiveně, po chvíli pak zamručel: „Zaplať vám to Bůh!“, přešel si levou rukou čelo, jakoby se chtěl sprostiti nějaké zvláště tížící myšlénky, zatím co pravici stále měl skrytou pod halenou, — pak se otočil a zmizel v chatrči.

Od těch dob uplynulo několik let, když tu jednoho nedělního večera, — bylo to zrovna v postě po nešporách, — příběhlo ke mně na faru jakési děvče a dí mi, sotva dechu popadajíc: „Milostpane, máte býti tak do- brotviv a přijíti okamžitě k mému otci — ou umírá.“ Neznaje této dívky, ptám se: „Kdo pak jest tvým otcem?“ — Odpoví: „Uhlíř Martin, — on mi řekl, že chce vám svěřiti jen několik slov, dlouho že vás nebude zdržovat.“ I spěchám, seč síly stačí, do toho rozkřičeného pelechu, kamž mi ono děvče bylo průvodčím. Nemohu ani slovy vylíčiti, v jak nevýslovně zbědovaném stavu ležel tam Martin na poloshnilé slámě. Spatřiv mne, kynul rukou dětem, jež ihned vyšly ven. I posadil jsem se k němu a pravím: „Nuže, Martine, zde jsem ve jménu Paně, — sdělte tedy se mnou bez ostychu, co mi máte svěřiti.“ A Martin, odkašlav si, odvětil: „Důstojnosti! Zpověď mou slyšel již pan kaplan. Vám chtěl jsem něco jiného říci, co mi ještě leží na srdci.“ I nadzvedl se na svém bídném lůžku, hleděl nalapati do svých stisněných prsou co možná nejvíc dechu a upřeně se na mne zadívav, začal tichým hlasem: „Snad již nebudete se pamatovati na onen den, — je tomu již několik let, — bylo to na podzim, k svatému Václavu, — když jste mi jeden- krátě tam venku u plotu daroval dvacetník?!“ — Nemohl jsem si opravdu hned vzpomenouti, přece však pravím: „Nu, nu, — pro pár krejcarů, — vždyť to nestojí ani za řeč!“ — Martin však vpadl mi rychle do řeči: „A přec, — ten peníz stal se mi velice cenným, cennějším než sto, i tisíc zlatých; bez něho bylo by se přihodilo, co se ovšem nestalo, a o čemž bychom nemohli dnes oba tak pokojně rozprávěti, — neboť byli bychom oba. Bůh sám ví, kde — vy v nebi, — a já dávno shnilý pod šibenicí někde, či snad na ně- kterém horším ještě místě. Tenkrátě totiž, — abych vám to přece pověděl, — vedlo se mi zrovna tak zle, jako nikdy dosud v mém životě. Doma ani troj- níku, v truhle ani špetky mouky, v skříni ani skývy chleba! Nevěděl jsem si rady ni pomoci, byl jsem rozhněván na Boha i celý svět, a pro bídný krejcar byl bych býval s to, vrhnouti se do pekelného jícnu. Řekl jsem sám u sebe: „U Boha není prázdného slitování a u lidí tím méně.“ avšak přec mne napadlo, abych ještě jednou učinil pokus a nezdaří-li se, pak — umínil jsem si, — budu páliťi a vraždiťi na potkání, — pak oddám se zcela ďáblu. I vzal jsem si sekyru, schoval jsem ji pod halenu, postavil jsem se u plotu a díím k sobě: ten první, který po této cestě přijde, musí mi, jak se naň podívám, dáti dobrovolně almužnu, byť i to byl trojník; neučiní-li tak, zabiju jej. — A já bych to byl učinil, — na mou duši! Avšak tu osud určil, abyste zrovna vy se objevil, důstojný pane, — vy jste mne obdaroval dva- cetníkem, — a od těch dob bylo zase dobře. Ale povídám, bylo by to strašné bývalo, kdybych vás byl svou sekerou usmrtil!“ — Lze si snadno představit, jak mi bylo u srdce, když Martin vyznával se mi z tohoto úmyslu. — Martin mi ještě mnohokrátě srdečně děkoval za onu almužnu a brzy na to skončil zcela po křesťansku. Tak zachoval nepatrný peníz mně život a zabránil zlo- činu obmýšlenému, dovedl v srdci nešťastníka vylouditi jiné, lepší pocity a uvedl nejen zatvrzelého hříšníka na dobrou cestu, ale spasil jej i celou jeho rodinu. A vše to za pouhý — dvacetník!“ — — Pan farář skončil a po- nořiv stříbrnou svou hlavu v dlaně, oddal se zcela svým vzpomínkám! Snad se modlil za spásu duše starého Martina. — — —

C á r a k n ě z.

V posledních letech svého vládaření dozvěděl se ruský cár Pavel I., který propustil Kosciuszka, vůdce polských povstalců z r. 1794, z jeho vězení v Petrohradské pevnosti, když se byl dříve tento čestným slovem zaručil, že vzdá se všech dalších pokusů k znovuzřízení království Polského, — že ob- mýšlí se nová vzpoura. Proto bylo ihned několik podezřelých mužů zatčeno

a do zmíněné již pevnosti odvedeno. Jeden z obzvláště vynikajících vězňů nemohl však býti za žádnou cenu přinucen k nějakému vyznání a tvrdošijně se zdráhal, vzdor všem použitým prostředkům, vyraditi i to nejmenší o svých spoluvinnících a jich plánech. Týž zatím těžce onemocněl a prosil o zpovědníka. Vláda ustanovila k tomu cíli francouzského kněze, abbé Pinguilliho, který pro své vynikající vlastnosti a ctnostný život byl znám nejen u jeho souvěrců, nýbrž i v předních kruzích Petrohradských, ba i v samé císařské residenci. Když totiž cár Pavel, tehdy ještě velkokníže, navštívil svého času Francii, pohostil jej a jeho choť zmíněný abbé, tenkrátě venkovský farář, v domě svém co nejstkvěleji a zavázal si oba manžely k také vděčnosti, že, když po nějakém čase byl donucen uprchnouti před líticemi revolučními a opustiti vlast svou, i obrátil kroků svých do Ruska, byl od Pavla i Marie jako přítel přijat a jako takový stále chován. Tento zbožný muž, všeobecně známý pode jménem Pater Alexander, bydlel v domě, patřícím ke katolickému chrámu Petrohradskému, jsa v nemalé úctě a vážnosti u místního duchovenstva, tehdy náležejícího řádu Jesuitskému. Jednoho dne dopravil jej na rozkaz císařův důvěrník jeho, známý hrabě Kutuzov, na pevnost k uvězněným Polákům, aby je vyzpovídal, a poněvač hrabě musel zpovědníka opět dovésti zpátky, zdržel se ve vedlejší síni tak dlouho, až Pinguilli posvátný svůj úkol vykonal. Po té v průvodu hraběte byl zas odveden, — ne však domů, nýbrž přímo do císařského paláce a rovně před cára samého, načež se hrabě Kutuzov odstranil a zanechal oba o samotě. Panovník oslovil kněze nejvyš vlně a po krátké rozmluvě, oplývající samými zdvořilostmi, žádal na knězi, aby s ním sdělil vše to, z čeho zajatý hrabě v politickém vzhledě důležitého ve zpovědi byl se vyznal. Starý zpovědník bezděky se zachvěl, když uslyšel takový rozkaz, ihned však se vzmužil a odvětil: „Veličenství! O kajicníku tom vím teď ještě méně, než prv, kdy jsem jej spatřil.“ — „Ty se teď odvažuješ,“ pravil hněvem se třesoucí mocnář, „protiviti se mému rozkazu? Nikoliv ze zvědavosti se tě táži na ono zpovědní tajemství, nýbrž abych zabránil strašlivému krveprolití a odvrátil takto největší neštěstí; proto pověz, co víš, anebo mučírna tě donutí k zjevení toho, co teď dobrovolně říci se vspěčuješ.“ — „Život můj jest v moci Vašeho Veličenství,“ odpověděl Pater Alexander klidným hlasem rozhněvanému panovníku, „avšak duše má určena jest pro věčnost, proto musím v této věci, jakkoliv ve všem ostatním jsem neobmezeně oddán Vašemu Veličenství, poslušen býti toliko Boha; rty mé, podobně jako rty každého katolického kněze, uzavřeny jsou pečeti svátosti pokání a zůstanou na věky. Trýzeň, mučení, ano i smrt sama, doufám, vzmožou u mne právě tak málo, jako ničeho nezmohly u prvomučedníka zpovědního tajemství naší církve — svatého Jana z Nepomuku, českého patrona. V tomto okamžiku vznáší se před mým zrakem vznešený jeho zjev a chci se ze všech sil přičiniti, abych příkladu jeho následoval až do posledního dechu svého.“

Cár díval se mu chvíli mlčky do očí, po té přešel klidně několikrátě komnatu; chvějící se stařec domníval se již, že nad trpkým osudem jeho jest rozhodnuto, když cár pojednou před ním stauul, hraběte Kutuzova přivolal, rky knězovy se chopil, mocně ji stisknul a hluboce dojat pravil ku hraběti: „Doprovodte tohoto duchovního do jeho příbytku; až dosud vážil jsem si jeho jako muže dobrosrdečného, teď však ctím jej jako muže silného, neoblomného, ba ještě více.“ Kněz se poklonil, opustil palác, vstoupil do připraveného vozu a provázen hrabětem mlčky jel domů. Pocity kněze při jeho návratu každý z milých čtenářů snadno asi uhodne. — Po smrti cára Pavla byl abbé Pinguilli často povolán ku ovdovělé císařce, která mu vlastnoručně odevzdala drahocenný dar jako upomínku na svého manžela.

Tak bylo počteno i panovníkem přísné vykonání jedné z nejsvětějších povinností kněžského stavu. Událost tato učinila tehdy mnoho hluku a nad míru přispěla k uznání svátosti katolického náboženství u jinověrců. W.

Milosrdný bratr a Irvingián.

Na své obchůzce za příčinou sbírek ve prospěch nemocnice milosrdných bratří v Praze přišel kdys bratr této řehole do statku jednoho Irvingiána nedaleko Kolína. Domnívaje se, že vstupuje do domu křesťanského pozdravil ve světnici se nalezajícího hospodáře křesťanským pozdravem: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus!“ — Než hospodář se naň zamračiv, osloví jej trochu zhurta: „S takovým pozdravem mi nechoďte do mého stavení!“ — „Dovolte, pane, měl jsem za to, že vstupuji do domu křesťana, pakli jste židem, tož odpusťte, nechtěl jsem Vás pohoršiti.“

„Jsem křesťanem lepším než vy, kteří byste na slovo papežovo všem hlavu dolů srazili. — My se držíme jen čistého evangelia.“

„Avšak já sem nejdu ve jménu papežově, nýbrž ve jménu nemocných, neboť jsem milosrdný bratr!“

„Já katolíky nebudu podporovat — svou víru podporuji dost a třeba 100 zl. dám, ale Vám nic!“

„Vždyť přece slyšíte, že nesbírám pro sebe, nýbrž pro nemocné!“

„Náš biskup nám zapovídá, katolíky svými penězi podporovati.“

„Dovolte, kde máte „svého biskupa?“

„V Praze!“

„Jsem tam jako domovem, ale není mi povědomo, že by tam kromě arcibiskupa Schönborna a biskupa Schwarze nějaký biskup byl, jenž by milodary milosrdným bratřím dávati zapovídal. Tož čisté evangelium; tak naplňujete slovo Páně o milosrdném Samaritánu? Hle naše katolické náboženství, právě náš papež a všickni biskupové poroučí: přijímejte nemocné kteréhokoliv vyznání — zde máte výkaz: kolik evangelíků bylo u nás v ošetřování!“

„Tu máte, abyste neřekl!“ — Tu podává Irvingián 2 zl.

„Dáváte-li mi to z čisté lásky, tož to přijímám.“

„Abych se s Vámi nemusel zlobiti.“

„Pak si je nechte!“ — S Bohem, nemám kdy se tu déle zdržovat!“ —

„Počkejte!“ — —

Šel do přístěnku a přinesl pětku, — „To je opravdu z lásky.“

„Zaplat Pán Bůh!“

„Aj já posílám vás jako ovce mezi vlky: protož buďte opatrní jako hadové a prostní jako holubice.“ Mat. 10, 16.

V e s t í n u h o r .

Napsal Vlastimil Hálek.

(Pokračování.)

II.

Již po delší dobu stával se Mirtl popudlivějším proti dítkám svým a proti manželce své. Příčina toho vězela v tom, že ho mrzely každodenní pobožnosti před obrazem, na stromě za domkem visícím.

Ač byl srdce zatvrzelého, přece se mu zdálo, že jest jaksi dítkami zahabován, že naň tak podivně se dívají.

I řekl jednoho dne večer, když se z továrny vrátil opilý domů s rozlobeným obličejem k manželce své: „Vícekrát nebudete nikam choditi se modlit, není toho potřeba a já to nechci! Já to poručím, já jsem tu pánem.“

Slova tato ohromila jeho zbožnou manželku. Očekávala sice ode dávna již, že muž její bude jí v tom zbraňovati, ale přec vystoupení jeho ji zarazilo.

Nebyla v prvním okamžiku schopna slova, ale pak přece promluvila zajímavě: Vždyť tobě tím nikterak nepřekážíme, proč nám i tu modlitbu zakazuješ?

„Překážíte, nepřekážíte, já to nechci a dost. Ostatně tou zbytečnou modlitbou čas maríš, a mohla bys pracovati, beztoho máme bídu.“ A bouchnuv dveřmi vylétl ven.

Chtěla mu odpovědět tichá choť jeho, že ještě čas přijde, kdy se bude modlití rád, a ta bída, již trpí, že přichází z nepořádného života, jaký on vede a z pítí nemírného líhovin — ale znajíc prudkou povahu muže svého, odmlčela se. Chtělať ubohá jej dobrotou svou a tichostí překonati.

V tom vešly do světnice dítky s růžovými tvářemi a rovnou cestou běžely k matce s jásavými slovy: „Hleď, máti, tys nás dovolila sem na procházku a my jsme šly trochu dále, tam do údolí a nasbíraly jsme těchto roztomilých zvonečků Panny Marie. Sedly jsme si pak do trávy a uvily jsme tento věnec. Vid', že nám dovolíš, abychom ho zavěsily na obraz tam k Pance Marii, co se každodenně modlíváme.“

Ubohé matce vytryskly slzy z očí Rádost nad zbožnými, hodnými dítkami jejími naplňovala půl srdce jejího, v němž však přece z půli zůstala hořkost a žal nad chováním se manžela

Stála tu před dítkami a nevěděla co říci. Viděla před sebou hrozivou tvář muže svého. I odvětila něžně dětem, líbajíc je spolu na hladkých tvářičkách: Jste hodné, drabé děti, že jste chtěly tímto věnečkem ozdobiti obrázek náš za domem. Ale nechte ho až na zítřek, dáme ho do sklepa do vody, aby nezdavl! Dnes se nebudeme modlití venku, pomodlíme se doma, mně nějak není volno

Dítky rády uposlechly dobrou matku svoji, vždyť viděly, že jim nikdy zle neradií A poklekly a modlily se tentokráte doma samy ráženec k Rodičce Boží A nevěděly ani samy, proč jest jim dnes při této modlitbě tak smutno. A když se modlily: „který pro nás trpěti ráčil“, vyhrkly jim z nevinných očí slzy tak z nenadání, že nevěděly sami proč

Matka vyšla ven ze světnice, aby se poradila se švakrem Čapkem. Chtěla mu povědět, co jí dnes muž její řekl. Chtěla si mu postěžovati, že jí jedinou zábavu i dětem jejím zakázal. Ale nenašla ho ještě doma. Ještě se nevrátil domů z továrny, ač jindy v tu dobu dávno býval doma.

Proto se vrátila do světnice a usedla stranou. Zamyslíla se a dala se do tichého pláče . . . vzpoměla si na muže svého, na celý jeho život

Poohlédněme se za Mirtlem. Po výstupu s manželkou svou vyrazil pln vzteku ven z domku. Nad údolím skláněl se zatím večer. Stráně tonuly ještě v onom liliovém světle, jakým se slunce loučí s krajinou. Chalupa se zahrádkou i celým okolím stinným zapadala do večerního stínu, jenž odíval v to tmavé roucho, jakým obestřeno celé nebeské klenutí. Stříbrná loď měsíce ukazovala se na vlnách oblakových na východě a plula zvolna v září na obzor. Světlo jeho osvěcovalo košatý strom, na němž visel obrázek Rodičky Boží.

Zdálo se, jakoby tu visel v ohromném chrámu, jehož klenbou větve stromové, ozdobami listy, žebrovím kmeny a věčnou lampou — luna. Bylo tu tak klidno, jen šelest listů hrál v lahodném souzvuku snad nějakou píseň ku počtě Matky Boží.

Než v tom zazněl od domu dupot . . . zároveň praskot větví a na prostoru před obrazem stanul muž s rozcuchanými vlasy, s divokým vzezřením k obličejí, se zatátými pěstmi . . . byl to Mirtl.

A již sápal se rukama po obrazu, aby rouhavými údy svými provedl šeredný čin svůj — chtěl obraz strhnouti a rozbiti na kusy V tom vklouzlo sivé světlo měsíce na prostor před obrazem; hrozivě nahlédl pa-

prsek do očí Mirtlových, který sem po výstupu se ženou svou přišel provést ďábelský svůj čin

Než ten nedbal na výstražný svit měsíce, nedbal hlasu dobrého anděla svého, a již sáhal rukou po obraze . . .

V tom ucítil, že jej někdo od zadu železnou rukou drží . . . , spolu pak uslyšel slova klidně pronesená: „Co, probůh, podnikáš, švakře? Tak daleko jsi to přivedl?“ Byl to Čapek, který se teprve nyní vracel domů z továrny. Chtěl zajít ještě sem, aby tu jako jindy svoji večerní modlitbu vykonal.

Spatřil však nějakou postavu před obrazem z dále a proto z ticha sem kráčel. Domníval se, že to snad Mirtl tu dlí a se modlí.

Ano byl to Mirtl, ale v jaké strašné chvíli Díval se na svůj život, jenž jako divoký mrak táhl před duševním jeho zrakem . . .

Spatřiv dobrého svého švakra, ulekl se z prvu. Ale hned se vzpamatoval a s posupným hlasem drsně pravil k Čapkov: „Co mne vyrušuješ v práci, co ti po mně, jdi svou cestou. Či chceš mne zase planými slovy svými kárati. Však už ti vícekrátě nesednu na vějíčku.“

Čapek naň pohleděl s lítostí, pak ale řekl pevným hlasem: „Vím, že ti nejsou, švakře, pranic platna slova moje; ale tento obraz rouhavou tvou rukou zhanobiti nedovolím. Dotkni se jen ho a zkusíš, či síla z nás větší. Věz, že tě v zápětí pomsta Boží stihla. Jdu právě z továrny a na cestě mě zadržel dohlážitel a pravil ke mně: „Vyřídte avému švakrovi, Čapku, že jest z práce propuštěn pro svoje nepořádné živobytí, zítra již nechť nechodí. Zde mu dodejte týdněni mzdu. To ti vyřizují a zde jsou peníze. Pokládám tvé propuštění z práce za trest Boží pro tebe; vždyť právě v tomto okamžiku, kdy jsi chtěl páchat tento zločin, ti to vyříditi jsem měl.“

„A ty myslíš Čapku, že se proto oběsím,“ zasmál se ostře Mirtl, „když mne z práce pustili, však já si najdu jinou. Aspoň budu tvého kárání zbaven. Proto tys beztoho se v továrně dnes zdržel, abys na mne posolil. Však tě znám. A myslíš-li, že mi uděláš nějakou milost, neřekneš-li nikomu nic o tom, že jsem chtěl tento kus dřeva se stromu shoditi, to se mýlíš. Jen si povídej pro mne o tom celému světu . . . Hahaha!“

S tím obrátil se Mirtl do lesa; v duši jeho bylo pusto. Ani pták ve křoví mu nezatíkal, ani větévka mu nezašelestila přísvědčivě, jen kvílení nějakého dravého ptáka v dáli doléhalo k uchu jeho.

Čapek zatím se skloněnou hlavou smuten vrátil se do domku, kdež celé rodině vypravoval, že Mirtl jest propuštěn z práce. Činil tak, aby je raději s tou ranou seznámil, která je stihla a raději se dříve se švakrovou poradil, co mají činiti, aby Mirtl zase brzy nějakou práci našel, neboť s ním nechtěl už mluvíti.

Mirtlová uslyševši tu bolestnou zprávu zalomila rukama a dala se do usedavého pláče. Bylo jí tak bolno u srdce . . . Vzpoměla si na to, kterak nyní se celá rodina uživi, když muž bez práce. Děti tulily se k ní a neodvažovaly se ani slova pronést. Slyšely také a porozuměly tomu, že jest otec propuštěn. Než v tom matka utřela si slzy z očí a pravila k nim: „Není žádná pomoc jiná, drabé děti; otec jest bez chleba a my s ním. Ale znám ještě někoho, kdo nám chleba dá, k tomu se obraťme.“ A pokleknvši na zem sepjala s dětmi ruce, a modlily se všickni vroucně k Dárci všeho blaha. A když se modlily, „chléb náš vezdejší dejž nám dnes“, daly se všickni do pláče . . .

Čapek je zatím opustil a odebral se do své světnice, kde se radil s manželkou svou, co by měli podniknouti, aby rodině Mirtlově nějaké živobytí zaopatřili

Pozdě v noci vrátil se Mirtl domů. Duch jeho těkal v samých přišerých myšlénkách. Ale do srdce jeho zabodaly se ostny výčitek trpkých, že jednal nešlechtně . . . že svoji rodinu oloupil o štěstí a spokojenost, jakož i o — chléb

III.

V hornatých krajinách, kde kopce porostlé jsou rozsáhlými lesy, tvoří hlavní část stromoví borovice. Mimo dříví mají majitelé takových lesů ještě ten užitek, že dobývají z nich smůlu a to rok od roku. Osekají dole strom, učiní rýhy a těmi stéká smůla do malých kadlubů. Výživu dostává borovice úzkým pruhem kůry, která jí ponechána. A tak se osekává zvolna strom po dvacet až třicet let nahoru a pak se porazí. Těmito pracemi zaměstnává se velké množství lidu v těch krajinách.

Takové lesy sosnové byly i v nedaleké vzdálenosti domku naší rodiny. Mirtl, propuštěn byv z výnosné práce své, nevěděl, co má počítí. Ale ani tu doléhající naň bída neobměkčila srdce jeho zatvrzelé. Po krátkém rozmyšlení dal se do práce v lesích. Jelikož však byl slabé postavy, nemohli jej přidělití k osekávání stromů, a proto dali ho k obsluhování kotlů, v nichž se v lesních domkách převáří smůla ze sosen vyprýstělá. Byla to práce nanejvýš nebezpečná, a proto žádný dělník k ní nechtěl. Jediný chybný krok a všechna smůla octne se v plamenech neuhasitelných . . .

Mirtlovi nezbylo nic jiného, než dáti se do této práce. Vždyť odnikud neknul mu žádný výdělek.

Manželka jeho konečně po dlouhém nářku sprátelila se i s tímto zaměstnáním novým muže svého. Vidělat ubohá, že není jiné pomoci. Jen za to stále Mirtla prosila, aby se obrátil k Bohu a jej za přispění v tak nebezpečné práci prosil . . . Avšak nadarmo. Mirtl se nezměnil.

Ba ani modlití se jí nedovolil více s dětmi před obrazem Marianským ve stínu stromů. Zvláště od té doby, co chtěl jej tak rouhavě strhnouti . . . Nesáhl sice již naň, protože se bál svého švakra Čapka, ale za to tím více ženě své to modlení vyčítal . . .

A život svůj vedl stále stejný. Promrhal-li dřívě celý svůj velký výdělek, promrhal nyní tím spíše malý.

Co se mu ubohá žena naříkala: „Muži, pamatuj na své děti, když se mnou a se sebou soucitu nemáš . . . Pomodli se přece, když do té nebezpečné práce jdeš, pomodli se, když jdeš z práce a jistě tě myšlenky nenašleš, abys šel do těch míst, kde tolik peněz promarníš.“

Ale za odpověď jen vždy dostala: „Nech mne, co je ti po mém chování. Tam ať třeba šořím jako v pekle, budu beztoho rád. Já žádného modlení nepotřebuju, rozumíš! Beztoho tě k tomu všemu kárání navádí Čapek, který mne také u dohlážete očernil, aby si sám k povýšení pomohl . . .“

Byl se stal Čapek brzy po propuštění Mirtla dohlážitelem v továrně a dostal mnohem větší plat než měl dřívě. Byl oblíben u všech pro svou tichou povahu a neunavnou pracovitost. A Bůh ho také neopustil pro zbožné jeho modlitby, které každodenně s rodinou svou k Jeho cti a slávě, jakož i k uctění Rodičky Boží před jejím obrazem vykonával. Proto mu ve všem požehnal Dárce všehomíra.

Nejvíce bylo líto Čapkovi, že Mirtl nedovoil ženě a dětem svým, aby se mohly venku modlit; ba ani doma v jeho přítomnosti. Když se za čas ptal Mirtlové, dala se do pláče a pravila: Já bych raději vše opustila, všechnu bídu naši lehce bych snášela, jen kdyby nám muž aspoň tu jedinou útěchu v modlitbě nechal. Ale ani to nám nechce dovoliti . . .“

Čapek nevěděl pro ni pomoci. Ale aspoň tím jí ulehčil, že jí časem podporu poskytl, když Mirtl něčehož ze svého výdělků nepřinesl. A tu říkával: „Vezměte, švakrová, ode mne tuto malou částku . . . dám vám, co mohu, když váš muž tak necitným jest . . . Buďte ubezpečena, že třeba váš muž říkal, že jsem na něj nasadil v továrně, že jsem ani slova krivého proti němu neřekl. Naopak prosil jsem zaň, aby nebyl propuštěn . . .“

Drobnosti.

Pro lidskou marnivost. Londýnský list „Truth“, jenž prý má spojení s dvorními kruhy, dostal zprávu, vedle níž cesty císaře Viléma II. stály úhrnem 40 000 liber šterl. = 500.000 zl. Služebnictvu těch kterých evropských panovníků rozdány prý byly sumy báječné (?). Kromě toho vezl s sebou císař z Berlína mnoho druhu lesklých hraček: 150 kusů řádů, 80 diamantových prstenů, 50 jehlic do náprsníků; 30 diamantových šňůrek kolem krku; šest čestných šavlí, tři veliké fotografie; 30 zl. hodinek; 100 tabatěrek a 20 diamanty vykládaných řádů červeného a černého orla.

* * *

Lákají císaře Viléma II. do tenat zednářských. Na cestě po Itálii dělali italští zednáři mladistvému panovníku veliké ovace. Mělo se demonstrovati proti Vatikánu. Sotva že se z cest vrátil domů, již jej zednáři zahrnují žádostmi, aby nad jejich ložemi převzal protektorát. Listy konservativní — protestantské — dosud tvrdí, že císař členem zednářů ještě není. Čítají prý v říši německé 50.000 členů. Aby si císaře naklonili, vychloubají se, že prý všudež *germanis ac i* podporují. Tak píše Schles. Ztg.: Lóže zednářské domohly se místa i tam, kde živel německý od dávna jest v boji s jinými národnostmi, jako ve Šlesvicku, Elsas-Lotarinsku a v Polsku.

* * *

Zázračné vyslyšení na přímluvu Panny Marie. Paní F. F., choť sládkova, připutovala asi před 2 lety na sv. Horu. Po vykonané sv. zpovědi a přijetí nejsv. Svátosti oltářní prosila nejsv. Pannu před milostným jejím obrazem na stříbrném oltáři o mocnou její přímluvu u Boha všemohoucího, by své neplodnosti pozbavena a dítětem pozhnána byla. Bylať již 10 let trvala v spokojeném manželství, ale bezdětna, což ji nemálo trápilo. A hle! v roce prosba její vyslyšena. Dítě, nevíme však ještě kterého pohlaví, skutečně blaží nyní šťastné rodiče v J., městě to severních Čech.

* * *

Černá mše svatá, naším sv. Otcem Lvem XIII. na neděli dne 30. září pro celý svět přikázaná, přivábila nejen v Praze, ale i na venkově, jak se nám píše, hojně účastníkův ku sv. svátostem, tak že mnohý farář byl ve zpovědnici obležen a mnohý touto pobožností ve prospěch svých zesnulých miláčkův pohnut, po dlouhých letech přiklekl k sv. zpovědi. Budiž jméno Páně z toho pochváleno! V nařízeních sv. Otce patrně se zračí působnost Ducha sv.

Obsah čísla 24. „Obrany víry“:

Kardinál Newman a hnutí katolické v Oxfordu. (Dle různých pramenů napsal M. W. Pokračování.) — Za svobodu svědomí. (Obrázek z dob velké revoluce francouzské, jakých i jinde dosti. Napsal M. W.) — Hříšníkův anděl strážce. (Ze vzpomínek starého vesnického faráře sděluje W.) — Cár a kněz. (W.) — Milosrdný bratr a Irvingián. — Ve stínu hor. (Napsal Vlastimil Hálek.) —

Drobnosti.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 81—84.

Předplatné budiž zasláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

2. prosinec 1848—1888.

Hle, z českých srdcí k nebi prosba plyne
od slední chaty až po Řípu tím:
„Zachovej nám, Hospodine,
císaře a naši zem!“ — — —

A matka Vlast dnes s ověncenou skrání
se k čelu Tvému, jasný pane, sklání, —
polibkem vroucím zapuzuje stíny
a jemnou rukou hladí bolu vrásky
a hold Ti nesouc české domoviny,
Ti zdobí čelo vínkem vroucí lásky.

„Ó, vzpomeň, králi, věrného Ti lidu,
jenž pro Tě žití své by dal tak rád,
jenž pro Tebe krvácel nastokrát —
a pro Tě neznal strast, ni bol, ni bídu.

Když hydra vzpoury v rozpoutané zlobě
podvrátit cílila trůn staletý,
když svatý odkaz otců — daný Tobě —
Rakousko — zničit vrah chtěl kletý:
to český lid byl, jenž jak chmůry hradné
v boj se pustil nerovný a litý. —
Střez víru jeho, Methodův dar svatý, —
chraň korunu svatého Václava, —
chraň jazyk český, — poklad lidu zlatý!
Až svorný národ, jenž Tě má tak rád,
Tě „druhým otcem vlasti“ bude zvat: —
toť nejkrasší Tvá bude oslava! — — —
Buď šťasten, králi náš! Bůh všemohoucí
Tě provázejž pozemským životem,
bys záhy spatřil cíl své touhy vroucí:
Rakousko slavné, — šťastnou českou zem!“

Tak z českých srdcí k nebi prosba plyne
od slední chaty až po Řipu tém! — —
Zachovej nám, Hospodine,
císaře a naši zem!

M. W.

Něco o smíšených manželstvech.

Mnoho čtenářů „Obrany“ jest jistě v krajinách, kde nemají žádného styku s evangelíky, neznají také bojů, útisků, ušklebků, kterých zakoušejí katolíci zvláště tam, kde většinou převládají evangelíci, aneb kde tito bohatší jsou. Ač tedy přemnozí neznají těch poměrů, chci následujícími řádky ukázati, jak evangelíci houževnatě drží se víry své, že blud svůj za pravdu mají, jej usilovně rozšiřovati se snaží.

Dle nadpisu hodlám podati něco o smíšených manželstvech, kde jedna strana jest katolická a druhá evangelická; nikoliv ale rozpravu náboženskou, toliko několika slovy chci upozorniti zvláště čtenáře v osadách, kde dosud jest málo evangeliků, a kde teprve takořka započínají smíšené sňatky: že strana evangelická nikdy upřímně nesmyšlí se stranou katolickou, zejména v otázce smíšeného manželství.

Dosti jasně naznačeny jsou zásady v „Katechismu o učeníh rozdílu církve evangelické a římsko-katolické s důkazy písma svatého. Vydán od jednoty wuppertalské r. 1862 v Barmenu.“

V částce VIII o smíšených manželstvích jest otázka 96. Při které přičině mají okázati křesťané evangeličtí zvláštní závaznost, že si velice váží požehnání reformace? Odp: Při otázce o smíšených manželstvích. — Hle, evangelíci kladou důraz na zvláštní závaznost, vážiti si požehnání reformace! Nemusíme-li se zde ptáti: jak váží sobě přemnohý katolík požehnání učení Kristova, kteréž jemu předkládá církev katolická? Zdali přemnohý katolík, zvláště tak zvaných vzdělanců, ptá se při vstupování do stavu manželského po víře a náboženství, kteréž přece hlavní páskou něžnosti a lásky manželské býti má?

Ot. 97. Co máme o nich souditi? Odp. V pravidle jsou uvažitelné, často nebezpečné, pročez obě církve mají příčiny nutně jich se varovati.

Ot. 98. Má-li křesťan evangelický vstupující ve smíšené manželství slíbiti, že dítky jeho se stanou katolickými? Odp. Nikoliv; neboť tímto zapírá

svou církev evangelickou, nejdraší dědictví, jehož od předků byl obdržel. Tak tedy zapírá evangelík církev svou, slibuje-li, že budou dítky vychovány po katolicku. Nuže obraťme to; co tedy činí katolík, když vstupuje v smíšené manželství a dovolí, aby všechny dítky jeho staly se evangelické? Není-liž opovržení hoden katolík takový, který se dá přemluvití, vlastně obalamutití a před sňatkem slibuje, že budou všechny dítky evangelické? Zdaliž ten úplně dle slov toho evang. katechismu nezapírá víru svou, zdaliž zřejmě neopovrhne církví pravou, zdaliž ten nešlape nohama svaté své náboženství? Nemyslete sobě, milí čtenářové, že takových katolíků není; ve smíšených osadách naleznete jich, kteří pro několik zlatých, často jen pro kozu neb pytel brachu tak jednají. — Jaký důraz klade evangelík na dědictví po předcích zděděné? Ptejte se mnohého katolíka, jak váží si toho Dědictví, té víry, kterou vyznávala sv. Ludmila, sv. Václav, svatý Vojtěch? Jak mnohý neví ani, kdy reformace byla a co vlastně byla! Ó věru bolestno jest, jak katolíci málo o tom vědí a přesvědčení jsou, že jsou katolíky!

Ot. 99. Jak se má chovati křesťan evang., pakliby přece takto byl slíbil? Odp. Jakmile by poznal hříšnosti toho slibu, jest povinen zvrátiti téhož a neodjímati dítkám svým požehnání církve evangelické.

Co tomu říkáte? Tuto zřejmě vybízí se evangelík k věrolomnosti, aby smlouvu, kterou se stranou katolickou před dvěma svědky byl učinil, zrušil. Není to proti všemu mravnímu citu? Jest to snad ta čistota evangelického učení? — Však mají slova ta ještě jiný háček! Jakmile byl poznal hříšnosti toho slibu, jest povinen zvrátiti téhož. Víte kdy to činí? Před svatbou slibuje takový evangelík straně katolické hory doly; před katol. duchovním mluví, že by ho člověk radostí objal, jak pěkně mluvití umí, ale jak jsou svoji, otočí a dítky buď hned nosí ke křtu na faru evangelickou, aneb, když později pozná hříšnost slibu svého, rozuměj, když na něho od pastora a evang. přítel mocně doleháno, dítky po katolicku dříve křtěné, jednoduše na stranu svoji evang. přepsati dá. Mnohá katolická manželka ze smíšeného sňatku mohla by předložiti svoje slzy, ba třeba snad i jiného cos, na důkaz, aby nebylo dítkám odjato požehnání církve evangelické.

Ot. 100. Proč nemá připustiti křesťan evangelický, aby jeho dítky byly vychovány v církvi katolické?

Odp. Církev evangelická nezatrácuje svých bratrů katolických. Než ale otcí a matce nemá nic více na srdci ležeti, jako pravé dítě svých spasení. Její bludy a nadužívání, aby přišly k pravému poznání spasení, jako v církvi evangelické: tedy nemají rodičové dítě svých dávatí v nebezpečství, aby musely zbaveny býti pravé útěchy a opravdového posilnění v životě a smrti; křesťan evangelický má mnohem více se o to starati, aby cesta k spasení, beztoho tak úzká a tak příkrá, se více ještě nezatemňovala dítkám lidskými ustanoveními, aby se jim mnohem více požehnání věčného slova Božího čistého nezrušeně v církvi evangelické přinášivalo.

Jaká laskavost v odpovědi, že církev evang. nezatrácuje bratrů katolických. Zdá se, jakoby se něco jiného říci chtělo. Ta věta jest jaksi medem, kterýž má osladiti a příjemným učiniti další poučení. Otcí a matce nemá na srdci nic tak ležeti, jako spasení dítěte. Ale to spasení jest dítěti obtíženo v církvi katol. pro její všechny bludy (rozuměj: celé její učení) a nadužívání (čeho?) — Ó my ubozí katolíci, my nepřijdeme k poznání pravému spasení našeho! Ó ty svatá Ludmilo, cos učinila, že jsi národu Českému dala příklad vychování v bludu a nadužívání; ty sv. Václave, jenž jsi zakládal školy, kdež učení katolické se hlásalo, vy jste nepřišli k poznání pravému spasení! Svatí učitelové a otcové církevní, Jeronýme, Ambroži, Řehoři, a ostatní, vy jste cestu k spasení úzkou a příkrou zatemňovali lidskými ustanoveními, tak že neměli věřící žádné pravé útěchy a opravdového posilnění v životě i v smrti! Proč jsi napsal sv. Augustín, že matka tvá Monika na smrtelném loži prosila, abyste jí byli pamětliví při oltáři; vždyť dle slov katechismu wupper-

thalského neměla žádné pravé útěchy a opravdového posílnění v životě a v smrti, protože vás vychovala a radosti se dočkala, že víru Kristovu jste vyznali.

Nevytýkej nikdo, že zde uvádím svaté muže, kteří dávno před reformací byli na světě, kteří tedy snad k té věci nepatří. Ó patří; jen přečti ještě, co v řečeném katechismu tištěno v „Závěrku.“

Ot. 101. Čím sráží církev římská vzdor vším učením bludným přece evangelickou?

Odp. Ona dokazuje stále znovu : že učení evangelické jest nové a proto již falešné, ona ale že má staré a tudíž pravé učení.

Ot. 105. Co máme o tom souditi? Odp. Jest to zcela naopak. Neboť právě evangelíci zjevně staré učení písma sv., od katolíků novým ustanovením potlačované, opět na světlo vynesli jasné.

Ot. 103. Co máte pak odpověditi, táží-li se vás katolíci: Kde byla církev vaše před Lutherem a Kalvínem? Odp. Církev naše byla zde za času svatých apoštolů, byla zde po všechny časy, v kterých praví křesťané u víře žili, bojovali a zemřeli; neboť bývalo takových křesťanů evangelických po všechny časy, ať by si i v skrytosti tiché chodili, aneb jako věřící starého zákona byli pronásledováni, co kacíři nenávidění a zavraždění. Tuto tedy máte pádný důkaz o pravosti církve evangelické a faiši církve římské. Nechci z toho vyzovovati důvody, neboť prodloužilo by se pojednání; patrně ale z toho, jak evangelíci umějí dělati historii. Ačkoliv katechismus má na počátku tištěno „s důkazy písma sv.“ přece od otázky 96—103. ani jeden citat z písma neuvádí, až k ot. 103. a sice sv. Pavla k židům 11, 36—40. Jak se místo toho hodí do odpovědi na otázku 103., posuď sám, laskavý čtenáři. Místo zní: „Jiní zase zkusili posmívání a bití, nad to i vězení, a žaláře: kamenování jsou, sekání jsou, pokoušení jsou, mečem usmrcování jsou; chodili v kožích ovčích a kozelcích, trpíce chudobou, jsouce sužováni a trápeni, jichžto nebyl svět hoden, bloudíce v pustinách, v horách, a jeskyních, v doupatech země. A ti všichni svědectvím víry schválení jsouce, nedošli zaslíbení, protože Bůh něco lepšího pro nás obmyslel, aby nepřišli bez nás k dokonalosti.“

Tak vypadá část spisku evangelického, podobně, ale často v „ostřejší tónině,“ píše se jinde. Bylo by žádoucí, aby katol. spisovatelé bedlivě pročetli časopisy a knihy evangelické, ale zvláště ty, které do obchodu knihkupeckého nikdy nepříjdou, ač bývá těžko jich se dopídití. Neznalý literatury evangelické neví ani jaká organizace jest mezi evangelíky, neví, jak hanobí, snižují potupují církev katolickou. Jestliže se pak ozve katolík a hájí své církve a náboženství, hned vykřičen jest za nesnášenlivého, a jako po telefonu jde heslo: do boje proti tomu neb onomu listu katol., proti tomu neb onomu spisovateli katol.

Otcové a matky katolické, kteří toto čtete, vězte, že to jest jenom nepatrná část z toho moře potup a útoků na církev vaši katolickou. Svým synům a dcerám vštěpujte lásku k dědictví víry svatováclavské a varujte je před známostmi s evangelíky. Nedejte se nikdy klamati slovy, jakáž obyčejně přítelíčkové evangeličtí a vlažní katolíci mluví: jen když se budou míti rádi, na víře nesejde; víra jako víra; všichni k jednomu Bohu voláme a p. Proto oživení víry a to té víry katolické, svatováclavské jest zapotřebí; tu rozmnožte, utužte nejdříve v srdcích svých, pak v dítkách svých, jistě pak najdete opravdového posílnění v životě i v smrti.

Blažej Krunert.

pravou církev, sotva byla tím oslabena. Nájedzy se strany „evangeliků“, kteří učení Newmanovo nazvali „papežským“, na druhé straně pak nátlak vlastních jeho žáků, jimž předcházeli mistr jejich způsobem povážlivým: tyto všechny okolnosti vysvětlují to, že teprve osm let vážného a svědomitého bádání otráslu a zničilo jeho viru v anglikánskou církev a teprve dalších pět let zjednálo mu jistotu, že římská církev jest pravou, Kristem založenou, apoštolskou církví. Spory, do jakých Newman se zapletl, byly určeny k tomu, aby jej přivedly ku pravému poznání.

„Christian Observer,“ orgán to „evangeliků,“ napadl v březnu r. 1834 prudce třetí traktát a snažil se ukázati, že se názory nové školy o moci klíčů v ničem neliší od katolického učení. Newman ve své odpovědi nijak nepopíral, že učení jeho a jeho přátel uchýlilo se od názorů a zvyků doby nynější, ano že jeho soustava srovnává se v mnohých bodech s římskou, jednoduše proto, poněvadž obě, anglická i římská, spočívají na apoštolském učení. Již v prvním článku jeho „Via media“ z měsíce července r. 1834 jest vytkeno, že 39 artikulů nemohlo by býti jedinou normou víry. „Kdyby byla církev založena bývala teprve za doby reformace, pak musela by býti oněm 39 článkům přiložena tak veliká cena, že by se zakazovalo, učiti všemu, co v nich buď není obsaženo, aneb z nich nemůže býti dokázáno. Nemohu souhlasiti a jsem přesvědčen, že reformatoři si toho nepřejí, oloupiti vás o věno církve a o učení, jež apoštolové byli v písmě sv. uložili a církvi vstúpili. Považuji církev za vyslance Kristova, za držitelku vzácných a hojných pokladů, starých i nových, jež od staletí v ní nashromažděny jsou.“ Zásady a pravidla při prohlášení těchto 39 článků jsou tytéž, jako ouy v devadesátém traktátu. Artikule neobsahují v sobě úplnou věrouku a jsou většinou rázu polemického, namířeny proti výstrelkům a bezuzdnostem, aniž by proto popíraly pravé učení, které poblouzením těmto slouží za základ. Nájedzy proti Římu, ujištění, že tato „střední cesta“ nalézá se v plném souhlase s anglickými bohoslovci 17. století, bouří poněkud zažehnal, přátelé jako Keble, Froude, Pusey byli tak bezstarostnými a přesvědčenými o čistotě úmyslů Newmanových, že v druhé reformaci, kterou Newman učí moderní soustavě považoval za nutnou, neviděli žádného nebezpečí pro svoji církev. Boj proti latitudinarismu a všem svobodnějším směrům upoutal na nějaký čas též pozornost Newmanianů, jak tito tenkrát byli nazýváni. Nezdár ve sporu s Hampdenem a jiná opatření upevnila zatím víc a více přesvědčení, že návrat k učení 17. či lépe 7. století nutně bude museti býti požadován. Spor s Hampdenem byl sám o sobě bezvýznamný, také nebyl žádnou porážkou, ačkoliv se přísně církevní straně nepodařilo, prosaditi zatracení bludných vad Hampdenových, obsažených v jeho „Bampton Lectures.“ Trpění takového učení, jako bylo následovní: „že náboženství a názory bohoslovné jest dvě různých věcí, že tajemství nejsvětější Trojice jest pouze jen theologickou důměnkou, že duch anglické církve není dogmatickým, ačkoliv se zdálo, jako by knihy symbolické přednášely o dogmatech,“ mohlo Oxfordské reformě býti jen na prospěch a muselo všechny přísné církevní živly k ní připoutati. Surový nájedz Tomáše Arnolda v „Edinburgh Review“, entusiastu to, z bohosloví žádných vědomostí nemajícího, jehož zásluhy jako odborníka ve školství rád uznávám, vzbudilo spíše politování a soucit než hněv traktariánů. Newman sám probodil při jedné příležitosti, když jej chtěl kdosi činiti zodpovědným za úsudek Arnoldův v starém zákoně: „A jest Arnold křesťanem?“ — Podobně jako on posuzovala i většina přívrženců státní církve Arnolda jako muže, jenž něco tvrdí, aniž by znal dosah toho. Onť se zanášel dokonce myšlénkou, učiniti základy nové církve tak širokými a mělkými, aby mohla pojmuti v sebe všechny sekty anglické. Dle znázornění Schöllova mohlo by se ovšem zdáti, že Arnoldův hanopis zničil Oxfordské spilloence, ačkoliv on sám připouští, že tím nijakž nepozbyli zmužilosti a odvahy.

Pusey byl právě v té době vystoupil s vrozenou mu horlivostí a odvahou ve prospěch hnutí. Jeho traktáty o postění a sv. křtu jako duchovním

obrození, ještě více pak jeho oznámení překladu církevních otců do angličiny vyvolaly mezi protestantisujícími přívrženci církve rozhorlení a úžas. Plán, čelící k fedrování studia církevních otců pomocí překladu jich spisů, vyšel od Puseye, který také měl vrchní řízení celého podniku. Newman byl pouhým spolupracovníkem, jenž převzal na se překlad spisů sv. Athanasia. Nějakých vedlejších úmyslů při tomto podniku nebylo, právě tak jako při uveřejnění pozůstalých spisů Hurrella Froudea, nač právě Keble tolik nalehal. V době rozhořčeného boje byly by obžaloby a insinuače toho druhu poněkud oprávněnými bývaly, teď však, kdy celý stav věcí jest na bíledni, kdy celá Anglie přijala výklad Newmanův za čistou a nezfalšovanou pravdu, jest neodpuštělné, pakli Schöll tyto události úplně ignoruje a přívržence hnutí vydává za zrádce svojí církve.

Newman byl si dobře vědom, že by jím hájené, dle jeho náhledů přirozené apoštolské učení muselo býti zastáváno jak proti protestantisujícímu směru nové doby, tak i proti nárokům katolicismu. Proto si umínil, že myšlenky, ve „střední cestě“ prohozené, šířeji rozvede a prohloubí, aneb, abychom se tak vyjádřili, že napíše dogmatiku, která by obsahovala úplné učení anglické církve. Plán ten nebyl nikdy proveden, pouze část jeho objevila se, jako „přednášky o prorockém úřadě církve“ (Lectures of the prophetic office of the Church). Tyto tvoří první svazek jeho „via media,“ vyšlé r. 1877 v třetím vydání, kterýmž předchází dlouhý úvod, v němž kardinál Newman popírá své dřívější dílo. Spisovatel věnoval tři leta neunavového studia tomuto spisu, od r. 1834—1836. Týž byl původně sestaven ve formě dopisů, později však byl přepracován a teprve r. 1837 uveřejněn. Jest to opravdu nejlepší polemický spis, který byl se strany anglické proti církvi katolické uveřejněn a bývá ho dosud v hojně míře používáno od ritualistů a jiných.

Jiný, co do obsahu spřízněný spis: traktát 71. o způsobu polemiky s Římem, objevil se r. 1836, byl však daleko mírnější a smířlivější než spis z prvu jmenovaný. V téže době vrátil se monsignor Wiseman, potomní kardinál, do Anglie a přednáškami svými o učení katolickém vzbudil i v kruzích Oxfordských nemalé vzrušení. Polemika nebyla však jediným důvodem, který zavdal podnět k uveřejnění knihy. Tato měla byti prvním pokusem jakési anglické dogmatiky, která by v jednotný system pojala vytečné vývody a důkazy anglických bohoslovců 17. století, zároveň pak zjedнала pevný podklad k učení, jím dosud přednášenému. Jakkoliv obrovskou byla jeho píle a neúmornou jeho přičinlivost, musel záhy seznati, že úkol tento přesahuje síly jednotlivcovy; a to bylo také jednou z příčin, proč jiné traktáty, které byly míněny, nedošly svého zpracování. Přednášky jsou více méně přímo namířeny proti církvi katolické, obsahují však na druhé straně tolik katolických zásad a důsledků, že jsou opravdu spíše popřením reformace, než papežství. O důvodech, proč rozepsal se o učení církve, praví: „Příležitostně připomenutí církve, jak se přirozeně jeví v plnění pastýřských povinností, bývá často nazváno papežstvím a poněvač římská katolická církev vždy věřila těmto pravdám, protestanti však jich zanedbávali, z té příčiny říká se též o pravdách, které v odstavech víry jsou obsaženy, že mají římskou příchut. Kdo jest o jich důležitosti přesvědčen a přec není žádným papežencem, ten povinen jest ukázati, že není papežencem a pokud se od papeženců liší.“ Newman byl tak velice naplněn důvěrou ve svou dobrou věc, že námitkami a důvody svých předchůdců, které spočívaly ve znetvoření a překroucení katolického učení, pohrdl a dokázal jich nesprávnost, tak že v tomto vzhledě mnohé statě byly stkvělým obhájením katolických dogmat. Tak na příklad první přednášku o tradici, druhou o povinnosti, jež spočívá v soublesnosti svatých otců s přijetím některého učení, páté a šesté pojednání o soukromém úsudku a znouzívání jeho, byl by dobře mohl napsati některý katolík, podobně jako část sedmého pojednání. Poslední přednáška připouští zlořádu a mezery ve státní církvi, avšak nachází podobné nepřístojnosti též v katolické církvi.

Druhá a třetí přednáška namířeny jsou proti katolické církvi a dokazují domnělá mravní i politická zla, která vznikla z přijetí neomylnosti církve. Ostatně obsahuje kniha tato také mnoho příkrých a nespravedlivých úsudků o katolické církvi, mnoho rhetoriky, to jest tvrzení, obviňování beze všeho důkaz, falešných pohnutek a nelogických závěrů.

V e s t í n u h o r .

Napsal Vlastimil Hálek.

(Dokončení.)

„Ale o tom já jsem přesvědčen, že s námi dobře smýšlíte, švakře,“ odvětila Mirtlová, „či si šátkem utírajíc, „a Všemohoucí Bůh vám to stoná-sobně zaplať . . .“

V tom bylo slyšeti lesem nějaký křik, který se čím dále, tím více k domku blížil, až sebou Čapek pohnul.

„Co to znamená? zvolal a vyběhl ven; za ním spěchala Mirtlová.

„Tatínku, tetičko“, volaly děti Čapkovy, celé ustrašené a těžce oddychující, „smolná bouda, co strýček pracuje, stojí v plamenech a o strýčkovi nevíme.“

„Rány Boží,“ vykřikla Mirtlová a zalomíc rukama běžela o překot po stráni k boudě. Za ní pádil Čapek.

Tak pospíchali s horečným chvatem asi pět minut lesem, až se octli na prostofe, která naplněna byla dusivým, hnstým kouřem. Uprostřed pak bylo viděti jen vysoko šlehající plameny, k nimž se všech strau se lidé sbíhali. Byloť v podvečer, a tu již byli doma z práce.

V tom rozlehl se z praskajících plamenů křik volající o pomoc a dostihl blížící se Mirtlovou a Čapka.

„Můj muž je v plamenech,“ vykřikla v srdcelomném nářku Mirtlová a omdlela.

Čapek nechal omdlelou několika lidem, aby ji ošetřili a pádil blíže k hořící boudě, chtě se přesvědčiti, zdali tomu tak.

Však již naň křičeli blíže stojící lidi: „Tvůj švakr zůstal v boudě a není mu pomoci. Však si to sám zavinil . . .“

Posledních slov již Čapek nezaslechl. Chtěl ještě švakru svému pomoci. Ale bylo to nemožno. Celá bouda byla v plamenech, se všech stran valil se černý dým a uvnitř běhal pln zoufalství nešťastný Mirtl; křičel hrozně, chvílemi vyl jako dravé zvíře, hned zase úpěnlivě prosil o pomoc, ruce spínal. pro Boha a všecky svaté prosil — ale pomoci mu nemohli.

Okna byla silnými mřížemi opatřená, aby zloději se nemohli v noci na smůlu dostat; vyraziti nebylo možno jich, neboť nebylo přístupu k hořícímu stavení. Hořel kolem do kola ohromný proud smůly velikým plamenem, neboť tu bylo rozsáhlé skladiště smůly, které se celé vzňalo . . .

A tak musili nechat Mirtla strašnému ohni na pospas . . .

Čapek činil, co mohl, aby ho zachránil, ale nebylo to nic platno. Nebylo pomoci žádné.

Mirtl chvíli ještě běhal zoufale po komoře v boudě, rval si vlasy z hlavy; pak ale poklekl na kolena, hlasitě odprošoval všecky, zvláště svoji manželku, dívky a svého švakra.

Pak se modlil hlasitě a pevně, odevzdán do vůle Boží k Všemohoucímu Bohu, aby se nad ním smiloval, provinění jeho velká milostivě mu promiňul a slávu věčnou mu daroval.

Čím dále, tím více umklal jeho prosebný hlas, až zcela zanikl. Mohutný proud dýmu zabránil dalším slovům jeho.

Okolostojící na to vyzvání Čapkem poklekl na kolena a modlili se za spásu duše nešťastného Mirtla. Zachrániti nedalo se nic a také nebezpečí ničemu nehrozilo: proto mohli tuto oběť modlitby za duši uhořelého přinést.

V tom přivedli též ubohou Mirtlovou. Když ji vzkřísili, chtěli ji domů odvésti, ale ona nedala. Chtěla viděti svého muže v jakékoli podobě. Cítila dobře v srdci, že to trestající ruka Hospodinova, která manžela jejího zasáhla.

Dovedli ji až sem ke klesajícím již plamenům. Sotva se udržela na nohou. Oči měla uplakané do červena. A kolem ní tulily se plačící dívky — sirotky. Několik okamžiků tomu, co jich otec dokonal, a již cítily tíhu siroby . . .

Bylo jim otce tak líto . . . a přece od něho mnoho dobrého nezakusily . . . I tu jedinou radost, ovíti obraz za domkem věncem z lučného kvítí, jim pokazil . . . A přece bolest nevyslovitelná tížila srdéčka jejich . . .

V tom přistoupil k matce vdově dobrý Čapek. Podal jí ruku a vřelými slovy ji těšil:

„Neplačte už, švakrová, Bůh všemohoucí tak řídil kroky manžela vašeho. Děkujte mu spíše za tu milost, že obrátil v poslední chvíli zatvrzelé srdce jeho . . . Milosrdný Bůh buď mu milostivým Soudcem. O výživu se také nestarejte, Bůh mi pomohl, že mám větší plat, ač mi dřívější mzda také dostačovala. Proto se o ten přebytek rozdělíme . . . Budu vašim ochrancem a dítkám vašim upřímným otcem . . . Vždyť jsme beztoho přátelé . . . Než zeptejme se tohohle dělníka, který s mužem vašim pracoval tu v boudě, jak se mohlo to neštěstí státi.“

S těmi slovy obrátil se Čapek k člověku od dýmu začerněnému, jenž vedle na kameně seděl maje hlavu skloněnou a o ruce opřenou.

Na slova Čapkova pozdvihl hlavu a pravil: „Převářeli jsme odpoledne smůlu a k večeru jsme ji chtěli vynésti ven a vylíti do kamenných kadlubů, aby se tu usadila. Nesli jsme spolu s Mirtlem nosidla, na nichž ležel kotel s vařící smůlou. Já šel napřed ze dveří a on za mnou. Mezi dveřmi mu nějak uklouzla noha, kotel se naklonil, smůla se vylila a chytla okamžitě od nějakého uhlíku hořícího, jenž na zemi ležel. A okamžitě byl východ ohromným plamenem zatarasen. Já sice uskočil, ale Mirtl nemohl již, an byl uvnitř. Bleskem chytly kolem zásoby smůly, takže docela přístup zabránily. Však se mi zdá, že to byl nějaký trest Boží na Mirtla. Od rána do večera klel a bohaprázdné řeči vedl, že mně bylo až úzko s ním pod jednou střechou pracovati. Byl bych to také už déle nesnesl; buď musel jíti on, nebo já z práce. Vás, ubohá vdovo, potěš Pán Bůh!“

S tím dokončil osmahlý dělník a šel zvolna k přicházejícímu pánu smolného skladu, aby mu obšírnou zprávu o neštěstí podal.

Zatím z jedné strany už plameny zcela ubasly; byly dřevěné stěny chaty brzy shořely. Jenom opodál hořel ještě v plném proudu smolný sklad.

„Pojďme, švakrová,“ pravil Čapek k Mirtlové, jež tu bledá a jako socha bez pohnutí stála, „podíváme se, mohli-li bychom aspoň kosti vašeho muže najíti a je pohřbíti.“

I šli skrze doutnající trámy dovnitř a hledali všude, ale marně. Kolikolem jen samý oharek. Až konečně v jednom rohu, když odstranili jeden trám, našli toliko kostru Mirtlovou. Seděl schoulen v koutečku. A když se ho dotkli, kostra se rozsypala.

Čapek vyndal z kapsy šátek, uložil do něho všecky zbylé kosti a vzav švakrovou za ruku, vyváděl ji zvolna z toho místa neštěstí.

Zatím již byla se noc sklonila nad krajinou. Čapek s Mirtlovou došli pozdě večer k domku. Byl to jednoduchý pohřeb Mirtlův. Když blížili se k obydlí, zaslechli ze stromoví hlasy. I obrátili ihned kroky své tam a co spatřili. Před obrazem Matky Boží klečely dívky Mirtlové a Čapkovy s rukama sepjatýma a vroucně modlily se za duši nešťastného otce a strýce svého . . . Mimo tlumenou modlitbu, vládl ve hlubokém stínu kmenů hluboký klid. Jen občas slyšeti bylo pravidelný oddech lesa v čiré tmě noční.

Čapek uložil kosti nešťastného Mirtla na zemi pod obraz a sám píklekl k ostatním, aby se pomodlil s nimi za spásu duše jeho. —

A dítky vinuly se tak těsně k sobě, ruka hledala bezděky ruku druhého, rusé kadeře vinuly se k horkému čelu, a z očí hluboka vytryskly bohaté slzy . . .

V tom okamžiku rozlila luna ukrytá za mraky své liliové světlo po stromoví, mléčná dráha rozestřela oblohou své světelné proudy a stříbrné paprsky měsíční ozářily jasně obličej Bohorodičky . . . Tak se zdálo, jakoby úsměvný obličej její na jednoduchém obrázku v lese se zálibou pohlédl na zbožné ctítely . . . Vina byla tu smířena. A na modrém hávu nebeském zazářilo tisíce jiskřiček, samých to hvězd, jež jako krůpěje nebeské rosy, jako báječné mušky uvízlé v pavučině této kmitaly se — samé to hvězdové drahokamy, zdobící skráně Matky Boží.

A jednoduchý obrázek Mariánský pod tím něžným baldachýnem oblakovým, s jehož záhybů drobné démanty hvězd sršely jako světlušky do čiré tmy, jehož okrajem byly v dálí černavé hory, vynikal daleko větší krásou než nádherný obraz živými barvami provedený v drahocenném rámci v některém salonu velmožů . . .

Hlavní však ozdobou byly tu ty vřelé modlitby ze zbožného srdce vycházející . . . to byly výrony lásky čisté, nejvzácnějším třípytem ozářené a nejrůznovějším dechem zbožnosti a úcty k Matce Boží prodchnuté — té lásky k Rodičce nejsvětější, kterou chovala tato rodina v chudobném domku k ní, jejíž kouzlo vane mocí mladých let i v tom odlehlém zákoutí několika stromů, uprostřed kterých jednoduchý obrázek . . . A tímto okamžikem byla vina před obrazem Mariánským smířena . . .

A šeststící koruny stromů nad hlavami modlících se před obrázkem vydychovaly dále opojnou vůni svou . . . a Královna nebes blahosklonně vyslyšela modlitby shromážděných tuto svých ctitelů . . .

S p a s i t e l p ř i š e l .

Historika, již chci tuto našim milým čtenářům vypravovati, přihodila se skutečně.

V krásné Itálii žil v tomto století jakýsi Israelita, který byl právě tak učeným, jako zbožným a poctivým, — pravá to bílá vrána mezi židy. Byl ještě mladým, když náboženská obec židovská jednoho známého města v bývalém království Sardinském jmenovala jej rabínem. V tomto svém vynikajícím postavení získal si netoliko úctu, důvěru a náklonnost svých spolubratří, nýbrž i sympatie mnohých katolíků.

Vychován v předsudcích, vlastních národu vyvolanému, choval též on pevné přesvědčení, že Messiáš dosud nepřišel. Náruživě miloval starou bibli svých otců. Denně v ní čítal a kdykoliv ji rozevřel, modlil se vroucně k Bohu o milost, aby jí správně a náležitě byl s to porozuměti.

Takto den ode dne žije, dostoupil 60. rok svého věku, když jednoho dne dle zvyku svého vzal zamilovanou svou knihu, otevřel ji a zrak jeho utkvěl na proslulé 53. kapitole proroka Isaiáše, nikoliv pouhou náhodou, jak se obyčejně říkává, nýbrž zajisté řízením Božím. Jest to ona kapitola, v níž líčí se úchvatným způsobem trpký los našeho Vykupitele. A pravi se tu mezi jinými: „I vzejde jako proutek před ním a jako kořen ze země žíznivé: nemá podoby ani krásy: a viděli jsme ho a nebylo vzezření a nežádali jsme ho — pohrdaného a nejposlednějšího z mužů, muže bolesti a znajícího nemoc: a jako skrytý byl obličej jeho a potupený, pročez jsme ho sobě ani nevážili. — V pravdě neduhy naše on nesl, bolesti naše snášel: a my počtli jsme ho jako malomocného a ubitého od Boha a sníženého. — On pak raněn jest pro nepravosti naše, potřín jest pro hříchy naše: kázeň pokoje našeho leží na něm a zsinalostí jeho uzdraveni jsme. — Všickni jako ovce zbloudili jsme, jedenkaždý na cestu svou se uchýlil: a Hospodin složil naň

nepravosti všech nás. — Obětován jest, proto že sám chtěl a neotevřel úst svých: jako ovce k zabítí veden bude a jako beránek před tím, kterýž ho stříže, oněmí a neotevře úst svých.“ (Isaiáš 53, 2—7.)

„Proto chci mu dáti velmi mnohé za podíl, on rozdělovati bude kořist mocných; neboť on dal život svůj na smrt a připočtěn jest k zlosynům; on trpěl za hříchy mnohých a modlil se za hříšníky.“ (Isaiáš 53, 12.)

Snad více než stokrát v životě svém byl již počestný rabbi četl tato místa, aniž by kdy jim byl správně porozuměl; avšak dnes nadešla hodina, v níž zvolal Pán ke spící jeho duši: „Fiat lux — buďž světlo!“

A starý mistr četl slova tato dvakrát, — četl opět a zas od počátku. Náhle se zarazil, udeřil se rukou v čelo a zvolal: „Co to jest? Není-li pak ten, o němž tuto řeč, Messiášem? A zdali pak naposledy není Ježíš křesťanů tím otcům našim přislíbeným Vykupitelem?“

Tu započal s dvojnásobnou horlivostí a s vroucnější ještě modlitbou čítati ve své bibli, zvláště knihy prorocké prostudoval stránku za stránkou. A tu seznal, že až dosud čítal jen povrchně a v duši jeho bylo vždy jasněji. Za několik týdnů nebylo více ani stínu pochybnosti v mysli jeho, on se přesvědčil, že Messiáš byl již na svět přišel a Messiášem tím nebyl nikdo jiný, než Ježíš Kristus, jehož ctí křesťané jako svého Spasitele.

Nejbližší soboty, která následovala po tomto poznání, vystoupil starý rabbi v obyčejnou hodinu, bohoslužbě určenou, na povýšené místo, odkud tak často promlouval k svým souvěrcům, v synagogě shromážděným, a je poučoval. Ale tentokráte zdál se býti krok jeho pevnějším, jistějším a celé jeho vzeření jevílo jakýsi slavnostní ráz.

„Drazí spolubratři,“ začal, „již po čtyřicet let, co mám štěstí býti vaším učitelem a rádcem, osvěčovali jste mi stále svou úctu a lásku a já jsem se vždy vynasnažil, abych vás poučil o všem, co za pravdu neklamnou jsem považoval. Dnes však nutí mne svědomí mé i má láska k vám, veřejně před vámi všemi vyznati, že jsem se mýlil, neboť ten, o němž jsem vám vyprávěl, že jej máme očekávati, — Messiáš — tenž již přišel! A Messiášem tím jest Ježíš Kristus! Milé děti, — ten, jenž tak dlouhou řadu let byl rabbim, stane se teď katolíkem! O, kéž bych byl tak šťastným a viděl vás mne následovati!“

Sotva že byl tato jednoduchá, prostá slova pronesl, povstal v synagoze strašný lomoz a řev. Nadávky střídaly se s hrozbami, — modlitebna proměnila se rázem v nejspustlejší krčmu.

Všechny židovské obce uvědoměny jsou okamžitě o tomto „skandálním“ výstupu. Stváno a spíláno bylo rabbimu se všech stran a usilováno o podráždění veřejného mínění; — a hle, uplynul jen krátký čas a na rozkaz pověstného ministra Cavoura dostavilo se do obydlí starého židovského učence několik lékařů, aby prozkoumali duševní jeho stav, zdali ten mistr, který chce se státi katolíkem, snad nezšilel! Výsledkem vyšetřování lékařského byl — dekret vypovídací.

Ze své vlasti vyhnáný, o všechny prostředky oloupený rabbi dal se pokřtiti a usídlil se v Paříži. Zde bylo mu vytrpěti mnoho bídy a útrap. Manželka jeho následovala jej sice do vyhnanství, aniž by však byla změnila své náboženské přesvědčení, rovněž i čtyry jeho děti. Ony bědovaly nad jeho změnou vyznání, avšak vzdor tomu milovaly jej a obdivovaly jeho zmužilost a odvažu.

Toliko Bůh jediný ví, co vše tato rodina musila zakusiti. Bez účinné lásky a obětavého přispění jistého kněze, který dnes jest vynikajícím biskupem, byly by často chyběly na ohništi brambory a na stole chléb. A kdykoliv časem viděl se ubohý vypovězenec nucena, s pláčem naříkati nad svou bídou, tu pozvedl pojednou sněhobílou svoji hlavu a zvolal nadšeně: „Nečiním dobře, naříkám-li, neboť, byť bych byl i chudým v očích tohoto světa, — stal jsem se přec bohatým v Ježíši Kristu.“

Milý Bůh, jenž zná zbožná přání srdcí, pro něž tato byla před ním na hlas zjevena, poskytl duši tohoto znamenitého muže neobyčejnou radost.

Jeho dívky neváhaly dlouho, následovati příkladu otcova, i vstoupily s plným přesvědčením v lůno svatě katolické církve. Dvě dcery staly se jeptiškami, jeden ze synů pak knězem.

Toliko manželka jeho se domnívala, jakkoliv velice milovala chotě i dívky, že nesmí opustiti víru, po otčích zděděnou, — i zůstala židovkou. Bůh chtěl víru někdejšího rabína zkoušeti až do konce života jeho.

Starý konvertit dnes již mrtev, Bůh jej již před desíti lety odvolal z tohoto světa v onen lepší. Poslední slovo, jež promluvil ku své manželce, bylo: „Ty přijdeš ke mně do nebe!“

Před nedávnem zesnula choť někdejšího učeného rabbiho, — potomního horlivého katolíka a snad dostala se ku svému manželu. Neboť když, stížena těžkou nemocí, cítila blížící se konec života, obrátila se ku své ošetřovatelce a pravila jí: „Běžte rychle a přiveďte mi kněze, chci býti křtem spojena se svým mužem v nebi!“

Kéz všichni, již tyto řádky čtli, pocítili podobně hluboký dojem, jaký učinilo líčení utrpení Spasitelova prorokem Isaiášem na starého židovského mistra, kéž by zůstali pevnými, neoblomnými u víře, které nás učí sám Ukřižovaný prostřednictvím své svatě katolické církve. Kéz by všickni byli ochotni z lásky k Vykupiteli snášeti všemožná utrpení, strasti i bídu a vytrvali v kajícím a bohumilém životě až do konce svých dnů, jako učený onen židovský mistr, jehož pohnutlivý život jsem tuto byl vylíčil. —š. —k.

Od Křemešnické pouti do Pacovské.

Dle pravdivé události načrtl Ant. Plaček.

I.

Nastal červen. Příroda oděla se v pestrý háv a milý vlažný větérek províval nivami.

Mušky počaly rejdit v ovzduší teplém, zahříváném paprsky vycházejícího slunce a pilné včelky vyletující z úlů svých, ubíraly se za prací, královnou jim uloženu. Vše bylo na nohou.

Nerozumný tvor, pudem jsa poháněn, pracoval bez pobídky, hledaje sobě buď přístřeší neb výživu, vydávaje z nitra svého veselé zvuky spokojenosti.

Skřivánek, tento malý ptáček, kroužil vesele v povětrí, prozpěval rauní modlitbu a jasné zvuky něžného, pronikavého hlásku jeho takřka klokotaly z hrdélka jeho.

Vše v přírodě, ať již živého neb neživého, chválilo a velebilo prozřetelnost Božskou a svatá nálada míru rozestřela nádech ranními červánky růžný nad celou krajinou.

Který že tvor by v tomto pozemském ráji nepovznesl vděčný vzhled k nebesům, která že ústa by nechválila a nevelebila vznešeného tvůrce Všemohíra?

Hle, tamto dvě žnečky! Žnou „v třešničkách.“

Spanilý hlásek slavičí, linoucí se z hrdla zlatovlásky, prozpěvoval staročeskou píseň ranní: „Minula noční hodina,“ kdežto druhá, pleti temnější a vlasů havraních, majíc zbožně ruce sepjaté, sledovala s citem vroucnost srdce projevujícím lahodný zpěv. Spanilá pěvkyně započala právě pátou sloku:

„A poněvadž v potu tváří
svůj chléb jísti musíme,
Bože, dobrý hospodáři,
požehnej práci naší,
ať se nám všem dobře daří.“

Nyní umkla, ustála v práci a počala srp brousiti.

Starší žnečka, slíčná to žínka vlasů nad eben černějších a nad hebávi jemnějších se líbě usmála a zašveholila:

„Ani nevíš, co bych za to dala, Anežko, kdybych tak líbezně uměla zpívat. Jest to rozkoš, tebe poslouchati a já se vždy těším, mohu-li jíti na travu „do třešniček.“ Tebe musí dobrotivý Pán Bůh vyslyšeti, tak jako skřivánka, jenž svou ranní písničku prozpěvuje.“

„Však nemám jiného na tom Božím světě krom toho zpěvu. Tatička jsem nepoznala a moje předrahá matička dríme tam v koutečku u sv. panny Barbory věčný sen vedle tatička,“ zašveholila Anežka a vzdychnouc sobě smutně, pokračovala: „Jako sirotek byla jsem přijata za husopasku, nyní za děvečku, a buďtež Pánu Bohu díky vzdány za tu milost, že mne nehodné dívce zdraví uděluje, abych mohla pracovati. Tak jak Pán Bůh ráčí, nechť duše moje kráčí“ a utřevši sobě slzu pokradmo z oka tekoucí, pokračovala ve zpěvu:

„Na tvou lásku spoleháme,
Tobě se poroučíme;
se vším, což od Tebe máme,
dejž, ať ve zdraví času
večerního dočekáme.“

V tom zaštěkal pes. „Od kameného kříže“ kráčel mladík, maje v ruce hůl. Zevnějšek jeho přímo odpuzoval. Na hlavě hranaté, téměř čtyřhranné, trůnilo nízké čelo, pod nímž se husté obočí rozkládalo. Nos plošký a ústa široká činila jej velmi nepříjemným, tak že každý, koho o samotě v poli, neb v lese potkal, strachem se zachvěl. Byl to řeznický chasník Fabian Křikava.

Nyní byl bez práce a provozoval obchod na svůj vrub. Chodil ode vsi k vesnici, skupoval drobný dobytek a prodával jej opět usedlým řezníkům v městě, kteří mu rádi nějaký ten dvacetník výdělku přáli, ježto Fabian — jak Křikavu každý jmenoval — levně kupovati uměl.

Jda z Boučkovíc pěšinou k městu, zahlídl od „kamenného kříže“ obě pilné žnečky „v třešničkách“ a jakýmsi pocitem pobádan, uchýlil se z pěšiny na polní mez k „třešničkám“ vedoucí.

Žnečka s tmavým vlasem — Petruška, — právě ukončila svoji práci a Anežka hbitě přikročila, pomohla jí nuši s travou na záda ulebedit a rozloučila se s ní srdečně.

„Na Křemešník ale půjdeš?“ zvolala Petruška již na cestě k domovu, „slíbila’s mně to, a já se již po celý Boží týden těším na příjemné putování po tvém boku.“

„Nevím, nevím, tetičko, dovolí-li mně hospodář; on má podivné nápady. Slibuje celý týden a jakmile přijde sobota, řekne, že se mohu v neděli v domácím kostele též pobožně pomodliti a že nemusím zbytečně čas mrhat; ale já tak ráda zpívám a mimo to jsem si umínila na Křemešníku svatou zpověď vykonati. Konečně víte, tetičko, že hospodyně v domě není a proto musím na hospodářství sama pilně dohlížeti,“ požalovala si Anežka.

„Ba, milé dítě, vím to, vím. Ba vím mnohem více, nežli snad tušíš. Pan Pavel jest sice hodný člověk a vzorný hospodář, není ale naší víry a tu to arcí nerad vidí, když někdo z jeho domu jinak myslí a věří nežli on. Vždyť i nebožka jeho manželka pro to mnoho trpěla, až chudáček hořem a žalem zemřela. Já se naň od té doby poctivě podívati nemohu. Taková žena bujará, krev a mléko — tak mladá — a musela se se světem rozloučiti. Pan Pavel nese asi hezkou porci viny na svém hřbetě, ale suď ho Bůh!“

„Tetičko, prosím vás, nemluvte tak. Náš hospodář jest hodný, přívětivý a uznáý ku své čeledi — —“

„Ano zastávej ho jen, Anežko, vždyť jest tvůj chleboďárce a ujal se tě v celém městě samojediný; mne však neopentlíš, vím co vím. — — Slyšela jsem bolestné vzdechy vycházející z komůrky, viděla jsem uplakané oči paní Libuše a, jak pravím, pro nic za nic to nebylo.“

„Milá tetičko, vy jste tak laskavá ke mně; že ani nevím, čím jsem si to zasloužila; ale co mně povídáte, bolí mne to velmi, neboť pan Pavel jest mým pánem a dobrodincem laskavým. Nikdy nevyjde z úst mých ani slova křivého proti němu. I nebožka paní chovala se ke mně jako k dítěti svému a ač jsem denně utrápený obličej její vídávala, přece nemohu a nesmím říci, že byl původcem toho pan Pavel.“

Co ji ubohou utrápilo, — bylo rozdílné náboženské smýšlení jeho. Bůh uchovejž, aby se snad byla soužila proto, že se přiznává k vyznání helvetskému; vždyť to věděla, když si jej brala, ač to z dobré vůle nečinila, ale trápilo ji, že vůbec pan Pavel nevěřil nic, pranic. A to ji též i do hrobu sklátilo.“

„Nu, nechť jest to již jakékoliv,“ odvětila Petruška, „Pán Bůh to již nějak urovná, opatruj tě Bůh, Anežko.“

Též Anežka se chystala na cestu k domovu. Nášl svou postavila na mez a počala do ní trávu v pravém smyslu slova pěchovati. Již ji chtěla na záda bráti, když v tom Fabín k Anežce přistoupil a zvolal: „Počkej Anežko, pomohu ti.“

Anežka se zachvěla, když hlas protivného jí Fabína uslyšela, nic méně však, aniž by se ohledla, pravila hlasem jemným:

„Pán Bůh mě ráčil obdařiti takovou silou, že žádných pomocníků nepotřebuji; děkuji za dobrou vůli,“ a již byla jako plachá srna vzhůru a krácela rychle k městu. Fabín ji však zastoupil cestu.

„Ouha, takto mně neujdeš! A již dlouho jsem pásl po příležitosti, abych s tebou, Anežko, mohl bez svědků promluvit. Vždy však, když se k tobě chci přiblížit, přijde někdo, jenž mi to pokazí. Tuto chvíli si však nedám vzít.“

„Co tedy ode mne chceš,“ pravila plaše dívčina, zastavíc se. „Mluv zkrátka, neboť jsem se již příliš dlouho zdržela.“

„Ha ha, co chci? Tvou lásku, Anežko, laskavý pohled z tvého modrojasného oka, jenž jako teplý paprsek sluneční srdce moje zahřeje — tebe, holoubku, ano, jen tebe, Anežko, ničeho jiného na světě si nežádám,“ zvolal náruživým hlasem Fabín. Oči jeho plály divným leskem, prsa jeho dmula se, jako by se rozskočiti chtěla a těžce oddychuje, sepal ruce.

„Jdi, bloude, a zanech těch hloupostí, kdyby nás tak někdo viděl —“ vydechla Anežka úzkostlivě.

„Ty mne zamítáš, Anežko? Rozvaž dobře, co činíš. Svoji vlašností vrháš horoucí peklo do rozháraných prsou mých a nevyslyšíš-li mne, stanu se špatným chlapem!“

„Pouhé strašáky, Fabíne. Jsem chudou, avšak počestnou dívkou a nemám svého majetku, ani za mákové zrno. Ty potřebuješ ženu, která by ti několik set zlatých do řemesla přinesla a též při řemesle tvém se uměla dobře otáčeti; u mne nenalezneš ani jednoho ani druhého a pročež, Fabíne, rozejdeme se jako přátelé. Pro tebe nekvěte růže v mé zahrádce“ — a obrátivši se, ubíhala k městu.

Fabín zůstal chvíli jako omráčen státi. Takhle jej ještě nikdo neodbyl. „Ta žebrota myslí, že pro ni přijede Kamenický baron, či snad učinila slib věčného panenství?“ mumlal mezi zuby. Divoké myšlenky vířily mu v hlavě a hrozný vztek lomcoval útroby jeho. Konečně přišel k sobě a dupnuv zlostně nohou, zasípal:

„Počkej, ještěrko, ještě jsme spolu nedomluvili. Musím tě dostat, stůj co stůj! Či bys snad již měla někoho lepšího za lubem? Panečku, to bych mu neradil. Všecky kosti v těle mu pomlátím, dopadnu-li jej a byť bych se i vraždy dopustiti měl, musím cíle svého dojíti. Má mne držet ďábel za jediný vlas, nuže, nechť mne chopí celého, ha ha!“

II.

„Ale, safraporté, holka, vy nesete velkou nůši trávy, to moje žena obyčejně tak velké nůše nenosí,“ zvolal na přicházející Anežku mistr Antoš, vyhlížeje z okna a vesele se na Anežku usmívaje. „Jste ale ubíráta, proč pak si takové vrchy nandáváte a pak ten chvat, což pak safraporté hoří?“

„Dej Pán Bůh dobrýtro, pane mistře. Vždyť je to lehké jako pírkó, jsem mladá a neuškodí mně trošku té práce, jinak je u paní mistrové,“ zadržeholila svým libezným hláskem, — zároveň se omlouvajíc — zardělá až do krve Anežka.

„Nu, jakž Anežko, půjdete jako obyčejně také na Křemešník? Já safraporté, bych rád a chvátám s prací, abych mohl jíti jako obyčejně také.“

„Milý pane mistře, nevím, budu-li moci letos jíti. Pán jest sám, hospodyně dřímá pod zeleným drnem a práce jest plné ruce; tu mně arcif jiného nezbude, nežli ostatí doma. Však si to dá-li Pán Bůh na přes rok vynahradím,“ odvětila Anežka.

„Víme, mluvil jsem obyčejně včera s panem Pavlem, slíbil mně, safraporté, že vás, víme, obyčejně odpustí.“

„Když jest to takové, půjdu s radostí. Opatruj vás Pán Bůh, pane mistře“ a jako veverka ubíhala dále.

Mistr Antoš, svého řemesla řezbář, byl velice zbožný. Živil se poctivě a práce z rukou jeho vyšlá byla vždy dokonalá a byla při tom velice levná. Poctivost mu šla nade vše a šlendrian v dílně svém netrpěl. Dělníci jeho šli s ním v neděli i ve svátek jak na velké, tak i na odpolední služby Boží. Po požehnání brával vždy některého z nich do vsi hledat dříví pro dílnu. Večer zašli opět společně do besedního hostince a v deset hodin musil býti každý na svém loži.

Dítky své vedl k zbožnosti a mravnosti a času zimního, když bylo po práci, musely na hlas předčítati knihy zábavně poučné, jež sobě náš mistr buď z děkanství, aneb z besední knihovny dlužival. Někdy opět vypravoval o svých zkušenostech, jež byl ve světě nabyt a dělníci by byli poslouchali „svého starého“ třebaš do rána, neboť náš mistr pracoval skoro ve všech městech hlavních po celé Evropě. Nejdéle se zdržel v Mnichově, kde se stal členem katolického spolku, jehož zásadám zůstal i když se stal samostatným řemeslníkem povždy věren.

Když byl zemřel vůdce procesí Křemešnického, uvázal se náš mistr v úkol tento a zakládal si na něm nemálo. Roku loňského byla i Anežka na pouti na Křemešníku; mistr Antoš byl jejím líbezným, jasným hlasem téměř unešen a nedal panu Pavlovi pokoje, dokud mu neslíbil, že Anežku i tentokráte na pouť odpustí.

Ve dvoře „u Pavlů“ bylo živo. Pan Pavel kráčel ve svém červeně podšitém županu po dvoře, udíleje rozkazy čelediňům, kteří se v stájích zaměstnávali. Tu zahléd Anežku. Spěchal k ní a pustil se do nehorázného hubování, proč si tak mnoho trávy nakládá, ba proč vůbec na trávu chodí. Toho prý u něho potřeba není a kdyby byla, mohly by jíti druhé. Ona patří do kuchyně a nikoliv k takovému těžkému namahání, ba nemá ani dvorec opustit, beztoho se nemůže na nikoho v domě spolehnouti. —

Anežka mínila, že kravičky trochu té čerstvé trávy také rády smlsnou; na jetel se dosud nejezdí a suchá píce, už jim nevoní. Poroučí-li však vzácný pán, tedy že podruhé zůstaue doma. A jako štíhlonohá laňka shodila se zád trávu a ubíhala do kuchyně, kde už vesele oheň pod plotnou praskal, s jiskrami sobě pohrávaje.

„Hm, švarné to děvče,“ vzdychl si pan Pavel, „ta by se mně hodila za hospodyní, jen kdyby nebyla tak příliš přilnula k růženci; ale to se vše poddá. Tu a žádnou jinou. Nesmím však na ni zhurta, musím jí v mnohém povolití. Chystá se na Křemešnickou pouť — dovolím jí — a na zpáteční cestě si to s ní vše vyjednám; pojedu jí naproti. Ta bude asi koukat, že právě ji jsem sobě za družku života vyvolil. I žvatlavé baby budou miti co klepati. Co je mně však do všeho? Nechám svět mluvit, však on zas umlkne; vždyť jsem nikomu neublížil a že se nechci slepě do ráručí kněží a růženečkářů vrhati, co komu po tom? Jsem člověk novověké filosofie a žákem svobodného ducha; neskloním šíji svou pod huusné jařmo tmářství, neustoupil jsem ani nebožce Libuši, ač jsem ji téměř zbožňoval. Anežka si do mne

tím méně bude troufati a bude konečně ráda, sedne-li si do teplého hnízdečka. Toníka Vlka vypovím ještě dnes; zdá se mně, že jaksi po ní okem šilhá, nač bych ustanovoval kozla za zahradníka? Službu dostane jinde též a nežli se vzpamatuje, — budu s Anežkou dorozuměn a pak ať se třeba pověsí.“ —

Bude-li mne chtít? toť hloupá otázka; sáhne po mne všemi pěti. Nevěděl bych, která dívka ve vůkolí by zamítla bohatého Pavla a k tomu jsem v nejlepších letech. Aha, vyběhla z kuchyně; jak to sluší té švarné dívčině, otáčí se jako na obrtlíku; zavolám ji: „Anežko!“

„Co poroučíte, vzácný pane?“ zavzněl jasný hlásek Anežčin.

„Přístup blíže, Anežko. Byl zde včera vůdce procesí Křemešnického, mistr Antoš; musel jsem mu slíbiti, že tě též na pouť odpustím. Ač máme plné ruce práce, odpouštím tě, Anežko, přece, ale jen proto, abych ti radost způsobil, pro nic jiného. Znáš mne holka, že nejsem milovník takových toulek a že to nerad činím.“

Anežka přiskočila k panu Pavlovi a nežli se tento nadál, pocalovala mu vášnivě ruku.

„Ah, jdiž, bláhová, to se pro tebe nesluší, jsi hodná, mám tě rád, velice rád“ — a jako by již byl mnoho řekl, odkvapil do stáj, kde zastihl Toníka, s nímž se zabral v hovor o hospodářství.

Nákladem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) vyšly následující spisy:

„**Vlastenecký Poutník**,“ kalendář pro katolíky na obyčejný rok 1889. (ročník XXI.). Redaktor Vojtěch Pakosta. Cena jednoho exempláře 50 kr., na tucy za 4 zl. r. m., proti hotovému zaplacení dává se na tucet jeden výtisk nádavkem. — Kromě rozmanitého obsahu zvláštní ozdobou „Poutníka“ jest (jakou se málo který jiný kalendář vykáhati může) letošní obraz titulní: Poutní místo „Stará Boleslav“. Skvělý barvotisk pečlivě a věrně dle fotografie ve 12 barvách na hladkém papíře provedený.

Svato-Václavský kalendář na obyčejný rok 1889 (ročník desátý) s rozmanitým obsahem. Redaktor Vojtěch Pakosta. Cena jednoho exempláře 30 kr., na tucy za 2 zl. 40 kr. — I k tomuto kalendáři přiložen jest jako titulní obraz: „Poutní místo „Stará Boleslav.“

*K dostání v Cyrillo-Methodějském knihkupectví (Gustav Franci) v Praze,
Malé náměstí číslo 143—I.*

Obsah čísla 22. „Obrany víry“:

2. prosinec 1848—1888. (M. W.) — Něco o smíšených manželstvích. (Blažej Kr un e r t.) — Kardinál Newman a hnutí katolické v Oxfordu. (Dle různých pramenů napsal M. W. Pokračování.) — Ve stínu hor. (Napsal Vlastimil Hálek Dokončení.) — Spasitel přišel. (—š. —k.) — Od křemešnické pouti do pacovské. (Dle pravdivé události načrtl A n t. P l a č e k.)

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 85—88.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připláce se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Návěští.

Vzdávajíc nejupřímnější díky p. t. odběratelům za laskavou přízeň našemu listu prokázanou, dovolujeme si tuto pronéstí úctivou prosbu, aby ku zjištění nákladu v příštím roce předplatné záhy obnoviti si neobtěžovali. V „Obraně Víry“ budou i na dále vycházeti časové statě pro poučení a utvrzení ve sv. víře.

„Kalendář pro mrtvé a živé duše“ bude příštím rokem dále přinášeti z oboru křesťanské apologetiky velice poučné statě, o nichž bylo nám s více stran ujištěno, že vzkřísily ji již nejednu mrtvou duši k novému životu v Bohu.

Dále prosíme, by nedoplatky byly taktéž v brzku vyrovnány. Předplatné i doplatné budiž zasíláno do administrace tohoto listu: Praha, Ostrovni ulice č. 1508—II.

Redakce a nakladatelstvo.

Kardinál Newman a hnutí katolické v Oxfordu.

Dle různých pramenů napsal M. W.

(Pokračování.)

III.

Vzdělání, jehož Newman nabyt v Oxfordu, neneslo ani nejmenší viny na nejasnosti. v jaké tak dlouho tápal. Kritika, bedlivé zkoumání pramenů, bylo v Oxfordu nečím neobyčejným. Newman sám pokládal mnohé body za nedůležitě, které vskutku všelikou pochybnost jeho byly by objasnily, jako na př. zkoumání primátu papežova a studium dějin reformačních v Anglii. Bohoslovci 17. století, mající veliké zásluby o archaeologii, ale o dogmatice ani poněti, namáhajíc se, aby své vlastní názory vnesli v otce, uvedli Newmana mnohokrátě v omyl. On se domníval býti v úplném právu, užíval-li hrubších výrazů proti Římu, ježto nalezl tytéž i u anglických theologů. Když však blíže seznámil se s otci, poznal k nemalému svému zármutku i zlosti, jak velice byl oklamán. K úplnému porozumění však neměl Newman ještě ani teď dospěti. On již z počátku jen nerad napadl římskou církev, aby protestanty zbavil před-

sudků, když vykládal učení v pravdě katolické; avšak on měl za to, že je v právu. Byť i byla anglická církev protestantskými živly znetvořena, nebylo to žádným důkazem proti její apoštolství; taktéž její odloučení od Říma nemohlo býti nazváno odpadlictvím, nýbrž bylo to návratem k starému učení. Co se posledního bodu týče, zdá se, že byl za jedno se všemi stranami ve státní církvi a zvláště se svým biskupem. Lze tedy pochopiti jeho úžas, když tento poslední v jisté veřejné promluvě ku kněžstvu vyslovil se proti traktátům. Jsa zvyklým, v rozhodnutí svého biskupa viděti výrok neomylného, Bohem ustanoveného soudce, nabídl se Newman, že traktáty zastaví a ty, které již byly uveřejněny, odvolá. Biskup však nechal zatím celou záležitost ladem a náčelníci hnutí, sám Newman, Pusey, Keble zdá se že se nestarali více o podrážděnou náladu v táboře jich protivníků. I pokračovali ve stálém obhajování učení a obyčejů, které byly považovány za antiprotestantské. Isaak Williams činil v 80. a 87. traktátu „o zadržování a sdílení náboženských pravd“ rozdíl mezi učením esoterickým a exoterickým a tvrdil, že také Kristus a apoštolové zatajili některá pravidla a doporučovali hlavně poslušnost. Tyto zásady směřovaly ku prohlášení církevních otců a také Keblem byly v 89. traktátu „o mystickém způsobu prohlášení církevních otců“ obhájeny. V téže době byla literární pozůstalost Hurrella Froudea Newmmanem a Keblem uveřejněna (r. 1859). Froude vyznává v této pozůtalosti zcela otevřeně svůj obdiv nad Římem a svoji nenávisť proti reformátorům, svou víru v kněžskou moc, v hierarchické rozčlenění a ve svobodu církve. On shledává za nerozumnou myšlenku, že bible sama bez tradice obsahuje víru. Jeho zbožnost a úcta k matce Boží a svatým, jeho vřelá láska ku Kristu, v nejsv. svátosti oltářní skrytém, ukazují, že byl v srdci svým katolíkem a že se mu nedostávalo jen příležitosti doby, aby k církvi katolické přistoupil.

Mnozí žáci Newmanovi byli již dávno přesvědčeni, že církev katolická jest pravou církví, a nemohli pochopiti, proč mistr jejich dosud pochybuje a otálí. Avšak právě tento natlak jeho žáků byl příčinou, pro kterou Newman opět a opět zkoumal a proč nechtěl vzdáti se žádné posice, dokud tato byla udržitelnou. „Střední cesta“, od níž byl si tolik sliboval, zaujala, jak se později sám přesvědčil, totéž stranické stanovisko, jakého se kacíři přidržovali. Neuspokojil ani přátel, ani nepřátel. Byloť mnohem bližším, objasniti 39 artikulů, které všeobecně pokládány byly za hlavní oporu anglikanismu proti papežství, a vyložití podrobně jich shody s vlastními názory. Tím byli by odpůrci poraženi a žáci, kteří zamýšleli přestoupiti ku katolicismu, zadrženi. Stále bylo těmito opětováno: jak pak můžeš podepsati artikule, které namířeny jsou proti Římu? — On byl povinen sobě i jim, dáti určitou odpověď a sestaviti místa, v nichž se anglikánské učení shodovalo s římským a v kterých se zase lišilo. Za tím účelem rozeznával: 1. katolické učení prvních století, 2. formální dogmata římská, kterých možno nalézt v koncilech a ve vyznání víry Pia IV., 3. skutečnou víru a obyčeje, v lidu zachované. Katolické učení prvních století jest učením oněch 39 článků, avšak ne všechna pravidla jsou v oněch člancích obsažena, poněvadž tyto jsou rázu polemického a netýkají se dogmat, o nichž nebylo žádných diferencí.

Jen několik formálních dogmat římských jest popřeno ve člancích, na př. učení o očistci, na proti tomu jsou výstřelky, ve víře lidu vzniklé, v mnohých případech odsouzeny. Schöll nazývá tento způsob objasnění „mistrovským dilem jesuitské morálky“ a táže se, zdali Newman tím již principiálně přestoupil k římské církvi. Tak jednoduchou však celá věc není, jak jsem svrchu byl ukázal. Reformace byla více hnutím politickým, než náboženským; ti, již někdy moc v rukou svých měli, museli skládati úcty veřejnému mínění v Anglii a opravdu se snažili získati přívržence starého učení zatajením vlastních protestantských principů. Bylo tedy každému volno, vykládati články ať z katolického, či z kalvinistického stanoviska, jak se to vskutku dalo a vyrovnati odpory v člancích, pokud to šlo. Třicátý pátý odstavec mluví o homiliích jako o knize, „která obsahuje zdravé náboženské a pro tyto doby

potřebné učení,“ a opravňuje tudíž vykládače, aby při objasňování pochybných míst přibral si na pomoc obsah homilií. V traktátu devadesátém jest uvedeno sedmašedesát míst, které jsou namířeny proti učení protestantskému a jsou dle znění svého katolická, to jest, souhlasí s původním učením prvních století. Úsudky koncilů a církve mají závaznou moc, knihy deuterokanonické (apokryfy) jsou inspirovány, manželství jest svátostí, církev má moc vyloučiti, postiti se jest užitečno: vše to jest v homiliích schváleno. Z toho bylo dále dovozováno, že články nebyly sdělány proti usnesením církevního sněmu Tridentského, která tehdy nebyla ještě uveřejněna, nýbrž směřovaly proti populárním bludům v církvi katolické. Newman tím tedy „neprolomil ochranné hráze anglické církve a nerazil cestu římským bludům,“ — nýbrž jednoduše kritisoval. Roztažlivost a pružnost artikulů, skrývání protestantských zásad, směšování bludu s pravdou, bylo v intencí spisovatelů a až dosud všeobecně jest to doznáno.

Naproti tomu vyvolal r. 1841. traktát devadesátý bouři nevole proti autorovi jeho. Bagot, biskup oxfordský, prohlásil jej za „povážlivý a působivý, aby mír a pokoj v církvi porušil,“ a radil, aby se v traktátech nepokračovalo. Čtyři učitelé, kteří náleželi různým kolejím, dopsali vydavateli traktátů a vyslovili se nepřívznivě o vysvětlovací metodě spisovatelově. Ve shromáždění pak představených jednotlivých kolejí, protektorů a místokanclře bylo uzavřeno, že universita traktát neschvaluje, způsob vysvětlovací, jehož bylo užito při 90. traktátu, ruší spíše smysl článků, nežli jej objasňuje a máří tím účel, pro který byly články vydány.“ Newman nedal se zastrašiti, nechtěl ani odvolati, ani dáti sobě mlčení uložit, v pádu že by byl napaden. On skončil list svůj k biskupu Oxfordskému těmito krásnými slovy: „Nemám, čeho bych litoval, naopak všechnu příčinu, abych se radoval a byl vděčen. Nečinilo mi pražádné potěšení, býti vůdcem strany, a já jsem vliv, jaký jsem měl, nevyhledával, nýbrž nalezl. Jednal jsem proto, poněvadž jiní nejednali a obětoval jsem klid, jehož jsem si vážil. Kéž Bůh je se mnou, jako až posud, a on bude, mohu-li uchovati ruce své i srdce čistými.“ Dr. Hook, Palmer a Perceval hájili Newmana, podobně lord Houghton. Newman těšil se tím, že 90. traktát nebyl odsouzen, že biskup Oxfordský jeho prohlášením byl uspokojen. Avšak obrácení k církvi katolické, která následovala po těchto událostech, uvážení, že biskupové trpěli mnohem značnější odchýlky od znění článků, než byly jejich vlastní, zvláště od mužů, kteří sledovali směr volnější, dotklo se velice nepříjemně náčelníků hnutí. Pusey a jiní prohlásili často v roztrpčení, že státní církve svým příkrým jednáním zahnila největšího bohoslovce, nejznamenitějšího muže, jakého zrodila, do tábora nepřátelského. To však jest potud nesprávným, pokud Newman, jak „z Apologie“ vyplývá, byl již dříve v pochybnosti, může-li setrvati v anglické církvi.

Ze všech těch důvodů proti nárokům Říma zbyly ještě jen domnělé zlořády v církvi katolické. „Střední cesta“ anglikánské církve nebyla ničím než kacírstvím, které chtělo býti prostředníkem mezi pravdou a bludem, podobně jako semiarianismus. Tato pravda stala se mu ještě mnohem jasnější jakýmsi pojednáním Wisemanovým v „Dublin Review.“ Zvláště místo ze sv. Augustina: „securus judicat orbis terrarum“ bylo jako by slovem prorockým, kterého nikdy více nemohl zapomenouti. On dospěl k závěru: jestliže celá církev neustále zatracuje nějaké učení, musí toto býti falešným. Ustavičné nájezdy biskupů a událost, jinak lhostejná a nepatrná, totiž zřízení prusko-anglického biskupství v Jerusalemě, zavdaly podnět. Newman vzdal se všeho účastenství při hnutí a umínil si, že vstoupí do stavu občanského, když mu nebylo dovoleno, aby články ve svém smyslu vykládal. Na přestoupení své k církvi katolické myslil tak málo, že všechny, kteří ku kroku tomu byli odhodláni, zrazoval. Důvody, jež uvádí, svědčí o jeho téměř skrupulosní svědomitosti. On praví: „Nemohl jsem připustiti, aby učinili to, co já sám jsem s dobrým svědomím snad učiniti nemohl; měl jsem za to, že jednali v okamžiku rozčlenění. Kromě toho musel jsem splniti povinnosti k biskupu svému a rodičům,

kteří svěřili syny mé péči.“ — Kdyby se byl Newman neobával, že jiní jeho vlivem nechají na sobě lpěti výčitku nevěry a zrady, na církvi jich spáchané, byl by mnohem dříve přestoupil. Z memoirů Pattisonových, z upomínek Alliesových a z jednohlasného svědectví přátel jeho vychází na jevo, že Newman před svým odstoupením, a také po něm, přenechal žáky i přátele své sobě samým a napomínal je k opatrnosti, kdykoliv se domníval, že by jednali přeháhleně. Mnozí, kteří ještě dosud jsou ve státní církvi, byli by na jediné slovo Newmanovo přešli ke katolictví. Newman cítil příliš dobře, jak krutých obětí by jej stálo, vzdáti se svých přátel a poměrů, jež se mu staly tak milými, založiti si v nové církvi mezi cizinci domov, než aby i jiné k tomu byl nutil. R. 1843. vzdal se místa svého při universitě i fary v Oxfordu a odebral se do fličky v Littlemore. Avšak ani zde nedopráno mu klidu, až sem pronásledovala jej zloba odpůrců a napínala trpělivost jeho roztrušováním klamných pověstí až do krajností a vše, cokoliv činil, vykládala ve zlé. Mnozí ze starých přátel počali se ho straniti, kdežto noví přátelé kupili se kol něho a zvolili jej svým vůdcem. Byl to zvláště Bedřich Oakeley a Vilém Ward, největší anglický filosof tohoto století, který s neúprosnou logikou dovodil poslední důsledky z praemiss, Newmanem daných. Ward, tehdy professor při Balliol College, byl řízným bojovníkem a proto obávaným i nenáviděným. Aby tohoto odpůrce učinila neškodným, připadla protestantská strana na tu zvláštní myšlenku, by jeho knihu „The ideal of a Christian Church“ („Ideál křesťanské církve“) zatratili a kdyby se zdráhal odvolati, aby jej degradovali, to jest oloupili o akademické důstojnosti. Ward vskutku neodvolal, i byl z university vyobcován a aby ukázal, jak málo dotkla se ho tato potupa, v krátce na to se oženil. Jeho strýc, jenž mu později odkázal značné jmění, schválil tento krok. Ward byl po mnoho let vydavatelem „Dubliu Review“ a jako filosof i bohoslovec byl stejně výtečným. Pokus, aby též 90. traktát zatratili, rozbil se o odpor proktorů, kteří svým: „Nobis proctoribus non placet“ uspořili největšímu muži Oxfordu toto pokorení. Reakce činila se vůbec směšnou svými opatřeními. Tak bylo Puseyovi pro jedno kázání o svátosti oltářní zakázáno, po dvě leta kázati.

Posléze po dlouhém bádání složil Newman své katolické vyznání vřry v měsíci listopadu roku 1845. Mnozí z jeho přátel následovali po něm. Řád Oratorianů, zavedený v Anglii prostřednictvím kardinála Wisemana, doplňuje se hlavně z konvertitů. V jediném roce 1846 přestoupilo asi 160 kleriků i laiků k církvi katolické. Jesuiti, Passionisti, Redemptoristi a ostatní řehole čítají ve svých řadách mnoho konvertitů. Vědecky nejznamenitějšími jsou vedle kardinála Newmana, Tomáš Allies, kardinál Manning, Faber, Palmer, Coleridge; historikové: Morris, Stevenson, Turnbull, pak Harper, Tomáš Arnold, Dalgairns, Oakeley a tak mnozí jiní, kteří přímo či nepřímou, to jest pomocí spisů Newmanových byli obrázení. Hope-Scott, Viscount Fielding jsou nejznámějšími z laiků. Palmer a Puseyiti porovnávají činy a výsledky Newmanova jako vůdce Oxfordského hnutí s tím, čeho jako katolík docílil a přicházejí k tomu náhledu, že výsledky neodpovídají té námaze, jakou byl vynaložil. Na druhé straně pak vytýkají s pochvalou, že položil tak široké a hluboké základy k obnově anglické církve, že sám nebyl s to, jimi otrástiti. — Že obrázení Newmanovo bylo pro církev katolickou následků dalekosáhlých, vysvitá již z té okolnosti, že konverse v Anglii jsou četnější než v kterékoliv jiné zemi Evropské, že mnozí konvertiti následkem čtení spisů Newmanových předsudků svých se sprostňují a učí se vážiti si katolické církve. Právě mezi inteligencí získali katolíci pomocí Newmanovou neskonale mnoho. Díla, která byl napsal jako katolík, jsou pravými perly anglické literatury, na něž může býti Anglie hrdou.

(Dokončení.)

N e v d ě č n o s ť.

(Příběh ze skutečnosti.)

Byl pochmurný, nedělní den listopadový roku 1878. Smrákalo se již poněkud, když vkročil jsem na tábořský hřbitov svato Jakubský. Zde bylo ticho velebné, jen z hrobárny slyšeti bylo hlasitý hovor. Pokročiv blíže viděl jsem hrobníka s kostelníkem o něčem asi důležitém rozmlouvající. Na prkně v márnici ležela mrtvola stařečkova, která dnes ještě měla býti v lůno matky země pohrobena — než nebylo zde rakev, do níž nešťastný ten muž napřed uložen býti měl. Spatřiv mne hrobník vyprávěl mi, že stařeček býval horníkem v dolech příbramských, odtud však asi před dvaceti léty na Horky, vesnice to blíže Tábora, se přestěhoval, by na blízkou byl svým dvěma zde provdaným dcerám — které něžnou láskou nade vše byl miloval. Před krátkým časem povážlivě prý onemocněl, i dodán byl do tábořské všeobecné nemocnice — kde pozemskou svoji pouť vezdejší dokonal. Jakmile přinesen byl do umrlčí komory hřbitovní, dal hrobník dcerám zesnulého zprávu na Horky. Manžel jedné odvětil na zprávu, co prý jest jim do toho, že zemřel, manžel pak druhé, že nemají peněz. Obec tábořská pohřbu vybývati nechťela, ježto starců do města nenáležel i dopsáno na rychlo do rodné jeho počumavské vsky. I odtud došla odpověď záporná, ježto prý stařeček požíval podpory z příbramské kasy hornické. Hrobník podruhé poslal na Horky ku dcerám, by zesnulému svému otci aspoň rakev zaopatřily, neb peníze na ni poskytl. Jedna vymlouvala se na chudobu — (ač nouzi u nich viděti nebylo), druhé pak manžel konečně přislíbil, že do Tábora přijde a věc vyjedná. Zmíněné svrchu neděle skutečně k hrobníkovi přišel a když tento dlouho do něho mluvil, přislíbil rukou dáním, že rakev opatří, která do poledne najisto že přinesena bude. Hrobník čekal když poledne se zvonilo, než nikdo nepřicházel. Odbila hodina druhá a rakev zde ještě nebylo. O čtvrté hodině přišel kněz by zesnulého vykropil — ten zde však ležel bez rakev. Kněz čekal nějakou dobu, neboť takto pohrobiti jej nechtěl. Již znenáhla se šerilo, lid zde přítomný hlasitě reptal a na nevděčnost dcer poukazoval, když kněz sám ku starostovi města se odebral a věc vyjednal. Mezi tím odešli všickni již lidé, jen hrobník s kostelníkem čekali na příchod velebného pána. Ten po nějaké době přišel a oznámoval, že starosta dovolil vydati zásobní rakev v márnici uloženou, by pohřeb se zbytečně neprotahoval. V jednoduchou, černou rakev uložili stařečka — než nebylo nosičů, kteří by jej ku hrobu odnesli. Povzdychl si kněz, i žádal kostelníka, by otevřel hřbitovní kostel a rozsvítil všechny svíce, by chudás ten měl aspoň něco slavného. Na to vzal hrobník s kostelníkem rakev, odnesli ji do chrámu Páně, kde duchovní předepsané modlitby vroucně se pomodlil. Již temné šero rozhostilo se na hřbitově, když černá rakev vložena byla na rozevřený hrob. Dozněly poslední modlitby a za velebného ticha spouštěli jsme starce v černající se otvor hrobní. Nikdo nad ním netruchlel — pohřben byl úplně zapomenut, jen mrazivý větřík šelestil holými větvíčkami stromů, jako by mu zapěti chtěl pohřební píseň. Pohlédl jsem ještě jednou na hrubou rakev i myslil jsem si — „ubohý, již jest ti lépe.“ Na vždy opustil duch jeho nevděčný ten svět, by přijat byl do krajů lepších a věčných. Duchovní ještě drahnou chvíli modlil se tiše nade hrobem, z očí pak řinuly se mu hojně slzy.

Věněny jsou mužů slavných hroby,
skvostné desky kryjí těla bohatých,
opuštěny však jsou p u s t é rovy
přemnohých těch ubohých a chudobných.

Uplynuly čtyři dni od té doby, kdy stařeček uložen byl v posvátné lůno země a já octl se opět na hřbitově. Bylo chladné dopoledne 21. listopadu. Oko mé mimovolně zalétlo tam ke zdi na nově nasypáný rov otce tak nešťastného. V myslí mé bylo plno myšlének, z nichž nade všechny vynikala ta, kterou jsem měl před čtyřmi dny, když pohřbu tak zvláštního druhu byl jsem přítomen. Co takto rozjímám, byl jsem vytržen zvukem zvonku na věžičce chrámu sv. Jakuba, pohlédnu k němu a spatřím průvod pohřební. Napřed nesen jest kříž a světla, dále jdou zpěváci, kněz v pluviiálu, načež nesena jest rakev dosti úhledná. Za ní ubírá se více lidí truchlících; zajisté lepší to průvod nežli ten dřívější. Mezi tím co pohřeb jsem pozoroval, přistoupil ke mně hrobník a tázal se, vím-li, či jest to pohřeb. Odpovím záporně. „Pamatujete se ještě na pohřeb toho stařečka minulou neděli?“ tázal se hrobník. „Ovšem že“, odvětim. Na to mi vyprávěl hrobník, že jest to právě pohřeb onoho muže, jenž rukou dáním přislíbil, zaopatřiti rakev zemřelému otci své manželky — avšak slibu nedodržel. Toho se jistě nenadál, že tak brzy následovati bude svého staříčkého tchána. „Věřte mi,“ doložil hrobník, „trest Boží to“ a odcházel, by nový hrob zasypal. — Věřil jsem mu.

d—

Ježíškovo putování.

Křesťanské vánoční pohádky.

Vypravuje Jan Hůlek.

Nastala svatá noc utěšených hodů vánočních. Měsíc jasně osvětloval okršlek zemský, chystaje se oslaviti přesvatou chvíli, jež se blížila. Seděl jsem, — tak dle zápisků předčasně zemřelého sděluje dr. B. V. Helle, — samotinký ve své komůrce. Světlo shaslo; jen měsíček stříbrnou září naplňoval skrovné obydlí mé. Mimovolně sepjal jsem ruce k modlitbě. Samoten byl jsem v cizině, nikdo mne neznal, nikdo nemiloval. Domov můj, kde žili moji drazí, jimž s celou duší byl jsem oddán, byl od mého bydliště velmi vzdálen. Osud zanesl mne v cizí, neznámé kraje, zdaž na štěstí mé? . . . nevěděl jsem. Než zažil jsem již dosti trpkostí a proto mnoho dobrého do budoucnosti jsem si nesliboval. Přál jsem si býti pacholetem, abych aspoň ještě jednou s dětinnou myslí a v dětské svatosti se svými milými, byť i chudičkými rodiči štědrý večer slaviti mohl. Vzpomínky na šťastné dětství v dni štědrovečerním ukolébaly mne v snění. Zdálo se mi, že jsem zase dítětem, ale umřel jsem, a duše má, jasná jako dítko nebes, odína byla tělem oslaveným. Na ramenou měl jsem dvě stříbrná křídélka, která, když jsem jimi zamávnul, krásně zněla. O svaté noci vznášel jsem se ve třpytu měsíčního světla nad zemí; pohlížel jsem na ni, připomínaje si nevýslovného štěstí a blaha, jakého dnes pozemčané účastnými státi se mají. Nenadále zaslechnu nad sebou milé hlasy zvonků a krásný, mne příjemně dojmající zpěv. I pohlédnu hbitě vzhůru. Na tisíce andílků, ne větších mne, obklíčených jasností neobyčejnou, nebeskou, sestupovalo s nebe. A přemnozí z nich drželi v rukou malé hořící svíčky, jiní pak měli květiny nejrůznějších barev od bělostné lilie až do nejhornivější růže a kvítka ta vydechovala vůni líbeznou, naplňující jí celé okolí. A uprostřed milostných andílků vznášel se v slávě a velebnosti Ježíšek, maje v levé ruce malou zlatou světokouli a na ni křížek, pravá pak ruka jeho rozpjata byla k žehnutí. Ježíšek dal na srozuměnou, abych k Němu se vznesl. Učinil jsem tak s jakousi posvátnou hrůzou a uctivostí. A když jsem u Ježíška stanul, vložil mi ruku na rameno, pak mi požehnal a pravil: „Pojď bratříčku a propěvujs s anděly nebeskými: chvála Bohu a zvěstuj s nimi lidem na zemi pokoj a požehnutí, jež jim přináším. Následuj mne, kamkoliv půjdu. Vejdeš se mnou do obydlí lidských a uvidíš, jak oblažím jejich obyvatel.“ Takto ke mně mluvil Ježíšek a touž chvíli zářila v pravici mé roztomilá růžička. Andílkové

pak pěli, jak milostný, jak překrásný jest Ježíšek, jak blažení jsou nebešťané, patřící v Jeho tvář a jak nevýslovně lidi miluje. A všady vůkol zněly stříbrné zvonky. Viděl jsem, jak se chvějí na stromech a keřích. Nebyly to vlastně žádné zvonky, byloť to jasné jíní, leskem démantků a perliček se trpytící, jež s větviček v pletencích na způsob kalichů viselo. Ale všechny se pohybovaly a zněly jako stříbrné zvonky. Než nikdo nyní nehýbal, jen dech milostných písní a vzduch radostnou vánoční náladou jemně se chvějící uváděl je v pohyb a odtud to znění. A kdekoliv Ježíšek se sbory andělů se vznášel, všady zněly zvonky jiné a vydávaly tak jasný zvuk, jaký nemá zvonek ani z nečistějšího kovu. Zdaleka, se všech stran svítila nám světélka vstříc — tam byla obydlí lidská, chýše i paláce a ve všech Ježíška očekávali. Zdalíž pak vskutku všickni hodni toho byli, aby oblaženi byli návštěvou tak svatou?...

1.

Ježíšek pokynul andělům a ukazoval jim tam v dáli chatu úzkostlivě ku skále se tulící, jako by se bála, že vichřice ji smete. K té zamířil Ježíšek a s ním všecek sbor andělův. V chatě bylo mrtvé ticho. Na loži seděla matka a vedle ní leželo dítě, mající ručinky na prsou zkřížené. Obličej jeho byl nad stěnu bledší. Bylo těžce nemocné. Matka sklonivši hlavu svou ku hlavince dítěte, unavou po mnohých probdělých nocích usnula. Na řasách lesklý se jí ještě slzy, jež před chvílkou ronila. Ježíšek vešel tiše, nepozorovaně. Sklonil se k dítěti, jež právě počalo umírat. Zahříváno jsouc přesvatým dechem, otevřelo ještě jednou očka svá, blaženě na Ježíška se usmívalo a vztahovalo po Ném ručinky své. Ježíšek přivinul je k Sobě, celoval jeho ústa a v tom okamžení bylo dítě — andělíčkem, majícím stříbrná křídélka a v ručinkách utěšená kvítka. Ježíšek nachýlil nového andílka ku blavě matčině; andělíček zulíbal ještě naposled žhavé lice matčiny a zapěl: „Na shledanou, drahá matko, na shledanou!“ A matka v snění se pousmála, jako by tomu rozuměla a pravila ze sna: „Na shledanou, miláčku můj, na shledanou!“ S úsměvem na tváři spala dále.

Ježíšek pak a nový andělíček a všickni andělé Ježíška provázející brali se odtud a pěli v nadzemských výšinách milostnou píseň:

„Dítě dnes se narodilo,
o blahosti, o sladkosti!
Trůn nebeský opustilo,
jásej světe pln radosti.
Lidé spějte chválu pěti
Nebeskému Nemluvněti.“

2.

V radostný zpěv andělů vmísil se ojedinelý hlas jako pláče a úmrtní písně. Na mrazu, ve sněhu sedělo děvče oděné v lehký, vetchý šat, jež studený noční vítr províval. Chudinka, bylo sirotek. Nikdo nechtěl je přijmouti ač s pláčem zafukalo na mnohé dvěře a prosilo o skývu chleba i tam, kde dnes Ježíška očekávali. Ale sirotka se nikdo neujímal, ač radost a veselí panovalo v domech a šťastné děti, svátečně oděné, obskakovaly vesele bohatě vystrojené a hojně osvětlené vánoční stromečky. A rodiče šťastných dítek radovali se s nimi. To vše vidělo děvče — sirotek. A bylo mu úzko u srdce a plakalo hořce, že jest tak opuštěno od celého světa od té doby, co ztratilo matičku dobrou a bědovalo, že mu nemožno se radovati a že k němu nepříjde Ježíšek. I šlo do šírého pole a usedlo na studeném sněhu, utahující těsněji vetché své šatečky, aby se uchránilo před zimou. A strom podle něho sypal jíní v podobě malých, lesklých démantů na jeho hlavu, ale to vše děvče nevidělo, ono jen cítilo, jak je hlava zebe, jak mu chladno jest u srdce a jak mu nohy tuhnou a dřímota o ně se pokouší. Ale z dřímoty vytrhl je milý zpěv, jenž s výše k němu zazníval. A děvčátko pohledne vzhůru a vidí, jak

Ježíšek se libě na ně usmívá a k němu se schyluje. A Ježíšek uchopil se ruky děvčete, přivinul je k sobě a pravil: „Nebud' smutna, malá dívkenko! Matka tvá žije u mne a mého Otce v nebi, též i otec tvůj a tvoji bratříčkové; a sestříčky tvé — ty hrajou si s anděly a z nich jsou též andílkové, poněvadž mne rády měly a rády se modlily. Máš i ty mne ráda? Chceš i ty andělem býti a přijíti k matce a k otci a k sourozencům svým?“

Tak mluvil Ježíšek k dívence a při tom jí hleděl tak upřímně do očí, že byla celá potěšena; i bylo jí tak sladko, tak sladounko, jako nikdy dříve. I řekla k Němu: „O nejmilejší Ježíšku, já jsem Tě vždy měla velmi ráda. Má dobrá matička mluvívala velmi často o Tobě, zvláště pak, když jsme slavili narození Tvé. A byt' i mnohdy nebylo ohně v kamnech, ani vánočního stromku, přece, když jsme o Tobě mluvili, bylo nám tak teplounko u srdce, jako by jaro bylo a ledové květy na oknech, jež tuhý mráz vytvořil, připadaly nám jako kvítí májové; a větve stromů chvěly se samou radostí a i my jsme plesali a se radovali, nemajíce pro Tebe ničeho jiného, leč vroucí modlitby. Ale to vše se změnilo. Jsem zde nyní samojediná od té doby, co hrobník zemí přikryl tělo matky mé. A když na hřbitově na jejím rově klečím, na němž není kříže, ani vzácných květin, ach tu je mi tak teskno, že bych si přála hnedle umřítí a položenu býti v náruč mrtvé, dobré matky své. O Ježíšku! ráda s Tebou půjdu do nebe k matce své i k otci svému a k Tvé nejmilejší matce k Panně Marii, jejíž jméno nosím.“

Takto mluvilo ubohé děvčátko a již více neplakalo, ale roztomile na Ježíška se smálo. A Ježíšek dechl na ně a děvčátko bylo tak krásné, jako málo který z andílků v průvodě Jeho. A mělo na sobě skvostný šat ze samých třpytících se hvězdiček a vlásky se mu leskly jako zlato a křídélka na ramenou jeho zněla tak mile, jako nejkrásnější písňe jarní, jako líbé zvuky harfy Eolovy. Ach, bylo tak překrásné, že jsem byl celý unešen a i andílkové nad krásou jeho žasli.

A Ježíšek řekl ku krásné dívence: „Hleď, toto skvostné roucho, jež na sobě máš a ta krása tvá jsou odměnou za vroucí tu lásku, kterou jsi mne a moji nejsvětější Matku milovala! Pojď nyní se mnou! Požehnám ještě nejednomu z lidí a vezmu jej s sebou; uvidíš, jak lidi nevyslovně miluji a pak se mnou v ráji věčně živa budeš.“ Po slovech těch spěchal Ježíšek odtud, sprovázen jsa kůry radostně prospěvujících andělů.

(Pokračování.)

Od Křemešnické pouti do Pacovské.

Dle pravdivé události načrtl Ant. Plaček.

(Pokračování.)

III.

V sobotu před svátkem Nejsvětější Trojice bylo u nás velmi živo. Poutníků se sešlo velmi mnoho. Bylo to malebné podívání, jak ze všech koutků našeho klidného města poutnice se sbíhaly, každá košíček na ruce a raněček na zádech majíc. Bylo to pravé ženské putování, neboť krásné po hlaví převládalo v procesí a hlouček mužů a jinochů ztrácel se téměř v pestré směsici různých šátek, čepečků a kloboučků ženských. Krom vdaných žen a slíčných krásotinek svobodných putovalo letos i množství mládeže.

Po druhé mši svaté vyprovodil velebníček procesí až ke kapliče „u louže“ a vrátil se pak, provázen jsa ministranty a několika stařenkami, jež naše poutničky až ke kapliče vyprovodily, do města. Však zítra odpoledne jim půjde celé město na proti a pak bude v šest hodin slavné požehnání.

Po odchodu velebného Pána skončil mistr Antoš pobožnosť u kapličky a zanotoval zbožně:

„Ó slavná svatá Trojice,
alleluja, alleluja.
Jednoto nedělicí se,
alleluja, alleluja.

Vzhledniž na nás milostivě, all., all.,
odpusť hříchy dobrotivě, all., all.

Pějem Tobě ke cti, chvále, all., all.,
ačkoliv jsme síly malé, all., all.

Tebe slunce, měsíc chválí, all., all.,
andělský hlas poctou slaví, all., all.

Chvála buď Otci i Synu, all., all.,
rovně i Duchu svatému, all., all.

V třech osobách jedinému, all., all.,
věčná čest Bohu věčnému! all., all.

Mezi nábožnými poutníky nalezala se i Anežka, vedouc se se slícnou Petruškou. Rozkoš byla nábožný zpěv poslouchati, když z tak líbeznych hrdélek klokotal a přední zpěvák, mistr Antoš, radostí se celý rděl. Šlo jim to dnes velmi dobře; zpěv se z hrdel jen linul a poctivý mistr tvrdil, že tak lehce se mu nikdy nezpívalo. Mohl tak snadno tvrditi, maje kolem sebe tak slíčné a dovedné pěvkyně, jež mužové, jako mladý kovář z Blat, Josífek z Vejvarky a jiní, svým zvučným basem doprovázeli.

Slunečko hrálo příjemně a poutníci počali jeden po druhém odkládati svrchní šat. Tu zašeptal někdo Anežce do uší: „Dej mi svůj uzlík, ponesu ti jej.“ Zděšeně vzkřikla dívka a leknutím div neklesla. Zachytila se Petrušky. Ta se ohledla a spatřila odpuzující obličej Fabínův.

„Nech děvče na pokoji, Fabíne, jsme na pouti a ta se nejméně hodí k vyvadění nezbedných žertů. Ostatně jsi již slyšel, že s tebou, ohyzdo, Anežka nechce ničeho míti a pročež vari!“

„Všude mně překážís, čarodějnice; počkej, budeme spolu též účtovat,“ zasípal Fabín, vmísiv se mezi poutníky.

Procesí pacovské míjelo za zbožného zpěvu a modlení svatého růžence malé osady Pošnou, Litohošť, Čížkov a Starý Pelhřimov, blížíc se starožitnému městu Pelhřimovu, kde v tamnějším chrámu Páně sv. Bartolomeje pobožnosť vykonalo a sobě delšího odpočinku poprálo.

Z Pelhřimova vede na Křemešník dvojí cesta. Jedna po silnici skrz pohorskou vísku Putimov a druhá romantičtější úvozem, kudy se všeobecně, dříve nežli byla silnice, jezdívalo. Tato jest mnohem bližší. Úvozová cesta vede třemi hájky „lejšovky“ zvanými a tuto cestu volilo i též procesí pacovské, když se bylo v Pelhřimově v útulném hostinci zotavilo. Jak mile vykročí poutník z třetího hájku, užasne nad bujnou zelení kol kolem se rozprostírající. V pozadí modrá se posvátný kopec Křemešník, posetý mohutnými buky a na temeni jeho trůní poutní kostel nejsvětější Trojice Božské.

Na pokraji háje vrhá se zbožně procesí k zemi a veškeré množství hledí zrakem zaníceným na velebné panorama, před ním se rozvíjející. Po vykonané pobožnosti ubírá se procesí krajinkou malebnou, řídce bělostnou břízou posetou, k blízké pohorské vísce Proseči, v malebném údolíčku, na úpatí posvátného vrchu se rozkládající. I zde staví procesí kroky své na návsi u kapličky a po krátké modlitbě opouští milou útulnou vísku po cestě kamenité, křemenem a tmavým šterkem prorostlé. Cesta jest tím více neschůdnější, čím více se k bělounké jako padlý sníh kapličce přibližujeme.

Konečně zatáčí procesí do kamenitého údolí, kde jako hadovitě potůčky mezi různými křovinami se vinou. Mohutné jednotlivé bálvany, mechem obrostlé, vyrůstají téměř ze země jako houby, jakoby se jeden druhého s podivením ptal, kdo že to ruší jejich lesní klid. Již stojí procesí na úpatí lesa, lemujícího ctihodného stařečka. Procesí vchází do mladého lesa křivolakou cestou a po malé chvíli nalezá se ve vysokém lese. Hlahol zpěvný z tisíce a tisíce hrdel rozléhá se lesem, procesí za procesím kleká u posvátné studánky, jež se pod oltářem nalezá a prozpěvuje chvalo zpěvy k počtě nejsvětější Trojice.

V kapliče samé nalezá se malý oltářík, nad nímž jest zavěšen velký kříž s umučeným Spasitelem. Svátá voda teče ze studánky, studená jako led a čistounká jako křišťál. Lid jí připisuje zázračnou moc a to vším právem. Jak mnoho neudrživých nalezlo u svátého pramene opět svého zdraví, kolik poutníků nalezlo zde obcerstvení a úlevy? Nával k svátému pramenu jest veliký. Okolí kapličky jest proměněno v pravý tábor. Bratří Slováci mají zde pravé sklady skleněných lahví na vodu, jichž úžasné množství denně rozprodají. Tlačence ke kapliče neustává a vzdor tomu, že tisícové z kapličky vodu odbírají, nekají se pramen; voda jest stále jako nejčistší křišťál a neubývá jí. Kaplička se studánkou nalezá se severozápadně od kostela, as 33 metrů níže nežli kostel s farní budovou a školou. Kdy nábožný lid k posvátnému prameni putovati počal, neví se s jistotou. V památní knize, jež se na faře Křemešnické chová, odvádí se jméno Křemešník od křemene, který se zde ve vůkolí kopal a do blízkých skláren dovážel. Tím povstaly hluboké jámy. Do jedné takové jámy, jak pověst říká, spadl měšťan pelhřimovský Matouš Chejstovský, rodem z Chejstovic a Čechlic a učinil slib, vyvázne-li šťastně, že postaví na temenu vrchu kapličku k počtě nejsvětější Trojice.

(Pokračování.)

Život svatých není nic jiného než evangelium ve skutečích.

(Z vyznání býv. luter. duchovního J. E. Haserta.)

Neviditelná láska vede nás na cestě života, a nechá každého naleznouti, co hledá; i na mne nechala vždy paprsky světla padnouti, mou nejbližší temnotu osvécujíc. Dříve již jsem kolem hraběcí knihovny ve Varmbrunně často šel, jako okolo nějaké staré katolické zedniny; teď mne to pudilo do ní a sedával jsem tam dluho mnohé dni. Zde jsem také nalezl německé překlady bible, které tisknuté byly dříve než se na Lutru pomyslelo. Jest všech vůbec asi 20 zde, které patrně Lutr potřeboval, tak povstala průpověď: „Kdyby líra nebyla hrála, takby Lutr nebyl křepčil!“

Zde jsem se také seznámil se svými pravými bratry a sestrami, se svatými. Pan knihovník dr. Bughardt, vždy velmi přátelský, upozornil mne zvláště na spisy sv. Františka Saleského, a bez úmyslu učinil mi tím službu neviditelné lásky. Potřeboval jsem vysvětlení nového života, života svatých a bych křivě nerozuměl a odstrašen nebyl; potreboval jsem také spolu, aby světlo příjemným a libým zářením na mne padalo, neb co protestant — v obrazotvornosti zaslepen — byl jsem nad míru citlivý a hned uražený. Pokrm, jaký ku př. Meinholda, rytíře Hagera a Bachmanova symbolika a j. podávaly, byl bych tehdy ještě nemohl strávit; naproti tomu, jak mi dobře činil libezný, jemný duch, ze spisů Františka ze Sales na mne vanoucí! Ó jak jsem napájel z tohoto živého, mezi líbezne mlými květinami plynoucího zřídla svou vyschlou duši! Od té chvíle ztratil jsem již chuť k luterským rozjímáním knížkám, ano i ku Scriverovi a Arndtovi!

Vzal jsem si více kněh svatých a radím každé protestantské duši: „Ó učin pro všecko jen jedno nahlídnutí do života svatých.“ Spasitel praví:

„Dle ovoce poznáte je;“ a svatí jsou ovoce v zahradě Boží, jsou pravé dítky domu. My protestanti odsoudili jsme větším dílem svatých, dívajíce se na dav těch, kteří teprv býti mají, ale ještě nebyli, aneb také nechtěli, co církev jejich chce; jako kdyby Jidáš křesťanství byl? Církev ale praví: „Na tyto se dívejte, ty jsou mé pravé dítky, ty následujte!“ Zde jsem viděl nyní knízáta a pány, jako Boromea, arcibiskupa Milánského, který své zlato a stříbro chudým dal a ve svém paláci jen jako pes žil, vodu a chléb jedl a na slámě spal (Jan, 6, 9. Mt. 8, 20); viděl jsem vysoce a velice postavené lidi v nemocnicích nemocným sloužiti a každému dítku ve škole; a neučinili to jako lichotivci mrzutě a nevolně v srdci, jako služebníci jeuzmdu zasloužiti chtějíci!; viděl jsem nebeskou radost z jejich tváře každému vstříc se třeptiti, kdož je viděl; zvláště cítili chudí duchem, hladoví a nuzní se k nim přitaženi; a oni sami byli blaženi a v pokoji a v radosti Ducha sv. bohati a nasyceeni. Myslili, že neučinili nikde dosti, běhali od skutku ke skutkům, od díla k dílu, z místa na místo, nežádali žádnou odměnu, leč Boha samého. Nežádali též Boha, aby blaženost jeho snad požívali, nemilovali Boha pro jeho nebe: nýbrž v neustálém odříkání a utrpení, v bolestech na těle, v potupě a posměchu světa a jejich věrobratrů, také ve velké prázdnotě ducha od Boha a lidí opuštění, milovali Boha. Neobětovali Bohu toliko co měli, zlato a bohatství, nýbrž také své tělo (Job 2, 5), sebe samy zcela; a jejich obětí nebyla v krátkém okamžení dokonána; nýbrž oni byli 50—80 let dlouho mučenci, vedli dlouho ukřižovaný život. (Luk. 9, 33. Gal. 6, 14). Ó veliči mužové! ó rekové! zvolal jsem. Vojska nepřátel ve všech stoletích mnoho přemohla, ale vy jste samy sebe přemohli, vy jste vítězili nad hříchem, světem a nad pekla duchy! Ó milosti, co ty můž-š! — Bože, můj Spasiteli, jak jsem byl slepý, že jsem Té v Tvých oudech nemohl poznat! Držel jsem za vymyšlení, bájky a povídky, co přece Tvůj obraz a Tvou postavu nosí, co z Tvého slova a semena vyrostlo; já jsem měl vždy semeno v pytlí a zhlížel jsem je na půdě (svazky kněh v knihovnách prozkoumal) a nevěřil, žeby vyjítí mohlo v květinách a stromech, stkvících se ovocem v září slunce milosti. Jak pravdivě a krásně praví sv. František Saleský: „Život svatých není nic jiného než evangelium ve skutečích objevené. Psané evangelium jest muzika v noty postavená; život svatých jest ta samá muzika od umělců provedená.“ My slepí bloudkové ale, my jsme nechtěli živé provádění trpěti! My jsme viděli jen marnost, která se velkou učiniti a mrtvou skutků službu, která si nebe zasloužiti chtěla! Ale ach! my jsme museli arci tak zle mysletí o těch, kteří tak velikého něco činili: poněvadž jsme sami nic neučinili a činit nic nesměli!

Také svaté, kteří před zkázou církve, jak jsme pravili, před 6. stoletím žili, kde víra ještě čistá a v základě protestantská býti měla, viděl jsem docela stejného ducha a smyslu s těmi, kteří v středověku a po reformaci žili. Svatý arcibiskup Boromaeus v roce 1550 byl té samé bytností jako arcibiskup Atanáš a Blažej v r. 350, jako Cyprián a Ireneus v r. 200; sv. František Saleský v r. 1600 jako sv. Augustin v r. 400; sv. Ignác v roce 1500 jako sv. Antonín v roce 300; sv. Liguori v r. 1700 jako sv. Benedikt v r. 500. Já jsem se nemohl vynadivit dosti, jak jsme my protestanti tyto dřívější muže k našim počítati chtěli, jakoby naše víra, náš smysl a duch v nich býval!

Když jsem se v tomto zrcadle shlížel, nenašel jsem u sebe tohoto ducha, tuto bytnost a život; ne snad jen ne tak dokonalé, nýbrž zcela ne. A když jsem své věrobratry prošel, i ty nejlepší, nenašel jsem to také; a když jsem se ohlídl po nejlepších luteránech před námi žijících, jejichž životy jsem mnoho četl a rozjímal, jako Scrivera, Gerharda, Lutra a j.: našel jsem jinou bytnost, jen bytnost a život přirozené lidskosti v nerozhodnutelném zápase proti hříchu, ale ne nového lidstva ve vítězství; nejvíce toužení po svatosti, ale žádná svatost, jen zápornou lásku Boží t. j. varo-

vání se hříchů proti zakázání; ale ne kladnou lásku Boha t. j. plnění jeho přikázání.

Dostal jsem obrazy do rukou pravých protestantů a pravých katolíků také. Pozoroval jsem Ignáce, Františka Sal., Bernarda a jiné, vedle Lutra, Melanchtona, Kalvina a j. Radím každému protestantu, též tak obrazy (podobizny) nejlepších pohanů a našich nynějších lidumilů a komunistů podle sebe postaviti a se tázati: „Jaký duch tudy prohlíží? Co byl zde ráz, bytnost a života postavení?“ Katolické tváře mi řekly: „My jsme byly jedno s Bohem, my jsme okoušely jeho blaženost a láska jeho bylo v nás (Jan 14, 23.), naše celá bytnost lidská byla upokojená, spočívala ve svém středu.“ Protestantské naproti tomu mi pravili: „My jsme hledali a nenalezli, toužili jsme, ale zůstali jsme neupokojení; bázeň byla v nás, poněvadž láska nebyla úplná.“ (1. Jan 4, 18.) Jen v málo jako ku př. ve Frankeho, Woltersdorfově, Arndtově tváři viděl jsem jistou radost se třpytiti; ale tito byli od našich pravých protestantů co půl katolíci štítění, byli výmínkou z pořádku a pravidla.

Takový ráz jde celým protestantským životem a jeho výjevy. Nahledněme v umění, v obrazy Krista, Marie a v biblické ku př. Bendemana Jeremiáše, Lessinga Eleonoru, tak vidíme starou neupokojenost, které zaslíbení schází, alespoň se nevidí nikde majetnost (držení), připovědění. Slyšme protestantské: „Svatý, Svatý,“ atd. aneb „Pane smiluj se“ a naproti pravé katolické? a poznáme: že všudy jen chtění a tvrzení jest, ale že všudy upokojení schází! V písních jest řeč něco samouchýněného, samovzatého, ku př. v nápěvu od Lutra k písní: „Pevný hrad“ — samému sobě odhodlání a důvěru činění; v pravidle schází ona nebeská jemnost a láska, ona blažený klid v požívání milosti, nevěsta neodpočívá v náručí ženichově. Čteme protestantské básničky, na př. Šillera, Šekspira a j.; základní ráz jest: „Ach! z propastě těchto dolů, kým bych východ měl na horu.“ — „Vidím lodičku se hýbat, ale ach, převozník schází.“ Všudy touha, snad přípověď, ale žádná rada k požívání přijíti; aneb samočinění a samochtění si pomoci: „Čerstvě do toho — bez váhání — musíš se odvážit.“ — Jak jinak však vyhlíží to u katol. básníků: Calderona, Danteho, Tasso a j.? Kde ale protestantští duchové něco velikého provedli, tam se uchýlil básník z protestantské půdy a srdce jeho spočívalo v katolickém kruhu. Tak Göthe ve Faustu, Šiler v Marii Stuart, ve Valensteynovi, v Cestě do železných hutí, v hraběti Habsburgském a v m. j.; tak Šekspír v mnohých svých dílech.

Praví katolíci dokázali svůj život a bytnost ve vítězství nad světem, tělem a ďáblem. Velký Atanáš vypravuje: „Když svatý Antonín zápas sám sebou byl přestál a se satanášem hotov byl, vyvstal a co v sobě přemohl, to přemohl také v jiných.“ Mnozí putovali na poušť, takových mužů viděti a světáci odcházeli plni ošklivosti nad světem, zlobiví jako beránkové, zarmoucení nebeské útěchy plní, nemocní zdraví a z posedlých vycházeli zlí duchové. Poušť se olidnila vůkol něho a stala se zemí blaženosti tak, že se zvolati mohlo: „Jak krásná jsou obydlí tvá, Jakube a tvé chýše, Israeli!“ Když jednou do Alexandrie přišel a do vězení šel, tuť vycházeli křesťani plni radosti k mučednické smrti a šlo zase 1000 pohanů tam a za den se jich zde tak mnoho obrátilo, jako jinde za rok. Právě tak čteme o sv. Ignáci, o sv. Frant. Sal. a o sv. Liguori. Všude, kde povstali, vidíš ztracený ráj zase vykvétati, hříšníků jest méně a mnoho dobrých skutků, nová horlivost povznáší vzhůru, bývají prosti od vazeb chuti, vysvobození Kristovo vidíš oudy Kristovými pokračováno. Za Boromea vzal Milán jinou postavu na sebe. Paleollo zvolal: „Obdivuji tvou svatost, jak tě mám chválit, krásné město, druhý Jerusalema vidím v tobě!“ Rovněž tak Řím za sv. Pia V. To byli praví reformátoři! Nepřinesli nové učení a nový pořádek, ale nové žití starého učení; (Řím. 12, 2.) novou poslušnost vůle k starému pořádku. Netloukli jiným na prsa (papeži, biskupům), nýbrž sami sobě; předcházeli v sebezapírání a poslušnosti; (Luk. 18, 13.) z jejich těla tekly potoky živé

vody (Jan 7, 38.) na města, krajiny, díly světa a na pozdější pokolení; a Bůh sám je osvědčil za svaté své znamením a zázraky, jak připověděl (Jan 14, 12. Mark. 16, 17.). Tak byl základ života oučinky dosvědčen, strom ovocem svého druhu.

Osvědčili se ale naši praví protestanté, naši nejlepší a největší mužové takovými vítězstvími? Na který základ života odkazovali zde účinkové a jaký strom ukazovalo zde ovoce? Lutr vyznává neustále až do smrti: „Nemohu s satanášem býti hotov;“ jak mohl pak v jiných satanášovo království rozbořiti a ve vykoupení Kristově pokračovati? Lutr vyznává: „Pod papežstvím byli lidé jedním ďáblem posedlí, u nás ale sedmi.“ Prohlédneme vůkolí a oučinky našich proroků a svatých! O zázracích káže Lutr K. P. H.: „Jsou pro pohany a děti, jimž Bůh jablka a hrušky házet musel, teď nejsou potřebni, máme právě vysoké (veliké) zázraky, které Bůh svým slovem působí.“ Než činili naši proroci mezi pohany a dítkami též zázraky, jak Františ. Xav. a j.? Nikdy a nikde! Jest ale tam království Kristovo, kde se vyplnění jeho připovědění (Jan 14, 12) za nepotřebné ma? Nemohli však žádné zázraky učinit! Aneb jest kralovství Kristovo tam, kde docela, když příslibení jeho se vyplňují, tomu se smějí a za to se má jako židé při Kristu: „Že čaruje a ďábelství má? (Luk. 11.) Jak může hříšník zázraky činit?“ (Jan. 9.) Antikrist dělá též zázraky! — Zázrakům starého zákona jsme věřili. Co se nám o Danielovi v jámě lvové a o mládencích v peci ohnivě vypravovalo, to jsme měli za pravdu a dobře; ale co se o lvích sv. Tekly, o ohnivém rošti sv. Vavřince a o plá-polech a krvi sv. Januarie vypravuje: to musí býti samá lež a samé vymyšlení. Tedy v novém zákoně nebyly více žádné zázraky možné, kde přece Syn Boží ve svých oudech žije, chleb života a Duch sv. ve svých chrámech! —

Konverse znamenitějších osob od r. 1882 do 1888.

1882.

1. V Liebensteinu u Chebu v Čechách přestoupil 11. října 1882 hrabě Max. Zedwitz, pán na Neuschloss-Neuberg, od protest. vyzuání k církvi katol. slavným způsobem u přítomnosti svědků: Klimenta hr. Zedwitze a Jana hr. Zedwitze.

2. In Unter-Zeming Diöcese Steinamanger v Uhrách vrátil se dne

3. srpna 1882 Josef hrabě Batthyani od reform. vyzn. do lůna církve katol.

3. Protestantský kazatel na ostrově Ceylon, Ogilvie, vrátil se, odřeknuv se svého výhodného postavení v církvi anglik., do církve katol.

1883.

4. Baron Haynau, naddůstojník dělostřelectva ve Štýrském Hradci.

5. Hraběnka Alexandra z Buttler-Heimhausen v Mnichově.

6. Baron M. W. Geusau složil v zámecké kapli v Engelsteinu vyzn. kat.

7. října.

7. Dva anglikánští duchovní: u proslulého chrámu svaté Magdaleny v Oxfordě Dr. Jiří Benson-Tatum; a

8. Jakob Dyne Godley z Emanuel College v Cambridge, přestoupili k církvi katol.

1884.

9. Na vysokých školách v Upsale ve Švédsku přestoupilo 8 studujících k církvi katolické v lednu.

10. Hraběnka Marie z Montgelas, manželka sekretáře bavorského vyslanectví v Římě, byla od kardinála Rigihho do lůna sv. církve katol. přijata.

11. Princ Bedřich z Hanavy 1884. vstoupil do církve kat.

12. Syn anglikánského biskupa v Rochesteru v Anglii, Mr. Irohold, vrátil se do církve katol.
13. Anglický baron Sir Filip Rose s manželkou a 5 dětmi.

1885.

14. Anglikánský arcibiskup Dublinský Trench přistoupil 24. dubna 1885 k církvi katol.

15. Lady Sikes, manželka sira Sikesa, barona a milionáře v hrabství York, přestoupila i se synem svým k církvi katol. Manžel její dosud nepřestoupil, ale podnikl stavbu katedrály katol. diec. Westminster a chce v ní, dohotovené, první do církve kat. přijat býti.

16. Pobočník vévody z Marlborough, bývalého irského místokrále — lord Nevill, přestoupil v červnu 1885 k víře kat.

17. „Weekly Register“ z Londýna zaznamenává konversi třech anglik. pastorů k církvi kat.; jmenují se: Mr. Skutherford, pastor při chrámu sv. Jana v Torquai;

18. Mr. Oven King, pastor v Lantocan, Monmouthshire;

19. Mr. Burgleigh, pastor v Corrington, Linkolnshire.

1886.

20. Papežský nuntius mgr. Reude v Paříži přijal do lůna církve kat. syna na slovo vzatého pařížsk. kazatele protest. Bersiera.

21. Dne 8. března 1886 složilo 40 Angličanů a Američanů vyznání víry katolické a přijali svátost biřmování z rukou arcibiskupa Pařížského mgr. Richarda.

1887.

22. Vévoda Bedřich z Meklenburg-Schwerin — dosud protestant, složil v Římě vyznání víry katolické.

23. Anglický vyslanec v Paříži, lord Lyons, strýc vévody z Norfolků, vrátil se před svou smrtí do lůna církve katolické.

24. Hrabě Molke-Hoitfeldt y Glorup, dánský vyslanec v Paříži.

25. Paní Fallstaedt, manželka znamenitého řezbáře;

26. Jeden kandidát juris, dva studující medicíny, jeden kněškupec;

27. Jeden luteranský Stiftsprobst Hansen; — všickni z Dánska.

28. Angličan Walker, synovec bývalého kandidáta praesidentství spoj. států sev.-amer., přestoupil k církvi kat. a stal se členem řádu Jesuitského.

29. Syn americk. generála Shermana stal se Jesuitou.

30. Kardinál Manning posvětil 73letého konvertitu lorda Karla Thynea na kněze.

1888.

31. Jedna dcera anglické královny Viktorie vykonala ve vší tichosti přestup k Církvi katolické.

H r d i n n á m y s l .

Pravda příběhu tohoto potvrzena jest dosud žijícím a zajisté nepředpojatým svědkem, protestantským to duchovním — totiž Samuelem Dawiesem, přednostou „dělnického sdružení“ v Providence (Rhode Island, Amerika). Týž sdělil následovní událost:

„Dne 25. května roku 1852 vyplula loď „Columbia“ z Liverpoolu do New-Yorku. Mezi cestujícími, kteří pronajali si kajuty 1. třídy, byli též dva katoličtí kněží: Pater Hendriken, potomní biskup Providencský (zesnulý r. 1886) a Pater Walsch, oba mladiství, teprve nedávno ordinovaní duchovní. Kapitán, všickni důstojníci, jakož i veškerí námořníci náleželi k sektě „Nevědomců“ (Knownothings), ovšemť jiného té jména pro „nevěrce.“ Kapitán sám byl praesidentem lože a byl pokládán za jednoho z vůdců této sekty.

Na lodi nalézalo se asi 700 cestujících v mezipalubí (III. třída), z nichž bylo na 500 katolického vyznání, co do národnosti Irčané, Slované a Němci. Ja (totiž: Davies, protestantský kazatel) přidružil a ujal jsem se svých souvěrců. Trináctého dne po našem vyplutí z Liverpoolu (tehdy potřebovaly lodi ku plavbě do nového světa skoro tolik týdnů, co teď dní), roznemohla se jistá paní na smrt. Poněvadž pak byla katoličkou, uvědomil jsem o tom ihned Patera Hendrikena; sotva že mladý, horlivý sluha Páně zaslechl, oč se jedná, odebral se do své kajuty, aby se připravil k posvátnému úkonu. S krucifixem v ruce vystoupil za několik již okamžiků, aby odebral se k umírající. V téže chvíli však setkal se s kapitánem, který ihned seznal, co mladý kněz zamýšlí. Strašně klna papežencům vrhl se na duchovního a přisahal, že nedopustí, aby na jeho lodi provozovala se podobná maškaráda. Mladý kněz upozorňoval jej mírnými slovy, aby si nevsímal toho, na čem mu nezáleží a nechal jej klidně jíti tam, kam svatá povinnost jej volá. Kapitán však v zuřivosti své vyňal za pasem bambitku a vyhrožoval mu, že jej na místě skolí, odváží li se jednati proti jeho rozkazu. S velkým jen namáháním podařilo se mi, mladého muže vyprostiti z rukou kapitána. Navrhl jsem knězi, když jsem se byl octl v jeho kajutě, aby úmysl svůj prodloužil až do večera. S pomocí jiných zamýšlel jsem kapitána při večerní zapřísti v rozhovor a mezi tou dobou může navštívit umírající a ji zaopatřiti. Plán náš se také zdařil a mezi tím co se kapitán zaklínal, že nedopustí, aby na jeho lodi konaly se nějaké katolické obřady, byl Pater Hendriken právě tím zaměstknán, že nemocné poskytoval poslední útechu sv. náboženství. Tato zemřela, mezi tím co kněz předříkával modlitby umírajících. V témže okamžiku vrátil se jakýsi námořník do jídelny a zpravil kapitána o tom, co se v mezipalubí zatím dalo. Vztekem zsinalý vyskočil tento a s bambitkou v ruce spěchal na palubu, provazen dvěma důstojníky. My ostatní cestující chvátili jsme též ven a přišli jsme právě v čas, abychom spatřili, jak kapitán obří ranou srazil mladého duchovního k zemi. Pokoušeli jsme se vysvoboditi jej z rukou zuřivcových, byli jsme však od námořníků, kteří ovšem byli téhož smýšlení jako jich velitel, zatnání. „Ten pes nesmí živ dostihnouti do New-Yorku,“ říčel kapitán, zuřivostí až šilený a kopl kněze, ve mdlobách na zemi ležícího tak silně do obličeje, že proud krve hned se z úst i nosu jeho vyřinul. Námořníci pak následovali příkladu pána svého. V té chvíli seběhl jsem do mezipalubí a sdělil ničeho netušícím katolíkům slovanské a německé národnosti, co se na palubě odehrává. Asi padesát silných mužů, většinou vysloužilých vojnů, se zvedlo a chvátilo za mnou nahoru. Pravě když jsme tam vstoupili, zaslechl jsem rozkaz kapitánův, aby ten pes byl uvržen do moře, rozkaz, k jehož provedení se ihned hotovili vždy ochotní námořníci. Rozeslení vrhli se katoličtí vystěhovalci na námořníky, rozehnali je několika padnými ranami na všechny strany a vyrvali jim těžce zraněného kněze. „Vzpouř!“ — řval kapitán, avšak já zahřmél naň, že tito lidé pokusili se pouze o zabránění vraždy a aby se neopovažoval, lid tento drážditi až do krajnosti, neboť bude-li ve své surovosti na dále pokračovati, že z celé jeho posadky ani jeden zdrav nevyvázne.

V témže okamžiku zaslechl jsem ze zdola vycházející strašlivý řev: katoličtí Irčané dozvěděli se právě, co se nahoře děje, byli však uzavřeni, tak že nemohli přijíti na pomoc svému milenému knězi. Pater Walsch domlouval jim a zapřísáhl je, aby zachovali klid. Jsemť přesvědčen, že, kdyby ti byli mohli ven, nezůstal by ze všech námořníků, kapitána nevyjímajíc, ani jediný při životě. Kapitán, vida nebezpečnost situace, v níž svou surovostí se octl, dal rozkaz svým pochopům, aby kněze spoutali a do vězení lodního uvrhli. Avšak vystěhovalci nedopustili, aby někdo z nich se ho dotkl. — Opatrně jej sami zvednuvše nesli jej do mezipalubí a ošetřovali jej s dětinnou v pravdě pečlivostí. Když pak se byl tak dalece zotavil, že mohl býti dopraven do své vlastní kajuty, nedovolili mu vystěhovalci, aby něčeho z lodní kuchyně požíval, neboť se obávali, že by jej mohl někdo

otráveným pokrmem připraviti o život. I sdíleli s ním své vlastní zásoby a dnem i nocí až do příchodu do Ameriky stáli vždy tři katolíci u vchodu do jeho kajuty na stráži, aby žádné násilí nemohlo býti více na něm spácháno. Mrtvola zemřelé ženy byla pak beze vší modlitby, bez náboženských obřadů, — ano i aniž by — jak jest na lodích zvykem — byla aspoň do pytle zašita, surovými námořníky uvržena do moře. — Tři leta na to byl týž kapitán od svých vlastních lodníků zabit a tímže způsobem do moře vhozen, došed takto sám strašlivého konce, ježž byl připravoval mladému katolickému knězi, — potomnímu biskupovi Hendrikenovi. *M. W.*

D r o b n o s t i .

První antisemita byl zajisté svatý Štěpán, jenž takto na nejvyšší radu židovskou zahrml: „Tvrde šíje a neobřezaných srdci a uší, vy se vždycky Duchu svatému protivíte; jakož otcové vaši, takž i vy. — Kterému z proroků se otcové vaši neprotivili? I zabili ty, kteříž předzvěstovali příchod Spravedlivého, jehož jste vy nyní zrádci a vraždníci byli; kteří jste vzali zákon zřízením andělů, ale neostříhali jste ho.“ (Skut. 7. 51.)

O blahoslaveném pak Bernardinu z Feltrie Benátské, řádu sv. Františka, čteme v církevních hodinkách: „Proti nestydaté lichvě a vyděračství židovskému zřídil a zákony upevnil zástavy, tak zvané „Montes pietatis.“

Často od nešlechtníkův a zvláště židův, protože jejich zpupnost a pronevěru vůči křesťanům napadal, až k smrti uštván, vždy vyvázl. Od něho pocházejí slova, jichž velmi krásně užil i Dr. Rohling: „Toho lidu našeho, z jehož chleba živ jsem, neměl bych se zastati proti židům?“

V tom smyslu má, ano musí býti každý kněz antisemitou — bratříčkovati se se židovstvem, k tomu liberálním, jest zradou na Kristu a křesťanech.

* * *

Nedělní klid na venkově. V Dobříši, městě to židy hojně pozeňnaném, neví se nedělního a svátečního dne o žádném klidu. Obchodníci krámů svých nezavírají k vůli židovským obchodníkům, bojíce se, že by kupující k těmto přeběhli. To však by nebylo v říši rakouské, — kde se dávají zákony, aby — to nejmenší. Ale tu právě v neděli, ač trhy zákonem ustanoveny na čtvrtek, odbývají se z pravidla v neděli a sice jarmarečným způsobem. — Potom proč se náš venkovský lid kazí!? Židé si právě na neděli zboží (rukavice) objednávají a páni úředníci i sl. c. k. soud své partaje na neděli obesílají. —

Obsah čísla 23. „Obrany víry“:

Návěští. — Kardinál Newman a hnutí katolické v Oxfordu. (Dle různých pramenů napsal M. W. Pokračování.) — Nevděčnost. (Příběh ze skutečnosti, d—). — Ježíšsko putování. (Křesťanské vánoční pohádky. Vypravuje Jan Hůlek.) — Od Křemešnické pouti do Pacovské. (Dle pravdivé události načrtl Antonín Plaček.) (Pokračování.) — Život svatých není nic jiného než evangelium ve skutečích. (Dle vyznání bývalého luter. duchovního J. E. Haserta.) — Konverse znamenitějších osob od r. 1882 do 1888. — Hrdinná mysl. (M. W.) — Drobnosti.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 89—92.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Ná v ě š t í .

Vzdávajíc nejupřímnější díky p. t. odběratelům za laskavou přízeň našemu listu prokázanou, dovolujeme si tuto pronésti uctivou prosbu, aby ku zjištění nákladu v příštím roce předplatné záhy obnoviti si neobtěžovali. V „Obraně Víry“ budou i na dále vycházeti časové statě pro poučení a utvrzení ve sv. víře.

„Kalendář pro mrtvé a živé duše“ bude příštím rokem dále přináseti z oboru křesťanské apologetiky velice poučné statě, o nichž bylo nám s více stran ujištěno, že vzkřísily již nejednu mrtvou duši k novému životu v Bohu.

Dále prosíme, by nedoplatky byly taktéž v brzku vyrovnány. Předplatné i doplatné budiž zasíláno do administrace tohoto listu: Praha, Ostrovní ulice č. 1508—II.

Redakce a nakladatelstvo.

Kardinál Newman a hnutí katolické v Oxfordu.

Dle různých pramenů napsal M. W.

(Dokončení.)

Jen nepatrný počet těch, již starou víru svoji opustili, vydobyl si takové úcty a vážnosti u svých někdejších souvěrců jako Newman; jen málo kterým se podařilo, odpůrce své v téže míře učiniti němými. Příčinou toho zdá se býti tato: v Newmanovi jsou sdruženy všechny ctnosti a vzácné vlastnosti typického Angličana v míře nejkrásnější; on uměl se vzácnou mistrností nejen pochopiti náboženské idey, které dobou jeho hýbaly, ale i pravého výrazu jim dodati a pro tyto velké idey jiné nadchnouti. A tím se stalo, že spisy jeho ještě dnes bývají od protestantů čítány, a co nad to jest: náboženská literatura státní církve, zvláště pak kázání jsou dle vzoru kázání Newmanových zpracovány. Studium Otců, které bylo velmi zanedbáno, rovněž velmi mnohé mu děkuje. Sami svobodní myslitelé a materialisti holdují talentu kardinálovu a velebí jej jako velikého, nevyrovnatelného dialektika; opět a opět šířena byla pověst, že Newman jest skeptikem a že přináleží jejich směru. Důkaz

toho ovšem podati nemohli; avšak jest vidno, jak velice si tito muži Newmana vážili.

Teď se stal Pusey hlavou přísně církevní strany v Oxfordu. Vytrvalosti se mu sice ne nedostávalo; avšak ti nejznamenitější přidali se k církvi katolické; ti, kteří vytrvali v anglikánské církvi, byli dílem zastrašeni, dílem vlivem zevních pohůtek přinuceni k vyhledávání klidu a pokoje. Svobodnější směr získával vždy více přívrženců, proudění v Oxfordu bylo rozhodně proticírkevní, a snažilo se oslabiti živel klerikální návrhy reformačními, což se také časem zdařilo. Mnozí považovali celé hnutí za pouhou modu, za nový směr, ku kterému třeba se připojiti; jakmile tento stal se neoblíbeným, stáhl se nazpět. Gorhamův křesťní spor objevil takto zjevně málomoc Puseytů. Lord-kancléř navrhl totiž pro faru Bramford-Speke, patronát to koruny, jistého duchovního, jménem Gorhama; biskup Exeterský, dr. Phillpotts, opřel se tomuto návrhu, poněvač Gorham učil, že křesť nepůsobí duchovní obrození a že dítky nestávají se na křtu údy církve Kristovy a dítkami Božími. Gorham appelloval ku Archer Courtu, který náhled biskupův schválil. Výbor tajné rady však zrušil tento rozsudek, poněvač článek, o nějž vede se spor, připouští širší výklad, že naproti tomu formální stránka jest tak vysvětlována, jak článkům neodporuje. Světský soudní dvůr rozhodl tedy proti biskupovi, co jest učení církevním a tím ze základu zničil všechny illuse o apoštolské, neomylné církvi. Na obranu církve podal dr. Blomfield, biskup Londýnský, v horní sněmovně návrh zákona, dle kterého výbor tajné rady má pouze konstatovati faktum, že někdo hlásá takové učení, kdežto rozhodnutí o otázce, je-li učení to pravověrným či kacírským, má příslušet biskupům. Návrh tento propadl, poněvač vznikly obavy o omezování svobody svědomí, dílem pak že bylo se též obáváno, že by se biskupové nemohli sjednotiti na tom, co jest učení církevním.

Puseyiti protestovali v četné navštívené schůzi, v Londýně r. 1851. konané, proti tomuto znásilňování církve a přechmatům tajné rady. Zvláště Pusey mluvil velice ostře. On poukazoval, že bude-li se pokračovati v omezování práv církve, budou nuceni usilovati o odloučení církve od státu. Zůstalo při pouhém protestu; naproti tomu však přestoupili Manning, Hope Scott, Wilberforce a jiní k církvi katolické Traktariáni byli bezmocnými a dali se v době známého „No popery cry“ („žádné papeženství“) strhnouti antikatolickým proudem. Událost, sama v sobě nepatrná, znovuzřízení totiž hierarchie v Anglii, která dosud byla spravována pouze apoštolskými vikáři, zdálo se, že opět rozpoutala divé vášně a staré choutky, k pronásledování katolíků směřující. Newmanova kniha „O nynějším stavu katolíků v Anglii.“ jakož i umírněnost a rozvážnost katolíků, zažehnaly bouři; neboť anglické obecenstvo, které jest záhy velice podrážděno, po prvním pak návalu zase opět vystrízliví, přesvědčilo se, že bylo několika fanatiky oklamáno. Spor Denisonský, týkající se večere Páně, způsobil Puseyitům novou porážku a ukázal tak zjevně, jak málo stará se vláda o traktariány. Denison učil v brožůře i v kázáních skutečnou přítomnost Krista Pána ve svátosti oltářní. Naproti tomu vystoupil Josef Ditcher, farář v sousedním East-Brentu, a dokazoval, že tvrzení: „akt posvěcení mění chléb a víno při večeri Páně, tak že tyto po konsekraci chovají v sobě opravdovou, byť i jen duchovní přítomnost těla a krve Kristovy, tak že všichni přijímající požívají tím nezbytně jeho tělo a pijí jeho krev,“ směřuje proti článkům. Ditcher žádal za odvolání a poněvač toto bylo odmítnuto, byla vznesena žaloba u biskupa na dra Bagota. Tento i nástupce jeho marně snažili se o zprostředkování, avšak strana proticírkevní, k níž Ditcher přináležel, nejevila ochotu, dáti sobě ujiti příležitost k pokoření traktariánů. Kommissé, která r. 1855 byla sesazena a prohlášila, že jest zde důvod k vyšetření sporné události, dostala od vlády na vzdor odporu arcibiskupa Canterburského plnou moc, aby prozkoumala žalobu proti Denisonovi a vynesla rozsudek. Denison byl odsouzen a měl, neodvolá-li, býti sesazen. Denison appelloval a opravdu byl rozsudek

kommissie od Archer Courtu a později od výboru tajné rady pro formální chybu zrušen. Princip, že znění samotných článků má platiti za pravidlo víry, zůstal netknutým, rovněž i že ostatní symbolické knihy a výroky anglických boboslovců nemají žádné authority. Biskupové museli dopustiti, aby princip, jež učinili platným proti 90. traktátu, byl namířen na nejvěrnější jich přívržence. Chabý protest Puseyův a odvolání se k svobodné a zákonité synodě provincie Canterburské, dále pak k plné synodě všech církví jich společnosti náboženské zůstalo bez povšimnutí. Pusey byl málo schopen, aby stranu svou přiměl k sjednocenímu spolupůsobení; — jeho oposice proti reformám na universitě, jeho povolnost vůči vládě odcizily mu všechny závažnější živly ve státní církvi a upoutaly pozornost jich k novému směru.

Ježíškovo putování.

Křesťanské vánoční pohádky.

Vypravuje Jan Hůlek.

(Pokračování.)

3.

Velebně a slavně svolávaly zvony obyvatel města — na jitřní. Zbožný lid spěchal do chrámu. Než dnes ubíral se do chrámu i leckdos, jenž již po delší čas kostelu se vyhýbal. Všeobecné veselí, jež dnes zavládlo, radost a jásoť nevinných, dnes tak šťastných dítek, mile i jej rozrušily a přiměly k tomu, že šel po dlouhé době opět jednou se pomodliti. Nejen mladík v jara žití, ale i kmet stříbrovlasý a mnohá matka opuštěná, ba i leckterý nezdárný syn, ano i mnohý světák a rozkošník, jenž o nevinnosť se připravil, dnes — o štědrém dnu — vzpomínali na blažené chvíle svého dětství, s jakou touhou a radostí spěchávali k jeslím Ježíškovým a vzpomínka ta i dnes vedla je do chrámu. Tam ve chrámě všickni se sešli, tvořice jaksi jen jedinkou rodinu, světec i hříšník, přítel i nepřítel. A oči všech hleděly na hlavní oltář, jenž zářil v moři světél. A nad oltářem v pravo, v levo, všady vznášeli se nebeští andělové a ve svatostánku stál v slávě a velebnosti — žehnající Ježíšek. Než nikdo neviděl andělků, nikdo Ježíška. Jen kněz, jenž u oltáře stál a krev Páně v kalichu pozdvíhal a věřícím ukazoval — již tu klečeli a pokorně v prsa se bili, šeptajíce slova: „Ježíši, Tobě žiji, Tobě umírám, Tvůj jsem v životě a smrti“ — slova mnohého k vlastní jeho záhubě z nepravdy vinící — jen kněz, jenž pln vroucího zanícení k svatostánku pohlížel, viděl Ježíška ve svaté monstranci. A Ježíšek milounce na něho se usmíval, žehnal mu a pravil: „Já jsem láska a život.“ A touž dobou bylo s Ježíškem nesčíslné množství duchů nebeských, velebicích Jej a řkoucích: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“ Kněz pak plesal nejčistší radostí. Poklekl a kořil se; a povstav, neboť se blížil okamžik sv. přijímání — modlil se: „Beránku Boží!“ a kněz bezúhonný skroušeně dí: „Pane nejsem hoden;“ a čistotná jeho duše přijímá Pána věčnosti, jenž v osobě Ježíška v svatostánku na něho se usmívá. A když pak kněz k lidu se obrátil a mu žehnal, tu leskly se jeho oči blahostí a tvář jeho byla ruměná jako tvář Serafína, jenž před Bohem stojí. A shromážděný zástup pln sladkého rozechvění pje radostnou píseň:

„Dítě se nám narodilo,
prorocství se vyplnilo,
radujme se,
veselme se
z Jeho narození.“

A sluha Páně vstoupil na kazatelnu; před ním v záři světél se stkvěly jesle Ježíšovy; ale i srdce jeho bylo jesličkami, v nichž si zalíbilo božské dítě — Ježíšek. A Ježíšek vkládal v ústa kněze slova výmluvná, tak že týž pln nadšení k shromážděným mluvil: „Bůh jest láska! Nebesa velejte Jej a země klaň se Jemu. Bůh jest láska! Dítě se narodilo světu ku požehnání a svět Mu klně. Dítě se narodilo světu ku spasení a svět se ho odríkává. Bůh jest láska! V Dítěti jest větší nežli nebe a země a hlubší nežli jest propast mezi nebem a místem věčného zavržení. Bůh jest láska, svět pak neláska, on nemiluje, ano nenávidí Boha lásky. Lidé milujte Boha velikého, Boha nejsvětějšího, Boha nehynoucí lásky. Bůh jest láska věčná.“

„Bůh! o pějte Jemu cherubové,
již patříte v Jeho jasnou tvář,
chválu roznášejte oblakové
tam až, kde poslední slunce zář;
kořte se Mu v prachu národové,
srdce své Mu neste na oltář,
tvory všecky spojte svého hlasu
k slávě Pána v nevýslovném kvasu.
Bůh láska jest věčná.“

A velebný hlas varhan rozléhal se prostorami svatyně a odrážeje se o sloupení chrámové tisícero zněl ozvěnou: „Bůh láska jest věčná!“

A lid s úžasem hledí na obdivuhodnou postavu kněze, na toho posla Božího, vyslaného z onoho světa a hlasatele věčné lásky. A mocně dojat v srdci svém, sklání šji svou k zemi; a nepřítel plačky nepříteli tiskne ruku na smířenou; a světák i rozkošník zakrývá tvář svou a kajicně se slzou v očích prosí Boha za smilování. A nezdarůný syn vrhá se lítostně v náruč otcovu a prosí za odpuštění a slzy staříčkého otce, kanoucí na mladistvou tvář synovu, hlásají mu odpuštění. Klenbou pak chrámovou rozléhá se radostný jasot: „Bůh láska jest věčná! Amen, amen, amen!“

4.

Ježíšek octnul se na Svě svatě pouti u osamělé lesní chaloupky. Venku, před chaloupkou stála žena chudince oděná. Mnoholetý bol svráskoval její čelo, hlava byla šedivá a oči měla zmrtvělé. Hleděla straule do dálky. Cím as obírala se mysl její? Vzpomínala snad na jedinké dítě své, jež před nedávnem zemřelo? Či vzpomínala na neblahé chvíle, jichž zažila v nešťastném manželství? Snad obojí vtisklo v její tvář pečeť tichého bláznovství. „Hrobe, vrať mi dítě mé, roztomilého synáčka, jedinou útěchu a slast mého života. Větrové, neslyšíte mne? A vy stromy, proč necítíte můj bol a nesténáte se mnou?“ Tak mluvila ubohá, šílená žena.

Ale větrové neodpovídali, ale pohrávali si s jejími šedinami. A stromy nesténaly, ano ve větvích jejich šuměl ohlas radostných písní. Usadili se totiž na nich andílkové, již právě písně dopěli.

A Ježíšek stál u nešťastné ženy, ona Ho však neviděla; hleděla nepohnutě na strom, na jehož objněných větvích jako na měkounkém koberci seděli andílkové. A co tak upřeně hledí na strom, spatřuje mezi anděly dobře jí známou tvář a vidí, jak se na ni usmívá.

„Dítě mé, dítě mé,“ křičí matka cele vyjevěna, „dítě mé pojď ke mně.“ A Ježíšek pokynul malému andílkovi a ten se snesl se stromu v náruč matčinu; již spočívá na jejím srdci a křídélka jeho kol šije matčiny znějí písní radostného shledání.

A oči matky nebyly již ztrnulé, ale zářily podivně; a obličej její byl krásný jako za dob šťastného mládí, kdy po boku vyvolence svého stála u oltáře před knězem Nejvyššího.

A Ježíšek položil zehňající pravici svou na hlavu matky a řekl svatým hlasem: „Pojď s dítětem svým a buď šťastnou s ním na věky.“

A sotva to dořekl, sklesla šťastná matka na zem a byla mrtva; ale duše její v těle oslaveném vznášela se nad ztuhlou mrtvolou. V bělostných loktech její spočíval malý, kadeřavý anděl — sladký její syn. A matka vznáší se před Ježíškem, pěje píseň mateřských vděk, a andělé všickni pějí:

„Děťátko se narodilo,
člověčenstvo oblažilo
na důkaz své lásky.
O blahosti! O sladkosti!
Svět je plný zpěvů
Z radostného zjevu.“

5

A Ježíšek s anděly zavítal do velikého města; ze skupení domů vyčnívala velikolepá bohatě osvětlená budova. Nad ní vznesli se duchové nebeští. Vysokými okny pronikaly až na ven modlitby a vánoční zpěvy, nářek a pláč, slova útěchy a žehnáni. Okna otevřela se tajemnou mocí a jimi vešel Ježíšek a všecek andělů sbor do veliké, prostorné jizby, kde bylo mnoho postelí a na nich lidé bledých tváří a plní nářku. Panna v černé říze a s bílým závojem kol hlavy chodila od lože k loži, podávajíc tu lék, tam útěchu poskytujíc; zde plakala s plačícími, onde se usmívala s okřívajícími. Kdekoliv se objevila, všady bylo viděti veselejší, jasnější tváře, neboť slzy, jež již již vyhrknouti chtěly, se zadržely studem, že by panna je viděti mohla. Dnes však zvláště slova její zněla mnohem sladčeji, nežli kdy jindy, když u nemocných bděla. Obličej její se stkvěl jako tvář anděla a její líce poléval růměnec panenského studu. A čím to bylo? Mluvila o Ježíšku, jak v dnešní svaté noci žehnající pouť světem nastoupil a jak všady bol vyhledává, aby jej zhojil a aby sbíral slzy nářku a je uschoval co drahocenné perly pro den posledního soudu. A tak zabrána byla v hovor, že ani neviděla, jak jizba jest plna andělů a i nemocní toho nepozorovali a neuměli si vysvětliti, proč najednou tak neobyčejně jasno jest v jizbě; myslili, že měsíc tak jasně svítí.

A Ježíšek stál po boku panny a krácel s ní od lůžka k lůžku a vnukal jí mnohé krásné a vznešené myšlénky a ty panna pronášela ve slovech slávy, dobrořečení a útěchy a odtud, že dnes zvláště tak krásně mluvila. — Ježíšek přebýval v jejím srdci a učinil si z něho, obydlí krásné a milé a odtud ten pocit blaha, jaký panna v čisté své hrudi cítila, nepochopujíc, proč jí po jednu jest tak blaze. Ach, jak jen krásné bylo to srdce její! Bylo ověněno věncem nejčistších a nejzácnějších perel a těmi byly všechny ty slzy, jež ronila u lůžek nemocných; těmi byly všechny ty vroucí prosby, jež nemocní k Bohu vysílali, aby žehnal ctihodné sestře. A Ježíš učinil duši její mnohem krásnější, nežli dosud byla; a andělkové všickni klečeli vedle ní a libou vůni ze svých květin vdechovali do srdce panny, v němž Ježíšek jako ve svato-stánku mile se usmíval. A Ježíšek vtiskl obličej svůj v panenské srdce její jako obraz zázračný a anděl vsadil v ně lilii a ta vzrůstala v něm, bílá jako sníh, jenž s oblak padá a čistá jako světlo, jež slunce vydává a vzrostla v lilii velikou a krásnou, takže vinula se co běloskvoucí rámeček kolem obrazu Ježíšova v srdci zbožné panny. A uprostřed jizby sklesla panna na kolena, nevědouc, čím se to stalo; a oči její tak se stkvěly a zářily takovou blahostí, že nemocní ruce spínali a se modlili: „Anděle strážný, oroduj za nás.“ A ústa panny oněměla, ale v hrudi její to znělo a plálo takovou blahostí, že jí samým blahem srdce puklo a tělo její na zem, činy křesťanské lásky posvěcenou, pozvolna se schýlilo; a touže chvílí bylo v jizbě neobyčejně jasno; a uprostřed té nebeské záře spatřili nemocní obraz s obličejem zbožné panny a viděli, jak blaženou smrtí umírá bohumilá nevěsta Kristova a modlili se všickni: „Anděle strážce tam v nebi, oroduj za nás.“

Do venkovského kostíka, slavnostně osvětleného, ubírala se stařena; zvony nízké věže zvaly na půlnoční. Ač již byla při letech, kráčela přece statně po zmrzlé, osněžené půdě, již měsíc jasně osvětloval. Cestou se modlila; bylať to duše zbožná.

Chvilkami šeptala ústa její hlasitěji slova:

„Sladounký, nebeský Ježíšku, jak jsi krásný!“ Pojednou viděla před sebou ve sněhu podivuhodné dítě. A dítě to se na ni usmívalo tak srdečně, tak mile, že jí radostným překvapením hůl, o kterou se opírala, z ruky vypadla a ona sama na kolena sklesla. A podivuhodné dítě pravilo k ní: „Ano jsem krásné, krásnější nad slunce a jasnější nad všeliké světlo; ode mne mají všechny hvězdy svůj jasně zářící lesk a v očích mých zrcadlí se všechen svět. Dnes jest svatá noc, v níž světu zvláště požeňávám a vše, co miluji, oblažuji a s sebou беру. Pojď i ty ochotně se mnou! V nebi mém budeš slaviti slavnost, kterou v malém kostíku právě konati se chystáš. Tam v nebi jest nesmírný, zázračný chrám, v jehož svatostánku svítí slunce věčné a uprostřed slunce stkvím se já a andělé, zpívající a plesající, obletují svatostánek. Nuže, pojď tam se mnou.“

A stařenka vztáhla ruce své a vroucně prosila: „O přemilý, o přesladký Ježíšku, vezmi mne s Sebou! Já jsem Tě, o sladkosti má, po všechny dny svého života vřele milovala. Často jsem klečívala před Tvými jeslemi a pohlížela k Tobě s posvátnou uctivostí, vroucně si žádajíc, abych na milostnou Tvou tvář patřiti mohla na věky — na věky. Přijmi mne k Sobě, o Dítě nejsladší!“

A sotva stařenka domluvila, již spočíval Ježíšek v náručí její, líbal zvadlé její líce a hrál si s její stříbrnými vlasy. A v tom okamžení obklopilo ji množství andělů a ti pěli sladounké písně a zářili jasněji nežli ta nejjasnější hvězda na nebi. A Ježíšek svítil leskem oslnujícím, ježž oči stařenky sněsti nemohly, tak že jí se zavíraly a srdce její nebeskou slastí tak bylo přeplněno, že tlouci ustávalo a její ústa Ježíškovým políbením na vždy se zavřela. — A z hrudi mrtvé stařenky vznesl se anděl a pěl s kůry nebeských duchů:

„Bůh dnes se narodil,
lidstvu spásu zplodil,
sláva na výsosti
Božské velebnosti
z toho dobrodiní,
jež nám lidem činí.“

Od Křemešnické pouti do Pacovské.

Dle pravdivé události načrtl Ant. Plaček.

(Pokračování.)

Jiná pověst vypravuje, že zmíněný měšťan padl mezi lotrasy a ve své úzkosti učinil slib, že vystaví kapličku, vyvázne-li z tohoto nebezpečí zdráv. A ještě jiná pověst koluje, že za hrůzných dob válečných doplžil se raněný voják až na místo, kde nyní kaplička stojí a jal se rány své v blízké studánce vymývat. Jak mile byl s vymýváním hotov, spatřil k své převeliké radosti, že se mu rány rázem zahojily. Což když se mezi lidem rozhlásilo, počalo se k studánce putovati a tak povstala na vrchu hory kaple.

Voda netrvá v studánce po celý rok, ale přichází v únoru neb březnu a trvá přes slavnost nejsvětější Trojice. Objeví-li se však mimo ten čas, tu prý přijdou nakažlivé nemoce aneb mor. Tak se stalo roku 1832 a 1866, jakž se o tom v památní knize následovně dočítati lze: Roku toho byla zima

mírná, bez sněhu, což v hornaté krajině jest zajisté podivuhodným; voda přišla do kapličky již v prosinci 1831 (oznamujíc příchod svůj velkým hukotem). Poněvadž však počala cholera řádití, množil se i počet zbožných poutníkův, kteří se nedali ani dalekou cestou, ani zimním počasím odstrašiti. Ano i s vozy se přijíždělo a v sudech voda jest odvážena a přec se všem vody dostalo. V době od 27. prosince 1831 do konce září 1832 napočteno 734 procesí, několik tisíc lidí čítajíc. A přes to vše ani jediný nezemřel. — V roce 1866 v pruské válce objevila se voda začátkem srpna a za týden počala v Pelhřímově řádití cholera.

Voda v kapličce se nekazí, aniž po delší době zapáchá jako jiné, které stojí neb se chovají v nádobách uzavřených.

„U buků“ nalézá se druhý pramen vody na severovýchodním svahu vrchu u Křemešniku, u cesty do Tříteře. Jméno své snad běře odtud, že voda ta pod starým, velkým pařezem vytéká, kde stával druhdy velký buk. V studánce této objevuje se voda as o dva dni později a o tolik asi dříve téci přestává. Řídkou vlastností obou pramenů jest, že voda teče v délce asi 40 metrů, pak se úplně ztrácí, žádného bahna netvoříc.

V pamětní knize čteme dále:

„Dále toto zaznamenati sluší, že tento vrch Křemešník velikou má výšku a na tomtéž vrchu dva počínající prameny velmi podivné jsou. A sice první, který se v tu stranu k Pelhřímovu pod kostelem řine a velmi podivným se býti zdá; proto, poněvadž někdy okolo sv. Řehoře papeže (12. března) jakýmsi podzemním třesením prudkou vydává vodu; dříve však, než vodu propouští, jest slyšeti as na tři až čtyry neděle napřed pod zemí silné otřásání a klepání, jakoby havíři uvnitř pracující se nalezali, a jak voda se vyřine, ihned vše utichne. Tak pisatel sám pozoroval r. 1763 a 1764 dvě neděle před vánocemi a dvě neděle po nich a slyšel podzemní třesení a klepání, kteréhož roku 1764 voda přišla na obrácení sv. Pavla. Někteří chtí dokazovati, že tato voda z velikých sněhů počátek běře, avšak pisatel opak nalezl, jelikož r. 1763 žádný sněh neb jen po skrovnu ho bylo, voda ale přece vydatněji následovala a tekla od svátku zvěstování Panny Marie až do svátku sv. Markéty

Voda z obou pramenů jest u poutníků ve velké úctě a mrzáci vymývají sobě bolavé údy nebo oči ve stružce, co odtéká, nemohouce se pro přílišný nával k svaté studánce dotlačiti. Na sto pádů buď částečného neb úplného uzdravení se zde přihodilo a lid z daleka putuje k tomuto posvátnému místu v plné důvěře.

Na cestě po kopci ke kostelu vedoucí sedí množství mrzáků, na jichž zmračené údy mnohdy jen s hrůzou patřiti lze. Ubožáci tito spínají ruce proti přichozícím poutníkům a mnohý srdce měkčího nepostačí do natažených rukou dárečky dávatí.

Procesí vedené mistrem Antošem vstoupilo na temeno hory a ubíralo se za slavnostního zpěvu do poutního chrámu Páně, který jest zbožnými poutníky, Čechy i Němci naplněn; tak uslyšíš zde české i německé chvalozpěvy najednou zaznívati. Hlasy tyto otfásají chrámovou klenbou a pojíce se dohromady, plynou společně k modré obloze před tvář Otce všech, jenž rozdíl mezi svými dítkami nezná.

Kostel, starodávný to budova, z několika kaplí sestávající, stojí na nejvyšším bodu vrchu. Křemešník jest 506 m. nad hladinou mořskou vysoký a jest nejvyšším vrchem v celém Tábořsku. Mimo chrám stojí zde budova farní a dvoutřídní škola pro přífařené obce vřkolní. Za kostelem stojí dvě řady prostranných bud — poutnické to hostince, v nichž se nalézá prostranný krb, kde se vyhlášené „křemešnické polévky“ vaří, a dále řada stolů a sedadel! Boudy tyto jsou otevřeny jen v čas poutí a patří pelhřímovským měšťanům. Konečně o něco dále jest slušný zděný hostinec postaven, v němž po celý rok občerstvení dostati lze.

Kostel jest útulné místečko a jest po celou noc zbožnými poutníky přeplněn, kteří zde na modlitbách a v nábožném rozjímání až do rána trvají. Většina různých procesí hledá noční útulek v blízkých obcích Sázavě, Proseči, Putimově atd.

K zvláštnosti věru řídké náleží hlavní oltář trojstranný, který upomíná na jméno kostela a jeho zasvěcení nejsvětější Trojici Božské. Nádherný oltář ten upraven tak, že u něho mohou býti slouženy tři mše sv. najednou. Hlavní obraz tvoří velké pozlacené srdce s nejsv. Trojicí a P. Marií, vše čistě zpracováno a opraveno. Jelikož oltář ten několikrát okraden a dosti sešlý byl, podporou jisté zbožné paní Jihlavské byl nejnověji obnoven a oprava ta stála 1500 zl. Připomenouti sluší, že počátkem tohoto století skutečně tři bratří Appetaurové sloužili u oltáře křemešnického najednou mše svaté. Dva z nich byli děkany v Pelhřimově a třetí děkanem v Postoloprtech. *)

Petruška s Anežkou ostaly přes noc v kostele, kdežto procesí pacovské rozešlo se po poutním místě a konečně nalezlo noční útulek v blízké dědině Sázavě.

Co soudí jinověrci a neznabozi o naší církvi.

Ma c a u l a y, jeden z nejproslulejších dějepisců protestantských tohoto století, napsal právě před čtyřiceti lety: „Nestává a nikdy ani na zemi nestávalo žádné dílo lidského ducha, které by bylo tak důstojno zkoušky, jako právě církev římsko-katolická. Dějiny této církve jsou pojítkem obou velkých dob lidské civilisace. Žádné zřízení tehdejší doby nezůstalo po dnešní čas kromě církve katolické, pod jejíž ochrannými křídly může duch zalétnouti až do oné doby, kdy z Pantheonu pohanského vystupoval k nebi kouř ubohých obětí a kdy tigři a lvové dráždili chtivý zrak Římanů k náštěvě amfiteátru. Nejpyšnější domy královské zdají se míti svůj původ teprve od včerejška, porovnáme-li je s nepřetržitým řetězem papežů, jenž sahá od papeže, který v 19. století posvětil Napoleona, až k onomu, který Pipinovi v 8. století vstavil na hlavu korunu. A ještě daleko za Pipina zasahá tato řada vznešených panovníků až do temných dob starověkých.

Církev podnes trvá, ne jako zřícenina, ne jako pozůstatek ze starobylosti, nýbrž plna života a mladistvé síly. Katolická církev vysílá stále ještě své posly až na nejzazší hranice země a tito poslové jsou nadšeni touze horlivostí, jako oni, kteří se sv. Augustinem na pobřeží Kentské dali se dopravit. Tímže duchem, s jakým postavila se Attilovi na odpor, vzdoruje nevraživosti králů za našich dnů. Počet její dítek jest větší než kdy před tím; její vymoženosti ve světě novém více než vyrovnaly ztráty ve světě starém. — — Nikdež nepozorujeme, že by nadcházel konec její dlouholetého panství. Ona uzřela původ všech vlád, jakož i všech dnes ve světě existujících náboženských soustav — a nepochybujeme ani dost málo, že přečká dokonce i jich celé trvání. Ona byla velikou a všeobecně ctěnou prvé ještě, než noha prvního Sasíka dotkla se půdy Velké Britanie, prvé ještě než první Frank překročil Rýn, tehdy, kdy řecká výmluvnost kvetla ještě v Antiochii, kdy ještě obrazy bůžků byly ctěny v chrámě daleké Mekky, a ona bude moci setrvati v posavadní své síle, až jedenkrát přijde nějaký cestující z Nového Seelandu a uprostřed nevlidné pustiny opře se o zvěšlý a polorozpadlý pilíř Londýnského mostu, aby si nakreslil ruiny chrámu Svato-Pavelského. Často slýcháme tvrditi, že svět jest den ode dne osvícenějším a tato osvícenost že prospívá protestantismu, kdežto na druhé straně jest katolicismu záhubnou. Přejeme si, aby tomu tak bylo, avšak my máme závažné důvody,

*) Viz: „Křemešník“, jež sestavil J. Donát — Pelhřimovský.

abychom pochybovali o pravosti tohoto výslovného očekávání . . . Stal-li se ve světě nějaký důležitý převrat bylo to vždy jen ve prospěch katolické církve.“

Jindřich Heine, nejbezbožnější ze všech německých básníků, rodem žid, který se dal v pozdějším věku pokřtiti, avšak, jak sám doznává, „nikdy se nestal opravdovým křesťanem, nýbrž — naopak křesťanství měl v nenávisti,“ přec nemohl odepřít katolické církvi svůj obdiv a hold. On napsal:

„Již od delší doby jsem ustál v boji proti římskému katolicismu . . . Fanatické nepřátelství oproti římské církvi nemohlo u mne existovati, poněvadž mi schází obmezenost, bez níž podobná předpojatost není možnou. Znam svoje intelektuelní měřítko příliš dobře, než abych nemohl věděti, že bych nikdy, ani v největším návalu zuřivosti, nikdy i tou nejmenší hanou nezasypal tak obrovský kolos, jako jest chrám sv. Petra . . . Byl jsem příliš zběhlým v dějinách, než abych nedovedl naučiti se znáti gigantské rozměry této obdivuhodné stavby. Tato bastilla nesmí se bráti na lehkou váhu a více než jeden z mladistvých útočníků rozbije si o její zdi svoji lebku. Jakožto myslitel nemohl jsem nikdy odepřít svůj obdiv důmyslné a konsekventní souvislosti tohoto náboženského i mravního systému, ježž zoveme katolickou, apoštolskou a římskou církví. Byl jsem vždy básníkem a proto musela poesie, jež v symbolech katolického dogmatu a kultu kvete a se stkví, mně jeviti se mnohem hlouběji než jiným.“

Francouzský pantheistický filosof C o u s i n pravil kdysi k Petru Lerouxovi, redaktoru „Revue indépendante:“

„Mám za to, že katolicismus má v sobě životní síly ještě na tři století a proto smekám před ním pokorně svůj klobouk a pokračuji ve své filosofii.“

Protestantský akademik V i t e t napsal v „Revue des deux mondes:“ „Navzdor všem ranám, jimiž trpí křesťanství, vzdor všem nehodám, ježž přestálo, navzdor srdcím, ježž se mu uzavřela, všudež, kamkoliv proniklo, jest — jako bývalo — plno života a světla . . . Strom blízky odumření neskytá takových plodů, nemá podobných větví. Zde jest nadbytek šťavy, ježž prýští i z kořenů; zde lze poznati podle jistých známek věčné mláde.“

Náčelník španělských republikánů, Emilio Castelar, pravil dne 5. května r. 1869 v poslanecké sněmovně: „Nenáležím více světu bohosloví a víry, já patřím světu filosofie a rozumu. Kdy bych však měl někdy vrátiti se na svět, ježž jsem za sebou byl zůstavil, pak bych nepřestoupil k církvi protestantské, v jejíž mrazivém vzduchu jest nevolno mé duši . . . Pakli by mě zbyl nějaký náboženský předsudek, pak by směřoval toliko ku katolické církvi.“

„Flandre libérale,“ list svobodomyšlně-zednářský, napsal před desíti lety: „Z jisté strany se praví, že třeba nechati církev zemřítí tichou smrtí a více o ni se nestarati. Avšak to právě jest, že ona rozhodně nezemře; naopak na místě aby umřela, dává bez přestání své jármo cítiti politice, morálce, rodině a každým okamžikem uchvacuje znovu dítky těch, jižž se emancipaci svojí vynášeli. Ano — tento problem zůstává rok od roku nerozřešeným; rok 1878 přijal jej od svého předchůdce, také rok 1879 přejde, aniž by k rozřešení jeho jen o vlas byl postoupil. Někteří duchové budou snad k jedině rozumnému a praktickému řešení přístupnými. Avšak rok 1879 nebude se dle všeho o ně starati a tak zůstanou také oni pouze jednotlivými kapkami v moři.“

V časopise „Die Tonkunst,“ vycházejícím v Královci (v Prusku), bylo lze v „cestovních poznámkách“ od Martina Plüddmana (protestanta) dočísti se následujícího o Stuttgartu a otázce: „Protestantismus či katolicismus?“ „Místo omamujícího (?) katolického kultu v bavorské residenci vládne v nádherném švábském sídelním městě strážlivý protestantismus. Onde velké, krásné, zde malé, nepěkné chrámy, — onde přeplněné, zde prázdné v době bohoslužby; onde vždy otevřené zbožnému modláři, zde z opatrnosti zamčené, atd. atd. Nedá se popřítí: Katolicismus žije, protestantismus však stal se sešlým, bezmocným a mdlým; katolický kněz má největší vliv na své ovečky, protestantský kazatel však pozbyl všeho vlivu na lid, na celek. Poslední zoufalý

pokus, opětně jej získati přistoupením k jistým ideám časovým, křesťansko-socialnímu hnutí v Berlíně, zdá se že se nezdařil. Naši dobu ovládajícím duchem jest optimismus, racionalismus, militarismus, posléze pak, jako koruna této budovy, čirý, stupidní materialismus. A nesmířitelnou nepřítelkyní tohoto špatného ducha času a všech těch čtyř duchů musí býti každé náboženství, ať již se zове jakkoliv. Musíme pak se vyznati, že se zdá, jako by se byl protestantismus v tomto boji osvědčil méně nezdolným a odporu schopným než katolicismus; tento odolá spíš a déle nátlaku ducha času a kdyby měla sociální demokracie (která není ničím jiným, leč praktickým důsledkem zmíněných čtyř zloduchů) — v což však ani nedoufáme ani nevěříme — nějakým novým pořádkem (či spíše nepořádkem) věci zmohutněti a vyniknouti, pak by katolická církev, jako instituce v srdci lidu pevně zakotvená, tuto bouři jistě přestála; avšak s protestantismem by to špatně dopadalo, poněvadž jeho služebníci jsou placeni státem a nový stát by pak jistě neměl pro ně žádných peněz. Od soukromníků, od obcí a (protestantského) lidu neočekávejž však nikdo ani toho nejmenšího, v uvážení, jak bezbožného a pohanského smýšlení tento již dávno jest. Protestantismus by tak poněáhlu vymizel a nikdo by jej do opravdy nepohřešil. To jest smutná pravděpodobnost; avšak církev katolická vítězně dále potrvá. Jsem protestantem a nehoruji dokonce pro katolicismus; avšak vůči pravdě, jak se mi tato právě jeví, nemohu přec uzavíratí oči. Čím dále o tom přemýšlám a pozoruji, kterak tomu našemu (protestantskému) lidu vše, co zbožným sluje, vymizelo, tím více musím se obávati, že jest to pravda!“

Při příležitosti jubilejní slavnosti města San Francisco v Kalifornii dne 8. října 1876 pravil americký státník J. W. Dwinelle: „Před stoletím, jak bezmocnou byla tehdy katolická církev ve Spojených Státech! A jak silnou, mocnou jest dnes! Nejsilnější mezi silnými! Před stolety zneuznávána, jméno její bylo potupou! Dnes pyšnou jest u vědomí své moci, dívky její svobodně a volně mohou žádati o vše, aby toho také dosáhly. Ony mohou býti zákonodárci, senatory, soudci, jedno z nich pak zastávalo po 25 let nejvyšší místo v oboru spravedlnosti. Kde jest dnes církev katolická mohutnější než v Americe? Kde jsou základy její širší, hlubší a pevnější? Kde její hospice, kláštery, kolleje, chrámy ve stavu více kvetoucím? Já jsem při této slavnostní příležitosti nepronesl žádného slova chvály svatě, apoštolské, římsko katolické církve. Kdybych byl jedním z její synů, pak bych jí přinesl tento tribut, jak z vděčnosti, tak k vůli pravdě. Takto však mohlo by to připadati jako lichocení, ona však přízně mojí nemá zapotřebí. Ještě méně bych se odvážil, dívky její proto urážeti, abych před nimi omlouval různost mé víry od jejich. Než jako protestant neváhám prohlásiti, že se těším z moci a rozkvětu svatě, apoštolské, římsko-katolické církve a — předpovídám-li, že bude po stu letech mocnější ještě, než kdy před tím a největší moc její že bude spočívati ve Spojených Státech, — děje se to proto, poněvadž srdce mé provází toto prorocství. A uvážím-li, že ona jest matkou vši moderní civilisace a pěstovankou všech svobodných politických institucí, — pak pokorně vzývám všemocného Boha, aby tato velká země svobodných mužů v lůno své mohla pojmouti celou náplň a bohatství žně v nejplnější míře.“

V roce 1878 pravil S o s t e r, biskup methodistů, následovně: „Chovám velkou úctu k římsko-katolické církvi, pocit to, jenž vrůstá a přibývá tím, čím více stárnu. Kdož jsou to, již za šera ranního, vzdor nejrutšimu mrazu, spěšným krokem kol našich obydlí se ubírají? Kdož to jsou, kteří shromáždí se v chrámech ku vzývání Pána a Spasitele, zatím co my první záblesk dne líně prospíme? Kým jest ono množství, které, s modlitební knihou v ruce, s uctivým a skroušeným chováním, vzbuzuje v nás oprávněný úsudek, že i zbožnost jich srdce jest pravou a upřímnou, — takovou, jakou jen málo který z nás může se honositi? Jsou to horliví, věrní katolíci, kteří věří pevně a nezvratně v pravost své církve, kteří to cítí, že toliko v ní mohou Bohu sloužiti a úctu svou projevovati tomu, jehož se bojí i milují. Které pak církvi

náleží ony nesčetné společnosti, jichž členy nalezneme ve dne v noci u lůžka nemocných, kteří všude, na všech místech pro blaho lidu přinášejí oběti nejbřdnější? Kdež jsou oni chudšasové a neznámí, kteří, ačkoliv ze vzdálených končin přišli, zbudovali zde celou řadu nádherných chrámů, že se nad tím studem musíme zardít? Není-liž to chudá, avšak nezdolně věřící služka, která mzdu svoji klade na oltář Páně jako svůj příspěvek? Jsou to titíž lidé, kteří před 60 lety měli v New-Yorku toliko tři chrámy a dnes zalidnili již všechna naše protestantská města; jsou to titíž lidé, kteří každé neděle tři- až čtyřikrát až k umačkání plní své chrámy. A máme-li nějakou příčinu, naříkati si, že tomu tak jest? Jak bychom jim mohli zazlívati, že nejskvostnější portály jich chrámů vrhají svůj stín na nejkrásnější budovy našich měst? Snažme se nabýti dříve některé z oněch vznešených ctností, z oněch vzácných vlastností, kterými oni v mnohem větší míře slynou než my; tyto ctnosti, spojené s našimi, povznesou nás pak na stanovisko, z něhož vycházejíce budeme s to kritisovati jich činnost a jednání.“

Prusko-protestantský státní ministr von R a h o w vyslovil se dne 31. prosince 1840 k jistému vynikajícímu katolíku: „Obdivuji tu obrovskou budovu vaší církve; používejte s lidskostí její vznešených předností!“ —

A konečně — bylo to dne 19. září 1855, když král Bedřich Vilém IV. Pruský pravil k jednomu osvícenosti svou se vychloubajícímu katolickému malíři tato závažná slova: „Pane, což pak nevíte, jak neskonanou jest to milostí, zrozenou býti v církvi katolické?“

Tato v pravdě královská slova nejlépe ukazují, že naše církev jest i naší vůdčí, spasnou hvězdou, která uvede všechny, kdož za svitem její budou kráčet, k bezpečnému cíli.

—š. —k.

D r o b n o s t i.

V drážďanském *Magazin für Literatur des In- u. Auslandes* sděluje spisovatel *Sacher Masoch* své osobní dojmy z literárního výletu do Paříže. O naturalismu vyslovuje se tak: Co že mám proti Zolovi? Především, že si vede jako vynálezce a prorok nového názoru uměleckého, který ani od něho nepochází. Již *Gogol* napsal: „Milý dobrý čtenáři, ty nerad vidáš lidskou bídu ve vši nahotě... Leč kdo jiný měl by tobě poskytovatí svatou pravdu, ne-li spisovatel? Rusové, praví autor, nenadělali mnoho theorií, ale ve svých povídkách a románech dali se hned cestou, již *Zola* zabavuje pro sebe. Arciže při vši až příšerné, nevlídné pravdymilnosti zůstávali vždy cudni, tak cudni, jako ruská píseň národní, že nenajdeš oplzlosti u nich, ba ani ne dvojsmyslnosti. Ba ani tu zásluhu nechce autor přiřknouti Zolovi, že by byl jediný vynalezl a založil pravdu a poesii špíny a kalu. Již v tom měl svého předchůdce ve Švýcarovi *Jeremiáši Gotthelfovi*. Zajímavo je, kterak autor básnické nedostatky *Zolovy* tvorby vyvozuje z fysické jeho krátkozrakosti. „V tom spatřují rozřešení hádanky, praví, proč prorok naturalismu přírodu tak nepřirozeně uvádí. Je u něho vždy rozdrobena na tisíceré kousky, jako v přírodovědeckém museu, nikdy živá, s velikými rysy. *Zola* je krátkozraký a odtud nedostává se mu rozhledu do dálky, odtud schází mu všecken průzor. Vidí věci tuze zblízka, v jednotlivostech a nikdy v povšechném, obrazném dojmu. *Zolovy* obrazy přírody jsou lichy... *Ferdinand Kürnberger*, který chápal *Turgeněva* jako málokdo, uznával bolestně, jakou překážkou pro nazírání přírody byla mu jeho krátkozrakost. Divná věc, že toho *Zola* neuznává a místo, aby zraky své obrátil do nitra člověka, kde lze také odhalovati bohatou přírodu a nejdojemnější opravdivosti, tvrdošijně setrvává na tom; zobrazovati věci jen podle zevnějších... Ostatně křik, který nadělá *Zola* svou pravdymilností, je také falešný a jen a jen spekulativní: to si na př. nedám namluviti, že bylo k vůli pravdémilnosti nezbytno v románu *La Terre* nazvati nejsprostší osobnost jmenem *Ježíše Krista*. Jméno to se i ve Francii vyskytuje jen velmi zřídka. *Zola* chtěl tou blasfemií svému

románu dodatí jen trochu zvěřinové příchutě . . . Osobní dojem, jaký na něho autor N a n y učinil, líčí Sacher Masoch tak: V zavalité jeho postavě a býčí hlavě leží mnoho surovosti. Mluví-li se o tvářích jemně a ostře rýsovaných, pak je Zolova hrubě uhnětena. Čelo není ani čelem myslitele ani snílka, ale je to čelo vychytralého obchodníka s dobyt看em. Tahle ústa byla by ke cti každému lichváři a což teprv ztrnulý, příšerný pohled jeho mdlých očí! . . . Když autorovi poprvé ukázali: tam sedí Zola, seděl mistr zrovna roztažen na židli a šfáral si prstem v zubech . . .

* * *

Potrestaný klevetník. Za času papeže Sixta V. (1585—1590) žil v Římě bohatý a vznešený muž — jménem Giovanni Mareie — autor všelijakých hanopisů, jimiž mnoho osob směšnými učiněno a v posměch uvedeno. Kdysi objevily se ve veřejnosti skandální verše, od něho pocházející, jimiž byla příkře napadena česť vážené jakési dámy. Papež Sixt dal si předvolati „básníka“ a přísně se jej otázal, jak mohl se odvážiti, uraziti tak hrubým způsobem česť oné dámy; zdali snad opravdu pochybuje o všeobecně uznávané její počestnosti? Mareie musel to popříti a ku svému ospravedlnění nedovedl uvésti nic kloudného, nýbrž — octnův se v úzkých — přiznal se, že pomluva jeho byla docela bezpodstatnou. „Proč pak jste tedy, pane veršotepče, tak hanebně pomluvil onu šlechtnou dámu?“ otázal se ho papež přísně. „Víte-liž, že dáma ta žádá za vaše potrestání, k čemuž má úplné právo? Co tedy můžete k omluvě svého skutku namítnouti?“ Mareie — jako vždy podobní mu rytíři — ztratil docela hlavu, když viděl, jak špatně to s ním dopadá a pokusil se tedy zoufalým nápadem pomoci si z trapné situace. „Nejsvětější otče,“ pronesl zdrceným hlasem, „vyznávám se kajicně z viny! Avšak co mně — básníku — zbývalo jiného? Potřeboval jsem rým a nemohl jsem na žádný připadnouti, až napadlo mně jméno oné dámy, na něž se hodil právě nad míru krásný a pikantní ten rým. Nikoliv tedy já, nýbrž vlašská řeč je tím vinna, poněvač mi žádného vhodnějšího rýmu nedovedla poskytnouti!“ — „Tak, — tak?“ zvolal papež překvapeně, „toť opravdu zvláštní omluva! Nu, když je tomu tak, chci se také pokusiti o nějaký verš na vaše jméno, pane Mareie, a přísahám, že mu zjednám platnosti!“ — Sixtus přešel dvakráte komnatou, pak se pojednou zastavil před „básníkem“, podíval se naň hezky z ostra a deklamoval s pathosem:

„Za verše své zaslouží pan Mareie,
aby přišel na rok na galeje!“

Nešťastný veršotepec, slyše to, padl na kolena a snažně proil o milosť. Avšak marně! Ačkoliv některé vynikající osobnosti zaň se přimlouvaly, podržel přec rým papežův platnost. Na všechny námitky odvětil papež: „Když se to tak dobře rýmovalo, nemohu na tom nicého změnit!“ — Mareie byl dopraven na papežské galeje v přístavu Civita vecchia a zde k ostatním zločincům ukován. Celý rok musel pak snášeti zasloužený ten trest, až po uplynutí přisouzené doby, byv docela vyléčen ze své pomlouvačnosti, propuštěn jest opět na svobodu.

Obsah čísla 24. „Obrany víry“:

Kardinál Newman a hnutí katolické v Oxfordu. (Dle různých pramenů napsal M. W. Pokračování.) — Ježíškovo putování. (Křesťanské vánoční pohádky. Vypravuje Jan Hůlek. Pokračování.) — Od Křemešnické pouti do Pacovské. (Dle pravdivé události načrtl Antonín Pláček. Pokračování.) — Co soudí jinověrci a neznabozi o naší církvi. (—š.—k.). — Drobnosti. — Titul a obsah.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 93—96.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze

OBRANA VÍRY.

ČASOPIS

VĚNOVANÝ ZÁJMŮM KATOLICKO-POLITICKÝM.

ROČNÍK IV.

Nakladatel a vydavatel:

Václav Kotrba.

Odpovědný redaktor:

Petr Kopal.

V Praze 1888.

Tiskem a nákladem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny
(J. Zeman a spol.).

OBSAH.

	Strana
Alibi. (Skutečná událost)	315
d'Alzon, P.	231
Ave maris stella.	311
Běda nedbalým rodičům.	106
Bosco Jan, kněz.	103
Bude svět opět katolickým?	209
Byl apoštol Tomáš v Mexiku?	270
Cár a kněz.	330
Církevní rok v Jerusalemě na sklonku IX. století.	99
Congregatio de propaganda fide a její archiv.	113
Co soudí jinověrci a neznabozi o naší církvi.	376
Co soudí světoobčané o knězi-odpadlíku.	126
Ctění svatých ostatků ve světle dějinném.	145
Cti otce svého i matku svou.	187
Čelnější obrácení na viru v posledních letech.	86
Česko-katolické spolky v New-Yorku.	158
Čtyřicet mnichů-mučedníků v Irsku.	205
Dekret papežský Urbi et Orbi o pobožnosti růžencové.	263
Druhý prosinec 1848—1888. (Báseň.)	337
Dva ministranti.	108, 122
Dvě křížů.	271
Feuilleton: My tři králové.	12
" Uspokojená čest.	61
" Odplata za zradu.	170
" Kterak jsem se naučil hrát v karty. (K jubileu čtyřicetiletého zrušení roboty.)	284, 298
Galabert, P.	139
Hnutí katolické v Anglii.	228
Hrdinná mysl.	366
Hříšníkům anděl strážce.	329
Hvězda jitřní. (Povídka.)	233, 250, 264
Chrám Božího hrobu v Jerusalemě	65
Irské kněžstvo.	161
Isabella, svatá.	139
Jáhen s vyťaseným mečem.	268
Jak mne jeden luteránský církevní rada ku katol. církvi přivedl.	248
Jak si vykládá desatero přikázání Božích katolik, jak evangelik a jak socialista?	281
Jaký dojem učinila církev katolická na mne, anebo: nic pro oko, nic pro ucho.	246
Jan Kapistran, svatý.	211
Je-li zpověď proti rozumu?	129, 152
Ježíškovo putování. (Křesťanské vánoční pohádky.)	358, 371
Jsou-li protestantští kazatelé, pastoři, superintendenti atd. — knězi skutečnými?	225
Kapucín u smrtelného lůžka turecké panovnice.	221
Kardinál Newman a hnutí katolické v Oxfordu.	305, 321, 341, 353, 369
Kasilda, svatá.	20
Kláster Jesuitů v Číně.	189
Kněžské jubileum sv. Otce Lva XIII.	1
Konverse znamenitějších osob od r. 1882—1888.	365
Krása učení křesťanského.	53
Křesťanský konec nevěrce Littréa.	45
Ku charakteristice kardinála Eberharda Nidharda, generálního inkvizitora španělského.	180
Ku stoleté památce francouzské revoluce.	120
Láska k zemřelým.	289
Libermann František Pavel.	47
Maria Panna u protestantů a katolíků.	134
Mariánský kostelíček v Teplicích u Police v Čechách.	115
Martinelli, kardinál.	120
Milosrdný bratr a Irvingián.	332
Milosrdná sestra a slepý voják.	42
Mučedníci a vyznávači tovaryšstva Ježíšova v Anglii v době od r. 1580—1681.	10
Mučednická smrt křesťanských Černochoů v Africe.	60
Mučedník zpovědního tajemství.	294
Na svatohorský dub! (Báseň.)	193
Naši knězi — žáci sv. Petra.	177
Něco o smíšených manželstvích.	338
Nejvěrnější matka.	87

	Strana
Někdejší protestant — kardinálem. (Črta životopisná)	166
Nenávidění pravdy.	203
Neronovy pochodně.	155
Nevěra a její následky.	198
Nevděčnost. (Příběh ze skutečnosti.)	356
Oběť Molochova a oběť mše svaté.	24
Obrázky z Lourdesu.	41
Odhalení ruského státního návladního.	23
Od Kremešnické pouti do Pacovské. (Povídka.)	348, 360, 374
O fetišství.	241
Ostatky sv. Martina.	67
Osud českých katolíků na Rusi.	188
Otokárství africké.	261, 276
Pamatný strom.	273
Papež Pius IX. lékařem.	318
Písmo svaté a nejnovější výzkumy v Palestině, Egyptě a Assyrii.	8, 26, 33
Podivuhodný sen.	58
Poslední dnové života Napoleona I.	37
Poslední požehnání papeže Pia IX. Urbi et Orbi.	57
Proč potřeboval pan mlynář celou sobotu k zpovědi.	36
Protestantismus a sociální život.	81
Příšera na maškarním plesu. (Skutečná událost.)	135
Psaní sv. Kláry na blahoslavenou Anežku českou.	89, 102, 116
Rozsudek smrti nad Kristem Pánem.	204
Směs. . 16, 31, 48, 64, 94, 109, 127, 141, 160, 173, 190, 206, 223, 255, 272, 287, 304,	319, 336, 368, 379
Snášelivost anglikánské církve před 300 lety.	17
Spasitel přišel.	346
Spojenci neznabohů.	49
Spravedlnost a milosrdenství.	164
Strach před smrtí.	222
Svatí patronové čeští a slovanští.	237
Svatý kříž.	194
Šlechtný čin dojde odplaty.	316
Švédský kámen.	43
Těžká zkouška.	184
Trest Boží za rouhání.	80
Tři habsburské kněžny.	293
Třináctý u stolu.	158
Účinky pseudo — čili nepravé nápravy.	248
Učitelé neznabožství.	74, 84
Vavřínek z Brindisi, svatý.	200
Věřím v svatých obcování.	317
Ve stínu hor. (Povídka.)	318, 332, 344
Veillot Ludvík, slavný katolický publicista.	28
V hodině smrti.	313
V opiových kobkách Londýnských.	71
Výroky sv. Petra.	201, 218
Vyslyšená prosba.	69
Vzkříšení.	97
Za svobodu svědomí. (Povídka.)	325
Z denníku křesťanské mučednice třetího století.	104
Z dřevních dob církevních.	279
Ze tmy ku světlu. (Ze zápisků studenta.)	4, 30, 39
Ze života císaře Maxmiliána I.	46
Ze života odpadlého arcibiskupa.	195
Ze života Rubensova.	295
Zpověď ve sklepe.	186
Z říše duchů.	213
Z vyznávání býv. luteránského duchovního.	291
Žid Rosenthal — messiášem.	220
Život svatých není nic jiného, než evangelium ve skutcích. (Z vyznání býv. luter. duchovního J. E. Rud. Haserta.)	362